I Lumnueshmi Alano della Rupe Urdh. Predik.

MË I SHENJTI RRUZAR: PSALLTERI JEZUSIT DHE MARIES

Vëllimi II:

Veprat e plota të të

Lumnueshmit Alano della Rupe Urdh.Predik.:

Libri I:

APOLOGJIA E MË TË SHENJTIT RRUZAR

Libri II:

HISTORIA, ZBULESAT DHE PËRFYTYRIMET E MË TË SHENJTIT RRUZAR

I Lumnueshmi Alano della Rupe Urdh. Predik.
(Plöuer sur Rance, 1428 - + Zwolle 1475)

RRUZARI MË I SHENJTË:
PSALLTERI I JEZUSIT DHE I MARIAS

Veprat e plota të të Lumnueshmit Alano della Rupe,
VËLLIMI II

Libri I:
APOLOGJIA E MË TË SHENJTIT RRUZAR
Libri II:
HISTORIA, ZBULESAT DHE PËRFYTYRIMET E MË TË SHENJTIT RRUZAR

PREZANTIMI DHE PËRKTHIMI
Ndën kujdesin e:
Don Roberto Paola

Romë, 7-X-2015, Festa e Madonës së Rruzarit

(Perktheu nga Italishtja ne Shqip: Hyrije ÇEKANI)

Kolana: *Studime Rruzariane,* n. 4

n. 1: I Lumnueshmi Alano della Rupe, *Psallteri i Jezusit dhe i Marias: Gjeneza, Historia dhe Zbulesat e më të Shenjtit Rruzar*, botimi I, ndën kujdesin e: don Roberto Paola; përkthimi i parë në italisht, ndën kujdesin e: Gaspare Paola, Rosina Murone, don Roberto Paola, Annalisa Massimi, Alberta Cardillo, Romë, 2006 (teksti në shtypshkronjën pranë Shtëpisë Botuese Ancilla, dhe i shkarkueshëm falas on line site www.beatoalano.it).

n. 2: I Lumnueshmi Alano della Rupe, *Marian*, ndën kujdesin e: don Roberto Paola (publikuar vetem në site www.beatoalano.it dhe i shkarkueshem falas).

n. 3: *Jeta e Maries në Marialet e Mesjetës*, ndën kujdesin e: Cristoforo Mariani, Romë, 2013 (publikuar vetëm në site www.beatoalano.it dhe i shkarkueshëm falas).

n. 4: I Lumnueshmi Alano della Rupe: *Më i Shenjti Rruzar, Psallteri i Jezusit dhe i Maries.* Hyrja dhe Përkthimi, vol. I-V, ndën kujdesin e: Don Roberto Paola, Romë, 2015 (teksti në shtypshkronjën pranë Shtëpisë Botuese Ancilla, dhe i shkarkueshëm falas në site www.beatoalano.it).

TITULLI ORIGJINAL I VEPRËS: P. Frà GIOVANNI ANDREA COPPESTEIN o.p.: *Beati fr. Alani redivivi Rupensis, tractatus mirabilis de ortu et progressu Psalterii Christi et Mariae eiusque Fraternitatis*, Friburgo, 1619 (me botime të ndryshme në vazhdim).

Pesë janë veprat e të Lumnueshmit Alano që përmbahen këtu: *Apologia; Relationes, Revelationes et Visiones; Sermones S. Dominici Alano rivelati; Sermones et tractaculi; Exempla seu miracula*.

Botimi i fundit latinisht i Kopesteinit mban titullin: "*Opus vere aureum B. Alani Rupensis Ordinis Praedicatorum, de ortu et progressu Psalterii Christi et Mariae, seu Sacratissimi Rosarii, in ejusdem praeconium praedicatoribus Verbi Dei et omnibus Christi fidelibus propositum*", Imola (Forum Cornelii), 1847.

Sito web: www.beatoalano.it

Në internet veprat janë paraqitur të plota dhe falas; veprat në letër, tani e përgjithmonë, sipas vullnetit të kuratorit, duhet të kenë vetëm çmimin neto të kostos së veprës (shpenzime për shtypshkronjën, shtëpinë botuese dhe shitësin). Asnjë të drejtë autori ose të ardhura, as tani as kurrë, nuk do ti shtohen çmimit të kostos origjinale.

Në kopertinë: Shfaqja e Virgjëreshës të Lumnueshmit Alano della Rupe, shek. XVII, koleksion privat (kapaku ndën kujdesin e: Maria Grazia Comanducci).

INDEKSI I PËRGJITHSHËM

VËLLIMI I PARË

HISTORIA E RRUZARIT DHE JETA E TË LUMNUESHMIT ALANO DELLA RUPE URDH.PREDI.

Indeksi.....p. 6

Parathënie.....p. 18

Hyrje: Origjina dhe Historia e Rruzarit ose Psalterit te Jezusit dhe Maries, dhe e Vellazerise se Saj .....p. 20

1. Vizionet Themelore të Rruzarit dhe të Bashkëvëllazërisë së Saj: shfaqjet e Madonës së Rruzarit përpara Shen Domenico Di Guzman (25 Mars 1212; 25 Mars 1214).....p. 20

2. Rruzari Shenjtë e Bashkëvëllazëria e Saj, nga fundi i shek. XIII në mesin e shek XV.....p. 56

2.1: Shëmbuj shkrimesh nga shek. XIII deri ne shek. XIV .....p. 56

2.2 Shëmbuj Dokumentash magjistrale, kapitullor dhe statutor, nga shek. XIII deri në atë XV .....p. 78

2.3. Shëmbuj të dëshmive piktureske nga shek. XIII deri në atë XIV.....p. 96

2.4. Shëmbuj të Kurorës së Rruzarit, nga shek. XIII deri në atë XIV .....p. 108

2.5. Shëmbuj të Monumenteve Funebre nga shek. XIII deri në atë XV.....p. 112

3. I Shek. XIV dhe XV: dekadenca e Rruzarit dhe e Bashkëvëllazërisë së Saj, dhe Ardhja e të Lumnueshmit Alano della Rupe Urdh. Pred. .....p. 126

4. Zhvillimi i Rruzarit që nga i Lumnueshmi Alano, deri nga fundi i shek. XV dhe deri në ditët tona.....p. 518

4.1: Vulat Papale të shek. XV dhe XVI mbi Rruzarin dhe mbi Bashkëvëllazërinë e Saj.....p. 518

4.2: Shembuj të Dëshmive artistike për Rruzarin, nga fundi i Shek. XV, deri në atë XVIII.....p. 624

4.3: Dokumentat magjisterial nga shek. XIX deri ne ditet tona .....p. 678

Bibliografia.....p. 734

SHTOJCË: jeta Antike e të Lumnueshmit Alano della Rupe, e shkruajtur në shek. XVII.....p. 761

VËLLIMI I DYTË

LIBRI I, APOLOGJIA E MË TË SHENJTIT RRUZAR:

Prezantimi i Apologjisë së të Lumnueshmit Mjeshtrit Alano della Rupe Ferrikos, Peshkopit të Tournait.....p. 28

Kap. I: Përse Rruzari është quajtur Psallteri i Jezusit dhe i Maries?.....p. 37

Kap. II: Përse në Rruzarin e Shenjtë thuhet përpara Ati Yne dhe pastaj Ave Maria?.....p. 43

Kap. III: Është më mirë ta quajmë këtë lutje Psallter, apo Kurorë, Varg apo Rruzar?.....p. 55

Kap. IV: Përse në Rruzarin ndodhen 15 Ati Yne?.....p. 65

Kap. V: Përse në Rruzarin e Jezusit e të Maries ndodhen 150 Ave Maria (Tungjatjeta Maria)?.....p. 71

Kap. VI: Ka vlerë më të madhe Ati Yne apo Ave Maria?.....p. 95

Kap. VII: Shkrimet e Testamentit Antik flasin për Rruzarin?.....p. 105

Kap. VIII: Gjeneza e Historisë së Rruzarit të Jezusit dhe Maries.....p. 115

Kap. IX: Si është e mundur që kjo formë lutjeje, e një periudhe të gjatë sa të jashtëzakonshme aq dhe gloriose, ra në harresë?.....p. 147

Kap. X: Zbulesa e dorëzimit të ri të Rruzarit, që Maria, Nëna e Zotit i bën të Lumnueshmit Alano .....p. 159

Kap. XI: Cili nga të dy, për nga dinjiteti dhe vlera është superior: Psallteri i Davidit apo Rruzari i Nënës së Zotit?.....p.187

Kap. XII: Avantazhet madhore dhe frutat e Rruzarit.....p.203

Kap. XIII: Kënaqësitë që fitohen nga Rruzari p.211

Kap. XIV: Si lutet Rruzari?.....p. 215

Kap. XV: Përse është e nevojshme të predikohet dhe ti mësohet Rruzari çdokujt dhe kudo?.....p. 221

Kap. XVI: Rivendosja e Bashkëvëllazërisë së Rruzarit të Shenjtë.....p. 261

Kap. XVII: Regjistrimi i emrave ne Regjistrin e Bashkëvëllazërisë p.291

Kap. XVIII: Perfitimet e panumurta shpirtërore dhe materiale që fitohen me Regjistrimin në Bashkëvëllazëri.....p. 321

Kap. XIX: Si është më mirë: Ta lusësh Rruzarin me zë të lartë apo në heshtje? Është më mirë ta

predikosh Rruzarin apo është më mirë ta shpallësh me shkrime falje?.....p. 353

Kap. XX: Duhet ta mbash me vehte Rruzarin?.....p. 367

Kap. XXI: Dhurimi i Kurorës së Rruzarit njerëzve.....p. 395

Kap. XXII: Përgjigje kundërshtimeve.....p. 403

Kap. XXIII: Mbështetësit, mbrojtësit dhe garantuesit e Rruzarit dhe të Bashkëvëllazërisë .....p. 425

Kap. XXIV: Kritikët dhe persekutorët e Rruzarit dhe armiqtë e Bashkëvëllazerisë.....p. 439

LIBRI II: HISTORIA, ZBULESAT DHE PËRFYTYRIMET:

Kap. I: Prologu lëvdues i Rruzarit të Dhëndrit dhe Nuses, ose të Jezusit e të Maries Virgjëreshë dhe Nënë e Zotit .....p. 453

Kap. II: Origjinat, Traditat, Shpalljet dhe Futja e Rruzarit .....p. 471

Kap. III: Historia e vërtetë e Shen Domenikut, Predikuesit të Rruzarit.....p. 491

Kap. IV: I Lumnueshmi Alano tregon vetë se si bëhet Bashkëshorti i Nënës së Zotit dhe Apostull i Rruzarit. (cf. Apologjia Kap. 10).....p. 537

Kap. V: Të pesëmbëdhjetë Gurët që Nusja Maria i ofroi Dhëndrit , të Lumnueshmit Alano .....p. 573

Kap. VI: Zbulesa e Maries së Shenjtë të Lumnueshmit Alano, për meditimin e Madonës në Rruzar .....p. 595

Kap. VII: Zbulesa të shkurtra që Nëna e Zotit i dha të Lumnueshmit Alano .....p. 643

Kap. VIII: I Lumnueshmi shikon fanepsjen e të Lumnueshmes Virgjëreshës Mari të Marrë në Qiell .....p. 659

Kap. IX: Pjesa e dytë e Fanepsjes. Lufta e Mbretëreshës së Mëshirës kundër (Mbretërive) të Drejtësisë, etj. .....p. 701

Kap. X: Vlerat e Ave Marias, të cilat Jezuesi ja zbulon burrit (të Ri) të Marias .....p. 729

Kap. XI: Zbulime mbi shenjat që do i paraprinin mallkimit .....p. 771

Kap. XII: Jezusi i zbulon (të Lumnueshmit Alano), Misteret e Pasionit të Tij.....p. 773

Kap. XIII: Bashkëshortit (të Ri) të Marias , (Jezusi i Kryqëzuar) i zbulon dënimet e Ferrit ...p. 823

Kap. XIV: (Dhëndrri i Ri) shikon në ekstaze Pasionin e mëshirshëm të Krishtit .....p. 841

Kap. XV: Përse janë 15 At i Yne në Rruzar?.....p. 845

Kap. XVI: E Lumnueshmja Virgjëresha Mari zbulon kuptimin e 150 Ave Maria në Rruzar .....p. 847

Kap. XVII: Maria Më e Shenjta i zbulon Burrit (te Ri) Bashkëvëllazërinë (e Rruzarit): shfaqjen e saj, statutet, perfitimet dhe rregulloren e saj .....p. 857

VËLLIMI I TRETË

LIBRI III: PREDIKIMET E SHËN DOMENIKUT QË JU ZBULUAN TË LUMNUESHMIT ALANO:

Kap. I: Predikimi i Parë mbi Atin Tonë, që Jezu Krishti, në Tuluzë, i zbuloi Shën Domenikut, dhe , në vazhdim, Bashkeshortit të Ri të Marias .....p. 24

Kap. II: Shën Domeniku i zbulon (Të Lumnueshmit Alano), Burrit të Ri (të Marias), një Predikim që Nëna e Zotit, një herë, ja kish zbuluar atij.....p. 66

Kap. III: Maria Më e Shenjta i zbulon Bashkëshortit (Të Ri), që Rruzari të shpëton nga shtrigat.....p. 116

Kap. IV: Predikimi i Tretë i Shën Domenikut: vegimi u konfirmua nga 15 Kafshe Perverse te Humnerës së Ferrit: .....p. 162

1) Luani Super kryelartë.....p. 168

2) Demoni i Smirës.....p. 172

3) Derri i Mërzitjes së Jetës.....p. 176

4) Gjarpëri i Zemërimit.....p. 182

5) Zhaba e Kopracisë.....p. 192

6) Ujku i Grykës .....p. 204

7) Cjapi i Epshit.....p. 208

8) Ariu i Mosbesimit.....p. 216

9) Balena e Dëshpërimit.....p. 222

10) Përbindëshi i Supozimit.....p. 228

11) Akrepi i Urrejtjes.....p. 242

12) Kukuvajka e Mospendesës.....p. 254

13) Prostituta e Apostazës.....p. 264

14) Përbindëshi i Luftës.....p. 270

15) Dragoi i Pabesisë.....p. 294

Kap. V: Pesëmbëdhjetë Mbretëreshat e Virtytit. Përfytyrimi i popullit të Bretanjës, që Shën Domeniku i zbuloi Bashkëshortit të Ri të Marias.....p. 318

Cap. VI: Pesëmbëdhjetë Mbreteresha Virtytesh.....p. 340

1) Mbreteresha e Përulësisë.....p. 350

2) Mbretëresha e Miqësisë.....p. 356

3) Mbretëresha e Gëzimit Qiellor .....p. 372

4) Mbretëresha e Durimit.....p. 378

5) Mbretëresha e Mëshirës.....p. 386

6) Mbretëresha e Maturisë.....p. 396

7) Mbretëresha e Dlirësisë.....p. 404

8) Mbretëresha e Kujdesit.....p. 414

9) Mbretëresha e Drejtësisë.....p. 420

10) Mbretëresha e Qëndrushmërisë.....p. 424
11) Mbretëresha e Besimit.....p. 432
12) Mbretëresha e Shpresës.....p. 438
13) Mbretëresha e Bamirsisë.....p. 444
14) Mbretëresha e Pendesës.....p. 450
15) Mbretëresha e Fesë.....p. 456

VËLLIMI I KATËRT

LIBRI IV: PREDIKIMET DHE TRAKTATET E TË LUMNUESHMIT ALANO

Kap. I: Predikimi i Parë:Parathënie e Tezave mbi Librin e Tretë të Gjykimeve të Pietro Lombardos, i Fratit Alano della Rupe, i Urdhërit të Predikuesve, të Provincës së Francës, të Kombesisë Bretone, në mbrojtjen e Doktoraturës në Teologji, në Alma Universita di Rostok, në të Tetën e Shën Agostinit të vitit 1471. Tema: Ai që ndryshon shkëmbinjtë në liqene dhe thepat në burime uji (Psalmi 113) p.24

Gurë të çmuar që i ofrohen si dhuratë Virgjëreshës Mari:

1) Diamanti i Dlirësise.....p. 68
2) Rubini i Dijes .....p. 84
3) Perla e Mirënjohjes.....p. 92
4) Kuarci i Perfeksionit.....p. 102
5) Zefiri i Fuqisë.....p. 112
6) Kalcedoni i Mëshirës.....p. 124
7) Smeraldi i Martesës.....p. 134
8) Sardoniko (gur çmuar) i Emrit te Mirë..p. 140
9) Sardoniko (gur çmuar) i Prosperitetit...p. 150
10) Grizoliti (gur i çmuar) i Shëndetit.....p. 160
11) Beriliumi (gur çmuar) i Nënës Zotit....p. 172

12) Topazi (gur i çmuar) i Pasurisë.....p. 182
13) Krizoprasi (gur çmuar) i Shëndetit.....p. 194
14) Zymbyli Sherues.....p. 206
15)Ametisti (gur i çmuar) i Vërtetësisë....p. 218
Kap. II: Predikimi Dytë i Mjeshtrit Alano, me temë: Ti Trembeni Zotit dhe jepini Atij Nderim, sepse po afrohet Ora e Gjykimit të Tij (Ap. 14).....p. 240
a) Realitetet që i paraprijnë Gjykimit .....p. 246
b) Realitetet që do Gjykohen.....p. 293
c) Realitetet pas Gjykimit .....p. 357
Kap. III: Traktati doktrinal i të Devotshmit Mjeshtrit Alano, mbi madhështinë e Jetës Priftërore, rreth Temës: Ave Maria, Plot Hir.....p. 421
Kap. IV: Të XV Superioritetet e Fuqisë Priftërore:.....p. 453
1) Pesë Yjet e mbinatyrshme të Privilegjeve Priftërore, ose Esenca e tyre .....p. 453
2) Pesë Burimet e Privilegjeve të Priftërimit të Shenjtë .....p. 529
3) Pesë Kalatë e Privilegjeve të Priftërimit të Shenjtë. .....p. 597
Kap. V: Shtojca e Vogël e Psallterit Priftëror të Jezu Krishtit .....p. 667
Kap. VI: Shkalla Besimit Fetar të të Lumnueshmit Mjeshtrit Alano, një Murg, në shkollën e Drejtësisë së Marias (SS.).....p. 681
Kap. VII: Mirënjohje të Veçanta e brohoritje për Ave Marian.....p. 687
Kap. VIII: Tridhjetë Privilegjet e Besimtarëve , që ju zbuluan të Lumnueshmit Mjeshtrit Alano.....p. 699
Kap. IX: Mënyra e të medituarit të Rruzarit, siç ju zbulua Shen Domenikut.....p. 713

Kap. X: Merzitja ne lutje dhe cfare duhet te mbajme parasysh per meditimin e Rruzarit.....p. 735

Misteret e Meditimit te Rruzarit...cf. VOLUME V

VËLLIMI I PESTË

SHTOJCË E LIBRIT IV: XV Misteret e Rruzarit të të Lumnueshmit Alano della Rupe Urdh. Predi..p.22

LIBRI V: SHËMBUJT:

A) SHËMBUJ TË NJERËZVE TË DEVOTSHËM

Shëmbull I: Rruzari ringren Arçidiakun Adriano nga rënia e tij tragjike p.442

Shëmbull II: Mësuesi i Shkollës , lirohet në mënyrë të jashtëzakonshme nga Burgu (fale Rruzarit të të Ndriturës Virgjëreshë).....p. 460

Shëmbull III: Ushtari i Pathyeshëm Breton.....p. 474

Shëmbulli IV: Një Peshkop që kishte hyrë në herezi (të Albixhesëve), kthehet fale Rruzarit të Maries .....p. 494

Shëmbulli V: Xhakomo, fajdexhiu.....p. 510

Shëmbulli VI: Kthimi i mrekullueshëm i paganit Eliodato, falë Rruzarit të të Lavdishmes Virgjëreshës Mari .....p. 528

Shëmbulli VII: Kardinali i devotshëm (i Rruzarit) .....p. 544

Shëmbulli VIII: Alano, Ushtar i devotshëm Breton.....p. 562

Shëmbulli IX:Konte Bartolomeo i Italise.p. 566

Shembulli X: Sa e dobishme është të mbash vetëm Rruzarin e Virgjëreshës Mari .....p. 582

Shëmbulli XI: Ati Nderuar, Fra Pietro, Kreu Heremit Karthezian.....p. 588

Shëmbulli XII: Një Heremit Karthezian shikon Jezusin të egërsuar me botën, dhe gati ta sulmonte, nëse nuk do të kishte ndërhyrë e Lumnueshmja Virgjëresha.....p.594

Shëmbulli XIII: Si Recitimi i Rruzarit duket se i pëlqen Zotit dhe Engjëjve .....p. 614

Shëmbulli XIV: Mrekullia e shfaqjes përpara Beato Alanos, Burrit të Ri të Virgjëreshës.....p. 622

Shëmbulli XV: Murgu papritmas bëhet i ditur.....p. 630

Shëmbulli XVI: Është e dobishme të lutësh Rruzarin e të Lavdishmes Virgjëreshe, duke përdorur pendesë trupore.....p. 634

Shëmbulli XVII: Rruzari të bën të fitosh qytetin e Qiellit .....p. 660

Mrekullira shumë të shkurtra (të Rruzarit) të kësaj kohe, (të ndara sipas) Ati-t Tone.....p. 670

Pesëmbëdhjetë shëmbuj shumë të shkurtër për Ave Marian.....p. 688

Shëmbulli XVIII: Baroni Pietro.....p. 706

Shëmbull XIX: Konti ndën magji i Francës, i kthyer nga forca Rruzarit të Virgjëreshës Mari..p. 712

Shëmbulli XX: Kthimi i nje Fisniku dore shpuar .....p. 722

Shëmbulli XXI: Rruzari shpëton një Pirat nga një djall (i maskuar si i) shtëpisë .....p. 734

Shëmbulli XXII: Frati i kthyer që recitonte vetëm Ave (Maria) .....p. 738

Shëmbulli XXIII: Princi Alfonso.....p. 744

B) SHËMBUJ GRASHË TË DEVOTSHME

Shëmbulli I: Mrekullia e bukuroshes Katerina, Romane .....p. 760

Shëmbulli II: Pasqyra e mëkatares së Bekuar, e Firences .....p. 796

Shëmbull III: E Bekuara, e Spanjës.....p. 876

Shëmbull IV: Virgjëresha Aleksandra.....p. 920

Shëmbull V: Fisnikja Lucia, e Spanjës.....p. 934

Shëmbull VI: Maria, Kontesha e Spanjës..p. 948

Shembulli VII: Murgesha e izoluar, dhe Manastiri i Riformuar, falë Rruzarit.....p. 962

Shëmbulli VIII: Elena, prostituta e Anglise, kthehet, falë Rruzarit të Virgjëreshës Maria.....p. 984

Shëmbulli IX: Shëmbulli i paharrueshëm i Konteshës Domenika.....p. 996

Shembulli X: Është avantazh për gratë e martuara të lusin Rruzarin e të Lumnueshmes Virgjëreshës Mari .....p. 1012

Shëmbulli XI: Virgjëresha e shqyer nga nje ujk.....p. 1016

Shëmbulli XII: Tre motrat që vdiqen shenjtërisht.....p. 1018

Shëmbulli XIII: Italianija Maria që nuk donte të luste Rruzarin dhe të bënte pjesë në Bashkëvëllazëri .....p. 1022

Shëmbulli XIV: Murgesha e devotshme, falë Ave Marias .....p. 1032

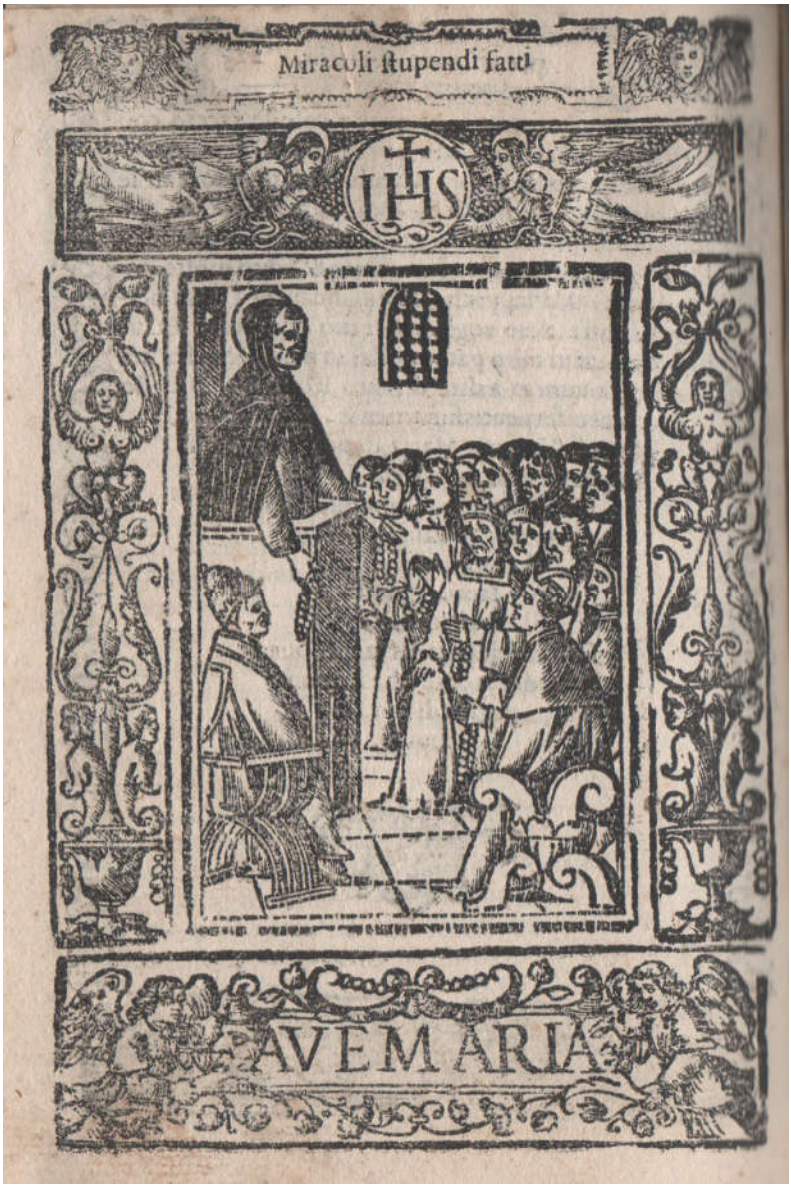

Alberto da Castello o.p., ksilografi marrë nga libri: Rruzari i të Lavdishmes Virgjëresha Maria, shek. XVI.

NOTE METODOLOGJIKE:

Duke qenë të shumta botimet e Kopestein-it, duke nisur që nga 1619, janë krahasuar, botimi i fundit i 1847, me botimin e 1691.

Teksti i publikuar është ai i botimit të fundit të 1847, sëbashku me fjalët që mungonin në të, por që ishin prezent në botimin e 1691 (duke i shoqëruar ato gjithmonë me lajmerim me shënim); termat ose emrat e Autorëve që në tekst ishin të shkurtuara, janë zgjeruar (duke futur në paranteza vetëm gërmat e munguara, si në botimin e 1847, ashtu dhe në atë të 1691).

Atje ku të dy tekstet duken të prishura ose te pakuptueshme, u përdorën botimet e Kopestein-it te 1699 dhe të 1624, duke e shoqëruar me shenim rezultatin.

Në krahasimin e dy botimeve, u përafrua nje botim fillestar kritik i të dy teksteve, duke shoqëruar gjithmonë me shënim ndryshimet e hasura, dhe duke përdorur për përkthim termin më korrekt.

Numërimi ndjek atë origjinal sipas tekstit të 1847, por shenjat e piksimit, gërmat kapitale dhe korsivet janë sipas

botimit 1691, pa i shoqëruar me lajmërim me shënim.

Janë hequr nga teksti i 1847 "j"-të, dhe janë zevëndësuar me "i" (me përjashtim të emrit: "Jesus"); diftongu "ae" eshte zevëndësuar, disa herë, me diftongun "oe", si rezultante në tekstin e 1691.

Në përkthimin e parë italisht te 2006, për besnikëri ndaj tekstit latinisht, Rruzari i Shenjtë është emërtuar: "Psallteri i Jezusit dhe i Marias".

Në botimin e dytë, termi "Psallteri i Jezusit dhe i Marias", më besnik ndaj tekstit origjinal, por më pak i kuptueshëm për ditet e sotme, është bërë: "Rruzari i Jezusit dhe i Marias", ose: "Psallteri i Rruzarit"; sikurse dhe termi: "Fjalimi i Zotit" është bërë: "Ati Ynë"; dhe termi: "Përshëndetja Ëngjëllore" është bërë: "Ave Maria".

Krahasimisht botimit te 2006, teksti paraqitet jo si një ribotim, por një thellim i atij, deri sa bëhet një vepër më vehte: teksti italian është thjeshtuar shumë dhe sqaruar; disa gabime përkthimi, janë korrigjuar, për arësye të krahasimit të botimeve.

Fragment i një kuadri ku është paraqitur Beato Alano që merr Rruzarin nga Maria më e Shenjta, koleksion privat, shek. XVIII.

Fundi i Kopertinës: H. Snyers, Çfaqja e Virgjëreshës të Lumnueshmit Alano della Rupe, shek. XVII, Kupferstichkabinett, Dresden.

OPUS VERE AUREUM

B. ALANI RUPENSIS

ORDINIS PRAEDICATORUM

DE ORTU ET PROGRESSU

PSALTERII CHRISTI ET MARIAE

SEU SACRATISSIMI

ROSARII

IN EIUSDEM PRAECONIUM

PRAEDICATORIBUS

VERBI DEI ET OMNIBUS

CHRISTI FIDELIBUS

PROPOSITUM.

FORUM CORNELII, 1847

EX TIPOGRAPHIA EPISCOPALI

VEPËR VËRTET E ARTË E TË LUMNUESHMIT ALANO DELLA RUPE, I URDHËRIT TË PREDIKUESVE, MBI ORIGJINËN DHE HISTORINË E PSALLTERIT TË JEZUSIT DHE TË MARIAS, OSE TË MË TË SHENJTIT RRUZAR, OFRUAR PREDIKUESVE TË FJALËS SË PERËNDISË DHE TË GJITHË BESIMTARËVE, NË MËNYRË QË TË PËRHAPET KUDO.

BEATI Fr. ALANI DE RUPE
REDIVIVI
OPUS AUREUM
DE PSALTERIO SEU ROSARIO
CHRISTI ATQUE DEIPARAE[1]

[1] **Në botimin e 1691 është: "Beati fr. Alani redivivi Rupensis, tractatus mirabilis de ortu et progressu Psalterii Christi et Mariae eiusque Fraternitatis. cura: Fra Johannes Andrea Coppenstein o.p." PERKTHIMI: Traktat i mrekullueshëm i të Lumnueshmit Alano della Rupe, mbi lindjen dhe zhvillimin e Psallterit të Krishtit dhe Marias, dhe të Vëllazërisë së Saj. Ndën kujdesin e Fratit Kopestein**

RIBOTIM
I VEPRES SË ARTË
SË TË LUMNUESHMIT
FRA ALANO DELLA RUPE-S
MBI PSALLTERIN OSE
RRUZARIN E KRISHTIT DHE
TË NËNËS SË PERËNDISË.

B. ALANVS DE RVPE REDIVIVVS

DE

PSALTERIO SEV ROSARIO CHRISTI AC MARIÆ:

EIVSDEMQVE.

FRATERNITATE ROSARIA.

Auctore

R. P. F. IOANNE ANDREA COPPENSTEIN Mandalensi, Ordinis Prædicatorum Theologo.

REDDITVS

1. *Stylo & Methodo meliore:*
2. *Censoriæ virgulæ veritate:*
3. *Nullius Bonæ Rei omissione:*

Permissu Superiorum.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus PETRI Henningij Bibl. Colon.
ANNO M. DC. XXIV.

Faqja e titullit e botimit latinisht të Kopesteinit, viti 1624

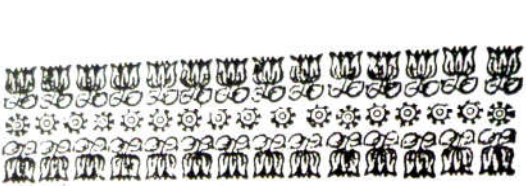

CENSURA ET APPROBATIO.

EX commiſſione Superiorum diligenter inſpexi librum B. Alani de Rupe, in Ordine Prædicatorum olim eximii Concionatoris, ac promotoris Pſalterij IESV CHRISTI, & Mariæ Sanctiſſimæ. Opus ſanè piiſſimum, ſpiritu Dei plenum, Theſaurum planè abſonditum, & jam diu in tenebris Latentem inveni; & licet carnales homines ad corticem ſolum attendentes duritie nucis offendantur; intus tamen medulla ſuaviſſima deliteſcit, qua ſuaviſſimè paſcuntur ſpirituales homines qui cogitant quæ ſpiritus ſunt, ut inſinuat Paulus. Quare Iudico tam præclarum ac pium Opus quamprimum in lucem evulgandum, ut ad manus omnium deveniens omnium etiam corda erga Pſalterium alliciat & attrahat. Friburgi 14. Ianuarij 1623.

F. Ludovicus Vanegar SS. Theologiæ Doctor ac in Monaſterio Prædicatorum Regens & Primarius Profeſſor.

Aprovimi kishtar i tekstit të të Lumnueshmit Alanus de Rupe Ribotim, i 1623.

PRAEFATIO
B. M. ALANI DE RUPE
AD FERRICUM, EPISCOPUM
TORNACENSEM

***L**audate Dominum JESUM CHRISTUM, et SS. Virginem*[2] *MARIAM in Psalterio, cum Fidelibus vestris ovibus, sic ut tandem sine fine cum angelicis Spiritibus, facie ad faciem Beatissimam in aeternum Trinitatem mereamini, ovium in Beatorum fruitione, magnificare.*

Reverende in Christo PATER ac DOMINE, **S. Augustinus ait Lib[ro] de Doctr[ina] Christ[iana]:** ***Pastores ovium Christi ducere eas debent ad virentia virtutum pascua, et ab incursibus Luporum, raptorumque, protegere: rationem reddituri summo ovium Regi Christo de animarum sibi commissarum perditione.***

Quod intelligi secundum **S. Gregorium debet, Lib[ro] de Cura Pastorali:** ***si Praesidentium negligentia, aut doctrina mala, vel exemplo pereant, seu scandalo.***

Hinc, fidelissime ovium Christi, **in Episcopatu Tornacensi Pontifex** ***et firmissime in cunctis virtutum Fauctor***[3]***: quia pr***

---

[2] Në botimin e 1691 është: "S.V.", në vënd të "SS. Virginem", të botimit të 1847.

[3] Në botimin e 1691 është: "Fautor".

PREZANTIMI (I APOLOGJISË), SË TË LUMNUESHMIT MJESHTRIT ALANO DELLA RUPE FERRIKOs, PESHKOPIT TË TOURNAIt.

Lëvdojeni Zotin Jezu Krisht, dhe më të Shenjtën Virgjëreshë Marian në Psallterin e Rruzarit, sëbashku me tufën e besimtarëve tuaj, për të merituar, në përjetësi, për të qëndruar pranë Trinitetit të Shenjtë, në mes të Ëngjëjve, dhe të tufës së të Shenjtëve.

Ekselenca më e Nderueshme, At në Krisht, Shën Agustini shkruante, në Librin mbi Doktrinen Kristiane, që Barinjtë e deleve të Krishtit, duhet ti drejtojnë ato në kullotat e harlisura të Virtyteve, dhe ti mbrojnë ato nga sulmet e ujqërve dhe të grabitqarëve: do të japin llogari para Krishtit, Mbretit Suprem të kopeve, për humbjen e shpirtrave, që i janë besuar atyre.

Duhet interpretuar kështu, sipas Shën Grigorit, në Librin për Kujdesin pastoral: nese ato do të humbisnin per neglizhense, ose per mesuarje apo shëmbull të keq, ose për shkak skandali të atij që duhet ti mbrojë.

Për këtë arësye, o Peshkop besnik i kopesë së Krishtit, dhe i provuar fort në të gjitha Virtytet, në Episkopatën e Tournait,

meritis inibi curam geritis Apostolicam, congruum est Paternitati Vestrae, quae subditis vestris salutaria fuerint cognoscere: Et vero in primis[4], quae sub Praedecessore vestro (sciente ipse[5] et approbante) devotius peracta sunt, variis in oppidis huius Almae Diocoeseos[6]; haec eadem cum gaudio magno adprobari[7].

Hoc autem est de PSALTERIO Inviolatae semper Virginis Genitricis Dei MARIAE.

Propterea etiam placuit Vestrae Potestati super hoc QUAESTIONEM ad me habere Paternam.

Idcirco multarum pro animarum salute, postulationi Vestrae, ac intentioni humilius satisfaciendo, sub paucis verbis, ut potero, super materia Psalterii Virginis Gloriosae aliquod lumen, uti [8] patebit per ordinem, Intelligentiae Vestrae offerre conabor.

Non (quod absit) sublimen Vestram Apostolicam Scientiam imbuendo: sed scita

[4] Në botimin e 1691 është: “inprimis”.

[5] Në botimin e 1691 është: “ipso”.

[6] Në botimin e 1691 është: “Diecoesios”

[7] Në botimin e 1691 është: “adprobare”.

[88] Në botimin e 1691 është: “ceu” (come).

ku ushtroni kujdesin Apostolik për meritat (Tuaja), është e drejtë që Autoriteti Juaj të informohet mbi atë që ka të bëjë me shpëtimin e njerëzve Tuaj.

Dhe mbi gjithçka (është e drejtë që të jeni i informuar rreth) veprave, të kryera me zell ndën Paraardhësin tuaj (që ai i njihte dhe i aprovonte), në qytete të ndryshme të kësaj Dioqeze të shkëlqyer, dhe që janë aprovuar (nga ai) me shumicë.

E tillë (vepre) është Psallteri, ose Rruzari i së, gjithmonë më të dlirës Virgjëreshë MARIAs, Nënë e Perëndisë.

Nga momenti që i pelqeu Fuqisë Suaj, që unë të bëj një ballafaqim Atëror për të, atëherë, për shpëtimin e shumë shpirtrave, duke kënaqur me përulësi pyetjen Tuaj dhe kërkesën Tuaj, me pak fjalë, si do të mundem, do të provoj të ofroj, në mënyrën e duhur, me kompetencën Tuaj, ndonje sqarim për natyrën e Psallterit, ose të Rruzarit të së Lavdishmes Virgjëreshë.

Duke qenë larg nga mua idea që të dua ti jap leksione Shkences Tuaj sublime Apostolike, por, siç thoshte Shenjti Anselmo, (ska rrugë tjeter) për të

melius, ac perspecta ad memoriam, et ut S. Anselmus ait, ad operosam Efficaciam reducendo.

Fragment i faqes së titullit të librit të Alberto da Castello: "Rosario della Gloriosa Vergine Maria", shek. XVI.

ruajtur në memorie, gjërat që (nga Ju) njihen mirë tashmë dhe të studiuara me thellësi, për një kuptim me horizont më të gjërë.

Fragment nga libri i Alberto da Castello-s: "Rosario della Gloriosa Vergine Maria", shek. XVI.

PARS PRIMA
APOLOGIA B[EATI]
M[AGISTRI] ALANI DE RUPE

LIBRI I PARË:
APOLOGJIA E RRUZARIT MË TË SHENJTË

Faqja e titullit e botimit 1691: *"Beatus Alanus Redivivus: de Psalterio seu Rosario Christi et Mariae, eiusdemque Fraternitate Rosaria"*, e Atit Joannes Andreas Coppenstein O.P.: Shën Domeniku mbjell Pemën e Rruzarit, dhe Beato Alano e vadit atë.

CAPUT I.
Cur hoc Suffragium dicatur PSALTERIUM CHRISTI ET MARIAE?

Famosissime in Christo Pater, et Domine: *Peccatoribus Praestat Paenitentiam* Trinitas Altissima per Psalterium Virginis Mariae.

1. Dicitur autem Psalterium a *psallendo.*

Inde servientes in illo Deo et Mariae Virgini, dicuntur Psaltae.

Sic dictum a Psalterio Davidico; quod figura Angelicae fuit Salutationis.

Cantica enim veteris Legis figura novae fuerunt: secundum S. Ambr.

2. Si qui placuerit: sic dictum videri potest quasi *a sale* divinae Sapientiae: quod Oratio Dominica et Salutatio Angelica sint quasi duae salinae Dei Sapientiae, quibus Fidelium mentes saliuntur.

3. Nisi quis maluerit illud recte sic appellari, ab Organo: quod Hebraei *Nablum*[9] vocant; musicum instrumenctum ex CL.

[9] Në botimin 1691 është shkruajtur: "Nabulum".

Kapitulli I

Përse Rruzari quhet Psallter i Jezusit dhe i Marias?

O më i dashuri At në Krisht (Alano Ferrikos), Triniti Më i Shenjtë, nëpërmjet Rruzarit më të shenjtë të Virgjëreshës Maria, i ofron shpëtim mëkatarëve.

1. Rruzari më i Shenjtë, për shkak të muzikalitetit të tij, është quajtur dhe Psallteri i Virgjëreshës Maria; dhe Rruzariantët janë quajtur Muzikante të devotshëm të Perëndisë dhe të Virgjëreshës Maria.

Psallteri i Marias është transplantuar mbi Psallterin e Davidit: ne fakt, Ave Mariat jane këngë të Dhiatës së Re, siç ishin Psallmet e Dhiatës së Vjetër, siç konfirmon Shën Ambroxhio.

2. Mund të krahasohet Rruzari më i Shenjtë me Kripën e Dijes Qiellore, duke pasë parasysh që, si Padre Nostro ashtu dhe Ave Maria i ngjajnë dy kriprave të Dijes për Perëndinë, që i bëjnë të mençura mëndjet e besimtarëve.

3. Dikush preferon ta krahasojë atë me Psallterin, instrumentin muzikor me 150 korda, të ngjashëm me harpën, me të cilën Hebrenjtë luanin Psallmet e Davidit.

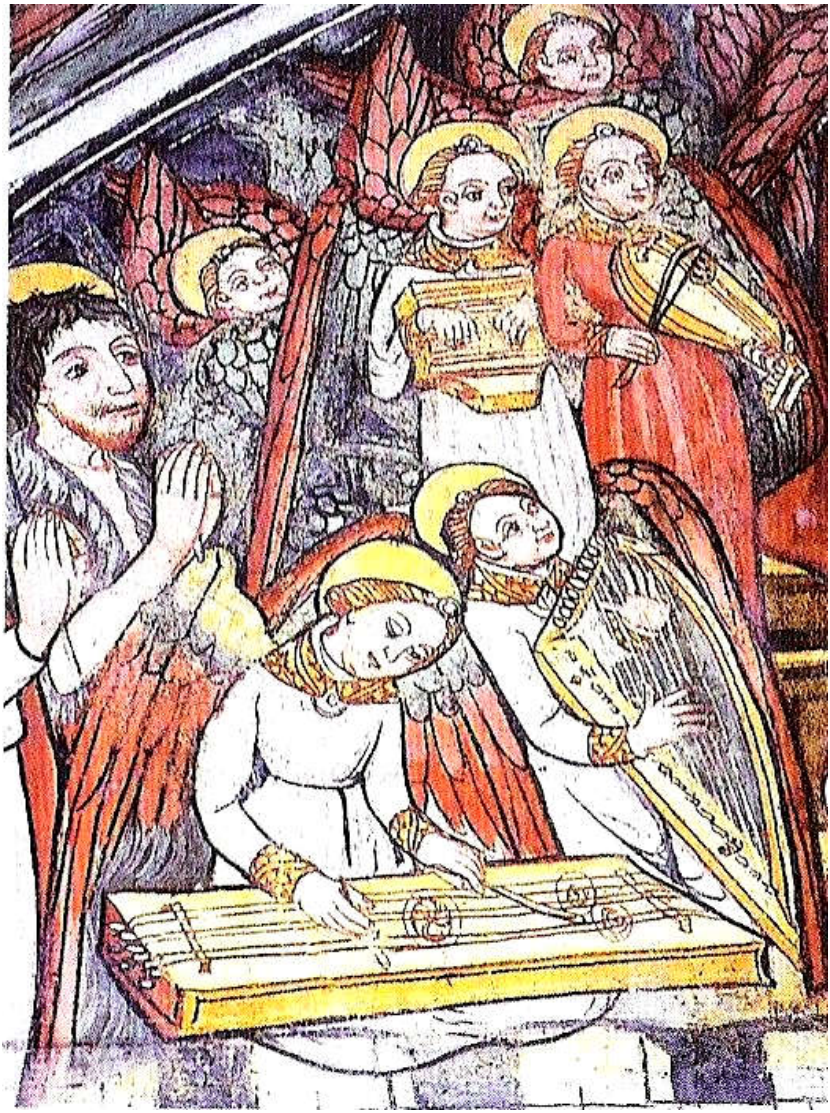

Mazzucco G., *Parajsa*, Faltorja e Santa Marias di Castro Murato, Morozzo (Cuneo): shihen Psallteri me rënie (poshte) dhe Psallteri me prekje (ne prehër të ëngjëllit lart), harpa dhe violin viella (ëngjëjt në të djathtë).

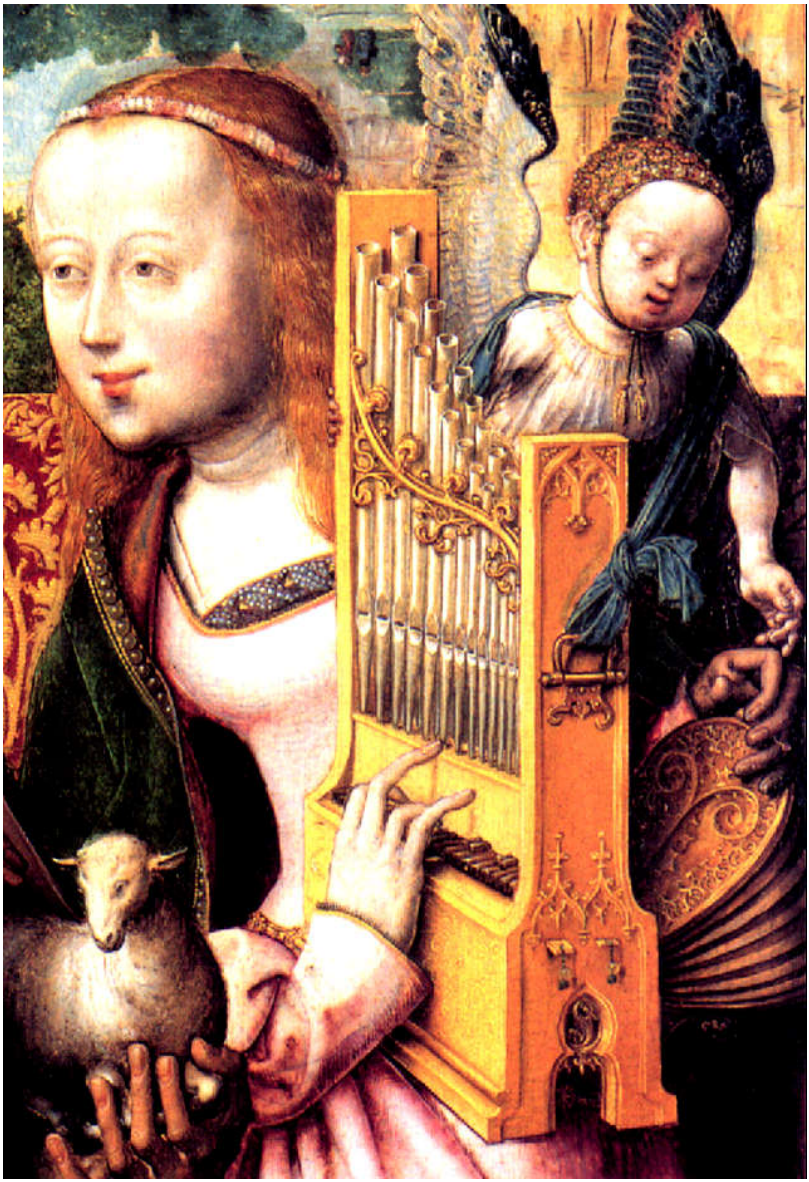

Meister des Bartholomäus, Shën Çeçilia që luan në organon portative, Këln, 1490–1495.

fistulis compositum: ad quod Psalmi Davidis totidem solebant decantari.

4. Grammatice simul et Theologice; quia Psalterium excellentes *Effectus decem* importat, quos per Christum, ac Mariam Virginem devote illud psallentes consequuntur.

Nam:

1.*P.Peccatoribus Praestat Poenitentiam.*

2. *S. Sitientibus Stillat Satietatem.*

3. *A. Alligatis Adducit Absolutionem.*

4. *L. Lugentibus Largitur Laetitiam.*

5. *T. Tentatis Tradit Tranquillitatem.*

6. *E. Egenorum Expellit Egestatem.*

7. *R. Religiosis Reddit Reformationem.*

8.*I. Ignorantibus Inducit Intelligentiam.*

9. *V. Vivis Vincit Vastitatem.*

10. *M. Mortuis Mittit Misericordiam* per modum suffragii.

4. Në nivelin gramatikor dhe teologjik, fjala PSALTERIUM përmban në vetvete dhjetë dhunti të jashtëzakonshme shpirtërore, që i ofrohen Muzikantëve të devotshëm të Jezusit dhe Marias.

Ato janë:

I. P. (Rruzari i Shenjte) ofron shpëtimin e mëkatarëve.

II. S. (Rruzari i Shenjtë) bën të rrjedhin burime uji në zemrat më të thara.

III. A. (Rruzari i Shenjtë)zgjidh vargonjtë e mëkatit.

IV. L. (Rruzari i Shenjtë) i dhuron gëzim atij që është në lot.

V. T. (Rruzari i Shenjtë) i sjell paqen atij që është në provë.

VI. E. (Rruzari i Shenjtë) largon nga të varfërit, çdo mizerie.

VII. R. (Rruzari i Shenjtë) risjell entuziazmin në Urdhërat Fetare.

VIII. I. (Rruzari i Shenjtë) ndriçon intelegjencen e atyre që nuk dinë.

IX. V. (Rruzari i Shenjtë) bën të arrish fitore në qëllimin e jetës.

X. M. (Rruzari i Shenjtë) i përcjell të vdekurit në Qiell, nëpërmjet Portës së Mëshirës.

Et de his omnibus sensibilia et vera expertus sum, aliique plures signa et prodigia.

I. Ut merito Psalterium hoc sit COELUM SIDEREUM, cum CL Stellis: apud Astrologos potissimis.

2. Ut sit velut PARADISUS voluptatis Dei, Rosis, ac Rosaceis sertis CL adornatus.

Salutationes enim istae sunt velut quedam Rosae angelicae: unde quinquagena Virginis Rosarium sive Sertum nuncupatur.

3. Ut sit ARBOR VITAE et scientiae cum CL fructibus angelicis: propter totidem Eminentias, quas in Christo, et Maria Virgine credimus fuisse, prout aliquando Ipsa revelavit.

CAPUT II.

Cur dicatur Psalterium in ordine AD JESUM CHRISTUM, ET MARIAM Virginem?

Excellentissime Praesul, ***Sitientibus Stillat Satietatem***[10] **Trinitas Beatissima per**

[10] **Në botimin e 1691 është: "Satiationem".**

Rruzari i Shenjtë jo vetëm që dhuron këto dhurata, por edhe shumë shenja e mrekulli të tjera, dhe mundem vërtet të dëshmoj që:

1. vërtetë Rruzari i Shenjtë është Qielli me yje, i përbërë prej 150 yjeve më të rëndësishëm të astronomisë;

2. realisht (Rruzari i Shenjtë) është Parajsa Tokësore me mrekullitë e Perëndisë, ku lulëzojnë Rruzaret me 150 Trëndafila, Trëndafilat Ëngjëllorë të përshëndetjes Ave Maria, dhe Rruzaret me nga 50 Trëndafila, Trëndafilat e Virgjëreshës Maria;

3. vërtetë (Rruzari i Shenjtë) është Pema e Jetës dhe e Dijes, me 150 Fruta Ëngjëllorë, në të cilët përmbahen të gjitha hirësitë, dhe që Jezusi dhe Virgjëresha Maria jua ofrojnë të devotshmëve të Rruzarit të Shenjtë, siç e ka zbuluar shumë herë Virgjëresha Maria.

KAPITULLI II

Përse në Rruzarin e Shenjtë thuhet përpara Pater Noster dhe pastaj Ave Maria ?

O Peshkop Eminent (Alano Ferrikos), Triniteti i Shenjtë, nëpërmjet Rruzarit'Shenjt të Virgjëreshës

Psalterium Virginis Mariae inviolatae.

I. MARIAE Virgini Psalterium aptatur et ab ea nominatur: quod piissima Dei Genitrix Maria virtuosas habuit conditiones Psalterii Synagogae, Cytharae, et Organi. (nam Psaltae Virginis Mariae sunt ejusdem Reginae coeli Musici angelici) ob decem causas et operationes.

1. Intemerata Dei Genitrix Virgo diabolum expellit, sicut David (1 Reg. 16), per *cytharam* a Saule daemonem depellebat.

2. Quia Deipara Arcam Dei, id est, Verbum Omnipotens ad nos deducit: veluti[11] David (2 Reg. 6), in *Organis* armigatis coram arca ludebat.

3. Quia eadem victoriam nobis contra inimicos obtinet: sicut post victoriam Maria soror Moysis (Exod. 16), in *Tympano* praecinebat.

4. Ipsa Prophetiam Sanctis tradit: sicut Helisaeus per *canticum psalterii* Spiritum Sanctum prophetiae accepit.

[11] **Në botimin e 1691 është: "ceu" (si).**

Maria, bën të rrjedhin burime uji në zemrat më të thara.

I. Psallteri i Virgjëreshës Maria, Ajo vetë e ka kompozuar dhe e ka zgjedhur (Maria e Shenjtë, Nëna e Perëndisë, në fakt, kryeson Koralin e Psallterave, të kitarave Cetre dhe të Harpave: për këtë arësye, Rruzariantët e Virgjëreshës Maria janë quajtur Muzikantë Ëngjëllorë të Mbretëreshës së Qiellit), për dhjetë arësye dhe argumentime të vlefshme:

1. më e pastra Virgjëreshë Nënë e Perëndisë, me tingullin e Psallterit të Saj, largon djallin, sikurse dihet Davide, nëpërmjet kitarës Cetra, ndoqi demonin nga Saul-i;

2. Nëna e Perëndise është Arka e Perëndisë, që i solli botës Fjalën e Plotfuqishme: dhe njëherë e një kohë, përpara Arkës, Davide këndoi ndën tingujt e Harpave;

3. Ajo na dha fitoren mbi armiqtë, si njëherë e një kohë, motra e Moisiut, Maria, mbas fitores mbi armiqtë, këndonte ndën tingujt e daulles veshit Timpano;

4. Maria i transmetoi Shënjteve Profecinë: se si një herë e një kohë Eliseu, ndërsa këndonte Psallterin, mori Shpirtin e Shenjtë të profecisë;

5. Quia Spiritus Sanctus, per Ipsam, Matrimonium inter Deum et creaturam humanam, in thalamo Virginali, effecit: ut *Beda* docet.

6. Quia S. Maria Chorum coelestis jubilationis ad divinas secum laudes trahit: sicut filiae Jerusalem, quae cantabant (1 Reg. 18,7): *"Saul percussit mille, et David decem millia"* (Origines, Sermo de Virgine Maria).

7 Quia pax facta est per Mariam Virginem: Filius enim ipsius *fecit utraque unum*, tanquam[12] lapis angularis.

8. Quia immensam orbi festivitatem attulit Virgo Maria, quae fuit Dei, hominum simul et Angelorum.

9. Ipsa ea Deo Patri pro mundo pretii obtulit immensi holocaustum, Verbum scil. Incarnatum.

10. Eadem alma Virgo Parens divinum cecinit Canticum post Incarnationem, *"Magnificat"*, et Angeli, nato Domino Angelorum, *"Gloria in Excelsis"*.

Quorum suavitate placatus est Deus generi humano, et huic angelica natura est confoederata.

---

[12] **Në botimin e 1847 përsëritet dy herë: "tamquam unus", por kjo përsëritje është gabim shtypi, sepse ai mungon në botimin e 1691.**

5. Ajo ka kryer Martesën ndërmjet Perëndisë e qënies njerëzore në pjesën e trurit Talamo Verxhinale, nëpërmjet Shpirtit të Shenjtë që u ul mbi Atë;

6. Maria e Shenjtë kryeson Korin e Triumfit Qiellor, që këndon lutjet qiellore Lodi, si një herë e një kohë bijat e Jeruzalemit këndonin: "Saul qëllo mijra nga ata, dhe Davide dhjetëmijë";

7. Virgjëresha Maria ka sjellë Paqen: në fakt Biri i Saj solli unitet të Qiellit me tokën, duke e vendosur vehten si Gurë qosheje;

8. Virgjëresha Maria ka sjellë në botë një ditë feste pa fund: festë për Perëndinë, për njerëzit dhe për Ëngjëjt;

9. është Ajo që i ofroi Atit Perëndi, për botën, një holokast me vlerë te pamatë, Fjalën e Mishëruar;

10. Më e Lumnueshmja Virgjëreshë dhe Nënë e Perëndisë këndoi, pas mishërimit, Hymnin hyjnor të këngës së Saj, Madheshtia, si Ëngjëjt, kur lindi Zoti i Ëngjëjve, kënduan Lavdinë në ekstazë: ëmbëlsia e këtyre Hymneve pajtoi Perëndinë dhe njerëzimin, dhe solli aleancën në mes të ëngjëjve dhe njerëzve.

Haec autem decem repraesentabatur [13] olim in Psalterio Synagogae: ut S. Augustinus enarrat (in) Sermone De Psalterio Sinagogae, qui incipit: *"Laudate eum in Psalterio"*.

Ubi haec omnia (ut melius experiendo videbitis) ad immaculatam Dei Genitricem adaptat.

II. CHRISTO JESU adaptatur hoc Oraculum, et ab eo nominatur, ob dictas decem rationes: quae longe aptius, et amplius Christo, quam Virgini Mariae conveniunt.

Christus enim in immensum potior est et potentior Maria, quamvis peccatoribus Mater Misericordiae Maria sit quodammodo clementior, eisque familiarior, quam Christus: secundum *Bernardum*: *"Ipsa enim est Mediatrix ad Mediatorem"*.

Nihilominus aliae quaedam speciales suppetunt rationes hac in re pro Jesu.

[13] Në versionin e 1643, lexohet: "repraesentat".

Këto dhjetë skena ishin pikturuar mbi Psallterin e Sinagogës: siç thotë Shën Agostini në Predikimin mbi Psallterin e Sinagogës, që fillon me: Lëvdoni Perëndinë në Psallter etj.

Për këto dhjetë (arësye), E Papërlyer[14] Nëna e Perëndisë ka kompozuar (Psallterin e Saj), siç do ta shohim më mirë në vazhdim.

II. lutja (e Psallterit) i përket Jezu Krishtit, dhe është zgjedhur nga Ai, për dhjetë arësyet e mësipërme, që janë shumë më të përshtatshme për Krishtin, se sa për Virgjëreshën Maria.

Krishti, në fakt, është në infinit më i madh dhe më i fuqishëm se Maria: sidoqoftë, duke qënë Maria, Nëna e Mëshirshme për mëkatarët, dhe në një farë mënyre më e butë dhe më e dhëmbshur respektivisht Krishtit, Ajo, sipas Shën Bernardit, është Mediatore pranë Mediatorit.

Sidoqoftë, në këtë lutje disa arësye i janë rezervuar Jezusit:

---

[14] I Lumnueshmi Alano është ndër mbështetësit e parë të dogmës të Konceptimit të Papërlyer të Maria-s, sëbashku me të Lumnueshmin Duns Scoto.

Jan Van Eich, Zoja me kurorë me Trëndafila e Zambakë, me Rruzarin të varur tek veshja dhe librin e Rruzarit ndër duar, Gand, Cattedrale San Bavone, 1432.

Massimiliano Prelati, interpretim alegorik i Vellazërisë së Rruzarit, Romë, 2015.

1. Quia Christus est Psalterium Resurrectionis: iuxta illud Psalmi 56,9: *"Exurge Gloria mea, exurge Psalterium, et Cythara"*.

Cum igitur in Psalterio Christi sint 15 Pater Noster pro Christo; qui exurgit in nobis per paenitentiam, et devotionem; secundum Theologiae veritatem: ea causa merito Suffragium hoc Psalterium Resurrectionis [15] dici potest.

2. Accedit. Quia Christus ipse est Psalterium decem chordarum, s. Hieronimus teste, tanquam decem Dei mandatorum completor, et [16] retributor, idemque transgredientium ea severissimus est condemnator.

3. Quia omnes ad Christum ordinantur prophetiae, velut ad suam causam efficientem, formalem, exemplarem, et finalem.

Quocirca merito Ipse est in Psalterio Davidis tanquam ipsum Psalterium proefiguratum: iuxta Glossam Magistri.

4. Quia reparatae salutis Psalterium est Ipse, ob reparationem nostram, et sanctificationem.

---

[15] Në botimin e 1691 shkruhet: "Exurrectionis".

[16] Në botimin e 1691 mungon "et", por prezente në botimin e 1847.

1. Psallteri është Kënga hymn e ringjalljes së Krishtit: Psalmi 56,9 thote: "Ringjallu jeta ime, rizgjohu Psallter dhe kitare Cetra".

Kështu pra, në Rruzarin e Shenjtë recitohen 15 Pater Noster, për Krishtin, qe jeton brënda nesh, nëpërmjet pendimit dhe devotshmërisë: ja përse feja thotë me të drejtë që Psallteri mund të quhet E Drejta e Ringjalljes;

2. Kësaj i shtohet që Krishti është Psallteri me dhjetë korda, dhe Shen Xhirolamo dëshmon që Ai është Shpërblimi final i dhjetë Urdhërimeve të Perëndisë, dhe dënim i paapelueshëm për të gjithë ata që nuk do ta konsiderojnë;

3. Krishtit i referohen të gjitha profecitë, sepse Ai është shkaku i tyre efikas, zyrtar, shëmbullor dhe final.

Prandaj, mirë shkruajti Shën Alberto Manjo, që Ai (Krishti) ishte prezent në Psallterin e Davide-s, tamam si një Psallter i parafiguruar;

4. (Krishti) është Psallteri i Shpëtimit të rikuperuar, Ai që na ka rifituar dhe shenjtëruar.

Ideo in Templi dedicatione, fundatione et reparatione gloriose in Psalteriis cantabatur.

5. Denique Dominus Jesus ipse nostra est jubilatio, spiritalisque laetitia et exultatio; habens quinque portas, ait *S. Anselmus*, id est, quinque Vulnera, quae ad solius suavitatis palatia ducunt.

Hinc in Psalmis 46,97, Propheta: *"Jubilate Deo in etc".*

Ex quibus congruenter apparet Psalterii ratio, et ad Sponsum JESUM, Sponsamque MARIAM singularis adaptatio: et illis debita laudatio.

CAPUT III.

Suffragium hoc an convenientius nominetur Psalterium, an Corona, an Sertum, sive Rosarium?

Reverendissime in Christo Pater et reorum refugium pium, ac singulare,

Për këtë arsye në dedikimin, në themelimin, dhe në rindërtimin e Tempullit këndohej me zjarr ndën përzierjen (e tingujve) të Psallterave;

5. Zoti Jezus është gëzimi jonë i pafund, gëzimi jonë dhe ekzaltimi i shpirtit, sepse, nëpërmjet Pesë Portave të Tij, ose nëpërmjet pesë Plageve, Ai na çon në sarajet e lumturisë së plotë (Shën Anselmo).

Për këtë arësye, në Psalmet 46 e 97, Profeti (Davide shkruante): "Ngazëllehuni pa fund në Perëndi", etj.

Nga këto gjëra kuptohen mjaftueshëm arësyet e Psallterit (të Rruzarit të Shenjtë), të realizuar në art nga Dhendri Jezusi dhe nga Nusja Maria, për të marrë urimin e duhur.

KAPITULLI III

Duhet quajtur kjo lutje Psallter, apo Kurorë, Varg apo Rruzar?

Më i Nderuari At në Krisht (Alano Ferrikos), strehimi i dashur dhe i vetëm për mëkatarët ,

Alligatis Adducit Absolutionem **Trinitas clementissima per Psalterium Virginis Mariae.**

I. Conantur quidam, licet rem eandem, variis nominare vocabulis; horum tamen semper unum est aptius: iuxta B. Alberti Magni Logicam.

Quocirca Oraculum hoc, quamvis varia nomina sortiatur; PSALTERIUM tamen aptius appellatur, multiplici de causa.

1. Ob Figuram Davidici Psalterii.

Figura enim et figuratum eodem nomine, etsi non eodem significandi modo, nominantur.

Ita Christus dicitur Leo, vermis, lapis, etc.

Similem ad modum nomina haec; *Corona, Rosarium, Sertum*; significatu proprio longe distant (ut disparata et diversa) a genere Orationis: Psalterium autem Ecclesiae, quod huius est Psalterii fundamentum et figura, vere et univoce Oratio est.

2. Vocabula: *Corona, Rosarium, Sertum,*

,

Triniteti i Mëshirshëm, nëpërmjet Rruzarit të Virgjëreshës Maria, çliron nga vargonjtë këdo që i është nënshtruar mëkatit.

I. Shën Alberto Manjo, tek Logjika, thotë që, për sa kohë të jetë normale që të njëjtin realitet ta quash në disa mënyra, kuptohet që, qoftë dhe, vetem njeri nga emrat, e përcakton atë.

Kështu kjo lutje, për sa që në vijim të historisë, është quajtur në mënyra të ndryshme, sidoqoftë titulli i saj më i përshtatshëm është Psallter, dhe kjo për shume arësye:

1. për nga forma (e ngjashme) me Psallterin e Davidit: (Psallteri) i vjetri dhe i riu kanë të njëjtin emër, por jo të njejtën mënyrë të shprehuri.

Kështu (në Psallterin e vjeter) Krishti quhej Luan, Verme, Gure, etj.

Në të njëjtën mënyrë, emrat (e mbetur): Kurorë, Rruzar, Varg, kanë një kuptim tjetër të vetin, tepër të largët (si realitete të tjera dhe të ndryshme) nga lloji i lutjes: Psallteri, nga ana tjetër, është vërtetësisht dhe përputhshmërisht Lutjes së Kishës, dhe për këtë Psallteri (i Rruzarit) është thelbi dhe forma.

2. Kurorë, Rruzar, Varg, janë

metaphorica sunt ex similitudine dicta: *Psalterium* vero a psallendis Deo laudibus nomen habens, proprie est oratio.

3. Nomina illa vulgaria sunt, sapiuntque saeculi vanitatem: quod sic a sertis puellaribus dicantur: at *Psalterium* est Ecclesiasticum.

Ideoque religiosius ab Ecclesiae filiis amplectendum est, venerandum, usurpandum, ac praedicandum.

4. *Psalterium*, vox est divina, biblica, et utriusque Testamenti stylo consona, atque conformis, at nomina caetera ex hominum nata sunt et[17] intellectu, et affectu: neque abs ratione similitudinis.

5. Coronae, Rosaria, Serta geruntur a viris foeminis, puellis iuxta bonis, ac malis: Psalterium vero in S. Scriptura tantum in usu bonorum est, inque Dei solius cultu.

[17] **Fjala "et", mungon në botimin e 1847.**

fjalë metaforike , për ngjashmëri: Psallteri, nga ana tjetër e merr emrin e tij nga lëvdatat që i këndohen me instrumentin psallter Perëndisë, dhe është lutje e duhur.

3. Kurorë, Rruzar dhe Varg janë fjalë të përdorimit të zakonshëm, dhe mbartin shijen e modës së kohës: ekzaktësisht, vijnë nga kurorat (me lule) të çupave; ndërsa, Psalltër është (një term) kishtar, pra më fetar, që bijtë e Kishës duhet ta mbrojnë, nderojnë, përdorin dhe predikojnë.

4. Psallter është një term hyjnor, biblik, dhe ka të njëjtin kuptim si në Testamentin e Vjetër ashtu dhe në atë të Ri; termat e tjerë, përkundrazi, kanë dalë nga mëndja dhe zemrat e njerëzve, jo për simbolizim.

5. Kurorat, rruzarët dhe vargjet vishen nga njerezit, gratë dhe çupat, si të mirë ashtu dhe të këqinj; ndërsa Psallteri, në Shkrimin e Shenjtë është në përdorim të vetëm njerëzve të mirë, dhe vetëm për kultin e Perëndisë.

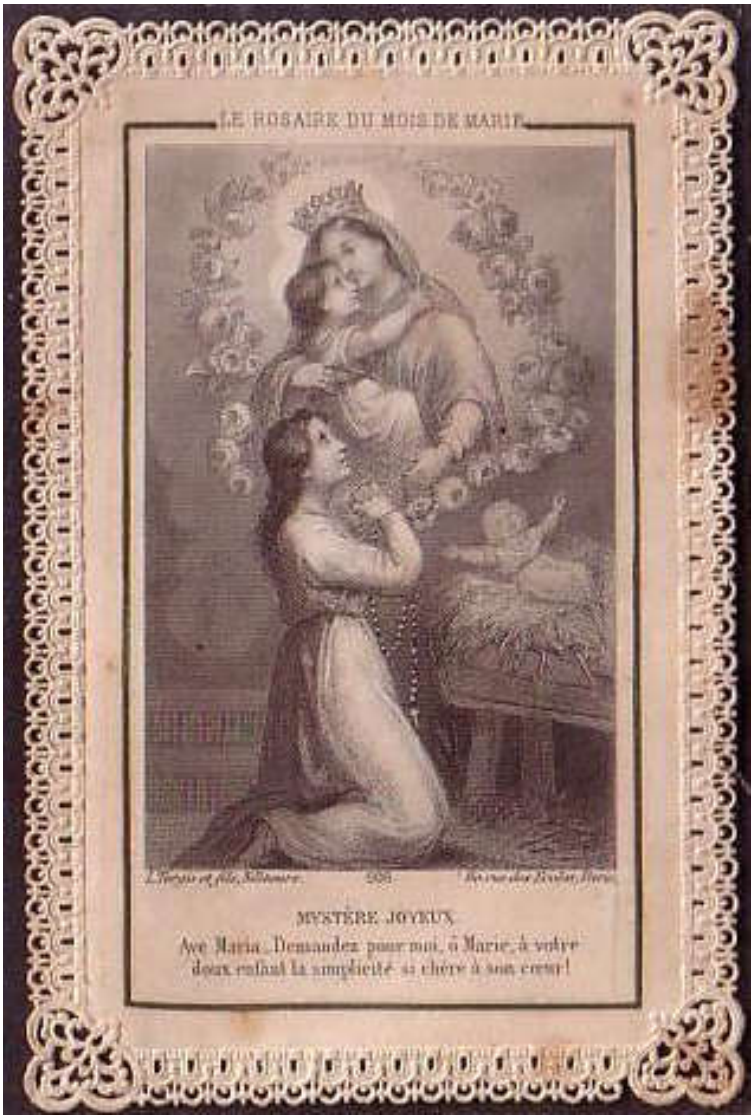

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe shpirti i devotshëm, shek. XX.

Një faqe e një Psallteri të Marias e shek XVI: në anë rruzarantët të përfaqsuar në tingujt e harpës dhe recitimin e Psallterit të Marias.

Quapropter haec oratoria duo, *Pater et Ave*: cum sint supremae, ac principes Novi Testamenti orationes, vocari nomine Psalterii debuerunt, quod ipsum hoc in praecipuo Synagogae culto divino praecipuum semper, sacrumque fuit Musices instrumentum.

Id quod *P. Fr. Joannes de Monte in suo Mariali* declarat.

II. Sed novi nova adinveniunt nomina jam dicta, parumque congrue auferunt laudes a Virgine Maria, ac imminuunt, cum pro C. et L. Angelicis Salutationibus, jam diu per Ecclesiam consuetis, tantum nunc eidem offerunt[18] quinquaginta.

Quod autem a perantiquo Psalterium vocabatur oratio haec, ratio constat: quia ab Ecclesia Canonicis in horis Davidis Psalterium canebatur.

Quod S. Hieronimus ter translatum, et ad limam revocatum, Romanae obtulit Ecclesiae.

Primum ad Romanam: alterum ad Gallicanam: tertium ad Hebraicam proprietatem: idque ad instantiam Sophronii.

III. Atque, inde populus Ecclesiam constanter et ardenter imitatus, ad eam conformavit illud, usurpavit,

[18] Në botimin e 1691 është: "offerant".

Prandaj, duke qenë, il Pater dhe l'Ave, dy lutjet themelore dhe kardinale të Dhjatës së Re, ju dha atyre titulli Psalltër, që gjithmonë ka qenë instrumenti muzikor i shquar dhe solemn në festimet e adhurimit hyjnor.

Kështu ka thënë Padre Frà Giovanni dal Monte, në Marialen e tij.

II. Brezat e rinj kërkojnë emra të rinj, si ata të sapo përmëndur këtu, por i ofrojnë shumë më pak lavde Virgjëreshës Maria, në të vërtetë i zvogëlojnë ato, nga momenti që, në vend të 150 Ave Maria, sipas një tradite shumë të gjatë të Kishës, i ofrojnë tani Zojës vetëm 50 (Ave Maria).

Por ende, që nga antikiteti, Kisha e quante lutjen e saj Psallter, sepse, gjate orëve kanonike, këndohej gjithë Psallteri i Davidit.

Pastaj ai u përkthye nga Shën Xhirolamo, me saktësi në tre gjuhë (në fillim, në gjuhën latine, pastaj në gjuhën galike, dhe në fund, i kërkuar nga Sofrone, në gjuhën hebraishte), dhe ja bën dhuratë Kishës së Romës.

III. Dhe kështu, populli, duke ndjekur Kishën me besnikëri dhe zjarr, e thith dhe e

ac appellavit Jesu, et Mariae Psalterium.

1. In cuius signum hodieque in Alemannia frequentissima tali cum numero C. et L. circumferuntur Patriloquia.

2. Quin et in Flandria noverunt seniores ac memorant plurimi, quod sponsae, dum aliqua desponsabatur, in virginali zona, cum bursa simul suspendebatur et Psalterium.

3. Velut et in Praedicatorum Ordine, praesertim in Anglia, cum quis aut investitur, aut profitetur ex pervetusta consuetudine ad hanc usque diem, una cum habitu, et zona, Psalterium Matris et Reginae Praedicatorum apponitur.

CAPUT IV.
Cur in Psalterio XV. Orationes Dominicae disponantur?

Religiosissime in Domino JESU animarum Pastor: *Lugentibus Largitur Laetitiam* Trinitas dulcissima per Psalterium

bën të vetin, dhe e quan Psallteri i Jezusit dhe i Marias.

1. Per te evidentuar (Psallterin), në Gjermani bënin kurora me nga 150 kokrra, dhe ende sot janë të përhapura.

2. Edhe në Fiandre (në Belgjikë), të moshuarit kujtojnë, dhe disa ende e tregojnë, që vajzat, kur martoheshin, varnin tek korseja virgjërore, një Kurorë Rruzari, pranë çantës.

3. Edhe në Urdhërin e Predikuesve, kryesisht në Angli, kur dikush merr veshjen e shenjtë, sipas një zakoni të vjetër, mbi rripin e veshjes, var një Kurorë Rruzari, Psallterin e Marias, Nënë dhe Mbretëreshë e Predikuesve.

KAPITULLI IV

Përse në Rruzar ndodhen 15 Pater Noster?

O Bariu më i mrekullueshëm i shpirtrave të Zotit Jezus, (Alano Ferrikos), Triniteti më i Përkorë,

Triclinii ejusdem immensae Trinitatis.

Super quod denuo pia mens fidelium movere potest dubium: *cur inibi ponuntur*[19] *XV. Pater noster?*

I. Ad quod respondeo:

1. Propter visionem S. Bernardo factam.

Qui ex divina didicit revelatione: quod, qui in dies singulos, per annum totum, XV Pater noster dixerit: is numerum Christi passi vulnerum adaequarit.

Quae jure merito cunctis sunt colendissima Christianis, et adoranda.

Eo, quod in Dominica Passione puncta sint quindena praecipua Christianis cum Religione contemplanda.

1. Coena dolorosa.

2. Comprehensio poenosa.

3. Collaphizatio probrosa, in Annae domo.

4. Illusio et condemnatio, in Caiphae domo odiosa.

5. Raptatio Christi ad Pilatum clamorosa.

6. Illusio Christi apud Herodem

[19] **Ne botimin e 1691 eshte “ponantur”.**

nëpërmjet Rruzarit, ofron një banket të pasur, duke i dhënë gëzimin atyre që janë në lot.

Lidhur me këtë, intelekti i përkushtuar i besimtarëve mund të ngrejë një dyshim: si ka mundësi që të ndodhen 15 Pater Noster ne Rruzar?

Kësaj i përgjigjem që:

I. Shën Bernardi, në një vizion, mësoji nga Fjala e Zbulesës qiellore që, kush kish recituar çdo ditë, për një vit të tërë, 15 Pater Noster, do të kishte barazuar, kështu, numërin e plagëve të Pasionit të Zotit.

Kjo (Zbulesë nga qielli) duhet të jetë mbajtur, nga të Krishterët, me veneracion suprem e nder, meqenëse në Pasionin e Zotit, janë 15 pika themelore, që të krishterët duhet ti adhurojnë devotshmërisht:

1. Darka e Fundit;

2. Rrëmbimi prekës;

3. Goditja e papërmbajtur, në shtëpinë e Annës;

4. Tallja dhe dënimi me vdekje në shtëpinë e Caifa-s ;

5. Dorëzimi tronditës i Krishtit tek Pilati;

6. Tallja poshtëruese qe ju bë Krishtit,

contumeliosa.

7. Flagellatio Christi sanguinolenta.

8. Coronatio spinosa.

9. Irrisio ab militibus blasphemosa.

10. Condemnatio flagitiosa.

11. Bajulatio Crucis aerumnosa.

12. Crucifixio vulnerosa.

13. Elocutio Christi in Cruce virtuosa.

14. Mors Jesu luctuosa.

15. Sepultura Domini gloriosa.

II. Tanti vero singula haec puncta sunt: ut (sicut Dominus JESUS aliquoties revelavit S. Bernardino, et S. Brigittae) quodque eorum omne pretium mundi totius creaturaeque naturae procul excedat.

Quo iustus, ac sanctius eadem a Christianis commemoranda sunt, et veneranda ad XV Dominicas orationes in psalterio.

pranë Herodit;

7. Fshikullimi i përgjakshëm i Krishtit;

8. Kurorëzimi me gjemba;

9. Tallja e egër e ushtarëve;

10. Dënimi famëkeq;

11. Ngarkesa shumë e rëndë e kryqit;

12. Kryqëzimi i tmerrshëm;

13. Fjalët e dashura të Krishtit në Kryq;

14. Vdekja lëvizëse e Jezusit;

15. Varrimi i denjë i Zotit.

II. I tha njëhere Zoti Jezus Shën Bernardit dhe Shën Brixhidës që çdo skenë Pasioni ka një vlerë aq të madhe, që e super tejkalon vlerën e botës së tërë dhe të universit të krijuar.

Për këtë arësye është tepër e mirë dhe e drejtë, që besimtarët ti kujtojnë dhe respektojnë me devocion Plagët e Krishtit në 15 Pater Noster-at e Rruzarit.

Quippe:

1. Cum haec Oratio per Dominum JESUM sit Apostolis mandata, *Matth. 6.*

2. Cum et iam olim in primitiva Ecclesia ad eandem unicam sacrum Missae fuerit patratum: ut jura testantur Canonica ex S. Gregorii Registro.

3. Cum inde etiam Ecclesia singulis horis Canonicis isthanc praeponat orationem, velut Ecclesiasticarum orationum caput, ac fundamentum.

CAPUT V.

Cur in Psalterio Christi, ac Mariae ponantur C. et L. Salutationes Angelicae?

Illustrissime Pater pauperum, orphanorum et pupillorum, *Tentatis Tradit Tranquillitatem* Trinitas Aeterna per Psalterium Virginis Mariae.

De quo exinde grandis movetur quaestio cur C. et L. AVE in Psalterio frequententur?

I. Non cuiusquam id superstitionis est, sed imitationis Ecclesiae, cujus Psalterium Psalmis totidem constat.

Në fakt:

1. kjo lutje (Ati Yne) ju mësua Apostujve nga Zoti Jezus (Mateo 6);

2. në Kishën e vjetër, Mesha e Shenjtë përfundohej me të njëjtën lutje, siç vertetojnë Rubrikat e shkruajtura nga Shen Gregori;

3. në Kishë, kjo lutje recitohet para Orëve kanonike, si princip dhe themel i të gjitha lutjeve të Kishës.

KAPITULLI V

Përse në Rruzarin e Jezusit dhe të Marias janë 150 përshëndetje Ave Maria?

O më i shkëlqyeri At i të varfërve, i jetimëve dhe i të vegjëlve, (Alano Ferrikos), Triniteti i Përjetshëm, nëpërmjet Rruzarit të Virgjëreshës Maria, i jep çlodhje atij që është në provë.

Për rreth kësaj, lëviz një çështje themelore: si vallë recitohen në Rruzar 150 pershendetje Ave Maria?

I. Ky numër nuk është për supersticion, por imiton Psallterin e Kishës, që ka të njëjtin numer Psalmesh.

Burim i paidentifikuar: San Domenico di Guzman.

Statuja e Zojës së Rruzarit, Gjermani, shek. XVIII.

Quo sane plebs fidelis in numero hoc biblico, minimeque vano, pie conformatur Ecclesiae.

II. RATIO PROPHETICA: quia CHRISTUS et MARIA gloriosa prophetantur in Psalterio Davidis, secundum virtutes in eis totidem et eximias Excellentias, passim a SS. Patribus celebratas: atque totidem Angelicis Salutationibus venerandas.

III. RATIO MYSTICA: consonat istis mysterium multiplex eiusdem observati numeri CL tum in constructione Arcae, et[20] Tabernaculi Moysis, tum Templi Salomonaei, tum in visione Ezechielis, qua nova Templi ratio, faciesque divinitus ei delineabatur.

Atqui vero numerus in figura; ut rem aliquam figuratam designet, necesse est, et quidem sacer rem sacram, biblicus biblicam item rite numeratam.

Quare isthic in Psalterio JESU, et MARIAE numerus veritatem, recte sui in Davidico continet adumbratam.

IV. RATIO PHYSICA: constat iuxta philosophos inter et Theologos, coelorum orbes undenos esse.

[20] Në botimin e 1691 është: “tum”.

Me këtë numër, të gjithin biblik, e aspak të kësaj bote, populli besimtar ka ndjekur me devotshmëri Kishën;

II. ARËSYEJA PROFETIKE: sepse Krishti (Jezusi) dhe Maria më e Shenjta janë profetizuar në Psallterin e Davidit me, po aq Virtyte dhe Lartësime sublime (gjithmonë të ekzaltuara nga Eterit e Shenjtë), sa ç'janë përshëndetjet Ave Maria për tu nderuar (në Rruzar).

III. ARËSYEJA MISTIKE: numri 150 ruan një mister që shumë herë ndeshet, si në përmasat e Arkës, të Tabernakullit të Mojsiut dhe të Tempullit të Solomonit, ashtu dhe në përmasat e fasadës së re të Tempullit, që Ezekieli pati gjatë një Vizioni hyjnor.

E kështu pra, numri i lashtë (150) parashikonte një realitet të ardhshëm, dhe ishte e nevojshme që një numër i shenjtë dhe biblik, (të paralajmëronte) saktësisht një realitet të shenjtë dhe biblik.

Kështu, (Rruzari), Psallteri i Jezusit dhe i Maries, përmban numrin (150), tashme të zbuluar, si të paracaktuar (ne Psallterin) e Davidit (rreth 1000 vjet Para Krishtit)

IV. ARËSYEJA FIZIKE: Filozofët dhe Teologët pajtohen me thënien që sferat e Qiellit janë njëmbedhjetë:

1. Empireum.
2. Primum mobile.
3. Crystallinum, seu Aqueum.
4. Firmamentum stellatum.
5. Coelum Saturni.
6. Jovis.
7. Martis.
8. Solis.
9. Veneris.
10. Mercurii.
11. et Lunae.

Ad haec[21] Elementa sunt quatuor: atqui hisce quindenis [22] omnem vivere hominem necesse est, ad modum quidem naturalem.

Huc accedit, quod, humana vita in quolibet dictorum XV. decem distinctis modis aliter atque aliter se habeat affecta, scilicet secundum Categorias decem, quae sunt *Substantia, Qualitas, Quantitas, Relatio, Actio, Passio, Situs, Quando, Ubi, et Habitus.*

Quare plane liquet, si 10 in 15 per multiplicationem reduxeris, quod omnis homo necessario habeat in sese CL Habitudines naturales.

[21] Në botimin e 1691 është: “hoc”.

[22] Në botimin e 1691 është: “undenis”.

1. Empireu;

2. I Lëvizshmi i Parë;

3. Kristalori ose Ujori;

4. Qielli me Yje;

5. Qielli i Saturnit;

6. Qielli i Jupiterit;

7. Qielli i Marsit;

8. Qielli i Diellit;

9. Qielli i Venusit;

10. Qielli i Merkurit;

11. Qielli i Hënës.

Nëse atyre i shtohen të katër Elementet jetësorë, ja 15 realitetet natyrale për të cilat ka nevojë çdo njeri për të jetuar.

Shtohet se, këto 15 (realitete natyrale) kanë influencë mbi jetën e njeriut, në dhjetë mënyra të ndryshme, në një mënyrë ose një tjetër sipas dhjetë karakteristikave, që janë: fiziku, karakteri, pesha, shoqërueshmëria, prirja për punë, afektiviteti, humori, stabiliteti, dinamika dhe shprehitë.

Është për të gjithë e qartë, atëherë, që nëse shumëzohen të 10 (karakteristikat) për 15 (realitetet natyrale), çdo njeri do të ketë nevojshmërisht në vetvete , 150 prirje

Quae omnes ac singualae cum sub dominio CHRISTI, ac patrocinio Deiparae stent, aut varient: par quoque esse, ut quisque, pro sui in istis conservatione, et malorum oppositorum aversione, Jesum, et Mariam pari numero Salutationum ludet ac veneretur.

V. RATIO MORALIS evincit idem.

Virtutes enim principes Christianae XV numerantur istae:

Theologicae tres: *Fides, Spes, Charitas.*

Septem Capitales: *Humiltas, Largitas, Castitas, Benignitas, Abstinentia, Patientia, Devotio;*

Cardinales quatuor: *Prudentia, Iustitia, Temperantia, Fortitudo*, quae eadem est cum Abstinentia.

Restant duae, *Religio et Poenitentia.*

Ad istas ut omnes aliae, rerumque omnium creatarum usus reducitur; sic ipsae ad DEI Mandatorum decem observantiam referuntur.

Iam rursus per 10 multiplices 15 et

naturore, çdonjëra prej të cilave, nëse është ndën fuqinë e Krishtit dhe mbrojtjen e Marias, mbetet e qëndrueshme, përndryshe është e luhatshme.

Dakort, kështu pra, që secili, për të ruajtur ekujlibrin e vet, dhe për t'ju larguar kundërshtive të këqia, të lavdërojë dhe të nderojë Jezusin dhe Marian, me një numur te barabartë përshëndetjesh Ave Maria.

V. ARËSYEJA MORALE: Ajo arrin në të njëjtat konkluzione

Në fakt, për një të Krishterë, janë 15 Virtytet themelore:

- tre Virtytet Teologjike: Besimi, Shpresa dhe Bamirësia;

- shtatë Virtytet njerëzore kryesore: Përulësia, Shpirtmirësia, Dlirësia, Mirësia, Ekujlibri, Durimi dhe Perkushtimi;

- katër Virtytet Kryesore: Maturia, Drejtësia, Përmbajtja, Qëndrushmëria, që është e ngjashme (me Virtytin) e Ekujlibrit;

- në fund, dy te fundit: frika e Perëndisë dhe pendimi.

Atyre mund ti fusim të gjitha (Virtytet) e tjera që ndodhin në botë: por këto vetë zbresin nga 10 Urdhërime.

Kështu, përsëri, shumëzo 10

reperies in quolibet Christiano C et L Morales habitudines omnino necessarias.

Cum autem *omne bonum de sursum* sit, perinde quoque necessarium esse, pro et Bonis istis a Deo obtinendis et malis contrariis fugiendis, ut pari in numero Salutationum apud Deum Deiparamque pie instetur.

Nam per quam Deo placuit mittere Salutem, et Salvatorem, per Eandem quoque gaudet et gratiarum[23] dare pluviam salutarem.

VI. Ratio item moralis stat a contrario Vitiorum XV seu peccatorum: quae sunt *Infidelitas, Desperatio, seu Praesumptio, et Odium, Superbia, Avaritia, Luxuria, Invidia, Gula, Ira, Accidia[24], Imprudentia, Iniustitia, Pusillanimitas, seu Diffidentia, Impietas, Impoenitentia.*

Quae cum Decalogo adversentur, facile in numerum CL multiplicantur.

Utrisque vero par quoque numerus respondet Praemiorum virtutibus, in coelis, Poenarum delictis, in gehenna.

Et saepe etiam Plagarum, in vita hac mortali.

Quo iustius, ac sanctius ille numerus

[23] Në botimin e 1691 është: "gratiorum".

[24] Në botimin e 1691 është: "Acediam".

(Urdhërime) për pesëmbëdhjetë (Virtytet Morale), dhe do të gjesh në çdo të Krishterë 150 tendenca morale kryesore.

Dhe, nga momenti që çdo e mirë vjen nga Lart, është e nevojshme që po ashtu, ti ngresh me përkushtim Zotit dhe Nënës së Zotit, një numër të barabartë përshëndetjesh Ave Maria, me qëllim për të fituar të tilla të Mira nga Perëndija, dhe për të shpëtuar nga kundërshtitë e këqija.

Dhe, siç i pelqeu Perëndisë të na dërgonte Shpëtimin dhe Shpëtimtarin, nëpërmjet (Marias), gjithmonë nëpërmjet Asaj do të pëlqehet të na dhurohet një shi i tërë dhuratash mirësie.

VI. Arësyeja morale, pastaj i kundërvihet 15 Veseve ose Mëkateve: Pabesise, Deshpërimit ose Paragjykimit, Urrejtjes, Krenarisë, Kopracisë, Epshit, Zilisë, Grykësisë, Zemërimit, Hidhërimit, Padurimit, Padrejtësisë, Mefshtësisë ose Mosbesimit, Mizorisë, Mospendesës.

Ato, nga momenti që i kundërvihen Dekalogut, nëse shumëzohen (15 Veset me 10 Komandimet), do të merret, pa mundim, numri 150.

Kështu, për të dyja (Virtytet dhe Veset), i njëjti numër (150) i korespondon Virtyteve të shpërblyera në qiej, dhe Veseve të dënueshme me ferrin, dhe shpesh edhe me vuajtje, në këtë jetë të vdekshme.

Atëherë të ruhet me të drejtë e

precularum in Psalterio custoditur.

VII. RATIO NATURALIS idem vel ex homine repetita declaret.

Nam in quovis nostrorum Potentiae naturales insunt XV et quini sensus exteriores noti.

Interiores quini, ut *Sensus communis, Imaginatio, Phantasia, Aestimatio, et Memoria.*

Superiores potentiae quinae, ut *Motiva, Sensualitas, Intellectus Agens, Passibilis, et Voluntas.*

At per haec tum Christus, tum B. Maria pro se, proque nobis in Decalogo serviere Deo et perplacuerunt: atque ita per formales in eis Habitudines quindenas, in Decalogo multiplicatas, actus meritorii CL colligantur oportet.

Quibus sua quoque, praemia totidem in terris, ac coelis utrique concessa, sancte credere necesse est fideli.

Et quisnam eos pari in numero colendos rite, adorandosque dubitarit?

shenjtërisht numri (150) i përshëndetjeve Ave Maria të Rruzarit.

VII. ARESYE NATYRALE: ose njerëzore, që rikonfirmon sa është thënë.

Secili nga ne, në fakt, ka në vetvete 15 potencialitete natyrale:

- 5 shqisat e famshme të jashtme;

- 5 shqisat e brendshme: ndjeshmërinë e përbashkët, imagjinatën, fantazinë, sensin praktik dhe memorien;

- dhe 5 kapacitetet superiore: sentimentin, sensibilitetin, inteligjencen praktike, emotivitetin[25], dhe vullnetin.

Krishti (Jezusi) dhe Maria Më e Shenjta dëshirojnë që ne, nëpërmjet (15 potencialiteteve), ti shërbejmë Perëndisë në Komandimet (në lëvdata) ndaj Atyre, dhe në avantazh për ne.

Duke shumëzuar, atëherë, 15 potencialitetet natyrore me 10 Komandimet, do te fitohen 150 veprat e merituara, që do të rikonpensohen në tokë dhe në Qiej, dhe besimtarët duhet ta besojnë këtë pa hezitim.

Dhe a do të dyshonte kush, atëherë, për këtë numër(150), për të nderuar (Marian) dhe adhuruar (Jezusin)?

---

[25] Preferohet fjala "passibilis" e botimit 1624, ndaj fjalës "possibilis", të botimit 1847.

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe shpirti i devotshëm, shek. XX.

Markus Von Weida, Predikimi domenikan i Rruzarit, ksilografi, Leipzig Melchior Lotter, 1515.

Quid quod et nos ipsos quaedam religionis necessitas plane constringat: (quippe eisdem praeditos Potentiis, eidem obstrictos Decalogo) Deo, Deiparaeque, aut deservire pro pari sorte praemiorum coeli, aut deperire in pari numero tormentorum inferni.

Totidem enim nos hinc Dona gratiarum invitant, inde monstra[26] vitiorum insectantur.

VIII. RATIO SACRA: hanc offert Quinquagenae, in Psalterio trinae, Iubilaeus annus quinquagesimus quisque: qui Pacis fuit, Requiei, et Libertati sacer.

JESUS autem et MARIA sicut rerum omnium, sic et Iubilaei sunt Rex et Regina idque tum in *lege Naturae*; tum et Moysis data in Sinai monte, die ab exitu Israel de Aegipto quinquagesima; tum in *Lege Gratiae*, data complete in Pentecostes die, ab Resurrectione quinquagesimo.

[26] Kjo fjalë mungon në botimin e 1691.

Dhe (ç'të thuash) për faktin që ne vetë, që jemi fetarë, kemi detyrë, për të gjithë jetën (me 15 potencialitetet të shumëzuara me Dekalogun), ti shërbejmë Perëndisë dhe Nënës së Perëndisë, për të marrë më pas kompensime të barabarta në Qiell, ose të dënohemi me të njëjtin numër torturash në ferr.

Na joshin, pra, aq Dhurata Mirësie, sa ç'janë Mostrat e Veseve që na sulmojnë.

VIII. ARËSYEJA E SHENJTË: ajo është oferta me nga Pesëdhjetë, tre herë në Rruzarin, (si) viti i Pesëdhjetë i çdo Jubileu, kushtuar Paqes, Pushimit dhe Lirisë.

Jezusi dhe Maria, për deri sa janë Mbreti dhe Mbretëresha e të gjitha gjërave, të tillë janë dhe për Jubileun, si për të drejtën natyrore, ashtu dhe për (Dekalogun) që Mojsiu e mori mbi malin Sinai, ditën e pesëdhjetë të daljes së Izrailit nga Egjypti; si për të drejtën; ashtu dhe për të drejtën e Mirësisë, të marrë plotësisht në Pentekoste, pesëdhjetë ditë (pas) Ringjalljes së Jezusit.

Accedit, quod et in coelis triplex Iubilaeum, *Visionis*, *Fruitionis*, *et Comprehensionis* universa doceat, colatque Theologia Christiana.

Et quidni [27] iure meritissimo utrique JESU, ac MARIAE pro iis tres Quinquagenae precum in Psalterio offerantur.

Iure inquam: nam quis tam ingratus Deo, suisque immemor reperietur, qui non de quatuor et viginti horis diei unam in divino cultu quotidie horulam esse impendendam censeat?

Atqui iuste eam tres in Psalterio Quinquagenae occuparint.

Quo par et aequum est magis, quin et probe debitum dixerim, vel tantillum tempusculum in tanto comprecandi genere in dies consecrare Deo.

***Dices*: Re quavis in bona, maior numerus minore est melior: proinde nec iste CL precum, maiori praestare potest.**

[27] Në botimin e 1847 është: “quid in”.

Të shtohet që, do të zhvillohet një Jubile i trefishtë në Qiell: për Vizionin, për Perëndinë dhe për Bashkimin (me Perëndinë), siç mëson dhe nderon kudo Teologjia Kristiane.

Nuk do të jetë, pra kështu, plotësisht e drejtë dhe e merituar, që Jezusit dhe Marias ti ofrohen tre Pesëdhjetëshe lutjesh për (ti lëvduar)?

Unë sinqerisht pyes vehten: mundet vallë të ekzistojë dikush kaq mosmirënjohës ndaj Perëndise dhe te harrojë (përfitimet) e tij, që, në njëzet e katër orë të ditës, të mos ta gjejë të arësyeshme të destinoje një orë të vetme në ditë për t'ju lutur Perëndisë?

(çdo kush do të mund) ta kalonte (këtë orë, duke lutur) Rruzarin me tre Pesedhjetëshe.

Do të thoja që është tepër e drejtë dhe sigurisht e duhur, të dedikohet një kohe kaq e vogel në ditë, për t'ju lutur Perëndisë me këtë lloj lutje.

Ti do të thuash: në çdo realitet të mirë, një numër më i madh është më i mirë se një numër më i vogël: prandaj, ndaj 150 lutjeve, mund të preferohet (një numër lutjesh) më i madh.

Sed istum ultra definitum transire precando, quasi vetat illius determinatio certa.

O turrim, sed carneam, ecce tibi, Davidis filius[28], Sap. 11: *"Omnia in numero, mensura et pondere posuisti"*.

Quod si *omnia* in re alia quacumque, quanto magis in pertinentibus ad latriam, cultumque divinum?

In his autem Psalterium JESU ac [29] MARIAE locum sibi facile principem vindicat[30] eundem, qui Orationi Dominicae, Angelicae Salutationi debetur.

Et adhuc absque Numero certo vagari illud oportere quisquam sentiet?

Vel Cato ethnicus reclamavit dicens: *"Omnibus adde modum: modus est pulcherrima Virtus*".

At Psalterium nec prolixitate, nec brevitate peccat in Modum iustum: sed in mediocritate extremorum inter utrumque consistit.

Quocirca sicut fixo precum *Numero*:

---

[28] Ne botimin e 1691 eshte: "illi".

[29] Mungon ne botimin e 1691.

[30] Ne botimin e 1691 eshte: "vendicat".

Por, tejkalimi i kufijve të kësaj lutje, nuk lejon në vetvete të arrihet në një konkluzion.

Ja per ty, biri Davidit, një kullë, që është vetë personi (yt): "Ke vendosur çdo gjë në përmasë, në numër, në vlerë" (Sap.11).

Dhe, nësë ky (limit) vlen për çdo gjë, nuk do të vlente ai shumë më tepër në adhurimin dhe kultin hyjnor?

Ndër (lutjet), Rruzari i Jezusit dhe i Marias kërkon sigurisht një vend nderi, dhe kjo gjë është për arësye të Pater Noster-it e Ave Maria-s.

Dhe atëhere kush vallë do të ndjejë nevojën të endet përtej numrit te caktuar (150)?

Katoni pagan thoshte fjalë pa ekuivoke: "Të gjitha gjërave shtojini një përmasë mase: masa eshte nje virtyt shume i bukur!".

Por Rruzari në masën e tij te drejtë, nuk kalon as në zgjerim as ne shkurtim: por mbahet ne ekujliber në mes të dy ekstremeve.

Si rrjedhim, del e qarte qe numri i lutjeve te fiksuara , ka

sic et *Mensura* sufficientis devotionis, et meriti *Pondere* sibi recte constat.

Denique legisse me memini, Rationes iam dictas a gloriosa Virgine revelatas promanasse.

Quod tametsi non foret: ipsae tamen sufficientes sibi pondere suopte stant.

Vidi quoque Virginem quandam, quae post Dominicam Communionem divino contuitu vidit Almam Matrem Virginem corona triplicata Quinquagenae coronatam: in quarum prima Rosae L, in secunda Lilia totidem [31] , in tertia Gemmae item quinquaginta cernere videbatur.

Nec dubito Virginem hanc vera[32] vidisse: eo, quod Deiparae tales a Fidelibus essent oblata[33] Coronariae Quinquagenae.

[31] Në botimin e 1691, teksti është konfuz, për shkak gabimi shtypi. Teksti i 1691 thotë: “in quarum hac Rosae L ista Lilia totidem, in tertia etc.”. Është korrekt, tjetërsoj, botimi i 1847.

[32] Në botimin e 1691 është: “veram”.

[33] Në botimin e 1691 është: “oblatae”.

një masë efikase përkushtimi, dhe një vlerë merite.

Në fund, më kujtohet që kam lexuar, që Arsyet e dhëna (për numrin 150), vinë nga Zbulesat e Virgjëreshës së Lavdishme.

Por edhe nëse nuk do te ishte (kështu), ato mbeten në këmbë për vlefshmërinë e tyre.

Kam parë dhe një vajzë , që një të djelë, pas Kungimit, pa, duke soditur Virgjëreshën Nënën e Perëndisë, të kurorëzuar me një Kurorë të trefishtë pesëdhjetshesh: ju duk asaj se pa që (Kurora) e parë kishte 50 trëndafila, e dyta (50) zambakë, e treta 50 gurë kristali.

Jam i sigurtë që kjo vajzë ka parë të vërtetën: atëhere, besimtarët i ofrojnë Nënës së Perëndisë këto Kurora prej (tre) Pesëdhjetshesh.

CAPUT VI.
Utrum prae altero sit, Pater, an Ave.

Clarissime in scientiis intelligentiae Pastor ovium Christi: *Egenorum Expellit Egestatem* Trinitas Felicissima per Psalterium Virginis felicium felicissimae.

De quo curiosa quaerit Saecularium aviditas: Utrum nobilius: Dominica Oratio, an Salutatio Angelica?

Hi, si noscent istud Philosophi: *"Odiosae rerum sunt comparationes"*: digitum ori imponerent.

Verum ego neutri contrarius parti, *media tutissimus ibo*: duoque docebo.

I. PRIUS *Dominica Oratio quinque modis antecellit Dominicam Annuntiationem.*

1. *Auctore*: nam eam Christus, at Ave, dictavit Archangelus.

KAPITULLI VI

Ka vlerë më të madhe Pater Noster-i apo Ave Maria?

O njohës i shquar i shkencave, (dhe) Bari i grixhës së Krishtit (Alano Ferrikos), Triniteti i Shenjtë, nëpërmjet Rruzarit mbrojtës të të Shenjtës Virgjëreshë, largon nga të varfërit, çdo të keqe.

Mbi këtë, një profan me kuriozitet e kërshëri, pyet: Cila nga të dy lutjet është më ekselente?

Il Pater Noster apo Ave Maria?

Ata do të vendosnin gishtin mbi gojë, po ta njihnin (të ashtuquajturin) Filozof (Aristotelin): "Është i neveritshëm krahasimi midis dy gjërave"

Vërtetë, duke qenë unë ngurrues (për të mbetur) neutral, do të vendos vehten në mes, me maturinë më të madhe, dhe do të analizoj të dyja lutjet:

I. Il Pater Noster-i në 5 pika ja kalon Ave Marias:

1. sa per Autorin: në fakt, (Autor i Pater Noster-it) ka qenë Krishti, ndërsa Ave Maria u tha nga Kryeëngjëlli Gabriel.

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe shpirti i devotshëm, shek. XX.

Akuarel i Beato Alano della Rupe-s, Roma, 2013.

2. *Forma* orationis: verius enim habet rationem Orationis, quam Salutatio.

3. *Contento*: complectitur enim expresse, et bona petenda omnia, et deprecanda mala, at Salutatio tantum implicite. *Teste B. Alberto Magno, super Missus, ex Augustino.*

4. *Fine*: Oratio Dominica manifeste fuit Ecclesiae data ad orandum, *Matth. 6.*

Non sic autem Salutatio.

5. *Adiuncto*: Dominica Oratio, magis aptatur humanae affectioni, intelligentiae, utilitati, et necessitati, ut septem ipsae petitiones testantur: Salutatio vero potius Christi ac Mariae attinet personam, quam miseriam nostram.

II. ALTERUM: *Angelica Salutatio quinque de causis antecedit Dominicam Orationem.*

1. *Obiecto*, quia Salutatio est ad

2. sa për formën e lutjes: (Pater Noster-i) ka nje strukture lutje me reale, relativisht Ave Marias;

3. sa për përmbajtjen (e lutjes): (Pater Noster-i), në fakt, rendit në mënyrë specifike si të gjitha të mirat që duhen kërkuar, ashtu dhe të keqiat që duhen larguar, ndërsa Ave Maria i kërkon ato jo në mënyrë të shprehur, siç thotë Shën Alberto Manjo, duke cituar veprën "Mbi Mesian", të Shën Agostinit;

4. sa për qëllimin: Pater Noster-i i është dorëzuar Kishes (nga Jezu Krishti) pikërisht për tu lutur (Mateo. 6,9-13); kjo nuk qëndron për Ave Marian;

5. Ketyre i shtohet, që Pater Noster-i, është i duhuri për (të kërkuar), me dashuri njerëzore dhe sentiment, (çdo) nevojë që duhet, siç dëshmojnë të shtatë kërkesat e paraqitura këtu; Ndërsa, Ave Maria i drejtohet më shumë Personit të Krishtit e të Marias, se sa varfërisë tonë.

II. Ave Maria, për 5 arsye ja kalon Pater Noster-it:

1. lidhur me argumentin: Ave Maria është

Deiparae personam, quae sola, dignior est Ecclesia militante, ad cuius gratiam Dominica data est Oratio.

2. *Materia*, resp[ondeo][34] quia Dominica Oratio solis convenit peccatoribus, ut quibus necesse sit orare: *"Dimitte nobis etc"*; Christo autem et Mariae, ut ab omni puris peccato, convenire nequit: nisi quatenus in persona Ecclesiae eam oraverint; at Angelica Salutatio etiam ab JESU et MARIA recitari sancte potuit.

3. *Fine seu forma*: quia in Incarnatione, terminus formalis, divinum erat suppositum, et non humanum: at hic est infinitus formaliter, cum sit Deus.

Dominicae Orationis autem terminus est finitus, utpote collatio bonorum creatorum, et aversio malorum, quae formaliter sunt finita.

Quo Salutatio praestantior est Dominica Oratione.

4. *Effectu*: quia Annunciatio est index

[34] "Resp[ondeo]", është në tekstin e 1691, mungon në tekstin e 1847.

mbi Personin, Nënë e Perëndisë, që, e vetme, është më e merituesshme se sa Kisha tokësore, për Hir të së cilës, është dhënë Pater Noster-i;

2. sa për marrësin: përgjigjem që, ndërsa Pater Noster-i (eshte lutja e përshtatshme) vetëm për mëkatarët, duke patur ata nevoje të luten: "Na fal ne borxhet tona, etj.", ajo, megjithatë nuk mund të jetë e përshtatshme për Krishtin dhe për Marian, që janë të pastër nga çdo mekat: meqenëse Ata e kanë lutur atë vetëm në emër të Kishës; ndërsa Ave Maria, mund të recitohej shënjtërisht edhe nga Jezusi dhe nga Maria;

3. sa për qëllimin që manifeston: (tek Ave Maria) përshkrimi nxjerr përmbajtjen, jo njerëzore, por hyjnore, të Mishërimit: qëllimi i manifestuar këtu, atëhere, është infinit, nga momenti që (Mishërimi ka parasysh) Zotin.

Tek Pater Noster, përkundrazi, përmbajtja (e përshkruar) kufizohet nga kërkesa për të mira të krijuara dhe për largim nga të keqiat, që manifestojnë realitete të fundme.

Në këtë, Ave Maria ja kalon Pater Noster-it;

4. si konkluzion: tek Ave Maria, Shpalla e Njoftimit është zbuluese e

Christi, auctoris Dominicae precationis, simul est Novi Testamenti principium, quorum neutrum est in[35] Dominica Oratio.

5. Ac summae quaeque Excellentiae Christi et Mariae sicut in ea continentur, ita et ab eadem dependere censentur.

Minime vero ab Dominica Oratione, quae opus est effectus Christi.

III. TERTIUM: *Utrum in Psalterio partes deferendae potiores?*

Respondeo: equidem hic ordinem necessitas ullius minime posuerim, sed merae congruentiae.

Congruum namque est, quae sunt Sponsi, perire [36] illis, quae esse Sponsae censetur.

IV. Quaeris: *Cur igitur in Psalterio denae Salutationes ponuntur, ad unicam Dominicam Orationem?*

Uni, inquam, istae denae postponuntur illi subiuncte: quippe Oratio Dominica fundamentum est Ecclesiae, cunctorumque bonorum: fundamentum vero semper unum sit oportet, cui plura inedificari conclavia, aut aedificia queunt.

---

[35] termi: "in", prezent në botimin e 1691, mungon në botimin e 1847.

[36] Në botimin e 1691 është: "praeire" (me preferu).

Krishtit (Jezusit), Autorit të Pater Noster-it, dhe, në të njëjtën kohë, ajo është fillimi i Dhjatës së Re; ndërsa në ndryshim nga kjo, tek Pater Noster nuk është prezent asnjë nga këto dy realitetet;

5. Dhe në fund, Përsosmëritë e Krishtit dhe të Marias, që përmban (Ave Maria), janë përshkruar pikërisht nga ajo, ndërsa as që janë (përmëndur) tek Ati Yne, që është një nga perfeksionet e kryera nga (Jezu) Krishti.

III. Cila nga dy lutjet e Rruzarit (atëherë), është e preferuara?

Përgjigjem: nga ana ime, unë nuk do të ndiqja një kriter prioriteti, por atë të nderimit të thjeshtë: është kortezi, në fakt, që Dhëndri të preferojë gjërat që i përkasin Nuses.

IV. Ti pyet (Alano Ferrikos): Si vallë, atëherë, në Rruzar, për çdo Pater Noster, vijojne 10 Ave Maria?

Përgjigjem që, për çdo (Ati Yne) vijojnë 10 (Tungjatjeta Maria), meqenëse Pater Noster është themeli i Kishës dhe i të gjithë veprave të mira: themeli është e nevojshme të jetë vetëm një, dhe mbi të mund të ndërtohen shumë dhoma dhe zyra.

V. Instas: ***Cur non potius C et L Pater: et solum XV Ave dicuntur?***

Ratio est, inquam: Quia Deipara non est basis prima, et potissima Fidei, sed Christus: quocirca, nec Psalterium ab Angelica Salutatione inchoari condecet.

2. ***Adde*****: Quod CL Pater, nimia prolixitate orantibus e vulgo toedium forte paritura forent.**

3. ***Tum denique*****: Quia ut omnium Advocatus est ad Deum Christus: ita Mediatrix ad Christum est Maria Mater Misericordiae; specialis peccatorum piissima Patrona.**

CAPUT VII.
Quomodo Veteris Testamenti Scripturae possint ad hoc Psalterium aptari?

Venerabilis Defensor, et veritatis Indagator secretorum S. Paginae Dei:

V. Ti vazhdon (Alano Ferrikos): Përse atëherë nuk thonë më mirë 150 Pater Noster, dhe vetem 15 Ave Maria?

Pergjigjem: (15 Pater Noster-at dhe 150 Ave Maria-t) kane arësyen e tyre, meqenëse nuk është Nëna e Perëndisë themeli i parë dhe qëndror i besimit, por Krishti: për këtë nuk është e përshtatshme që Rruzari të fillojë me Ave Maria-n.

2. Duhet thënë gjithashtu që 150 Ati Ynë, për gjatësinë e tepërt, mund të gjeneronin lodhje tek njerëzit që lusin (Rruzarin).

3. Në fund, pra, siç është Krishti Avokat i të gjithëve pranë Perëndisë, ashtu Maria, Nëna e Mëshirës, është Ndërmjetësja pranë Krishtit, Padron'ja më mëshiruese e mëkatarëve.

KAPITULLI VII:
Shkrimet e Dhjatës së Vjetër flasin për Rruzarin?

O mbrojtës i nderuar dhe përkthyes i sekreteve të Faqeve të Shenjta të Perëndisë, (Alano Ferrikos),

Religionis Reddit Reformationem **Trinitas Gloriosissima per Psalterium Mariae.**

De quo quaeritur: *Quaenam*[37] *Psalterio B.V.M. queant S. Scripturae verba applicari.*

1. Solutio sat ex jam dictis liquet.

2. Iuxta 1 Corint. 10: *"Omnia in figura contigebant illis"*, figura sc. Christi venturi: cuius sola fuit umbra lex vetus.

3. Quoniam Incarnatio Christi est quasi effectus quidam Legis antiquae: effectus autem per causam exponitur.

4. Licet non cuivis sit fas S. Scripturam exponere, sed solis Theologiae Doctoribus, ex auctoritate Pontificis Maximi his tamen ita est data potestas declarandi, interpretandi, definiendi, pronunciandi S. Scripturam ubique, ut S. Ecclesiae Doctoribus repugnare non debeant.

Atque tametsi Doctores non sint aequales sanctitate, vel scientia; aequales

[37] **Botimi i 1691, është: "ecqui".**

Triniteti më i Lavdishëm, nëpërmjet Rruzarit të Marias, risjell entuziazëm në Shtepitë Fetare.

Lidhur me këtë pyetet: cilat fjalë të Shkrimit të Shenjtë mund të aplikoheshin në Rruzarin e të Lumnueshmes Virgjëreshës Maria?

1. Zgjidhja është mjaft evidente nga gjërat e thena tashmë;

2. (Shen Paolo shkruajti): "Gjithça, nëpër figura, i referohej Atyre" (1 Cor. 10,11): figura, domethënë, të Krishtit që do të vinte: gjë për të cilën ligji i vjetër ishte vetëm hija;

3. meqenëse Mishërimi i Krishtit ishte plotësimi i Ligjit të vjetër: nga efekti, atëherë, kthehesh tek shkaku;

4. Jo të gjithëve i lejohet të interpretojnë Shkrimin e Shenjtë, por vetëm Doktorëve në Teologji: është Papati i Lartë që i jep atyre të drejtën të spjegojnë, interpretojnë, sqarojnë dhe vënë në dukje Shkrimin e Shenjtë, kudo; (prandaj) Doktorët e Kishës së Shenjtë nuk duhen kundërshtuar.

Dhe, nëse edhe Doktorët nuk janë të barabartë në Shenjtëri dhe shkencë, sidoqofte ata kanë kapacitet të njejtë

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XIX.

Tabllo e paidentifikuar, Zoja e Rruzarit: mbrapa Shën Domenikut duket sikur janë Beato Alano della Rupe dhe Shën Bernardi.

tamen sunt docendi licentia, vigoreque Magisterii.

Sicut Sacerdotium eiusdem est speciei in omnibus: etsi non meriti paris, aut scientiae.

Est ergo Doctor in glossando Scripturam Doctorum Catholicorum imitator.

5. Et ita factum est in Psalterio JESU, et MARIAE, ad Davidicum comparatio, et Vobis ostenso, in quo Doctores expresse nominantur, et eorum dicta apponuntur.

6. Verum etsi non ad Literam omnia Davidici, possint [38] ad Mariae Psalterium aptari; possunt tamen allegorice, aut tropologice, aut anagogice, aut typice.

Sic B. Albertus Magnus super *Missus est*, adduxit totum mundum, omnemque scientiam, ac virtutem in comparationem.

7. Nec abs ratione: cum in Verbo Incarnato sint omnia: unde sicut hoc vere

[38] Në botimin e 1691 është: "possunt".

për shpjegim, dhe autoritet magjistri.

Po kështu Priftëria është identike tek të gjithë Priftërinjtë, edhe nëse meritat e tyre dhe kapacitetet e tyre janë të ndryshme.

Doktor, atëherë, është ai që, në komentimin e Shkrimit të Shenjtë, ndjek (mësimet) e Doktorëve të tjerë katolikë;

5. Dhe kështu ka ndodhur për Doktorët që kanë dhënë kontributin e tyre në krahasimin e Psallterit të Jezusit dhe të Marias me Psallterin e Davidit, dhe për ta manifestuar atë në popull, dhe emri i të cilëve ka mbetur i shkruajtur në (Librin e Rruzarit);

6. dhe, edhe nëse jo të gjitha (fjalet e Psallterit) te Davidit mund të mos aplikohen në letrën e Psallterit (të Rruzarit) të Marias, (këto fjalë) mundet sidoqoftë (të kenë një kuptim) alegorik, ose metaforik, ose spiritual, ose me figurë.

Kështu Shën Alberto Manjo (në veprën): "I Dërguari", bëri krahasimin e tërësisë së botës dhe të shkencës, me Virtytin;

7. Dhe ai (nxorri këtë) konkluzion: siç është Fjala e bërë Mish infinit, sepse

infinitum est; sic et Angelica Salutatio dignitate, sensu, ac virtute, ut per quam *Verbum Caro factum est.*

Quocirca neque universi orbis Doctores unquam potuerant [39] , aut poterunt [40] Mysterium Angelicae Salutationis, sive Incarnationis aeternae, aut etiam temporalis, sat mente complecti.

Iuxta illud Isaiae 53: *"Generationem eius quis enarrabit?".*

8. Denique, cum Incarnatio Christi sit Davidici causa Psalterii: causa autem finalis vere per effectus suos exponi possit, cumque manus Domini non sit abbreviata, omnino Spiritus Sanctus quibus voluerit, S. Paginae dare potest intellectum.

Inde permanet[41], quod nec S.[42] Doctores eodem omnes modo eam sint interpretati: et quodque hodieque crescit, ac crescet Fides, et scientia Biblica: ut volumina commentatorum etiam num prodeuntia testantur.

---

[39] Në botimin e 1691 është: "notuerunt" (conoscere).

[40] Në botimin e 1691 është: "potuerunt".

[41] Në botimin e 1691, është, si gabim shtypi: "promanat".

[42] Në botimin e 1847 është: "ss.".

nga Ai rrjedhin të gjitha gjërat, ashtu dhe Ave Maria është infinit për rëndësinë, kuptimin dhe vlerën, meqenëse, nëpërmjet asaj, Fjala bëhet mish.

Si rrjedhim, as të gjithë Doktorët e botës, s'ja kanë arritur kurrë të kuptojnë me mëndje Misterin e Ave Marias, sikurse dhe Mishërimin e Përjetësisë në kohë, dhe as do të jenë ndonjëherë në gjendje ta kuptojnë.

(Shkruante) rreth kësaj, Profeti Isaia: "Kush do të mundet ndonjëherë të shprehet për lindjen e tij?" (Is. 53,8);

8. Sikurse, pra, Mishërimi i Krishtit u profetizua në Psallterin e Davidit, po ashtu, tani që ka ndodhur, do të mund akoma me mirë të spjegohet: dhe, nga momenti që Perëndia nuk e ka hequr prej nesh dashamirsinë e tij, sigurisht do ti japë, atij që Ai don, Shpirtin e Shenjtë dhe kuptimin e Shkrimeve.

Ende sot, Doktoret nuk arrijnë të japin një interpretim të plotë të Shkrimeve, siç e demonstrojnë volumet e komentarëve, që dalin vazhdimisht, dhe që rrisin njohuritë biblike: do të sjellin, ato, edhe një rritje të besimit?

CAPUT VIII.
De ortu progressuque Psalterii Christi et Mariae.

Sapientissime famulorum Christi Praesul: *Ignorantibus Imprimit Intelligentiam* Trinitas Honorabilissima per Psalterium Virginis Almae Matris.

Ubi queritur de Auctore, et tempore inventionis, ac promulgationis.

Quam ad quaestionem utinam moverentur plerique devotione magis, quam curiositate.

Timeo, ne athenisent, ad novitates plus, quam veritates intenti.

Quid enim interest percunctari, quid castrum, aut librum, etc. fecerit; cum experientia constet, esse bona valde.

Neque vero etiam referret talibus in rebus, malum fuisse principium, dummodo effectus sit bonus.

KAPITULLI VIII

Gjeneza dhe Historia e Rruzarit të Jezusit dhe të Marias.

O Peshkopi më i ditur ndër Shërbëtorët e Krishtit (Alano Ferrikos), Triniteti më i Nderuar, nëpërmjet Rruzarit të Virgjëreshës Nënës së Perëndisë, i jep dritë inteligjencës, atij që është në gabim.

Kudo, pyetet kush do të jetë vallë Autori i Rruzarit, dhe në ç'farë kohe ka filluar dhe si ka mundur të perhapet.

Kush e din, nëse këta janë të shtyrë në këtë kërkim nga devocioni, ose jo, kryesisht nga kurioziteti.

Shpresoj të gabohem, por trëmbem se kanë më shumë dëshirë për lajme, se sa për të vërtetën.

Përse, në fakt, pyetet kush e ka bërë një murë, një libër, etj., kur eksperienca tregon se të tilla gjëra janë shumë të mira? (pergjigjja do të ishte, kurioziteti)

Dhe, ç'rëndësi ka nëse fillimi ka qenë i lodhshëm, nëse synimi i tyre ka qenë i shkëlqyer?

An non Praelati, Principesque mali bonas condere Leges, et Instituta relinquere possunt?

Sed ad rem.

I. Angelicam Salutationem confecit S. Trinitas: Archangelus Gabriel, eam Divae Virgini proposuit: auxit S. Elisabetha, perfecit Ecclesia.

Dominicam Orationem CHRISTUS docuit discipulos, ac in eis Ecclesiae toti praescripsi, *Matth. 6.*

2. Inde porro S. Bartholomaeus Apostolus quoque eam, et die centies, et centies nocte frequentasse proditur cum totidem adgeniculationibus.

Quo in numero quatuor insunt Quinquagenae, quarum tres sic oratae, Psalterium Christi Jesu constituunt, et C et L Dominicis Orationibus constans; sicut illud ex totidem Angelicis Salutationibus dictis Mariae efficit Psalterium.

Quartam vero Quinquagenam adiecit Apostolus ob devotionis causa, ipsi Deoque notam.

Prelatet dhe Princat e mbrapshtë, nuk mundën vallë të nxjerrin dhe të japin Ligje dhe Institucione të drejta?

Sidoqoftë, po ti interesonte dikujt:

1. Ishte Triniteti i Shenjtë që i dha origjinën Ave Marias, Kryeëngjëlli Gabriel ja referoi Virgjëreshës së Shenjtë, Shën Elisabeta e pasuroi, Kisha e plotësoi.

Nga ana tjetër, ishte Krishti që ja mësoi Dishepujve Pater Noster-in, dhe e transmetoi, nëpërmjet atyre, në të gjithë Kishën (Matteo. 6.9).

2. Thuhet, për më tepër, që Apostulli Shën Bartolomeu recitonte, në gjunjë, njëqind Ati Ynë, çdo ditë, dhe njëqind Ati Ynë, çdo natë.

Ky numër përbëhej nga kater pesëdhjetëshe, dhe tre nga ato të lutura në të njëjtën mënyrë, formonin Psallterin e Jezu Krishtit, që ishte i përbërë nga 150 Patër Noster-a.

Kështu, po pregatitej ajo që do të quhej Psallteri i Marias, me po aq (150) Ave Maria.

Nga ana tjeter, Apostulli Bartolome i shtoi lutjes një Pesëdhjetëshe të katërt, për një arësye të njohur vetëm nga ai dhe Perëndija.

3. Communitas autem Fidelium id est, Ecclesia, quae [43] comprecandi in Synagoga imitaretur exemplum, quod C et L Psalterii Davidici psalmos decantabat: eundem sibi numerum Orationum Domini repetitarum delegit, quas in vicem Psalterii Deo a se recitatas offerrent Christi Fideles.

4. Verum, quod non omnibus tandem aut vacabat, aut adhibebat ad eam tot Orationum Dominici prolixitatem (nam successu temporum fidei decrescere fervorem contigit): hinc simul, et Psalterium Christi magnam quoque partem decrevit.

Sicut a B. Virgine Maria revelatum legitur.

5. Deinde Psalterii Mariae sic rarescentem usum popularem S. PATRES, in vastis Eremi solitudinibus Monastice [44] colentes, exceperunt.

Hisce desertos Orientis complevit eremos saevientium primo necessitas persecutionum; deinde vero pia cuiusque voluntas.

Quorum adumbrat vitam Apostolus,

[43] Në botimin e 1691 është: "quo".

[44] Në botimin e 1691 është: "Monasticen".

3. Në vijim, komuniteti i besimtarëve, ose Kisha (që ndiqte mënyrën e lutjes së Sinagogës, në recitimin e 150 Psalmeve të Psallterit të Davidit), zëvëndësoi, recitimin e një numri të barabartë Pater Noster-ash, që besnikët e Krishtit ja ofronin Perëndisë.

4. Por, jo te gjithë aty e aplikonin dhe e praktikonin, për shkak të gjatësisë së 150 Pater Noster-ave (me kalimin e kohës, ne fakt, u zbeh zjarri i besimit), kështu Psallteri i Krishtit u reduktua në një pjesë të madhe.

Lexojmë se kjo u zbulua nga e Lumnueshmja Virgjëreshë Maria.

5. Pastaj Etërit e Shenjtë, Murgjit që jetonin në shkretëtirat e Vetmuara, rinisën celebrimin praktik të Psallterit të Marias, që kishte rënë në harrese.

Dhe, nëse e para arësye për të mbushur Shkretëtirat e Vetmuara të Orientit, kishte qenë nevoja t'ja mbathje nga mizoritë e persekucionit, tani përmbushej vullneti i tyre per tu lutur.

Apostulli Paolo e shpalli jeten e

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe Shën Domeniku, shek. XX.

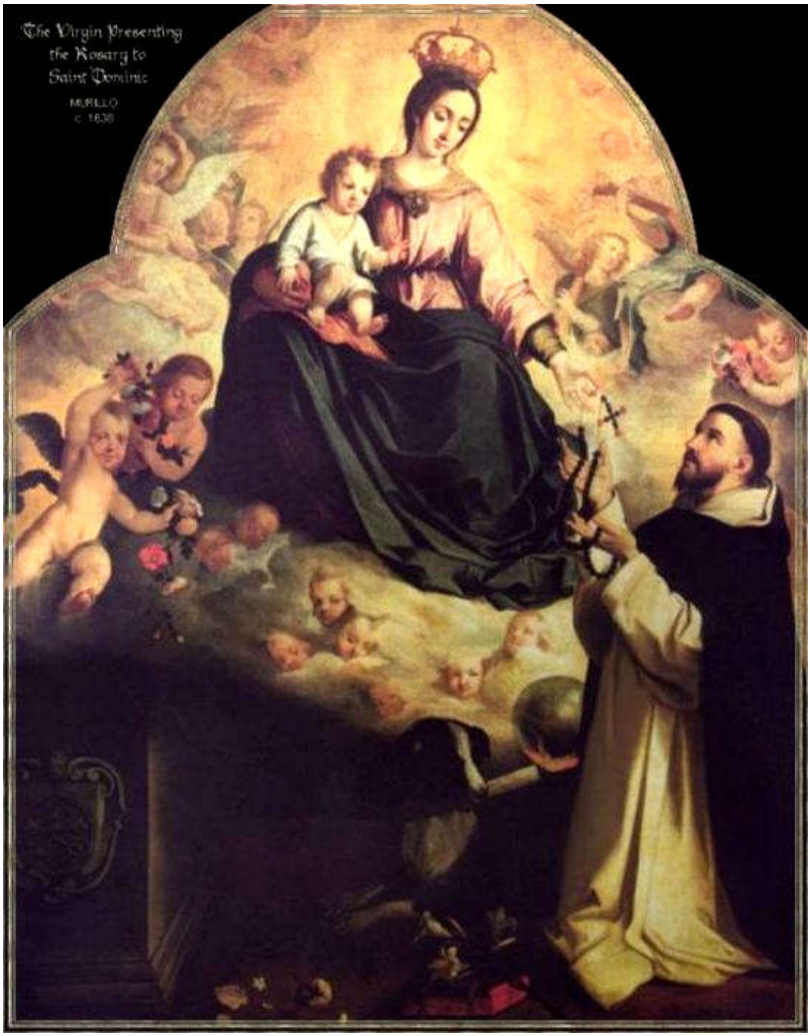

Tabllo e paidentifikuar, Madonna del Rosario, rreth shek. XVI.

Hebr. 11: *"Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti: quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus, et speluncis, et cavernis terrae.*

Et hi omnes testimonio fidei probati etc".

Horum omnis vita *super terram* cum esset militia contra Mundum, Carnem, Daemonem, 2. Cor. 10: *"In carne ambulantes non secundum carnem militabant".*

Verum carnis, suique victores, Mundum facile contemnentes, Ephes:

6. *"Adversus insidias Diaboli, et contra spiritualia nequitiae in caelestibus: arma militiae suae, non carnalia, sed potentia Deo"*, vibrare cogebantur.

Cumque aliquando nimium quam saeve, et pertinaciter infestarentur, communi omnes consilio irremissas sese ad Deum, Deiparamque preces coniecerunt, opem, tentationumque remedium orantes.

Et exorantur denique.

tij: “Ecnin te veshur me lëkura delesh e dhish, të privuar nga të gjitha, të pikëlluar, të keqtrajtuar: bota, për ata, nuk meritonte rrespekt: endeshin nëpër vënde të vetmuara, male, gropa e shpella te tokës.

Dhe të gjithë këta ishin dëshmitarë të provuar në besim, etj.” (Ebraico.11, 36-38).

Jeta e tyre në tokë ishte një dyluftim i vazhdueshëm kundër Botës, Mishit, Demonit: “thjesht duke jetuar në mish nuk silleshin sipas mishit” (2 Corinzi. 10,3), por fituan mishin dhe vehten, duke mos e llogaritur fare botën “kundër kurtheve të djallit dhe kundër shpirtrave ëngjëllore të së keqes: armët e tyre të luftës nuk ishin ato të mishit, por me forcën e Perëndisë” (Efesini 6,12-13), disponoheshin në luftim.

Dhe meqenëse, shumë shpesh, ishin të torturuar ashpër dhe fort, të gjithë, me gadishmëri unanime, i ngrinin lutje të vazhdueshme Perëndisë dhe Nënës së Perëndisë, duke kërkuar ndihmë dhe një ilac kundër tundimeve.

Dhe më në fund ju dha.

Ndërsa luteshin sëbashku, ndodhi një

Revelatur divinitus, comprecantibus; ut, si a tentationibus se liberatos, contraque eas vindicatos vellent, intepescentem iam diu per vulgus Christianum Psalterii Jesu et Mariae usum ferventium exciperent, et constantius frequentarent.

Ut factum haud secus, ac dictum: continuo tentationum modus, finisque est subsecutus: simul eremitica illa Monastice numero mirifice crevit, et sanctitate, utroque in orbe toto, miris et prodigiis celebrata.

Postquam vero (ut rerum sese dant omnium vicissitudines) etiam eremitici avitus Instituti fervor denique remisisset: sensim devotionis, sanctimoniae, exercitiorumque collapsa disciplina, et in iis Psalterii usus, tantam illam in eremis asceticam Monasticen, in parem secum ruinam pertraxerunt, devastatore Mahomete.

Quorum auctor sit Joannes quidam Graecus, qui plerasque Sanctorum Patrum vitas conscripsit.

vegim qiellor, që i zbuloi atyre zgjidhjen që, nëse donin të ishin të lirë nga tundimet dhe të shpëtonin nga ato skllavëri, duhet ta merrnin menjëherë dhe ta recitonin vazhdimisht Psallterin e Jezusit dhe te Marias, që tashmë, prej një kohe të gjatë, ishte zbehur në rradhët e të krishterëve.

U bë tamam siç u tha, dhe menjëherë pati nje zbutje të tundimeve, që u pasua me dhënien fund të tyre; në të njëjtën kohë, Heremizmi i tyre Monastik u rrit jashtëzakonisht në numër dhe në shënjtëri, dhe u festua në të gjithë botën, nga një ekstrem në tjetrin, për mrekullitë dhe çuditë.

Në vazhdim, megjithatë, siç ndodh alternimi për të gjitha gjërat, edhe entuziazmi antik i Institutit heremit pësoi një çfryrje: duke qenë se ndodhi një aplikim më i pakët i lutjeve, i shenjtësisë së jetës dhe i ushtrimeve, dhe ndër to, edhe i praktikës së Rruzarit, shkoi ne shkatërrim të barabartë i gjithë perkushtimi asketik monastik i Heremitëve, për shkak të shkatërrimit islamik.

I sjell këto ngjarje Giovanni il Greco, që ka treguar shumë jetë të Etërve të Shenjtë.

6. Post hos VEN. BEDAM excitavit sibi Deus, qui tota Anglia, Britannia, et Francia longe, lateque Psalterii Mariani intermissam frequentationem, praedicationibus suis instauravit.

Atque ex eo gentes illae: in primis Anglicana, in hanc usque diem eo Psalterium hoc amore et honore complexa est, ut passim in ecclesiis videre esset suspensa, fixaque *Oraria* complura, publicum ad usum omnibusque communem, quibus templum ingressis ad ea suas fundere preces, Deo libare, placuisset.

Tenuit ea sat diu religio, sed et ipsa demum labentibus annis, usuque tritis, et deperditis in publico, ut vocababant, *Patriloquiis*, raritatem, ac sui tandem in vulgus oblivionem accepit.

7. S. BENEDICTUS porro, Sacri Ordinis amplissimi Patriarcha Dignissimus, ea cura et religione sanctum in Psalterio salutatorio cultum Dei familiarem sibi perpetuumque voluit et observavit sic, ut eo tam divinae

6. Pas tyre, Perëndija thirri Shënjtin e nderuar Beda, që e solli Psallterin e Marias në një entuziazëm të rinovuar, duke predikuar, gjatë e gjërë, në të gjithë Anglinë, Britaninë dhe Francën.

Dhe, duke nisur nga ai, këto popullsi, kryesisht ajo Angleze, për një kohë të gjatë, e morën me dashuri dhe konsideratë këtë Psallter (te Marias), (aq) sa ishte e mundur të shihje kudo, të varura dhe të fiksuara në Kishat, shumë Kurora vargje, në dispozicion të të gjithë atyre të cilët, sapo të hynin në Kishë, të donin të ngrinin, me ndihmën e atyre, lutjet e tyre, për t'ja ofruar Perëndisë.

Ai devocion u ruajt mjaft gjatë, por edhe ai, në fund, me kalimin e viteve, u rrallua, sepse Bablokët, siç i quanin ata Kurorat (vargje lutjesh), pasi konsumoheshin nga perdorimi, zhdukeshin nga Kishat, dhe në fund, edhe nga memorja e popullit.

7. Në vijim, San Benedetto, Patriark i shquar i një Urdhëri të Shenjtë tepër të gjërë, me të njëjtin dedikim dhe dhëmshuri, fiksoi për vehten, në një Psalltër të Ave-s, ushtrimin e shenjtë të përditshëm dhe të përhershëm të Perendisë.

Monasticae Institutionis Fundator, et Auctor fieri mereretur.

Tanti Patris ab exemplo sacer mox chorus Fratrum universus per orbem late secum circumtulit Psalterium, et caetera praeter consueta Ordinis exercitia divina, istud quoque velut privatum quisque in delitiis suis secretioribus deamavit interius, et in eo Almam Virginem Matrem Sponsam Sponsi sui, sancta quadam familiaritate cordialius dissuaviavit.

Ut Doctor quidam *Ioannes de Prato* traditum reliquit.

8. In illa exercitatus perfectusque schola Sanctus OTTO, in Ecclesiae praesidium, ac fidei proferendae incrementum a Deo ad Episcopatum, adeoque Apostolatum evocatus, Selavia tota, cum fide Christiana, Psalterium praedicavit, quo novella plantatio ad Christum, Christique Matrem precum suarum, velut debitum pensum reddere docta, consuescebat.

dhe kështu kaq shumë e përmbushi, saqë, për këtë arësye, meritoi të bëhet Themelues dhe Promotor i një Institucioni të shenjtë Monastik.

Në shëmbullin e një Ati kaq të madh, menjëherë, i tërë Urdheri i Shenjtë i Fretërve të të gjithë botës, u rrethua me (Kurora vargje) të Psallterit; dhe, përveç praktikave të tjera të zakonshme të shenjta të Urdhërit, secili, për hesap të tij, e donte Psallterin (e Marias), në mes të gëzimeve të veta të brëndshme më të thella, dhe, nëpërmjet atij, secili ishte lidhur me dashuri të ndjerë dhe miqësi të shenjtë me Virgjëreshën, Nënën e Perëndisë Nuse e Dhëndrit të tyre.

Kështu na e ka lënë Maestro Giovanni da Prato.

8. Në këtë Shkollë, u pregatit dhe u perfeksionua Shën Ottone, që ishte një mbrojtës i Kishës, dhe, i thirrur nga Perëndija në detyrën e Peshkopatës, për të shtrirë përhapjen e besimit, në të gjithë Sllovenínë, ai sëbashku me besimin Kristian, shpalli dhe Psallterin (e Marias).

Dhe kështu plantacioni i ri mësoi me ato lutje të veçanta , të donte Krishtin dhe Nënën e Krishtit, dhe kjo detyrë e vogel që duhej kryer, i dha atyre, si shkëmbim, dijen për Jezusin dhe Marian.

Quibus praedicabat; orare, et sic eos orare condocebat: quos baptizabat, eos et Psalteria secum quaqua versus, ad orandi assiduitatem capescendam, circumportare iubebat.

Quae coepta pia consuetudo ad omnem retro valuit posteritatem: ut hoc ipso etiam tempore utriusque sexus viri et[45] foeminae, cuiusque gradus, et aetatis, e collo suspensa, torquis instar, gerant Psalteria.

9. S. MARIA OEGNIACENSIS una, sanctum hac in re caeterarum Virginum Deo Sacratarum morem[46], in coenobiis perfrequentem, suo satis testatur exemplo.

Proditur de ea, quod in dies singulos totum Davidis Psalterium Deo recitaret isto eum ritu, ut psalmis singulis singulas quoque Salutationes Angelicas subiiceret: quarum, ut istorum, numerus demum illum Psalterii Mariani CL rite complebat.

10. S. DOMINICUS LORICATUS

[45] Në botimin e 1691 është: "ac".

[46] Në botimin e 1691është: "morum".

Ai i predikonte atyre të luteshin, dhe atëhere, nëpërmjet Psallterit (të Marias), i drejtonte në adhurim: i rekomandonte, atyre që kishte pagëzuar, të pajiseshin (me Kurorën e Vargut) të Psallterit (të Marias), dhe që ta mbanin kudo, për të qenë të pashkëputur në lutje.

Dhe, mjaftoi të fillohej kjo traditë e shenjtë, për të mbetur pastaj në përdorim në të gjithë Urdhërin, aq sa, gjatë të njejtës periudhe kohe, si Murgjit ashtu dhe Murgeshat të çfardo lloj gjendje dhe moshe, mbanin nga një Rruzar të varur në qafë, në formën e gjerdanit.

9. Njëkohësisht, Santa Maria Egniacense, dëshmon shumë në një nga shembujt e saj, një zakon të shenjtë lidhur me Psallterin e Marias, tepër i shpeshtë në Manastiret Cenobi të Virgjëreshave të tjera të shenjtëruara në Perëndi.

Ka ardhur deri tek ne që ajo, çdo ditë, i lutej Perëndisë në këtë mënyrë: recitonte të tërë Psallterin e Davidit, megjithatë i shtonte çdo Psalmi një Ave Maria: numri i atyre, që pra barazonte numrin e Psalmeve, korespondonte në mënyrë perfekte me numrin 150 të Rruzarit Marian.

10. Shën Domeniku Lorikato

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Shën Domeniko, shek. XX.

Ikonë: Shën Domeniko Lorikato, shek. XIX.

(quod sibi cognomen invenit a Lorica, qua super nudam constricta illigatus vitam exegit).

Is, inquam, scibitur a S. Petro Damiano, quotidia novies istoc, aut decies perorasse Psalterium, cum ferratis disciplinis.

S. BERNARDUS, specialis Mariae sponsus, mirifico zelo idem hoc Psalterium, propagavit, ex exemplo illustravit, et ad Psalmorum Davidis numerum, sententiamque concinnavit, sicut et vidi, et tenui.

Fuit id viro divino certum instrumentum ad tantam vitae sanctitatem, quantum vidit orbis, invidit orcus, hodieque veneratur Ecclesia.

11. S. DOMINICUS post eum, primus idem Sacri Ordinis Praedicatorum Dux, et Pater inclytus, vel tenera ab aetate Christo et Deiparae, in hoc precandi ritu, devotus adeo fuit, ut assidue psalterium oraret, versaret, gestaret.

Robustioribus vero annis, in caeteris suae Religionis, ac praedicationis exercitiis, ad illius

(epiteti lorika tregon korracën që ai shtërngoi mbi lëkurën e tij nudo, dhe në të cilën jetoi i lidhur), pikërisht ai, po ju them, siç është sjellë nga Shën Pier Damiani, çdo ditë recitonte këtë Psallter nëntë ose dhjetë herë, brenda asaj korrace hekuri.

Shën Bernardo, bashkëshorti i jashtëzakonshëm i Marias, përhapi me zell të pabesueshëm dhe pikturoi mbi një tavolinë një Psallter , dhe riprodhoi Psalmet e Davidit në numër dhe përmbajtje, dhe gjithashtu une i kam parë dhe e dëshmoj kudo.

Psallteri (i Jezusit dhe i Marias) ishte për njeriun e Perëndisë një instrument i vlefshëm për të arritur atë shenjtësi aq të shkëlqyer të jetës, që ka njohur bota, djalli e ka zili, dhe sot Kisha e nderon.

11. Pas tij, Shën Domeniku, i pari Udhëheqës i lavdishëm dhe At i Urdhërit të Shenjtë të Predikuesve, që në moshë të re, ishte kaq i devotshëm për këtë formë lutjeje kundrejt Krishtit dhe Nënës së Perëndisë, saqë në mënyrë të zellshme luste Psallterin (e Jezusit dhe të Marias), e mbante ndër duar, gjatë viteve të pjekurisë, e perhapte nëpërmjet ushtrimeve të shumta të predikimit të Urdhërit të tij.

Thuhet qe, gjate recitimit te

recitationem, inflictam sibi ferrea catena disciplinam, ter ad minus omni die repetitam, constanter usurpavit: et ita ftrequenter quoque, ut aliquando per diem octona, aut dena etiam Psalteria dictum ad modum orando persolvisse tradatur.

12. Iste est Apostolus ille Psalterii, de quo alma Dei Virgo non semel ei facta revelatione, mandatum, formamque dedit eiusdem praedicandi, et vere [47] praedicavit, circumque tulit per omnem Hispaniam, Italiam, Galliam, Angliam, et Alemaniam.

Praedicavit, et Psalteria publice in summos, imos, mediosque distribuit: quo cum illius usu Christianam muniret Religionem, pietatem accenderet, Ecclesiam propagaret.

Et par fructus respondebat.

Nec minus zelose suus ille Patris Sanctissimi Praedicatorum Ordo et frequentavit domi Psalterium: et foris ad vulgus praedicando commendavit, tanti

[47] **Në botimin e 1691 është: "vero".**

Psallterit (të Jezusit dhe Marias), ai vuri në përdorim një zinxhir hekuri për të ruajtur disiplinën, dhe kjo, rregullisht, të paktën tre herë në ditë, dhe ndodhte shpesh që, në një ditë të vetme, të recitonte në mënyrën e lartpërmendur, edhe tetë ose dhjetë Rruzare.

12. Pikërisht ai është Apostulli i Rruzarit, të cilit Virgjëresha Nëna e Perëndisë, duke i pas qenë çfaqur atij më shumë se një herë, i dha mandatin e thënë qartazi të predikimit të Rruzarit, siç ai e bëri realisht, dhe e përhapi në të gjithë Spanjën, Italinë, Galinë, Anglinë, dhe Gjermaninë.

Predikonte dhe i dorëzonte në tubimet publike Rruzarin të pasurve, të varfërve dhe njerëzve të çdo kategorie, me qëllim që, nëpërmjet përdorimit të tij, të praktikohej Besimi Kristian, të ndizej devotshmëria, të propogandohej Kisha.

Dhe një frut i tillë erdhi.

Jo më me pak zell se atë të tij, Urdhëri i Atit te Lavdishëm të Predikuesve, jo vetëm e recitonte zakonisht Rruzarin ne Konventë, por edhe operonte me predikimin e tij, jashtë, në popull, sipas shëmbullit e mësimit të të madhit

exemplo Patriarchae, et Magisterio, et quamdiu istud in Ordine hoc *Suffragium* mansit, tam diu Religio haec in Scientia, Virtutibus, et Miraculis effloruit.

Inde floruerunt eximii, ut Albertus Magnus, S. Vincentius, et quid numerem innumeros?

13. S. FRANCISCUS, Patriarcha Minorum Fratrum humillimus, ille Signifer Stigmatum Christi Cherubinus, hoc Psalterium oravit, et inaudita tum in seipso, tum in S. Ordine suo per idem designavit.

Ordinique pignus hoc devotionis praecipue reliquit usurpatum.

Certum sum me vidisse de signis manualibus Psalterii ipsiusmet S. Francisci.

14. Certius quoque comperi, quod S. Lutgardis, S. Christina Coloniensis, S. Cristina Vaga, et mirabilis, plurimique Sancti alii, atque Sanctae Psalterium istud sedulo

Patriark, dhe sa më gjatë rrinte tek Urdhëri kjo lutje ndërhyrëse, aq më shumë ky Urdhër lulëzonte në shkencë, virtyte dhe mrekullira.

Nga atje, mbinë lule të papara, si Shën Alberto Manjo, Shën Vinçenso, e si mund ti numroj të gjithë?

13. Shën Françesku, Patriarku më i përulur i Fretërve Minore, ai ëngjëll Kerubin që mbante shenjat e plagëve të Krishtit, luste Rruzarin, dhe, nëpërmjet atij, merrte dhurata të padëgjuara kurrë më parë, jo vetëm për atë vetë, por edhe për Urdhërin e tij të Shenjtë.

Dhe i la Urdhërit këtë premtim, që ai e përdori me devocion të veçantë.

Mund të dëshmoj se e kam parë reliken e Rruzarit që Shën Françesku e mbante ndër duar.

14. Di edhe nga burime te sigurta, që Shën Lutgarda[48], Shën Kristina e Këlnit[49], Shën Kristina Vaga[50] dhe, mahnitshëm, shumë shenjtorë të tjerë dhe

---

[48] S. Lutgarda di Tongres(+1246): imazhi në f. 144.

[49] B. Cristina Stommeln (+1312): imazhi në f. 156.

[50] S. Cristina Mirabilis (+1224): imazhi në f. 144.

trinerunt, et orarunt.

Equidem credo, omnem Religionem, et Ecclesiae Sanctae Statum ista in maxima semper habuisse devotione.

Sicut idem Magister[51] *Ioannes de Monte in suo Mariali* prosequutus scripsit.

15. Viciniora nobis commemoro.

Est Sacrarum Virginum Monasterium Gandavi, in quo ab annis fere ducentis istud habeant Psalterium quotidie, in Canonicarum Horarum vicem, persolvendum: inde usque a maioribus sic traditum, et acceptum.

16. Sed et pervetusti codices evidentissime testantur ipso facto, me vera memorare: sicut in Gandensi Ordinis nostri Conventu, aliisque multis terrarum in locis doceri potest.

Neque pene est natio usquam Fidelium, ubi non virorum innumerorum, ac mulierum antiqua Patriloquia visantur, dictum ad modum, numeramque[52] disposita, et collecta.

17. Verum enimvero, proh[53] dolor abhinc annis 70 vel 80 per quendam, mihi bene

[51] Kjo fjalë nuk është prezente në botimin e 1691.

[52] Në botimin e 1691 është: "numerumque".

[53] Në botimin e 1691 është: "proh".

Shenjtore, recitonin me zell dhe lusnin të tre Vargjet e Rruzarit.

Nga ana ime besoj, që çdo Urdhër dhe autoritet i Kishës së Shenjtë e ka mbajtur gjithmonë Rruzarin me veneracion të madh.

Kështu, po Maestro Xhovani del Monte, shkruante, shpejt mbas, ne Marialen e tij.

15. Më kujtohet që pranë nesh, në Gand, është një Manastir me Virgjëresha të Shenjtëruara, ku, prej pothuajse dyqind vjetesh, recitojnë çdo ditë Rruzarin, në hapsirën e Orëve Kanonike: kështu, pra, na ka ardhur dhe na është transmetuar prej kohësh që sbahen mend.

16. Dhe për më tepër, edhe kodikët e vjetër, të denjë për besimin fetar, dëshmojnë, rreth faktit, që unë kam treguar gjëra të vërteta, atë se si mund të mësohet në Konventën e Urdhërit tonë në Gand dhe në shumë vende të tjera të tokës.

Në çfardo vendi kristian, mund të shihen me admirim Vargjet e Rruzarit të burrave e grave të panumërt, të porositur e të shpërndarë, sipas menyrës dhe numrit te kërkuar.

17. Por në të vërtetë, oh sa mëkatë, prej rreth shtatëdhjetë apo tetedhjetë vitesh , dikush, i njohur shumë mirë prej

notum, ex devotione ipsius singulari, divinum hoc Psalterium fuit detruncatum, et ad solam Quinquagenam redactum.

Idque ea de causa, quod homines iam tum, etsi Psalterium totum portarent: nequaquam tamen perorabant, uti par, et oportebat.

Quare ut desitum revocaret, inque usum paullatim restitueret pristinum a parte faciliori statuit inchoare: dum usus assuetudinem acquisisset orandi, et ab hac Quinquagena, suavius homines ad veterem Psalterii consuetudinem velut manu ducerentur.

Quibus ex omnibus de plano liquet, quod docere, vel praedicare Psalterium Virginis Mariae, minime de ulla novitatis nota iustae suspectum haberi, culparique possit.

Adeo ritus est antiquissimus, laudatissimus, et honorabilissimus in Ecclesia, tametsi per incuriam hominum, et temporum iniuriam subinde torpuit neglectus.

meje, ka prishur strukturën origjinale të Rruzarit të Shenjtë, duke e reduktuar atë në vetëm një pesëdhjetëshe[54].

Dhe kjo për faktin që njerëzit, edhe më parë, edhe pse e mbanin me vehte të tërë Rruzarin, sidoqoftë nuk e lusnin atë, siç ishte e drejtë dhe e përshtatshme.

Si rrjedhim, për të rikuperu përdorimin e Rruzarit, që ishte abandonuar, dhe për të risjellë pak nga pak praktikën e vjetër, u mendua të rifillohej në mënyrë më të thjeshtë, deri sa ushtrimi të arrinte të bënte fitimin e zakonit të lutjes, dhe nga kjo pesëdhjetëshe, shumë ëmbël, njerëzit të silleshin, si per dore, tek zakoni i vjetër i Rruzarit.

Nga të gjitha këto gjëra është plotësisht e qartë që, Rruzari i Virgjëreshës Maria, që mësohet e predikohet prej nesh, nuk mund të dyshohet dhe të fajësohet që nuk përbën një risi të thjeshtë për momentin.

Praktikimi i tij, në fakt, është shumë i vjetër, dhe infinit i lavdëruar dhe nderuar nga Kisha, megjithse shpesh dobësohej për dembelizmin e njerëzve dhe neglizhohej për shkak të paudhësive të kohës.

---

[54] I Lumnueshmi Alano duket se i referohet murgut çertosin Domenico di Prussia (për të është folur në hyrje).

Ikonë: Madonna del Rosario, shek. XX.

Santa Lutgarda di Tongres (1182-1246).

Santa Cristina Mirabilis (1150-1224).

CAPUT IX.

Quoniam modo potuit res ea, diu tam miranda et gloriosa, in oblivionem abire?

Devotissime in Christo Pater, *Vivis Vincit Vastitatem* Trinitas Iustissima, per Psalterium Virginis Innocentissimae.

Pro quo turbantur imbecillorum mentes eo, quod fieri vix posse videatur, tale Psalterium in talem incidisse desuetudinis foveam obrutum, verum cesset, et facessat ista pusillorum infirmitas.

I. DEUS enim ab initio mundi, ac deinceps per multa annorum saecula, praeclare fuit mortalibus universis cognitus, cultus a paucioribus; et eo tamen usque in altam apud omnes [55] demum homines oblivionis, ignorantiaeque tenebram devenit, ut sub Abrahae tempora vix ulli, praeterquam ipsi, notus fuerit et adoratus.

[55] Fjalët: “usque in altam apud omnes”, prezente në botimin e 1847, mungojnë në botimin e 1691.

KAPITULLI IX

Si vallë kjo forme lutje, që për shumë kohë ka qenë hyjnore dhe e lavdishme, ka mundur të bie në harresë?

Ati me Fetar ne Krisht (Alano, Ferrikos), Triniteti i Shenjtë, në Drejtësinë e vet të pafundme, bën të kalohet me fitore kjo jetë, nëpërmjet Rruzarit të Virgjëreshës së Papërlyer.

Në këtë drejtim, shpirtrat e të devotshmëve janë të preokupuar për mendimin (por duket e veshtirë që kjo të mund të ndodhë!), pra që Rruzari të bie varrosur në mëshirën e harresës dhe të mos manifestojë më shkëlqimin e tij, dhe kjo gjë krijon tek të thjeshtët, një shqetësim të sigurtë.

I. Edhe Perëndija, që kur i dha nisje botës, për shumë shekuj u manifestua i dukshëm tek njerëzit, por shumë pak nga ata e vinin re kultin e tij; deri kur, pra, të gjithë njerëzit u mbuluan nga pluhuri i trashë i harresës dhe mosdijes për Perëndinë, deri në atë pikë që, në kohën e Abrahamit, nuk kishte më ndonjë, përveç vetë Abrahamit, që ta njihte dhe ta adhuronte.

Adeo universa terram, velut diluvium quoddam, inundarat idolatria.

Quod ipsi Deo ter Optimo Maximo inter homines evenisse novimus, id Psalterio nostro contigere potuisse mirabimur?

Et quisquam vel extitisse potius illud negabit, quam in parem cum ipso Deo potuisse recidere oblivionem sibi persuaserit?

II. DE LEGE MOYSI quid dicam: quanta fuit haec olim, et quanti?

Quoties vero, et in quantam vel apud ipsos Hebraeos, desuetudinem, contemptum, et oblivionem decidit?

Idque tunc quidem ex culpa gentis; nunc autem ex causa iusta Nominis Christiani, in orbem introducti, ceremonialia eiusdem, et iudicialia quotusquisque, dicam pernovisse?

Imo vel recogitare animo dignatur?

III. IURA, Canonesque sacros Ecclesiae quis novit?

Non ignorat idem, quanto cum vigore olim, ac[56] rigore observantiae Ecclesiasticae culta fuerunt.

Et ipsa tamen magnam partem diu per contrarium usum neglecta iacuerunt;

[56] Kjo fjalë mungon në botimin e 1691.

Kështu idhullTaria kishte pllakosur të tërë tokën, tamam si një përmbytje.

Ajo që, siç e kemi kujtuar, i ndodhi vetë Perëndisë, tre here i Shenjtë, ne njerëzit, nga ana jone, habitemi që të mund ti ndodhë edhe Rruzarit?

Dhe kush mund ta mohojë ose konfirmojë që Rruzari, në të njëjtën mënyrë si Perëndija, do të dalë jashtë loje ose do të përfundojë në harresë?

II. Ç'të them për ligjin e Moisiut: sa i rendësishëm ishte ai një kohë, dhe çfarë vlere kishte!

Por sa herë, ai, pranë vetë Hebrenjve, ra në abandonim të madh, zhvlerësim, e harresë?

Kjo i ndodhi popullit të zgjedhur, dhe sot popullit të krishterë, që ja ka transmetuar të gjithë botës Ritet e veta dhe Ligjet e veta: sa nga ata, mund të thonin që i njihnin mire e, për më tepër, kishin dëshirë ti mësonin me kujdes?

III. Kush i njeh Ligjet dhe Nenet e Shenjta të Kishës?

Kush e di se me sa forcë dhe këmbëngulje praktikat e Kishës, një herë e një kohë, kanë qenë

hodie vero antiquata etiam, et prorsus abiecta, vix scirentur quidem, nisi psallentes quaedam et veterum redolentes chartae obscuram eorum memoriam custodissent.

IV. Quo mirabile [57] minus eodem ignorantiae corruisse LEGES Imperatorum multas in Imperio, multa Iuris civilis placita, et sanctiones.

V. Quot Doctores olim, Gentiles inter, Iudeos, ac Christianos, et quanti, iam diu pie, vel de nomine solo cognoscuntur, quod ne fando quidem inaudiuntur?

Quot, quanti quamque invicti Haeroes, Duces, Reges, pariter cum rerum ab eis gestarum memoria: quot mirabilium inventores; operumque mirandorum mirabiliores artifices, quanta maxima quondam celebritate decantati, lippisque,

[57] Ne botimin e 1691 eshte: “mirabere”, ne vend te fjales: “mirabile”, te perdorur ne botimin e 1847. Kuptimi eshte pothuajse identik.

mbikqyrur?

Por, edhe ato, të nënshtruara ndonjë praktike të re, ranë, në pjesën më të madhe, në shkatërrim; sot janë edhe të shtypura dhe plotësisht të braktisura, dhe zorr se do të njiheshin, nëse letra e çngjyrosur dhe me eren e vjetërsisë nuk do të kishte ruajtur ndonjë të dhënë jo të qartë mbi të.

IV. Sa e pabesueshme është, që kanë rënë në harresë Ligjet e mëdha të Perandorëve Romakë dhe Ligje të rëndësishme e dispozita të së Drejtës Civile!

V. Sa Maestro kanë qenë në të kaluarën, ndër Johebrenjtë, Judejtë dhe Kristianët, dhe sa të rëndësishëm, të cilët në fillim ishin mjaft gjatë të lavdëruar, por tani, vetem nga emri njihen, dhe njohje vetëm nga thash e theme!

Sa Heronj të shquar, Udhëheqës dhe Mbretër kanë qenë, dhe të çfarë vlere, të kujtuar për veprat e tyre të mrekullueshme!

Sa shpikësa të mrekullive të mëdha, dhe sa artistë të admirueshëm të veprave magjepsëse!

Prej çfarë fame të madhe ishin të ekzaltuar, ishin të njohur edhe prej të verbërve dhe prej

et tonsoribus noti, aeterno silentur nunc volumine ignoriantiae involuti.

VI. Quo tot abierunt Regna Chaldeorum, Medorum, Graecorum, Resque publicae?

Regnarunt, floruerunt, defluerunt, exaruerunt, corruerunt, evanuerunt.

VII. Modus, ratioque, et ordo vitae Ecclesiasticorum sanctissimae iuxta et cultissimae, addo in oculis, inque animis orbis Christiani totius positae, quo recidit?

Quantum hic mutatus ab illo?

Ex omnium crasus ille foret notitia, ni veterum in monumentis adhuc spiraret.

VIII. Sacrarum Religionum Observantiae prima facies omnium, iam nunc proh dolor, pervetusta, sc.[58] vel in obscura transpareat umbra, videtur per quam venusta Religio.

Quae ad instar olim stetere Cedrorum, nunc humi repunt, ceu steriles rhamni,

[58] **Në botimin e 1691 është: "si".**

berberëve, tani ata janë në harresë, të përpirë nga vorbulla e harresës!

VI. Ku kanë vajtur dhe përfunduar mbretëritë e mëdha Kaldei (shek IX, VIII, VII para.K.), Medi (shek VI para.K.) dhe ato Greke?

Po Republikat?

Lulëzuan, u venitën, u thanë, ranë per toke, u zhduken!

VII. E pastaj, disiplina, sjellja dhe rregullorja e jetës, kaq madhështore virtuoze dhe e përkushtuar e Fetarëve, të vendosur si model përpara syve dhe shpirtrave të botës së krishterë të tërë, ku shkuan dhe përfunduan?

Sa, jashtëzakonisht tepër, kjo botë ka ndryshuar në krahasim me atë?

Ajo botë nuk do të ishte njohur më nga askush, nëse nuk do të ishin transmetuar deri me sot monumentet e vjetra!

VIII. Forma e parë e respektimit të të gjithë Urdhërave të Shenjtë, duket tashmë kaq e largët në kohë (çfarë fatkeqsie!), dhe ne e perceptojmë, si një pamje të errët, çdo Urdhër në shkëlqimin e vet origjinal.

Ato gjëra që, një kohë, rriteshin si agrume, tani shtrihen përtokë si frutat e thara dhe (pemët e vetmuara të

humilesque merycae.

Vigor ille eviguit, obriguit rigor, fervor intepuit, observantia, si non caliget, convivet[59].

Si quae iam reformationes fiant: heu! novitates, et a non nemine phantasiae appellantur.

Adeo, ut multi magna, et plurima sciant alia, et propria nesciant regularia.

IX. Quid igitur amplius movebit corda hominum dicta ruina Psalterii?

Praesertim cum ipse Dominus de sua ipsius Religione Christiana praedixerit: *Putasne Filius hominis veniens, inveniet fidem in terra?*

X. Ita nostra fert natura noverca, Platone et Aristotele testibus: quod ea sit ipsius conditio, rerumque omnium sub sole ratio, ut post processum generationis, et augmentationis decurrant ad finem decisionis: ac deinde rursum altero cursu repetito, innoventur ad statum regenerationis et reparationis, non in numero quidem, sed in specie.

[59] Në botimin e 1691 është: "connivet".

shkretëtirës) tameriske, të dobësuara.

Forca është çfuqizuar, vendosmëria është dobësuar, entuziazmi është tulatur, rrespektimi, atje ku nuk është errësuar ende, do të ndjekë të njëjtin fat.

Dhe, nëse don te risjellësh rregullat e vjetra, oh i dashur, të gjithë e gjykojnë një gjë të parealizueshme, një iluzion.

Ndodh që shumë fetarë, megjithëse duke i njohur të gjitha, të mos njohin Rregullin e Urdhërit të tyre.

IX. Përse, pra, zemrat e njerëzve do të zemërohen për dekadencen e Rruzarit, kur vetë Perëndija, lidhur me Besimin fetar Kristian ka parashikuar: "Por Biri i njeriut, kur të vijë, do ta gjejë besimin në tokë?" (Lc. 18,8).

X. Sipas Platonit dhe Aristotelit, është natyra e jonë njerkë, që na gjeneron ne në të tilla kushte pasigurije, dhe kjo është gjendja për të gjitha gjerat që janë poshtë diellit, që pas kursit të lindjes, dhe të rritjes, shkojnë drejt epilogut; dhe pastaj, përsëri, rifillon një cikël tjetër, dhe rinovohet bota me lindje të reja dhe gjithçka ndryshon jo vetëm në formë, por edhe në substancë.

Faqe e vjetër e një Vëllazërie të Rruzarit të Shenjtë.

E Lumnueshmja Cristina Stommeln (1242-1312), ishte pjesë, në Këln, e “Bexhinazit B.V. Mariae”, sot në përgjith. quhet: “konventë bexhinazi”, drejtojnë Eterit domenikane

Quapropter dictorum ratio perluculente probat de Psalterio: potius id olim floruisse, quam nunquam extitisse.

Sique tot inter rerum, ac tantarum vicissitudines, solum hoc Psalterium nullos item manes suos perpessum doluisset; hoc vero miraculum iam cum ipsa Ecclesiae navicula commune sibi praedicare posset.

Ipsius igitur occasus, argumentum est prisci status.

Eiusdem reformatio docet, qualis eius prima fuerit instituta informatio.

CAPUT X.
De Psalterii Renovatione, ex Deiparae revelatione facta.

Eximie servorum Christi Pastor et Rector, *Mortuis, Mittit, Misericordiam* Trinitas Misericordissima per Psalterium Mariae Matris Misericordiae.

Nga paraqitja e gjërave të thëna rezulton tepër elokuente që ky sistem gjërash ka përfshirë edhe Rruzarin, që një kohë ishte në lulëzim, më shumë se sa duket tani!

Nëse kështu Rruzari ka kaluar me shumë dhimbje shumë stuhi, duke përballuar me kurajo sulmet e ferrit, vërtet të proklamohet që, mrekullia e Rruzarit mund të lidhet me mrekullinë e anijes kozmike të Kishës.

Kështuqë shmangia e tij është prova e vlerës së tij origjinare, dhe kthimi i tij na bën të rievokojmë shkëlqimin e formës së tij të parë autoritare.

KAPITULLI X

Zbulesa e dorëzimit të ri të Rruzarit, që Maria, Nëna e Perëndisë ja bën të Lumnueshmit Alano.

I dashur Bari dhe Udhëheqës i shërbëtorëve të Krishtit (Alano Ferrikos), Triniteti i Meshirshëm, nëpërmjet Rruzarit të Marias Nënës së Mëshirës, jep mëshirë për të vdekurit.

De quo nolo Reverendissimam Paternitatem vestram lateat, quod divina clementia hisce fieri temporibus notuit[60].

1. Orator quidam Psalterii Mariae Virginis, toto ipso septennio horrificis daemonum tentationibus, aliquoties sensibiliter, et aliquando visibiliter tentatus fuit.

Et ille pene annis istis omnibus nullam, aut parvam habuit consolationem.

DEO tandem miserante apparuit ei Regina clementiae, quae quibusdam comitata Sanctis eum intervisens, discussa tentatione a praesenti, eum periculo liberavit: simul suo ipsum Ubere virgineo lactavit.

Adhaec eundem annulo ex virgineis capillis suis ipsius Mariae Virginis facto, sibi desponsavit: mandavitque eidem, sub inevitabilis mortis periculo, et ultionis poena divinae, et[61] Psalterium hoc praedicaret.

II. Haec autem credere frequentius non valui, humanis ductus rationibus.

Tandem vero altiore quadam et interiore vi coactus sum isti revelationi assentiri.

[60] **Në botimin e 1691 është: "notuit".**

[61] **Në botimin e 1691, mungon "et".**

Lidhur me këtë gjë, nuk dua t'ja mbaj të fshehur Atësisë suaj tepër të Nderuar, se sa mirësia hyjnore (kërkohej) të bëhej e manifestueshme në këtë kohë prezente.

I. Një person, që luste Rruzarin e Virgjëreshës Maria, u sulmua, për shtatë vite me radhë, ndonjëherë fizikisht, herë të tjera në vegim, nga perpjekje të frikshme të demonëve.

Dhe ai, në pothuajse të gjitha këto vite, nuk pati as dhe një minimum ngushëllimi.

Por, Perëndija, duke qenë se i erdhi keq për të, i dërgoi Mbretëreshën e Mëshirës, e cila, e shoqëruar nga disa Shenjtorë, i bëri vizitë, dhe, duke i dhënë të pijë Qumështin e Gjirit të Saj Virgjëror, menjëherë e zgjidhi nga ato tundime dhe e liroi nga ajo provë.

Pastaj, Virgjëresha Maria i dhuroi një Unazë Fejese, të formuar nga flokët e saj virgjëror, dhe i besoi atij detyrën të predikojë Rruzarin, nëse nuk donte të përfundonte me vdekje pa shpëtim, dhe ndën vuajtjen e një dënimi hyjnor.

II. Meqenëse aftësitë njerëzore nuk më lejonin të besoja në këto gjëra, një inspirim qiellor dhe i brëndshem më çoi te bindem për këtë Zbulese.

Idque ita, ut non solum ea esse vera credam;

1. Sed sciam quoque personam.

2. Et per signa infallibilia idipsum cognovi; non semel dumtaxat, verum persaepe.

3. Et hoc verum confiteor; et quantum scio et quantum credo, sine ulla falsitate iuro, haec esse vera coram toto mundo.

Imprecans a Domino nostro Jesu Christo pie potius mori omni hora morte corporali, quam fallere in dicto, vel falli.[62]

Credat mihi, qui voluerit: qui autem non vult, in Domino quemque relinquo.

Saepius haec praedicavi et docui.

4. Et non ego solus hoc scio de illa persona, sed plurimi viventes certissime de illa cognoverunt, non humana, sed sola Dei revelatione.

[62] **Këtu, si dhe në vende të tjera, preferohet të përdoret i njëjti karakter i përdorur në versionin e 1691, për të theksuar rëndësinë e fjalisë.**

Dhe vërtet, jo vetëm që besoj se (kjo Zbulesë) është autentike:

1. por edhe njoh personin (që e pati atë);

2. dhe bile për shkak shenjash të padiskutueshme, nuk e ka provuar vetëm një herë, por shumë shpesh;

3. dhe vërtetoj që kjo është e vërteta, dhe, përpara të gjithë botës, pa asnjë gënjeshtër, betohem për të gjithë atë që kam mësuar, dhe për gjithë atë që besoj, që këto gjëra janë të vërteta.

I kërkoj Zotërisë Jezu Krishtin tone që, sipas drejtësisë së Tij, të më vdesë në vend, nëse kam gënjyer në çfarë kam thënë, apo nëse më kanë gënjyer të tjerët.

Të më besojë kush të dojë: ndërsa kush nuk don, unë e le të lirë çdokënd në Perëndi.

Shume shpesh e kam thënë këtë gjë në predikim dhe e kam përdorur në mësimdhënie;

4. dhe, jo vetëm unë e kam dëgjuar nga ai person, por shumë të tjerë, dhe besojnë plotësisht se kjo Zbulesë nuk është thjeshtë njerëzore, por vjen nga Perëndija.

Quo confidentius dicere audeam, quae dixi.

Verum quia persona haec vivit adhuc, non possum eam nominatim manifestare, ob pericula vanae gloriae, mundanae varietatis, ac etiam tribulationis. Talia enim abscondi debent in vita, et post mortem laudari.

III. At Dubium tamen videri poterit: *quomodo Lac Virginis Mariae tam gloriosus bibere potuit?* Quia sic in corruptionem et digestionem naturalem transisset.

Respondeo:

1. Frivolum est istud. Sic enim potuit Lac Virginis aut verum de Mariae Virginis Ubere; aut certum aliquod Eliquatum reale et corporale, pro tempore causatum in ore esse Uber sugentis.

Sicut lumen causatur in aere, manente semper in sole intrinseco lumine.

Horum utrum fuerit, ignoro.

Sa do të kisha dashur te flisja me thellësisht për gjërat që thashë.

Por, duke e ditur që ky njeri jeton ende, nuk mund t'ja zbuloj emrin, për rreziqe që lidhen me reklamën, me ndryshueshmërinë e botës dhe gjithashtu me persekutimet.

Të tilla gjëra, në fakt, duhet të fshihen, në jetë, dhe të lëvdohen pas vdekjes.

III. Sidoqoftë mund të lindë një dyshim: në çmënyrë mundi, ai, te pijë Qumështin kaq te lavdishëm të Virgjëreshës Maria?

Si u shmang ndryshimi në tretjen natyrale?

Përgjigjem:

1. Janë gjëra të parëndësishme, nëse ai vallë të mund të ketë qenë Qumështi i Virgjëreshës, apo rridhte nga Gjiri i Virgjëreshës Maria; ose nëse ai Qumësht ishte një substancë reale, dhe nëse rrodhi realisht nga Trupi i saj; ose çfarë do të ketë ndodhur në stomak, pasi që ai u pi me bollëk: dielli, megjithëse është duke ndriçuar qiellin me dritë, drita, megjithate, mbetet brenda diellit.

Nuk di të them, se cila nga të dy variantet të ketë ndodhur.

Illud ex[63] i11psa illa persona cognovit, quod fuerit suavissimum, candidissimum[64], et influxerit in os eius, seque maximis cum gaudiis diffuderit per omnia ipsius membra corporis, vel in substantia, vel in[65] influentia.

Nec etiam impossibile est, D.[66] Mariam Virginem etiam nunc habere Lac, aliisque communicare.

Cum Lac non sit de essentia corporis gloriosi, sed accidens.

Sicut, et corpus illud, quod viscera Sanctorum implebit, ne sint vacua, secundum s. Thomam 4. dist. 44.3[67].

Imo dictu mirum foret; Uber B. Virginis impotentius esse, quam ubera mortalium sint mulierum: quae habent, et generant in se lac ex interiori corpore, et id inde communicare possunt.

Nolo equidem hic adeo coarctare, vel claudere divinae viam Potentiae.

4. Quod si non est verum Lac in Uberibus Dei Genitricis Mariae (quod durum dictu est) saltem ibi est aliquod corpus

[63] Në botimin e 1847 mungon: "ex".

[64] Në botimin e 1691 mungon: "candidissimus".

[65] Në botimin e 1691 mungon: "in".

[66] D. qëndron për "Divam" (Shenjte).

[67] Në botimin e 1691 mungon "4. dist. 44.3".

Ai person ndjeu që ajo substancë ishte së tepërmi e këndshme së tepërmi e bardhë, dhe u derdh në gojën e tij dhe i përhapte gëzimin më të madh në të gjitha pjesët e trupit, si fizike ashtu dhe shpirtërore.

2. Nuk është e pamundur që më e Shenjta Virgjëresha Maria , edhe tani ta ketë Qumështin dhe të tjerë të marrin pjesë në të: meqenëse Qumështi nuk përben pjesë në esencën e Trupit të Lavdishëm, por është diçka më shumë, për ti dhënë plotësi Trupit (Të Lavdishëm të Shenjtorëve, sipas Shën Thomait (4 dist. 44).

3. Nuk është, së fundmi, korrekte të mendosh që Gjiri i Virgjëreshës së Lumnueshme të jetë më steril se sa gjijtë e grave të vdekshme, që prodhojnë e kanë qumësht në brëndësi të trupit të tyre, dhe që kështu mund ta disponojnë.

Nuk dua sigurisht të jem unë, që të kufizoj ose të pres rrugën e Fuqisë Hyjnore!

4. Sepse, nëse nuk do të kishte qenë Qumesht i vertete në Gjinjtë e Marias së Shenjtë, Nënës së Perëndisë (gjë e vështirë për tu provuar!), do të kishte qenë sigurisht një substancë tjetër , në

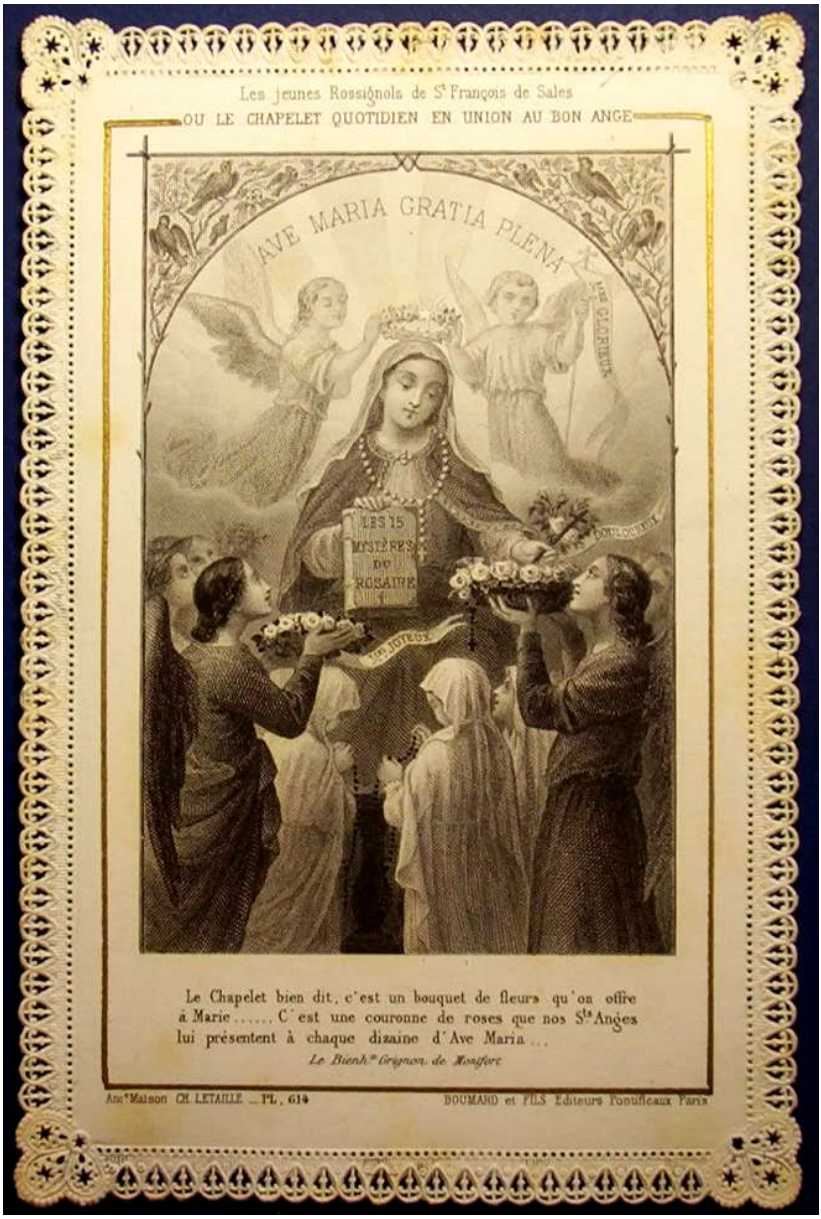

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe Rruzariantët, shek. XX.

Michelangelo Bonocore, La Vergine appare a San Domenico,
1733, Museo Nazionale d'Abruzzo, L'Aquila

I Lumnueshmi Alano, në Përfytyrimin mistik të Ushqimit me Qumështin e Marias, pati të njëjtën eksperiencë mistike si Shën Domeniku e si Shen Bernardo da Chiaravalle.

admirabile, supplens vicem lactis: ex quo poterit divina virtute aliquod causari, et per influentiam quandam corpus aliud in lactis similitudinem mutari.

5. Quod si nec lac, nec corpus aliud lactis loco, ibidem fuerit (quod est dictu nimis singulare) nihilo tamen minus quisquam Virginem Mariam privare audebit potentiam[68] communicandi sese ad sugendum: ad minus per affluentiae, si non per modum substantiae, credibile est ergo talem Sponsum Lac suxisse Virginis gloriosae, ad modum aliquem supra dictum.

IV. Sed quo id modo in singulari, ignoro.

1. Nam, *quae sunt in terris, vix cum labore agnoscimus: quae autem sunt in coelis, quis investigabit?* inquit Sapiens, cap. 9.

Nemo enim novit, quae sunt, vel quae est gloria Beatorum, nisi Spiritus Dei, et cui Dominus voluerit revelare.

[68] Në botimin e 1691 është: "potentia".

vend të Qumështit; kështu, çdo kush do të mund ta interpretonte këtë gjë, duke thënë që ky element është i tillë që, për shkak të mrekullisë hyjnore, transformohet në një substancë të ngjashme me qumështin;

5. Por, nëse ajo substancë nuk ishte qumësht, as ndonjë element tjetër i ngjashëm me qumështin (kjo do të ishte e vështirë të provohej!), gje që është si të doje ti hiqje Virgjëreshës Maria mundësinë ti jepte nga qumështi i saj të tjerëve: por, nëse nuk don ta besosh që ky person të ketë pirë realisht qumësht nga Virgjëresha e Lavdishme, në mënyrën e thënë më lart, të paktën të besohet që ai ta ketë marrë shpirtërisht.

IV. Sigurisht, nuk do te dija ta thoja se si ekzaktesisht kjo gje të ketë ndodhur:

1. Në fakt, "zorr se i njohim gjërat që jane mbi tokë: kush do ti kuptojë, atëherë, gjërat që janë në Qiell?" (Sap 9,16).

Asnjëri në fakt si ka njohur kurrë realitetet e Qiellit dhe cilado qofshin Lavditë e Shenjtorëve, meqënëse është Shpirti i Perëndisë ai, të cilit Zoti do të kishte dashur ti zbulohej;

2. Inde accepimus s. Bernardum Mariae Virginis Ubera suxisse.

3. Inde Lac Mariae Virginis in terra, caeteras inter reliquias, multis in Ecclesiis reperitur.

4. Parique modo S. Catharina Senensis de fonte Lateris Christi copiose bibit.

5. Et Sanctorum quidam etiam de SS. Vulneribus Christi biberunt: ut adusque inebrationem spiritus, cum inenarrabilibus gaudiis tracti exultarint: quis autem ausit affirmare, isthaec meras fuisse, vanasque phantasias?

Praesertim cum Ecclesia refutet phantastica, et condemnet, ut quae daemonis subiacerant potestati secundum Theologos.

V. DUBIUM alterum de Crinibus occurrit B. Virginis Mariae: *Quo ea modo decapillare se potuit: cum ad gloriam eius capilli et decorem pertineant?*

DICO:

2. por dimë që Shën Bernardi piu Qumështin e Gjirit të Virgjëreshës Maria.

3. dhe pastaj, që Qumështi i Virgjëreshës Maria gjëndet, ndër relike, në shumë Kisha të botës;

4. dhe që, në mënyrë analoge, Shën Katerina nga Siena piu plot nga Burimet e Brinjëve te Krishtit;

5. dhe që, disa Shenjtore pinë dhe nga Plagët e Shenjta të Krishtit: të rrëmbyer në ekstazë, ato u ngazëllyen deri në dehje të shpirtit, në gëzime të patregueshme; kush, atëhere, do guxonte të thoshte që këto gjëra kanë qenë vetëm frut i fantazisë, kur dhe Kisha, që hedh poshtë vegimet e rreme dhe akuzon për nënshtrim ndaj fuqisë së demonëve, i ka aprovuar?

V. Ndodh ti pergjigjesh dhe një pyetje tjeter, për Flokët e të Lumnueshmes Virgjëreshës Maria.

Si mundi Ajo të formojë një Unazë nga Flokët e Saj, kur Flokët bëjnë pjesë në dekorin e Trupit të Lavdishëm?

Përgjigjem që:

1. Vel CRINES fuerunt divina Potentia, modo inscrutabili Virgini Mariae sic formati.

Vel iam diu sic uspiam in mundo conservati.

Utrum autem horum fuerit, ex persona tali non cognovi.

2. Credimus tamen firmiter Mariam Virginem in Corpore nunc Assumptam, et Crines verissimos et pulcherrimos habere: qui non sunt de substantia corporis gloriosi, sed tantum de decore.

Quocirca possunt citra gloriae imminutionem Beatissimae Virginis removeri.

3. Credendum est etiam: quod si corpus gloriosum habeat potentiam ad crines gerendos; ad producendos etiam ex sese crines habebit ampliorem, et potentius, quam ullum corpus naturale.

VI. Singulare est autem illud de Annulo.

Qui quidem optime sentitur a quibusdam, rarius autem videtur.

Quod supradictis universis est mirabilius.

Eo quod ibidem quaedam quodammodo gloriae subtilitas appareat.

1. Flokët ishin përdredhur, në mënyrë misterioze, nga Duart e Shenjta të Virgjëreshës Maria, dhe që atëherë janë ruajtur diku në një vend të botës, të cilin ai personi nuk don ta zbulojë;

2. Por jemi fort të sigurtë që Virgjëresha Maria, E Supozuar në Qiell me trup, të ketë Flokë autentike dhe shumë të bukur, të cilat nuk janë esencë e trupit të lavdishëm, por vetëm një ornament i tij: si rrjedhim, zvogëlimi i tyre i mundshëm nuk zvogëlon lavdinë e të Lumnueshmes Virgjëreshë;

3. nga këtu, deduktohet që, nëse një trup i lavdishëm ka aftësinë ti ketë flokët, do ta ketë aftësinë edhe më të madhe për ti riprodhuar ato, dhe akoma më intensivisht se sa një trup natyral.

VI. Është i papërshkrueshëm pastaj fakti i Unazës, që është mbajtur nga shumë një histori shumë e bukur dhe e tëra e jashtëzakonshme.

Është në fakt, ndër të gjitha gjërat të thëna tashmë, më magjepsësja, tamam një rreze drite nga Qielli:

1. Et quantum ad me, hunc Annulum tetigi, non sine magno gaudio, nec humano, sed longe altius maiore.

2. *Credant mihi, qui voluerint: quia iureiurando hoc affirmo.*

Si autem noluerint; quid ad me? Haec, quae dico; aliter, quam dicam, probare non possum, nec audeo.

Plurima tamen cognovi huiusmodi signa facta admiranda.

3. Posito etiam casu, quod huiusmodi, quae narro, omnino sint falsa (quod nequaquam credo) nihilominus tamen remanet ac constat Dignitas et Veritas Psalterii Virginis Mariae, ex dictis hucusque capitulis, ac porro producendis.

VII. Unum tamen dicam:

1. Quod *carnalis homo non sapit ea, quae Dei sunt, vel quae spiritus*; iuxta divini Verbi sententiam: et *nemo novit* de hisce donis, *nisi qui accipit.*

1. edhe unë e vura në gisht këtë Unazë, duke provuar një gëzim shumë të madh shpirtëror;

2. kush te dojë, të më besojë, unë e deklaroj duke u betuar: por nëse s'duan të më besojnë, ç'rëndësi ka?

Gjërat që deklaroj, nuk mundem as pretendoj ti provoj, vetëm mund ti them ato; dhe di akoma, që janë të shumta dhe të mrekullueshme fakte të tjera të ngjashme, që zgjojnë habi;

3. pranoj gjithashtu që, gjërat që them janë të gjitha të rreme (një gjë që nuk e besoj në asnjë mënyrë!) sidoqoftë, mbetet dhe nuk ndryshon, dinjiteti dhe e vërteta e Rruzarit të Virgjëreshës Maria, të shfaqura deri tani dhe, akoma dhe më përpara.

VII. Them, megjithatë, një gjë të vetme:

1. që "njeriu prej mishi nuk i njeh gjërat që janë të Perëndisë, as ato të Shpirtit": Fjala e Perëndisë e pohon këtë, dhe kërkush nuk mund ti njohë këto dhurata, nëse nuk është ai që i merr ato;

2. Imo, qui acceperunt ista, lumine revelationis decedente, revelata vix aliquando credere possunt.

Sic Propheta Ieremias, adveniente Spiritu Dei, et mysteria nova revelante, credidit, et praedicavit.

Sed deserente eum lumine divinae revelationis ad tempus, ait humano modo, cap. 20: *"Seduxisti me Domine, et seductus sum".*

3. Idcirco, quamvis haec credi possint[69], humana tamen apprehendi scientia non possunt, multoque minus diabolica sapientia.

Cuius ratio est apud D. Thomam, quia divinae revelationis lumen, naturalis cognitionis lumen totum excedit.

Est enim tale, de quo in Psal. 35: *"In lumine tuo videbimus lumen".*

[69] **Në botimin e 1691 është: "possunt".**

2. dhe, bile, dhe ata, që do ti kishin marrë ato, kur një dite do ti erresohet atyre drita e zbulesës, vështirë se mund ti besojnë gjërave të marra në zbulese.

Kështu Profeti Xheremia, kur i zbriti Shpirti i Perëndisë për ti dhënë disa zbulesa, i priti me besim dhe i njoftoi.

Por, kur u errësua drita e zbulesës hyjnore, foli në mënyrë njerëzore: "Më ke joshur Zot, dhe unë i jam lëshuar joshjes" (Ger.20,7);

3. Për këtë arësye, këto gjëra mund të besohen, por nuk mund të kuptohen me njohuritë njerëzore, dhe shumë më pak, me dijet e kësaj bote.

Kjo shpjegohet, sipas Shën Thomait, nga fakti që drita e zbulesës hyjnore e kalon plotësisht dritën e njohjes natyrale.

Këtë e thotë dhe Psalmi 35, kur thotë: "Në dritën Tënde, shikojmë dritën".

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Fontanellato-s, shek. XX.

Në tablo (shek. XVII): San Domenico e San Bernardo.

Quare tali carentes lumine, de revelationibus divinis iudicabunt, sicut coeci de coloribus.

Atque ideo tali destituti luce viri quoque boni ac devoti, in coelestium revelationum iudiciis errare possunt, ut saepe compertum est.

Nisi luminis loco signa, aut prodigia, aut miracula habeant evidentia.

4. Iam vero nec exempla Sanctorum desunt annulo desponsationis subarratorum Christo.

S.Catharina Martyr annulum tulit desponsationis a Christo, similiterque S. Catharina Senensis, cuius cor insuper modo quodam admirabili, soli Deo noto, in Cor Christi fuit transmutatum.

De quibus pari modo posset dubitari quoad materiam, et de qua fuerint substantia.

VIII. Itaque huiusmodi cavillationes soli humanae prudentiae, ac scientiae innituntur.

Në çfarë mënyre, ato që janë të privuar nga një dritë e tillë, do të gjykonin lidhur me zbulesat hyjnore, si të verbërit, kundrejt ngjyrave?

Dhe prandaj, edhe njerezit e mirë e të devotshëm, të privuar nga një dritë e tillë, mund të gabohen në shquarjen e zbulesave qiellore, siç ka qenë gjithmonë e ditur, që, nëse, bile, nuk e ke atë dritë, nuk arrin të prekësh dot me dorë shenja, çudira dhe mrekullira të qarta.

4. Në fakt, nuk mungojnë shembuj të Shenjtoreve, të fejuara të Krishtit, me Unazën e premtimit: Shen Katerina Martire mori nga Krishti Unazën e fejesës, dhe, po ashtu, zemra e Shën Katerinës nga Siena, në një mënyrë akoma më misterioze, e ditur vetëm nga Perëndija, u konvertua në Zemrën e Krishtit. Edhe mbi këto gjëra mund të bëheshin pyetje prej çfarë materiali ishte e berë Unaza, dhe cila ishte natyra e asaj Zemre.

VIII. Si rrjedhim, këto janë vetëm sofizma, që mbështeten vetëm në dijen njerëzore dhe shkencën:

1. Ac si Deus, in cuius potestate cuncta sunt posita, facere non posset, quod per naturam fieri non potest.

Quae haeresis est.

Cum miracula totam naturam creatam transcendant.

2. Ad haec eum isti in errorem impingunt, quod consequenter negare debeant esse miracula: contra Fidem Ecclesiae et experientiam, de qua equidem certissimus sum.

3. Illam quoque in Collecta profitetur Ecclesia, qua dicit[70]: *"Deus, qui Ecclesiam tuam novis semper tribuisti coruscare miraculis, etc".*

4. Miraculum est, peccatorum conversio, quam in maximis Dei miraculis numerat ex S. Augustino (et) S. Thomaso.

Ita quoque S(S). Eucharistiae transubstatio[71] summum esse Dei miraculum semper habitum fuit: quod haud

[70] Fjala: "dicit", mungon në botimin e 1691.

[71] Në botimin e 1691 është: "transubstatiationem".

1. sikur Perendia, në fuqinë e të cilit janë vënë të gjitha mjetet, të mos mund të vepronte, kjo gjë në natyrë nuk mund të ndodhë. Kjo është herezi!

Aq më shumë që realitetet e mrekullueshme janë më superiore se e gjithë natyra e krijuar.

2. Për këtë arësye, ata bëjnë gabim të madh, kur duan pikërisht të mohojnë karakterin hyjnor të këtyre shenjave, pa marrë parasysh as çfarë të mëson Kisha, as atë që unë e kam njohur nga eksperienca ime, dhe për të cilën jam mësë tepërmi i sigurtë.

3. Kisha e deklaron atë edhe në një lutje të Meshës, në të cilën thotë: "O Perëndi, që njeh Kishën tënde, jepi asaj gjithmonë mundesinë të shkelqejë me mrekullira, etj".

4. Shën Agostini dhe Shën Thomai, do të përfshijnë ndër mrekullitë më të mëdha të Perëndisë, mrekullinë e kthimit të mëkatarëve; po kështu transubstancimi i Darkës së Fundit SS. Eucaristia është mbajtur gjithmonë Mrekullia e Perëndisë, dhe pa asnjë

dubie, citra comparationem, quibuscunque maius est revelationibus.

Qui igitur operatur talia, nihil est, cur patrare minora, non queat.

Quapropter agnoscant huiusmodi haesitantes; quod tametsi divinae revelationes credi possint, nequaquam tamen demonstrari possunt[72], nisi illis, qui habeant idem lumen revelationis.

CAPUT XI.
Utrum dignitate et Virtute praestet Psalterium Davidis, an Deiparae?

Colendissime Rector animarum, *Veritatem dat* Trinitas Laudatissima per Psalterium Virginis, quae Mater est Veritatis.

De quo vanitas quorundam curiosa magis, quam docta quaerit:

[72] Në botimin e 1691 është: "possint".

dyshim dhe krahasim, ajo shkëlqen mbi çdo zbulesë tjetër.

Ai që arrin të kryejë të tilla gjëra, ta pret mëndja që mundet të kryejë gjëra më të vogla.

Prandaj, ata që mbeten hezitues për mrekullitë, të pranojnë të paktën që, zbulesat qiellore mund të merren me besim, por kërkush nuk i provon dot ato, me perjashtim të atyre që kanë marrë vetë dritën e zbulesës.

KAPITULLI XI

Cili nga të dy, për nga dinjiteti dhe vlera është superior: Psallteri i Davidit apo Rruzari i Nënës së Perëndisë?

Udheheqësja e Nderuar e shpirtrave, Triniteti i Shenjtë na çon tek e Vërteta, nëpërmjet Rruzarit të Virgjëreshës, që është Nëna e të Vërtetës.

Lidhur me atë që, disa, më shumë për kuriozitet të kotë, se sa nga dëshira për të mësuar, pyesin:

Utrum nobilius sit[73] Davidicum, an Psalterium Angelicum.

Ad odiosam hanc comparationem sub distinctione respondeo.

I. Pro Davidico:

1. Ubi major est *devotio* et charitas in orando, ibi et majus est meritum: huius namque pondus ex charitate descendit.

Per hanc minusculum opusculum bonum altioris est meriti, quam praegrande citra ipsam.

2. *Causalitate* praecellit Davidicum.

Nam id causa fuit disponens, ac praefigurans Angelici.

3. *Significatione*: quae expressior inest Davidico, quam Angelico.

4. *Antiquitate*.

[73] **Fjala: “sit”, mungon në botimin e 1691.**

Kush nga të dy është më superior:Psallteri i Davidit apo Rruzari i Marias?

Po i përgjigjem këtij krahasimi të parespektshëm, duke bërë dallimet.

I. Në favor të Psallterit të Davidit, them:

1. sa më i madh të jetë pasioni dhe dashuria për Zotin kur thuhet një lutje aq më e madhe do të jetë merita e saj: në fakt, vlera e një lutje varet nga sa duhet Perëndija; një lutje shumë e vogël bërë me dashuri ndaj Perëndisë, ka një meritë më të madhe se sa një lutje tepër e gjatë, por e bërë pa Dashuri ndaj Perëndisë;

2. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, përsa i përket emrit: nga rrënja e tij, në fakt, filloi dhe mbiu Rruzari i Marias;

3. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, përsa i përket përmbajtjes: Psallteri i Davidit, në fakt, është më ekspresiv, krahasimisht Rruzarit të Marias;

4. po kështu, Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, përsa i përket moshës së tij;

5. *Orandi labore* paenali[74].

Nam Davidicum quo prolixius, eo, quam Angelicum est, et decursu laboriosius: sed meriti quoque maioris, in charitate pari.

6. *Intelligentia planiore*. In eo, enim, plaeraque pluribus docentur et explicate.

7. *Auctoritate*. Quippe ex antiqua Lege, nova probatur, non e diverso.

8. *Devotionis usu* et frequentatione per Ecclesiam, ut in qua idem ad[75] Divini Cultus partem haud minimam, publicam, Ecclesiasticam, et quotidianam inde usque ab origine venit.

9. *Extensione* maius est, ut quod ad plura pateat usu, adque plures.

[74] Në botimin e 1691 është: "poenali".

[75] Fjala: "ad" mungon në botimin e 1847.

5. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, për vështirësinë më të madhe në lutje: në fakt, Psallteri Davidian është më i gjatë dhe më i lodhshëm për tu recituar, krahasimisht Rruzarit të Marias, por, për këtë gjë, ka dhe një meritë më të madhe, nëse recitohet me të Njëjtën Dashuri ndaj Zotit;

6. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, për më shume asimilim kuptimor të mundshëm: në të, në fakt, mësohen shumë gjëra, dhe në mënyrë të thjeshtë;

7. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, për fuqinë, meqenëse, është nga Ligji i Vjeter që i dha origjinë të Riut, dhe jo anasjelltas;

8. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, lidhur me përdorimin e konsoliduar të kësaj lutje, që ishte edhe e Kishës: pikërisht ai ka lindur kultin hyjnor në Kishë, në formën komunitare, kishtare dhe të përditshme;

9. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, për varietetin e përmbajtjeve: ai, në fakt, është shumë i gjërë, sepse na flet për shumë persona dhe traditat e tyre;

Ikonë: Madonna del Rosario, shek. XX.

Anonim, Zoja e Rruzarit, 1599, Sandomiers, Kisha Shën Jakovit.

10. *Voluminosa prolixitate* ac mole maius est.

II. Pro Angelico. Hoc antecellit alteri.

1. *Fine*. Hoc enim illius causa finalis erat.

Finis autem nobilior est his, quae sunt ad finem.

2. *Perfectione effectus*, qui fuit *Verbo Caro factum*.

3. *Temporis gratia*. Est enim Novi Testamenti initium, quod prae vetere est nimium quantum.

Vivus homo picto quanto praestatior?

At Vetus Testamentum pictura fuit et figura Novi.

4. *Causa Efficiente*. Nam Angelicum fecit SS. Trinitas, Archangelus attulit

10. Psallteri i Davidit është superior ndaj Rruzarit të Marias, për shpërndarjen dhe kompleksitetin e përmbajtjeve: ai, në fakt, ballafaqohet me të gjitha tematikat.

II. Në favor të Rruzarit të Marias, them:

1. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, përsa i përket plotësisë: Rruzari, në fakt, është fruti i prodhuar nga lulja e Psallterit Davidik, dhe kështu, një rezultat është shumë më perfekt, bile sa më shumë i afrohet fundit të tij;

2. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, lidhur me rezultatin e arritur: ose, Fjalën e bërë mish;

3. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, për kohën plot hir që u hap me Dhjatën e Re, dhe që, respektivisht Dhjatës së Vjetër është e pamatë, sa ç'është një njeri i gjallë, respektivisht një tjetri në pikturë: në fakt Dhjata e Vjetër është si një telaio e pikturuar, respektivisht Dhjatës së Re;

4. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, për Krijuesin: në fakt ishte Triniteti i Shenjtë që bëri Ave Marian, Arkanxhelo Gabriele ja referoi atë Marias,

Mariae, auxit Elisabetha, complevit Ecclesia.

Davidicum a peccatore factum est, et[76] traditum Synagogae.

5. *Veritate*. Nam docet de praesenti, Davidicum de futuro.

6. Hoc pactum[77] in umbra, istud in luce fuit.

7. *Effectu*: nam est consummatio, perfectioque Davidici: hoc enim absque illo vanum extitisset.

8. *Exitu*. Nam in coelum inducit: Davidicum vero ad infernum seu limbum[78] transmittebat.

[76] Fjala "et", mungon në botimin e 1691.

[77] Në botimin e 1691 është: "factum", dhe ndryshon përkthimi: "Ai u krijua në hije (para Krishtit), ky (u krijua) në dritë (të Shpëtimit)".

[78] Në botimin e 1691 është: "limbosum".

Elisabeta e zbukuroi ate, Kisha e kompletoi; ndërsa Psallteri i Davidit, përbëhej nga një mëkatar, dhe që ishte i dorëzuar kuvendit Sinagog;

5. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, për të vërtetat që përmbahen aty: Rruzari, ne fakt, flet konkretisht per kete kohe te miresise, ndersa Psallteri i Davidit flet per te vetem si realitet i ardhshem;

6. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, përsa i përket asaj që ai është një premtim i largët martese në lidhje me ditën e dasmës;

7. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit përsa i përket plotësisë: në fakt, Rruzari është plotësimi dhe perfeksionimi i Psallterit Davidik; pra, ky i fundit do të kishte mbetur steril, nëse nuk do të kishte lindur Rruzarin;

8. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, lidhur me fatin pas kësaj jete: Rruzari, në fakt, të hap Qiellin, ndërsa, Psallteri i Davidit të çon në ferr ose në pritje Limbo;

9. *Efficacia*. Quia per Angelicum facta pax est universalis.

10. *Eventu*. Quod Jesus et Maria per Angelicum diviniora sint adepti[79], quam ex altero.

Christus quidem, Homo Deus factus: Maria, autem, Deipara Virgo facta fuit, quibus maius facere Deus nequit.

Quae causae isthuc quoque valent apud Jesum et Mariam, quod coronariae preces eis tanto gratiosiores[80] accidant, pondusque ad flectendos maius habeant, quanto pretium illis inest divinius.

III. Dices. Non vox Angelicae Annunciationis, sed illa virgineae consensionis: *"Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum"*: illa, inquam, rem

[79] Në botimin e 1691 është: "indepti" (me fitu).

[80] Në botimin e 1691 është: "gratiores".

9. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, përsa i përket efikasitetit: nëpërmjet Aves, në fakt, ndodh Paqja ndërmjet Perëndisë dhe botës;

10. Rruzari i Marias është superior ndaj Psallterit të Davidit, përsa i përket rezultateve: sepse Jezusi dhe Maria kanë arritur mrekullira të pakrahasueshme nëpërmjet më tepër Ave Marias, se sa Psallterit të Davidit: në fakt, nëpërmjet Ave-s, Krishti, nga Perëndi u bë Njeri, dhe Virgjëresha Maria u bë Nëna e Perëndisë: nëpërmjet Ave-s, Perëndija realizoi tek Jezusi dhe Maria plotësimin e planeve të tij; Jezusi dhe Maria ofrojnë mrekulli të pakrahasueshme per nga lloji për Kurorat e Rruzarit, meqenëse Pater-i dhe Ave janë për Ata shumë të mirëpritur, dhe zotërojnë një fuqi të pamatë për ti çuar Ata në meshire, meqenëse vlera që është brënda këtyre gurëve të Rruzarit është super e lartë e jashtëzakonshme.

III. Mund të kesh kundërshtim që, tek Shpallja, nuk ishin fjalët e Engjëllit, por ishin ato të konsensit të Virgjëreshës: "Ja ku është Shërbëtorja e Zotit, të bëhet me mua sipas fjalës sate" (Lc. 1,38), për të plotësuar kërkesën e Engjëllit,

confecit, ut substantialis effectus ad eam fuerit consecutus.

Respondeo: in Salutatione Angelica, duo sunt attendenda.

1. Nuda verba, sonusque vocis: et sic illa Mariae efficacia fuerunt, non Angeli.

2. Intentio Dei omniumque Coelitum formalis, quae Verbis Annunciationis inerat, ad Incarnandum Verbum, Deiparamque impraegnandam: et ista effectu[81] intenti fuit productiva.

In qua ipsa tamen vox Virginis continebatur virtute, ut quae nihil penitus esset ab intentione Dei dissensura, quo Annunciationis Incarnatio sortiretur effectum.

Eandem ad mentem, ad [82] modum Ecclesia capit Annunciationem, cum annuum de ea festum agitat, rem intentam, atque paratam recolens potius, quam mera verba,

[81] **Në botimin e 1691 është: "effectus".**

[82] **Në botimin e 1691 është: "ac".**

meqenëse, ato i pasoi realizimi efektiv.

Pergjigjem që, tek Ave Maria:

1. nëse e drejtojmë shikimin tek fjalët dhe kuptimi i tyre, atëhere ishin fjalët e Marias që prodhuan një perfeksionim të rastit, dhe jo fjalet e Engjëllit;

2. por nëse e drejtojmë shikimin në qëllimin e shprehur të Trinitetit të Shenjtë dhe që përmbahet në fjalët e Shpalljes, ose, që Fjala do të bëhej mish në Gjirin e Nënës së Perëndisë: atëhere ishin fjalet e qëllimit të Perëndisë që prodhuan perfeksionimin e rastit.

Ndonëse, në asnjë Fjalë të Virgjëreshës nuk do të ishte shprehur kurrë kundërshtim ndaj qëllimit të Perëndisë, në fakt në Shpallje pasoi menjëherë ngjarja e Mishërimit.

Në këtë mënyrë, Kisha e ka konceptuar Shpalljen gjithmonë, dhe kështu e paraqit gjatë festës së saj të përvitshme, duke medituar më shumë mbi fjalët e thëna nga Engjëlli dhe mbi përmbushjen e tyre , se sa mbi fjalët

quae medium rei fuerunt, ac instrumentum.

CAPUT XII.
De utilitate, fructuque multiplici Psalterii.

Laudatissime ovium Christi Medice, *Iustitiam donat* Trinitas Misericordissima per Psalterium Virginis iustissimae, notum illud: *"date, et dabitur vobis".*

Si igitur quotidie Rosas divinae Excellentiae quindenas obtulerimus, spes est praemii, fructusque referendi paris, iuxta illud Christi: *"Centuplum accipietis".*

Rosas appello, sacras voces Salutationis, quam rem intentam, peractamque recolunt et spectant, debita cum devotione, ac coronarium Psalterium quinquagies supra centies singulae pronunciatae, oblataeque Deo per Advocatam Divam, Divorum Reginam Mariam.

e thëna nga Maria, të cilat ishin vetëm mjet dhe instrument i ekzekutimit të ngjarjes.

KAPITULLI XII

Avantazhet tepër të mëdha dhe frutat e Rruzarit.

O Mjeku i shkëlqyer i deleve të Krishtit (Alano Ferrikos), Triniteti më i Mëshirshëm, na drejton tek drejtësia "jepni dhe do t'ju jepet" (Lc. 6,38), nëpërmjet Rruzarit të Virgjëreshës së Drejtë.

Nëse pra, çdo ditë, do ti ofrojmë pesëmbëdhjetë Trandafila Virgjëreshës më të Shenjtë, ushqejmë shpresën që do të fitojmë një çmim korrespondues dhe avantazhues, sipas atij mësimi të Krishtit: "Do të merrni njëqindfishin" (Matthew. 19,29).

Quajmë Trandafila, fjalët e shenjta të Ave Marias, që personat që luten i meditojnë si, ekzistuese në qëllimin e Perëndisë, ashtu dhe në momentin e prononcimit të Engjëllit, dhe, me nderim të madh, i lusin, kur rrecitojne 150 Ave-t e Vargut të Rruzarit dhe ja ofrojnë Perëndisë, nëpërmjet Më të Shenjtës Maria, Avokate dhe Mbretëreshë e të gjithë Shenjtorëve

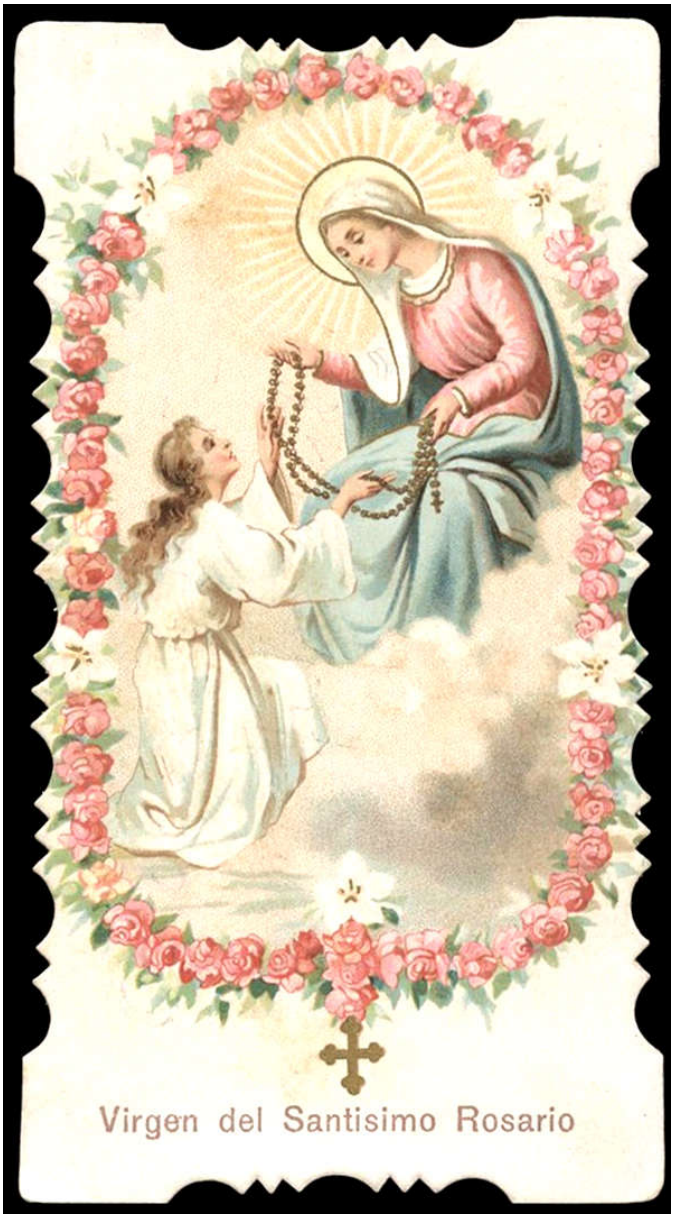

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe shpirti i devotshëm, shek. XX.

Josef Mersa, Zoja e Rruzarit, 1905, Kisha Sant'Ulrico, Ortisei.

1. *Ave*: quasi sine Vae, fructus est, liberari a Vae peccati.

2 *Maria*: Illuminatrix, vel Illuminata, fructum profert illuminationis in mente.

3. *Gratia*, meretur in Christo fructum gratiae divinae.

4. *Plena*: ditat bonorum coelestium abundantiam[83].

5. *Dominus* uti [84] facit inimicis posse dominari.

6. *Tecum*: mentem vertit in SS. Trinitatis sedem, ac Templum Dei.

7. *Benedicta*: dat benedictionem in [85] donis spiritualibus singularem.

8. *Tu*: eximiam in Deipara Dignitatem demonstrat, ut eidem olim confirmari mereamur.

---

[83] Në botimin e 1691 është: "abundantia".

[84] Fjala: "uti", mungon në botimin e 1691.

[85] Fjala: "in", mungon në botimin e 1691.

1. Ave: pema e Rruzarit prodhon frutin e ruajtjes nga rënia në mëkate, meqenëse Maria është pa mëkate;

2. Maria: pema e Rruzarit prodhon frutin e iluminimit të mëndjeve, sepse Maria iluminon dhe është e iluminuar nga Mirësia;

3. Gratia (Hir): pema e Rruzarit prodhon frutin e Hirit të Perëndisë, të dhënë dhuratë nga Krishti;

4. Plena (Topçe): pema e Rruzarit prodhon frutin e bollëkut të të mirave të Qiellit;

5. Dominus(Sunduesi): pema e Rruzarit prodhon frutin e fitores mbi armiqtë;

6. Tecum (Me Ty): pema e Rruzarit prodhon frutin e ngritjes së mendjeve deri tek Triniteti i Shenjtë dhe tek Shenjtëria e Perëndisë në Qiell;

7. Benedicta (e Bekuar): pema e Rruzarit prodhon frutin e një bekimi të veçantë të Perëndisë mbi dhuntitë e shpirtit;

8. Tu (Ti): pema e Rruzarit prodhon frutin e tregimit të bukurisë së mrekullueshme që është tek Nëna e Perëndisë, aq sa, një ditë, do ti besohemi asaj me gjithë zemër;

9. *In Mulieribus*: misericordiam provocat.

10. *Et Benedictus*: attrahit benedictionem in orationes nostras.

11. *Fructus*: Bona Spiritus Sancti confert.

12. *Ventris*: [86] Castitatem adiuvat et custodit.

13. *Tui*: Virgini Matri proprium orantem dedicat.

14. *Jesus*: Salvator.

15. *Christus*: Unctus. Meretur devotionem ad SS. Christi Sacramenta, istaque singula sacrae sunt consona Scripturae, et nihil adversa.

Sunt autem piae cuidam virgini revelata.

Simili [87] quindeni fructus Orationis Dominicae possent assignari.

---

[86] Dy pikat mungojnë në botimin e 1691, dhe përkthimi ndryshon, duke qenë fjala "castitatem" në korrelacion me "Ventris".

Kuptimi i frazës, sidoqoftë, mbetet identik.

[87] Në botimin e 1691 është: "similes".

9. In Mulieribus (mbi Gratë): pema e Rruzarit prodhon frutin e të qënit të mëshirshëm;

10. Et Benedictus (Dhe i Bekuar): pema e Rruzarit prodhon frutin e tërheqjes së bekimit të Perëndisë mbi lutjet tona;

11. Fructus (Fruti): pema e Rruzarit prodhon frutin e shtatë dhuntive të Shpirtit të Shenjtë;

12. Ventris (i Barkut): pema e Rruzarit prodhon frutin e mbrojtjes dhe të ruajtjes së dlirësisë;

13. Tui (Tënd): pema e Rruzarit prodhon frutin e të bërit pjesë në Vëllazërinë e rozariantëve të Virgjëreshës Maria;

14 Jesus: pema e Rruzarit prodhon frutin e shpëtimit;

15. Cristus, ose i Mirosuri i Perëndisë: pema e Rruzarit prodhon frutin e devocionit ndaj Sakramenteve të Shenjta të Krishtit dhe ndaj të gjitha të vërtetave në Shkrimin e Shenjtë.

Këto gjëra i jane zbuluar edhe një virgjëreshe të devotshme.

Pesëmbëdhjetë fruta të ngjashme mund ti caktohen dhe Pater Noster-it.

Et tantorum instrumentum meritorum Psalterium quisquam Christianus minoris iusto aestimarit?

Quod si ex Collecta, aut quacunque precatiuncola in honorem cuiuscunque Sancti recitata, fructus pie sit sperandus: quanto magis ex oblato Psalterio incomparabilium duarum precularum, in quibus nihil, nisi pure divinum inesse credi debet.

Quod si etiam honestae cuicumque matronae CL munuscola dones, honore dignus et favore censearis eiusdem: quanto suis. Deipara Coronariis diviniora refundet?

Hoc totum [88] Ipsa devoto cuidam revelavit.

CAPUT XIII

De Indulgentiis ad Psalterium promerandis.

Vicarie Christi Venerandissime cum Apostolica dignitate.

[88] Në botimin e 1691 në vend të: "hoc totum", është: "velut".

Dhe cili i krishterë i matur nuk do ta përdorte Rruzarin, nga momenti që ai ofron kaq shume shpërblim?

Në fakt, nëse nga një lutje e zakonshme, ose nga një lutje çfarëdo, të recituar për nder të një Shenjti, duhet shpresuar në një shpërblim, aq më shumë nëse recitohet Rruzari, i përbërë nga keto dy lutje të pakrahasueshme, nga të cilat, nëse beson, duhet të shpresosh vetëm gjëra të jashtëzakonshme!

Nëse ti, në fakt, dhurove 150 dhurata shume te vogla nje zonje fisnike të ndershme, do të konsideroheshe që e meriton falenderimin dhe mirënjohjen e saj: po Nëna e Perëndisë nuk do të përhapte shumë më tepër mrekullira për Rruzariantet e Saj?

Ajo vetë ja zbuloi të gjitha këto gjëra një të devotshmi të Saj.

KAPITULLI XIII

Mëshira që fitohet me Rruzarin.

O shumë i nderuari Famullitar i Krishtit, për dinjitet Apostolik (Alano Ferrikos):

I. Pontifex Maximus Joannes XXII, Indulgentiam 24 annorum, 34 hebdomadum, et 1[89] dierum concessit orantibus Psalterium Mariae: quod CL Salutationibus Angelicis constare definit.

Bullae transumptum vidi: autographum Avinione in Conventu nostro asservatur, ut audii.

Item[90] 60 dies indulget ad clausulam cuiusque Salutationis addentibus voces: Jesus Christus.

Centies vero et quinquagies, 60 dies Indulgentiae additi supradictis ingentem numerum conficiunt.

---

[89] Në botimin e 1691 në vend të: "1", si në botimin e 1847, është "2": numërimi ka shpesh divergjenca në të dy botimet të 1691 dhe të 1847. Është zgjedhur të ndiqet numërimi i tekstit të 1847.

[90] Në botimin e 1691, në vend të: "item", prezent në botimin e1847, është: "idem".

I. Papa Massimo Giovanni XXII i ka dhënë falje me 24 vjet, 34 jave dhe 1 dite, atyre që lusin Rruzarin e Marias , dhe ka vendosur që ai të përbëhet nga 150 Ave Maria. Kam parë një kopje autentike të shkresës Bolla: dorëshkrim origjinal, pastaj, kam dëgjuar se ajo ruhet në Konventen e Avinjonit.

Ajo i jep edhe 60 ditë, atij që shton në fund të çdo Ave Maria, klauzolën: Jezu Krishti.

Kështu, duke përsëritur këtë klauzolë për 150 herë, fitohen 60 ditë të tjera falje që po ti shtohen ditëve të tjera, arrijnë një numër të konsiderushëm faljesh.

Nuk më kujtohen shumë falje të tjera të dhëna.

Megjithatë Personat që luten, duhet të kujtohen se duhet të kenë si qëllim të fitojnë faljet që jepen, duke u sforcuar për të qenë në gjendje për falje, dhe duke parë me vëmëndje angazhimin që duhet kryer, ashtu

Alias complures condonationes factas praetereo.

Monuisse sat fuerit orantes, ut intentionem forment ad promerendas datas Indulgentias, ut in gratiae statu esse studeant, ut pensum operis integer praestent a Pontifice praescriptum, atque sic pie sperent.

CAPUT XIV
Quis modus sit orandi Psalterium?

Nobilissime animarum Christi nutritor. Modos hic referam aliquos, tum ex traditione maiorum acceptos, tum ex revelatione Virginis Almae.

I. Modus: directe[91] ad Christum orare.

Et sic *Prima Quinquagena* oretur ad honorem Christi incarnati.

***Secunda*, Passi, *Tertia*, Resurgentis, Ascendentis, Paracletum mittentis, ad dexteram Patris sedentis, et Venturi ad Iudicium.**

[91] **Në botimin e 1691, në vend të "directe", prezent në botimin e 1847, është : "directa".**

siç është vendosur nga Papa, dhe, në këtë mënyrë mundet të shpresojnë plotësisht.

Rruzarantët që të meritojnë falje nëpërmjet lutjeve, duhet të synojnë ta përfitojnë faljen, të vëzhgojnë me vëmëndje sa parashkruar nga Papa, dhe kështu mund të shpresojnë (se do e përfitojnë faljen).

KAPITULLI XIV
Si lutet Rruzari?

O Mbështetës Fisnik i shpirtrave të Krishtit (Alano Ferrikos), do të paraqes, tani, disa mënyra të të recituarit të Rruzarit, që kam asimiluar, si nga traditat e të vjetërve, ashtu dhe nga një zbulesë e Virgjëreshës Maria, Nena e Perëndisë.

I. mënyra: të lusësh Rruzarin me misteret e Krishtit.

Dhe kështu, të lutet pesëdhjetëshja e parë për lavdërimin e Mishërimit të Krishtit; pesëdhjetëshja e dytë, për nder të Pasionit të Krishtit; pesëdhjetëshja e tretë, për lavdinë e Krishtit që Rilind, zbret në Qiell, dërgon Shpirtin e Shenjtë Paraklito, ulet në të djathtë të Atit dhe do të vijë të gjykojë botën.

Ikonë: Zoja e Rruzarit, Shën Domeniku e Shën Caterina da Siena, shek. XX.

Jacopo Coppi, Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun, Shën Katerinën e Shenjtore Domenikane (domenikani mbrapa Shën Domenikut është i Lumnueshmi Alano della Rupe), 1545-1591, Muzeu Kombëtar i Varshavës.

II. Modus: mediantibus Sanctis ad Christum orare.

Et sic *Prima* offeratur per salutatos B. Mariae sensus, aut membra quinque honori Jesu Christi.

Ut per oculos Mariae, quae Jesum viderunt, labia quae osculata sunt Jesum etc.

Quo servit, imaginem Deiparae obiecisse oculis mentis, aut corporis.

***Secunda*: ad quina Christi Vulnera singula singulas in orbem, vel ad membra omnia, Salutationem Angelicam dicere: quo confert, iconem Christi intueri.**

Neque necesse est sensum cogitare verborum, sed Vulnerum dolorem, meritum, etc. devote meditari.

***Tertia*: ad memoriam Sanctorum, quorum libuerit.**

Huc coducitur per Altaria, Templi obire animo singula, ibique sibi imaginari Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, Viduas, Coniuges sanctos, etc., perque horum honorem, ac merita Christo Deo litare preces coronarias.

II. menyra: lutet Rruzari me misteret e Krishtit dhe të Shenjtorëve.

Dhe kështu, pesëdhjetëshja e parë të ofrohet për pesë shqisat dhe gjymtyrët e Marias Më Të Shenjtës., që kanë njohur dhe nderuar Jezu Krishtin: si sytë e Marias, që panë Jezusin, buzët e Marias, që puthën Jezusin etj.: është mirë, atëherë, me vendos një imazh të Nënës së Perëndisë, përpara syve të shpirtit dhe të trupit;

Pesëdhjetëshja e dytë të ofrohet për Plagët e Krishtit, dhe, për cdo pjesë më vehte të Trupit të shenjtë, të recitohet një Ave Maria: për këtë, është mirë, me fiksu qëllimisht një imazh të Krishtit; dhe, vlen më shumë nëse mediton me devotshmëri për dhimbjet e plagëve dhe për meritat e Krishtit, që të reflektosh mbi çdo fjalë të vetme të recituar;

pesëdhjetëshja e tretë të ofrohet në kujtim të Shenjtorëve të preferuar: prandaj, është mirë me rikaluar me shpirtin Altarët e ndryshëm të një Kishe, dhe atje, me admirur Engjëjt, Patriarkët, Profetët, Apostujt, Martirët, të Penduarit, Virgjëreshat, Të Vejat, Bashkëshortët e Shenjtë, Etj. dhe për nderin dhe lavdinë e tyre, i ofrohen Perëndisë Krisht lutjet e Vargut të Rruzarit.

III. Modus: in ordine ad Virtutes vertere intentionem.

Ut pro obtinenda Fide unum Ave, aut decadem fundere: pro spe item, etc.

Similiter in ordine ad vitia depellenda.

IV. Modus: cum fit oratio pro proximis, ut pro Ecclesia, Papa, Clero, etc., pro Imperatore, Magistratu, etc., parentibus.

Item, et pro inimicis utrisque iis tam vivis, quam vita perfunctis.

V. Modus: cum oratur in ordine ad humana officia, ut pro Pontificatu, Imperio, Sacerdotio, Militia, Iudiciis, etc.

Hosce modos reperi in *Mariali* nostri F. *Ioannis de Monte*, ubi historiam de Maria Comitissa conscribit.

De qua: part. 5[92].

CAPUT XV

Quod praedicari, docerique privatim ac publice debeat Psalterium.

Illustrissime Presul, Apostolorum imitator.

I. Dicitur Marc[i] ult[imo][93]: *"Euntes in mundum universum, predicate Evangelium omni creaturae".*

---

[92] Në botimin e 1691 është: "pars 5, c. 64".

[93] I fundit, ose kapitulli 16 i Shën Markut. Në botimin e 1691 është diçitura "vl" (gabim shtypi për XVI).

III. menyra: me drejtuar mendimin tek virtyte të ndryshme: për shembull, me recituar një ose dhjetë Ave Maria për të ruajtur Besimin, e njëjta gjë të bëhet për shpresën, etj; po kështu, për të zhdukur veset e ndryshme.

IV. menyra: me recituar lutjet për të tjerët: për shembull, për Kishën, për Papën, për Klerin, etj.; për Perandorin, për Magjistratin etj.; për prindërit; dhe po kështu për armiqtë; dhe për njërin e për tjetrin, duke kujtuar si të gjallët, ashtu dhe të vdekurit.

V. menyra: me lut për pozita të ndryshme njerëzore: për shëmbull për Papatin, për Perandorin, për Priftërimin, për Ushtrinë, për Gjyqtarët, etj.

I kam gjetur këto mënyra në Marialen e Atit tonë Frà Giovanni dal Monte, ku atje ai tregon anekdotën e Konteshës Maria (part. 5, kap. XXXI).

KAPITULLI XV

Përse është e nevojshme me i predikuar dhe me i mësuar Rruzarin çdo njeriu dhe kudo?

O Peshkopi më i shkëlqyer, Konkurues i Apostujve (Alano Ferrikos),

I. Jezusi thoshte: "shkoni në të gjithë botën dhe ja predikoni Ungjillin çdo krijese"

Atqui Psalterium B.V. Mariae est Evangelium: constat enim ex duobus, quae implicite, quicquid usquam est in Evangelio, complectuntur.

Ergo praedicari debet *omni creaturae*, omni statui Ecclesiae, ab iis, quibus praedicandi necessitatem imperat Officium.

Nec Psalterii numerus repugnat Evangelio; sed in maiorem huius laudem meritumque ea cedit repetitio tam sancta et salutaris.

II. Ordinis autem Fratrum Praedicatorum proprium est planeque peculiare, Psalterium isthoc praedicare.

1. Idque ex professione, Nomine, Instituto, Exemploque S. Patriarchae Dominici, qui (ut nuper revelatum est ab ipsomet) maximam suorum laborum, consiliorum, exemplorumque partem hac in cura praecipua cunsumpsit.

(Mc. 16,15): pra, Rruzari është Ungjilli i të Lumnueshmes Virgjëreshës Maria.

Rruzari, në fakt, përbëhet nga dy lutje, të cilat përmbajnë në vetvete të gjithë Ungjillin.

Për këtë arësye, Rruzari i duhet predikuar çdo krijese dhe në çdo qoshe të Kishës, nga ana e atyre, që kanë për detyrë të predikojnë.

Rruzari duhet lëvduar, jo vetëm se është po ai Ungjilli, por edhe sepse i dhuron më shumë lavdi vetë Ungjillit, si pasojë e një numëri të madh Pater Noster-ash dhe Ave Maria-sh, që rinovojnë misteret e shenjta të shpëtimit.

II. Sidoqoftë, i përket Urdhërit të Fretërve Predikues, me prediku në çdo vënd një Rruzar të tillë të mrekullueshëm:

1. dhe kjo, duke ndjekur mandatin, karizmën, rregullin dhe modelin e Patriarkut te Shenjtë Domenikut, i cili (edhe vetë, në kohët e fundit, u shpreh), okupoi, në këtë vepër të shquar, pjesën më të madhe të lodhjes së tij, të leksioneve të tij dhe të frymëzimeve të tij ;

2. Idem tum ex Traditione accepimus, tum ex relictis scriptorum monumentis, ut legi.

Quo temere magis Dei mandato resistunt qui tali praedicationi obsistunt.

3. Accedit, cum praedicandi officium sit propter Fidelium aedificationem ac salutem: quid utilius in medium afferri poterit isto Psalterio, cuius preculis orbi summam utilitatem ac salutem collatam esse constat?

III. Officium Praedicationis, et operationem Psalterii, invicem componamus.

1. Cum praedicatio sit ad faciendam animabus *medicinam*: haec autem Evangelia duo Dei sunt beata apotheca: ergo praedicanda.

2. Praedicationis est, *illuminare*? Ecce Luminaria duo haec.

2. këtë e kemi mësuar edhe nga tradita dhe memoriet që na kanë transmetuar shkrimtarët e lashtë, që unë vetë kam patur rast ti lexoj.
Me çfarë mungese konsiderate i kundërvihen mandatit të Perëndisë, ata që pengojnë të tilla predikime!

3. Kesaj, i shtohet që, meqenëse predikimi është njoftimi i Ungjillit për shpëtimin e besimtarëve, çfarë mundet të propozohet vallë tjetër më avantazhues se Rruzari, lutjet e të cilit zbulojnë qartë, që ai është një ndihmë e jashtëzakonshme për shpëtimin, që i ofrohet botës?

III. Vendosim përballë detyrën e Predikimit dhe Praktikën e Rruzarit:

1. sikurse predikimi bën mjekimin e shpirtrave, kështu këto dy lutje ungjillore janë dy dërgesa të plota të Perëndisë, pra duhen predikuar.

2. Është detyrë e predikimit, me ndriçu? Ja, tek Pater dhe tek Ave, dy yje.

3. Est, ad *Virtutes* Ecclesiam promovere? Eu [94] adjumenta haec et incitamenta.

4. Est, extirpare *vitia*? Ecce instrumenta sacra duo haec.

5. Est, *Fidem corroborare*? Ecce duo hic Fidei fundamenta prima.

6. Est, *accendere* animos adversus Daemonem, Mundum, Carnem; erigere ad Deum? Ecce faces et ignes coeli duos hic.

7. Est, *avertere* a malo mortis, damnationis, etc? Ecce duo gladii hic flammei, et plusquam Cherubini.

8. Praedicationis est, Honorem Christi extollere et proferre? Ecce praeconia duo, quibus simile nil usquam, nihil [95] unquam extitit.

Quid plura?

In his universa Lex pendet et Prophetae.

---

[94] **Në botimin e 1691 është: "en" (ecco), dhe duhet preferuar ndaj: "eu" (bene!), te botimit te 1847.**

[95] **Ne botimin e 1691 eshte: "nil".**

3. Është detyra e predikimit të promovojë në Kishë virtytin? Ja, tek Pater dhe tek Ave, ndihmat dhe mbështetjet.

4. Është detyrë e predikimit, të ç'rrënjose veset? Ja tek Pater dhe tek Ave, dy instrumenta të mrekullueshëm.

5. Është detyrë e predikimit, të forcojë Besimin? Ja tek Pater dhe tek Ave, dy elementet e parë të Besimit.

6. Është detyrë e predikimit, të ndezë shpirtrat kundër demonit, botës e mishit, dhe ti ngrejë ato lart tek Perëndija? Ja tek Pater dhe tek Ave, dy gjuhë zjarri flakëruese nga Qielli.

7. Është detyrë e predikimit, të largojë të keqen e vdekjes, të mallkimit etj.? Ja tek Pater e tek Ave, dy shpata, me brilante se ato të engjëjve Kerubinë.

8. Është detyrë e predikimit të lëvdojë e të nderojë Krishtin? Ja tek Pater dhe tek Ave, dy prova unike në botë. Çfarë do të doje më shumë? "Nga ato varen i gjithe Ligji dhe Profetët" (Matthew. 22,40).

Ikonë: Zoja e Rruzarit, Shek. XX.

Lorenzo Lotto, Zoja e Rruzarit, 1539, Kisha Shën Domeniku, Cingoli (Macerata).

IV. Dices: Ex tali praedicatione, esse dispicatui poterit Praedicator.

1. Haec, *inquam*, vana est, et vesana superbia concionatorum.

2. Si quaerant alta, si magna, si sancta, quid prae duobus istis?

3. Si nova, si docta, si copiosa explicatu, hac ipsum sunt Testamentum Novum, scientiarum scientia, divitumque divitiae ac thesauri.

In iis Trinitas SS. eminet; Incarnatio residet, Fidei documenta continentur universa.

Quo zelosius praedicanda sunt ab omni illo, qui esse Dei, qui coli, adorarique Deum desiderat.

V. 1. ORATIO cum princeps in Ecclesia *medium* sit, a Deo datum Fidelibus, ad omnes[96], seu bonum obtinendum, seu malum avertendum.

[96] Në botimin e 1691 është: “omne”.

IV. Do të thuash. Kush transmeton shpalljen e Rruzarit, ka mundësi te kritikohet.

1. por unë e kam parasysh, që shpifësit e Rruzarit thonë vetëm gënjeshtra e keqdashje malinje:

2. nëse kërkojnë lutje madhështore, sublime dhe qiellore, çfarë tjetër mund të krahasohet me këto dy lutje?

3. nëse kerkojnë mënyra të shprehuri të jashtëzakonshme, instruktuese dhe magjepsëse, këto lutje janë dy majat e mençurisë dhe dy thesaret e thesareve më të çmueshëm të Dhjatës së Re: në to, në fakt, Triniteti i Shenjtë çfaqet në të gjithë shkëlqimin e tij, mishërimi manifestohet në të gjithë shkëlqimin e tij, të gjitha dogmat e fesë janë ruajtur.

Atëherë, nuk do ti predikojë të dyja lutjet, me zjarr të madh, ai që dëshiron ti përkasë Perëndisë, dhe që do të donte që Perëndija të nderohej dhe adhurohej?

V. 1. Lutja është zemra e Kishës, dhe i është dhëne nga Perëndija besimtarëve, për të gjitha nevojat e tyre, si për të marrë të mirën, ashtu dhe për të larguar të keqen.

2. Cumque *una* sit partium poenitentiae, ad satisfactionem spectans: utroque autem summopere Christianum vulgus indigeat, omnino necesse est concionatoribus, ad orandum Deum exhortari populum.

3. *In Veteri Testamenti* cuius rei frequentior aut ardentior occurrit cohortatio, atque orationis et poenitentiae.

4. Neque secus *in Novo*, vel a Christo, vel Apostolis aliud perinde inculcatum reperitur.

5. Neque *Ecclesia* habet quicquam, quod pari instantia intermissa [97] frequentet, ac eadem illa duo.

6. In omni *Religione* vel Ordine nil iisdem maiori est curae, vel opere.

7. *Iura* ipsa Sacra, et Civilia pariter illa praecipunt, adque ea compellunt.

[97] Ne botimin e 1691 eshte: "irremissa", fjale qe nuk ekziston: gabim shtypi ne vend te "intermissa", si ne botimin e 1847.

Jane te shumta gabimet e shtypit, si ne tekstin e 1691, ashtu dhe ne tekstin e 1847: do te shenohen vetem gabimet e shtypit per fjalet, ndersa gabimet e thjeshta te shtypit (germa ose diftongje), nuk do te shenohen me note, por do te korigjohen direkt.

2. Lutja jepet edhe si pendesë në betimin e quajtur Sakramenti i Rrëfimit; dhe atëhere, nga momenti që populli Krishterë ka nevojë jashtëzakonisht të madhe për të dyja lutjet, është sigurisht shumë e duhur që predikuesit ti nxisin njerëzit ti luten Perëndisë.

3. Lidhur me këtë, në Dhjatën e Vjetër, gjendej, shumë shpesh, thirrja e zjarrtë për lutje dhe pendesë.

4. Kështu edhe, në Dhjatën e Re, ka apele për lutje dhe pendesë, të bëra si nga Krishti, ashtu dhe nga Apostujt.

5. Dhe meqenëse Kisha nuk zotëron asgjë të veten, për këtë arësye i ripropozon, pa u lodhur kurrë, ato të dy lutjet.

6. Në çdo praktikë fetare, ose Urdhër, ose Institut, dashuria për të tilla lutje është e pamatë.

7. Të dy Kodiket e së Drejtës Kanonike dhe Civile propozojnë dhe inkurajojnë përdorimin e këtyre lutjeve: përse pikerisht

Et Praedicator ad ea mutus, tardusque torpesceret?

8. *Sancti* demum quo vel perfectiores, vel admirabiliores extiterunt, eo familiariores frequentarunt oratione, ut nec absque his miracula designarint unquam.

VI. Psalterium vero is talis est orandi ritus, qui continent, docet, et eam frequentat Orationem, quam solam solus docuit Jesus, Salutationem eam, quam Coelo delatam accepimus.

Nihil hae ex homine, nihil aliunde, ex Deo solo habent omnia.

Cum autem divinis sub officiis Ecclesiae, fidelibus sit orandum caeteris, quid orationum divinius reperire usquam possunt, Psalterio Dominico et Angelico SS. Trinitatis?

Quod etiam praedicandi, commendandique argumentum par isti adinvenire concionatores valebunt?

Predikuesi duhej të ishte i dobët, i heshtur e përtac, në predikimin e atyre?

8. Shenjtorët, më së fundmi, sa më shumë arrinin majat e perfeksionit dhe kryenin vepra të mrekullueshme , aq me më shumë këmbëngulje qaseshin tek lutja, dhe kurrë s'do të kishin kryer mrekullira, pa ndihmën e ketyre lutjeve.

VI. Rruzari, atëherë, është ajo formë lutjeje, që përmban, të bën të ditur, dhe nderon lutjen e Pater Noster-it, lutja e vetme që na mësoi Jezusi, dhe lutjen e Ave Marias, që e kemi marre dhuratë nga Qielli.

Këto lutje nuk kanë asgjë njerëzore, asgjë tokësore, por derivojnë tërësisht nga Perëndija.

Kur besimtarët luten gjatë Ceremonive të Shenjta të Kishës, çfarë lutjesh më të shenjta mundet vallë të gjenin, se sa Rruzari i Jezusit dhe i Marias, për tu vlerësuar nga Triniteti i Shenjtë?

Çfarë argumenti më të mirë se ky, mundet të gjejnë predikuesit, për të predikuar dhe për të nxitur?

Hinc [98] constanter affirmo: Praedicare Psalterium, nihil est aliud, quam inducere populum ad devotionem, poenitentiam, mundi contemptum, Ecclesiaque reverentiam.

Enimvero, amorem, usumque orationis huius in homine, citra mutationem Dexterae Excelsi, versari non posse existimo.

Quocirca dictas in fidelibus operationes facto ipso pene necesse fuerit sese declarare.

Quae vera est populi emendatio, vitaque Christiano digna.

VII. Effectus igitur Psalterii is est, ut proclivis in pessima quaeque mundus per illud reformetur, dante Jesu, interpellante Matre Jesu, cooperantibus Psaltis et Praedicatoribus zelotis magis quam pomposis.

1. Scimus istud testibus multis, multis in nationibus, sic evenisse: et multa ipsi vidimus idem experientia; et audivimus multos Pastores cum gaudio idipsum expertos commemorare.

[98] Fjala “hinc”, mungon në botimin e 1691.

Prandaj, them me siguri, se kush predikon Rruzarin, nxit popullin në përkushtim, në pendim, në nënçmim të botës dhe në bindje ndaj Kishës.

Vërtet besoj se dashuria dhe ushtrimi i këtij përkushtimi , nuk mund të gjënden tek një njeri pa ndërhyrjen e dorës së Perëndise se Plotfuqishem.

Si rrjedhim, besimtarët kanë detyrën të shpallin veprat e mahnitshme që Perëndija ka bërë me Rruzarin, dhe që vërtet sjellin reformë autentike të jetës për popullin kristian.

VII. Kështu, qëllimi i fundit i Rruzarit është ta shkëpusë botën nga humnera e së keqes: kur predikuesit, e duan Rruzarin më shumë se mburrjen e tyre, Jezusi jep, me ndërmjetësimin e Nënës së Tij të Shenjtë, atë që kërkojnë Rruzariantet.

1. Janë të shumta dëshmitë që referojnë se si, në shumë kombe, janë verifikuar pikërisht këto gjëra: dhe, po ashtu ne kemi parë me sytë tanë mrekulli të mëdha, dhe shumë Priftërinj na kanë treguar dhe vertetuar fakte të pabesueshme.

2. Oh[99] si huc proles suas ad Psalterii usum assuefacerent parentes, quam ad omnia tractabiles eos, et habiles forent experturi? Quantis domum, posteritatemque suam benedictionibus Dei nactam[100] bearent?

In exemplum nominamus solum Dominam Ioannam ex Britannia oriundam, Comitissam in Hispania Gusmannicam, quae huic suum filiolum Dominicum innutrivit disciplinae.

3. Ad eandem si patres, matresque familias servilia sua cohortarentur, obsequentioribus, fidisque magis uterentur.

4. Rem sanam omnino, salutaremque Confessarii facerent, si poenitentibus suis Psalterii persuaderent usum; aut in ulteriorem satisfactionem poenitentiae iniungerent, non per obligationem, sed ad devotionem pro cumulo meritorum.

Id quod S. Dominico per quam erat familiare, peneque solemne.

Nec absque eximio animarum fructu.

[99] Në botimin e 1691 është: "O".

[100] Në botimin e 1691 është: "mactam" (onorata).

2. Oh, nësë prindërit i mësonin fëmijëve të tyre të recitonin Rruzarin, sa mrekullisht ata do të ishin të urtë, të nënshtruar dhe të bindur!

Bekimet e Perëndisë, do të jepnin lumturi në shtëpitë e tyre dhe në brezat pasardhës të tyre!

Sjellim, si shembull të vetëm, historinë e Zonjës Xhiovana, banore e Bretanjës (Francë), dhe Konteshë e Guzman-it, në Spanjë, që edukoi fëmijën e vet Domenikun me këtë praktikë.

3. Nësë padroni dhe padronja e shtëpisë do ti mësonin shërbëtorëve të tyre të recitonin Rruzarin, ata do të ishin më të bindur dhe besnikë.

4. Priftërinjtë e rrëfimit do të bënin diçka të mençur dhe të dobishme, nëse i këshillonin të penduarve të tyre të recitonin Rruzarin, ose të paktën t'ja shtonin atë pendimit për ta plotësuar, por jo për detyrim, por për devotshmëri dhe për të marrë merita.

Kështu ishte mësuar të bënte shpesh, në mos tamam zakonisht, Shën Domeniku, dhe jo pa një avantazh të madh për shpirtrat.

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Anonim, Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun dhe Shën Rozën, 1750, Museo di Lima.

VIII. Utinam et plebani facilem hanc pietatem, rudique vulgo percommodam, parocchianis inculcatam pervulgarent: alium pecoris [101] sui vultum, morumque faciem essent aspecturi.

Quod in Regno Daciae, quidam nomine Christianus, animarum Curio celebris, expertus didicit, et libenter saepius commemorare solebat.

Exercui ipse, inquiebat, meque annis iam retro multis exercui praedicando [102] officium pastorale: diversas omnis argumenti materias, generaque dicendi in medium proposui, ad omnem modum illas, formamque orationis versavi; nulla earum parte rerum omissa; quae ad docendum, movemdumque mihi facturae videbantur.

Sed in ventum omnia, ut aiunt, et maris in undas ferebam.

Demum postquam multi et anni steriles mihi cederent, et labores perirent inanes, et vires adhebescerent labentis aetatis, nec fructus inter subditos ullus responderet:

[101] **Në botimin e 1691 është: "pectoris" (petto, cuore),por, në kontekst është korrigjuar në botimin e 1847 me termin: "pecoris" (gregge).**

[102] **Në botimin e 1691 është: "praedicandi".**

VIII. Oh, nëse edhe Famullitarët, të përhapnin këtë përkushtim të thjeshtë dhe shumë efikas të Rruzarit, para së gjithash ndër besimtarët e famullisë, dhe ndër ata të popullit që nuk ndjekin Kishën, do të shihnin sjellje shumë të ndryshme në kopenë e tyre, dhe të gjithë do të mbeteshin të admiruar për jetën e tyre virtuoze.

Këtë eksperiencë e jetoi personi i parë, një Prift, me emer Kristiano, i Mbretërisë së Daçias (Rumani, Bullgari, Hungari), udhëheqës i shkëlqyer i shpirtrave, dhe e tregonte rëndom.

Thoshte: "Ushtroj prej shumë vitesh shërbimin e pastorit të predikimit: i propozoja turmës tema të ndryshme për çdo argument, edhe me stile të ndryshme oratorie, dhe paraqisja me detaje, plus atyre, edhe çdo lloj lutje, pa lënë të kalojë asnjë temë; këto gjëra më dukeshin të dobishme, si për t'ja mësuar, ashtu dhe për t'ja praktikuar.

Por i leja, siç është shprehja, të gjitha gjërat në erë dhe në dallgët e detit.

Në fund, pasi kisha konsumuar vitet e mia me lodhje shterpë e të padobishme, dhe po më pakësoheshin forcat për shkak të moshës që

illud experiri statuebam argumentum praedicandi, quod isthuc usque adeo negligebam, ut vix dum in postremis ponerem: Orationem alias quidem praesaepe suaseram, ac Psalterii orationem numquam, ut nec cathedra mea dignam, aut parem eum aestimarem.

Psalterium denique commendare instituo: Almae Virginis Matris Mariae patrocinium, in vota per illud vocandum, praedico: serius, aut citius, actae supremum vitae periculum, et exactae iudicium, instare cuique denuncio; nihil hac salutarius Oratione Dominica et Angelica Salutatione, nilque usurpatu facilius excogitari posse perantiqua illa ad Psalterium Christi ac Mariae pietate praedico.

Caepto instebam proposito, repto [103] ingeroque idem, et sic annum occupo dimidiatum. Affirmo:

[103] Në botimin e 1691 është: "repeto" (riandare, ripetere), term me i përshtatshëm se "repto" i botimit të 1847.

kalonte, pa parë asnjë frut ndër besimtarët, vendosa të provoj me prediku temën e Rruzarit, që deri atëherë e kisha neglizhuar, sepse e kisha konsideruar gjënë e fundit; edhe sepse shumë shpesh kisha rekomanduar forma te tjera lutjesh, asnjëhere, sidoqoftë, lutjen e Rruzarit, meqenëse nuk e mbaja të përshtatshme dhe konformë ndonjë kleri.

Kështu fillova të propozoj Rruzarin: predikova me seriozitet dhe pamëdyshje, që ndihma e Virgjëreshës Maria, Nëna e Perëndisë duhej lutur nëpërmjet lutjes së Rruzarit, dhe paralajmërova që vdekja dhe gjykimi i veçante janë detyrë për çdo njeri: nxita, që s'ka asgjë më të sigurt për të shpëtuar vehten se sa Pater Noster dhe Ave Maria, dhe që asgjë tjetër s'ishte më e lehtë për tu bërë, se sa ai devocion i lashtë ndaj Rruzarit të Krishtit dhe të Marias.

Vazhdoja me qëllimin e ndërmarrë, dhe, ndërsa ecja, recitoja Rruzarin: nuk kishte kaluar as gjysma e parë e vitit , që, ja, ketu jam deshmitar, Rruzari solli një ndryshim të tillë në

maior inde animarum [104] , morumque consecuta est mutatio, quam me videre unquam memini.

Haec vis ab usu Psalterii est.

Quid bene[105] Pastor agis?

Tune[106] an Christum praedicas?

Quae vix ipse capis, ea tamen praedicando consectaris: quid agis, nisi ut nihil intelligaris?

"Altiora te ne quaesieris* - Eccles. 3 - *et fortiora te ne scrutatus fueris. Sed quae praecepit tibi Deus, illa cogita semper, et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Non est enim necessarium ea, quae abscondita sunt, videre oculis tuis etc".

Manibus tu pertracta tuis, tractareque doce Psalterium Christi ac Mariae.

Hinc fructum speres animaequae tuae, proximique saluti.

Istud ad omnium aptum cadit intellectum, et captum.

---

[104] Ne botimin e 1691 eshte: "animorum".

[105] Ne botimin e 1691 eshte: "bone".

[106] Ne botimin e 1691 eshte: "tene".

shpirtrat dhe në zakonet, akoma më të madh se ato, që mbaj mend, të kem hasur ndonjëherë".

Kjo forcë vjen nga recitimi i Rruzarit!

O Prift (Alano Prifterinjve te ndryshëm), ti beson se bën mirë, vetëm sepse predikon Krishtin?

Përse vazhdon të predikosh ato gjëra, që ti vetë me zorr i kupton? Dhe nëse dhe ti me vështirësi i kupton, kë beson se do ta bindësh?

"Mos kërko të kuptosh gjëra më të ngritura se ty, dhe mos konkuro me realitete më superiore se forcat e tua. Por mbaj gjithmonë në mendje atë që Perëndija don nga ty dhe mos kërko ti kuptosh të gjitha veprat e Tij.

Nuk është oportune, në fakt, që ti të fiksosh shikimin në ato gjëra, që nuk janë manifestuar, etj." (Siracide 3,22-23).

Prek me dorë dhe mëso të recitosh Rruzarin e Krishtit dhe të Marias!

Nëpërmjet Rruzarit, prit frutin e shpëtimit të shpirtit tënd dhe të të afërmit.

Rruzari është i lehtë të kuptohet dhe është i disponueshëm për të gjithë.

Memineris Pauli[107]: "Tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi non escam".

Quaesita longius, aliisque praedicata, hac influunt, effluunt alia.

Quid alios volare doces, qui vix reptare potes?

Castrum in luto struis hac, illa destruis.

Non sic non heu[108] placere magis quaeras, et aures hominum demulcere quam salvare animas.

Sin et tuopte jaculo.

Psalterio nitere, utere, fruere.

Tuta tenet, qui alta timet.

Altus est in humili, clarus in obscuro, qui exaltat humilia, et obscura illustrat.

Obscurum et humile videbitur, Psalterium praedicare, sed sapientibus sibi, non Deo: qui item exaltat humilia, et humiliat alta.

[107] Në botimin e 1691 është: "Paullini".

[108] Në botimin e 1691 është: "ne".

Mendo Shën Palin: "Ashtu si fëmijëve (në Krisht), ju kam dhënë të pini qumësht dhe jo bukë të fortë" (1 Corinzi 3,2).

Atë që ke kërkuar prej kaq kohe të gjatë dhe je lutur në mënyra të ndryshme, e gjen krejtësisht tek Rruzari, dhe s'ke nevojë për tjetër.

Përse i mësoni të tjerët të fluturojnë, ti që sapo ja ke dalë të ecësh me katër këmbë?

Përse ndërton një kështjellë me baltë, që pas pak shkatërrohet?

Oh medet, përse dëshiron të pushtosh, dhe të bëhesh i pëlqyeshëm për veshët e njerëzve, në vend që të shpëtosh shpirtrat e tyre?

E din që rrezikon vdekje, dhe me një shigjetë që sapo e ke hedhur vetë ti?

Besoji Rruzarit, Përdore Rruzarin, Shijoje Rruzarin!

Rruzari i kalon majat, por nuk hyn në garë me to: është majë në përulje, shkëlqim në errësirë, meqenëse ekzalton gjëra të përulura dhe bën të ndritshme ato të errtat.

Nëse të mençurve të kësaj bote do ti duket e ulët dhe poshtëruese të predikohet rruzari, nuk është kështu për Perëndinë, i cili, ndërsa ngren gjërat e përulura , përul më të lartat.

Quamobrem, Pastor bone, *consilium meum placeat tibi*: misce praedicandi materias, aut cum Psalterio alterna.

Salutare agnoscitur, et pronis accipitur auribus, ac animis, quod facile factu, et esse familiare posse intelligitur.

Hoc Psalterium est, hoc praedicari amat, non in doctis humanae sapientae verbis, sed in ostensione[109] spiritus ac virtutis.

Crede, Psalterium talis tantaeque plenum est ostensionis, et dives exemplorum, miraculorum dives.

IX. Dices. Summorum quorumque Virorum, et Doctorum monimenta forte nihil de isto meminerunt, aut ipsi nescierunt de Psalterio.

Mirum, *inquam*, satis videtur, quemadmodum (cognitis illis penitusque perfectis[110], quae hucusque dixi) summi in Ecclesia viri virtutem Psalterii potuerint

[109] **Në botimin e 1691 është: "offensione", gabim shtypi për "ostensione", i përsëritur pak fjalë pas.**

[110] **Në botimin e 1691 është: "perspectis" (provato).**

Për këtë, o Prift virtuoz, përpiqu të dëgjosh këshillën time: alterno temat e predikimit, dhe, të paktën herë mbas here, prediko Rruzarin.

Një ilaç që është i dobishëm, shpirtrat e mirë-predispozuar e njohin dhe e asimilojne shpejt, kur e kuptojnë që ai është i lehtë për tu vepru dhe i këndshëm.

Ky ilaç është Rruzari dhe don ta predikosh, jo me fjalët e përfituara nga dija njerëzore, por duke manifestuar pasurinë dhe vlerën e tij.

Kij besim!

Rruzari është i pasur me shumë mrekullira të tilla, dhe jo vetëm për sasinë e madhe të historive shëmbullore, por edhe për shumë fakte hyjnore.

IX. Ti do të përgjigjesh: veprat e lashta të mjeshtrave të shkëlqyer nuk na kanë dorëzuar pothuajse asgjë nga Rruzari, ose më e pakta nuk e njihnin Rruzarin.

Por unë them, që kjo gjë më duket mjaft e pavërtetë (dhe i njoh shumë mirë veprat e lashta, të cilat i kam trajtuar): si munden këta njerëz të lexuar të Kishës, të mos njohin vlerën

Ikonë: Zoja e Rruzarit, me Shën Domenikun dhe Santa Caterina da Siena, shek. XIX.

Tabllo e paidendifikuar, Zoja e Rruzarit dhe Shën Domeniku.

ignorasse, cum agnoverint [111] tamen vim et efficaciam Orationis Dominicae, et Angelicae Salutationis?

Cum tanta spiritus vehementia et frequentia ad Deum, sine intermissione orandum ac deprecandum docuerint plebem et compulerint?

Cum nec de aliis hodie pervulgatis precularum formulis, quiequam meminerint, nec forte sciverint (praeter Canonicas), ut enim sacrae picturae et sculpturae praestabant plebi vicem historiae; ita globuli precarii instrumentum erant illi vulgaris Psalterii.

De nomine vane et curiose quaeritur, cum de re sancta consentitur.

Quod si igitur prisca Patrum et veneranda Antiquitas, Psalterii rem agnovit, usurpavit, praedicavit quo sub cumque nomine: quis sanus ac pius, ut ignotum ac ignobile ausit ducere, vel dicere Psalterium Christi et Maria?

[111] **Në botimin e 1691 është: "agnorint".**

e Rruzarit, nëse ata ngrejnë lart shkëlqimin dhe forcën e Pater Noster-it dhe të Ave Marias?

Në çfarë mënyre, ato do të mundnin vallë të formonin dhe të bindnin popullin të lutej dhe të thërriste vazhdimisht Perëndinë, nëse nuk do të kishin qenë të zjarrtë me Shpirtin dhe nuk do të kishin qenë miq të Perëndisë?

Si mundeshin ata të mos mbanin mend, ose ndoshta të mos njihnin, format e ndryshme të lutjes, kaq të përhapura sot (bëhet përjashtim për lutjet kanonike), nëse edhe pikturat dhe skulpturat fetare i tregonin popullit historitë e shenjta në imazh, dhe kokrrat e Vargut përfaqsonin në ato piktura shenjën e dukshme të Rruzarit?

Diskutohet me rafinesë dhe kuriozitet rreth titullit të Rruzarit, kur është rënë dakort për natyrën e tij të shenjtë.

Dhe atëherë, nëse Eterit e lashtë e kanë njohur, përdorur, predikuar Rruzarin, qoftë edhe me emra të ndryshëm, cili person i caktuar dhe i devotshëm do të mund të thoshte ose të mbështeste që Rruzari i Jezusit dhe i Marias është i panjohur apo kontrovers?

X. Revelavit vero etiam aliquoties gloriosa Veritatis Amica Virgo Maria.

1. Quod Angelica Salutatio in maxima semper fuerit reverentia, idque vel in cunabulis[112] Ecclesiae Christianae.

Hoc ita docebat: Apostoli Dominicae Annunciationis virtutem, accepto Spiritu Sancto multo praeclarius quibuscumque posteris, pernoverunt: simul et agnoverunt, se per ipsam primitias Spiritus accepisse.

2. Quippe fonti Veritatis propinquiores ac luminis, addo: cognoverunt etiam, quod Divorum Diva Deipara in Testamento Novo causa rerum sacrarum fuerit secunda, Filius prima.

Ex quibus clarissime perspexerunt, nihil sese donorum gratiae habere, nisi Virgine Maria mediante.

Addebatque Maria: *Apostoli utebantur hac Oratione*, ac [113], utraque Dominica et Angelica Salutatione, hac, inquam, vel ipsa adhuc vivente.

[112] Në botimin e 1691 është: "incunabulis".

[113] Në botimin e 1691 është: "sc.".

X. Shpesh, e lavdishmja Virgjëresha Maria, Nëna e së Vërtetës, ka zbuluar:

1. Që lutja Ave Maria ka qenë gjithmonë, që nga agimet e Kishës Kristiane.

Zoja ka zbuluar edhe se, Apostujt, edhe më intensivisht se pasardhësit e tyre, admironin madhështitë e Shpalljes së Zotit; në fakt e kuptuan , në ditën e Rrushajeve, që kishin marrë frutet e para të Shpirtit, nëpërmjet Marias;

2. ata, atëherë, duke qëndruar pranë Burimit të së Vërtetës dhe të Dritës, Ajo erdhi, dhe ata e kuptuan që, sikurse Krishti ishte shkaku i parë i ngjarjeve të Shenjta të Dhjatës së Re, po ashtu Më e Shenjta Nëna e Perëndisë, për ato, ka qenë shkaku i dytë.

Prandaj, ata e kuptuan shumë mirë, që kishin marrë dhuratat e Shpirtit të Shenjtë me ndërmjetësimin e Virgjëreshës Maria.

Dhe Maria Më e Shenjta zbuloi edhe që Apostujt recitonin të dy lutjet e Atit Tonë Pater Noster dhe tjetrën Përshëndetje Maria ose Ave Maria, dhe kjo e fundit, ka zbuluar Zoja, qysh përpara pranimit, Assunzione, të saj në Qiell.

Verum sic, ut eam, referrent ad Mariam subesse gratiae, et futurae gloriae, ac divinae providentiae, prout ab aeterno B. Maria in Deo Ideam Sui habuit existentem.

Quae ratio est mundi reparati.

3. Addebat porro Virgo Maria; quod ipsa sciens virtutem Annunciationis Dominicae, devotius eam dixerit.

Nam secundum esse humanum naturale, colebat Mariam secundum aliud esse divinum gratiae et gloriae.

4. Adiungebat: quod Dominus Jesus, qua homo in hoc mundo frequentissime orabat, non necessitate, sed ad exemplum.

Subiunxit item: Angeli, Sanctique in coelis etiam nunc [114] assidue illam Deiparae offerunt Salutationem, mente non voce.

Sciunt enim quod mediante Salutatione futura, Angelorum ruina sit reparata, mundusque renovatus.

[114] **Në botimin e 1691 është: "num" (forse).**

Ata lusnin Marian, sepse ajo ishte më pranë Mrekullisë, lavdisë së Perëndisë dhe Sigurimit qiellor, sipas Projektit ekzistues në mëndjen e Perëndisë, që nga përjetësia, për Marian Më të Shenjtën. Ajo ja dha fillesën botës së shpenguar.

3. Virgjëresha Maria ka zbuluar, ndër të tjera, që Ajo vetë, duke pas përjetuar si person i parë madhështinë e propozimit Annunziazione të Perëndisë, e rikujtonte me emocion të madh.

Kështu Ajo, me natyrën e saj humane, nderonte Marian në realitetin tjetër të ekzistencës së saj të pakrahasueshme në Hir dhe Lavdi.

4. Zoja ka zbuluar edhe se Zoti Jezus, në humanitetin e tij, luste shumë shpesh përshëndetjen Ave Maria në këtë botë, por jo si detyrim, por me dashuri. Maria ka zbuluar ndër të tjera, që Engjëjt dhe Shenjtët në Qiejt i ngrinin, në përjetësi, Nënës së Perëndisë, përshëndetje Ave Maria, jo me zë, por me shpirt.

E dinë mirë, në fakt, që nëpërmjet përshëndetjes Ave Maria, shkatërrimet e shkaktuara nga demonët do të riparohen dhe bota do të rigjenerohet.

Haec vero sunt admiranda, multumque valere debent ad Psalterium.

Novi personam, cui haec breviter dicta, multoque plura sunt revelata.

CAPUT XVI

Da Fraternitate convenienter sub Psalterii nomine instituta.

Amantissime Fautor et Defensor Communitatis filiorum Christi.

I. Societas serventium Mariae Virgini in Psalterio, iam olim per sanctos Patres fuit inehoata: qui Dei nutu virtutem illius et efficaciam cognoverunt.

Praesertim vero S. Dominicus Praedicatorum Ordinis Patriarcha inclytus, divino fretus auxilio, ad multarum salutem animarum, specialiter ad hoc electus a Deo fuit, et in orbem missus cum signis, et portentis.

Këto gjëra të mahnisin dhe i japin prestigj të madh Rruzarit.

Unë njoh personin të cilit i kanë ndodhur këto zbulesa, dhe që janë sjellur dhe këtu shkurtimisht.

KAPITULLI XVI

Rivendosja e Vëllazërisë së Rruzarit të Shenjtë

O Mbështetës i dashur dhe Mbrojtës i Komunitetit të fëmijëve të Krishtit (Alano Ferrikos):

I. Komuniteti i parë i atyre që dëshironin ti shërbenin Virgjëreshës Maria në Rruzarin e Saj, daton në kohën e Etërve të shenjtë, të cilët, me vullnetin e Perëndisë, ja zbuluan vlerën dhe efikasitetin rruzarit.

Sidoqoftë, në mënyrë të veçantë, ishte Shën Domeniku, themelues i shquar i Urdhërit të Predikuesve, që, ndërsa i kërkonte ndihmë Perëndisë për shpëtimin e shumë shpirtrave, u thirr, në mënyrë të vetme, nga Perëndija për të mbrojtur, me shenja dhe mrekullira, Rruzarin në të gjithë botën.

Is iam olim inchoatam, ac sensim denique collapsam Fraternitatem Mariae, ab interitu vindicavit, ac restitutam ita illustravit, ut ad novam lucem orbis abstupuerit Christianus, teste *Ioanne de Monte in Mariali*.

II. Consistit autem Fraternitatis illius institutum in tribus.

1. Quod operum merita Sanctorum omnia communia sint[115], tam post vitam in aeternum, quam in vita: idque non Communicatione solum universalis[116], sed illa quoque particulari.

2. Quod Fratres et Sorores orare consueverint in dies integrum Mariae Virginis Psalterium.

Et si quando illud quis omiserit, pro illa die, seu diebus, privatus meritis censeatur, in particulari et solummodo quo ad coronarias preces. Si [117] omissa resumpserit die postmodum alia, in eorundem communem redit participationem.

---

[115] Në botimin e 1691 është: "sunt".

[116] Në botimin e 1691 është: "universali".

[117] Në botimin e 1691 është: "sin".

Ai rivendosi Vëllazërinë e Marias, që ekzistonte që prej shume kohësh, por që, pak nga pak kishte rënë në dekadencë, dhe pasi e rindërtoi, e bëri të lavdishme, aq shumë saqë çdo besimtar mbetej i mahnitur nga drita e jashtëzakonshme që shkëlqente në botë, sipas sa Xhovani dal Monte na referon tek Marialet.

II. Rivendosja e Vëllazërisë solli tre përfitime:

1. Bashkimin e meritave për veprat e mira, si avantazh jo vetëm për jetën e përjetshme, por edhe për këtë jetë: të tilla merita janë të përbashkëta për të gjithë anëtarët, megjithatë çdo anëtari i atribohen merita të veçanta;

2. Recitimin e perditshëm të të gjithë Rruzarit të Virgjëreshës Maria, gjë që kërkohet për Vëllezërit dhe për Motrat: në fakt, kush nuk reciton Rruzarin për një ose më shumë ditë, privohet nga ato merita të veçanta, që vargjet e Rruzarit të lena, do t'ja kishin shtuar; sidoqoftë, nëse në ditët në vazhdim , ai ose ajo rikuperon lutjet e neglizhuara, i fiton edhe meritat e veçanta.

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XIX.

Zoja e Rruzarit, shek. XVIII, Kisha Sant'Eligio, Praga.

3. Quod in ea Fraternitate nulla rei cuiusquam, sub discrimine, metuve peccati mortalis, aut venialis, agnoscitur obligatio.

Sciendum est autem, duo ipsius genera esse meritorum.

Prius ex solo Psalteriorum penso diurno persoluto.

Et huius omissio privat pro tunc in paenam omissi pensi merito.

Alterum est ex aliorum operum bonorum usu, et exercitio, ut orationum, meditationum, dictorum, factorum, ieiuniorum etc.

Et talium meritis non destituuntur Psalterium omittentes Fratres aut Sorores: nisi coutemptus mortalis, aut affectata malitia, aut pura et supina interveniat negligentia: secus si causa fuerit rationabilis, ut infirmitas, labor, occupatio, tepor humanus, oblivio, aliudve tale.

3. në këtë Vëllazëri nuk ka ndonjë detyrim as ndonjë pengesë, pra nuk ka rrezik ose frike se bëni kondravajtje me dënim mortal apo të falshëm.

Duhet të dimë se ekzistojnë dy lloj meritash: e para, rrjedh vetëm nga kryerja e ushtrimit të përditshëm të Rruzarit: atëherë, kush e len, privohet nga merita, me dënim për detyrë të neglizhuar; merita tjetër vjen nga praktika dhe nga ushtrimi i veprave të tjera të mira, si lutjet e tjera, meditimet, fjalët, veprat, agjërimet, etj.

Vëllezërit dhe motrat, që lenë Rruzarin, sidoqoftë nuk privohen nga të tilla merita, nëse të paktën kërkojnë me nxitim të dukshëm ti fitojnë meritat e lartpërmëndura, ose me pak vullnet: ndërsa për veprat e mira, nuk privohen, ata që kanë patur një arësye të justifikueshme për lënie të Rruzarit, si sëmundje, punë, angazhime, lodhje e njeriut, harresë, ose ndonjë gjë tjetër e ngjashme.

Haec vera est fraternitas charitatis, bendedictioque Omnipotentis.

Nam est in mystico spiramine, non carnali semine.

III. Dices: Omnium Christi fidelium merita sunt communia, iuxta illud Psalm. 118: *"Participem me fac Deus omnium timentium te etc"*, frustra igitur ista fuerit communio.

Respondeo: Tametsi merita fidelium ratione totalitatis sint communia, quatenus unum omnes corpus sumus in Christo, non tamen ratione propriae partialitatis; sicut visus non est in pede per proprietatem, sed per directionem.

Etsi in Ecclesia sit communio ex parte causae meritorum, Dei sc.[118] et Charitatis, ac finis gloriae, non tamen est ex parte personarum, vel actuum singularium et singulorum, per modum soluti pretii debiti, aut meritorum augmenti pro illis in specie certis, et non aliis.

[118] "Sc." Është shkurtim i scilicet (sigurisht).

Kjo është Vëllazëria e vërtetë e Dashurisë së Perëndisë, dhe është një Bekim autentik i të Plotfuqishmit, sepse vjen nga Shpirti i Shenjtë, dhe jo nga njeriu.

III. Do të kundërshtosh, që meritat e të gjithë besimtarëve të Krishtit janë tashmë të përbashkta, sipas atij pasazhi të Shkrimit që thotë: "Bëj që unë të jem i shoqërizuar, o Perendi, me ato që të kanë frikë, etj." (Sal. 118, 63): pra nuk do të kishte arësye të ekzistonte bashkimi i meritave të Vëllazërisë.

Përgjigjem që, edhe nëse meritat e besimtarëve janë të përbashkta si një e tërë, sepse jemi të gjithë një trup i vetëm në Krisht, sidoqoftë ato i shperndahen secilit në mënyra të ndryshme: ashtu si këmbët që nuk zotërojnë aftësi për të parë, por vetëm aftesinë për të lëvizur.

Edhe se në Kishë ekziston një bashkim meritash, synues në rritjen e Dashurisë dhe Lavdisë së Perëndisë, megjithatë ai nuk i pasuron të gjithë besimtarët, por vetëm ata që kanë kryer veprime të meritueshme: vetëm ata, dhe jo të tjerët, do të kenë, si shpërblim për sakrificat e bëra, një rritje të meritave;

1. Sicut Missa pro defuncto, etsi omnibus valeat animabus [119] Purgatorii [120] ad laetitiam; illi tamen personaliter valet ad debiti persolutionem aut liberationem, per modum suffragii, pro qua nominatim intendebatur.

2. Quia, alias [121] orans non magis sibi, quam aliis mereretur, cum pro se orare solo intendit.

3. Nec, cum datur eleemosina, aut Sacrum Missae patratur pro quodam nominatim[122], plus illi, quam cuiquam alteri, conferret.

Quod repugnat rationi Iustitiae.

4. Nec Pontifex Maximus aut Episcopus uni maiores, aut magis dare posset indulgentias, quam alteri, aut omnibus.

Quod est erroneum.

5. Nec aliis alii esse sanctiores possent.

Quae haeresis est.

6. Male, irritoque effectu cuncti Religiosorum Ordinem unum, aut aliquos

[119] Në botimin e 1691 mungon: “animabus”.

[120] Në botimin e 1691është: “purgatoriis”.

[121] Në botimin e 1691 është: “caetero quin”.

[122] Në botimin e 1691 është: “nominatum”.

1. Tatam si një Meshë për një të vdekur, për sa ajo ti kontribojë gëzimit të të gjithë shpirtrave të Purgatorit, megjithatë, për atë personalisht, i kontribon pagesës së borxhit, ose të çlirimit, nëpërmjet votimit të kërkuar specifikisht për këtë qëllim;

2. kështu, kush lutet jo vetëm për vehte, por edhe për të tjerët, fiton merita më të mëdha, se sa ai të propozonte të lutej vetëm për vehten e vet;

3. kështu edhe, kur ofrohet një lëmoshë, ose kryhet Sakrifica e Meshës për një person të caktuar, nëse të tilla vepra merituese nuk do ti sillnin përfitim këtyre, më shumë se sa dikujt tjetër, kjo do të kundërshtohej nëpërmjet drejtësisë;

4. as Papa i Lartë ose Peshkopi nuk munden ti japin më shumë falje dikujt, respektivisht një tjetri, ose të gjitheve: kjo do të ishte gabim;

5. as disa nuk munden të bëhen më të Shenjtë se të tjerët: kjo do të ishte herezi;

6. siç do të ishte e pandershme dhe e padrejtë që vetëm njerit, nga të gjithë Urdhërat Fetare,

ad beneficia vel ordinis universi, aut monasterii admitterent potius, quam caeteros, vel omnes.

7. Sequeretur item, quod nihil operans in parem tamen sortem partemque communionis veniret cum bene multum operantibus.

Quocirca non omnia semper merita in particulari sunt aequaliter communia cunctis.

IV. Quaeres: An *particularis Communicatio dicta minuat proprium bene operantis meritum, ut participatio tua mihi cedat in detrimentum.*

Dico: Spiritalia ista differunt a corporalibus bonis ac fortunis, quod haec communicatione minuuntur [123] : at ista spiritalia, in ampliore plurium participatione ipsi operanti ad ampliorem, quoque cumulum meritorum excrescunt.

[123] Ne botimin e 1691 eshte: “minuantur”.

ti jepeshin përfitime, ose edhe që ti jepen përfitime të gjithë Murgjërve të një Urdhëri, por të përjashtohen të gjithë Urdhërat e tjerë.

7. Kështu gjithashtu, në të njëjtën mënyrë, kush nuk është lodhur aspak në një punë të caktuar, nuk do të mund të ketë një pjesmarrje në të mirat e përbashkta, të barabartë me atë që, përkundrazi, është shumë i impenjuar: si rrjedhim, jo gjithmonë të gjitha meritat personale janë, në masë të barabartë, të perbashkëta për të gjithë.

IV. Do të pyesesh: ndoshta sepse pjesmarrja e një tjetri, në të mirat shpirtërore të atij që është shumë i impenjuar, zvogëlon meritat personale të këtij?

Po të ishte kështu, pjesmarrja jote bëhej me shpenzimet e mia!

Përgjigjem, që të mirat shpirtërore janë ndryshe nga të mirat dhe sukseset e botës: këto të fundit, në fakt, zvogëlohen me ndarjen, por të mirat shpirtërore, nëse ndahen ndërmjet atij që i ka fituar dhe gjithë të tjerëve, numëri i meritave rritet së tepërmi:

1. Sicut, quando diutius, impensiusque doces alios, tanto illustrior tibi crescit scientia.

2. Quare si ulla, hac certe in re, verissimum illud est Domini, Luc. 6: *"Date, et dabitur vobis"*.

Et Matt. 20[124]: *"Centuplum accipietis, et vitam aeternam possidebitis"*.

Si in terris[125] datis id contingit; quanto magis spiritale meritorum donum, ipsa donatione tali, tanta in charitate, ad usuram piam et actualium[126] meritorum danti valere debebit?

Hinc S. Dominicus tanta hac exaestuabat charitate?[127]

Itemque et Sancta Catharina Senensis, ut vel infernum invadere nil dubitasset, ad maiorem suam, proximorumque salutem.

Zelator Christi, Imitator Pauli, Rom. 9: *"Optabam ego ipse anathema esse a*[128]

---

[124] Numëri: "20", mungon në botimin e 1847.

[125] Në botimin e 1691 është: "terminis".

[126] Në botimin e 1691 është: "auctarium" (aggiunta).

[127] Në botimin e 1691 është një pikë dhe presje.

[128] Në botimin e 1691 është: "pro".

1. kështu, kur qysh prej një kohe shumë të gjatë dhe me një përkushtim të madh ke mësuar të tjerët, po aq dukshëm do të shtohet tek ty dija, shkenca;

2. po kështu, oh sa e vërtetë dhe e sigurtë është Fjala e Zotit lidhur me këtë të vërtetë: "Jepni dhe do t'ju jepet" (Luca. 6,38), dhe: "Do të merrni njëqindfishin dhe do të zotëroni jetën e përjetshme" (Matteo. 19,29).

Nëse kjo Fjalë i referohet gjërave të dhuruara mbi tokë, a nuk do të vlente më shumë ndoshta për dhuratën shpirtërore të meritave?

Nuk do të kishte, me të drejtë, një shtim të meritave ekzistuese, nëse ato do të ishin dhuruar me shumë dashuri?

Apo, s'do të zbatohej Fjala e Zotit për një Shën Domenik, që gatoi me kaq shumë dashuri?

Dhe, në të njëjtën mënyrë, vallë ajo nuk do të vlente për një Shën Katerina nga Siena, që s'do të kish hezituar aspak të hidhej bile në ferr, për të shpëtuar shumë shpirtra, përveç të sajit?

Nuk do të vlente për një Shën Paolo, që ka shpenzuar jetën e tij per Krishtin: "Unë vetë i kërkoja Krishtit të jem anatem për

Ikonë: Zoja e Rruzarit, Shën Domeniku, Papa Gregorio XVI, e Rruzariantët e Bashkimit të Shenjtë të Rruzarit, shek. XIX.

Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun dhe Santa Caterina da Siena, Kisha Sant'Agata në Trastevere, Romë.

Christo pro fratribus[129], et Moysis pro Israele ad Dominum clamantis, Exod. 32*: "Dele me de Libro Vitae, quem scripsisti"*.

Verus hic est fratrum amator, et pastor ovium, qui animam ponit pro ovibus, ac fratribus adiuvandis.

V. Dices, aut dubitans aut praefidens: per me metipsum, nemine conscio, eandem cum aliis constituam mihi communicationem, perindeque tantum merebor, quantum quicumque vestrum, qui istam initis communicationem in publico per nominationem, pactumque publicum.

Respondeo:

1. Esto possis ita mereri tibi interiori[130] merito, at exteriori[131] non potes; hoc enim per charitatis exemplum altius habet publicae aedificationis meritum.

Tu vero in candelabro luces; et velut tuae lucis fulgorem aliis invides:

[129] Në botimin e 1691 mungon: "pro fratribus".

[130] Në botimin e 1691 është: "interiore".

[131] Në botimin e 1691 është: "exteriore".

vëllezërit" (Rom. 9,3); ose, për një Mojsi, që i është lutur Zotit për shpëtimin e Izraelit duke thënë: "Më fshij nga Libri i Jetës, që ti ke shkruar".(Esodo. 32,32).

Këta janë vërtet ata që duan vëllezërit dhe barinjtë autentikë të kopesë, nga momenti që ofrojnë jetën për të shpëtuar popullin dhe vëllezërit.

V. Do të përgjigjesh, pa dyshim: "Unë do të krijoj, atëherë, një Vëllazëri vetëm për vehte, të barabartë me të tjerat, por pa e bërë atë të përbashkët, dhe do të fitoj, vetëm unë, po ato merita si ju, që keni nënshkruar, me emër dhe akt publik, një Vëllazëri të përbashkët".

Përgjigjem:

1. Le të pranojmë gjithashtu, që ti mund të fitosh merita personale, megjithatë nuk do të mundësh ti dëshmosh ato: meritat e dukshme, në fakt, janë një shembull dashurie më i ngritur, sepse ndërtojnë popullin.

Ti mbahesh për të dhënë dritë mbi shandan: përse don ti mohosh të tjerëve shkëlqimin e dritës tënde?

nec laudem Dei publicam exanges aut corones, nec quenquam exemplo vel duces, vel moves aut ducis, qui tibi soli vivis.

2. Age, si cunctis eadem, quae tibi, mens foret in Ecclesia, ecquae ex convento, et communicatio consilio, auxilioque mutuo exercitia non[132] agerentur?

Quae cum ulla solemnitate celebrarentur Christiana?

Omnino voluit, vultque Deus non mente solum, in occulto, sed voce etiam, ac opere in publico laudari, adorari, praedicari.

3. Quid? si, quod ais, benefaceres in mente tecum tacitus, quid opere publico inque communi defugeres idem? Vel ipsius Opera Dei perfecta sunt et manifesta: et charitas, bonumque, sui est diffusivum, ad proximi utilitatem, non amat unius intra mentis latibulum obscurari et squalere; sed *"qui bene agit, amat lucem: odit, qui male".*

Audi Dominum (in) Matth. 5: *"Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera*

[132] **Në botimin e 1691 mungon: "non".**

Në fakt, mos ofro Vargun E Rruzarit për të lëvduar Perëndinë sëbashku me të tjerët, as nuk je shëmbull për dikë me ato çfarë mendon dhe bën, nga momenti që ti jeton vetëm për vehten tënde.

2. Nëse në Kishë, pra, e mendonin të gjithë në të njëjtën mënyrë, cilat vepra do të ishin kryer vallë, nëse disa nuk do të ishin mbledhur për të vendosur dhe vepruar sëbashku?

Ritualet e Kishës a nuk përmbajnë rubrikat për tu ndjekur për festimet? Po kështu dhe Perëndija ka kërkuar dhe kërkon lëvdatën, adhurimin dhe predikimin, jo vetëm si qëllim, por dhe hapur me fjalë dhe vepra.

3. Nëse është e vërtetë, siç thua, që preferon ta bësh të mirën në heshtjen e zemrës tënde, përse ti tërhiqesh nga kryerja e po së njëjtës të mirë në një vepër të dukshme dhe komunitare?

Siç janë veprat e Zotit vetë shumë të bukura dhe të dhuruara të gjithëve, po kështu dashuria dhe e mira janë dhurata për ti përhapur në favor të të afërmit, dhe jo për tu ruajtur të fshehura dhe të harruara në labirinthet e zemrës; dhe për më tepër, kush

vestra bona, et glorificent Patrem vestrum, qui in Coelis est”.

4. Aspice Ecclesiam, ecce habet ea Apostolos, Prophetas, Martyres, Confessores, Virgines, Praelatos, Religiosos etc., non mente sola tales, sed facto et opere manifesto.

***Ratio* liquet.**

Nec enim solo spiritu constat homo, sed et corpore: quo circa etiam opera necesse, est hominum sint qua spiritalia, qua et corporalia.

Quale quid vel in ipsis Sacramentorum institutis conspicimus.

5. Eccl.stes[133] 4: *“Vae soli, quia cum ceciderit, non habebit sublevantem se”.*

Et Prov. 18: *“Frater, qui adjuvatur a fratre, est quasi civitas firma”.*

[133] **Në botimin e 1691 është: “Eccl”.**

vepron mirë, e don dritën; ndërsa ai që vepron keq e urren atë.

Dëgjo Perëndinë që thotë: "Kështu ndriçon drita juaj përpara njerëzve, sepse shikojnë veprat tuaja të mira dhe i ngrenë lavdi Atit tuaj që është në Qiej" (Matteo. 5,16).

4. Nëse shikon Kishën, ja, Ajo zotëron Apostuj, Profetë, Martirë, Rrefyes, Virgjëresha, Prelatë, Fetarë, etj.: , por ata kanë qenë të tillë jo vetëm në zemër, por edhe në aksione e vepra.

Arësyeja është e qartë: sikurse njeriu që është i përbërë jo vetëm nga shpirti, por edhe nga trupi, po kështu dhe veprat e njerëzve duhet të jenë jo vetëm ideale, por edhe konkrete.

Kjo mund të shihet edhe në institucionin e Sakramenteve.

5. "Keq për atë që është vetëm, sepse kur të bjerë, nuk do të ketë kush ta ngrejë" (Qo. 4,10), dhe: "vëllai, që është ndihmuar nga vëllai, është si një qytet i sigurtë" (Prov. 18,19).

Pa dyshim, në fakt: "një kordon me tre funde zorr se këputet" (Qo. 4,12).

Omnino enim Eccl.stes[134] 4: *"Funiculus triplex difficile rumpitur"*.

Suis igitur meritis confidat, sibique placeat: quia, 1 Petr. 4: *"Iustus vix salvabitur"*.

VI. Ad hanc igitur Fraternitatem devotionis et liberae voluntatis, non ullius necessitatis, veniant *Peccatores*.

1. Quia nativo ligna succo virentia, aut aquis oppleta, ignem haud facile capiunt sola, nisi iam ardentibus adiiciantur.

2. Veniant *Iusti*: quia carbo vivus emoritur solus: aliis iunctus vivis, gliscit ardentius.

3. Veniant *Religiosi*: quia unum in pomario pomum, rosa in roseto una, tritici granum unicum nihili aestimatur: adiectum vero ad cuniculum, hunc auget ipsum, et unum augetur numero plurimorum.

[134] **Në botimin e 1691 është: "Ecclesiast".**

Pra kush mundet të besojë në meritat e veta, dhe kush mund të kënaqet me vetveten, nëse "e drejta, me vështirësi shpëtohet" (1 Pietro 4,18)?

VI. 1. Mekatarët vinë kështu në këtë Vëllazëri me perkushtim dhe vullnet të lirë, pa asnjë shtërngim, nga momenti që druri i sapo prerë, ose ajo mbulesa e ujit, nuk merr zjarr lehtë, nëse nuk i bashkohet tjetrës, që tashmë po digjet.

2. Vinë tek ajo të drejtët: meqenëse një qymyr i vetëm i ndezur, shuhet: por nëse shtohen qymyrë të tjerë, flaka rifuqizohet.

3. Vinë tek ajo Fetarët : meqenëse, si një mollë e vetme në një kosh, një trandafil i vetëm në një shportë, po kështu një kokërr e vetme gruri, s'ka asnjë vlerë: por, nëse mbillet në tokë, ajo e fekondon, dhe nga një kokërr e vetme dalin shumë të tilla.

4. Veniant *Mechanici*: unus enim lapis, trabs una castrum haud constituit, sed multa.

5. Veniant *Peregrinantes*: quia comes facundus in via, pro vehiculo est.

6. Veniant *Praelati*: quia sol absque stellis noctem luce non afflaret.

7. Veniant *Infirmi* iuxta et *Sani*: haec enim Fraternitas est Scala Coeli et devotionis.

8. Veniant *pueri*; ac *mortui* quoque inscribantur: et eorum vel cognatus, aut amicus, aut alius quincunque pius, in dies aliquid, etsi nec, quam unum Pater Noster, aut Ave, plus comprecetur pro iis, ad modum suffragii, faciatve eleemosynam etc., nomine Confraternitatis.

Sentient tamen omnes, et experientur illud Psalm. 132: *"Ecce, quam bonum et quam*[135] *iucundum est fratres habitare in unum".*

[135] **Në botimin e 1691 mungon: "quam".**

4. Vinë tek ajo, Vëllazëria puntorët: në fakt nuk mund të ndërtohet një kështjellë me një gurë të vetëm ose me një tra të vetëm, por është e nevojshme që të ketë shumë.

5. Vinë tek ajo pelegrinët: meqenëse një shoqëri e këndshme gjatë rrugës është si një udhëtim me karrocë.

Vinë tek ajo Prelatët: meqenëse natën nuk shkëlqen dielli, por vetëm drita e yjeve.

7. Vinë tek ajo njëkohësisht të sëmurët dhe të shëndoshët: kjo Vëllazëri në fakt është shkalla e Qiellit dhe e lutjes.

8. Vinë tek ajo fëmijët; dhe po ashtu të vdekurit janë të regjistruar aty: një i afërt i tyre, ose një mik, ose dikush tjetër i përkushtuar, në një ditë çfardo, do të ketë mundësinë ti konfirmojë me një Ati Ynë Pater Noster të thjeshtë dhe Përshëndetje Ave Maria, ose duke dhënë lëmoshë, etj, në emër të Vëllazërisë: e eksperimentojnë të gjithë, e prekin me dorë atë që thotë Psalmi: "Ja, sa e bukur është dhe sa e gëzueshme, që vellezërit jetojnë bashkë" (Salmi 132,1).

Ikonë: Zoja e Rruzarit, Shën Domeniku e Santa Caterina da Siena, shek. XX.

Bernardo Cavallino, Fanepsja e ShËn Domenikut, 1640,

Quibus de causis Diva Maria suo sponso mandavit graviter, et singulariter, isthanc suae laudis Confraternitatem, dudum collapsam rursus ad observantiam pristinam instaurare, ad maiorem Dei Deiparaeque gloriam, Salutem mundi, et vitiorum extirpationem.

CAPUT XVII.
De Inscriptione in Fraternitatis Nomenclaturam facienda.

Cultor Dei, et Ecclesiae Sponse colendissime.

Convenit ex aequo et iusto, ut nomina Fratrum ac Sororum in Confraternitatis Album inscribantur ob rationes Theologicas, Politicas, et Tropologicas.

I. Theologica Ratio:

1. *Ob Librum Vitae*: quia Cultores Christi et Mariae *"in Libro* Vitae *tuo omnes scribentur"*, Psalm. 138.

Për këto arsye, Maria Më e Shenjta i jep personalisht Burrit të Saj, mandatin e prerë për të sjellë në gjëndjen e parë Vëllazërinë e lavdise se saj, që prej kohësh kishte rënë përsëri në degradencë, për lavdinë e madhe të Perëndisë dhe të Nënës së Perëndisë, dhe për shpëtimin e botës dhe ç'rrënjosjen e veseve.

KAPITULLI XVII

Regjistrimi i emrave në Regjistrin e Vëllazërisë.

O Njohës i Perëndisë dhe Bashkëshort Besnik i Kishës (Alano Ferrikos), është në përputhje me të drejtën dhe drejtësinë, që emrat e Vëllezërve dhe të Motrave të shkruhen në Regjistrin e Vëllazërisë, dhe kjo mbi bazën e arësyeve teologjike, civile dhe alegorike.

I. Arësyet teologjike:

1. Regjistri i Vëllazërisë rievokon Librin e Jetës: në fakt, ata që duan Krishtin dhe Marian, "do të regjistrohen të gjithë në Librin e Jetës të tëndin" (Salmi 138,16);

Desertores autem[136] **contemptores, vel osores eorum, Psalm. 68, *"deleantur de Libro Vitae, et cum iustis non scribantur"*.**

2. Ratio: *In signum peregrinationis*, et devotionis salvaturae.

Ita filii Israel et Aegyptum intrantes, et exeuntes inde, in desertum sunt descripti, Num. 26.

3. Ratio: *Ob professionem* quandam, qua se quisque specialem Christi ac Mariae servulum, in Psalterii cultu esse, censerique velle profitetur, ad participandum omnium Fraternitatis meritorum, in vita et post mortem, communicationem.

Ita Laevitae a Moyse, Num 11, numerati sunt atque descripti.

4. Ratio: *In signum divinae punitionis* devitandae.

Sicut qui signo Thau signabantur, ab occisione servabantur, Ezech.

[136] **Në botimin e 1847 mungon: "autem".**

Ata që tradhëtojnë, ose nënçmojnë, ose urrejnë Krishtin dhe Marian, "do të fshihen nga Libri i Jetës, dhe nuk do të mbeten të regjistruar tek të drejtët" (Salmi 68,29);

2. Regjistri i Vëllazërisë i premton, atyre që do të jenë të përkushtuar, që ata do të arrijnë shëndosh e mirë në fund të këtij pelegrinazhi tokësor: në të njëjtën mënyrë u llogaritën bijtë e Izraelit, si kur hynë në Egjypt , ashtu dhe kur, në fund, dolën në shkretëtirë (Num. 26,1ss);

3. Regjistri i Vëllazërisë lejon të kryhet premtimi, sipas së cilit, çdonjëri impenjohet të bëhet, nëpërmjet regjistrimit vullnetar dhe recitimit të Rruzarit, një shërbëtor i veçantë i Krishtit dhe i Marias, dhe mundet kështu të marrë pjesë në të gjitha meritat, si në jetë ashtu dhe në vdekje: në të njëjtën mënyrë, Anëtarët numëroheshin nga Mojsiu në bazë të emrit. (Num. 11,21);

4. Regjistri i Vëllazërisë është si të garantohesh që do të shpëtosh nga ndëshkimet e Perëndisë: në të njëjtën mënyrë, ata që shënoheshin me shenjën Tau, shpëtonin nga masakra (Ez. 9,4-6);

5. Ratio Theologica: *In signum Electionis divinae*, et conservationis.

Sic, *Apoc. 7*, recesentur descripti ex omni tribu Israel 144000 signatorum, qui a plagis Angelorum quatuor praeservati fuerunt.

Atque Psaltae Christi ac Mariae haud paullo[137] digniores sunt censendi, quam Iudei, nec Moyse minor est Maria, nec Angelica Salutatio, scriptura Moysis est inferior.

II. Politicas Rationes quinas assignamus, ob quas rite inscriptiones in Rebuspublicis frequentantur.

1. Ratio: Heroum et nomina in tabulis, et in historiis res fortiter gestae consignari volunt, ut aetatem ferant ac memoriam, gloriamque tueantur.

Quanto iustius coronarii Psaltae Dei in piorum nomenclaturam inscripti observantur?

[137] **Në botimin e 1691 është "paulo".**

5. Regjistri i Vëllazërisë është si vertetim i zgjedhjes nga ana e Perëndisë, i Dashurisë së tij, i Shpëtimit të tij: në të njëjtën mënyrë, u numëruan dhe u skeduan, nga çdo fis i Israelit, të njëqind e dyzet e katërmijë, të shpëtuar nga plagët e katër Engjëjve(Apocalisse 7,1-8).

Apo vallë Rrecituesit e Psalmeve të Krishtit dhe të Marias e meritojnë më pak të marrin regjistrim, se sa populli i Izraelit?

Apo Maria Më e Shenjta është më pak e shkëlqyer se Mojsiu?

Apo përshëndetja Ave Maria ka një vlerë më pak të rëndësishme se sa shkrimet e Mojsiut?

II. Janë pesë, pastaj, arësyet civile, që kërkojnë regjistrimin e shtetasve:

1. për të mundur me kalu dhe ruajtur kujtimin e një epoke, dhe për të ruajtur veprimet e saj të lavdishme, duhet të shkruhen emrat në librat, dhe të regjistrohen xhestet heroike, në vepra historike: Pse Rrecituesit e Psalmeve të Vargut të Rruzarit do të kenë më pak të drejtë për tu mbajtur mënd, nëpërmjet rregjistrimit të emrave, ndër të drejtët e Perëndisë?

2. Ratio Civilis usurpat confraternitates alias rectas et licitas, atque pro his nominum inscriptiones, ad hasce etiam pecunias certas dependendas.

Ut sunt Fraternitates Sancti Antonii, Sebastiani, Annae, etc, nec absque Pontificis Maximi approbatione.

Quibus, et statae[138] poenae in[139] certa[140] quaedam sunt decretae et pendendae.

Quo admirabilior Psalterii est Fraternitas, quae istorum quicquam nescit, vel admittit: atque ideirco tamen inscriptionis tanto observantior.

3. Ratio. Magistratuum, Dignitatum, Officiorumque gradus, ac ordines in Ecclesia perinde ac in Politia diligenter, magnifice ac solicite conscribuntur, in spem fidemque memoriae.

[138] Në botimin e 1691 është: "statae".

[139] Në botimin e 1691 mungon: "in".

[140] Në botimin e 1691 është: "certae".

2. Nuk ka qytet, ku nuk ndodhen edhe Vëllazëri të tjera, të aprovuara dhe të legjitimuara në gjithçka, ku, për regjistrimin e emrave në listat e tyre, kërkohet pagesa e një shume të caktuar në para: kështu, për shëmbull, ekziston Vëllazeria e Shën Antonios, ajo e Shën Sebastianos, ajo e Shenjtores Anna, etj., që kanë marrë, perveç aprovimit nga ana e Papës Massimo, edhe të Rregullores, që përcaktojnë shumat që duhet të paguhen në rrethana të caktuara.

A nuk do të ishte për tu admiruar me shumë Vëllazëria e Rruzarit, që as nuk kërkon as nuk pranon asnjë shumë parash, dhe trajton, shumë më me respekt, ata që regjistrohen aty?

3. Emrat e Magjistratëve më të lartë dhe Zyrtarëve në detyrë dhe detyrat e tyre, si nga ana e Kishës, ashtu dhe nga ana e Shtetit, sillen me kujdes, drejtshkrim solemn dhe zell perfekt, me shpresën dhe pritjen, që për ato të mund të ruhet kujtimi.

Matriculas item observant complurium instituta, ut Academica, Cathedralia, Parochialia, Baptismalia, etc.

Et vero Marianae laudis officium, quanto fit prae istis talibus humanae dignitatis, nemo non plenissime[141] videt.

4. Ratio: Codices sunt ac iudices reddituum, donationum etc. in Curiis, Collegiis, Urbibus, etc.

Quae par autem donatio, vel redditus, etc, meritorum communicationi Fraternitatis nostrae.

5. Ratio: Tyrones, ac Veterani milites iuxta unum in librum militiae sub signis inscribuntur, unde et lustratur exercitus.

At Confratres nostri profitentur militiam, sese militaturos bonam, sub signo Psalterii Jesu, ac Mariae, adversus Carnem, Mundum, et Cacodaemonem.

Quid est igitur, quod tali, tantaeque Confraternitati permissum minus,

---

[141] **Në botimin e 1691 është: "planissime" (pienamente).**

Kështu edhe shumë Institucione përdorin Regjistra, për shëmbull Akademitë, Katedralet, Famullitë, Pagëzimoret, etj. Nëse kjo vlen për emrat e lidhura me një dinjitet human, nuk do të vlente shumë më tepër të bëhej regjistrimi për atë që zhvillon dinjitetin e detyrës së Lavdërimit të Marias?

4. Në Asambletë Curie, në Kolegjet, në Qytete etj., ekzistojnë librat e kontabilitetit dhe gjyqtarët e të ardhurave dhe donacioneve, etj.: a nuk do të vlejë kjo më shumë për Vëllazërinë tonë, ku donacionet dhe të ardhurat janë Bashkimi i Meritave?

5. Ushtarët, si rekrutët, ashtu dhe veteranët, regjistrohen, bashkë, në të njëjtin regjistër, dhe, kur ushtria kalon në kontroll, ata mbajnë të njëjtat shenja ushtarake. A nuk do të vlente kjo vallë më shumë për Vëllezërit tanë, që janë thirrur të luftojnë betejën e mirë kundër mishit, botës dhe demonit, ndën Flamurin e Rruzarit të Jezusit dhe të Marias?

Cila do të ishte arësyeja për të cilën, pra, një Vëllazërie të tillë dhe kaq të shquar do ti akordohej dhe lejohej më pak se kujtdo institucioni tjetër?

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, me Shën Domenikun e Santa Caterina da Siena, shek. XX.

Tabllo e paidentifikuar:Shën Antonio Abate me Rruzarin.

aut laudabile quiddam[142] censeant Aristarchi ac Momi, quam cuivis alteri communitati, quod [143] in Album inscribendi Fratres ac Sorores pie receptum morem custodiant?

III. Tropologicae, sive Morales Rationes suppetunt plures, quae ad eminentiorem virtutum perfectionem Inscriptiones amant et observant.

1. Ratio: *Ob Fidei Receptionem*[144].

Viris enim pene innumeris in Album relatis devotio crescit inscriptis et admissionis ad communionem dubium cessat.

2. *Ob spem salutis* certiorem.

Haec enim cum peccatoribus vacillare posset, mirifice roborantur ii cognito, tot sibi Confratrum merita in subsidium esse parata, quae cum poenitentibus invita patrocinentur ad satisfactionem: tum in vita perfunctis suffragentur ad liberationem, aut maiorem

[142] Në botimin e 1691 është: "quidam".

[143] Në botimin e 1691 është: "quo".

[144] Në botimin e 1691 është: "Receptionis".

Nuk do t'ja vlente më shumë të ruheshin, të shkruajtura në një listë, emrat e Vëllezërve dhe të Motrave, dhe të transmetoheshin devotshmërisht kujtimet e tyre, se sa të regjistroheshin persona të ndryshëm të spikatur për aktivitet gjatë historisë, Aristarkë ose Momë?

III. Së fundmi, ekzistojnë, arësye alegorike, të bazuara në filozofinë morale, që shikojnë tek regjistrimi i bërë me zemër dhe i përmbushur, arritjen e perfeksionit të virtyteve:

1. regjistri i Vëllazërisë është si një vërtetim mirseardhjeje: në këtë mënyrë, ndër të regjistruarit, gati të panumurt, të shkruajtur në Regjistër, regjistrimi shton përkushtimin dhe heq çdo dyshim për pranimin e tyre në bashkësinë;

2. regjistri i Vëllazërisë shërben për të kriju shpresën për Shpëtimin.

Shpresa, në fakt, mund të lëkundet tek mëkatarët, por rilulzon në mënyrë të pabesueshme tek ata, duke patur parasysh që janë kaq të shumta meritat e Vëllezërve, të ofruara në ndihmë të tyre dhe, të shtyrë nga një forcë e tillë, do të arrijnë të penduar në rrëfim;

ad gloriae cedant coronam.

Verum namque Gregorianum illud opinor: impossibile est, multorum preces non exaudiri.

Quod si inscriptionis liber non ipsis subiiceret oculis tantum numerum inscriptorum: multis forte is aegre ad fidem accederet [145] , quamque pene desertam a plerisque Fraternitatem putaret, ipse quoque tanto minoris duceret, desereret citius.

Litera[146] scripta magis, quam vox audita, movet, expertus loquor.

3. *Ob exemplum*: quod solus inscriptorum numerus inspectus de se praebet, praesertim tepidis, aut peccatorum nausea adoppletis, ut solo viso hoc albo tanto sui similium multorum; dissimililiumque, vel rubore, vel terrore, vel spe et amore frugis melioris afficiantur.

[145] Në botimin e 1691 është: "accideret".

[146] Në botimin e 1691 është: "littera".

kur pastaj do ta lenë këtë jetë, do të marrin votat, ose për tu liruar nga Purgatori, ose për të fituar një Kurorë më të madhe Lavdije.

Edhe unë, si Shën Gregori, besoj vendosmërisht që "është e pamundur që lutjet e shumë vetave të mos marrin përgjigje".

Nëse tashmë Regjistri i të regjistruarve, që e bën të dukshëm për sytë e të gjithëve numërin e madh të të regjistruarve, inkurajon me zorr të gjithë të tjerët të hyjnë në këtë Vëllazëri, pa Regjistrin e regjistrimeve, çdo kush do të mund të mendonte që Vëllazëria do të mund të mbaronte një ditë, dhe ky do të kishte prirje më te vogël të hynte në një Vëllazëri, që mund të shpërbëhej lehtë.

Krijon bindje më shumë një emër i regjistruar, se shumë diskutime elozhuese, dhe e them këtë nga eksperienca;

3. regjistri i Vëllazërisë është si një mësonjës: në fakt, mjafton vetëm që të vaktët dhe ata plot mëkate deri në përzierje, të shohin Regjistrin dhe numurin e të regjistruarve, kaq të ngjashëm me ata vete, por disi të ndryshem, sa ata të provojne turpin, ose ankthin, ose besimin dhe kurajon per të filluar një jetë të moralshme;

4. *Ob animi demissionem* inscriptorum, qui gaudent promiscuo maximorum, medioximorum, infimorumque numero permisceri humilitate pari.

Non parva demissio est, se servum inter conservos Jesu et Mariae confiteri; se aliorum etiam minimorum merita expetere, se humiliter supplicem Deo esse velle, se tumores arrogantium, invidorumque rancores flocci pendere?

Digni tales, qui se humiliarunt, ut exaltentur.

5. *Ob Iustitiam* q. d. [147] inscripti: profiteor aequum, iustum, debitum esse, ut Christo ac Mariae, in isto praesertim ac singillatim [148] divino cultu Psalterii sancte deserviatur.

Citra enim opem istorum iustus fieri, esse perstareque nemo valet.

6. *Ob Religionis cultum* exteriorem in Ecclesia.

Qui cum publicus sit in exemplarem

[147] Shkurtim për: "qua de"?

[148] Në botimin e 1691 është: "singulatim".

4. regjistri i Vëllazërisë manifeston barazi që ekziston ndërmjet të gjithë të regjistruarve, të cilët gëzojnë të qëndrojnë në një Vëllazëri të njëjtë, pa asnjë dallim klase shoqërore dhe me një dinjitet të barabartë.

Nuk është se ka më pak rëndësi barazia, të pranuarit shërbëtor, ndër shërbëtorët e Jezusit dhe të Marias, të paturit nevojë për meritat e shërbëtorëve të tjerë, të dëshiruarit për të qenë një lutës i përulur i Perëndisë, të mos të njohurit të prepotencës së krenarëve dhe të zëmërimit të ziliqarëve;

5. Regjistri i Vëllazërisë është një akt drejtësie në raport me personin që është regjistruar: e konsideroj korrekte dhe të drejtë të qënurin mirënjohës ndaj atyre personave që, në mënyrë të vetme dhe unike, i shërbejnë me përkushtim Jezusit dhe Marias në këtë lutje qiellore të Rruzarit.

Pa lutjen e tyre, në fakt, kush mund të arrinte në drejtesi?

Kush mund të ishte i drejtë?

Kush do të mund të mbetej në drejtësi?

Kanë merituar Lavdinë, ata që me përulësi janë (besnikët e Vëllazërisë).

6. Regjistri i Vëllazërisë shërben për të manifestuar, në publik, praktikën fetare në Kishë : një shëmbull

aedificationem, publica quoque, solemnique[149] incriptione velut contestandus est.

Neque tamen possessae religionis normam tibi, formamque isthic inesse persuaseris, sed communis quaedam devotionis ac pietatis Christianae.

7. *Ob Obedientiam*, Dei et Ecclesiae mandatis exinde sanctius exhibenda, in quod propositum sua velut nomina deponunt inscripti.

8. *Ob Prudentiam*: Prudens enim ad certos[150] in futurum easus, ac eventus, horum occupat iniuriam, hacque inscriptione sibi tot parat amicos, quot in confratrum sese resignat et commendat societatem sanctam, talium, quorum *cor unum est, et anima una.*

9. *Ob Charitatem fraternitatis* diligitur attentius, et inscriptio fit diligentius, quae velut quaedam est ad mutuo diligendum, ac perseverandum compromissio.

[149] Në botimin e 1691 është: “solennique”.

[150] Në botimin e 1691 është: “incertos”.

konstruksioni komun, është e drejtë që të manifestohet me një regjistrim publik dhe bile solemn.

Mos beso, sidoqoftë, që me një regjistrim të tillë ti ke një dokument juridik garancije që je në hirin e Perëndisë: në vend të tij, të është dhuruar një komunitet lutjeje dhe mëshire kristiane;

7. Regjistri i Vëllazërisë bën të mundur që te regjistruarit të shkruajnë emrat e tyre, për të treguar kështu qëllimin e tyre se duan, deri në fund, ti binden shenjtërisht Perëndisë dhe parimeve të Kishës;

8. Regjistri i Vëllazërisë është në pritje të rrethanave dhe ngjarjeve që sigurisht do të ndodhin: regjistrimi lufton tërbimin e këtyre rrethanave, sepse pregatit aq aleatë sa ç'janë Vëllezërit dhe mbron Solidaritetin e tyre të Shenjtë, ku secili është një zemër e vetme dhe një shpirt i vetëm;

9. Regjistri i Vëllazërisë është për përfitimin e dashurisë, me qëllim që të kihet në konsideratë të madhe regjistrimi , dhe ai të kryhet me zell të madh, taman si një marrëveshje e heshtur për tu dashur shumë dhe për të këmbëngulur.

Quibus enim semel fuit decretissimum, dare sua tantilia, et accipere tot aliorum merita tanta, per mutuam communicationem, quid opisisti, quid auxilii, consilique invicem aliis in quibuscumque rebus praestare sese paratos affirmare ipsa videntur inscriptione?

Atque ea ex causa arctius est vinculum fratres inter spirituales [151] charitatis, quam carnales sanguinis fratres.

Quis tam barbarus ab omni humanitate remotus, non illius memoriam animae incideret suae, a quo libente volente mille auri talenta dona abstulisset?

Quid igitur?

Non is inter fratrum album mihi aeternum consignatus numeraretur; qui suam mibi animam, animaeque corporisque merita sua dedisset, et quicquid posset, aeternum sese debere mibi ultro profiteretur?

At haec mens est, haec vox inscriptionis.

[151] **Në botimin e 1691 është: "spiritales".**

Kush regjistrohet, në fakt, vetëm një herë në jetë do të ketë mundësinë të ofrojë vogëlsitë e veta, dhe të marrë në shkëmbim tepër shumë merita nga të tjerët: kush mund ti numërojë sa pasuri, sa ndihma dhe këshilla reciproke, të disponueshme për çdo rrethane, ofrohen nga ky regjistrim?

Dhe pikërisht për arësye të tilla është më e ngushtë lidhja e dashurisë ndërmjet vëllezërve shpirtërore, se sa ndër vëllezërit e gjakut.

Kush vallë do të ishte kaq mosmirënjohës dhe kaq i privuar nga njerzillëku, sa të mos ruante asnjë kujtim, për atë nga i cili ka marrë lirshëm dhe pa interes, dhuratën e mijra talenteve të arta?

Çfarë të thuash më shumë?

Çdo i regjistruar, përfshihet në Regjistrin e përjetshëm të Vëllezërve: kush ka ofruar jetën e vet dhe meritat e tij të shpirtit dhe të trupit, dhe çdo aftësi të tij, a nuk do të njihej i denjë për jetën e përjetshme?

E pra, ky është kuptimi i thellë i regjistrimit;

Ikonë: Zoja e Rruzarit, Shën Domeniku e Santa Caterina da Siena, shek. XX.

Faqe meditimi e Mistereve të Rruzarit (shek. XV).

10. *Ob misericordiam* Confratribus, si opus fuerit [152] , exhibendam prius, ac promptius, quam alienis.

Quocirca si in pari certarent agone duo, hic confrater, ille non frater, et hic mille aureos offerret mibi, ut adsisterem sibi agonizanti: spretis aureis ad confratrem advolarem potius pari in articulo constitutum.

Quia sua is merita mibi communicavit: *"Quae sunt super millia auri et argenti"*, Psalm. 118.

11. *Ob Pacem*: quae per inscriptionem, damnata capitali discordia, coalescere in tanto constantiorem potest concordiam.

Quis enim illi foret noxiae[153], vel damno, cum quo in eodem se Deo velut devovit meritorum consortio?

S. Dominicus sane vel hoc praecipuo usus medio, non privata solum dissidia simultatesque rescidit, cumque fibris elisit,

[152] Në botimin e 1691 mungon: "fuerit".

[153] Në botimin e 1691 është: "noxae".

10. Regjistri i Vëllazërisë është pro veprave të mëshirës, që të regjistruarit, sipas nevojave, i ushtrojnë me xhenerozitet, kryesisht kundrejt Vëllezërve, dhe pastaj ndaj të tjerëve.

Kështu, nëse dy veta garojnë në të njëjtën garë, dhe nga ata njëri të ishte në Vëllazëri dhe tjetri jo, dhe ky i fundit të më ofronte mijra verdhushka për ta ndihmuar në këtë përleshje, duke nënçmuar verdhushkat, do të rendja kryesisht pas atij të Vëllazërisë, prezent në këtë sfidë.

Ai, në fakt, mi ka vënë në përbashkësi meritat e tij "që vlejnë më shumë se mijra monedha ari dhe argjendi" (Sal. 118,72);

11. Regjistri i Vëllazërisë është avantazh për paqen: Regjistrimi i jep fund mosmarrëveshjeve të rënda vdekjeprurëse, dhe bën të lulëzojë një dakordësi e përherëshme.

Kush do të mundej, në fakt, të ngrinte fyerje ose demtim ndaj dikujt që ndan Përbashkësinë e Meritave me Perëndine dhe me të tjerët?

Shën Domeniku, në fakt, me ndihmën e këtij Mjeti Sigurimi, jo vetem hoqi që nga rrënjët grindjet dhe inatet

sed bella quoque publica, et inveterata composuit, adeoque orbem quasi universum animorum facta immutatione vertit in melius, ac reformavit.

12. *Ob cumulum meritorum*: Inscriptis [154] enim manet praemium non personale dumtaxat, sed etiam universale omnium aeque ac singulorum.

Eo, quot orbi toti de se spondeant exemplum in Psalterio serviendi Christo ac Mariae.

Ad extremum, cum tot ac tales sint, tantaeque causae Inscriptionis; par est, et ad exemplum illustre, si quot annis semel, in Oratorio Fraternitatis aut Paroecia, inscriptorum Fratrum ac Sororum, publico exque libro recitarentur.

Id quod olim in festo Annunciationis Mariae Virginis consueverat observari, quod est princeps festum, ac proprium institutae Fraternitatis de Psalterio.

[154] **Në botimin e 1691 është: "inscriptos".**

personale, por edhe paqësoi fraksionet e vjetra të Qytetit, dhe pasi pat arritur ndryshimin e shpirtrave, risolli qetësinë dhe paqen në të gjithë territorin;

12. Regjistri i Vëllazërisë është në avantazh të rritjes së Meritave: të regjistruarit, në fakt, kryejnë një fitim Meritash, që janë jo vetem të vetat, por edhe ato të të gjithë të tjerëve sebashku me të vetat.

Ata, në fakt, kanë premtuar të gjithë sëbashku ti shërbejnë Krishtit dhe Marias me Rruzarin.

Atëherë, nga momenti që arësyet e regjistrimit janë të shumta dhe me vlerë të madhe, do të ishte mirë, që njëherë në vit, si shëmbull i lavdishëm, të lexoheshin në publik, në Ambjentin e kultit të Vëllazërisë ose në Famulli, emrat e Vëllezërve dhe të Motrave të regjistruar në Regjistër.

Një kohë, kjo traditë vihej re në festën e Shpalljes së Virgjëreshës Maria, që është festa kryesore dhe e veçantë e Institucionit të Vëllazërisë së Rruzarit.

Locis tamen in aliis id festis agebatur: per Hispaniam et Italiam ipsa festivitate Sancto Dominico sacra et solenni ea fiebat proclamatio: ut qui tantae Confraternitatis innovatae reparator at mirificus illustrator extitisset.

Prodit *M.*[155] *Thomas de Templo*, haud vane observatum esse, quod quandiu ista floruit per orbem Fraternitas, ipsum omnium honorum affluentia ac prosperitate usum fuisse.

Ipsa quoque Dei Virgo Maria nonnullis revelavit, sese per eandem Ecclesiae innumera bona collaturam.

Quo ea cuique et Fraternitas colenda sanctius est; ritusque in eam inscribendi religiosus observandus.

Narrat *P. F.*[156] *Ioannes de Monte in Mariali*, de celebri quodam eximie scientiae viro, qui nostra, inquit, memoria (cum S. Dominicus et S. Franciscus suis orbem praedicationibus, pariter exemplis et miraculis illustrarent) Dei elementia raptus in

[155] Shkurtim i: “Magister”.

[156] Shkurtim i “Pater Frater”.

Në disa vënde, sidoqoftë, deklamimi ndodhte në ditë të tjera të shenjta: në Spanjë dhe në Itali, leximi solemn i emrave ndodhte në ditën e festes së Shën Domenikut, si te thuash në prezencën e atij, që restauroi Vëllazërinë, dhe, mrekullisht, e solli në shkëlqim kaq të madh.

Mjeshtri Tommaso del Tempio na ka përcjellë që në Vëllazëri ishte i madh entuziazmi, dhe, për gjatë të gjithë kohës që kjo Vëllazëri shkëlqeu në botë, kishte bollëk dhe pasuri në të gjitha të mirat. Edhe, vete Virgjeresha Maria e Perendise ja tha shumë vetave, që Ajo do ti sillte, nëpërmjet Vëllazërisë, të mira të panumurta Kishës.

Secili, atëhere, nderoi jashtëzakonisht lart Virgjëreshën Maria, nderoi Vëllazërinë e Saj, dhe ndoqi me përkushtim ritin ceremonial të regjistrimit në Vëllazërin e Marias.

At Giovanni dal Monte, në Marialet e tij, referon për një burrë të shenjtë të një shkence të vetme (që jetonte në kohet në të cilat Shën Domeniku dhe Shën Françesku i jepnin dritë botës me predikimet, shëmbullin dhe mrekullitë e tyre), i cili, me mëshirën e Perëndisë,

coelestibus praegrande volumen ostenderit, quod clara in luce ad instar solis, circum radiis effulgentibus corruptum, resplendebat, in quo Confraternitatis de Psalterio Fratrum et Sororum nomina, pereleganti forma visebantur perscripta.

Scriptorem autem S. Dominicum et S. Franciscum assidere visos; quippe qui omni conatu et zelo indefesso, suae peregrinationis ac praedicationis tempore, quam plurimus ad idem divini cultus stadium vocare et accendere certatim adlaborabant.

Ritum vero Inscriptionis S. P. [157] **Dominicus omni cura diligentiaque obeservabat, et ipse, quotquot erant praeordinati, conscribebat.**

CAPUT XVIII

De multiplici, in spiritualibus item ac temporalibus, Utilitate, ex Inscriptionis ritu, dimanante.

O vigilantissime ovium Christi Custos,

[157] **Shkurtim i: "Sanctus Pater".**

në ekstazë pa, në Qiell, një Vëllim të pamatë që, i ngjashëm me një diell, rezatonte rreth e qark fasha drite shum të bardha; dhe në të dalloheshin, të shkruajtura me shkrim shumë të bukur, emrat e Vëllezërve dhe të Motrave të Vëllazërisë së Rruzarit.

Dhe pa se ato qe ishin ulur për të shkruajtur, ishin Shën Domeniku dhe Shën Françesku; në fakt, ata, me çdo përpjekje dhe me zell të palodhshëm, kudo ku predikonin, kërkonin të gjenin çdo mënyrë të mundshme për të tërhequr dhe ndezur tek të gjithë, të njëjtën dashuri si të tyren ndaj lutjes.

Pastaj shikonte, që Ati i Shenjtë, Domeniku kontrollonte me çdo kujdes dhe zell ritualin e regjistrimit, dhe ai vetë shënonte emrat e atyre që kishin qenë parazgjedhur.

KAPITULLI XVIII

Perfitimet e panumurta shpirtërore dhe materiale që merren me Regjistrimin në Vëllazëri.

O Roje dhe Bari Vigjilent i

et Pastor, quot, et quanta in Ecclesiam, inque orbem Christianum, divina humanaque donorum commoda, ex Inscriptionis ritu, et inscripte Fraternitatis Marianae communicatione descendant, nemo ea satis enumerare, minus pro dignitate commendare potest.

Poterant illa tamen, velut aggesta quaedam cumulatim inspici, in divinis istis Psalterii Oraculis duobus, Oratione, inquam, Dominica, et Angelica Salutatione.

Et, si recte colligamus, adque summa velut capita revocemus omnia, illorum dena ex Oratione Dominica[158], et Salutatione vero Angelica [159] quindena hic [160] proponere [161] licebit.

Quae duo Evangelica cum omnem Psaltarum Christi ac Mariae certatim exerceant conatum, ac industriam sibi vendicent: paria quoque et infinite maiora loboribus praemia esse reposita,

[158] Në botimin e 1691 është: "Domini".

[159] Në botimin e 1691 mungon fjala: "Angelica".

[160] Në botimin e 1691 është: "huc".

[161] Në botimin e 1691 është: "proponamus".

Deleve të Krishtit (Alano Ferrikos), kush vallë do të mund të numëronte ose të shprehte në shkëlqimin e tyre , cilat dhe sa janë përfitimet e dukshme e të padukshme, që i arrijnë Kishës dhe botës Krishtere, nga Regjistrimi në Regjistrin e Vëllazërisë së Marias Më të Shenjtës dhe nga bashkimi i anëtarëve të saj?

Une mund të dëshmoj, që, vërtet tek Rruzari, të dy Lutjet qiellore ajo e Atit Tone Pater Noster dhe ajo e Përshëndetjes së Marias Ave Maria, kanë vlerë të jashtëzakonshme të tillë për të fituar pasuri të jashtëzakonshme shpirtërore.

Sa hirësi të panumërta mund të fitohen, nëse, për vetëm 15 herë, çdo Ati Yne Pater Noster i recitohen dhjetë Përshëndetje Maria, Ave Maria!

Ati dhe Përshëndetja janë dy lutjet evangjelike, tek te cilat Ruzariantët e Krishtit dhe të Marias, recitojnë me energji dhe zell, si dikush në garë, për të cilën dëshirohet të dilet në vendin e parë.

Ata do të marrin një rikompensim për lodhjet e tyre, infinit më shumë nga ato të pritshmet.

Ikonë: Zoja e Rruzarit të Pompeit, Shën Domeniku e Santa Caterina da Siena, shek. XX.

Guido Reni, Zoja e Rruzarit, 1596.

nemo est quem sacra Fides dubitare citra nefas concedat.

Nam *"recipit unusquisque, prout gessit in suo corpore"*, 2 Cor 5[162].

I. Oratio Dominica quidem suis ipsa verbis quibus constat, dena Dona optima insinuat, quibus ita merentes gratia Dei Psaltas factos[163] donare dignatur.

1. Inscripte Fraternitatis bonum est: *in filios Dei adoptatio*[164]: quia, *Pater Noster*, orant Psaltae.

Qui enim propriis culparum demeritis fuerant reprobi, Fraternitatis consortio tantae Dei efficiantur filii.

2. Coelestis Societatis imitatio per gratiam.

Quia orant: *Qui es in coelis*: id est, Beatis ipsis, per gratiam et gloriam.

[162] Në botimin e 1691 mungon citimi i 2 Cor. 5.

[163] Në botimin e 1691 është: "mactos" (onorato).

[164] Në botimin e 1691 është: "adoptio".

Asnjë të mos ketë dyshime për këtë gjë, nëse nuk don të kryeje një mangësi të rëndë kundër Besimit të Shenjtë: "Në fakt, çdonjeri do të marrë kompensim për veprat e kryera deri në fund të ditëve të tij" (2 Corinzi. 5,10).

I. Lutja e Atit Tonë Pater Noster përbëhet, kështu, nga dhjetë shprehje, dhe secilës prej tyre i korispondojnë dhjetë përfitime të jashtëzakonshme, që Perëndija ja ofron si çmim Ruzariantëve qe e meritojnë:

1. kur Rruzariantët luten: "Ati Ynë" ("Pater Noster"), ata kërkojnë të kenë mirësinë e të qënurit të numëruar, nëpërmjet regjistrimit, në Vëllazërinë e Rruzarit, nga momenti që janë Bij të Perëndisë: ata, në fakt, pavarësisht një kohe së qënuri larg Perëndisë, për shkak të mëkateve të tyre, rikthehen për të jetuar fëmijërinë e tyre tek Perëndija, për të marrë pjesë në Vëllazëri kaq të madhe;

2. kur Rruzariantët luten: "Që je në Qiell", ata kërkojnë që, me ndihmën e Perëndisë, Vëllazëria të bëhet një imazh i Qytetit në Qiell, dhe të regjistruarit të barazojnë Shenjtët, sa në hirësi dhe në lavdi;

3. *Sanctificatio* Nominis Dei in Ecclesia; quod orent toties: *Sanctificetur, etc.*

Si enim Nomen Dei et Mariae uno in Psalterio quinquagies supra centies sanctificatur, quoties in ore, in corde Fratrum omnium, atque Sororum?

Et vere[165] hi, orationis, vi, sancti fiunt ipsi.

4. *Regni Dei adventus*, tum in Politiae, tum in Ecclesiae, tum in Gloriae divinae regnum, quod orent: *Adveniat Regnum tuum.*

Atque ita, qui ante servi fuerant, nunc liberti Dei in ipsius regno sunt.

5. *Dei voluntatis impletio*, quod orant: *Fiat voluntas tua etc.*

6. *Temporalium sufficentia* magis, quam abundantia, quod orant: *Panem nostrum etc.* vitae necessarium mortali, et spiritali in

[165] **Në botimin e 1691 është: "vero".**

3. kur Rruzariantët luten: "U shenjtëroftë emri yt", ata kërkojnë hirin e Kishës për të mbrojtur Emrin e Shenjtë të Perëndisë në botë: nëse në fakt Emri i Perëndisë dhe i Marias, në vetëm një Rruzar, përsëritet shenjtërisht 150 herë, edhe sa herë më shumë ky Emer i Shenjtë do të jetë në buzët dhe në zemrat e të gjithë Vëllezërve dhe të Motrave!

Sa veta do të shenjtërohen nga forca e kësaj Lutjeje!

4. kur Rruzariantët luten: "Ardhtë Mbretërimi yt", ata kërkojnë hirin që të arrijë Mbretëria e Perëndisë, në Botë, në Kishë dhe në Mbretërinë e Lavdisë së Perëndisë, me qëllim që ata që kanë qenë të përfunduar në skllavëri, përfundimisht me Mbretërimin e Perëndisë të mund të rifitojnë lirinë;

5. kur Rruzariantët luten: "u bëfte vullneti jot, etj.", ata kërkojnë hirin që Vullneti i Perëndisë u plotësoftë nga të gjithë;

6. kur Rruzariantët luten: "buka jone, etj.", ata kërkojnë hirin e asaj, sa mjafton vetëm për të jetuar në

Sacramentorum digna usurpatione.

Hae quidem [166] honorem [167] causae generales omnium, tantum, seu [168] par, apud multos Deique diu, suique immemores, valuerunt; ut nulla eis cederet dies, quin tremendo S. Missae Sacrificio supplices prius adstitissent: quam ad suae concederent officia vocationis.

7. *Dimissio peccatorum*, quod orent: Et dimitte[169]. Hine oh quanta peccatorum facta est, fitque conversio stupentibus Angelorum choris, et exultantibus.

8. *Fraterna Charitas et pax* intus et foris, qua publica, qua privata.

Effecta ea testantur luculenter non nisi orbi universo, quod orent: *Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*[170].

[166] Në botimin e 1691 është: "quinque".

[167] Në botimin e 1691 është: "bonorum".

[168] Në botimin e 1691 është: "ceu".

[169] Në botimin e 1691 është: "Et dimit. etj.".

[170] Në botimin e 1691 janë fjalët me pika: "Sicut et nos di. de. no".

ketë mish të vdekshëm, dhe një pjesmarrje të denjë në Sakramentet për jetën në shpirt, Ato që janë ndihma autentike të nevojshme dhe të domozdoshme për njerëzit, që jetojnë në harresën e Perëndisë dhe të vetvetes; ata kërkojnë, pastaj, që të mos kalojë asnjë ditë pa vajtur ata të asistojnë me përkushtim në Sakrificën e Shenjtë të Meshës, para se të marrin përsipër detyrat tamam të gjëndjes së jetës së tyre;

7. kur Rruzariantet luten: "Dhe na i fal borxhet tona", ata i kërkojnë Perëndisë ti falë mëkatet e tyre.

Oh, sa kthime mëkatarësh kanë ndodhur dhe ndodhin kështu!

Mahnisin dhe gëzojnë Korin e Engjejve!

8. kur Rruzariantët luten: "sikurse neve t'ja falim ato borxhlinjve tanë", ata i kërkojnë Perëndisë hirin e Dashurisë Vëllazërore dhe të paqes së zemrës dhe paqen në botë, në shoqeri e në familje: frutet e kësaj lutje eksperimentohen bollshëm në të gjithë botën;

9. *A*[171] *tentationibus liberatio*, quod orent: *Et ne nos, etc.*

Et hoc experti sumus in multis; qui positi[172] in Fraternitatem tantae communionis evaserunt in Samsones, Davides etc.

10. *Liberatio a malis* tum colpae, tum poene, quod orent: *Sed libera nos, etc.*

Atque hinc vidimus, ut notorium, infirmos multos, contribulatos ac tantum non pene desperatos, redditos sibi, Deo, vitaeque novae; ut primum sese in Fraternitatem hanc conscribi consenserunt, et Psalterium pie frequentare instituerunt.

Unde Psalterii merito mulierem caecam vidi illuminatam: aliam malo daemone obsessam ac rabidam, perfecte liberatam.

[171] **Në botimin e 1691 është: "Ab".**

[172] **Në botimin e 1691 është: "post sui".**

9. kur Rruzariantët luten: “Dhe mos na ço në tundim”, ata i kërkojnë Perëndisë çlirimin nga tundimet: sa herë kemi parë me syte tanë që ata që kanë hyre në këtë Vëllazëri, në këtë bashkim kaq të madh, janë bërë si Sansone dhe si Davide, etj!

10. kur Rruzariantët luten: “Por na çliro nga e keqja”, ata i kërkojnë Perëndisë hirin e çlirimit nga e keqja e fajit, dhe nga e keqja e dënimit.

Dhe, ndër të tjera, sa herë kemi parë në realitet që shumë të semurë e rënkonjës, disa nga të cilët dhe në kushte dëshpërimi , i janë kthyer Perëndisë dhe jetës së hirit, kur kanë kërkuar për tu regjistruar në këtë Vëllazëri, dhe kanë vendosur të recitojnë shenjtërisht Rruzarin?

Njihja një grua që ishte e verbër , që e ka fituar shikimin duke lutur Rruzarin; dhe një grua tjetër, e pushtuar nga demoni, që ishte egërsuar, dhe u lirua plotësisht.

Ista, aliaque talia, et efficacia Dominicae Orationis obtineri posse, nos Fides Christiana docet, inde, ex quo eandem divinam nos Orationem Christus docuit: simul quoque in eadem bona petenda omnia, et quaecunque mala depraecanda, comprehendit: tum denique et consecuturum effectum velut promisit istis.

Matt. 7, Luc. 11: *"Quaerite et invenietis: pulsate et aperietur vobis, petite, et accipietis. Omnis enim qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit; et pulsanti aperietur".*

Et ne rerum quicquam petendarum excepisse videri possit; addidit, Marci[173] 11: *"Quicquid orantes petieritis, credite, quia[174] accipietis, et fiet vobis".*

Atque praedicta capita dena in ipsis verbis Dominicis expressa esse, sat ipsa loquuntur.

II. Salutatio Angelica nunc sua[175] ratione quindena Bona in sese contineat, patentibus rite parata; quae Psaltis Marie tum

[173] Në botimin e 1691 është: "Luc.".

[174] Në botimin e 1691 është: "et".

[175] Në botimin e 1691 është: qua".

Besimi i Krishterë na mëson, që duke recituar Ati Yne Pater Noster mund të arrihen perfitime të njëjta dhe bile dhe më të mëdha.

Edhe Krishti Jezus na ka mësuar të lutemi, në mënyrë që Perëndija, të na japë çdo të mirë, dhe të na largojë nga çdo e keqe, dhe na ka premtuar se të tilla shpresa do të realizohen, kur thotë: Pyesni dhe do t'ju jepet, kërkoni dhe do të gjeni, trokisni dhe do t'ju hapet. Sepse kush kërkon fiton, kush kërkon gjen, dhe kush troket do ti hapet" (Matteo. 7,7-8; Lc. 11,9-10).

Dhe, meqellim qe asnje njeri te mos dyshonte qe nuk ka asgje, qe mund te mos kerkohet ne lutje, Jezusi shtoi: "Çfardo gjeje qe do te kerkoni ne lutje, besoni se do ta merrni, dhe do tju jepet" (Marco. 11,24).

Dhe sigurisht, edhe kur luten dhjetë fjalët baze te Atit Tone Pater Noster, ato nuk do të mbeten pa kompensim.

II. Edhe lutja Ave Maria përmban pesëmbëdhjetë Privilegje, të pregatitura për ata që i kërkojnë në mënyrë të merituar, dhe që Perëndija me mirësinë e Vet, ja dhuron

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Zoja e Rruzarit, Kisha Shën Nikola, shek. XVIII, Überlingen (Tubinga, Germania).

pro Salutationis dignitate, tum pro merito Virginis, clementer a Deo concedantur[176], pari via modoque declarabo.

Quindenis ea voculis constat plane divinis: ne quis vel apicem in ea vacare mysterio putet, ecce tibi Fructus seu *Effecta* illius totidem perinde divina recensebo dumtaxat.

Bonum primum est, *Liberatio a Vae* maledictionis Evae: per Ave.

2. *Mentis illuminatio*, per inspirationes scientiarum informationes, et gratiam; per *Maria* id est[177] Illuminatrix.

3. *Gratiae donatio* singularis servis suis peculiaribus conferenda: quia *Gratia*, orant.

4. *Abundantia gratiae* per plenitudinem Spiritus Sancti: quia *Plena* orant,

[176] Në botimin e 1691 është: "conceduntur".

[177] Në botimin e 1691, në vend të "id est", eshte: "I".

rruzariantëve të Marias, si për fuqinë që ekziston tek Ave Maria, ashtu dhe për Meritat e Virgjëreshës Maria: do ti numëroj ato në të njëjtën mënyrë dhe me të njëjtën metodë.

Lutja Tungjatjeta Maria, Ave Maria është e përbërë nga 15 fjalëza të jashtëzakonshme, dhe kurrë askujt nuk i shkon në mëndje ti heqe asnjë presje të vetme kësaj lutjeje qiellore: dhe tani, ja, do të të bëj të admirosh frutet dhe përfitimet e mrekullueshme që përmban Ave Maria:

1. Kur Rruzariantët lusin: "Tungjatjeta" (Ave), ata i kërkojnë asaj si mirësi e parë, ç'lirimin nga mallkimi i dëmit të Evës;

2. kur Rruzariantet lusin: "Maria", që do të thotë, Ajo që shkëlqen me Dritë, ata i kërkojne Asaj hirin e dritave dhe hiret e brendshme, për të njohur thellë realitetin e gjërave;

3. kur Rruzariantët lusin: "Hir" (Gratia), i kërkojnë Asaj, që ti dhurohet shërbëtorëve më të devotshëm të Marias, një dhuratë speciale Hiri.;

4. kur Rruzariantët lusin: "i plote", (Plena), i kerkojnë asaj hirin e

et singularem Mariae plenitudinem praedicant.

5. *Dominium libertatis*, Galat. 4: *"Qua Libertate nos Christus liberavit"*; quia in *Dominus*, Dominae Mariae Dominationem singulariter extollunt.

6. *Assistentia Dei* in hac mundi vita.

Quia, *Tecum*, orant famuli de societate Mariae.

7. *Benedictio Angelica*: quia, *Benedicta*, orantes Mariae benedictionem venerantur Angelicam, item et ipsi ab Angelis benedicendi.

8. *Privilegii specialis* possessio, prae aliis, danda Psaltis, quod in *Tu*, Deipare demonstrent praecellentias alias supra mulieres.

Shpirtit të Shenjtë deri në Tërësinë e Tij të Plotë dhe ata të mund të ekzaltojnë perfeksionin e jashtëzakonshëm të shkëlqimit të Marias më të Shenjtës;

5. kur Rruzariantët luten: "Sundimtari" (Dominus), ata ekzaltojnë Bashkimin perfekt të Vullnetit të Marias më të Shenjtës me Vullnetin e Perëndisë, dhe i kërkojnë Asaj hirin e bashkimit të vullnetit të tyre me "Perëndinë", duke e ditur që "Krishti na ka çliruar nga Skllavëria" (Galati 4,31);

6. kur Rruzariantët luten: "Me ty, (Tecum)", të regjistruarit në Vëllazërinë e Marias i kërkojnë Asaj hirin e mbrojtjes së Perëndisë në këtë jetë tokësore;

7. kur Rruzariantët luten: "e Bekuar", (Benedicta), ata ekzaltojnë Bekimin e Engjëllit për Marian, dhe i kërkojnë Asaj, hirin e të qënit të bekuar, edhe ata vetë, nga Engjëjt e tyre Mbrojtës;

8. kur Rruzariantët luten: "Ti", (Tu), ata ekzaltojnë Privilegjet e Nënës së Perëndisë respektivisht të gjitha grave të tjera, dhe i kërkojne Asaj hirin e një Privilegji të vetëm për të regjistruarit në Vëllazëri;

9. *Misericordiae impetratio*, quod, *in mulieribus*, eximiam Matrem misericordiae eminere confiteantur.

10. *Benedictio specialis*: quia in dies centies et quinquagies Dei Filio dicunt, *Et benedictus*, qui benedicentes se benedicit.

11. *Fructus naturae, gratiae, et gloriae.*

Quia in *Fructus*, fructuum Fructum Mariae certatim cohonorant Jesum.

12. *Perfectio corporis* in natura, moribus, et fortuna, quantum saluti expedierit.

Quia in, *Ventris*, voce laudant nobilissimum, et purissimum, Virginitatis templum, et Trinitatis Triclinium.

13. *Familiaritas Mariae* specialis in uno[178] donorum aliquo[179]: quod in *Tui*,

[178] Në botimin e 1691 është: "una".

[179] Në botimin e 1691 është: "aliquo".

9. kur Rruzariantet luten: "Ndër gratë" (In Mulieribus), ekzaltojnë superioritetin e jashtëzakonshëm të Nënës së Mëshirës "mbi të gjitha gratë e tjera", dhe i kërkojnë Asaj hirin e Mëshirës;

10. kur Rruzariantët luten: "Dhe i bekuar" (Et Benedictus), ata i kërkojnë Asaj hirin e një bekimi të veçantë të Birit të Perëndisë, që ata ta lavdërojnë 150 here ne ditë, në menyrë që Ai ti bekojë ata që e bekuan;

11. kur Rruzariantët luten: "Frut" (Fructus), ata nderojnë Jezusin, fruti shkëlqyer i Marias, dhe i kërkojnë Asaj hirin e Frutit të Jetës, të Hirit dhe të Lavdisë;

12. kur Rruzariantët luten: "Barkut" (Ventris), ata lavdërojnë Marian, Tempullin fisnik dhe më të pastër të Virgjërisë dhe banesë e Trinitetit, dhe i kërkojnë Asaj përmbushjen e kësaj jete trupore, në vepra të shenjta dhe në fat të mirë, për të arritur shpëtimin e përjetshëm;

13. kur Rruzariantët tek Ave Maria luten: "Tënd" (Tui), të regjistruarit në Vëllazëri

specialem Mariae proprietatem quandam designant, quae illa cumque fuerit.

14. *Salus gratiae, et gloriae*: pro qua orant in *Jesus*, Matth. 1.

***Ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum*: praesertim tales suae Salutis praeconis et Psaltas, Nominis sui cultores perpetuos.**

15. *Dignus honor Sacramentorum*: quem, dum vivunt, illis praestabunt[180], et a quibus muniti dignius et vivis decedent, ut confessi, contriti, Viatico cibati, et inuncti.

Quod *Christus*, id est, Unctus, toties frequentent pro [181] corde, et ore Psaltae coronarii Christi, et Mariae.

III. Dices: Non video, quemadmodum ex Angelica Salutatione dicta quindena bona promanent.

Doleo caecitatem: et quia caecus es, in foveam cadis.

[180] Në botimin e 1691 është: "praestabant".

[181] Në botimin e 1691 është: "pio".

kërkojnë hirin e një miqësie të veçantë me Marian dhe dhuratën e një prej Virtyteve të Shkëlqyera të Saj;

14. kur Rruzariantët lusin tek Ave Maria: "Jesus", i kerkojnë Asaj shpëtimin e trupit dhe të shpirtit: "Ai në fakt do ti shpetojë nga mëkatet e tyre, do të shpëtojë popullin e tij" (Mt. 1,21), në mënyrë të veçantë, Lajmëtarët e tij të Shpëtimit dhe Rruzariantët, Miqtë e tij besnikë;

15. kur Rruzariantët lusin shumë herë me zemër dhe me gojë: "Krisht", ose "i Perkëdheluri i Perëndisë", ata i kërkojnë Asaj hirin për t'ju qasur, për të gjithë jetën, më shumë nderim Sakramenteve, dhe për të dalë denjësisht nga kjo jetë, pasi janë penduar dhe kanë kërkuar falje për mëkatet në Rrefim, të ushqyer me të gjitha të nevojshmet dhe të Mirosur me Vajin e Shenjtë.

III. Ka mundësi që ti të thuash: Nuk shoh në çfarë mënyre nga Përshëndetja Ave Maria mund të vinë këto 15 përfitime!

Pikëllohem nga verbëria jote! Dhe duke qenë i verbër, bjen në një gropë!

Audi igitur, si videas minus.

1. Christiano addubitare nefas est: quin ista, pluraque et maiora Bona divinae insint Salutationi, atque eadem in *Maria gratia plena* extiterint.

2. Cum igitur huiusce plenitudinis confessio, et laudatio digna, a Psaltis quotidie fiat, ac toties; cumque in divinis Salutationis voculis eadem contenta quoque pie ac rite memorentur, et Virgini, ex ipsiusmet accepta thesanro hoc offerantur in iisdem voculis, ceu phialis a Deo fictis ad id factisque.

3. Cum denique Veritas Christus spondeat, pro dato reddendum danti centuplum, vel in hoc etiam mundo, fore: cquis esse Christianus potest, quem sancta Fides et Spes iuste sinant, vel *Deo* discredere, vel *Bono* diffidere, quin possit, et velit, ut Verba haec sua sint *Verba vitae*, sintque res ipsa illius, *qui dixit et facta sunt.*

Ex quibus duo admiranda et adnotanda se fecerunt.

Dëgjo atëhere, nëse shikon pak:

1. Është e pamundur që një i Krishterë të ketë dyshim që në Përshëndetjen qiellore Ave Maria, të jenë brënda jo vetëm këto, por shumë të mira të tjera me vlerë superiore, te cilat shkëlqejnë tek Maria, Topçja e Hirit.

2. Në fakt Rruzariantët, me nderim të përditshëm, nderojnë dhe lavdërojnë Marian Topçen e Hirit, dhe po kaq herë, në Fjalët e Shenjta të Përshëndetjes Ave Maria, rikujtojnë me zell dhe përulsisht hiret që përmbajnë të tilla fjalë, dhe i ofrojnë të njëjtat fjalë Virgjëreshës, me qëllim që ti marrë ato në Thesarin e vet, si kupa të mbushura me vepra të mira.

3. Nga momenti që Krishti, që është e Vërteta, ka premtuar ti kthejë edhe në këtë botë qindarkën atij që do ja këtë dhënë, a ka mundësi vallë të ekzistojë një i Krishterë që ka Besimin e Shenjtë dhe Shpresën, që të mos mund të besojë ose të heqë dorë nga besimi tek Perëndija, ose të dyshojë për një premtim të tillë, dhe të pretendojë gjithashtu që opinionet e veta të jenë fjalë jete, të barabarta, njësoj si fjalet e Atij "që tha e u bë" (Sal. 32,9)?

Nga gjërat e thëna deri tani, dy janë gjërat e mrekullueshme që duhen nënvizuar:

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe Rruzariantja, shek. XX.

Guido Reni, Madonna del Rosario, 1630.

Prius Dignitas, vis et Potestas, Opulentia divina, et sanctitas Salutationis Ave, etc.

Alterum felicitas Psaltarum, quibus eam inspirare mentem dignatus est Deus, ut sibi adlubescere sinerent ad eam tantam Fraternitatem Psalterii adque ipsum divinum, non iam solummodo Davidicum Psalterium: in, et cum quo versantes, velut in *Fluminis impetu*, qui *laetificat Civitatem Dei*; quique *sanctificavit tabernaculum eius*: quomodo, vel mente capi potest, quin penitissime ab eo non permadescant.

IV. Quapropter ecce tibi, quisque Psaltes Mariae corollas quindecim offert quotidie, sed generis eas triplicis: unam in Quinquagena prima, *Rosarum*, et liliorum; alteram in secunda, *Gemmarum*; tertiam in postrema, *Stellarum*.

Quis autem voces Salutatorias non intelligit longe vincere rosas suavitate; gemmas, praetiositate; stellas, claritate?

e para është dinjiteti, vlera, efikasiteti, pasuritë qiellore dhe Shenjtësia e Përshëndetjes Ave Maria;

e dyta është lumturia e Rruzariantëve, të cilëve, ka qënë Perëndija që ja ka inspiruar vullnetin për të hyrë aty, dhe ka lejuar që ata të pushtoheshin nga madhështia e Vëllazërisë së Rruzarit dhe nga recitimi i Psallterit të mrekullueshëm të Rruzarit (që e ka marrë emrin sipas Psallterit Davidik).

Me Rruzarin, dhe nëpërmjet Rruzarit, rrihet si mbi rrjedhën e një lumi, i cili gëzon Qytetin e Perëndisë dhe "Strehën e Shenjtë të Tij" (Sal. 45,5): një Strehë, që kuptohet lehtë, do të jetë gjithmonë si një kopësht i ujitur.

IV. Ja, lumi është pranë teje, o Rruzarian, që i ofron çdo ditë Marias një kurorë me tre pesëdhjetëshe lulesh tre llojesh të ndryshme: pesëdhjetëshja e parë, Trandafila dhe Zambakë; pesëdhjetëshja e dytë, xhevahirë; pesedhjetëshja e tretë dhe e fundit, yje. Kush nuk do ta besonte se fjalët e Pershëndetjes Ave Maria kalojnë së tepërmi trandafilat për nga bukuria, xhevahiret për nga vlera, yjet për nga shkëlqimi?

Denique haec vidit et audivit *a Virgine Maria supradictus Sponsus eiusdem Mariae Virginis, et plurima de similibus mirabilissima.*

CAPUT XIX

Quod horum melius: Psalterium Orare voce, vel mente? An Praedicare? Dictare? Propugnare id defendendo?

Domine servorum Christi fidelium metuende.

Humana non quiescens aviditas, saepius multa quaerit impulsa lenitate [182] , quam Devotione ducta.

I. Quaestio: *Utrum praestet: Orare Mente, an voce Psalterium?*

Dico:

1. Scienti mentaliter id orare, haud necesse est uti voce, Augustini vox est: Oratio mentalis sine voce valere potest, sed vocalis,

[182] Në botimin e 1691 është: "levitate".

Këto gjëra, dhe shumë të tjera të natyrës edhe më të mrekullueshme, i ka parë dhe i ka dëgjuar nga Virgjëresha Maria, vetë Burri i Virgjëreshës Maria.

KAPITULLI XIX

Kush është më mirë: të lusësh Rruzarin me zë të lartë apo në heshtje? Është më mirë ta predikosh Rruzarin apo është më mirë ta anunçosh me shkrime apologjetike?

O Peshkop kurajoz i Shërbëtorëve besnikë të Krishtit (Alano Ferrikos), lakmija njerëzore për të ditur nuk gjen kurrë pushim, dhe, e shtyrë më shumë nga kotësia e njohjes, se sa nga devocioni, vendos tepër shpesh disa pyetje:

I. pyetja e parë: si është më mirë: të lusësh Rruzarin në heshtje apo me zë të lartë?

Pergjigjem:

1. Kush e reciton Rruzarin në heshtje, nuk është e domozdoshme që ta thotë me zë të lartë, siç thotë Shën Agustini në një shkrim të tij: "Lutja e bërë në heshtje mund të jetë e vlefshme,

nequaquam est meritoria, sine mente devota.

2. Vocale simul et mentale Psalterium melius est, quam alterum solum, quod ei duplex insit bonum; Poenalitas maior a corporis actu et a contentione mentis.

3. Talis Psalterii usus esse potest aeternae vitae meritorius, utpote pure voluntarius, nullo Ecclesiae praecepto mandatus, et ex se bonus, ut supra patet.

II. Quaestio: *Utrum melius: Orationem isthanc orare ad sensum Verborum: an Rerum?*

Dico:

1. Meditationes de [183] Christi Incarnatione, Passione, Gloria; deque Sanctis, de virtutibus et vitiis pluris sunt in Psalterio

[183] **Në botimin e 1691, "de"-ja gjendet pas "Cristi".**

por lutja me zë të lartë në asnjë mënyrë nuk do të jetë e merituar , nëse mendja nuk do të jetë e përkushtuar".

2. Sidoqoftë është më mirë Rruzari i thënë me të dyja, edhe me zë të lartë dhe me mendje të përkushtuar, se sa i thënë vetëm në heshtje, sepse përmbahet një e mirë e dyfishte në recitimin e Rruzarit: në fakt, lodhja është më e madhe për shkak të veprimit të trupit dhe të sforcimit të mëndjes.

3. Recitimi me mendje dhe me zë i Rruzarit merr merita më të mëdha për jetën e përjetshme, duke qenë se është një zgjedhje e lirë, e padiktuar nga asnjë parim i Kishës, dhe është një gjë në vetvete shumë e mirë, siç u pa më lart;

II. pyetja e dytë është: cila nga të dyja është më e mirë: ta lusësh këtë lutje duke medituar kuptimin e fjalëve apo të Mistereve?

Përgjigjem:

1. Meditimi për Misteret e Mishërimit, të Pasionit, të Lavdisë së Krishtit dhe të Shenjtëve, si thjesht meditim për virtytet dhe veset, është në Rruzar me i mirë respektivisht vëmëndjes në

quam ad verborum sensum attentio; quia rerum alia, atque alia novitate meditatarum tollit fastidium.

2. Psalterium hoc potius est institutum ad sese sub Deo colligendum, quam ad publice orandum idem in Ecclesia: cum liberae sit Devotionis, et non Necessitatis.

3. Oportet ut Psaltes Mariae saltem intendat orare attente, tametsi actu non oret attente.

Attentio enim actualis ad merendum necessaria non est, in hoc praesertim orandi modo libero: quid[184] idcirco potest orari inter ambulandum, etc, modisque aliis quibuscunque libuerit, potest addere, demere, dividere partes Psalterii ad placitum.

III. Quaestio: *Utrum melius: Psalterium Praedicare, an Orare?*

Dico (caeteris paribus): Praedicare praestat.

[184] **Në botimin e 1691 është: "qui".**

kuptimin e fjalëve, meqenëse meditimet ofrojnë shumë rrugë për ta parë Rruzarin gjithmonë si një gjë të re dhe asnjëherë përsëritës.

2. Rruzari është krijuar si arësye e parë për të ardhur tek Perëndija, akoma më përpara se të recitohej publikisht në Kishë, duke qenë Rruzari një zgjedhje e lirë dhe jo një detyrim.

3. Rruzarianti i Marias të jetë i përqëndruar gjatë lutjes, edhe pse faktikisht, jo gjithmonë arrin ta bejë për gjithë kohën e lutjes: nuk është e nevojshme, në fakt, të meditosh gjithmonë me vëmëndje gjatë lutjes së Rruzarit, që përkundrazi, të len lirinë të lutesh në shumë forma, p.sh., ndërsa je duke ecur, etj., dhe në çfardo lloj mënyre tjetër, ashtu si të jetë e mundur të shtohen ose zëvëndësohen misteret, ose të recitohet në më shumë pjesë Rruzari, sipas dëshirës së secilit.

III. Pyetja e tretë: kush është më mirë: ta predikosh Rruzarin apo ta lusësh solemnisht?

Pergjigjem, si dhe më përpara, që ndër të dyja, shkëlqen predikimi.

Nam illud, quanto est communis bonum, ac utilius; tanto et melius.

Quanquam quoad fervorem privatae devotionis, Orare potest alteri praestare.

IV. Quaestio: *Quid istorum melius est*[185]*; Confessiones excipere, et in poenitentiam iniungere Psalterium: an idem contra oppugnantes propugnare, an orare tantum?*

Distinguo:

1. Quoad vero bonum proximi praedicta praecellunt isti soli orare;

2. quoad vero bonum suum proprium; ipsum *Orare* posset iis antestare.

3. Quanquam, Reconciliare, id in poenam dare, defensare, sunt quasi orare.

S. Augustinus, enim: *"Omne opus bonum est oratio"*, et vere.

V. Quaestio: *Utrum melius: Dictare quaedam ad calamum de Psalterio, an idem praedicare?*

Dictare, inquam.

[185] **Në botimin e 1691 mungon: "est".**

Në fakt, një e mirë sa më e përgjithshme dhe e dobishme të jetë, aq më e mirë është. Sidoqoftë, kur dikush lutet me entuziazmin e devotshmërisë, ai e kalon predikimin.

IV. Kërkesa e katërt është: çfarë është më e mirë: të rrefehemi e të japim si pendim Rruzarin, apo ta mbrojmë Rruzarin nga armiqtë e tij, apo ta lusim vetëm?

Përgjigjem me një dallim:

1. lidhur me përfitimin për të tjerët, variantet në preçedencë lart janë më të mira se sa vetëm me u lut;

2. por, lidhur me përfitimin personal, varianti vetëm lutje mund t'ja kalonte dy të tjerave;

3. sidoqoftë, të japësh në Rrëfim Rruzarin si pendim dhe ta mbrosh atë, janë si ta lusësh atë: Shën Agustini, në fakt, thotë: "Çdo vepër e mirë është lutje", dhe është vërtetë kështu.

V. Pyetja e pestë është: Çfarë është më e mirë: të shkruash me penë vepra për Rruzarin, apo ta predikosh atë?

Te shkruash, këtë mbështes unë:

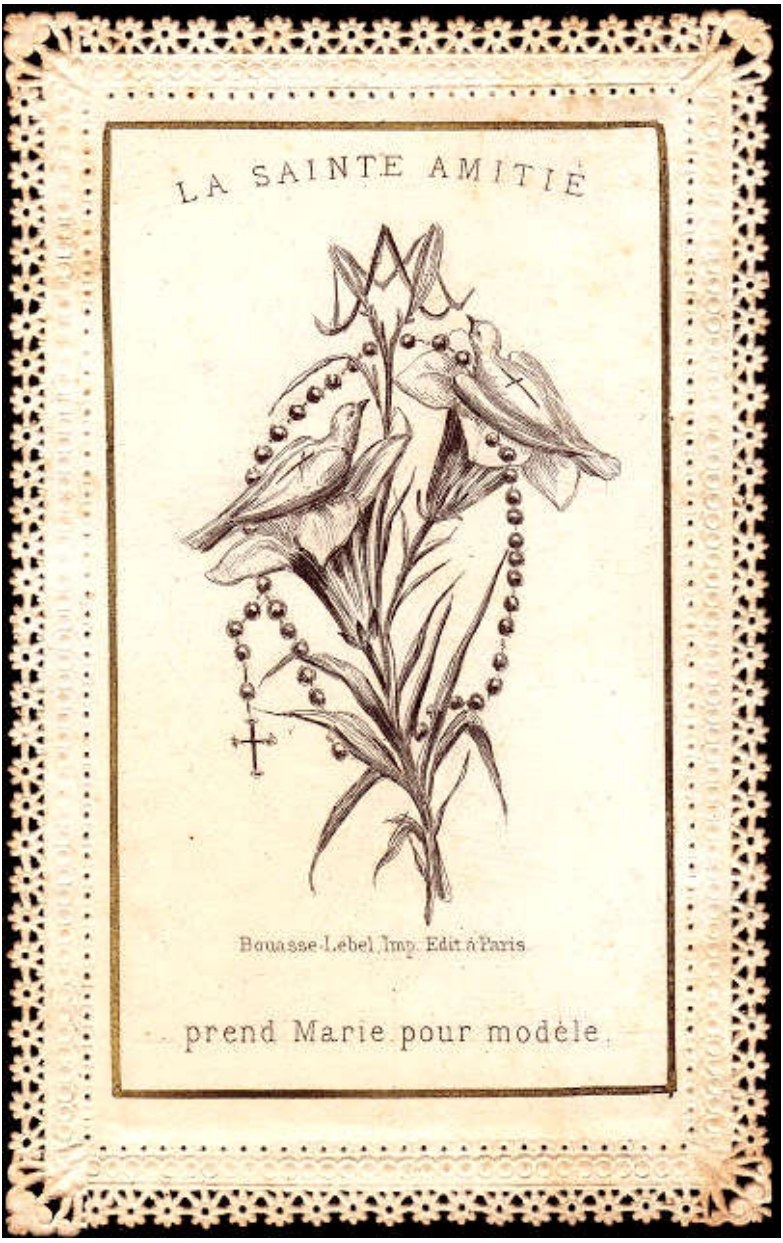

Ikonë, shek. XIX.

Shkolla Flaminge, Zoja e Rruzarit, shek. XV.

1. Quia dictator, est Doctorum doctor; qui inde simpliciores ad praedicandum erudiunt.

2. Et quia in dictatione maior est contemplatio, ad vitam contemplativam propius accedens; quam praedicatio, quae activam ad vitam pertinet.

3. Scriba est tanquam Moyses quidam, Verbum Domini revelans Aaroni.

Praedicatores vero sunt velut Aaron in verbo subjectus Moysi.

4. Quanquam respectu laboris, charitatis, aut necessitatis ipsum *Praedicare*, altioris esse meriti potest, quam *Dictare*.

VI. Quastio. *Utrum melius: scribere sub altero dictante, an orare, praedicare, reconciliare? etc.*

Dico.

1. Scribae Doctorum Sanctorum, si fuerint in gratia, merentur Aureolam Doctorum, et gloriae societatem, etsi non paris cum Magistris.

2. Quia vero isti per magnam quotidie poenam habent in mente subinde invita, inque corporis labore;

1. në fakt, ai që shkruan është Mjeshtri i Mjeshtrave, të cilët, pastaj, do të mësojnë më të thjeshtët nëpërmjet predikimit;

2. dhe meqenëse tek shkrimi është më e madhe soditja, kush shkruan do të jetë më afër jetës soditëse respektivisht atij që predikon, që, në ndryshim me të parin, është në jetën aktive;

3. kush shkruan është si Mojsiu, që i zbulon Aronnit Fjalën e Perëndisë: predikuesit, në fakt, janë Aronët e rinj, subjekte të Mojsive të rinj që i ofrojnë atyre fjalën;

4. sidoqoftë, sa për lodhjen, dashurinë dhe sakrificën, predikimi mund të ketë një meritë superiore ndaj shkrimit.

VI. Pyetja e gjashtë: çfarë është më mirë: të shkruash ndën diktimin e një tjetri, apo të lusësh Rruzarin, ta predikosh atë, ta rrëfesh atë, etj.?

Përgjigjem:

1. sekretarët e Shenjtorëve Doktorë, nëse mbeten në hir, e meritojnë Aureolën e Doktorëve dhe marrjen pjesë në lavdinë e tyre, edhe nëse jo në të njëjtin nivel me Mjeshtrat e tyre;

2. kur sekretarët, për shkak të lodhjes së madhe të përditshme , janë shpesh të topitur

item tentationes saepe diaboli pulsantur de omittenda scriptione, de valetudine sibi inde laedenda, etc.

Ideo quoad haec talia, maioris esse meriti queunt, ut qui in poena maiore versentur: praeterquam quod causa salutis sint multis, ex eorum scriptorum usu procurandae.

Verum ex pura devotione scribere oportet, non aviditate lucelli.

3. Magni item sunt meriti, qui conscripta communicant aliis ac evulgant.

Isti enim sunt velut aurigae, quibus vasa doctrinae Sancti Spiritus deferuntur in orbem.

Et tales par est, ut in Fraternitate Psalterii recenseatur, qui etsi minus facto, ac voto tamen id orant, et offerunt: quin etiam in aequivalenti Christum et Mariam colunt.

VII. Denique unum hic referam, ab ipsa Virgine Maria cuidam sibi devoto revelatum infra annos quatuor, quae aiebat: *"Ego impetravi a Filio meo, quod omnes in ista Confraternitate habere possint in Confratres*

nga lodhja fizike dhe mendore, djalli i shtyn me tundime për të mos bërë transkriptime, ose sëmuren: ku ka gjëra të tilla, ata mund të fitojnë një meritë më të madhe, meqenëse ata ndodhen në një dhimbje më të madhe; por, për të fituar meritat, duhet që sëmundja të jetë për arësye devocioni, dhe jo për lakminë e fitimit;

3. njësoj, fitojnë një meritë të madhe, ata të cilët i komunikojnë të tjerëve shkrimet e tyre dhe i zbulojnë: ata, në fakt, janë si karrocierët, të cilët transportojnë në botë vozat e doktrinës së Shpirtit të Shenjtë.

Dhe është e drejtë që ata të regjistrohen në listën e Vëllazërisë së Rruzarit, nga momenti që ata luten dhe ofrojnë Rruzarin me veprën e tyre dhe lutjen e tyre: në të vërtetë, ata nderojnë Krishtin dhe Marian, në një mënyrë ekujvalente.

VII. Në fund, do sjell tani një Zbulesë, që i bëri Virgjëresha Maria një të përkushtuari, më pak se katër vjet më parë, ku Ajo thoshte: "Une kam marrë nga Biri im të drejtën, që të gjithë në këtë Vëllazëri të mund të kenë si Vëllezër të tyre të gjithë

suos totam Curiam coelestem, in vita et in morte: quoad omnium meritorum cum Sanctis Communicationem, ac si ipsi Beati in hac mortalitate unam eandemque cum ipsis haberent Fraternitatem.

Admirabatur, ille, nil credens dicto.

Cui illa: *"Cur non credis eos sodales esse: cum Psaltae mei in mundo id agant*[186], *quod Beati in coelis omnes semper faciunt?".***

Unde S. Gregorius infert: "Homines venite ad Angelorum Ordines, quorum tenuerunt in vita actus officiorum.

CAPUT XX.
De Gestatione Psalterii

Episcope Christi famulorum piissime.

I. Quaeritur: *An ait conveniens ad zonam, vel manum, aliterve circumferre secum Patriloquium, sive Coronam Rosariam?*

[186] **Në botimin e 1691 është: "agunt".**

Oborrin Qiellor, në jetë dhe në vdekje, dhe ata do të marrin pjesë në Bashkësinë e të gjitha meritave të Shenjtëve, njësoj sikur vetë të Bekuarit të kishin në këtë jetë të vdekshme një Vëllazëri të vetme dhe të përbashkët me ata".

Ai mrekullohej, dhe nuk arrinte ti besonte fjalëve që dëgjonte. Dhe Maria atij: "Përse nuk beson që ata janë të lidhur bashkë në të njëjtën Vëllazëri, kur Rruzariantët e mi bëjnë në botë atë që të gjithë të Lumnueshmit bëjnë gjithmonë në qiell?".

Edhe Shën Grigori referon që njerëzit do të shkojnë në koret e Engjëjve, që në tokë ishin kujdestarë të detyrave të tyre.

KAPITULLI XX

A duhet të merret me vehte Rruzari?

O shumë i dashur Peshkop i shërbëtorëve të Krishtit (Alano Ferrikos):

I. dikush pyet: është e përshtatshme ta marrësh me vehte, të lidhur në brez ose në dorë, ose të varur në qafë Vargun e Rruzarit?

Dico: Id decet, et expedit: ob humanae memoriae labilitatem; ob paratiorem usum in promptu; ob exemplum bonum, quod in utroque Testamento omnibus est mandatum.

II. *An exemplum istud sit meritorium?*

Dico: si fiat citra hypocrysim[187], et cum pietatis augendae intentione, ad alios in eundem Dei cultum pertrahendos; hoc vere[188] non potest non esse meritorium.

In simili casu quid legitur in revelationibus S. [189] Brigittae, quae et ipsa mirifica cum devotione Psalterium hoc trivit et visitavit.

Et ego de hoc certissimus sum.

III. *Utrum utilius: Portare in manifesto, an non portare, sed orare tamen in occulto?*

Dico:

1. Quoad exemplum aedificationis, maxime aeternum, necessarium Ecclesiae; utilius est *gestare*.

At quoad efficaciam impetrationis, utilius est *Orare*: caeteris paribus.

Quia Charitas utriusque mensura est ac poudus.

---

[187] Në botimin e 1691 është: "hypocrysin".

[188] Në botimin e 1691 është: "vero".

[189] Në botimin e1691 është: "B.".

Përgjigjem: kjo gjë është e përshtatshme dhe e dobishme, si sepse kujtesa njerëzore është e shkurtër, ashtu dhe për ta patur pranë për të mundur ta lusësh, ashtu dhe për dëshmi, gjë që Dhjata e Vjetër dhe e Re ja kërkon të gjithëve.

II. Do të japë merita kjo dëshmi?

Përgjigjem: sigurisht një dëshmi e tillë do të jetë merituese, nëse ajo bëhet pa hiprokrizi dhe për qëllimin e rritjes së devotshmërisë, për të inkurajuar të tjerët në të njëjtën praktikë lutjeje.

Shën Brixhida e thot këtë gjë në Zbulesat, dhe ajo vetë e luste Rruzarin me përkushtim të mrekullueshëm dhe e mbante në mënyrë të dukshme.

Edhe unë jam mëse i bindur për këtë gjë.

III. Çfarë është më e dobishme: ta mbash Rruzarin në mënyrë të dukshme, ose të mos ta mbash në mënyrë të dukshme, por ta lusësh fshehurazi?

Përgjigjem:

1. që është e nevojshme ta mbash në mënyrë të dukshme Rruzarin, kur është e nevojshme për Kishën që të dëshmojë me shembuj, gjë e cila verifikohet gjithmonë; dhe, është e dobishme ta lusësh, kur del nevoja e

Si ex maiori charitate pro Salute plurium quis gerat tantum, et non oret; sine dubio magis meretur.

Sin autem ex minore charitate, minus promerebitur: aequaliter, si cum aequali.

2. Verum tamen ex parte laboris in orando, et fructus; orare, quam portare, fuerit salutarius.

IV. ***An conveniat saeculares Dominos Dominasque id gestare?*** **Et vel maxime: quia tenentur ex Officio recte factorum exemplum minoribus de sese praebere: hocque magis, quia aliis bonis operibus subinde minus vacare, aut sese impendere valent, aut nolunt.**

V. ***An Ecclesiasticos, Plebanos, Religiosus id gestare conveniat?***

Quid obstat?

të fituarit të hireve: por në vetvete, të dy variantet ekujvalentohen, meqenëse është Dashuria, përmasa dhe pesha e të dyjave: nëse dikush, i shtyrë nga një dashuri tepër e madhe për të shpëtuar shumë vetë, vetëm e mban Rruzarin, por se lut, sigurisht do të meritojë më shumë; nëse, në ndryshim, shtyhet nga një bamirësi më e vogël, do të meritojë më pak; kështu, do të meritojë, në proporcion me dashurinë nga e cila shtyhet.

2. Sidoqoftë, edhe nga detyra e lodhshme e të luturit vjen fruti i meritës: lutja e Rruzarit do të jetë më e dobishme për shpëtimin e shpirtit se sa thjeshtë mbajtja e tij.

IV. A duhet Zotërinjtë dhe Zonjat, që jetojnë në botë, ta mbajnë Rruzarin? Sigurisht, dhe bile më shumë se të tjerët: meqenëse ata mbahen, për shkak të dinjitetit të tyre, që janë, më të drejtë, shembull në veprimet e tyre ndaj subjekteve të tyre, dhe kjo gjë duhet bërë sipas shkallës së lartë që ata mbulojnë, që nga momenti që nuk munden ose nuk duan të aplikohen ose dedikohen në vepra të tjera të mira.

V. Është e përshtatshme që Rruzarin ta mbajnë Klerikët, të Fuqishmit, Fetarët? Sigurisht! Kush i pengon?

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Zoja e Rruzarit ndërmjet Shën Domenikut dhe të Lumnueshmit Alano, shek. XVIII.

Ipsi, plus laicis caeteris, ad Christi Mariaeque cultum obligantur: ipsi, vi status sui, exemplo esse bono, quacumque in re sacra, laicis esse tenentur: an[190] constat, quod Laici eos imitari non ira possunt in victus temperantia, in vestitus modestia: nec in Scientia, Doctrina, Disciplina, nec in Orationibus publicis Ecclesiae, etc., ob diversitatem status altioris: verum in comprecando, gerendoque Psalterio hoc imitari populus Clerum sacrum, ceu patres suos filii possunt.

En *Exemplum*: Legitur, apud *M. Thomam de Templo* S. Dominici socium in praedicando Psalterio: Per id aetatis in Hispania Episcopum quendam maximum, plebis suae sibi commissae depravatos mores haud quaquam ad frugem honam reducere valuisse: quicquid diu, perque saepe, quin assidue attentaret.

Demum multis irrito expertis eventu, ipsius sedet animo, per Psalterii

[190] **Në botimin e 1691 është: "at".**

Ata, më shumë se laikët, janë të impenjuar në kultin e Krishtit dhe të Marias: ata, për hir të gjëndjes së tyre, mbahen të jenë një shembull i mirë për laikët, në çfarëdo realiteti të shenjtë: është evidente, që laiket nuk mund ti imitojnë ata në llojin e ushqimit, në modestinë e veshjes, as në Shkencë, në Doktrinë, në Disiplinë, as në lutjet publike të Kishës, etj., për shkak të ndryshimit në gjendjet e perfeksionit; sidoqoftë, populli mund të imitojë Klerin e Shenjtë në lutjen dhe në mbajtjen të dukshëm të Rruzarit, siç imitojnë femijët prindërit e vet.

Dhe ja një shembull: në shkrimet magjistrale të Thomait të Tempullit (Tommaso del Tempio), shok i Shën Domenikut në predikimin e Rruzarit, lexohet që në atë kohë, në Spanjë, një Peshkop i zjarrtë, nëpërmjet Rruzarit, ja doli të sjellë në zellin e pare jeten e degraduar te popullit qe i ishte besuar, pasi provoi çdo mjet tjetër, për kohë të gjatë dhe shpesh, dhe po ashtu në mënyrë këmbëngulëse.

Populli u impresionua thellësisht kur Peshkopi i rekomandoi atyre Rruzarin, që ishte një eksperiencë e pazakontë

commendationem, sibi hactenus intentatum[191], experiri.

Igitur ipse primus grandem satis precariam Coronam, e cingulo suspensam gerere aspectabilem, novo id loci exemplo.

Novitas spectaculi admirationem primum dedit in vulgus.

Ad spectaculum vero mox, ut accessit praedicatio: iam huius clavi aures subtitorum reserabat: huius clava animos obduratorum pulsabat: huius vi et gratia, cruda ac dura virorum pectora sensim subruebat, partim effringebat; dum denique robustam inveteratae obstinaciae molem funditus eversam, comminutamque dissiparet.

Inter caetera, fuit ista Pastoris boni vox pro concione.

***"Ecce-* inquit (suum illud spectabile Rosarium elata manu praeferens ostentui praebebat) - ecce tanta dignitas est, ac plena salutis utilitas Psalterii Virginis Matri inclytae[192] Mariae: ut ego, qui et Pontifex sum**

[191] **Në botimin e 1691 është: "intentatam".**

[192] **Në botimin e 1691 mungon: "Matri inclytae".**

lutjeje, një mënyrë lutjeje që deri atëherë nuk ishte eksperimentuar kurrë më parë.

Peshkopi në fillim mbante një Varg të madh Rruzari të varur në rripin e mesit, me të cilin edhe lutej, duke u bërë shëmbull në atë vënd.

Risia e ngjarjes, në fillim, ngjalli admirim në popull.

Por pastaj ngjarjes së jashtme shpejt i bashkoi predikimin, dhe me çelësin e Rruzarit, hapte veshët e besimtarëve; me Rruzarin si thupër rrihte shpirtrat indiferentë; me forcën dhe hirin e Rruzarit, pak nga pak shkatërroi, dhe pjesërisht theu, mizorët dhe zemrat e forta të njerëzve, derisa më së fundi e rrëzoi murin e fortë të kokëfortësisë këmbëngulëse, pasi e shkatërroi nga themelet dhe e bëri copa copa.

Në një Predikim që Peshkopi, bari i mire u bëri besimtarëve, ai, duke i treguar si shembull Rruzarin e tij të mrekullueshëm, duke e ngritur atë me dorë, tha: "Vërtetë, ekziston një dinjitet i madh dhe një avantazh i madh për shpëtimin e shpirtit tek Rruzari i Virgjëreshës dhe Nënës së Lavdishme, Maria, dhe unë, që jam Peshkop dhe Mësues i

vester, et Sacrae Theologiae, simul utriusque Iuris Doctor; illud in zona mecum quaqua versus, domi foris circumgeram: velut Sacri Pontificatus mei, Doctoratus, omniumque honorum gloriam summam, gloriaeque coronam.

Dixit: simul tela sub eurum animis fixit ignita.

Exinde ligna porro similia foro subiicere perexit [193] : collapsae, emortuaque pietatis sensim [194] induxit, usuque ipso ad Psalterii Orationem assuefecit, denique iacentem pietatem ac honestatem publicam sic erexit, ut velut ab anteactae vitae inferis existentes, in luce nova sese mirarentur.

Itaque in alios repente viros mutati, vitam pariter, moresque, commutavere.

VI. Addo, quod vidi.

1. Tres vidi in Alemania Episcopos, et hos ex collo suspensa ferre nuda, et conspicua Psalteria.

O nobiles torques!

[193] Në botimin e 1691 është: “perrexit” (proseguì).

[194] Në botimin e 1691 është: “sensum sensim”.

Teologjisë së Shenjtë dhe në të Drejtën Civile dhe Kanonike, do ta marr kudo me vehte në brez, në çfardo vendi që të drejtohem, sepse Vargu i Rruzarit është lavdia ime më e madhe, ja kalon epeshkopatit tim të shenjtë, doktoraturës sime dhe gjithçkaje të mirë të timen".

Ndërsa thoshte këto gjëra, fuste në shpirtrat e tyre shigjetat e zjarrit.

Në vazhdim, foli në një shesh, duke predikuar me Kurorën e tij prej druri në dorë, dhe pak nga pak i futi ata në lutje, që nuk kryhej më dhe ishte shuar!

Dhe pak nga pak, ja bëri zakon të recitojnë lutjen e Rruzarit; kështu, ngriti nga toka jetën shpirtërore dhe morale, aq sa besimtarët ndjeheshin të ndriçuar nga një dritë e re, si të kishin dalë jashtë ferrit të jetës së kaluar.

kështu, duke u ndryshuar papritur në njerëz të tjerë, ndryshuan po ashtu jetën dhe qëndrimet.

VI. Shtoj atë që kam parë vetë:

1. pashë në Gjermani tre Peshkopë, që mbanin të varura në qafë Rruzare të thjeshtë dhe të dukshëm: çfarë varësesh fisnike!

2. Et ipse ego compluribus Episcopis, diversis in locis, dedi Psalteria, quae et ii manifesto[195] cum gaudio et consolatione sua interiore, pulcherrimo cum exemplo atque spectaculo gestabant.

3. Apud nostrum P. M.[196] Thomas de Templo legere me memini: ea in veneratione, S. Dominici aetate, habitum fuisse Psalterium, ut qui vel novum vitae statum ordiretur, aut officium auspicabatur: ipsum protinus cum Psalterio, pietatis indice, comparere in publico fuerit necesse, nisi de viri boni nomine periclitari vellet?

Quid? Sponsum, vel Sponsam ab Psalterio vidisse nudos monstrum, aut ominis mali portentum fuisset creditum.

4. Qui vel addiscendo mechanico opificio applicabatur, vel ad navandam literis operam ludo includebatur; is una cum Psalterio addito in tyrocinium tradebatur.

Nullus cuiusquam artis, aut artium liberalium capessere magisterium sinebatur,

[195] Në botimin e 1691 është: "manifesta".

[196] Shkurtim për: "Patrem Magistrum".

2. dhe unë vetë i kam dorëzuar shumë Peshkopëve, në vende të ndryshme, Kurora Rruzarësh, që ata, me gëzim të manifestuar dhe lumturi të fshehur, i mbanin të dukshme, duke dhënë një shembull të shkëlqyer;

3. Mbaj mend që kam lexuar në shkrimet e Atit tonë Tomasi Tempullit (Tommaso del Tempio) që, në kohën e Shën Domenikut, Rruzari mbahej me të tillë nderim që, kushdo që fillonte një moment të ri në jetë, apo mbulonte një detyrë, ishte e rëndësishme që të mbante në mënyrë të dukshme mbi veshje, Kurorën e Rruzarit, nëse nuk donte ta vinte mirësinë e emrit të tij ndën një dritë të keqe!

Ndër të tjera, ishte pothuajse e pamundur të shihje një Dhëndër apo një Nuse që të mos kishin të vënë Rruzarin, do të kishte qënë si një shenjë fatkeqësie;

4. atij që bënte punë zanati për të mësuar një punë zejtari, ose atij që donte të mësonte artin e shkrimit, i mesohej dhe Rruzari, si kurorëzim i trajnimit; nuk i lejohej askujt të futej në mësimdhënien e çfardo arti ose lënde , nëse nuk kishte qënë i zellshëm ndaj

ni cum Psalterio insignior comparuisset.

Religionem ingressuri, mercaturam peregre secuturi, castra sectaturi, in hostem infesta signa illaturi, per mare vela daturi, aut quod aliud tale aggressuri, inauspicata censebantur omnia, ni Psalterii comitante freti tutela sibi consuluissent.

Atque ea mentes religione imbuebantur cum alibi late; tum vero per Hispaniam praesertim ac Italiam omnem.

Nimirum ita sibi persuasum habebant pie; Psalterium gestatum esse Dominici iudicium istius ac testimonium, quod sibi cordi sumeret quisque: Primum quaerite Regnum Dei, et iustitiam eius, et haec omnia edificientur vobis. Enim vero Dei regnum, et justitia ejus per Angelicam Salutationem introivit in orbem, perque Dominicam Orationem tenetur. Vidi ego fessae aetatis, cum veneranda canitie viros, anusque decrepitas, qui suopte exemplo, et ex majorum memoria repetito sermone ipsis, jam superius recitatis, similia testabantur.

Rruzarit; nëse dikush pregatitej të hynte në Fe, të kryente tregëti jashtë, të ndërmerrte jetën ushtarake, të hynte në lufte kundër armiqve, të dilte me varkë në det, dhe të ishte duke u bërë gati për çfardo gjëje tjetër të ngjashme, nëse nuk mbështetej në ndihmën dhe mbrojtjen e Rruzarit, puna e ndërmarrë konsiderohej jo me fat të mbarë.

Kudo shpirtrat ishin të mbushur me këtë anë shpirtërore, dhe, në veçanti, Spanja dhe Italia.

Ishin tepër të bindur që Rruzari i Shën Domenikut kishte në vetvete një themel shpirtëror, që çdo kush mund ta dëshmonte dhe ta ndjente me zemër: "Si gjë të parë kërkoni Mbretërinë e Perëndisë dhe drejtësinë e Tij, dhe të gjitha gjërat do t'ju jepen mbrapa".

Në fakt, Mbretërimi i Perëndisë dhe drejtësia e Tij janë futur në botë nëpërmjet Përshëndetjes Ave Maria dhe mbahen nëpërmjet Atit Tone, Pater Noster.

Kam njohur njerëz në moshën e vonë, me flokë të thinjur argjendi, dhe të moshuara të rëna, që dëshmonin, me shembullin e tyre dhe diskutime që sillnin nga kujtesa e të parëve të tyre, po këto gjëra të sapo thëna me siper.

Zoja Ndihmuese e të krishterëve, shek. XIX.

Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun e Shën Justinen, 1661, Kisha e Rruzarit të Shenjtë, Komakio (Ferrara).

VII. *Quaestio. Cuiusmodi esse deceat Coronas praecarias?*

1. *Numero*, sint decadum quindecim; totidemque hae globulis interdistinctae, vel signis grandioribus.

Aut, sit Quinquagena una sic disposita, quae ter in orbem repetita praecando conficit Psalterium.

2. *Materia*, sint qua libuerit: pulchra tamen esse praestiterit; tum quod pulchra delectent, ut alacritatis irritamenta: tum quod pulcherrimarum sint precularum instrumenta et indicia.

3. Nec is delectus formae adscribendus vanae est gloriae, sed laudi potius divinae: cuius incitamentum, et augmentum, et ornamentum laudabiliter rerum ad Dei cultum spectantium pretio, ac pulchritudine, et magnifica subinde cum pompa quaeritur.

4. Ita amat Ecclesia celebrare Divina omnia, quanta licet amplissima cum maiestate.

VII. Pyetje: Si duhet të jetë Vargu për lutje?

1. Sa për numërin e kokrrave, të jenë ato pesëmbëdhjetë dhjetëshe, çdo njëra prej të cilave dhjetëshe, të ndahet, nga po aq sfera, ose kokrra më të mëdha; ose ai të përbëhet nga një pesëdhjetëshe e vetme, e cila përsëritet tre herë, për të lutur plotësisht Rruzarin.

2. Lidhur me materialin, ai të jetë si të dëshirohet: do të ishte e preferueshme, sidoqoftë, që të ishte i bukur, si, sepse gjërat e bukura të kenaqin dhe të bëjnë entuziast, ashtu dhe sepse ato janë instrumente dhe shenja të lutjeve tepër të bukura.

3. Zgjedhja e formës, sipas asaj çfarë të kënaq, nuk duhet menduar as për teprime, por kryesisht për lavdërime hyjnore, për ngritjen dhe mbështetjen e së cilës, duhet kërkuar të zbukurohen në mënyrë madhështore në vlerë dhe bukuri, gjërat që i drejtohen kultit madhështor e grandioz të Perëndisë.

4. Në këtë mënyrë Kisha don të festojë Misteret Hyjnore, me madhështinë më të madhe të mundshme.

Quae sordida sunt, sordescant adhuc, pulchris pulchra quadrantque, placentque.

5. Qua causa imagines Christi, Mariae, et Sanctorum, et picturas, Ecclesia consectatur insigniores [197] : adesas carie, deformesve statuas abruit [198] humo, quae pieturarum tabulae ducto situ marcuerunt, ut offendicula renovet oculorum.

Signa igitur rebus signatis conformia sunt.

6. Credo talia B. Virginem cuidam devoto sibi aliquando revelasse.

7. Hoc scio: saepius apparuit Augusta Divorum Diva Regina cum illustri in manibus Psalterio.

Dixitque; etsi quandoque indigni sint mortalium quidam speciosis aut pretiosis Psalteriis; ego tamen, cui deserviunt, eis dignissima sic designor.

VIII. Encomia nunc Typica S. Scripturae Psalterium pauca quaedam congeramus.

Calculi praecarii.

[197] **Në botimin e 1691 është: "insignitiores".**

[198] **Në botimin e 1691 është: "obruit".**

Gjërat e deformuara deformojnë vendin, gjërat e bukura zbukurojnë dhe ngrejnë vendin për shkak të madhështisë së tyre.

5. Për këtë arësye, Kisha kërkon imazhe dhe tabllo mjaft të spikatura të Krishtit, të Marias dhe të Shenjtëve, dhe statujat e goditura nga korrozioni dhe të shpërfiguruara, dhe tabllotë, që të mbuluara nga myku, janë kalbur, i shkatërron, sepse ato pengojnë sytë të admirojnë.

Imazhet duhet të jenë, në fakt, të aftë të lartësojnë, sikurse janë realitetet që ata paraqesin.

6. Besoj që e Lumnueshmja Virgjëresha t'ja ketë zbuluar të tilla gjëra një herë një të përkushtuarit të saj.

7. Di që shpesh është çfaqur Augusta Mbretëresha dhe Shenjtorja e shenjtoreve, me një Rruzar madhështor në dorë, dhe ka thënë: "Megjithëse disa të vdekshëm s'janë të denjë për kaq Rruzarë të shkëlqyer dhe të çmuar, kjo ndodh për shkak të Dinjitetit tim që dua që ata të më shërbejnë në këtë mënyrë.

VIII. Dhurojmë falas, pra, Rruzarin e disa pohimeve të rëndësishme të Shkrimit të Shenjtë , që janë gurët e lutjes:

1. Sunt *Lapides*, de monte contemplationis excisi, *Dan 2.*

2. *Lapides grandinis*, *Jos*, *10.* in hostes fidei de coelo grandinantes.

3. Sunt *Lapides Adiutorii* 1 Reg. 4, contra Philistaeos mundi opitulantes.

4. Sunt *Lapides fundae* Davidis, 1 Reg. 17, Satanicum Goliam prosternentes.

5. Sunt *Malogranata*, Exod. 39, in caeteris Aaronici cultus sacris ornamentis insignita.

6. *Ansae velorum Tabernaculi*, Exod, 26 et 36. Item.

7. Sunt *Gradus* in scala Jacob, Gen. 28.

8. Sunt *Lapides*, 3 Reg.

6. *Templi Salomonis*, et *Apoc.* 21, murorum Ierusalem.

9. Sunt *ansulae thuribuli* Domini, Exod. 26.

10 Sunt *annuli catenae*, qua revinctum Angelus ligavit in abysso.

Istud sciendum; nec obiter: venerendam sic antiquitatem consuescere [199] adque nos transmisisse morem sanctum, ut unquam

[199] **Në botimin e 1691 është: "consuesse".**

1. gurët e çmuar, të gërmuar nga mali i meditimit (Daniele 2).

2. kokrrat e breshërit, që bien nga qielli kundër armiqve të besimit (Giosue 10).

3. guralecët e lehtësimit, që vijnë në ndihmë kundër Filistejve të botës (1 Samuele 4).

4. guralecët e krrabes së Davidit, që do të rrëzonin përtokë satanin Golia (1 Samuele 17).

5. kokrrat e shegave, të dizenjuara mbi veshjet ceremoniale të Kultit të Shenjtë të Aronnës (Esodo 39).

6. syzkat e perdeve të Dhomëzës së Tabernakulit, (Esodo. 26 e 36).

7. hapat e shkallës së Jakobit (Genesi 28).

8. gurët e tempullit të Solomonit (1 Re 6) dhe të mureve të Jeruzalemit(Ap. 21).

9. syçkat e vazos turibolo të Zotit ku digjet temjani (Esodo. 26).

10. hallkat e zinxhirit, me të cilat Engjëlli lidhi në humnere armikun. Kjo duhet medituar në mënyrë të thelluar: siç kishte filluar të përdorej tashmë në Dhjatën e Vjetër

Oratio Dominica absque Angelica Salutatione diceretur.

IX. Quaeres denique: *Signa Psalterii qualiter significent?*

Sicut, inquam, scriptura et voces signa sunt rerum ad placitum: ita Psalterium hoc in Novo Testamento.

1. De pervulgato ritu signorum precariorum in Veteri Testamento narrant Rabbi Moyses, Salomon, et Rabbi Andreas; quod *uterque sexus Hebraeorum*, in manibus, inque zonis gestare signa consueverit, pro orationum numero, iuxta orantis cuiusque devotionem plura, seu pauciora: ut velut mensuram proposito terminumque suo ponerent, infra quem nollent oratum.

Hoc imperare sibi est, atque tempori.

2. Unde non incredibile videri debebit, vel ipsos *Christi Apostolos* precationum

zakoni i shenjtë i gurëve të Atit Tone Pater Noster dhe atyre të Përshëndetjes Ave Maria.

IX. Në fund mund të pyesje: çfarë kuptimi kanë nënndarjet e Rruzarit? Përgjigjem që, sikurse Shkrimi dhe fjalët kanë shenjat e tyre të piksimit, sipas rregullave të caktuara, kështu ndodh dhe tek Rruzari i Dhjatës së Re.

1. Lidhur me përdorimin e nënndarjeve në lutje në Dhjatën e Vjetër dhe përhapjen e tyre, Magjistrati Doktor Rabbi Mosè Salomone dhe Magjistrati Doktor Rabbi Andrea tregojnë që burrat dhe gratë hebrenj, në duar apo të varura në brez, ishin të vetmit që mbanin kordona apo spango për të numëruar lutjet, nga numëri më i madh ose më i vogël, sipas devocionit të secilit besimtar: duke i vendosur kështu qëllimit të tyre të lutjes një masë apo një limit, në fund të së cilit përfundonin lutjen: kjo gjë i ndihmonte të administronin vullnetin e vet dhe kohën e vet.

2. Kështu, nuk duhet të duket e pabesueshme, që vetë Apostujt e Krishtit mbanin kordona lutjesh,

signa tulisse, quo satius ordine, numeroque praecarentur.

Testem se exemplo fecit S. Bartholomaeus, quaternas die nocteque persolvens Quinquagenas, totidem cum humi prostrationibus, ut supra retulimus.

3. De S. Eligio proditum accepimus, parasse eum cathedram sibi, visendam ab CL clavis aureis et argenteis: itemque aliis XV maioris notae intersertis.

Secundum quae sic fixa signa Psalterium Virginis orasse legi Wismariae Ducatus Magnopolensis, in libro de mirabilibus mundi.

CAPUT XXI.

De Psalteriorum distributione facta vulgo.

Auctor singularis, Promotor ac Protector famulorum Christi ac Mariae.

në mënyrë që, sipas qëllimit të tyre personal të lusnin një mizure të kënaqëshme për ata: Shën Bartolomeu është dëshmi dhe shëmbull për këtë gjë, duke recituar katër pesëdhjetëshe si ditën ashtu dhe natën, duke ndejtur në gjunjë gjithë kohës, siç kemi thënë më sipër.

3. Për Shën Elixhion, është trasmetuar deri më sot, që ai kishte pregatitur për vehte një ndenjëse shumë të bukur, të përbërë nga 150 butona ari e argjendi, që fragmentoheshin nga 15 të tjerë madhësi më e madhe: këto gjëra mbi ndenjëse të stolisur i kam gjetur në Librin e mrekullive të botës, të Vismaria i Dukatit të Manjopolit, i cili ishte një mbështetës i spikatur i Rruzarit të Virgjëreshës.

KAPITULLI XXI

Dhurata e Kurorës së Rruzarit në popull.

O Peshkop i jashtëzakonshëm, mbështetës, zotrues dhe mbrojtës i Shërbëtorëve të Krishtit dhe Marias (Alano Ferrikos).

Ikonë: zoja e rruzarit dhe Shën Domeniku, shek. XIX.

Zoja e Rruzarit (detaj), Vorno (Lucca).

I. Distribuere Psalteria bonum, decorum est, et salutare.

Rationes sibi constant.

1. Quia elargiri eleemosynas, maxime spiritales quale istud, bonum esse quis negarit?

2. Dare in Ecclesias sacros divinorum Officiorum libros, est saluti [200] : quidni et manualia Psalteria, quia laicorum libri recte appellantur, quin et Doctorum ac Principum?

3. Cuique mandatum est de proximo suo, ut eum ad maius usque bonum provehere adlaboret: at id talibus fit donativis.

4. Quia bonum est diffusivum et communicativum sui, ex Divo Thoma.

Forma autem ratioque Fraternitatis nostrae in mutua communicatione consistit, quare, cum ea in spiritalibus salutaris sit; in iathoc quoque genere largitionis insigniter

[200] **Në botimin e 1691 është: "salutiferum".**

I. Është gjë e denjë dhe e merituеshme për shpëtimin e shpirtit, të dhurosh Kurora Rruzari. Arësyet janë evidente, nga momenti që:

1. Kush vallë mund të thotë që nuk është gjë e mirë të japësh lëmoshë, dhe sidomos lëmosha shpirtërore, si kjo?

2. Nëse meritojnë shpëtimin e shpirtit, të ofruarit një Kishe të Librave të Shenjtë për Detyra Hyjnore, nuk do të ishte po ashtu dhe për dhurimin e Kurorave të Rruzarit, që me të drejtë janë quajtur Librat e laikëve, të përdorur edhe nga Maestrot edhe nga Princat?

3. Secilit i kërkohet të sforcohet, për ti bërë të afërmit të vet një të mirë më të madhe: dhe kjo të mos ndodhë edhe me dhurimin e Kurorës së Rruzarit?

4. Sipas Shën Tomasit, e mira vetë shpërndahet e përhapet: Baza e motivacionit kryesor të Vëllazërisë sonë konsiston në një bashkësi të ndërsjelltë, që synon ndërmjetësimin dhe shpëtimin e përjetshëm: dhurata e vetë Rruzarëve në Vëllazëri duke qenë shenjë e bujarisë së madhe , do të

meritorium [201] esse, non erit, opinor qui inficiat eam.

5. Operibus misericordiae corporalibus in coelis certa corona manet et laus in terris: at in iis dona coronaria, facta indigenis, haud in postremis accenseo.

Quippe, *quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis*: ait Dominus; itemque Domina Virgo Parens dixerit.

II. *Exemplum* propono S. Dominicum, qui verus Praedicator S. Evangelii fuit, et vere [202] huius Plantator Psalterii, ac largissimus inter innumeros Distributor.

1. Saccos iste Rosariorum plenos subinde circumvectabat; quos ei Principum, Baronum, procerumque pietas suggerebat distribuendos.

2. Ipse vidi iuxta copiosos ac inopes, queis tanti esset donativum Psalterium, quanti nec pecuniam aestimassent.

3. Legi quoque de late celebri viro, et ab flagitiorum infamia insigni, cui post vitae ad

[201] Në botimin e 1691 është: "meritorum".

[202] Në botimin e 1691 është: "vero".

rikompensohet mjaft fuqishëm në merita që asnjë nuk mund ti fshijë.

5. Në Qiell jepet nje Varg për veprat e e mëshirës trupore dhe lavdërimin në tokë: ndër veprat më të rëndësishme, unë jam i qartë që është dhurimi i Kurorave të Rruzarit popullit: në fakt, "atë që ja bëtë njërin prej më të vegjëlve të mi, ma bëtë mua ", thotë Zoti dhe të njëjtën gjë do të thotë Mbretëresha, Virgjëreshë dhe Nënë.

II. Sjell si shembull Shën Domenikun, që ishte një Predikues i vërtetë i Ungjillit të Shenjtë dhe e ka mbjellë vërtetë këtë Rruzar, duke ja dhënë atë në masë personave të panumërt.

1. Ai mbante gjithmonë me vehte thasë të mbushur me Rruzarë, që Princërit, Baronët dhe Aristokratët e devotshëm ja ofronin atij për ti shpërndarë.

2. Unë vetë e kam parë me sytë e mi se si dhurata e Rruzarit kishte nje vlerë kaq të madhe në sytë si të të pasurve ashtu dhe të të varfërve, saqë në krahasim me të, paraja konsiderohej nul.

3. Kam lexuar për një njeri shumë të dëgjuar dhe të njohur për jetën e tij tepër

saniora conversionem, istus potissimum saluti dabatur: ac inter Coelites post fata gloriae extitisse, quod tam gnaviter, quam liberaliter in hoc utrum distribuendorum Psalteriorum studium incubuisset.

CAPUT XXII.
De Obiectionum resolutione.

Defensor invictissime fratrum Christi. Dicta hactenus, et declarata subire calumniam poterunt, vel a malevolis, aut imperitis, aut ab horum utrisque.

Nec mirum, vel novum.

1. Per quam urentes enim hymes, tempestatesque saevas, granum tritici in calamum surgit: culmumque progreditur.

2. Adversis Ecclesia, creverunt et adversis Psalteria.

3. Vere S. Augustinus: Falsitas, malitia,

imorale, që sapo morri Rruzarin, u kthye dhe ndryshoi totalisht jetën, dhe, duke braktisur jetën e kotësisë, erdhi në shpëtim dhe u nderua ndër Shenjtët, për zellin e palodhshëm me të cilin rrecitonte Rruzarin dhe për durimin me të cilin përkushtohej në shpërndarjen e Kurorave të Rruzarit.

KAPITULLI XXII

Pergjigje kundershtive.

O Peshkop, mbrojtës i pamposhtur i vëllezërve të Krishtit (Alano Ferrikos), gjërat e thëna dhe të konfirmuara deri tani nuk mund të tolerojnë denigrimin e keqdashësve dhe të injorantëve.

Nuk është një gjë e pazakontë ose e re:

1. sidoqoftë, sado të ashpër të jenë dimrat e të tmerrshme stuhitë, kokrra e grurit rritet dhe bëhet kërcell deri ne kallëz;

2. si Kisha, ashtu edhe Rruzari ka shkuar gjithmonë përpara, përmes fatkeqësive

3. sipas Shën Agostinit: "Fallsiteti,

ignorantia, et curiositas non cessarunt ab initio mundi, Veritatem impugnare nec omittent.

4. Quanta tulit sacra Pagina ab Haereticis, Judaeis, Ethnicis?

Verum, ait Philosophus: Qualis in vita quisque fuerit, talia et judicat, et loquitur.

5. Unde mali, et qui sunt de mundo, Divina semper iudicant humano modo, et male; sicut de miraculis medici modo naturali: de Ecclesiasticis Iuristae iuxta leges humanas.

6. Quare sicut per humanam rationem attingere Fidem possibile non est, ita nec ad miraculorum, aut prophetiarum, ac revelationum divinarum notitiam.

7. Iuste igitur contra tales, supra se sapientes, caecos, et noctuas exclamat Isaias, cap. 6: *"Excaeca cor populi huius, et aures ipsius aggrava, ut non intelligant, et non videant".*

keqdashja, injoranca, dhe kurioziteti nuk kanë munguar që nga fillimi i botës", dhe ato nuk do të reshtin kurrë së sulmuari të Vërtetën;

4. sa heretikë, rabinë e paganë kanë kërkuar në vijim të shekujve t'ja heqin vlerën Shkrimit të Shenjtë, por siç thotë Filozofi: "çdo kush gjykon dhe flet, nga si ka qenë ai në jetë";

5. Prandaj, të pabesët dhe ata që jetojnë në botë , e gjykojnë gjithmonë realitetin hyjnor në mënyrën njerëzore dhe jo sipas Zotit; kështu mjekët vlerësojnë në mënyrë natyrale mrekullitë; Juristët e vlerësojnë Kishën vetëm sipas ligjeve njerëzore;

6. atëherë, si të mos jetë e mundur të arrish besimin me, vetëm, arësyen njerëzore, kështu, nëpërmjet asaj, askush nuk mund të arrijë njohjen e mrekullive, të profetëve dhe të zbulesave hyjnore;

7. me të drejtë atëherë, me kaq shumë të ditur mbinjerëzore, të verbër e lakuriqë nate, Isaia thërret: "verboje zemrën e këtij populli dhe rëndoja veshët atyre, në mënyrë që të mos kuptojnë dhe shikojnë" (cap. 6);

8. Ex eo manavit error Phariseorum ac Iudaeorum circa Christum eiusque miracula: neque Apostolis crediderunt.

Verumtamen *hactenus de Psalterio in medium alia* [203] *, soli haud nituntur revelationi.

Posito autem, de illa non dato, quod nulla de iis unquam contingisset revelatio: dictorum tamen veritas suis, ipsa stat constatque rationibus, quae nulli sint ratione puri refragabiles.

Proinde obiectiunculas, inanes velut calumnias, secura aspernatur Veritas.

Proponam tamen nonnullas, ut ex earum potioribus reliquarum aestimetur vanitas.

I. Obiectio: Psalterii Fraternitas est mera novitas.

II. Nec approbata.

III. Et superstitiosa.

IV. Et praesumptuosa.

De I, dico: Nova est quoad Restitutionem: at Institutione pervetus est.

[203] **Në botimin e 1691 është: "prolata".**

8. nga këtu lindi gabimi i farisejve dhe judejve, rreth Krishtit dhe mrekullive te tij, bile ata nuk i besuan as Apostujve. Disa nuk recitojnë Rruzarin sepse nuk gjendet i shkrujtur në Zbulesën.

Është pranuar dhe jo dhuruar që të mos flitet për Zbulesën e Rruzarit, sidoqoftë gjërat deri tani të thëna për Rruzarin janë të vërteta dhe në asnjë mënyrë nuk mund të vihet në dyshim vërtetësia e tyre.

E verteta, në fakt duke qenë e bazuar në sigurime, kundërshton kundërthëniet boshe si shpifje.

Sidoqoftë do të vendos përballë të vërtetat me disa gënjeshtra, në mënyrë që nga ana e të gjithëve të shihen në zbrazëtinë e tyre.

I. Kundërshtimi i parë:

1. Vëllazëria e Rruzarit është një risi absolute.

2. Nuk është e aprovuar.

3. Është gjithashtu supersticioze.

4. Dhe është gjithashtu e presupozuar.

Rreth kundërshtimit të parë, përgjigjem: Vëllazëria është e re si restaurim por është shumë e vjetër për nga krijimi.

Ikonë: Zoja e Rruzarit e shpirti i devotshëm, shek. XX.

Agostino Ciampelli, Zoja e Rruzarit, shek. XII, Muzeu Rajonal i Messinas: pranë Virgjëreshës Maria, Shën Domeniku e Santa Katerina e shenjtë e shenjtore të tjera. Shenjti që puth Dorën e Maria SS. është i Lumnueshmi Alano della Rupe.

De II: Negatur falsum.

1. Nam Psalterii Confraternitas est non nisi Angelicae Annuntiationis quotidiana festivitas: Annuntiatio enim est idem, quod Angelica Salutatio, et huius ac istius eadem est sicut utriusque repetita commemoratio.

Quis vero non approbatam esse in Ecclesia Annuntiationem dixerit?

2. Quis plurimas coire passim Fraternitates in solemnitate Annuntiationis ignoraret solus: quod orbis et hic sol testis contuetur, et exultat Ecclesia?

Si die Annuntiationis congregantium sese in Missis solum paucis communicatio permissa et approbata recte laudatur: tanta ex omnibus piis operibus meritorum, quanta per omnes orbis oras patet, coalita, florens, vigensque Fraternitas cuiquam minus approbata videbitur.

Haecve sciens volensque caeca est

Rreth kundërshtimit të dytë, përgjigjem: është një gënjeshtër:

1. Në fakt Vëllazëria e Rruzarit është jo vetëm festa e përditshme e Përshëndetjes Ave Maria: Shpallja e Ëngjëllit Marias koinçidon në fakt me Ave Marian, dhe kur kujtohet njëra kujtohet dhe tjetra, sepse realiteti i tyre historik koinçidon.

Dhe, kush valle mund të mohonte dhe të thoshte që Shpallja nuk është aprovuar në Kishë?

2. Të gjithë e dinë që në solemnitetin e Shpalljes tubohen kudo Vëllazëritë e çdo lloji, dhe për këtë festë të Kishes, e gjithë bota që qëndron poshtë diellit , është dëshmitare.

Nëse, në ditën e Shpalljes, kujtohet vetëm në pak Mesha të Shenjta komuniteti i të regjistruarve në Vëllazëri, por që mjafton për të demonstruar që ajo është lejuar dhe aprovuar juridikisht, nga ana tjetër janë kaq të shumta meritat për të gjitha veprat e devotshme, gjë që e bëjnë të dukshme në të gjitha vëndet e botës se si është zgjeruar, e lulëzuar dhe sa fetare është: kush mund të thotë se ajo nuk është aprovuar kurrë?

Duke ditur dhe pranuar keto gjera, vetem nje i verber mund te fliste keq me

maledicendi libido, ac destinata malitia.

De III: *Superstitiosam* vocas?

Parcat tibi Deus de iniuria, et forte blasphemia adversus charitatem Christi, Mariae, totiusque Communitatis piae.

De IV: *Praesumptuosam* appellas?

Tua est praesumptio non ferenda: qui tam sanctam, et salutarem, multisque claram ex Deo miraculis, Communionem ore sic impuro proscindis.

Elymae Magi, *Act. 13*, ea est impietas, ubique D. Paulo resistentis: quem vindex denique percussit caecitas.

II Objectio: *Per tot istas Communicatas orationes populus iniunctas omittet poenitentias; Clerus Horas Canonicas posthabebit.*

Praeclarae sc. huic rationi, seu delirationi, si quod ullum inesset pondus, iam ipsa Dominica Oratio, et Angelica Salutatio ex corde, ex orbe[204] Christiano procul eliminato cessarent, in solis poenitentiis ac Horis dumtaxat reservarentur.

[204] **Në botimin e 1691 është: "ore" (bocca).**

kokfortësi keqdashëse.

Rreth kundërshtimit të tretë, përgjigjem: E quan supersticioze Vëllazërinë? Perëndija të falte fyerjen dhe blasfemine famëkeqe kundër Dashurisë së Krishtit, Marias dhe të gjithë komunitetit të devotshëm.

Lidhur me kundërshtimin e katërt, përgjigjem: E quan Vëllazërinë, paragjykuese? Kjo e jotja është një paragjykim i pasoportueshëm: ti që sulmon me atë gojë kaq të pisët, një komunitet shumë të shenjtë, të shëndetshëm dhe rrezatues me të cilën Perëndija bën kaq shumë çudira.

Ateizmi mizor i Elimasit Magjistar (At. 13), që kudo kundërshtonte Shën Paolon, ishte kaq i madh, saqë, për shkak të veprimeve të tij, u verbua.

II. Kundërshtimi i dytë është që për shkak të të gjitha atyre lutjeve që recitohen në Rruzar, populli do të linte pas dore pendimet dhe kleri do të linte pas dore Orët Kanonike.

Por kjo kundërvënie është një pretekst absurd, nga momenti që, nëse në zemrën e dikujt që ka dalë udhe, të shuhej Dashuria për Atin Tonë Peter Noster dhe Përshëndetjen Ave Maria, si të ishin ato një peshë, mendon se do të ruheshin vetëm pendesat dhe vetëm Oret Kanonike?

Non intelligis eas preces in hisce teneri ex praecepto necessitatis: at in Psalterio frequentantur ex libero instituto piae voluntatis.

Voluntarie autem sacrificabo tibi.

Unde pulchre Boetius: Omnia suadent, ultra necessarias orationes habere privatas.

Ratio S. Bernardi est: Quia orationes privatae nos adiuvant ut sanctius et utilius oremus publicas Ecclesiae.

Et Apostolus: *"Sine intermissione orate".*

Dominus: *"Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem".*

III Objectio: *Si Fraternitates in templo Fratrum Praedicatorum, aut FF.*[205] *Minorum, seu quarumcumque*[206] *Religionum congregari solum debeant: iam Parochiae desertae nudabuntur, iura earum, et emolumenta imminuentur etc.*

1. Hic rancor est, subestque avaritia.

[205] Shkurtim i : "Fratrum".

[206] Në botimin e 1691 është: "quorumcumque".

Nuk e kupton që pendimet dhe Orët Kanonike mbahen në jetë nga rregulli i detyrës, por Rruzari recitohet si vendim i lirë për vullnetin e përkushtimit?

Do t'ju ofroj një sakrificë sepse dëshiroj.

Për këtë, mirë thotë Boethius: Secili, përveç lutjeve kanonike, do të zgjedhe lutjet qe i pëlqejnë më shumë, sepse, shton Shën Bernardi, lutjet e zgjedhura na ndihmojnë të hyjmë në lutje më shumë se sa lutja kanonike, dhe do të kenë më shumë merita sepse janë të thëna me më shumë shenjtërsi.

Edhe Apostulli Shën Paolo thotë: "Lutuni pa ndërprerje".

Dhe Zoti Jezus: "Vigjëloni dhe lutuni për të mos hyrë në tundim".

III. Kundërvënia e tretë është: Nëse Vëllazëritë mund të kenë Selitë e tyre vetëm në Kishat e Fretërve Predikues, në ato të Fretërve më të Vegjël, dhe të ndonjë Urdhëri tjetër, atëherë Famullitë do të shkretoheshin, të drejtat e tyre dhe të ardhurat e tyre do të zvogëloheshin, etj

1. Kjo është një pakënaqësi dhe fsheh lakmi.

Age, sanabere: tantum si adlaboraveris, id quod orate[207] ut in paroecia tua Fraternitas Psalterii frequentissima fiat.

(*Id aetatis nec dum inhibuerant illud Pontifices*): Equidem iam nunc ultra quinquaginta millia hominum ex omnibus hisce circum locis, et omni ordine ac statu.

2. Deinde quaerelis tuis contrarias e Plebanis accepi commendationes: quod, ex quo, Fraternitatem Psalterii Fideles acceperunt; coeperunt restitutiones fieri, executioni testamenta dari, frequentari Missae, donationes conferri in Ecclesiam etc.

Haec tuo[208] procul metui dissonant.

IV Obiectio: *Coiens ad Fraternitates vulgus, etsi non modo, sed occasione quondam se dante, ad factionum conspirationes suis conventiculis abuti possunt tutius.*

Quid dicam hic, nisi, *narraverunt mihi iniqui fabulationes.*

1. Talia malignantium flabella Iustis[209] dare possunt animorum dissidia.

[207] Në botimin e 1691 është: "oro te".

[208] Në botimin e 1691 është: "duo".

[209] Në botimin e 1691 është: "Iusti".

Por nuk duhet të kemi këto frika, në vend të kësaj kërko me lutje që pikërisht në famullinë tënde Vëllazëria e Rruzarit të mund të bëhet shumë e madhe në numër (asnjë Papë deri më sot nuk e ka penguar kurrë këtë).

Në fakt, deri tani, vetëm në këto zona, janë regjistruar në Vëllazëri më shumë se pesëdhjetë mijë njerëz të çdo niveli.

2. Dhe pastaj, po këto njerëz mohojnë sa shumë ti shkon për tu qarë: në fakt, që kur besimtarët mirëpritën Vëllazërinë e Rruzarit , Kishat jane restauruar nga dhurimet e bamirësve, Meshat janë populluar, ofertat janë të bollshme, etj. Këto gjëra konfirmojnë të kundërtën e asaj të konfirmuar me pesimizëm.

IV. Kundërvënia e katërt është: anëtarët që bashkohen në Vëllazëri, ekziston rreziku i mundshëm, edhe pse s'ka ndodhur kurrë, që gjatë mbledhjeve të mund të bëhet një fraksion në Kishë.

Do ti përgjigjesha kësaj, nëse: të paudhët nuk do të më thonin gënjeshtra.

1. Këto akuza të keqija mund të sjellin shqetësim në zemrat e të drejtëve.

2. At vero Charitas fraternitatis dissidentes unit, unitos in concordia servat, et omnem detestari proculque fugere discordiam docet, si consonare non valeat.

3. Qui cum Christo et Matre Christi colligit, non dispergit.

4. Unionem quoque Inscriptio stabilit et confirmat.

5. Non ita servos suos peculiares Christus et Maria amant frigide, ut confoederatos zelosa pietate, ad infandas prolabi temere sinant factiones.

Vah, quam istud est male interpretari charitatem Christi?

Horrent aures piae blasphmiam.

V Objectio: *Somnia, phantasias, anilesque fabulas pro miris et magnis et Revelatis vendit ea Fraternitas.*

Hisce cum omni pietate, et compassione respondeo.

1. Quae mira de Psalterio, ex Dei

2. Por Dashuria në Vëllazëri paqëson çdo grindje, bën që të mbeten të bashkuar në dakortësi dhe të mëson të mbash larg dhe t'ja mbathë çdo ndarje, dhe të jetohet në paqe.

3. Ajo që mblidhet me Krishtin dhe Nënën e Krishtit, nuk humbet.

4. Regjistrimi konsolidon dhe forcon unitetin.

5. Krishti dhe Maria i duan me dhëmbshuri Shërbëtorët e tyre të Rruzarit, dhe sigurisht nuk do të lejojnë që Aleatët e tyre të zellshëm dhe të përkushtuar, të përfundojnë në mënyrë mizerje në fraksione ordinere.

Ah, sa Dashuri e Krishtit gjykohet keq në këtë rrethanë!

Veshët e njerëzve të thjeshtë janë të tronditura nga ky mallkim.

V. Kundërvënia e pestë është: Ajo Vëllazëri shet ëndrra, fantazi dhe përralla për plaka, si gjëra të mrekullueshme, madhështore dhe të zbuluara nga lart.

Këtyre, duke përdorur çdo keqardhje dhe mëshirë, i përgjigjem:

1. Kërkujt nuk i imponohet të besojë realitete të mrekullueshme që janë zbuluar me Rruzarin, prej

Ikonë: Zoja Ndihmuese e të krishterëve, emri i vjetër i Zojës së Rruzarit, shek. XX.

Tabllo e paidentifikuar: Zoja e Rruzarit.

Deiparaeque misericordia revelantur; et tacito nomine, ad aedificationem et instructionem commemorantur, ea credere nemo attentaverit[210].

Qui vult, et potest, capiat.

Sed viderit, qui temere contempserit.

Bene S. Basilius: Malevoli iustis iniuriare [211] possunt, sed veritatem, etsi occulere, opprimere tamen non possunt.

Atque istud Prophetae, Apostoli, Sanctique viri spernentes sese murum pro veritate constanter opposuerunt.

2. Deinde: Fac esse, nullam unquam Deus revelationem de Psalterio facere sit dignatus: ea tamen est substantia Psalterii, ea materies, et forma, ratioque certa, ut ad veritatem suam nil opus habeat fulcimento revelationum.

Dixi: seipso firmo stat Psalterium: *et portae inferi non praevalebunt adversus* Dominicae Orationis, et Angelicae Salutationis Evangelium.

3. Ad haec, quas *novas ac nuperas Revelationes* commemoro, sicut scio, illas non assero adhuc ab Ecclesia esse probatas;

[210] Në botimin e 1691 është: "attinetur" (tenere).

[211] Në botimin e 1691 është: "iniurari".

mëshirës së Perëndisë dhe të Nënës së Perëndisë: ato shqiptohen, edhe pa thënë bile se kush është autori, për konstruktivitet dhe nxënije. Të synojë kush të dëshirojë dhe të mundet.

Dhe kush e nënçmon pa arësye, do të pendohet.

Thotë mirë Shën Bazilio: të paudhët mund të përndjekin të drejtët dhe ta fshehin të vërtetën, por nuk mund ta mbysin atë.

Në fakt Profetët, Apostujt dhe njerëzit e shenjtë që janë larg kësaj bote, gjatë shekujve kanë lënë mure të tëra për të vërtetën.

2. Dhe pastaj: madje duke pranuar që Perëndija s'ka denjuar kurrë të bëjë asnjë Zbulesë për Rruzarin: thelbi i Rruzarit, përmbajtja e tij dhe qëndrueshmëria dhe qëllimi i tij, s'kanë nevojë në mbështetje të vërtetësisë së tyre, për Zbulesat.

E përsëris: Rruzari paraqitet më vehte, dhe portat e ferrit nuk do të mbizotrojnë kundër Ungjillit të Atit Tonë Pater Noster dhe Lutjes Ave Maria.

3. Dhe përsa i përket Zbulesave të fundit, që unë i njoh autentike, meqenëse deri tani ato nuk janë

sed tamquam pias cuiusque devotioni, et libertati audientium, ac legentium relinquo.

4. Esto: nondum habeant approbationem, approbabiles tamen sunt: nec minus, quam earum similes, quas probatorum scriptorum passim monumenta loquuntur, neque ipsas adhuc solemni attestatione canonica approbatas, et tamen non idcirco reprobatas, neque Doctrinae, Disciplinaeque, aut Canonibus Ecclesiae quicquam repugnantes.

5. Psalterii quoque, id est, Orationis Dominicae, et Angelicae Salutationis Divinam dignitatem, quid obstat, quo minus Deus gloriosis revelationibus, et miraculosis operationibus dignari velit, aut valeat?

Cum earum finis et usus nostra sit sanctificatio, et salutatio.

CAPUT XXIII

De Psalterii et Fraternitatis promotoribus, Patronis et protectoribus.

Altissime his in oris Praesul Ecclesiae,

aprovuar ende nga Kisha, ja lë me perkushtim devocionit të çdokujt , dhe lirisë së atyre që i dëgjojnë e i lexojnë.

4. Kështu ato, deri kur nuk do të kenë aprovimin, janë në pritje të aprovimit: dhe nuk janë të ndryshme nga ato të shkruajturat, që ndonëse gëzojnë vertetim universal, megjithatë nuk janë aprovuar ende nga një vërtetim kanonik: por sidoqoftë ato nuk janë mohuar për këtë, dhe as që janë në kundërshtim me asnjë Doktrinë, Disiplinë dhe Ligj të Kishës.

5. Përse vallë, pra, Perëndija mund të mos donte ose të mos mund të kënaqej me Zbulesat e lavdishme dhe vepra të mrekullueshme, në avantazh të dinjitetit të mrekullueshëm të Rruzarit, që është qëllimi dhe mjeti i shenjtërimit tonë dhe Përshëndetja e Tij?

KAPITULLI XXIII

Mbështetësit, mbrojtësit dhe Sponsorizuesit e Rruzarit dhe të Vëllazërisë

Prelat Shumë Fisnik i Kishës (Alano Ferrikos), atyre

Praedicatores, Patroni, propagatores, et propugnatores Psalterii debita ipsis laude sunt minime defraudandi.

I. 1. Hi enim sunt *maiores Angeli* Dei, qui minores lumine collustrarunt in coelo ut in amore ac honore Dei Creatoris praestarent[212].

2. Sunt, ut *bonus Abel*, Dei cultum promoventes, ut Seth, nomen Domini invocantes, *Genes. 4.*

3. Sunt *alter Noe, Genes. 7*, in Arca Fraternitatis animas multas a diluvio peccatorum conservantes: nam foederis arcam pro reis, in signum pacis erigunt; ad tentatos submitti praecantur columbam, cum olivae ramo divinae pietatis,

4. Sunt Abrahami, captivos eripientes de manu gentis peccatricis, *Genes. 14.*

5. Sunt, *ut Isaac*, fodientes puteos aquarum gratiae et benedictionis, *Genes, 26.*

[212] **Në botimin e 1691 është: "perstarent" (rimaner fermo).**

që përhapin Rruzarin me anë të predikimit, mbeshtetjes, dorezimit te Vargjeve dhe sponsorizimit, është e drejtë ti atribuohen lëvdata të vërteta.

I. 1. Ata në fakt janë më të mëdhenjtë ndër Ëngjëjt e Zotit, sepse kanë ndriçuar me Dritën qiellore të Rruzarit më të vegjlit, me qëllim që të mund të arrijnë në majat e Dashurisë dhe Madhështisë të Perëndisë Krijuesit.

2. Ata jane Abele (il Giusto) të rinj, që promovojnë kultin e Perëndisë; ata janë grupe të reja, që invokojnë emrin e Zotit(Gen. 4).

3. Ata janë Noet e rinj (Gen. 7), shpëtojnë nga përmbytja e mëkateve shumë shpirtra në Barkën e Vëllazërisë: ata, në fakt, ndërtojnë, në shenjë paqe, janë Barka e aleancës për mëkatarët, luten që pëllumbi që mban degën e ullirit të mëshirës hyjnore, të shkojë fluturim mbi ata që janë të tunduar.

4. Ata janë Abrahamë të rinj, që lirojnë të burgosurit nga dora e njerëzve mëkatarë (Gen. 14).

II. 6. Hi coeli scalam erigunt, cum Iacob, *Genes. 28*, qua ad Deum peccatores redire possunt.

7. Hi seminant cum Jacob, *Genes. 26*, agros gratiarum, et uberrimam in horreis messem condunt.

8. Horum surgunt, ut Iosephiani manipuli, *Genes. 37*, bonae gratiae et famae, et ab aliis in admiratione pariter ac veneratione habentur.

9. Hi, ut Ioseph Aegypti, *Genes. 41*, quidam sunt orbis Salvatores, quem suis Psalteriorum comprecationibus sustentat.

10. Hi, tamquam Moyses, fideles pascunt oves precibus: qui per Virgam poenitentiae mira et magna designant ad peccatorum conversiones, sanctioresque conversationes,

5. Ata janë Isakë të rinj, që gërmojnë puse ujrash hir e bekim (Gen. 26).

II. 6. Ata janë Jakobë të rinj, që ndërtojnë shkallën e Qiellit, nëpërmjet së cilës mëkatarët të mund të ngrihen për tu kthyer tek Perëndija (Gen. 28).

7. Ata janë Jakobë të rinj, që mbjellin fushat e hirit dhe korrin vjeljen e bollshme për në hambarë. (Gen. 26).

8. Ata janë Xhusepet e rinj të Egjiptit, duajt e të cilit, ose veprat e mira dhe hiret, ngrihen lart për tu parë dhe admiruar nga të gjithë (Gen. 37).

9. Ata jane Xhusepet e rinj në Egjipt , që shpëtojnë botën, duke e mbështetur me lutjet e Rruzarëve të tyre. (Gen. 41).

10. Ata janë Mozetë e rinj, që kullosin delet e besimtarëve nëpër lëndinat e lutjeve; janë Mozetë e rinj, që bëjnë të dalin, me thuprën e Rruzarit, nga shkëmbi i pendesës ujra të bollshëm qiellore, me anën e të cilëve mëkatarët kthehen, dhe arrijnë në shenjtësi; janë Mozetë e rinj që, me

ad multas et graves daemonibus plagas infligendas, ad liberandos e servitute in conscientia vinctos; ad devocandum vel a coelo manna gratiae, et Eucharistiae, ad evocandum, e petris lachrymas poenitentiae, ad perducendos fratres in montem Supernae, et aeternae quietis.

III. 11. Sunt, *ut Iosue*, siccos per mundi Iordanem medium traducentes confratres; dum exemplo, merito et eloquio iuxta probos improbosque ad Dei cultum formant, ac reformant[213].

12. Sunt *Samueles*, *1. Reg. 8*, populi instructores, et ad omnem vitae honestatem Duces.

13. Sunt *Davides*, *1. Reg. 17*, in funda Psalterii, et quinque limpidissimis lapidibus Quinquagenae Goliam sathanae prosternentes.

14. Sunt *Heliae*, *3 Reg. 19*, zelantes

[213] **Në botimin e 1691 mungojnë fjalët: "ac reformant"**.

thuprën e Rruzarit, i shkaktojnë demonëve plagë të shumta dhe të rënda, për të çliruar nga skllavëria ata që ata kanë lidhur me vargonj për shkak të fajit; janë Mozetë e rinj që bëjnë të zbresë nga qielli bekimi i hirit dhe i bukës dhe verës, eukaristisë, që bëjnë të rrjedhin nga shkëmbinjtë, lot pendimi, që sjellin vëllezërit e tyre në malin e pushimit qiellor e të përjetshëm.

III. 11. Ata janë Xhozefët e rinj, që bënë që vëllezërit e tyre të kalojnë lumin Xhordan, pa u lagur; janë Xhozefët e rinj që janë dëshmitarë të palodhur me shembullin, meritat dhe nxitjet për të bërë si të mirët dhe mediokrit që të duan Perëndinë.

12. Ata janë Samuelët e rinj, që formojnë popullin dhe e drejtojnë drejt plotësisë së jetës (1. Sam.).

13. Ata janë Davidët e rinj, që shkatërruan me kordonin e Rruzarit, satanin Golia, nëpërmjet pesë gurëve shumë të çmuar të pesëdhjetëshes (1 Sam. 17).

14. Ata janë Eliat e rinj, që janë të zellshëm ndaj ligjit, të pa trembur kundër

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XX.

Jacob Carl Stauder, Zoja e Rruzarit, 1722, Abbazia benedettina, Münsterlingen.

zelum Legis, ad contumacium internicionem, et resipiscentium salutem.

15. Sunt *Helisaei*, in signis et prodigiis mira multa virtute Psalterii perpetrantes.

IV. 16. *Ecce invictos Ieremias*, catenam Psalterii ex collo; ad praedicandam reis iniquitatem simul, et poenitentiam circumferentes.

17. *Ecce Danieles*, per fenestram Vulnerum Christi versus domum Dei multum orantes.

18. *Ecce Zorobabeles*, educentes e Babylonica plurimos captivitate.

19. *Ecce Isaias*, Incarnationem Christi, Passionem, et Doctrinae fontes orando, meditandoque sedulo perscrutantes, et praedicantes.

20. *Ecce Esdras et Nehemias* defossum

armiqve dhe që i çojnë në shpëtim mëkatarët (1 Re 19).

15. Ata janë Elisejtë e rinj, që për arësye të forcës së Rruzarit, kryejnë gjëra pa fund të mrekullueshme, me shenja dhe dhuntira.

IV. 16. Ja kurajozët e rinj Xheremi, që mbajnë kudo Vargun e Rruzarit të varur në qafë, për ti predikuar të padrejtëve mëkatin e tyre dhe rrugën e shpëtimit.

17. Ja Danielët e rinj, që ofrojnë shumë lutje, duke menduar Plagët e Krishtit.

18. Ja Zorobabelët e rinj, që lirojnë shumë nga skllavëria Babilonase.

19. Ja Isajatët e rinj, që pasi janë lutur dhe kanë medituar me zell, meditojnë për Burimet e Dijes, dhe shpallin Mishërimin dhe Pasionin e Krishtit.

20. Ja Esdrat dhe Neemitë e rinj, që i rijapin fuqi zjarrit të Dashurise, të varrosur dhe gati të fikur; ata janë Esdra dhe Neemiat e rinj, që ruajnë ligjin

ac putiscentem ignem charitatis suscitantes; Legem omissam restituentes, et Ecclesiae Ierusalem reaedificantes.

V. 21. Hi sunt *Gabrielis socii* in Angelica Salutatione mundo saepius annunciantes.

22. *Angelorum confratres* sunt, pacem Confraternitatis hominibus bonae voluntatis imprecantes cum divina laude Christi nati salvi utero virginali.

23. Isti sunt *Discipuli imitatores Christi*, et sequaces: sunt Apostoli Evangelium Salutationis et Orationis orbi commendantes.

24. Sunt *mediatores* gentibus, et aegris, ut ad Christum sanandi perducantur.

25. Sunt *Spectatores* Dominicae transfigurationis, agonizationis in horto, crucifixionis in monte, et ascensionis testes, et praedicatores.

Haec inveni, et legi in *Mariali Ioan. de Monte*, Praedicatoris, et in praedicatione individui comitis S. P.[214] nostri Dominici.

[214] Shkurtim i: “Sancti Patri”.

e harruar dhe rindërtojnë Tempullin e Jeruzalemit.

V. 21. Ata janë Kryeengjëjt Gabriele të rinj, që shpallin lutjen Ave Maria në botë.

22. Ata janë Ëngjëjt e rinj, që shpallin paqen për njerëzit vullnet mirë të Vëllazërisë , ndërsa i këndojnë lavdërimet hyjnore të Rruzarit Krishtit, i lindur nga Mitra e paprekur Virgjërore e Marisë.

23. Ata janë Dishepujt e rinj, që janë besnikët ndjekës të Krishtit; ata janë Apostujt e rinj, që i shpallin botës Ungjillin e Atit Tonë dhe të Ave Marias.

24. Ata janë ndërmjetsuesit e personave të sëmurë, që ata i çojnë tek Krishti qe ai ti shërojë.

25. Ata janë të rinjtë që ishin prezent në Shpërfytyrimin e Zotit, në Agoninë në Kopësht, në Kryqëzimin në mal dhe në Ngjitjen, për të qënë dëshmitarë dhe Lajmëtarë.

I kam gjetur dhe i kam lexuar këto gjëra në Marialet e fratit predikues Xhovani dal Monte, shok i pandarë në predikim i Atit tonë të Shenjtë Domenikos.

CAPUT XXIV.

De Psalterii detractoribus, ac depravatoribus, deque Fraternitatis eiusdem vituperatoribus.

Dulcissime ovium Christi Pater et Pastor.

Non desunt, qui Psalterio Filii et Matris Dei, ac earundem in Fraternitate famulis, ex certa partim malitia, et invidia diaboli; partim ex ignorantia, sed affectata aut supina, detrahere nihil vel erubescunt, vel exhorrescunt.

Maledicentiam vero stringunt virulentam in praedieta non sine gravi pusillorum scandalo, et perturbatione devotorum.

Quales isti?

In Typis sunt agnoscendi.

I. Hi sunt *Draco magnus, faciens bellum contra Mulierem* Virginem, Apoc. 12, qui cauda sui erroris trahit tertiam partem stellarum coeli, id est, devotorum, et mittit eas in terram scandali.

Heu! Pestilens lingua viperae in momento plus uno potest afflatu inficere, quam omnis medicorum ars, et industria

KAPITULLI XXIV

Kundërshtarët dhe persekutorët e Rruzarit dhe armiqësite ndaj Vëllazërisë

Shumë i dashur At dhe Bari i deleve të Krishtit (Alano Ferrikos), ekzistojnë njerëz që nuk kanë asnjë skuqje dhe turp të denigrojnë Rruzarin e Jezusit dhe të Marias, dhe ata që i shërbejnë atyre në Vëllazëri, dhe kjo ndodh si për shpirtligësinë dhe smirën e djallit, ashtu dhe injorancën e thellë që kanë mbi supe.
Ata shajnë me çdo shpifje helmuese kundër Rruzarit dhe Vëllazërisë, duke skandalizuar së tepërmi të vegjlit dhe shqetësuar të përkushtuarit e Rruzarit.
Kush janë ata?

Dallohen nga veçoritë:

1. Ata janë Grande Dragot e rinj, që bënë luftë kundër Gruas Virgjëreshë (Ap. 12), i cili, me bishtin e gabimit të tij, tërheq një të tretën e yjeve të qiellit, vlen të thuhet, të të përkushtuarve të Rruzarit, dhe i hedh në tokën e skandalit.

Vaj medet!

Gjuha molepsëse e nëpërkës, në një çast, me vetëm një kafshim, mund të shkatërrojë më shumë se sa arti dhe kujdesi i mjekëve

ad restitutionem valetudinis conatu longe proficere.

Adiuvat eam humanae ad malum naturae proclivitas.

2. Illi sunt, *ut Serpens, Genes. 3*, protoplastarum seductor.

3. Sunt, ut *Eva* fatua; qui per sapientiam carnis eiici multos faciunt e Paradiso devotionis in Psalterio Virginis.

4. Hi sunt, *Genes. 37*, *fera pessima* invidiae, qui devorant Iosephos iustiores se et persequuntur.

5. Sunt, *ut speculatores* terrae promissionis, falsa Israelitis de ea nuntiantes, *Deuter. 2*, ut eorum sicophantia populus in deserto moriatur.

II. 6. Sunt *viri magni*, terram promissam Sacrae Scripturae agnoscentes, sed vulgus verbis et exemplis a verae vitae via aversum ad mortem petrahentes.

7. Isti sunt *Achan* Ierichuntini

munden të arrijnë gjatë përpjekjes në tentativë për të kthyer shëndetin.

Kjo vjen nga prirja e natyrës njerëzore ndaj së keqes.

2. Ata janë gjarpri i ri (Gen. 3), joshës i njerëzve të parë.

3. Ata janë Evat e reja të çuditshme, që për dijen e mishit, bëjnë që të dëbohen shumë nga Parajsa e përkushtimit ndaj Rruzarit të Virgjëreshës.

4. Ata janë kafshët më mizore të reja të zilisë, që gllabërojnë dhe përndjekin Xhuzepet e drejtë të rinj të Egjiptit (Gen. 37).

5. Ata janë eksploruesit e rinj të Tokës së Premtuar, që i njoftojnë Israelitëve gjëra të rreme mbi atë, në mënyrë që, nëpërmjet mashtrimit të tyre, populli të vdese në shkretëtirë (Deut. 2).

II. 6. Ata janë udhërrëfyesit e rinj, që e çojnë popullin drejt Tokës së Premtuar të Shkrimit të Shenjtë, por që me fjalët e tyre dhe shembujt, e devijojnë popullin nga rruga e jetës së vërtetë, drejt rrugës së vdekjes.

7. Ata janë Akan di Xherikot e rinj,

anathematis cupidi, per dolum, ideoque, *Ios. 7*, omnem populum Domini perturbant.

Vae iis ab eventu lapidationis, et combustionis.

8. Isti sunt, ut Phaenenna [215], uxor Helencae, *1 Regum 1*, devotam orationibus prophetissan Annam irrisui hebentes: ac [216] demum maledictione puniendi.

9. Isti sunt *Heli* orantem S. Annam Fraternitatem aestimantes ebriam, filiamque Belial.

Vae istis a morte praecipite.

10. Isti sunt, *ut Manasses*, Prophetarum trucidator, et divinae Legis subversor, *4 Regum 21*.

III. 11. Sunt, *ut Nabuchodonosor*, eversor civitatis sanctae, et templi Dei.

Vae! Quaerent olim poenitentiae spatium, et invenire non valebunt.

12. Sunt, *ut Herodes*, infanticida, parvulos rudis vulgi scandalizantes per

[215] Në botimin e 1691 është: “Phenenna”.

[216] Në botimin e 1691 është: “at”.

që, për shkak të mashtrimit të tyre, sjellin mallkim e ç'ekujlibrim për të gjithë popullin e Zotit. (Gs. 7).

Mjer ata që prekin gjërat që ndjellin breshër e zjarr nga qielli.

8. Ata janë Peninat e reja, grua e Elkanit, qe nënçmojnë Anat e reja që profetizojnë me lutjet, dhe për këtë dënohen me mallkim (1 Sam. 1).

9. Ata janë Elit e rinj që janë të bindur që Shën Ana, Vëllazëria që lutet është e dehur dhe bija e demonit. Mjerë ata në prehrin e vdekjes.

10. Ata janë Manasët e rinj, vrasës të Profetëve dhe korruptuesit e Ligjit hyjnor (2 Re 21).

III. 11. Ata janë Nabukodonosorët e rinj, shkatërrimtarët e Qytetit të Shenjtë dhe të Tempullit të Perëndisë.

Mjerë ata, sepse nëse vallë një ditë do të kërkojnë kohë për të bërë pendimin, ajo kohë nuk do tu jepet atyre.

12. Ata janë Erodët e rinj vrasës, që skandalizojnë vegjëlinë e popullit të thjeshtë, duke përdorur shpatat brutale

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Gianbattista Trotti, Zoja e Rruzarit me Shën Lorencon e Shën Katerinën Martire, 1588, Kisha San Lorenzo Martire, Verolanuova (Verona).

linguae detractricis mucronem saevum.

Fugant illi Jesum ac Mariam in Aegytum, dum a devotione recta plebem ad profana pertrahunt.

13. Isti sunt *Pharisaei* calumniatores doctrinae Christi, ac vitae illius insidiatores.

14. Iidem sunt irrisores pendentis in Cruce Domini, proque salute mundi exorantis.

15. Isti sunt Putens Abyssi, *Apoc. 9*[217], fumo suae vanitatis mundum oppolentes[218], et ex eo locustas errorum et scandalorum in Dei servos emittentes: *Vae mundo a scandalo.*

Ab isto, aliisque Vae liberat Liberatricis AVE per JESUM CHRISTUM.

Quare, Psalm. 150: *"Laudate eum in Psalterio".*

Psalm 32: *"In Psalterio decem chordarum psallite illi.*

***Cantate Domino CANTICUM novum"* Angelicae, Salutationis: *Cantate Domino omnis terra*, id est, omnis homo.**

Roman. 16: *"Salutate MARIAM* Deiparam, *quae multum mecum laboravit in vobis".*

Cantate sicut cantores in Tabernaculo

[217] Në botimin e 1691 mungon "9".

[218] Në botimin e 1691 është: "opplentes".

të gjuhës denigruese. Ata bëjnë Jezusin dhe Marian të fugojnë drejt Egjiptit, kur e sjellin popullin nga devocioni i moralshëm në atë profan.

13. Ata janë Farisenjtë e rinj shpifës kundër doktrinës së Krishtit, dhe atentatorë të jetës së tij.

14. Ata janë tallesit e rinj te Zotit, të varur në kryq dhe të përgjëruar për shpëtimin e botës.

15. Ata janë pusi i ri i humnerës (Ap. 9), që mbush botën me tymin e kotësisë së tij, dhe që bën të dalin nga ai karkalecat e gabimeve dhe të skandaleve, kundër shërbëtorëve të Perëndisë: Mjerë bota për skandalin, nga i cili, si për të gjitha mjerimet e tjera, na çliron Lutja Ave Maria Bashkë shëlbyese sëbashku me Jezu Krishtin.

Prandaj, thotë Psalmi 150: "Lëvdojeni atë në Psalter"; dhe Psalmi 32: "Në Psalterin me dhjetë korda këndojini atij".

"Këndojini Zotit Këngën e Re" të Ave Marias, "Këndojini Zotit e gjithë toka", ose, çdo njeri, "Saluto Marian (Nënën e Perëndisë), që ka punuar shumë mes jush, kendojini sëbashku me mua" (Rom. 16), këndoni si këngëtarë në çadrën e Mozes dhe në

Moysis, et Templo Salomonis, ut cum Angelis Santissimam Trinitatem, et Sanctorum Reginam in aeterna felicitate laudemus, per JESUM CHRISTUM. Amen.

FINIS APOLOGIAE.

Tempullin e Solomonit, për të lëvduar sëbashku me engjëjt Trinitetin e Shenjtë dhe Mbretëreshën e Shenjtëve në lumturinë e përjetshme në lavdërimin dhe lavdinë e Jezu Krishtit. Amin.

FUNDI I APOLOGJISË

PARS SECUNDA
B. ALANI DE RUPE REDIVIVI.

DE RELATIONIBUS
DE REVELATIONIBUS
DE VISIONIBUS.

LIBRI I DYTË:
HISTORIA, ZBULIMET DHE VIZIONET (E RUSARIT)

Imazhi i trajtuar nga: CHOQUET F. H., *Sancti Belgi Ordinis Praedicatorum,* Douay, 1618, p. 201.

CAPUT I.

Prologus encomiasticus in Psalterium Sponsi ac Sponsae JESU CHRISTI, ac Deiparae Virginis MARIAE.

Deus, *Canticum Novum, cantabo tibi: in Psalterio Decachordo psallam tibi*, Psalm. 143.

Quo, et cultores Dei adhortatur idem Psaltes, Psalm. 97: *"Cantate Domino Canticum Novum, quia mirabilia fecit"*; nimirum in Filii sui Incarnatione, Passione, et Resurrectione.

Quae cum in caeteris a Deo profectis in nos beneficiis locum facile principem sibi vindicent, ut pro iis totam quisque Deo animam debeat Christianus: omnino est necesse, ut animas quoque nostras ante conspectum Dei in ipsius laudes corde toto, et ore, ac opere certatim effundamus: neu quod ingrati animi lethale nobis crimen inhaerescat.

KAPITULLI I

Prolog celebrues mbi Rruzarin e Dhëndrit dhe të Nuses, ose të Jezu Krishtit dhe të Marias Virgjëreshë dhe Nëna e Perëndisë.

"O Perëndi, do të të këndoj ty një Këngë të re: do të të këndoj Ty me Psallterin me dhjetë tela" (Sl. 143).

Atje, i njëjti Këngëtar nxit edhe adhuruesit e tjerë të Perëndisë: "Këndojini Zotit një Këngë të re, sepse ka kryer mrekullira" (Sl. 97), në Mishërimin, në Pasionin dhe në Ringjalljen e Birit të Tij.

Veprimet e admirueshme të Perëndisë shoqërohen nga dhurata të hirshme, që Perëndija i zmadhon shumëfish dhe që kërkojnë nga çdo kristian t'ja ngrejë me zemër të vërtetë mirënjohjen e vet të devotshme Perëndisë.

Është themelore që edhe ne, që nuk duam të jemi me shpirt të vogël, si në një garë, duhet t'ja ngrejmë shpirtrat tonë lart Perëndisë, per t'ja lavdëruar me gjithe zemër, fjalët dhe veprat.

Quo magis obsequendum est Psaltae momenti [219] : *"Cantate Domino Canticum Novum"*.

I. Novum: quippe quod, si D. Bernardum audimus [220] : divinum illud Sponsi est ac Sponsae Epithalamium, geminum Novi Evangelii, datum ex ore Dei Oraculum.

Quorum alterum Dei Sponsae Mariae paranymphus Gabriel; alterum Sponsus Ecclesiae suae Christus reddebat.

Unde et illud Angelica Salutatio; hoc, Dominica Oratio: utrumque ex reipsa nomen; praenomen ab Auctore, acceperunt.

2. Novum quoque idem Canticum, id est, Deiparaeque rite colendae modulum, velut divinis in auribus gratiosissime symphoniacum.

3. Alterum, quia Novi Testamenti principium, Voxque Evangelii prima extitit: in qua tanquam seminum minimo Sinapi grandis arborum Arbor Evangelium.[221]

[219] Në botimin e 1691 është: "monenti" (esortare).

[220] Në botimin e 1691 është: "audivimus".

[221] Në botimin e 1691 mungon pika, e fraza vazhdon me "Novum universum virtute residebat".

Siç thotë dhe Këngëtari, këndimi i një Kënge të re Perëndisë i përgjigjet drejtësisë.

I. Një Këngë e Re, thotë Shën Bernardi, sepse është Kënga Martesore e Dhëndrit dhe e Nuses: lutja e dyfishtë e Dhjatës së Re është, në fakt, hyjnore, sepse erdhi nga goja e Perëndisë.

Ave Maria-Përshëndetje Maria, ja tha Kryeëngjëlli Gabriel Marias, ndërsa e kërkonte si Nuse të Perëndisë; Lutjen Ati Ynë, ja dha Dhëndri Krishti Kishës së tij.

Kështu, Ave Maria është quajtur Përshëndetje Ëngjëllore sepse ka marrë emrin e të njëjtës ngjarje të madhe, ndërsa Ati Ynë është quajtur Lutja e Zotit, duke marrë titullin nga Autori i saj.

2. Një Këngë e tillë e Re nderon Nënën e Perëndisë në mënyrën më të denjë, si një sinfoni shumë e këndshme për veshët hyjnorë.

3. Ave Maria, në fakt, filloi me Dhjatën e Re, dhe fjalën e parë të Ungjillit, që, sikurse më e vogla nga kokrrat e mustardës, ka gjeneruar pemën më të madhe të botës, Ungjillin.

Ikonë: Zoja e Rruzarit, Fontanellato, Itali Shek. XX.

Giovanni Battista Tiepolo, Shën Meria e Rruzarit (Gesuati), 1737-1739, Venezia.

Novum universum virtute residebat; adeoque partes illius singulae, minutaeque dein perscriptae[222], velut semina plurima uno in capite papaverino, continebantur.

4. Alterum, quia eiusdem Sacri Instrumenti Novi Evangelii [223] Primus et Unicus fuit Deum orandi, colendique Ritus Novus, Formularis, ac Universalis, ab ipso Domino traditus Discipulis; caeterarum exinde subsecutarum in Ecclesia Nova praedicandi[224] Formularum factus ipse Parens, fons et caput.

Ad quod proinde omnes reliquae; sicut e mari progressa, in idem mare terrarum flumina demum redundaret[225], sic ex una hac Oratione Dominica derivatae ad eandem retro referantur oportet.

II. Deinde Novum.

1. Quia novum e coelo datum id hominibus est remedium, ad condonationem delictorum nostris etiam, divinis eatenus, precibus impetrandam.

[222] Në botimin e 1691 është: “praescriptae”.

[223] Në botimin e 1691 është: “Evangelici”.

[224] Në botimin e 1691 është: “praecandi”.

[225] Në botimin e 1691 është: “redundant”.

Si të tërë familjarët banojnë në një shtëpi, po ashtu pjesët e veçanta dhe fjalët konçize të Ave Marias, përmbajnë të gjithë qiellin, si farat e shumta që janë mbyllur brënda lulëkuqes.

4. Lutja Ati Ynë që gjendet tek libri bazë Ungjilli i Shenjtë, është në të gjithë Biblën, Dhjatën e Re, e vetmja mënyre e re, vendosur nga Krishti për të gjithë njerëzit, të lusin dhe të nderojnë Perëndinë, dhe ajo i është besuar nga vetë Zoti Jezus dishepujve: dhe kështu, Lutja e Zotit, u bë në Kishë Nëna e Re, Burimi dhe Principi i të gjitha lutjeve të tjera lavdëruese që vijojnë.

Lutjes Ati Ynë i varen me çengel, atëherë, të gjitha lutjet e tjera , si lumenjtë e tokës, pasi shtyhen drejt detit, në fund rrjedhin në të njëjtin det, kështu ndodh që lutjet e shartuara në Lutjen e vetme të Zotit, të bashkohen.

II. Ajo është një Këngë e re:

1. sepse është Ndihma e Re, dhënë nga Qielli Njerëzve për të përgjëruar nëpërmjet dy lutjeve të jashtëzakonshme asaj të Atit dhe asaj të Aves, faljen e fajeve tona;

2. Et vero ipsum est Potestatis inexplicabilis, inque Deo infinitae utilitatis ac virtutis inenarrabilis, suavitatis quoque inaestimabilis.

3. Divinorum istud solatiorum est donativum, revelationum sacrarum procurativum[226], et miraculorum maximorum operativum[227].

Enimvero Salutare illud Angeli novum Evangelium, hoc est, *Verbum Caro factum*, donorum, Donum est ter Optimum Maximum; Revelationum omnium est Magisterium illuminatissimum; miraculorum est summorum summum, omniumque Summa.

4. Novum denique: quod nova ex utroque Oraculo progenita extitit Ecclesia, surgensque crevit augmentata, et universorum gratiae charismatum spiritu, succo et sanguine corroborata consistit, succussata quidem, at nihil unquam labefactata.

III. Iucundum igitur Christiano cui non accidit utrumque illud Christi ac Mariae, Sponsi Sponsaeque divinum Epithalamium, et Canticum, quasi castus quidam Hymen, sive Hymeuaeus Hymmus coelestis?

---

[226] **Në botimin e 1691 mungon: "sacrarum procurativum".**

[227] **Në botimin e 1691 është: "operantium".**

2. sepse përpara Perëndisë ka një efikasitet të jashtëzakonshëm, që ja kalon çdo përshkrimi, ka një dobi infinit, ka një vlerë të patregueshme dhe një ëmbëlsi të pallogaritëshme;

3. sepse merr ngushëllimet hyjnore, i hapet Zbulesave të Shenjta, dhe bën mrekulli të mëdha.

Në fakt, në fillim të Ungjillit, nëpërmjet përshëndetjes së Ëngjëllit, fjala bëhet Mish, më e madhja e ngushëllimeve, Zbulesa më e lartë dhe më e shkëlqyer, mrekullia më e madhe dhe më e admirueshme që ska ndodhur kurrë më parë;

4. sepse Kisha u gjenerua nga dy lutje ajo Ati Ynë dhe ajo Ave, dhe, duke u ngjitur, u rrit duke zgjeruar degët e të gjithë karizmave te hirshme, duke patur në vetvete linfën vitale të Shpirtit, të forcës së Marias dhe të gjakut të Krishtit, dhe ndonëse është tronditur, kurrë s'ka dështuar.

III. Cili i krishterë, atëhere, nuk do ti priste me gëzim të dyja Këngët Hyjnore dhe Këndime Martesore, atë të Krishtit, Burrë i Marias, dhe të Nuses, këndim i Marteses së Tyre të paster dhe Hymni qiellor i martesës së Tyre?

In iis namque beatum est Angelorum Gaudium, Christi ac Mariae iubilaeum et iubilum; in iis tota coelestis Curia triumphans exultat, et Ecclesia militans in acie fortiter dimicat.

O iucundum Deo, Angelis, et hominibus factum spectaculum!

Ab hoc tali quis oculum, quis animum, quis studium, et amorem deflectat unquam, vel ad puncti unius momentum?

IV. Ex utroque unum quoddam coalescit et concordat *Canticum novum.*

1. Quod ad Davidici Psalterii Decachordi modum rite concinnatum, et per quindenas ordine, repetitum decades, et compositum, adusque repetitionis numerum CL completum, ab antiquissima retro Maiorum nostrorum memoria consuevit Psalterium Christi et Mariae appellari.

2. Cuius quidem in Ordinis ac Muneris Psaltici Mysterio, si recte et penitus intuemur, tria quaedam conspicari licet

Në këto këndime, në fakt, është ekzaltimi i bekuar i Ëngjëjve, Jubileu i përjetshëm i Krishtit dhe i Marias, që Oborri Qiellor e këndon pa fund, ndërsa Kisha militante e këndon ne mes të ankthit të kësaj bote.

O spektakël i mrekullueshëm, ofertë ndaj Perëndisë, ëngjëjve dhe njerëzve! Kush është ai vallë që nuk do të shpërqëndronte sytë, shpirtin, mëndjen dhe zemrën nga ky realitet, edhe si kur qoftë vetëm për një moment?

IV. Ky Këndim i ri lindi nga akordimi dhe harmonia e Atit dhe Aves.

1. Është një Këndim që është akorduar mbi Psallterin me dhjetë tela të Davidit, që ndjek një melodi me pesëmbëdhjetë sekuenca, që alternohen, duke melodiuar për çdo sekuence dhjetë nota, deri sa plotësohen 150 nota, dhe që, nga origjina, të parët e kanë quajtur gjithmonë me emrin "Psallteri i Krishtit dhe i Marias".

2. Nëse e shohim me kujdes melodinë e pashprehshme të Rruzarit-Psallter që kemi marrë dhuratë, mund të vihen re sigurisht, të admirohen dhe nderohen tek

Magna, et admirari Sancta planeque divina venerari, et universalia Iubilaea: *Naturae* reparatae, *Gratiae* collatae, et *Gloriae* promissae.

Quibus accedit ter et amplius salutare Iubilum Personale Incarnationis, Passionis, et in gloriam Resurrectionis Christi.

3. Quinquagesimum et[228] Lege Moysis annum fuisse iubilaeum, ignorat nemo: nemo, quinquagesimo quoquo anno Romanas in orbem Christianum Indulgentiarum plenissimarum condonationes, e[229] Pontifice Maximo dispensatas, Iubilaeum esse, et vocari: nescit nemo, transactis annis quinquaginta in Sacerdotio, iubilaeam solemniter agitare Sacerdotem, in officio, Magistratum, in Religione, Professum ad factum sibi, per ipsius vitalis temporis gratiam, privilegium, ab consuetis occupationibus gaudere Iubilaeo.

Velut olim, vel ab ipso tempore decurso.

Levitis quinquagenariis, quin et ipsis, servitiis, et agris etiam campisque ipsis, ex Lege Moysis, requies indulgebatur Iubilaea, eorum completo tempore Iubilaeo.

V. Chistus autem et Maria cum dictorum nobis Iubilaeorum, seu Canticorum, causa

---

[228] Në botimin e 1691 është: “ex” (da).

[229] Në botimin e 1691 është: “a” (da).

ajo të tre Jubiletë e jashtëzakonshëm, të Shenjtë, Hyjnorë dhe Universalë: Atë të Shpëtimit të natyrës njerëzore, atë të Hirit të marrë dhe atë të Lavdisë që na është premtuar. Janë Jubilejtë që kanë sjellë shpëtimin e çdo njeriu, nëpërmjet Mishërimit, Pasionit dhe Ringjalljes së Krishtit në Lavdi.

3. Në Ligjin e Mojsiut, në vitin e pesëdhjetë festohej Jubileu; edhe në Romë, Papët çdo jubile pesëdhjetë vjetorësh, i jepnin të krishterëve falje plenare; Priftit që feston jubileun pesedhjete vjet Prift, i jepet, nëse e don, lirim nga punët e zakonshme dhe të gëzojë gëzimin privilegjin e Jubileut për kohën që i ka mbetur të jetojë; në lashtësi, çdo pesëdhjetë vjet, Ligji i Mojsiut i jepte një periudhë pushimi jubilar, Levitëve, si dhe skllevërve, sikurse dhe vetë tokave dhe fushave, për sa zgjaste Jubileu.

V. Kështu Këndimet e Atit dhe të Aves, janë Lavdërimet e drejta dhe të përshtatshme të

fuerint et origo; dignum quoque, et iustum (quid si, et[230] pro merito necessarium) erat, solemnem ipsis in Ecclesia, sacrum sanctumque, ac perpetuum annun celebrari Iubilaeum.

Neque hunc ab uno aliquo servorum Dei statu, ordine, graduque dumtaxtat: verum ab universo Fidelium Nominis Christiani genere, communem; per omnes orbis oras universalem, omni qua diurnarum, qua nocturnarum horarum ac temporum momento continuum ac irremissum annum duci Deo Iubilaeum opertebat in Ecclesia Dei.

Atque vero divinam hanc muneris, cultusque generalis Spartham et provinciam divina Providentia, velut in Angelica Salutatione, et Dominica Oratione fundatrix condidit: ita et in Psalterium Christi ac Mariae, dicti Cantici quinquagies supra centies repetitivum, Spartham eam detulit, et mirandorum deposuit operatrix: et hoc in spiritu praevidit David, cum exclamavit, Psalm. 143: *"Deus Canticum novum*

[230] **Në botimin e 1691 mungon: "et".**

Kishës për të festuar me solemnitet Vitin e Shenjtë dhe të Përhershëm Jubilar të Krishtit dhe Marias, që i kanë dhënë botës Jubileun e plotësisë së kohës.

Jubileu që Kisha feston për nder të Perëndisë nuk kufizohet nga numëri i shërbëtorëve të Perëndisë, as nuk është i lidhur me një gjëndje, urdhër apo gradë; përkundrazi, ai është një Jubile publik, për çfardo lloj besimtarësh me emër të Krishterë; universal, për të gjitha vëndet e botës komplet; i vazhduar, dhe kurrë i ndërprerë, në çfardo ore, dite dhe nate, për hapsirën kohore të një Viti Përjetësie.

Vertet Sigureza Hyjnore ka themeluar dhe ngritur mbi bazen e Pershendetjes Engjellore te Ave Marias dhe mbi bazen e Lutjes se Zotit, atë të Atit Tone, një Spartë Hyjnore, për të qënë Mbretëria e Përkushtimit, oferta e të gjithëve: kështu, edhe në Rruzarin-Psalltër të Krishtit dhe të Marias, ky Këndim, i përsëritur njëqind e pesëdhjetë herë, bëri gjëra të mrekullueshme, vuri themelet dhe ngriti atë Spartë Hyjnore: dhe këtë, në shpirt, e parashikoi Davidi, kur thërriti: "O Perëndi, do të të këndoj ty një Këndim të ri, ty

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XIX.

Giovanni Battista Tiepolo, Shfaqja e Zojës së Rruzarit Shenjtoreve Domenikane, Shën Mëria e Rruzarit (Gesuati), 1747-1748, Venezia.

cantabo [231] ***tibi, in Psalterio Decachordo psallam tibi.***

CAPUT II
De Psalterii Origine, Usu, Revelatione, et Propagatione.

I. Origo.

En Ter Sanctissima Trinitas ex divina Mente sua conceptam produxit Salutationem: Archangelus Gabriel acceptam detulit et pronunciavit ad inclytam Virginem Mariam: Spiritus Sanctus per Elisabetham expressit particulam tertiam, et adiecit: clausulam subiecit denique S. Mater Ecclesia.

Orationem vero Dominicam Auctor Jesus Christus orare Discipulos docuit, ac mandavit iisdem: qui totam tunc Ecclesiam ut constituebant, sic et repraesentabant.

Hic ortus.

II. Usus porro.

[231] **Në botimin e 1691 mungon: "cantabo".**

do të të këndoj në Psallterin me dhjetë korda" (Sl.143).

KAPITULLI II

Origjinat, Traditat, Zbulesat dhe përhapja e Rruzarit.

I. Origjina. Ishte Triniteti, tre herë tepër i Shenjtë, që konceptoi Përshëndetjen Ave Maria, pasi e kish menduar atë kështu në Mëndjen e Vet Hyjnore; Kryeëngjëlli Gabriele e merr në dorëzim dhe e solli në tokë, duke ja Shpallur Virgjëreshës së Lavdishme Maria; Shpirti i Shenjtë, nëpërmjet gojës së Elisabetës, plotësoi pjesën e tretë, duke e shtuar atë; në fund, Nëna e Shenjtë Kisha shtoi një mbyllje.

Edhe Jezu Krishti, kur konceptoi Lutjen Ati Ynë, nxiti dhe rekomandoi Dishepujt e tij ta recitojnë këtë lutje, ata që, në epokën e Tij, jo vetëm përbënin të gjithë Kishën, por edhe e përfaqsonin atë.

Kjo është Origjina e Rruzarit.

II. Përsa i përket Traditës:

1. Traditur in exemplo S. Bartholomaei Apostoli: ut narrat quidam S. Doctor: cui solemne fuit et perpetuum, per quamque diem centies, totiesque per noctem, nixis humi genibus, utramque Deo suppliciter orando offerre.

Quo in numero ter quinquagenario Psalterium Christi et Mariae, ex illis CL Oraculis huc[232] usque repetitis constat.

Quartam vero Quinquagenam S. Bartholomaeus, ex suapte devotione, ob causam ipsi Deoque perspectam, velut auctarium adiiciebat.

2. Inde Ecclesia seu Congregatio Christi Fidelium, cupiens imitari exemplum orandi Synagogae[233], ad modum Psalterii Davidici, quod CL Psalmis completur: eundem ad numerum totidem Orationes Dominicas et Angelicas Salutationes iunctim suis in comprecationibus usurpavit.

Verum quia temporum progressu Fidei decrescebat fervor, a[234] suo illo remittit et Psalterii huiusce usus, quod plerisque longum nimis, per Dominicae Orationis, et Angelicae Salutationis continuatam coniunctionem visum fuit[235] disiunctionem eorum, ac Psalterii, imminutionem accipere[236].

---

[232] Në botimin e 1691 mungon: "huc".

[233] Në botimin e 1691 është "Synagogam".

[234] "a" është prezente në botimin e 1691, por mungon në botimin e 1847.

[235] Në botimin e 1691 mungon: "fuit".

[236] Në botimin e 1691 është: "accepit".

1. një Shkrimtar i Shenjtë ka shkruar që Shën Bartolomeu Apostull, shumë ritmikisht dhe vazhdimisht i lutej në gjunjë Perëndisë, duke recituar njëqind At dhe njëqind Ave, si ditën ashtu dhe natën.

Në numrin prej tre herë pesëdhjetë, konsiston Rruzari i Jezusit dhe i Marias, formuar nga 150 lutjet e thëna.

Megjithatë, Shën Bartolomeu i shtoi tre pesëdhjetësheve, një pesëdhjetëshe të katërt, si përkushtim i tij personal, për një arësye të njohur vetëm nga ai dhe Perëndija;

2. në vazhdim Kisha besnike e Krishtit, duke dashur të imitojë mënyrën e lutjes së Sinagogës, e cila përdorte Psallterin Davidik, të përbërë nga njeqind e pesëdhjetë Salme i shtoi lutjeve kanonike një numër të barabartë me Ati Yne dhe Ave Maria.

Megjithatë, me kalimin e kohës ra entuziazmi i besimit dhe u kthye në menyrën e zakonshme të recitimit të Psallterit: ai në fakt ishte bërë shumë i gjatë, për shkak të shtimit të Atit Tonë Pater Noster dhe të Përshëndetjes Ave Maria; kështu, u duk e përshtatshme të zvogëlohej gjatësia e Psallterit, duke hequr nga ai Atin dhe Aven.

III. Revelatio igitur, ex singulari divina clementia, sanctis in eremo Patribus facta traditur de Psalterio solius Virginis Mariae.

1. Cum enim daemonum fatigarentur tentationibus, diu multumque molestiis [237], nec abesset periculi metus saevioris: communi habito inter eos consilio, visum in Domino fuit, continuas indici cunctis preces supplices quibus et privatim per se quisque impense deditus, et pubblice universus sacrae totius Monastices Ordo, coniunctim votis communibus, vigiliis, ieiuniis, et poenitentiis apud Deum, Deiparam, Coelitesque Divos instanter incumberet, exorandae a Sathanicis tentationibus liberationi, aut certe Remedio ipsis aperiendo praesenti, quo eas ferendo forent, et vincendo.

2. Neque nihil exoratum.

Nam rite comprecantibus facta revelatione fuit consultum, ut elanguescentem Psalterii usum Mariani, praeter illum Davidici assumerent, ad quod Deo, Deiparaeque laudes gratissimas quotidie dicerent, simul efficaciter optima quaeque coelitus impetrare possent.

[237] **Në botimin e 1691 është: "molestis" (penoso).**

III. U dorëzua një Zbulesë, që vetëm me Hirin e Perëndisë, Eterit e Shenjtë të Shkretëtirës patën mbi Rruzarin e Virgjëreshës Maria.

1. Prej një kohe të gjatë, ata ishin torturuar nga tundime të tmerrshme të demonëve, dhe ndjenin kërcenimin e një rreziku serioz: të tubuar sëbashku, vendosën në Zot të recitojnë lutje falje të vazhdueshme, si personalisht, ashtu dhe komunitetçe në Manastirin e Shenjtë; kështu, përtej kontrollit të pikëve, zgjimeve, agjërimeve e pendimeve, filluan ti luten me zell Perëndisë, Nënës së Perëndisë dhe Shenjtorëve të Qiellit, për tu përgjëruar për çlirimin nga tundimet satanike, ose të paktën për të marrë nga Qielli një riparim efikas, nëpërmjet së cilit të ishin në gjendje ti soportonin dhe të fitonin mbi këto tundime.

2. Dhe lutja përgjëruese mori efektin e dëshiruar: në fakt, ndërsa luteshin ata ndjenin, tek Zbulesa, dëshirën të recitonin Psallterin e Marias, që kishte rënë në harresë, dhe e recitonin sëbashku me Psallterin e Davidit.

Continuo ab omnibus communiter certatim factum haud secus, ac iussum, toto animi affectu et religione sese Psalterio devovent: hi nunc illud Christi, Mariae, nunc alterum isti vicissim, iunctimque frequentant, sed Mariae ut brevius, ita et crebrius.

3. Et conatui par sese tulit eventus.

Daemonum licentia restringitur, remittente procacia vis frangitur, tentationum restinguitur aestuatio: et facta est tranquillitas magna.

Haec super accedit virtutum et gratiarum auctu magno secutus in eorum plerisque profectus.

Nimirum ea se gratiae rosa, et vis illis aperuit Coronae rosaceae [238] : ea precum sanctissimarum fragrantia Deo aspiravit [239] , deprecatrice Virgine Matre, ut mirifico nominis, religionis, et sanctitatis incremento,

[238] Në botimin e 1691 është: "rosareae".

[239] Në botimin e 1691 është l'equivalente: "adspiravit".

Çdo ditë, kështu, recitonin Lavdërimet e Perëndisë dhe të Nënës së Perëndisë, dhe merrnin të gjitha Hiret Qiellore që kërkonin.

Dhe, si në garë, recitonin Psallterin (e Marias) pa ndërprerje, me të gjithë shpirtin dhe perkushtimin, si të ishte një urdhër që duhej kryer: dhe recitonin herë Psallterin e Krishtit dhe të Marias, herë Psallterin e Davidit të alternuar me Psallterin (e Marias), ose sëbashku ato; dhe, që nga momenti që Psallteri i Marias ishte më i rrjedhshëm, u bë më i dashur për zemrat e tyre.

3. Dhe rezultatet i kaluan pritshmëritë: u thye fuqia e demonëve, u shkatërrua forca e tyre: epshi u ul, sikur me u qetësuar deti i tundimeve dhe pati një rehatim te madh.

Ndërkaq, shumë nga ata avanconin në virtyte, dhe pati dhe një numër të madh hirësish.

Ju shfaq atyre Hiri i Trëndafilave, dhe fuqia e Kurorës së trëndafilave: parfumi i këtyre lutjeve të shenjta arriti tek Perëndija, dhe, me ndërhyrjen e Virgjëreshës Maria, pati një avancim të mrekullueshëm të besimit dhe shenjtësisë fetare, dhe pati

gloria quoque miraculorum cunctis gentibus Eremitarum ordo ac natio fieret admirationi et venerationi.

4. Demum et huius posteritati, cum Patrum suorum lapsa memoria, pene iam ex animis quoque fuisset elapsa, ususque simul Psalterii refrixisset: sensim Eremitarum nomen, Institutum, et numerus item eo decrevit usque, ut rarescens in contemptum, ac tandem ad interitum corrueret.

Cecidit, heu! Arbor Ecclesiae tanta, Mahometis icta, extirpataque securi: *Ioanne Graeco* teste, et eodem de Vitis Patrum scriptore.

Verum non obrui Psalterium Deus permisit, sed transplantavit.

IV. Propagatio eiusdem id loquitur, passu pari cum tempore insecuto progressa.

1. Nam posteaque[240] S. Basilius Magnus in Oriente dispersos per deserta, et eremi lustra monachos incolas; inde evocatos, intraque coenobiorum septa collectos aggregasset, ac novis institutis formasset; in Occidente quoque [241] S. Benedictus Monasticam vivendi rationem, iam olim iis

[240] Në botimin e 1691 është: "posteaquam".

[241] Në botimin e 1691 është: quo".

mrekullira të jashtëzakonshme, aq sa urdhëri dhe institucioni i heremitëve u bë i denjë për tu admiruar e nderuar përpara të gjithë botës.

4. Sidoqoftë, me kalimin e viteve, kur u zvogëlua, derisa u fshi nga shpirtrat, kujtimi i vetë Etërve, hyri në harresë edhe recitimi i Psallterit (të Marias): nga atëherë, pak nga pak, emri, institucioni dhe numri i heremitëve u zvogëlua aq sa, në fund, u shpërndanë dhe Urdhëri u shkatërrua.

Mjerisht, ra, pema e madhe e Kishës, e goditur dhe e rrëzuar nga sopatat islamike: Xhovani il Greko e pohon këtë, duke e sjellë tek Jeta e Etërve.

Sidoqoftë, Perëndija nuk lejoi që Psallteri (i Marias) të binte në harresë, dhe e transplatoi atë.

IV. 1. Përhapja e tij shtohej dore mbas dore që koha kalonte.

Në Lindje, Shën Bazilio Manjo grumbulloi Murgjit te shpërndarë në shkretëtirë dhe vende të vetmuara, i bashkoi në shtatë komunitete manastiresh, i organizoi me institucione të reja.

Edhe në Perëndim, Shën Benedeto filloi dhe arriti ta bëjë të lavdishem Urdhërin e Tij

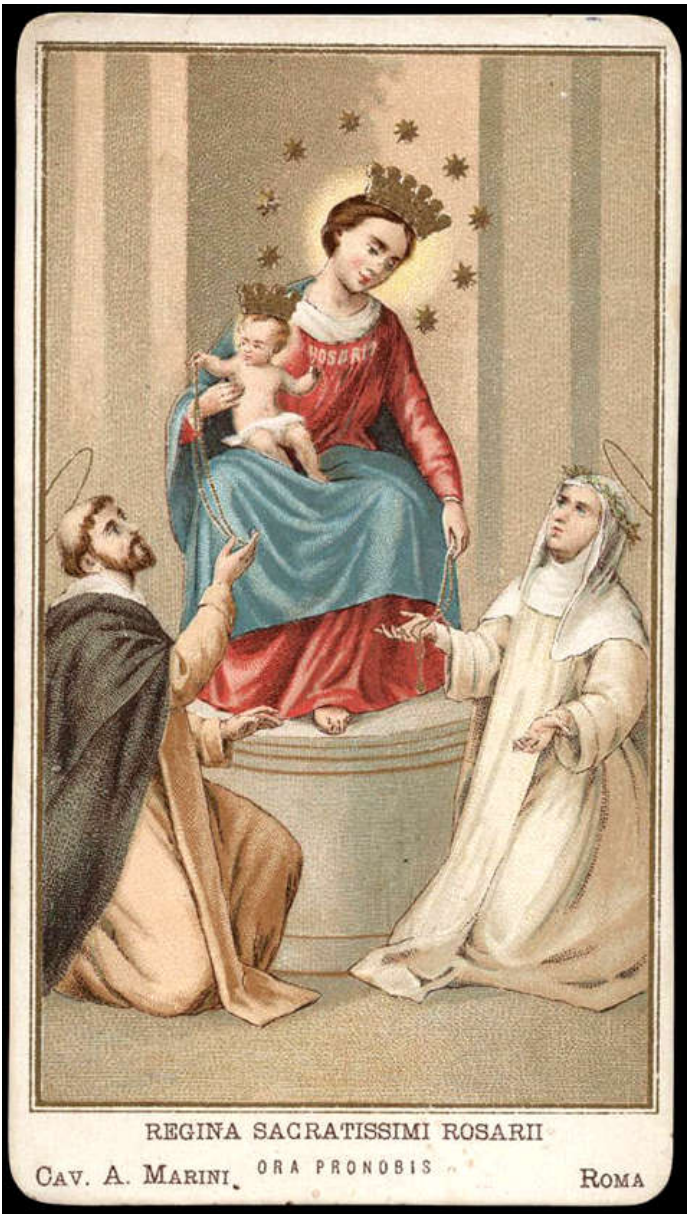

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XX.

Giovanni Battista Tiepolo, Institucioni i Rruzarit, Shën Mëria e Rruzarit (Gesuati), 1737-1739, Venezia.

locis invectam, quam maxime instauravit, ac illustravit: novique factus instituti Patriarcha inclytus, cui ante diu insueverat, Psalterium Mariae simul et inter suos, non tam praecepto ullo, quam usu ipso in sanctam consuetudinem introduxit, quae [242] in religionem dein vertit, ac insedit: teste ipsius, etsi longe post, filio Benedicti, Johanne de Prato.

2. Ven. [243] Beda Anglicanus intervallo successit, quis vir, et quantus?

Tota Psalterium Mariae Anglia, Britannia, Francia, plantavit, praedicavit: unde suus idipsum saluberrimus usus per alias procul oras differebat ac disseminabat.

Nec ut unam dumtaxat aetatem ferret; verum ad hanc usque diem ut cultum, in Anglia praecipue, eustodierit: ut minus in vigore fuit[244] in trunco, ramisque aridis.

Nam indicia hodieque superant eorum, quae inde ab V. Bedae sanctitate, devota Rosarii antiquitas, in templis passim

[242] Në botimin e 1691 është: "quin" (anzi).

[243] Shkurtim i: "Venerabilis".

[244] Në botimin e 1691 është: "at".

të quajtur Jeta Murgjërore, në vënde ku ai kishte qenë më parë, dhe, duke u bërë At i shkëlqyer i Urdhërit të ri, i mësoi Murgjërve Psallterin e Marias, që prej kohësh ai e recitonte, jo për të kryer një detyrë, por për dashurinë e asaj praktike të shenjtë të përkushtimit, që më pas deshi që ajo të ishte prezente në Urdhërin e Tij Fetar: siç konfirmon, një pasues pas vdekjes së Benedetos, Xhovani da Prato.

2. Ishte, pastaj, në vazhdim të viteve, Beda i Nderuar, Anglikan (çfarë njeriu i admirueshëm!), i cili përhapi nëpërmjet predikimit Psallterin e Marias në të gjithë Anglinë, Bretanjën e Francën: transportoi dhe përhapi praktikimin e përshëndetjes së Psallterit (të Marias) edhe në rajone të tjera të largëta.

Dhe dëshmija e Psallterit (të Marias) nuk mbeti vetëm në brezin e tij, por deri më sot, një përkushtim i tillë ka mbetur i gjallë, veçanërisht në Angli.

Ndërsa, atje ku limfa ishte më pak vitale, edhe deget u thanë.

Edhe sot ndjehet jehona e predikimit të Shën Bedës, të Nderuarit: përkushtimi i vjetër i Psallterit (te Marias) ka mbetur atje këtu nëpër Kishat, ku

communes ad usus suspenderat Oraria sive Coronas precarias.

3. Bedam excepit S. Bernardus, qui et ipse Psalterium propagavit.

Ecquid aliud zelosius egisset ardentissimus Sposae Mariae Sponsus?

Neque hic ipsius stetit ardor.

Ad Mariae Psalterium aliud ipse iuxta numerum, et sententias Psalmorum concinnavit.

Id quod vidi, manibusque his pertractavi.

Inde vir tantus tantam apud Deum sibi gratiam adinvenit, ut vel in terra multis altior Divis, merito[245] Psalterii Ordinis sanctissimi, amplissimique Auctor fieret, et Fundator.

Praetereo magnos et multos.

4. S. Otto, Patris sui S.[246] Benedicti imbutus spiritu, et disciplina formatus eodem in Ordine sacro, Sclavorum dein Episcopus factus et Apostolus, cum Fide Christiana pariter eam per gentem plantavit quoque Psalterium hoc.

Itaque instillatum ea Divae[247] Rosae

[245] Në botimin e 1691 është: "meritis".

[246] Në botimin e 1691 mungon: "S.".

[247] Në botimin e 1691 është: "die" (giorno).

qëndrojnë varur, për kë dëshiron ti marrë për tu lutur, Vargjet e numërimit të lutjeve.

3. Pas Bedës, edhe Shën Bernardi e përhapi Psallterin (e Marias): çfarë do të kish mundur të bënte më mirë Bashkëshorti i Marias?

E megjithatë zelli i tij nuk u ndal këtu.

Ai bëri të korrispondojnë (Ave Mariat) e Psallterit të Marias me numërin e Psalmeve (të Psallterit të Davidit), dhe i komentoi.

Këtë kompozim, unë e kam parë dhe prekur me duart e mija.

Psallteri i Marias e bëri Shën Bernardin plot me humanizëm dhe karizëm, duke mundur kështu të themelojë dhe qeverisë një Urdhër të Shenjtë pafundësisht të madh, derisa u bë një nga shenjtët më të mëdhenj.

Gjëra të ngjashme i kanë ndodhur dhe shumë shenjtorëve të tjerë.

4. Shenjti Otone, i mbushur me Shpirtin e Themeluesit Shën Benedeto, dhe i ngopur me karizmin e Urdhërit të tij të Shenjtë, kur u zgjodh Peshkop, dhe u dërgua tek popujt Sllavë, u solli këtyre popujve, sëbashku me besimin kristian, edhe Psallterin (e Marias): kështu

succum animis alte imbibit, ut in hoc usque tempus gens illa, viri, foeminaeque promiscue, pendula de collo gerant Psalteria.

5. S. Maria de Oegniaco pro more singulos in dies Psalterium solidum Davidis recitans, cuique Psalmo Salutationem Angelicam subjiciebat: quibus et Psalterium Mariae rite complebat.

Unius hoc exemplum est, et similium ipsius sacrarum Virginum indicat exercitium: at hoc consuetudini plurium fidelium praebet argumentum.

V. De S. Dominico capite subiecto dicemus, et alibi:

1. S. Franciscus unus, de plurimis testatur, qui Psalterium Mariae accepit [traditum, non excogitavit novum.

Qui ut accepit,][248] sic et S. Ordini suo ferendum tradidit, et usu ipso commendavit ita, ut scripto nihil opus esset.

Certus sum, me de ipsius vidisse rosariis unum, quo usus fuisse tenetur.

Quid hic ego de utriusque sacri Ordinis successoribus viris illustribus memorem?

[248] **Në botimin e 1847 nuk janë këto fjalë ndër paranteza, përkthimi i të cilit është: "(il Salterio di Maria), ai e njihte, dhe nuk ishte një zbulim i tij, dhe ja transmetoji Urdhërit të tij etj".**

ata, duke i njomur shpirtrat me pikat e vesës së Trëndafilit Hyjnor, mbanin të gjithë, si meshkujt ashtu dhe femrat, Vargjet (numeruese të lutjeve) të Psallterit të varura në qafë, dhe kjo deri më sot.

5. Shën Maria Enjiaçense çdo ditë recitonte të tërë Psallterin e Davidit dhe, ne fund të çdo Psallmi, shtonte një Ave Maria, dhe kështu, recitonte plotësisht edhe Psallterin e Marias

Dhe nuk ishte vetëm, sepse edhe virgjëreshat e tjera të shenjta, njësoj si ajo, kryenin të njëjtën praktikë përkushtimi; dhe ky ushtrim recitohej në prezencën e një numëri të madh besimtarësh.

V. Për Shën Domenikun do të flasim nga kapitulli vijues e vazhdim.

1. Shën Françesku, është vërtetuar nga shumë, njihte Psallterin e Marias dhe ja dorëzoi atë Urdhërit të tij të Shenjtë për ta recituar dhe e rekomandoji duke e praktikuar atë vetë ai, dhe është një dëshmi kjo, superiore ndaj çdo shkrimi.

Jam i sigurtë, pastaj, që kam parë një nga Rruzarët që ai përdorte.

Çfarë të thuash, atëherë, për fetarët e shkëlqyer që kanë kaluar në të dy Urdhërat e Shenjtë?

Quid de aliis innumeris, ut S. Ludgarde, S. Christina Coloniensi, S. Christina Vaga dicta seu Mirabili, plurimisque aliis, quid numerando tempus conteram, aut longum faciam?

Ad altioriem retro me refero memoriam.

2. S. Augustinus, Ecclesiae Doctor incomparabilis, Psalterium Mariae usurpavit.

Ecquis enim dicere audeat, vel cogitare, tantum Virum Psalterium tantum ignorasse, quod nos scimus, quod Ecclesia praedicat, et frequentat?

3. Scimus, ut B. V. Maria revelavit; scimus S. Hieronymo dictum orandi ritum ad calculos numero CL singulare extitisse refugium, tum adversum haereticos, tum ut in omnibus [249] scientiarum genere tantum praestaret stylo, quantum orbis admiratur.

4. Scimus, ut item ter benedicta Mater Dei revelavit, S. Ambrosium et S. Georgium huiusce Psalterii sanctissimam scivisse

[249] **Në botimin e 1691 është: "omni".**

Çfarë të thuash për Fetarë të tjerë të panumërt, si Shën Ludgarda, Shën Kristina e Kelnit, Shën Kristina Vaga, e quajtur e Jashtëzakonshmja, dhe (Shenjtore) të tjera të panumërta, që nuk do të mjaftonte koha për ti numëruar? Dhe nëse tentohej, kur vallë do të mund të përmëndeshin të gjitha?

Kthehemi mbrapsht, në një memorie antike:

2. Shën Agostini, Doktor i pakrahasueshëm i Kishës, përdorte Psallterin e Marias

Dhe kush vallë do të guxonte të thoshte ose të mendonte, që një njeri kaq i madh, të mos ta kishte njohur Psallterin e madh, që ne e njohim, dhe që Kisha e Predikon dhe e përdor?

3. Si Zbritje hyjnore dimë që ishte e Lumnueshmja Virgjëresha Maria që dhuroi Rruzarin; që Shën Xhirolamo e pohonte, se mënyra e të luturit me një numër të barabartë me njeqind e pesëdhjetë guralecë, ishte një mbrojtje e jashtëzakonshme nga heretiket, sepse jepte nje dituri të jashtëzakonshme për mbrojtjen e Kishës nga gabimet, për të nxitur mrekullitë në botë.

4. E dimë, për shkak të Zbritjes nga lart të Asaj, tre herë e Lumnueshme Nëna e Perëndisë, që Shën Ambroxhio e Shën Xhorxhio e njihnin

dignitatem, idque in substantia, in quantitate, et qualitate.

Et eos quisquam de ulla eiusdem orandi negligentia et omissione suspectos habere, vel cogitare[250] poterit?

VI. Sancti Carthusiani[251], dignissimi in Psalterio Christi et Mariae famuli, qui multum orant pro populo Deus[252]: idem vel in principe loco secretae suae privataeque devotionis coluerant semper, et colunt Psalterium.

Id quod exemplis suo loco docebitur.

CAPUT III.
De Sancto Dominico Psalterii Praedicatore attestata narratio.

I. Sanctissimus Dominicus parentum

[250] Në botimin e 1691 është: “cogitatione”.

[251] Në botimin e 1691 është: “Christiani”.

[252] Në botimin e 1691 është: “Dei”.

Dinjitetin e Shenjtë të Psallterit të Marias, dhe sa i nevojshëm ishte dhe me çfarë vlere të pallogaritshme.

Ka njeri që mund ta besojë se ata mund të tregoheshin dembelë ose të neglizhonin lutjen e Rruzarit?

VI. Murgjit e Shenjtë Çertozinë, shërbëtorë të zellshëm të Psallterit të Krishtit dhe të Marias, që vazhdimisht ngrejnë lutje për popullin e Perëndisë, gjithmonë kanë nderuar dhe kanë respekt të madh për Psallterin e Marias, dhe ai ka vendin e parë në lutjet e tyre të fshehta dhe personale.

Kjo gjë do të spjegohet me shembuj, më tej.

Ky është themeli i Orës së Rojes, i Shoqatës së Rruzarit, ende sot prezent në Kishat historike dhe më të rëndësishme domenikane.

KAPITULLI III:

Historia e Vërtetë e Shën Domenikut, Predikuesi i Rruzarit.

I. Shën Domeniku, për shkëlqimin e

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XX.

Giovanni Battista Tiepolo, Shfaqja e Zojës së Rruzarit Shën Domenikut dhe Lavdija e Shën Domenikut, Kisha Santa Maria del Rosario (Gesuati), 1737-39, Venezia.

illustrem prosapiam, illustriore vitae sanctitate, ad omnem retro posteritatem, eo usque nobilitavit, ut ipsius gloriae splendor in Ecclesiam universam redundarit.

Cuius quidem sanctitatis lumini pares erant primae ipsius pueritiae igniculi.

Ut caetera omnia sileamus.

1. Suum ipse in Christum, inque Matrem JESU pietatis affectum, simul ac studium vix dum natu maior decenni, et exinde continuo, sua in Psalterio Mariae, non in manibus versando solum, delectatione; sed ad ipsum quoque sedula orandi devotione, luculente[253] demonstravit.

2. Neque orare tantum, sed et[254] a zonula secum gestare pendulum, plus quavis aurea gemmatave torque, delectabatur.

Hausisse illud cum materno lacte potuit, aut ab Ecclesiastico, dato eius pueritiae rectore atque magistro, imbibisse: verum

[253] Në botimin e 1691 është: "luculenter".

[254] Në botimin e 1691 mungon: "et".

jetës së tij të shenjtë, i ka dhënë një shkëlqim të madh familjes së tij të origjinës dhe Urdhërit të Tij, dhe shkëlqimi i lavdisë së tij ndriçon të tërë Kishën.

Tashmë që nga flakët e fëmijërisë së tij, u dukën sinjalet e para të dritës së shenjtësisë së tij, dhe të tilla fillesa paralajmëruan të gjitha veprat që ai do të kryente në vazhdim.

Tashmë në moshën dhjetë vjeçare, Shën Domeniku ndjente një impuls afeksioni dhe devocioni të zjarrtë ndaj Krishtit e Nënës së Tij Maria, dhe që nga femijëria e shijonte Psallterin e Marias, jo vetëm duke e mbajtur atë në duar, por edhe duke e lutur atë me devocion të palodhur.

2. Provonte gëzim të madh jo vetëm duke lutur Psallterin (e Marias), por edhe duke e mbajtur atë me vehte, të varur ne rripin e pantallonave, akoma më shumë se sa të kishte veshur një kolane prej ari e gurësh të çmuar.

Psallteri (i Marias) ju vu në duar, që kur pinte qumështin e nënës, nga Prifti, që e drejtonte dhe e mësonte në fëmijërinë e tij: dhe kjo lutje shënoi në mënyrë permanente karakterin e fëmijës, duke e bërë atë të fortë në

altior homine indoles pueri, altiore digna Deo visa fuit disciplina magistra.

3. Itaque *Maria Virgine hoc ipsi revelante*, cum adhuc circiter, decem esset annorum, Psalterium semper portavit, et oravit.

4. Aetatis autem robustioris factus, et S. Augustini disciplina regulari perfectus; *terna* in dies singulos *psalteria*, horis subcisivis, Deo sacrabat recitando, *cum disciplinis* totidem ferrea sibi catena inflictis.

Neque tot sese illi tantaeve dare occupationes in animarum procuranda salute quibat, ut a gemino isto precationis et castigationis sacrificio retardaretur.

5. Quin magis, si quando ab istis paullo maiorem, vel impetrasset, vel surripuisset sibi remissionem; subinde *novena*, ac etiam *duodena* quandoque Psalteria fundebat.

In quibus noctes, nec raro, pene totas exigebat insomnes.

6. Unde mirandum minus accidere

devocion më shumë se çdo burrë, nga momenti që Perëndija kishte paravendosur që (Maria me Psallterin e Saj) të ishte Mësuesja e jashtëzakonshme e tij, dhe ta pregatiste atë për eksperienca mbinjerëzore.

3. Rreth moshës dhjetë vjeçare, Virgjëresha Maria ja zbriti për të parën herë rëndësinë e Psallterit (të Marias), dhe, që nga atëherë, e mbante dhe e luste atë gjithmonë.

4. Duke u rritur, ndërkohë që perfeksionohej sipas rregullores së Shën Agustinit , i lutej Perëndisë, shumë herë në ditë, tre herë Psallterin (e Marias), dhe, ndër të tjera, i shkaktonte vehtes një numër të barabartë, prej po kaq goditjesh nëpërmjet një zinxhiri hekuri.

As punësimet e shumta dhe të rëndësishme, si arritja e shpëtimit të shpirtit, nuk e bënin të terhiqej nga sakrifica dopio e lutjes dhe prej disiplinimit përulës.

5. Në të vërtete, kur fitonte ndonjë hirësi të veçante, shpejt mbrapa recitonte nënte dhe ndonjëhere, dymbëdhjetë herë Psallterin e (Marias), gjatë të cilave kalonte, jo rrallë, net pothuajse të tëra pa gjumë.

6. Është e habitshme të shikosh se si

debet, in tantam Virum tantum sese apud Christum ac Mariam insinuare, plane dicam, familiaritatem potuisse, ut in secreto miras, magnas, et multas ab iis cum divinarum aliarum, tum rerum Psalterii *Revelationes*, *Visionesque* acceperit, in publico autem tot, ac tanta patrare admiranda praedicationibus, et miraculorum designationibus, valuerit.

7. Praeter haec vero plura ipsius in praedicando zelum proferendoque inter vulgus Psalterio adiuvabant: ut, huiusce *ab Instituto*, Sanctitas originis praerogativa, dignitas quoque ac prope divinitas: *ab Usu*, orbis Universitas, orandi facilitas, brevitas, commoditas; Domini mandatum, Gabrielis exemplum, Ecclesiae praeceptum: *a Fructu*, effectus mirandi in rebus qua spiritualibus[255], qua corporalibus, ut exemplorum testari volumina possunt.

8. Neque sat ardori fuit Praedicatoris; psalteria orasse ad hauriendum spiritum, commendasse concionibus ad ipsum

[255] **Ne botimin e 1691 eshte termi ekujvalent: "spiritalibus".**

tek një njeri i thjeshtë të mund të manifestohet në një mënyrë kaq sublime, një familjaritet i tillë me Krishtin dhe me Marian, sa të mund të marrë fshehtas nga Ata Sekrete të jashtëzakonshme dhe Zbritje, që kishin të bënin jo vetëm me realitetet hyjnore, por edhe me Rruzarin; saqë, bile, ja doli të kryeje vepra të jashtëzakonshme përpara popullit, si ne predikim ashtu dhe në hirësi mrekullish.

7. Në predikimin në popull, përdorte arësye pa fund për ti ndezur ata të recitonin Rruzarin: tregonte se si Rruzari, ndonëse ekzistonte që nga fillimet e Kristianizmit , Zoja e kishte ngritur , për shkak të origjinës së tij hyjnore, në rrugën e privilegjuar të shenjtërimit; tregonte sa i thjeshtë ishte recitimi i përshëndetjes Ave Maria në Rruzar, pra i përshtatshëm për të gjitha kulturat, pra i lehtë dhe i aksesueshëm, dhe Kisha e rekomandonte; tregonte frytet e tij, në hire të jashtëzakonshme materiale dhe shpirtërore, të deshmuara nga volume pa fund shembujsh.

8. Dhe nuk i mjaftonte Predikuesit të zjarrtë, recitimi i Rruzarit për të tërhequr shpirtin, e kish rekomanduar dhe

propagandum per populum; ex cingulo gestasse ad exemplum: verum etiam sibi piorum largitione ab plurimus providebat Coronis, quas inter plebem pro concione *distribuebat*: atque ita doctrinis, rosariis, miraculis undique loca omnia peragrando complebat.

Suo item exemplo, suasuque nobiles, et copiosos viros, foeminasque ad distribuenda Psalteriorum donativa cohortabatur.

9. Experientia ipsi compertum erat, atque a non paucis, observatum, quod, si quando minus aliis doctrinarum, in medium allatarum, praedicationibus sese ad animarum fructum proficere sibi videbatur, continuo ad Psalterii commendationem spiritu totoque conatu excurrebat: atque eo dicendi argumento recta sentientes orthodoxos mirum ad modum accendebat, roborabat, haereticos vexabat, exagitabat, confundebat: utrosque suspensos, illos veneratione, hos admiratione sui ab sese dimittebat.

përhapur në tubimet e popullit, e kishte sjellë si dëshmi në brezin e mesit, por edhe me, bujarinë e shumë besimtarëve, siguroi Kurora, që i shpërndau në popull gjatë takimeve; dhe kështu përshkonte çdo vend, duke shpallur Rruzarin, dhe kryer mrekulli kudo.

Me mjeshtri dhe mënçuri, ndër të tjera, nxiste Fisnikët, t'ja shpërndanin dhuratë Kurorat e Rruzarit të gjithë burrave dhe grave.

9. Mënçuria e tij ishte e njohur dhe e admiruar nga shumë njerëz, dhe, kur ndonjëherë i dukej se përmbajtja e predikimit të tij nuk arrinte të sillte fryte tek shpirtrat, shpejt, gjatë të njëjtit predikim, nuk hezitonte me çdo kujdes e gadishmëri të rekomandonte Rruzarin: dhe me atë tematikë, që shprehej me koncepte të thjeshta, mrekullisht ndizte dhe fortifikonte dëgjuesit e devotshëm, ndërsa mërziste, hidhte poshtë dhe hutonte heretikët: si njëra palë ashtu dhe tjetra, kur ai i përzinte ato, ndjeheshin të lehtësuar dhe ishin plot nderim dhe admirim për të.

Signorum vero, et prodigiorum miraculis, quot quantis locosque, animosque omnium complerit obstupefactos, adque Deum reductos, dicere hujus loci non est. Unicum tamen ipsa singularitate sua facti quodam iure hunc sibi vindicat proprium; Tholosanae conversioni enarrandae, instituendaeque ibidem tum Fraternitati, tum et Ordinis Religioni fundandae.

HISTORIA

II. Tholosa (urbs est praenobilis Galliarum, quondam etiam Principatus sceptro inclyta) haeresim Albigensium pro aris ac focis summa vi ac ope propugnabat.

1. Vitam, quam perfidiam, citius proiecisset, S. Dominicus sua praedicatione, miraculis Deus Psalterium tota Italia, Hispaniaque iam diu celebrarat, mira cum animorum, morumque mutatione (teste Gregorio IX, in Bulla Canonizationis

Nuk mund të llogaritet numëri i stërmadh i vëndeve dhe shpirtrave që ai bëri ti kthehen Perëndisë, në sajë të të gjitha mrekullive, shenjave dhe habirave, që ai ka kryer.

Dhe ngjarja më sensasionale ishte pa dyshim kthimi i banoreve të Tuluzës, dhe po aty Domeniku ngriti nje Vëllazëri, që i parapriu lindjes së Urdhërit domenikan.

HISTORIA.

II. Qytetarët e Tuluzës, (*ndodhet ne Jug te Frances – shënim i përkthyesit*) luftonin me forcë të madhe dhe këmbëngulje herezinë e Albixhesëve, në mbrojtje të Kishës dhe të familjes.

1. Ata më mirë hiqnin dorë nga jeta se sa të binin në herezi.

Shën Domeniku prej kohësh tashmë kishte shpërndarë Rruzarin, në Itali e në Spanjë, me predikimin e tij, që Perëndija e konfirmonte me mrekullira, me një ndryshim të mrekullueshem të shpirtrave dhe të zakoneve.

Papa Gregorio IX në shkresën Bolla të

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XX.

Giovanni Battista Tiepolo, Profeti David me Harpën (paraprirëse e Rruzarit të Marias), Kisha Shën Mëria e Rruzarit (Gesuati), 1737-39, Venezia.

ipsius): "*Quo*, ait, *sagittante delicias carnium, et fulgurante mentes lapideas impiorum, omnis haereticorum secta contremuit, et omnis Ecclesia fidelium exultavit".

Neque tamen unquam, vel in urbem, vel in animos Tholosanorum penetrare sese Beatus Dominicus valebat.

2. Ergo zelo exaestuans, ac dolore, in cavernosa proximae sylvae abdita sese aliquando solum coniicit, ad Deiparae suae impensius opem implorandam.

Ieiunia precibus iungit, corporisque diras castigationes.

Inter haec triduum tenuerat, poenas de se pro Tholosanorum culpis repetens, diverberate corpusculum sibi rubis ac sentibus non desinebat, dum viribus defectus semianimis corruisset.

3. Collapso, cruentatoque adest athletae Patrona sua caeli Regina potens, ac vultu,

Kanonizimit të Shën Domenikut, verteton që ai, duke i vene kryq kënaqësive të mishit dhe duke ndriçuar mëndjet e ngrira të të paditurve, kongregacionet e heretikëve dridheshin dhe ekzaltoi Kishen besnike.

Sidoqoftë, kurrë, Shën Domeniku s'kishte qenë në gjëndje të çante në qytet dhe në shpirtrat e Tuluzianëve.

2. Një ditë, i ndezur nga zelli dhe zemërimi, Shën Domeniku u tërhoq i vetëm në një shpellë të pyllit afër, për tu lutur më me intensitet për ndërhyrjen e fuqishme të Nënës së Perëndisë.

Përtej lutjeve, shtoi agjërimin dhe ndëshkime rigoroze të trupit.

Me këto gjendje të shpirtit, i pat drejtuar një cikel lutjesh triduo Marias, duke kërkuar mbi vehte dënime për fajet e Tuluzianëve, dhe nuk pushonte së rrahuri trupin e tij të dobët me maja dhe gjëmba, derisa, i mbetur pa forca, ra i rraskapitur.

3. Dishepullit, të rrëzuar dhe të gjakosur, ju afrua Padronja e tij e fuqishme dhe Mbretëresha e Qiellit, dhe, me shikim e fjalë të ëmbla, e thirri Shën Domenikun që ishte i shtrirë përtokë dhe e ngriti në këmbë.

Ishin pranë Mbretëreshës së Shenjtë

affatu, amplexuque iacentem excitat velut redivivum.

Divae Reginae Coelitum tres aliae, vultu, cultuque persimiles, nisi quod inferiores, astabant comites Reginae, quarum quamque, sicut assequae, Virgines quinquaginta circumsistebant; forma omnes supra hominem augustiore, armis illustres.

Obstupuit viso in medio S. Dominicus.

4. Ad quem Alma Virgo parens: *"Dominice*, inquit, *fili ac sponse intime, quia adversum inimicos fidei, inspirante JESU, meque opitulante, depugnasti fortiter, ecce tibi ipsa, quam invocas, adsum auxilio".*

Dixit: simul Reginae tres humi levatum, quasi seminecem, piissime sistunt Mariae.

Quem illa in virgineos acceptum amplexus Osculo fixo dissuaviabat; et apertis castissimi pectoris Uberibus appressum Lacte suo potavit, integreque restituit.

Tum his affatur: *"Intimis visceribus dilectissime fili Dominice, numquid probe nosti, et*[256] *qualia arma Trinitas ter Sanctissima usurpavit, cum orbem totum*

[256] **Në botimin e 1691 është: "quae et".**

të Qiejve, tre Mbretëresha të tjera, që e shoqëronin, të ngjashme në fytyrë dhe në veshje, por infinit më pak nga Ajo; pesëdhjetë Virgjëresha rrethonin secilën prej tyre, njëra pas tjetrës, të gjitha tepër madhështore, mbi natyrën njerëzore, të shkëlqyera në veshje.

Shën Domeniku u shpreh shumë i habitur në fytyrë.

4. Virgjëresha e dashur Nëna e Perëndisë i tha: "O Domenik, bir dhe bashkëshort intim, i ndezur nga Dashuria e Jezusit, nga momenti që ke luftuar me kurajo, me Mua në krahun tënd, kundër armiqve të fesë, unë vetë vi tani në ndihmën tënde, që më ke lutur".

Kështu mërmëriti Ajo, ndërsa tre Mbretëreshat, e ngritën atë nga toka pothuajse të vdekur, e çuan me nderim të madh tek Maria.

Ajo e shtërngoi me një perqafim virgjëror, e përkëdhelte me puthje të buta, dhe e ushqeu me Qumështin e Gjirit të Saj shumë të dlirë, duke e shëruar plotësisht.

Atëherë Maria shqiptoi këto fjalë: "Pyet zemrën tënde, o djali më i dashur Domenik: din të më thuash cilën rrugë ndërmorri Triniteti tre herë i Shenjtë,

reparare statuisset?”.

Cui ille: ***“O Domina mundi, tute nosti me praeclarius: per***[257] ***Te namque Salus mundo venit, per quam, te Mediatrice, mundus reparatus est, ac redemptus”.***

Quae arridens familiari sponso: ***“Trinitas, ait, beatissima ad orbis expugnanda scelera universa, praecipua sibi inter arma delegit Angelicam Salutationem, qua nostrum constat Psalterium, totius Novi Testamenti fundamentum.***

Quocirca, si vis quem optas, in praedicando fructum, meum praedica Psalterium: et mox persenties ter Max. Trinitatis auxilium”.

Simul addidit tale ei.

SCHEMA PSALTERII

III. ***“Istius in signum,*** **ait,** ***ecce*** **tres** ***mecum Reginae Sanctissimam Trinitatem repraesentant.***

1. ***Harum, ut cernis,*** **Prima** ***Candidissimo nitens cultu,*** **Patris** ***designat*** **Potentiam,** ***quam in Filii sui, ex me nati***

[257] **Në botimin e 1691 është: “ter”, por duket gabim shtypi.**

kur vendosi të shpëtonte botën të tërë?".

Dhe ai i thotë Asaj: "O Zonja e botës, Ti e din shumë mirë: nëpërmjet Teje, në fakt, erdhi shpëtimi i botës; nëpërmjet Teje që je Ndërmjetësuesja e Atij, bota u ripërtërit dhe shpëtoi".

Dhe Ajo, duke i buzëqeshur Burrit të Saj të Virgjër, i tha: "Triniteti i Shenjtë për të riparuar të gjitha mëkatet e botës, ka zgjedhur si armë të parë, përshëndetjen Ave Maria, fillimi i Dhjatës së Re, nga e cila është formuar Rruzari ynë. Ndërkaq, nëse dëshiron frutat që pret nga predikimi, prediko Rruzarin tim, dhe do të ndjesh shpejt të pranishme Ndihmën e Trinitetit të Shenjtë".

Dhe, në të njëjtën kohë, i spjegoi ORIGJINEN E RRUZARIT:

III. Dhe i tha: "Ja të jepen për ti parë tre Mbretëreshat që më shoqërojnë: Ato janë imazhi i Trinitetit të Shenjtë.

1. Mbretëresha e parë që shikon, shëndritëse nga rrobat tepër të bardha, simbolizon Fuqinë e Vetme, Atin Perëndi, që më deshi për Grua, për tu mishëruar dhe për

Sanctissima* Incarnatione *manifestavit.

***Hanc quoque*[258] *quinquaginta Virgines, item candore venerabiles, designant; primum Iubilaeum gratiae et gloriae, in et ab Patris esse Potentiam*[259].**

Secunda *Regina, ostro*[260] *et purpura Rubens* Filii *denotat* Sapientam; *quam in mundi per Passionem suam redemptionem declaravit.*

Illius Comites quinquaginta, pari insignes purpura Virgines admonent; alterum quinquagesimi anni Iubilaeum gratiae et gloriae ex merito Christi passi descendere.

Tertia *Regina convestita stellis*, Clementiam Spiritus Sancti *demonstrat, quam in redempti orbis sancticatione misericorditer ostendit.*

Assistrices ei quinquaginta Virgines, stellis undique coruscae, spondent, iubilaeum tertium gratiae et gloriae, in et ex Spiritu Sancto promanare.

2. *Porro noveris: ego, ut trium*

[258] Në botimin e 1691 është: “pone” (dietro).

[259] Në botimin e 1691 është: “Potentia”.

[260] Në botimin e 1691, ndonëse fjala nuk është e qartë, është: “oestro” (estro).

të lindur nga Unë Djalin e Tij Më Të Shenjtë. Dhe 50 Virgjëreshat që shikon, edhe ato në shkëlqimin e tyre rrezatues, simbolizojnë Hirin dhe Lavdinë e Jubileut të parë, atë të Fuqisë së Vetme, dhuratë e Atit Perëndi.

Mbretëresha e dytë, për-skuqëse prej rrobave të purpurta, tregon Urtësinë e Birit të Perëndisë, i cili në botë solli kryerjen e Shëlbesës, nëpërmjet Pasionit të Tij.

Të 50 Virgjëreshat, shoqet e saj po njësoj me veshje të purpurta, simbolizojnë Hirin dhe Lavdinë e Jubileut të dytë, atë të vitit të pesëdhjetë, që rrjedh nga Meritat e Pasionit të Krishtit.

Mbretëresha e tretë, e veshur me yje, simbolizon Pastërtinë e Shpirtit të Shenjtë, që manifestohet në Shenjtërimin e botës së Çliruar, nëpërmjet Mëshirës; të pesëdhjetë Virgjëreshat që e shoqërojnë, me veshje vezulluese prej yjesh të pafundme, simbolizojnë Hirin dhe Lavdinë e Jubileut të tretë, atë që rrjedh brënda dhe jashtë Shpirtit të Shenjtë.

2. Është e drejtë, që ti të dish, që unë,

Reginarum, sic et Iubilaeorum, sum Regina, Trium in Via et in Patria; nimirum Legis Naturae, Scriptae et Gratiae, quae totidem in Beatorum felicitate perennant.

Quae causa est, cur Beatissima Trinitas isthuc mihi numerum [261] ***CL sanctificatum dicavit, et consecravit in Psalterio meo.***

Cuius idcirco

I. Quinquagena, ***De Incarnatione, pura candet.***

II. ***De Passione Filii, purpurata rubet.***

III. ***De eiusdem Resurrectione, Sanctorumque gloria, stellata coruscat.***

3. ***Age nunc igitur, mecum hoc capesse Psalterium, et constanter id praedica.***

Urbem, hostiumque fidenter invade cuneos, et ubi frequentissima convolarit multitudo, hoc lauda, commenda; Orationem suade, et crede, maxima protinus divinae Potentiae mirabilia videbis".

Dixit: seque super astra recepit.

IV. 1. Promisso fidit, dicto paret

[261] **Në botimin e 1691 duket se lexohet: "nuperum" (nuovo).**

përsa që jam Mbretëresha e tre Mbretëreshave, jam edhe Mbretëresha e tre Jubilejve, gjatë kësaj jete dhe në Atdhe: kështu që jam Mbretëresha e Ligjit të Natyrës, e Ligjit të Kodifikuar, dhe e Ligjit të Hirit, që janë të pandryshueshëm në Mbretërinë e Lumtur të Qiejve.

Për këtë arësye, atëherë, Triniteti i Shenjtë, më ka kurorëzuar dhe caktuar Mbretëreshë të Rruzarit të Shenjtë, me një kurorë prej 150 gurësh të çmuar: 50 të parët janë gurët e çmuar tepër të bardhë të mishërimit; 50 të dytët janë gurët e çmuar të purpurtë të Pasionit të Birit; 50 të fundit janë gurët vezullues si yje të Ringjalljes së Krishtit dhe të lavdisë së Shenjtëve.

3. Eja atëherë, merre këtë Rruzar dhe mësoja atë njerëzve kudo: do të jem me ty.

Hyr me kurajo ne qytet, pikërisht në rradhët e armiqve dhe atje, ku do të mblidhen shumë njerëz, lavdëro dhe rekomando Rruzarin; këshillo Vargun e Rruzarit dhe beso: do të shikosh menjëherë mrekullitë më të mëdha të fuqisë hyjnore. Tha dhe u zhduk në mes të yjeve.

IV. 1. Shën Domeniku besoi në

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XX.

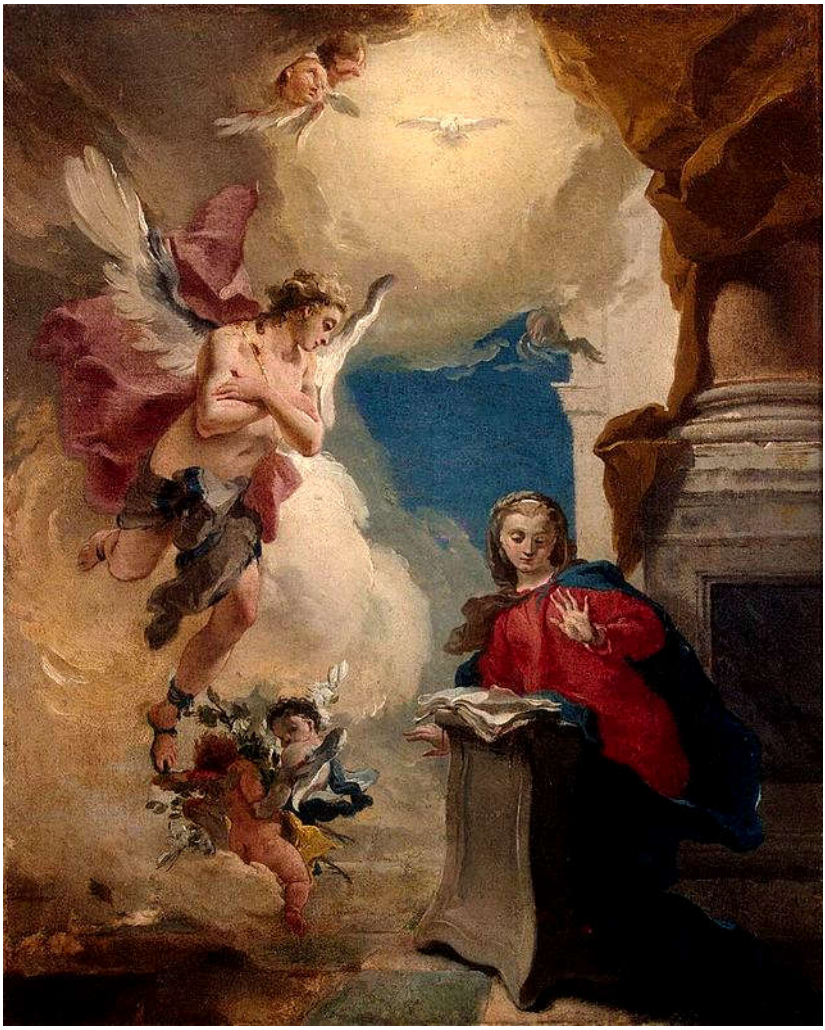

Giovanni Battista Tiepolo, Shpallja, 1724-25, Shën Peterburg (Rusi).

S. Dominicus apparet in urbe Tholosana: simul aedis summae aes omnes campanum, divino agitatu, summis in turribus consonat, sonitu prorsus peregrino et novo.

Terror animos, motusque[262] cunctorum, ac stupor incessunt, pariterque cupido, factum cognoscere visu, quod audiebant, et discere causam.

Ad paroeciam eam principem civitas advolat pene tota, et ecce: videntur, ante cunctis perosus, auditur intrepidus divinus suspicitur Psalterii praedicator S. Dominicus, cordium sentitur malleator.

Stuporem ex pulsu campano, maior ex predicatione excipit.

Illius memoriam inter, et sensum huius atque praesentiam, medii stant omnes pariter atque defixi: neque dum haeretica cedebat pervicacia.

Itaque altior de caelo, horridilisque fit vis.

2. Virtutes coelorum moventur,

[262]Në botimin e 1691 është: “metusque” (paura).

premtimin, ju bind komandës dhe hyri në qytetin e Tuluzës; në këtë kohe, mrekullisht, të gjitha këmbanat e bronxit të Kishës kryesore ribinin mbi kullat e larta, me një tingull të pazakontë dhe të panjohur.

Terrori, emocioni dhe habia ngritën krye në shpirtin e të gjithëve, sikurse dhe dëshira për të ditur se çfarë ishte kjo që dëgjonin dhe për të mësuar shkakun. Pothuajse i gjithë qyteti shkuan në Famullinë kryesore, dhe ja u çfaq përpara të gjithëve Shën Domeniku, predikues galant dhe i admirueshëm i Rruzarit, tepër kundërvënës, sepse ishte çekiçi i zemrave: sidoqoftë u la të flasë dhe e shikonin me habi. Ishin të habitur më shumë nga tingulli i këmbanave se sa nga figura e predikuesit.

Për atë që po ndodhte, të gjithë qëndronin pranë tij shumë të impresionuar, të hutuar dhe tronditur: sidoqoftë, ende nuk përkulej këmbëngulja e tyre heretike.

Papritur, atëherë, shpërtheu nga Qielli një furtunë, tepër e fortë dhe bubulluese.

2. Plasën energjitë e qiejve,

mugiunt tonitrua, fulgura certatim volantia micant; resonant elisa fulmina: quatitur urbs, fragoribus orbis uterque successus intremiscit.

Illapsurum metuisses, aut terram coelo, ignibus undas miscendas fore.

Parum hoc: etiam quasi *terra* levis suspensa motu libratur succussorio; iam iamque hiatu immani videbatur cunctos absorptura.

Neque *aquae* cursum tenuere suum, retroactae feruntur, et suffunduntur omnia: omnisque *ventorum* vis effusa murmure horrendo frendit ac fremit.

3. Immania haec et miranda: at mirabilius, quod in his omnibus vox una praedicandis Psalterium nil cederet Dominici, quo minus integra ad aures audientium accideret.

Bubullimat gjëmuan, shkrepëtinë drita papritur, njëra pas tjetrës, rrufetë binin si plumb në dhe me zhurmë të madhe: qyteti u alarmua, të gjithë banorët të trembur, për shkak të spektaklit tmerrues.

Dukej se toka po zhdukej, toka me qiellin po përziheshin, dhe valët me flakët.

Dhe nuk është e gjitha kjo akoma: edhe toka u bë një shkretëtirë, dhe një tërmet e ngriti atë dhe e shkundi; dukej sikur të gjithë ishin gati për tu thithur nga një vorbull gjigande.

As ujrat nuk mbanin vendin e tyre, ishin të tejmbushura dhe derdheshin kudo; dhe ererat me të gjithë forcen e tyre krijonin vorbulla spirale me zhurmë të tmerrshme, mes fishkëllimash e ulurimash.

3. Një fenomen kolosal dhe i jashtëzakonshëm, por ajo që e ndizte më shumë mrekullinë ishte fakti që në mes të gjithë këtyre gjërave, zëri i vetëm i Domenikut që predikonte Rruzarin, nuk ulej aspak, përkundrazi vinte perfekt në veshët e dëgjuesve.

Ista, quae vincebat omnia, vincebat et haeretica pectora.

Haec frangit, haec mollit, haec mutat, tum inter alia sic fatur: *"Haec dextera Excelsi: irati haec vox*[263] *Numinis est, o Cives.*

Date locum Deo: ad ostium cordis vestri stat, et pulsat.

Deus enim est, qui fulminat in nubibus.

Terret, ut corrigat: non ferit, ne occidat.

Plaga tamen capitibus imminet: si vultis declinate paenam*[264] *, et ultimam, aeternam exhorrescite.

Exemplum ab obstinatis Christi JESU crucifixoribus, per similia terrefactis ostenta, capessite: et ex JESU, Matreque JESU propitiam*[265] *sperate salutem.

Agite, Salvatoris Genitricem Virginem, Matrem misericordiae poscite omnes Advocatam, Matri piae pius Filius nil abnuit.

Utriusque precem amate, usurpate Psalterium.

Secundum DEUM MARIAM colite, execrati haeresim eiurate.

Et fidite: salutem spondeo, sponsionem hanc meam affirmabit gratia Deiparae,

---

[263] Në botimin e 1691 është: "vis" (forza).

[264] Në botimin e 1691 është: "pronam" (china).

[265] Në botimin e 1691 është: "propriam" (propria).

Ajo, që mposhti të gjitha ato realitete, fitoi edhe mbi zemrat e heretikëve.

I tronditi, i zbuti, i transformoi, dhe pastaj, ndër të tjera tha: "Kjo është e drejta e Lartësisë, ky është zëri i Perëndisë që është i zëmëruar, o qytetarë. I jepni një vend Perëndisë: është tek porta e zemrës tuaj dhe po troket. Është Perëndija, në fakt, që gjëmon e bubullon ndër retë. Tmerron për të rregulluar, nuk dënon për të vrarë. Megjithatë dënimi është mbi koka: nëse doni, evitojeni dënimin dhe kini frikë nga dënimi i fundit, atij të përjetshmit. Merrni shëmbull nga kryqëzuesit kokëfortë të Jezu Krishtit, që u tmerruan nga mrekulli të tilla, dhe shpresoni shpëtimin dashamirës nga ana e Jezusit dhe Nënës së Jezusit. Ejani, lutjuni të gjithë Nënës Virgjëreshë të Shpëtimtarit, Nënës Avokate e Mëshirës, sepse Biri i dashur nuk i mohon asgjë Nënës së dashur. Duajeni lutjen e Tyre, luteni Rruzarin. Shpejt pas Perëndisë, lutjuni Marias, hidheni poshtë herezinë dhe bëni profesionin e besimit.

Dhe kini besim: ju premtoj shpëtimin, hiri i Nënës së Perëndisë

Deoque ratam, faciet subita ab hisce quies terroribus, et tranquilla securitas.

Credite: cerno coram centum et quinquaginta Potestates, Angelos, vindictae Dei administros, a Christo, et a Christi Matre Virgine coelitus in vos imissas [266] ***, poenis scelerum vestrorum exposcendis".***

4. Has voces Sancti, aliae blattarum intersonant voces infaustae, confusique eiulatus cacodaemonum eduntur tales: *"Vae, vae nobis!*

Ab Angelis, per vim maxime Psalterii, catenis ignitis religamur, et procul ex orbe hoc relegamur in Barathrum, heu, infelices!".

Horum tanta intendebatur vociferatio, ut de Psalterio Praedicatoris vocem pene obscurare videretur.

Obruissent illam, ni Deus voci eius vocem virtutis dedisset.

5. Ostentum istis accessit denique horribile aeque ac mirabile.

Prostabat forte in Ecclesia maiore, Deiparae statua, loco edito, atque conspicuo.

[266] **Në botimin e 1691 është: "immissos".**

do të konfirmojë këtë premtim të timin dhe, me vullnetin e Perëndisë, një qetësi e papritur dhe një sigurim qetësie do t'ju çlirojë nga këto tortura.

Besoni: shikoj këtu përpara të 150 Ushtritë e Engjëjve ekzekutorë të denimit që jep Perëndija, të dërguara nga Krishti dhe Nëna Virgjëreshë e Krishtit nga Qielli kundra jush, për t'ju dënuar për paudhësitë tuaja.".

4. Gjatë këtyre fjalëve të të Shenjtit, u degjuan zërat rrënues të buburrecave, dhe u dëgjuan ankimet konfuze të demonëve: "Mjerë, mjerë ne! Nga Engjëjt, për arësye të fuqisë së pafundme të Rruzarit, jemi të lidhur me zinxhirë me flakë dhe, larg nga kjo botë, jemi të shtyrë në ferr. Oh të mjerët!".

Dëgjoheshin ulërimat e tyre të frikshme, që dukej se gati mbulonin zërin e Predikuesit të Rruzarit. Do ta kishin mbuluar, nëse Perëndija nuk do ti kishte dhëne një ton tepër të madh atij zëri.

5. Në fund, një çudi e tmerrshme dhe e mrekullueshme ju shtua atyre të tjerave.

Në Kishën Madhore, qëndronte e ekspozuar një statujë e Nënës së Perëndisë, në një vend të ngritur dhe të dukshëm.

Haec visa cunctis fuit, dexteram in coelos porrectam extendere: vice minarum tertium repetita, ac si diceret: nisi iussa facessatis, peribitis.

Ita enim gestum statuae mox interpretatus est S. Dominicus: *"Non plaga*, inquit, *non horrida monstra remittent, ni ab pertinacia remittentes, salutem per Advocatam misericordiae in Psalterio quaesieritis.*

Ergo sacris ipsi precibus in Psalterio placate iratam, et elatum [267] ***minaciter brachium ea flectet ad misericordiam".***

V. 1. Iam fibras cordis omnium perculerat Deus, percusserat Dominicus.

Vidisses abiectos humi universos, supplices ad Deum, Deiparamque palmas tendere, pallere vultus, artus tremere, et corpore toto inhorrescere: Audisses imis ductos pectoribus gemitus, fractos ructare singultus, obscurum mugire rugitus, ululatus virumque mulierumque planctus resonare

[267] **Në botimin e 1691 është: "elevatum" (sollevato).**

Ajo u pa nga të gjithë të ngrejë dorën e djathtë, duke e shtrirë ate, si një paralajmërim i përsëritur, tre herë drejt Qiellit, sikur donte të thoshte: "Nëse nuk i kryeni urdhërat, do të vdisni".

Shën Domeniku, në fakt, kështu, e interpretoi shpejt gjestin e statujës duke thënë: "Nuk do të largohen dënimi dhe shenjat e tmerrshme, deri kur, të mos hiqni dorë nga kokëfortësia dhe të mos kërkoni, nëpërmjet Rruzarit, shpëtimin nëpërmjet Avokates së Mëshirës. Prandaj zbuteni zemërimin e Saj me Lutje të shenjta të Rruzarit dhe Ajo do ta përkulë me Mëshirë, krahun e ngritur në mënyrë kërcënuese.

V. 1. Tashmë Perëndija i kishte thyer fibrat e zemrës së të gjithëve, dhe Domeniku i kishte coptuar. Ju desh ti shikonte të gjithë të dëshpëruar për tokë, ti shtrinin, duke u lutur, duart Perëndisë dhe Nënës së Perëndisë, të zbehtë në fytyra, duke ju dridhur krahët dhe të tmerruar në të gjithë trupin. Do të dëgjonte zhurmat që dilnin nga thellësitë e zemrave të tyre, duke lëshuar copëza rënkimesh, duke u ankuar përzier në mes kujave dhe piskamave, dhe duke nxjerrë qarje të përziera burrash e grashë; ishin të gjithë

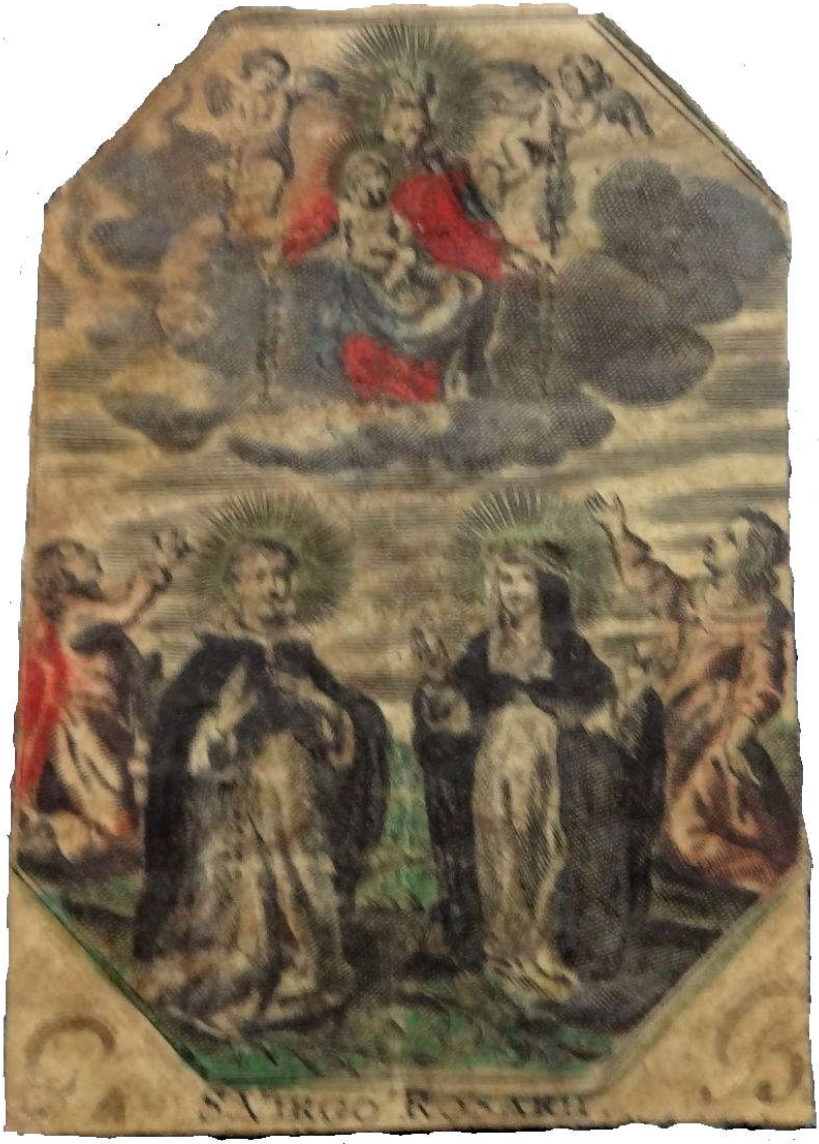

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XVIII.

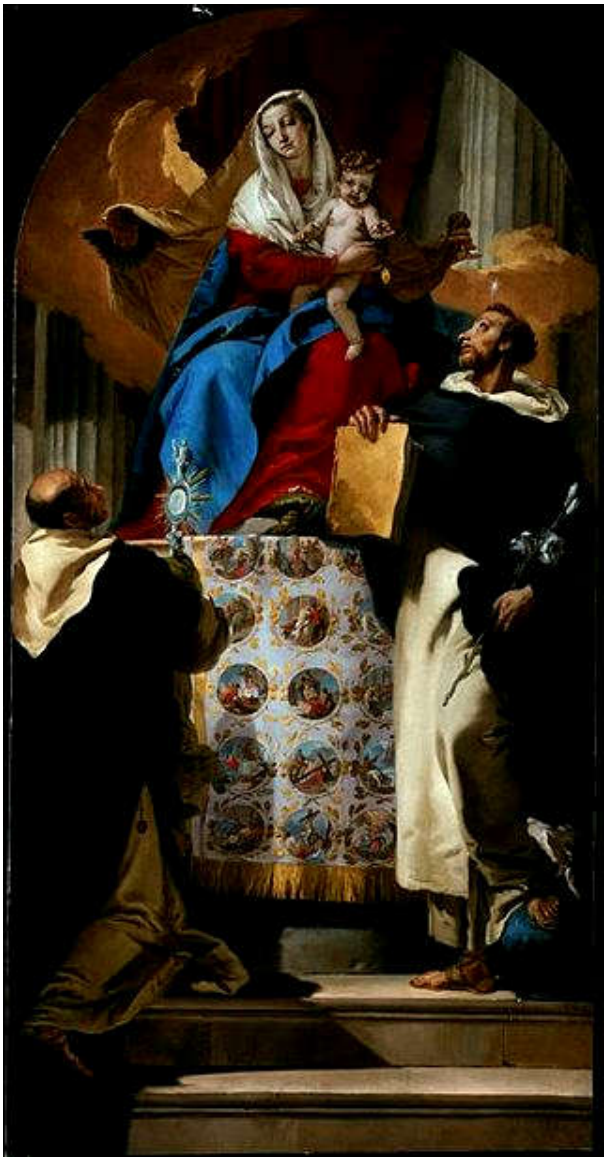

Giovanni Battista Tiepolo, Zoja Rruzarit me Shën Domenikun e Shën Xhaçinton, 1730-1735, Chicago, Stati Uniti.

permixtos: madere lacrymis, sordidatos squalere cunctos, pectora tundere, spargere pulverem, lacerant[268] genasque, capillosque, misericordiam vocare universos, haud secus, quam si viventibus sibi videntibusque funus duxissent.

2. Hoc flexus miserabili spectaculo S. Dominicus, vultu ad Deiparae statuam verso, humi genua supplex ponit, et orat: *"O Domina, coeli, terraeque potens Virgo, aspice, poenitentes, supplices audi, praeteritorum pudor ac dolor praesens, de futuris meliora spondet.*

Iras pone, remitte minas, brachiumque repone in tuae sinum clementiae".

Audiit pia parens, suaque brachium statuae contractum composuit.

Pariter venti, tonitrua, terraeque motus, et cuncta resederunt.

3. Terroribus hisce, periculisque perfuncti Tholosani, dederunt manus, animosque singuli in unius manum Dei, et

[268] **Në botimin e 1691 është: "lacerare".**

të qullur nga lotët dhe të mbuluar nga rroba të ndotura, të rrihnin vehten dhe të hidheshin në baltë, të çirrnin gjunjët dhe flokët, të gjithë sëbashku të thërrisnin mëshirë, taman sikur vetë ata shoqëronin funeralin e tyre, ndërkohë që ishin gjallë dhe e shihnin.

2. Shën Domeniku, i kthyer drejt këtij spektakli të dhëmbshur, me fytyrën e kthyer nga statuja e Nënës së Perëndisë, u përkul në gjunjë në tokë në pozicion lutje dhe filloi të lutej: "O Zonja e qiellit dhe e tokës, Virgjëreshë e fuqishme, shihi, dëgjoji të penduarit që luten: turpi i së kaluarës dhe dhimbja e së tashmes premtojnë gjëra më të mira për të ardhmen.

Mposhte zemërimin, shtyji kërcënimet, dhe vure dorën në gjirin e mëshirës tënde".

Nëna e Dashur dëgjoji, lëvizi dhe përthyu krahun e statujës.

Dhe shpejt erërat, gjëmimet, tërmetet dhe gjithçka tjetër u ulën.

3. Tuluzianët që sapo kishin kaluar këto terrore dhe rreziqe vendosën unanimisht duart dhe shpirtrat e tyre

ductum S. Dominici.

Fit pax, et alta quies, admiratio pariter, et perfecta animorum mutatio.

Errores suos dimittunt, haeresum tenebrae remittuntur, et lux catholicae fidei aperitur.

4. Die posteri [269] novum Cives spectaculum tale dederunt.

Superiniectis sibi camisiis, ardentes manibus cereos praetendentes, eandem ad Ecclesiam mane primo supplicatum conveniebant.

Ad quos Sanctus Dominicus catecheticam de Psalterio instituit concionem, quantum satis videbatur, sequentibus signis, quae plurima tunc ibidem ac deinceps, Deus per servum suum operari dignitatus est.

VI. 1. Haec ita gesta evenerunt tribus circiter annis, aut quatuor, ante S. Ordinis Praedicatorum institutionem.

2. Et in perpetuam rei memoriam,

[269] Ne botimin e1691 është: “postero”.

në Duart e të vetmit Zot, dhe ndën drejtimin e Shën Domenikut.

Mbërriti paqja dhe një qetësi e thellë, sikurse dhe mrekullija dhe ndryshimi komplet i shpirtrave.

Abandonuan gabimet e tyre, u hodh poshtë errësira e herezive dhe u hap drita e Besimit Katolik.

4. Një ditë më pas, qytetarët përsëri rinovuan premtimet e tyre.

Të veshur me të bardha, mbanin me vehte qirinj të ndezur në duar, dhe shkonin të luteshin në të njëjtën kishë si nje ditë më parë.

Kur u mblodhën, Shën Domeniku i filloji atyre mësimin e Rruzarit, për një kohë që e konsideroi të mjaftueshme; në të njëjtën kohë, vijonin mrekullitë, që atje ishin të shumta, sikurse dhe në vazhdim, të cilat Perëndia dëshiroi që të bëhen, nëpërmjet shërbëtorit të tij.

VI. 1. Këto gjëra ndodhën, rreth tre ose katër vjet para themelimit të Urdhërit të Shenjtë të Predikuesve.

2. Dhe, në kujtim permanent të ngjarjes,

Fulco Tholosanus Episcopus S. Dominico eiusque Fratribus, libera donatione facta, decimarum Ecclesiae suae partem sextam perpetuum donavit.

3. Atque ibidem prima S. Ordinis Fratrum Praedicatorum id temporis incunabula poni coepta fuerunt, in Ecclesia, dicta Sancti Romani, fundata tamen, ac dedicata Sanctissimae Trinitati, et beatissimae Virgini Mariae.

4. Neque Ordinis solum, verum et Psalterii porro plantandi ista origo prima extitit.

Atque ea quoque via Psalterium in hunc Ordinem intravit, et in eo hucusque perseveravit.

5. Ex cuius utriusque Institutiones[270], et S. Ordinis in Ecclesia, et Psalterii in hoc Ordine, quanta Deus semper Deiparaque sint operati, seipso liquet, et in orbe fructus constat, quousque nomen patet Christianum.

ATTESTATIO

Et haec omnia piissima Dei

[270] **Në botimin e 1691 është: "Institutione".**

Peshkopi i Tuluzës, Fulko, duke bërë një donacion të lirë, i dha Shën Domenikut dhe Fretërve të tij pjesën e gjashtë të të dhjetave të Kishës, përgjithmonë.

3. Dhe këtu ata filluan të vendosin fillimet e para në kohën e Urdhërit të Shenjtë të Fretërve Predikues, në Kishën, e quajtur e Shën Romanos, sidoqoftë, të themeluar dhe kushtuar Trinitetit të Shenjtë dhe të Lumnueshmes Virgjëreshës Maria.

4. Jo vetëm e Urdhërit, por ajo qe pika e parë e nisjes së Rruzarit, i cili nga atje, u shpërnda kudo.

Dhe për shkak të kësaj rruge Rruzari hyri në këtë Urdhër, dhe, këtu, u pasua dorë më dorë pa ndërprerje, deri në këtë moment.

5. Për themelimin, si të Urdherit të Shenjtë të Domenikanëve, ashtu dhe të Rruzarit të këtij Urdhëri, është e qartë, se sa të mëdha janë gjërat që ka operuar Perëndija dhe Nëna e Perëndisë, dhe ky rezultat është i njohur publikisht në të gjithë botën, kudo ku shtrihet emri kristian.

ÇERTIFIKIMI.

Të gjitha këto fjalë mëse të dashura,

Genitrix V. Maria cuidam, quem desponsavit per annulum, et Psalterium mirandum, ex crinibus ipsius Virginis MARIAE, in collo sponsi pendens; narravit visibiliter, et sensibiliter esse verissima.

CAPUT IV.

De B. ALANO, Deiparae desponsato Psalterii Innovatore, attestata narratio in Apolog[ia], Cap. X.

I. Clementissimus DEUS Misericordiarum et DEUS totius consolationis, ex sua dignantissimae miserationis abundantia, et perpetua charitate, Psalterium Christi et Mariae, iam diu in desidiosa hominum oblivione sepultum, benignissime dignatus est revelare cuidam Patri Fratri Ordinis Praedicatorum.

1. Per quod, gratia Dei, cooperante,

Virgjëresha Maria, Nëna e Perëndisë ja ka referuar atij, me të cilin u martua me një unazë të bërë nga flokët e veta të sajat të Virgjëreshës Maria, dhe me një Kurorë Rruzari të mrekullueshme, që varet në qafën e Dhëndërrit; dhe këto gjëra, në mënyrë të dukshme dhe reale janë mëse të vërteta.

Ky është momenti solemn i dorëzimit të Rruzarit të Shenjtë Shën Domenikut, i ndodhur në Tuluzë, qytet i Alta Garonna-s në Francë, me 1212.

KAPITULLI IV

I Lumnueshmi Alano tregon personalisht se si bëhet Dhëndri I Nënës së Perëndisë dhe Apostull i Rruzarit (cf. Apologia cap. 10).

I. Perëndija i mbushur i tëri me Mëshirë dhe në Ngushëllim, që derdhet në Mirësi, në Falje dhe në Dashuri, me kënaqësi ja zbuloi Rruzarin e Krishtit dhe të Marias, që prej një kohe të gjatë ishte varrosur në errësirë nga harresa e njerëzve, një Prifti, Frat i Urdhërit Domenikan.

1. Kështu, Hiri i Perëndisë denjoji të

SHFAQJA E ZOJËS SË RRUZARIT, SHËN DOMENIKUT, NË TULUZË TË FRANCËS, MË 1212

Nga fanepsjet e të Lumnueshmit Alano: Zoja e Rruzarit më bëri të shoh situatën e tmerrshme në të cilën dergjej Europa në shekullin XIII: po buronin herezi të reja, dhe, ndër të gjitha, më e rrezikshmja ishte herezia e albixhesëve, qe kishte lindur jo larg nga Tuluza, ne Albi: lëvizja ndiqte ideale të krishtera si varfërinë dhe barazinë, por që në fillim demoni i krenarisë gjarpëroji tek ajo.

Albixhesët, për faktin që kishin bërë një rrugëtim me etapa, deri në një etapë finale, të quajtur Consolamentum, ndjeheshin më të mirë se katoliket e tjerë, dhe kush nuk kishte bërë rrugëtimin e tyre të njëjtë, nënçmohej dhe luftohej.

Kjo krenari gjeneroi herezinë: ata mbaheshin të krishterët e vetëm dhe depozituesit e së vërtetës, dhe filluan të venë në dyshim doktrinën Katolike mbi Sakramentet, dhe mbi Eukaristinë veçanërisht, deri në kundërvënije të drejtpërdrejtë Papës dhe Kishës. Papa Innocenzo III, për të qetësuar revoltat që goditën katolikët në Europë po dërgonte një Kryqëzatë në Tuluzë, kur Zoja vendosi të ndërhyjë me një dhuratë Hirësie: Me të Shenjtin Rruzar.

Dhe zgjodhi për këtë detyrë një Kanonik të Rregullt të Katedrales në Osma, në Mbretërinë Castiglia e Leon

(Spanjë), që u gjënd duke kaluar nëpër Tuluzë të Francës, Shën Domenikun.

Përpara kokëfortësisë së Katarsave ose Albixhesëve, Domenico di Guzman, në rininë e tij prift, i lodhur dhe i zhgënjyer, pasi kishte provuar të gjitha rrugët e predikimit

për të riafruar këtë popull tek Kisha, u tërhoq në një pyll të vogël, që ishte pothuajse jashtë Tuluzës, për tu lutur.

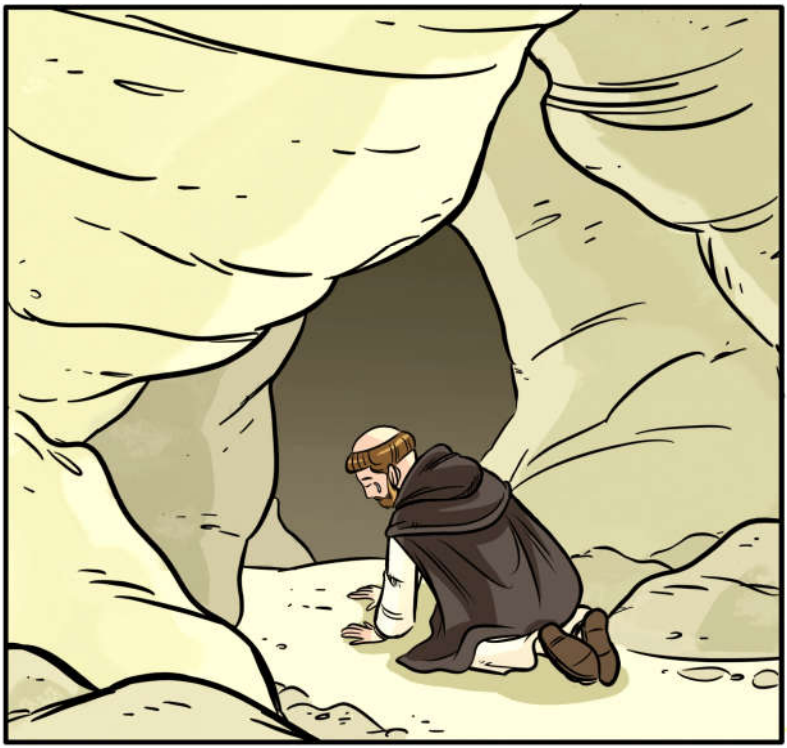

Shën Domeniku u përkul si per tu lutur, agjëronte dhe rrihte vehten për mëkatet e albixhesëve dhe i kërkonte vazhdimisht Zojës një lutje të aftë për të mundur të keqen e botës.

Një natë, më duket se ka qenë pikërisht nata në mes 24 e 25 marsit 1212, Shën Domeniku, ndërsa lutej e bënte pendesë në shpellë, pa në një Dritë vezulluese Zojën e Rruzarit që ishte e shoqëruar nga tre Mbretëresha dhe mbrapa çdonjërës prej tyre, ishin 50 Virgjëresha.

Mbretëresha e parë kishte një fustan të bardhë, e dyta një fustan ngjyrë vjollcë , e treta një fustan të verdhë në ar; dhe me të njëjtat ngjyra, Virgjëreshat që i ndiqnin.

Zoja e Rruzarit kishte veshur një fustan të kuq dhe një pelerinë jeshile, dhe nuk mbante vello në kokë (ashtu siç nuk mbanin Mbretëreshat dhe 150 Virgjëreshat).

Zoja kishte sandale pelegrini në këmbë, ishte e ulur mbi një Fron, por dukej se donte të zbriste nga ai për të ndihmuar të varfërit mëkatarë.

Kishte Beben Jezus ne bark, dhe i tregon Shën Domenikut një Kurorë të madhe të bërë nga 15 zambakë dhe 150 Trëndafila, 50 Trëndafila të bardhë, 50 Trëndafila të kuq dhe 50 Trëndafila të verdhë: tre Mbretëreshat dhe 150 Virgjëreshat simbolizonin Kurorën e Rruzarit të Marias Më Të Shenjtës, që Ajo po ja dorëzonte Shën Domenikut, për t'ja dhënë Kishës për shekujt që do të vinin.

Kurora e Rruzarit ishte Kurora dhe Skeptri i Marias, Shenja e Fuqisë së Marias mbi forcat e së keqes, që Ajo e kishte fituar nga Perëndija, Ati në ditën e Pranimit të Saj në Qiell, dhe që e kishte parashpallur tashmë e dorëzuar, si dhuratë të vetme, në disa shfaqje në kohën e murgjërisë Monastiçiste.

Zoja e Rruzarit i tha Shën Domenikut: “Sikurse Perëndija At filloi Shpëtimin e botës nëpërmjet Përshëndetjes Ave Maria, po kështu, Ti shperndaje kudo Rruzarin Tim: gjithçka që do të kërkosh nëpërmjet Rruzarit Tim, do ta marrësh!”.

Në atë Natë të Shenjtë,të fortë për Fjalët e Marias gjatë fanepsjes, Shën Domeniku u drejtua përsëri në sheshin në krye të së cilit qëndronte Katedralja e Tuluzës së Francës, dhe ja, si hyri në shesh, këmbanat e Katedrales kumbuan kaq fort, saqë populli nisi të zbresë në rrugë dhe gjeti Shën Domenikun, të cilin tashmë e njihnin për predikimet e tij, dhe ai, në ndryshim nga herët e tjera, i propozoi atyre të lutnin Zojën, në mes të fyerjeve dhe talljeve të tyre.

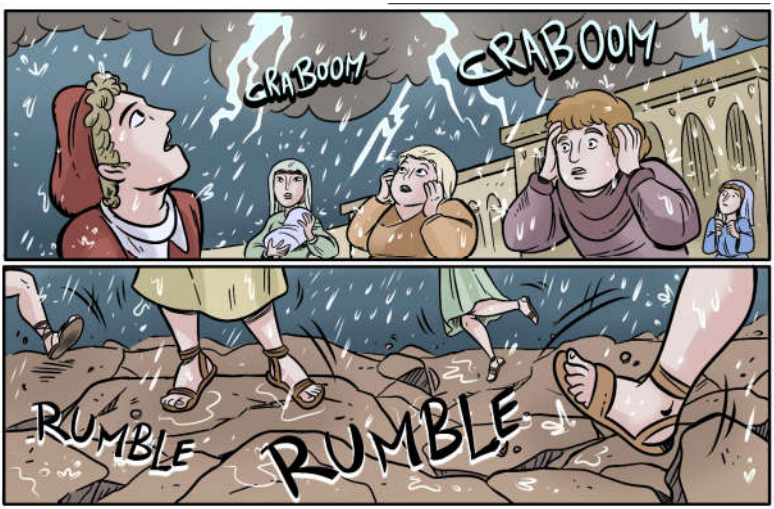

Dhe ja që, papritur, shpërtheu një shkarkim dhe një tërmet shkundi tokën e Tuluzës, dhe banorët e Tuluzës mbetën të tronditur.

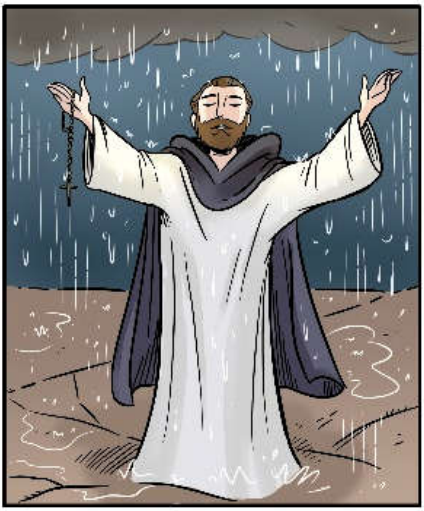

Shën Domeniku, ndërkaq i ftonte ata për kthimin dhe pendesën, dhe i tregonte atyre Kurorën e Rruzarit, por ata vazhdonin ta fyenin Shën Domenikun dhe mallkonin...

...kur ja, u ndje një thirrje e përbashkët: statuja prej guri e Zojës që qëndronte përpara Katedrales, papritur ngriti krahët drejt Qiellit, pothuajse si një ftesë për t'ju drejtuar Marias Më të Shenjtës sepse Ajo mund të ndërhynte pranë Perëndisë!

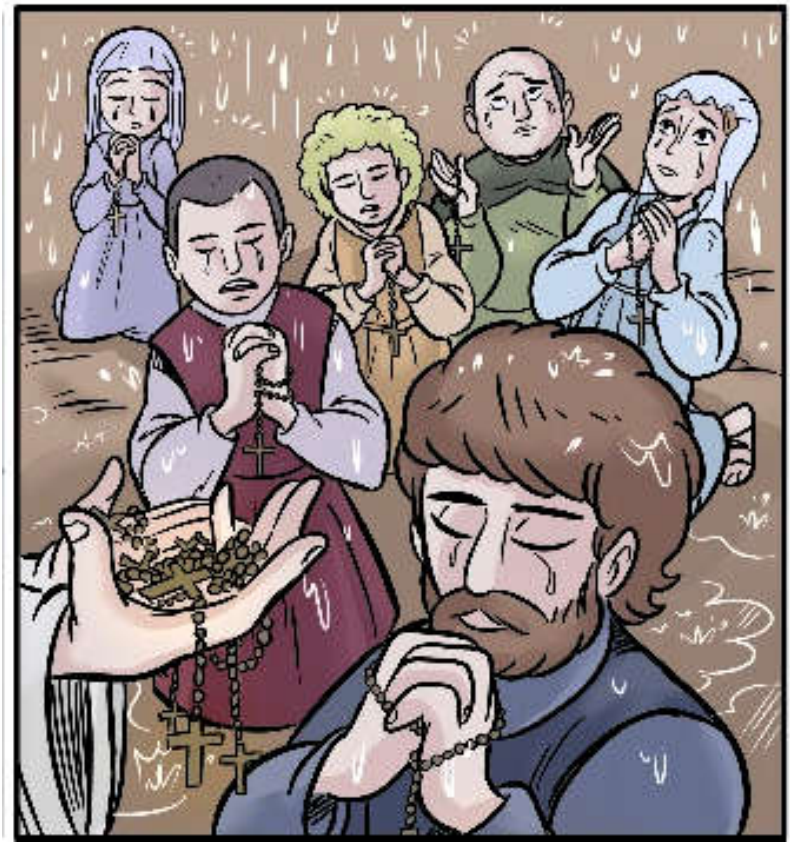

Populli përpara kësaj Shenje Qiellore, ra për tokë duke qarë, dhe i luteshin Shën Domenikut ti mësonte atyre si ta lusnin Rruzarin.

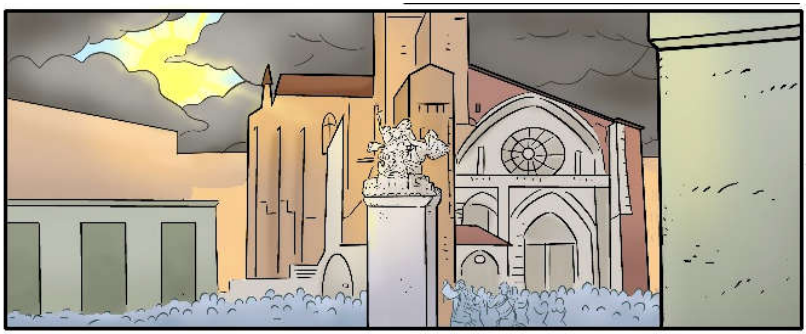

Agoi dita...tërmeti dhe shiu pushuan dhe krahët e Statujës së Marias u kthyen në vendin e tyre: populli ishte ende aty duke recituar Rruzarin me Shën Domenikun. Kishte lindur një botë e re, bota e Rruzariantëve! (vizatimet nga Letizia Algeri)

inaudita et innumera peracta sunt miracula; et praesertim vere[271] per praedictum Fratrem Praedicatorem, in Psalterio specialiter Deo, Deiparaeque devotum.

2. Ante autem dictus Pater, quam ad eam admirandae praedicationis gratiam vocatione divina perveniret; Psalterium Mariae, sedula devotione quotidiana Deo per Advocatam DEI Matrem Mariam offerre diu consuevit; quo a tentationibus diaboli, carnis, ac mundi liberatus, vel immunem ab iis, aut securam Deo vitam in suae vocationis exigeret instituto.

Et quidem a quibusdam est liberatus; verum aliarum permolesta importunitate eo vehementiore, pugnisque saevioribus afflictus fuit, et debuit conflictari.

3. Nam Deo sic permittente; (ut is, qui solus potest, eum faceret ex tentatione proventum) quem experta dein Ecclesia cognovit (hodieque sentit), ecce septem ipsos annos a diabolo fuit crudelissime tentatus, verberibus contusus, et flagris diriter

[271] **Në botimin e 1691 është: "vero praesertim", në vend të: "praesertim vere", të botimit të 1847.**

bënte mrekullira të patreguara dhe të panumurta, nëpërmjet këtij Frati Predikues, që ishte veçanërisht i devotshëm me Rruzarin e Jezusit dhe të Marias.

2. Ati i lartpërmëndur (Beato Alano, shenim i perkthyesit), tashmë përpara se të arrinte, në sajë të vokacionit hyjnor, në atë hirësi të jashtëzakonshme predikimi, prej një kohe të gjatë e kishte bërë zakon ti ofronte Perëndisë, me devocion të zellshëm dhe të përditshëm, Rruzarin e Marias, Avokate dhe Nëna e Perëndisë; dhe, nepërmjet Rruzarit ishte çliruar nga tundimet e djallit, të mishit dhe të botës, dhe, duke qenë imun nga ato, bënte një jetë të sigurtë sëbashku me Perëndinë, në institutin e vokacionit të tij.

Edhe duke qenë i lire nga ato tundime, prapseprapë, ishte torturuar rëndë nga tundime të padurueshme dhe të mundimshme dhe nga luftra tepër mizore, kundra të cilave duhet të luftonte.

3. Perëndija, në fakt, e lejoi këtë (vetëm Perëndija mund të bënte të dilje jashte tundimit: kjo është një eksperiencë që Kisha e njeh nga përvoja, dhe bile dhe sot vuan), dhe ai u tundua për shtatë vjet të tëra tepër mizorisht nga djalli, u rrah me fshikullimat e tij, dhe mori goditje të rënda

Ikonë: Zoja dhe të devotshmit e vegjël të Saj, shek. XX.

Giovanni Battista Tiepolo, Kurorëzimi i Virgjëreshës, 1754 rreth, Kimbell Art Museum (Fort Worth), Stati Uniti.

vapulavit.

Adeoque saeva ea fuerunt subinde verbera; ut ipsi vitam saepius extorsissent, aut eum ad desperationem adegissent; ni Alma Dei Virgo, miserata sic afflicto quandoque opem tulisset, ac medicinam,

4. Quodque amplius, tanta vi occulta, impetuque tortore saepius exagitabatur a desperationis spiritu nequam, ad mortem sibi ipsi violenter manibus illatis consciscendam; ut dudum ferro animam cum sanguine hausisset, aut quo aliocumque necis genere vitam proiecisset: idque semel decretissima desperatione steterat animo, in ipso quodam sacri Ordinis sui templo: nisi visibilissime S. Maria eum servasset, ex improviso apparens, dissipatrix tentationis.

5. Iam enim, heu [272], manus tentati tracta ad ferrum expediendum adigebatur; iam, ipso nolente, brachium inflexum, cum mucrone stricto, ad guttur proprium intorquebatur,

[272] **Në botimin e 1691 është: "eheu" (ahimè!).**

nervash. Ishin ndonjëherë të egra ato goditje që e torturonin vazhdimisht jetën e tij, që do ta kishin shtyrë drejt dëshpërimit, nëse Virgjëresha Nëna e Perëndisë, e mbushur me dhëmbshuri, të mos kishte bërë ndërhyrjen e dhimbsur dhe rregullimin.

4. Dhe, ndonjëherë, forca e fshehur e torturonjësit të tmerrshëm ishte kaq e pafrenueshme dhe e vrullshme, saqë ai shtyhej nga shpirti i dëshpërimit ti jepej me dhunë vdekjes duke e kryer atë me duart e veta, duke shpërndare frymën e jetës dhe gjakun me një thikë, ose duke ja hequr jetën vetes me çfardo lloj tjetër mjet vdekje.

Një herë, ndërsa dergjej në një gjëndje të ndërgjegjshme dëshpërimi shpirtëror, Maria më e Shenjta ju çfaq përpara syve, papritur, në Kishën e Urdhërit të tij të Shenjtë, duke ja shkrirë tundimin.

5. Kur, medet, në atë moment dëshpërimi, ai e çoi dorën e tij tek thika, duke e tërhequr nga këllëfi, dhe, pa llogaritur rëndësinë e xhestit, kthen krahun kundër vehtes, duke e kaluar tehun e mprehtë në fytin e vet, me një goditje shumë të vendosur dhe të shinjestruar, që

ictu tam valido adque necem certo, ut citra moram ac dubium sibi gulam praecisam abrupisset: sed misericordiosissima adfuit Servatrix Maria, ictusque impetu in medio brachium hac involat, distinet, ista desperanti alapam infligit, et ait: *"Quid o miser, quid agis?*

Tu meam si orasses opem, ut alias fecisti, in tantum istud periculum haud quaquam incurrisses".

Dictoque evanuit.

II. 1. Solus ita relictus miser, post paux-illum gravissima, et humanitus, incurabili ar-ripitur infirmitate; ut, quicunque eum cogno-vit, certus iudicarit, ipsum vicinae mortis fil-ium aliquando fuisse.

2. Omissa Ecclesia perreptat, in cellam, ubi rursum daemonibus undique exagitatus,

sigurisht do t'ja kishte prerë plotësisht fytin, duke shkaktuar vdekjen e menjëherëshme: dhe ja, ju çfaq, papritmas, në Shpëtim të Tij, E Dashtuna Maria, e cila erdhi në Ndihmë të tij dhe, pa mëdyshje i mbërtheu krahun, duke i penguar xhestin e çmendur, dhe, duke i dhënë të dëshpëruarit një shuplakë[273], i thotë: "Çfarë bën, o fatkeq? Nëse ti do të kishe kërkuar Ndihmën time, siç ke bërë herë tjetër, nuk do të ishe ndodhur në një rrezik kaq të madh".

Me të thënë këtë u zhduk, dhe fatkeqi mbeti vetëm.

II. 1. Pak kohë më pas, ai u godit nga një dobësi e trupit shumë e rendë dhe e pa kurueshme, saqë , të gjithë ata që e njihnin, ishin të sigurtë që ai ishte biri i afërt i vdekjes.

2. Me të dalë nga Kisha, hyri në çelë, ku, përsëri rrethohej nga çdo anë nga demonët, të cilët e shqetësonin

---

[273] Fjala "alapa" e përdorur në tekstin latinisht tregon shuplaken që ju dha skllavit, në momentin e çlirimit: Zoja paralajmëron kështu çlirimin e Atit Alano nga skllavëria e demonit.

conturbatos conscientia, infirmitate nova gravatos, cum miserabiliter iaceret, ardentissimis cum suspiriis ad Virginem Mariam hunc in modum orans clamabat: *"Me miserum mortis filium!*

Eheu!

Quid miser agam?

Coelestia mihi adversantur: coelum mihi ferreum est.

Infestant infera; humana me destituunt.

Quid cogitem, quid dicam, quo me vertam, nescio.

Sperabam Tuo me, oh miserum, opitulatrix Maria, et fortiorem, et securiorem fore praesidio: et ecce, proh dolor, in graviorem decidi maledictionem.

Heu me!

Ad quae natus sum?

në ndërgjegje, duke e rënduar dhe më shumë sëmundjen e tij; rrinte i shtrirë në shtrat, i dëshpëruar, qante me hidhërim, dhe lutej dhe thërriste Virgjëreshën Maria, me këto fjalë: "I mjeri unë, ndjehem kaq afër vdekjes!

Oh medet!

Përse jam kaq pafat?

Përse Qielli është kaq kundër meje?

Përsé Qielli është kaq mizor me mua?

Ferri më përndjek; njerëzit më abandonojnë.

Nuk di më çfarë të mendoj, as çfarë të them, as ku të drejtohem.

Ndjehesha, o Maria, shumë i fortë nga Shpëtimi jot, dhe shumë i sigurte nga Ndihma jote, ndërsa tani, ja, jam shumë rënde!

Çfarë hidhërimi!

Jam mposhtur nga një mallkim i rëndë.

Ah medet!

Për çfarë arësye kam lindur?

Cur lucem hanc infelix adspexi?

Cur Religionem hanc ingressus sum ac possessus[274]?

Quid mihi contulit tam longum, et durum Vocationis servitium?

Ubi quaeso Veritas illa diceatis[275] : iugum meum suave est, et onus meum leve.

Ubi illa; quod non sinat tentari ultra, quam possumus.

Vere: Salva Dei reverentia, et offensa: mallem potius non esse, aut lapis fuisse, quam sic vitae dies decurrere".

Sic ille cum Iob et Ieremia clamans deficiebat: haesitabatque anceps, desereretne de caetero Domini servitium, an prosequeretur coeptum.

[274] Në botimin e 1691 është: "professus" (professo).

[275] Në botimin e 1691 është: "dicentis".

I mjeri unë, për çfarë arësye kam parë dritën?

Përse kam hyrë në këtë Urdhër Fetar, dhe përse e kam shenjtëruar vehten?

Përse vokacioni më ka caktuar një shërbim kaq të gjatë dhe kaq të fortë?

Ku është, atëherë, e vërteta e fjalëve të Atij që thoshte: "Zgjedha ime është e butë, dhe barra ime e lehtë?".

Ku është e vërteta e fjalëve, që Ai nuk lejon që ne të tundohemi përtej asaj që mundemi?

Në të Vërtetë, e di që fyej Perëndinë me këto fjalë jo të hijshme, do të kisha preferuar më shumë të mos ekzistoja, ose të isha një gur, se sa ti kaloja kështu ditët e jetës sime".

Thoshte gjithë këto gjëra, duke lutur Zotin, si Jobi dhe Jeremia, dhe pyeste vehten çfarë kuptimi do të kishte të vazhdoje kështu sherbimin ndaj Zotit për pjesën e mbetur të jetës, ose pse të mos shihej rasti i largimit nga shërbimi.

III. Cui deliberationi fluctuanti, ecce de repente media intervenit Divarum Diva.

1. Nam ipso multa secum animo volvente, et in utramque inclinato, intempestae noctis fere medio, decimam inter, et undecimam horam, in cella iacentis subita coorta luce resplenduit claritas Dei: adstititque in ea beatissima Virgo MARIA conspicua, salutans ipsum suavissime.

2. Post multa divina colloquia, Virgo LACTE SUO purissimo lethalia daemonum vulnera plurima perfudit, et mox integerrime consanavit.

3. Simul hunc famulum suum, Domino JESU CHRISTO praesente, multisque Sanctis circumsistentibus, SIBI DESPONSAVIT: addiditque ei ANNULUM Virginitatis suae

III. Ndërkohë që ai po torturohej nga kjo pyetje, ja papritmas, vjen në shpëtim të tij Maria më e Shenjta.

1. Ndërsa ai, në fakt, debatonte me vehten në mes gjëndjesh të ndryshme shpirtërore, dhe tani prirej ndaj njërës, pastaj ndaj tjetrës gjë, pothuajse në mes të natës dramatike, në mes orës dhjetë dhe njëmbëdhjetë, në qelinë ku ai rrinte shtrirë, vetëtiu papritmas një dritë qiellore me shkëlqim të pamatë, dhe në të u duk madhështore Më e Shenjta Virgjëresha Maria, që e salutoi me ëmbëlsi.

2. Pas shumë bisedash të shenjta, Virgjëresha ja spërkati me Qumështin e saj shumë të pastër, plagët e shumta mortale të demonëve, dhe shpejt ja shëroi ato plotësisht.

3. Në të njëjtën kohë, në prezencën e Zotit Jezu Krisht dhe të shumë Shenjtëve, që i rrinin përrreth, u Martua me këtë shërbëtor, dhe i dha Unazën e Virgjërisë së Saj, të bërë saktësisht nga Flokë Virgjërorë

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XIX.

Guglielmo Caccia, detto Moncalvo, Zoja e Rruzarit, shek. XVII, Famullia San Perpetuo, Solero (Alessandria).

Virgineis de crinibus ipsiusmet Mariae concinne factum.

Qui Annulus gloriae est inexplicabilis, et inaestimabilis, quem indutum digito gerit, desponsat[276] modo mirabili sic, ut a nemine videatur.

Ipse autem persentit in eo certa adversus omnes diaboli tentationes auxilia.

4. Pari modo Benedicta Virgo Dei Genitrix simul iniectam ei e collo suspendit CATENAM ex Crinibus Virgineis contextam: in qua inserti haerent centum et quinquaginta lapides pretiosi, ac quindecim, iuxta numerum Psalterii sui.

5. Quibus ordine peractis, dixit illi: ut sic spiritaliter, et invisibiliter faceret

[276] **Në botimin e 1691 është: "desponsatus".**

të vetë Marias Më të Shenjtës[277].

Nuk mund të përshkruhet sa e jashtëzakonshme ishte kjo Unazë e Lavdisë, që Maria më e Shenjta ja vuri në gisht atij, dhe me të cilën, në mënyrë qiellore e misterioze e kishte lidhur në Martesë, një Çiftëzim i mrekullueshëm, pa u parë nga asnjë.

Nga ai moment ai u ndje në mënyrë të magjishme i shpëtuar, kundër çdo tundimi diabolik.

4. Në të njëjtën mënyrë, e Shenjta Virgjëreshë Nëna e Perëndisë i vari atij në qafë, duke ja futur nga koka Vetë Ajo, një Zinxhir të thurur me Flokët Virgjëror, në të cilin qëndronin të fiksuar 150 Gurë të çmuar, të ndarë në 15 dhjetëshe, sipas numërit të Rruzarit të saj.

5. Pasi e kreu këtë, Zoja i thotë që do të kishte bërë të njëjtën gjë, në mënyrë shpirtërore dhe të padukshme, për atë që

---

[277] Shiko imazhin e kopertinës, për të soditur fytyrën e transformuar të Alanos.

dicentibus devote suum Psalterium.

Idem numerus gemmarum, et in Annulo continetur, sed longe alio modo minore.

6. Post haec eadem Suavissima Domina OSCULUM ipsi impressit; dedit et UBERA sugenda Virginea.

De quibus ille sugens avide, videbatur sibi cunctis in membris, ac potentiis, irrigari, et transferri ad coelestia.

Et saepius postmodum Alma Parens eandem ipsi gratiam contulit lactationis.

IV. Unde cunctis mortalibus admiranda narro.

1. Haec utriusque orbis Regina, post desponsationem, eidem saepius apparens velut deficienti robur addidit divinitus, quo confortatus ipse alios item animaret Deiparae in Psalterio devotos.

Ad eum vero sic aliquando fata: *"Dilecte Sponse*, inquiebat, *ex hoc deinceps non debes Me unquam a te alienam existimare, nec te vel a confidenti in me, vel ab servitio meo*

do ti kishte recituar Rruzarin e saj. I njëjti numër Gurësh, ndonëse më të vegjël, ndodhej edhe në unazë.

6. Pas këtyre gjërave, Zoja më e ëmbël i jep një puthje, dhe i jep të pijë Qumështin e Gjirit te Saj Virgjëror.

Ai e piu me veneracion të madh, dhe i dukej që më së fundi kishte arritur paqen, dhe ishte ngritur drejt Qiellit.

Dhe që atëherë shumë shpesh, Nëna E Perëndisë i bënte dhuratë Mirësinë e pamatë të Qumeshtit të Saj.

IV. Këto gjëra që tregoj, janë të denja të admirohen nga të gjithë njerëzit.

1. Mbretëresha e Qiellit dhe e tokës, pas Lidhjes Bashkëshortore, i çfaqej atij shumë shpesh dhe e linte të magjepsur, e bënte të fortë në mënyrë të pabesueshme, dhe e rivitalizonte atë shpirtërisht, në mënyrë që ai të ishte në gjendje ti jepte në të njëjtën mënyrë kurajo të devotshmëve të tjerë, nëpërmjet Rruzarit të Nënës së Perëndisë.

Një herë Ajo i tha: «Bashkëshort i Vluar, nga tani e në vazhdim nuk duhet kurrë më të më konsiderosh larg nga vetja, as nuk duhet të largohesh kurrë nga

separarare: cum me inter et te coniunctio sit tanta, ut si per sanctam corporalem desponsationem fuissemus desponsati toties, quod[278] in orbe existunt foeminae, non tamen sic forem astricta tibi, et addicta, veluti nunc sum per spiritalem desponsationem tibi copulata: et hoc non ulla carnali copula, quae vilis est ac nihili, sed in spiritali, planeque divina.

In qua virginalis inest generatio, et coelestis animarum foecundatio: quam nemo vel ratione, vel ex libris sat intelligit, nisi qui accipit.

2. ***Eia, age igitur, dilectissime Sponse, oportet nunc, ut, secundum iura sponsalitia, sint cuncta inter nos communia.***

Quocirca volo, collatas mihi Gratias, iure matrimonii spiritalis, tibi quoque communicare.

3. ***Scias autem: quod corporale Matrimonium in Ecclesia Sacramentum sanctum est, prout est figura, et signum Matrimonii Spiritalis, inter Christum, et Ecclesiam.***

4. ***Quia vero per Angelicum Psalterium, te mihi desponsavi, sicut et Deus Pater me per idem in Angelica Salutatione Sibi desponsavit ad Filii sui generationem: ita***

[278] **Në botimin e 1691 është: "quot".**

mbrojtja dhe Shërbimi im: është kaq i madh bashkimi ndërmjet meje dhe teje, mbi çdo Lidhje Bashkëshortore mishi të kësaj botë, sepse e jona është një Lidhje Bashkëshortore Shpirtërore: dashuria e mishit është e paqëndrueshme dhe e kotë, Dashuria jonë është shpirtërore dhe Hyjnore.

Është Dashuria Shpirtërore ajo që gjeneron në Virgjëri Femijë të rinj të Perëndisë, duke fekonduar shpirtrat, një realitet ky, racionalisht dhe mendërisht i pakuptueshëm për të gjithë, me përjashtim të atij që ka dhuratën ta pranojë atë.

2. Kurajo, pra, Bashkëshorti më i dashur: nëse, është ligj martesor që, çdo gjë midis nesh duhet të vihet në bashkim, ja tani dua të ndaj me ty, ne këtë Martesë Shpirtërore, Mirësitë që më janë dhuruar mua.

3. Kujtohu edhe, që Martesa trupore është një Sakrament i Shenjtë në Kishë, përsa që është figura dhe shenja e Martesës Shpirtërore ndërmjet Krishtit dhe Kishës.

4. Meqenëse pra u Martova me ty, nëpërmjet Rruzarit Ëngjëllor, sikurse Perëndija At më Martoi me vehten, nëpërmjet të njejtit Rruzar Ëngjëllor të Përshëndetjes Ave Maria, në pikëpamjen e lindjes së Birit të Tij, po kështu dhe une, me deshiren e Perendise, jam lidhur ne Martese me ty, si Virgjeresha me e paster dhe e

quoque (volente sic Deo) ad Eiusdem Filii Regenerationem in mundo, per Sacramenta et Virtutes, tibi iuncta sum, purissima Virgo, et intemerata.

5. ***Nec veniat in cuiusquam mentem de hac immundi quicquam.***

Haec enim spiritalis generatio sole purior est, stellis mundior, amplexum continens Trinitatis infinitae, ut in qua consummatur haec desponsatio.

Quoniam Ipsa est, in qua omnia, ex qua omnia, et per quam omnia.

6. ***Gaude nunc igitur, et laetare, o Sponse, gaudere enim me fecisti toties, quoties me in Psalterio meo salutasti.***

Et quidem me gaudente saepius tu contristabaris, gravissime torquebaris, saevissime affligebaris.

Sed cur?

Dare tibi dulcia decreveram, ideo multos per annos, praebebam amara.

Eia gaude nunc.

Ecce tibi, ex donorum meorum

papërlyer, në pikëpamjen e rinovimit të botës të operuar nga Biri Im, nëpërmjet Shenjtërimeve dhe të Virtyteve.

5. Nuk i vjen në mëndje kërkujt asgje e papastër në këtë Martesë. Në fakt, Gjenerimi Shpirtëror (i shpirtrave) është me i qartë se dielli, më i pastër se yjet, duke qenë se mbyllet në përqafimin e Trinitetit të pafund, dhe kjo Martesë konsumohet në të njëjtin (Trinitet të Shenjtë), në të cilin të gjitha gjërat janë, nga i cili të gjitha gjërat vinë, dhe nëpërmjet të cilit të gjitha gjërat ekzistojnë.

6. Gëzohu dhe ti, pra, e ngazëllehu, o Bashkeshort, si shumë herë dhe ti më ke bërë të gëzohem, sa herë që më salutoje në Rruzarin tim.

Po, është e vërtete që ndërkohë që unë isha në Lumturi, ti shumë shpesh ishe në ankth, ishe i shtypur tepër rëndë, ishe i sëmurë shumë fort: por e din përse?

Kisha vendosur të të jepja këto embëlsime, për këtë, prej shumë vjetësh, të sillja ty gjëra të hidhura.

Hajde, gëzohu tani.

Ja të dhuroj, nga bollëku i dhuratave

abundantia, MONILIA XV dono, iuxta LILIA XV Virginalis mei Psalterii".

CAPUT V.
De Monilibus XV, B. Alano Sponso a Sponsa donatis.

I Monile: est Remissio Finalis peccatorum: *"Impetravi tibi, o Sponse, omnium peccatorum, quantumcumque gravium, remissionem: nec in reatu peccati morieris, sed si offenderis, in mundo hoc punieris, quia me saepius salutasti per AVE: quasi sine VAE".*

Quod ideo dedit: quia diu iste magnus peccator fuit, ac diversis multisque peccatorum irretitus generibus degerat.

Nimirum in exemplum caeteris, ut confidant peccatores.

Idcirco enim Maria innocentem non elegit: sicut et Christus Magdalenam sibi gratissimam desponsavit, ad fiduciam in poenitentia ponendam.

të mia, pesembëdhjete *Gurë*, siç janë pesembëdhjëte Zambakët e Psallterit tim Virgjëror».

KAPITULLI V

Pesëmbëdhjetë Gurët që Nusja Maria i ofroi Dhëndrit, të Lumnueshmit Alano.

I. *Guri Parë*: Heqja përfundimtare e mëkateve: «Kam marrë për ty, o Bashkëshort, heqjen e të gjitha mëkateve, sado të rënda të jenë ato: nuk do të vdesësh në fajin i mëkatit, edhe nëse do të kryejsh një gabim, që në këtë botë do të dënohesh, meqënëse shumë shpesh ti ke përshëndetur me "*Ave*" ("tungjatjeta"), Atë që është pa *faj*».

I ofroji atij këtë Gur të Çmuar, sepse ai kishte qenë prej një kohe të gjatë një mëkatar i madh, dhe kishte jetuar i përfshirë në lloje të ndryshme dhe të shumta mëkatesh.

Dhe kjo dhuratë ishte dhe një shembull për të tjerët, në mënyrë që mëkatarët të shpresonin tek Ajo.

Kështu pra Maria nuk zgjodhi një burrë pa faje, tamam si Krishti thirri Madalenën mirënjohëse në Martese Shpirtërore, për ti ofruar shpresë kujtdo që pendohet.

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Antonio Madiona, Zoja e Rruzarit, Shën Domeniku e Shenjtorë Domenikanë, Kisha San Domenico, Noto.

Quae et ipsa Magdalena huic quoque desponsationi, tamquam illius paranympha, et promotrix, intererat, cum filia sua Catharina Martyre, et ipsa Christi JESU sponsata[279].

II Monile: PRAESENTIA [280] MARIAE: *"Ecce, quia saepius obtulisti mihi, MARIA: quae est* Illuminata: *Idcirco hanc tibi do coelestem claritatem[281], ut Lucem quandam semper habeas praesentem, in ME simul habebis, et videbis Assistricem me, et Adiutricem tuam.*

Idque longe praeclarius et verius, quam si Me videres oculis, et tangeres sensibus corporis".

III Monile: IMPETRANDI gratia PETITA: *"Quia obtulisti mihi saepius, GRATIA, per quam et Deo placui, et pro mundo commerui: idcirco do tibi Gratiam impetrandi omnia, quaecunque orans rite petieris, ac*

---

[279] **Në botimin e 1691 është: "sponsa".**

[280] **Në botimin e 1691 është: "Praesentatio" (manifestazione).**

[281] **Në botimin e 1691 është: "charitatem" (Amor di Dio).**

Dhe Madalena u thirr për të inaguruar Martesën Mistike si ndjellëse auguri të mirë, e ndjekur nga vajza Katerina, dhe ajo Bashkëshorte Shpirtërore e Jezu Krishtit dhe besnike e Tij në Marterizim.

II. *Guri i Dytë*: Prezenca e Marias: "Ja të ofroj ty Prezencen time, si një Dritë e mrekullueshme verbuese, nga momenti që, shumë shpesh ke thirrur *"Maria"*, si: *"Yll Drite"*: do të vi gjithmonë në ndihmën dhe shpëtimin tënd, dhe do të më shohësh edhe më shumë edhe më mirë, se sa mund të më shihje me sytë dhe të më perceptoje me të pesë shqisat e trupit".

III. *Guri i Tretë.* Mirësia të marrësh gjërat që kërkon: *"Nga momenti që shumë shpesh ke thirrur "Hir" (Gratia),* që ma kënaqi Perëndinë, dhe për të cilin u bëra Dhuruese, në favor të botës, ja pra, të dhuroj ty Hirin të mund të marrësh çdo gjë, çfardo qoftë, nëse do ta kërkosh duke lutur Rruzarin[282], dhe, avash avash do te mund të arrish edhe në gjëra më të larta

[282]Termi Rruzar përkthen termin "do të kërkosh në mënyrën e duhur".

subinde maiora etiam, quam desiderabis”.

Et saepe id ipsum re vera sic idem expertus est.

IV Monile: INFLUENTIA coelestis: *“Quia saepius mihi donasti lilium hoc, PLENA, quippe repletae*[283] *in cunctis potentiis meis, et operibus meis, ac gratiis: idcirco ecce tibi concedo, ut a capite adusque pedes, intus et extra, non sit pars in te, vel potentia, quae non sentire possit coelestem influentiam sive ad gaudendum, sive tristandum, aut ad operandum”.*

Nec factum secus.

Persentit enim saepissime, omnibus in membris Lucem quandam subintrantem, et inexplicabili modo ipsum pertrahentem ad conformitatem voluntatis beatissimae Trinitatis.

V Monile: PRAESENTIA DEI: *“Quia mihi saepius obtulisti lilium, DOMINUS, quod est ipsa beata Trinitas: ecce, tibi impetravi, ut Dominus Deus sit tecum semper praesentialissime”.*

Hinc videt in se semper beatissimam Trinitatem, seipsam absorbentem, ut iam se non videat, sed illam.

Suntque ibi tres Personae distinctae, et nihilominus una est alia tota, et tota

---

[283] **Në botimin e 1691 është: “repleta”.**

nga ato që arrin të imagjinosh". Dhe sa herë ai e eksperimentoi vërtet këtë dhuratë!

IV. *Guri i Katërt*: Ndihma e Qiellit. "Meqenëse shumë shpesh më ke thirrur *"Topçe" (Plena)*, si Zambak i mbushur me çdo Virtyt, Meritë e Hir, ja pra të ofroj dhuratën të ndjesh Ndihmën e Perëndisë, me shqisa të jashtme dhe të brendshme, gjatë e gjërë, në të gjithë trupin tënd, në gëzimet dhe dhimbjet e jetës, dhe në çdo vepër të tënden".

Dhe ndodhi pikërisht kështu.

Ndjente, në fakt, tepër shpesh në intimitetin e të gjithë qenies së tij, një Dritë, që ndizej tek ai, dhe në mënyrë të patregueshme, e çonte në bashkimin e plotë me Dashjen e Trinitetit të Shenjtë.

V. *Guri i Pestë*: Prezenca e Perëndisë. "Meqënëse shumë shpesh më ke thirrur: *"Sunduesi" (Dominus)*, si Zambak i Trinitetit të Shenjtë, ja për ty bëj që Zoti Perëndi të jetë gjithmonë prezent brënda teje".

Nga atëhere ndjeu gjithmonë brënda vehtes prezencën e Trinitetit të Shenjtë, që e inkorporonte në Vehte, aq sa ai nuk shihte më vehtë vehten, por Trinitetin e Shenjtë. Në atë ai shihte tre Persona te shquar, ku Njëri ishte i gjithi Tjetri, ose e tëra ishte në

extra illam; et quicquid videtur in una, totum videtur et in alia.

Sed nec visio ista est imaginaria, nec corporalis, sed est fidei, sub lumine altiore, quam sit lumen omnis scientiae creatae.

Ita tamen sentit, aut videt, secundum maiorem in sese, vel minorem praeparationem, ac devotionem.

Si quando enim est indevotus, aut mundanis occupatus, vel otiosus, diffugitiva visio: et aliquantisper deinde vix reddit, sicut antea in se praevia cum devotione, et poenitentia.

VI Monile: PRAESENTIA SANCTORUM: *"Quia tu obtulisti mihi saepius, TECUM: eo quod Tabernaculum fui SS. Trinitatis: ecce tibi do, ut videas in te, et sentias totam Curiam coelestem: imo et totum mundum distincte et clare".*

Et fit ita. Vidit in se Sanctos, Sanctas et Angelos.

Nominatim, ad quos singulari fertur devotione.

çdonjërin, dhe ku Qënia e njërit Person manifestohet dhe tek të Tjerët.

Ky vizion, sidoqoftë, nuk ishte i lidhur me imagjinatën, dhe as me shqisat, por vinte nga besimi i tij, Drita e të cilit ja kalonte për nga intensiteti, dritës se çdo shkence të krijuar.

Kështu, pra, ai ndjente dhe shikonte, sipas prirjes dhe përkushtimit të tij më të madh ose më të vogël.

Nëse ndonjëherë, në fakt, ndodhte që nuk ishte i përkushtuar, ose ishte i zënë me gjëra të zakonshme të kësaj bote, ose ishte dembel, vizioni zhdukej për pak kohë, pastaj, nëpërmjet përkushtimit dhe pendesës, avash avash kthehej si më parë.

VI. *Xhevahiri i Gjashtë*. Prania e Shenjtorëve. "Meqenëse ti kaq shpesh më thërrisje brënda vehtes "*Me Ty" (Tecum),* si Kishëz e Trinitetit të Shenjtë, ja, unë të bëj ty, qe ti të shohësh dhe të ndjesh brënda teje, të gjithë Oborrin Qiellor, dhe bashkë me të, edhe të gjithë botën, në mënyrë të shquar dhe të qartë".

Dhe ndodhi pikërisht kështu.

Ai shikonte brënda vehtes Shenjtorët, Shenjtoret dhe Ëngjëjt, dinte emrat e tyre, dhe i nderonte me përkushtim të mrekullueshëm.

Quodque speciale est: ita sentit cum sensu, et luce quadam illuminante, non sine magno gaudio: aliquoties etiam cum magna contritione.

VII Monile: LOQUELA SANCTORUM: *"Quia obtulisti mihi, BENEDICTUS, eo quod benedictum fuit meum eloquium, et ecce, dono tibi eloquium meum, et Sanctorum, ut nostram audias loquelam".*

Et fit ita.

Audit in se pene semper vocem aliquam, vel Patris, aut Filii, aut Spiritus Sancti, aut Mariae, vel Santorum: neque vox ea est imaginaria, aut corporea, sed quaedam alia clara, et distincta, mentem afficiens, et erudiens: cuius in rerum natura simile nescio.

VIII Monile: OMNISCIENTIA quaedam: *"Quia mihi obtulisti saepe, TU, quae est vox demonstrantis, et referentis, et supportantis: Doctorum vero sunt haec, docere, referre, supportare populi infirmitates: idcirco ecce dono tibi scientiam non humano*

Dhe, gjëja edhe më spektakolare, ai perceptonte brënda vehtes një Dritë që e iluminonte, që i jepte një gëzim të madh, dhe një shërim të gjallë të mëkateve.

VII. *Xhevahiri Shtatë*: Mënyrën për të folur me Shenjtorët. "Meqenëse më ke thirrur si: *"e bekuar", (Benedicta)* për shkak të mënyrës sime të të folurit, të bekuar, ja, të dhuroj ty të kuptuarin e gjuhës Sime dhe atë të Shenjtëve, në mënyrë që ti të jesh në gjëndje të dëgjosh bisedat tona".

Dhe ndodhi pikerisht kështu: shumë shpesh ai perceptonte brënda vehtes, thëniet, ndonjëherë, të Atit, ose të Birit, ose të Shpirtit të Shenjtë, ndonjëherë të Marias dhe të Shenjtëve: dhe ai zë nuk kishte lidhje me imagjinatën, dhe as me shqisat, por ishte unik në llojin e tij, i qartë dhe i kthjellët, që rridhte nga zemra dhe të mësonte: në natyrë nuk njoh ndonjë realitet të ngjashëm me këtë.

VIII. *Guri i Tetë*: Njohja e realiteteve qiellore dhe tokësore: "Meqenëse shpesh me ke thirrur, si Mjek që dhuron shërim, asiston dhe shëron të sëmuret e popullit, me: *"ti" (Tu),* në konfirmim të lidhjes, të konfidencës dhe të afeksionit (midis nesh); ja, atëhere të dhuroj ty shkencën që

acquisitam ingenio, sed mea gratia datam”.

Hinc ab omni scientia divina, morali, et humana versatus est et paratus: nec libris indiget, ut inquirat.

Plus orando reperire potest pro brevi[284] tempore cum B. Maria, quam die toto[285] in optima Bibliotheca versando.

Eidem quoque B. Virgo revelavit Scientiarum origines, et subtilitates: quas si homines scirent, humanas scientias, ob harum imperfectionem maximam, contemnerent.

IX Monile: INNOCENTIA AB MULIERIBUS: *“Quia obtulisti mihi lilium hoc: IN MULIERIBUS, scil. sanctis: non enim est laus inter malas esse benedictam.*

Idcirco ecce dono tibi hanc gratiam, ut numquam mulieres tibi noceant, vel minimum.

Sed et quia me in Sponsam assumpsisti, addo tibi Domicellarum mearum, id est, Sanctarum omnium praesentiam, auxilium, et obsequiam”.

Unde, saepius vidit[286] S. Annam cum

[284] Në botimin e 1691 është: “perbrevi”, në vend të “pro brevi” të botimit të 1847.

[285] Në botimin e 1691 është: “tota”.

[286] Në botimin e 1691 është: “videt”.

gjenia njerëzore nuk mund ta ketë, sepse do të jetë e mbushur me Hirin tim".

Që nga atëherë ishte i dhënë dhe ekspert në çdo shkencë hyjnore, morale dhe humane: as nuk kishte më nevojë për libra për të mësuar.

Mësonte shumë më tepër dhe për një kohë të shkurtër, duke lutur Virgjëreshën Maria, që i bënte shoqeri gjatë të gjithë ditës në një Bibliotekë shumë të pasur.

Në të njëjtën kohë E Lumnueshmja Virgjëreshë i zbuloi gjithashtu principet dhe sekretet e shkencave humane: nëse njerëzit do ti njihnin ato, do të përçmonin arritjet njerëzore, për shkak të pasaktësisë së madhe që këto shkenca kanë.

IX. *Xhevahiri i Nëntë*. Pafajësia e grave. "Meqenëse më ke thirrur me lavdërimin: *"ndër femrat" (in Mulieribus)*, jo si e bekuar ndër të keqijat, por si Zambaku i Bekuar ndër Shenjtoret: ja pra, të dhuroj ty Hirin, që gratë të mos jenë kurrë, as dhe një herë të vetme, rast rrëzimi.

Dhe meqenëse më ke dashur si Bashkëshorte të tënden, të dhuroj edhe ndihmën, mbështetjen dhe dedikimin e Vajzave të mia shoqëruese, që do të thotë të gjitha të shenjta".

Që atëherë, shumë shpesh, shikonte Shën Anën me vajzën Maria SS.,

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Shën Domeniku, shek. XIX.

Lorenzo Lotto, Zoja e Rruzarit, 1539, Cingoli, Kisha San Domenico (detaj).

filia Maria, S. Magdalenam, S. Catherinam[287] Virginem et Martirem, et Senensem, et Agnetem, aliasque plurimas, non sine magna devotione, et Angelica delectatione.

X Monile: ELOQUENTIA: *"Quia saepius obtulisti mihi istud: ET BENEDICTUS, qui est Verbum Sapientiae: idcirco ecce dono tibi Benedictionem, ut in Lingua tua et Sermone gloriam sentias coelestem: inque ea videas Magnalia Dei.*

Quod enim vides in te toto, videbis et in lingua".

Et ita videt ac sentit.

Quia SS. Trinitas ab illo tota videtur in ipso Toto, et tota in qualibet eius parte, aeque potens, et aeque perfecta.

Adhaec ait B. Virgo: *"Istam habebis gratiam, ut Orando, vel Docendo; si attenderis debita cum fide et devotione, senties in te Christum loquentem ea, quae debes, et Me quoque respondentem tibi sive oraveris[288], sive docueris, sive legeris".*

Et fit ita.

1. In lingua enim sentit gaudia

[287] Në botimin e 1691 është: "Catharinam".

[288] Në botimin e 1691 është: "oraris" (preghi).

Shën Madalenën, Shën Katerinën e Virgjër dhe Martire, Shën Katerinën da Siena, Shën Anjezën, e shumë të tjera, jo pa devocion të madh dhe gëzim Ëngjëllor.

X. *Xhevahiri Dhjetë*. Mençuria në të folur: "Meqenëse shumë shpesh më ke thirrur me Flalë Mençurie si: "*është i bekuar*" *(Et Benedictus)*, ja atëhere, të dhuroj ty Bekimin me qëllim që ti të mundesh, në të folurën dhe diskutimin tënd, të shikosh tek vetja mrekullitë e Perëndisë dhe të mund të dëgjosh harmonitë qiellore të lavdisë.

Ajo që do të manifestohet tek ty, do të bëhet e dukshme në fjalët e tua".

Dhe pikërisht kështu, ai shikonte dhe dëgjonte këto realitete, kur Triniteti i Shenjtë manifestohej tek ai në tërësinë e tij, dhe ai shikonte të Tre Personat në totalitetin e tyre, Barazinë, Fuqinë dhe Perfeksionin.

Kësaj e Bekuara Virgjëreshë i shton: "Të bëj dhuratë këtë Hir: kur do të lutesh ose do mësosh të tjerët, nëse do të vigjilosh besimin tënd dhe jetën shpirtërore, ti do të ndjesh Krishtin brënda teje, që do të të thotë gjërat që duhen thënë; kështu dhe une do të të flas kur të lutesh, kur të mësosh të tjerët, kur të meditosh".

Dhe ndodhi pikërisht kështu.

1. Ndersa fliste, ne fakt, ndjente

persaepe inexplicabilia: non gustu[289] sensus, sed alio modo, quem exprimere non valet.

Idque praesertim post SS. Eucharistiae sumptionem.

2. Mirabile istud: crebro sentit sensibilissime quasi aliquem hominem imbibitum et infusum sibi, habentem caput in capite suo, et brachia in brachiis suis, sicque de membris aliis; iuxta illud S. Augustini: *"Nec tu me mutabis in te, sed tu mutaberis in Me"*.

3. Et iste homo imbibitus est in eo, quasi omnia faciens, loquendo, ambulando etc., iuxta illud: *"Non vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis"*.

Hic tamen modus est difficilis, et poenosus, maxime cum devotio deest, et Fides magna.

XI Monile: PRAESENTIA CHRISTI: *"Quia obtulisti mihi Virginitatis lilium hoc: FRUCTUS, qui est Filius meus, in quo omnis inest Spiritus Sancti fructus, qui inprimis cor, animamque sibi vindicat: corde enim magis,*

[289] **Në botimin e 1691 është: "gusta".**

shumë shpesh një gëzim të pathënë, por ai nuk vinte nga ndjenja e shijes, por në një mënyrë të pashprehshme.

Ketë ai e jetonte veçanërisht pas marrjes së SS. Eucaristia (*Buka dhe Gjaku i Krishtit*).

2. Gjë jashtë çdo kapaciteti mendor! Ai ndjente shpesh, tepër prekshëm, pikërisht një prezencë humane që i ngjante dhe që përhapej tek ai, si kokë në kokën e tij, krahë në krahët e tij, dhe po kështu gjymtyrët e tjera, sipas thënies së Shën Agostinit: "Ti nuk do të më ndryshosh mua tek ty, por ti do të ndryshohesh tek unë".

3. Dhe kjo prezencë njerëzore, që ishte asimiluar tek ai, e ndiqte në çdo lëvizje, në të folur, ecje, etj., sipas thënies: "Nuk jeni ju që flisni, por Shpirti i Atit tuaj që flet brënda teje".

Nga ana tjetër këto lëvizje rezultonin shumë të vështira dhe të lodhshme, kryesisht kur ai ishte i vakët në besim e në përkushtim.

XI. *Xhevahiri i Njëmbëdhjetë*. Prezenca e Krishtit: "Meqenëse më ke thirrur si Zambak Virgjërie me: "Fruti" *(Frutto)*, që është Biri im tek i cili banon çdo Frut i Shpirtit të Shenjtë, dhe dëshiron për vehte, mbi çdo gjë, zemrën dhe shpirtin. Dhe është në Zemrën Time, dhe jo

quam carne concepi: hanc Deo reddidi, Deum corde recepi, qui ex mea se carne vestivit.

Idcirco ecce in corde tuo, hanc tibi dono benedictionem; ut sentias ibi distincte totius Fili mei vitam".

Et factum est ista.

1. Nam in corde suo quasi quendam mundum sentit, intra quem Domini JESU vitam intuetur, scilicet Incarnationem, Passionem, et Glorificationem.

Et secundum istud, vel ad gaudia, vel ad compassionem cor eius movetur.

2. Item in imo cordis sui lucem persentit [290] mirabilem, qua mirifice confortatur ad bona quaeque agenda; adversaque perpetienda, et ad mala irae, accidiae [291] , caetararumque passionum repellenda.

3. Si quando lux ea recesserit, iam tum continuo, se ad omnia experitur impotentem.

XII, XIII, XIV, XV Monilia praefatus Sponsus non scripsit.

---

[290] **Në botimin e 1691 është: "persentiscit" (sente profondamente).**

[291] **Në botimin e 1691 është: "acediae".**

në Mishin Tim, që e kam konceptuar: duke i ofruar Perëndisë Zemrën Time, kam marrë në Zemrën Time Perëndinë, që u vesh me Mishin Tim.

Prandaj, ja, Unë ta dhuroj në zemrën tënde këtë bekim: që ti në të, të mund të ndjesh Jetën të tërë të Birit Tim". Dhe ndodhi pikërisht kështu.

1. Ai, që nga ai moment, në zemrën e tij ndjente si nje glob, brënda të cilit kapte me habi maksimale Jetën e Zotit Jezus, ose Mishërimin, Pasionin dhe Lavdinë.

Dhe, si rrjedhim, zemra e tij lëvizte tani drejt gëzimit, pastaj drejt dhëmbshurisë.

2. Në të njëjtën mënyrë, në thellësinë e zemrës së tij, shikonte manifestueshëm një Dritë të jashtëzakonshme, e cila mrekullisht e konfortonte për të kryer çdo vepër të mirë, të përballonte veshtirësite dhe të shtynte dhimbjet e zemërimit, të plogështisë dhe të pasioneve të mbetura.

3. Por nëse ndonjëherë kjo Drite fikej, atëherë shpejt ai provonte se nuk ishte i aftë në çdo gjë.

Xhevahirin e dymbëdhjetë, të trembëdhjetë, të katërmbëdhjetë dhe të pesëmbëdhjetë,

Causa nescitur: creditur, quod adeo secreta fuerint, et sublimia, ut mortalibus ea non iudicarit manifestanda.

CAPUT VI

De modo considerandi B. V. Mariam[292] *inter Orandum: Revelatio, ad B[eatum]*[293] *Alanum, Mariana.*

I. Accidit, ut B. V. Maria novello suo Sponso appareret petenti: *"Ecquo meliore modo Deipara, Coelitesque Divi coli possint".*

Cui Sponsa: *"Sponse mi, imaginem mei tuae mentis oculis obiice, et apprehende eam, non secundum Esse humanum pure, vel natura, quod minimum est, sed secundum Esse aliud quadruplex. Adverte.*

I. *Esse Gratiae* cum sim Templum universarum Dei gratiarum, quarum quaelibet

[292] **Në botimin e 1691 është: "considerandae B.V. Mariae", në vend të: "considerandi B. V. Mariam", të botimit të 1847.**

[293] **Në botimin e 1847 mungon: "B.".**

Dhëndri në fjalë nuk i ka zbuluar dhe as nuk ka dashur ti tregoje arësyet: mendohet të kenë qenë shumë sekrete dhe sublime, që ai gjykoi se nuk i duheshin treguar të vdekshmëve.

KAPITULLI VI

Zbulesa e Marias Më të Shenjtës ndaj të Lumnueshmit Alano, për Soditjen e Zojës së Rruzarit.

I. Ndodhi njëherë, që e Bekuara Virgjëresha Maria ti shfaqej Bashkëshortit të saj të Ri, ndërsa kërkonte: "Cila është mënyra më e mirë, për të nderuar Nënën e Perëndisë dhe Shenjtorët e Qiellit?".

Atij Nusja: Burri im, vendos para syve të tu të mendjes tënde një imazhin tim e sodite atë, jo vetëm duke u ndalur mbi jetën time mbi tokë ose mbi natyrën time njerëzore, të cilat vinë në plan të dytë respektivisht katër aspekteve themelore të ekzistencës sime. Dëgjo:

1. Jeta Ime në Hirin, meqënëse unë jam Tempulli i të gjitha Hireve të Perëndisë,

JETA E ILUSTRUAR E BEATO ALANOS.

I Lumnueshmi Alano lindi **në Plouër-sur-Rance, Në Rajonin e Bretanjës Franceze, më 1428 p.K.: ai ishte nga familja fisnike De la Roche, dhe lindi në kështjellën e familjes, në brigjet e lumit Rance.**

Plouër-sur-Rance, është një qytet i vogël në Rajonin e Bretanjës franceze; Kështjella De la Roche gjendej në lëndinë, në pikën e grykëderdhjes së lumit Rançe, ku ujrat e tij duket sikur shkrihen me qiellin, dhe ku jeshilja e thellë e natyrës së egër, mbush me jetë livadhet e panumërta rreth e qark.

I Lumnueshmi Alano e mori profesionin që në fëmijëri: që i ri ai e la qytetin e lindjes Plouër-sur-Rance dhe hyri në Urdhërin e Domenikanëve në Dinan, që ishte larg nja dhjetë km nga Plouër.

Që i vogël, Alano njihte Historitë e vjetra të Rruzarit dhe shfaqjet e Zojës së Rruzarit Shën Domenikut, në Tuluzë, në Francë, më 1212: si Ajo, më 1212, në një kohë kunfuzioni tepër të madh për Kishën, për shkak të herezisë së Albixhesëve, i dorëzoi Shën Domenico di Guzman-it, një Kurorë me 150 Trëndafila dhe 15 Zambakë, të quajtur për këtë arësye, Rruzar, me këtë Premtim: "Perëndija e filloi shpëtimin e botës me Përshëndetjen Ave Maria; kij besim, Domenik, dhe lutu dhe përhap Rruzarin: të gjithë atë që do të kërkosh me Rruzarin, do ta marrësh".

Dhe, nëpërmjet Shën Domenikut, Zoja e Rruzarit mbolli mbi tokë dy instrumenta të mëdha shpëtimi: Urdhërin Domenikan, dhe Vëllazërinë e Rruzarit: të dy për përhapjen dhe promovimin e Rruzarit të Saj.

Me shumë gjasa, Domenikanët ishin priftërinjtë e Kështjellës De La Roche , dhe qenë ata që ja prezantuan Rruzarin gjithë familjes.

I vogli Alano nuk hyri tek domenikanët rastësisht: ai i mësoi të XV Premtimet e Rruzarit dhe i meditoi shumë në zemrën e tij, dhe digjej nga dëshira të hynte në shërbim të Jezusit në Priftërim dhe të Marias në Rruzar.

Predikuese e madhe dhe Mësuese e besimit e të voglit Alano, ishte nëna e tij: mauzeleumi i saj funeral, brenda Kishës Plouër-sur-Rance, e paraqet me Kurorën e Rruzarit në duar, një risi absolute në Bretanje, ku në asnjë mauzeleum të gjetur nuk shfaqet kurrë figura e Kurorës së Rruzarit në duart e të vdekurit.

Alano u nis për Dinan rreth 1440.

Alano jetoi në Noviziato të Dinan-it, deri sa u bë Prift Domenikan, rreth 1454: Alano sapo hyri në Noviziato të Dinan-it, i lumtur, në këmbët e Virgjëreshës Maria, duke lutur Kurorën e Rruzarit.

Në atë ditë feste, Alano pa për herë të fundit nënën e tij: ishte caktuar për Paris.

Në Paris Alano u shqua në studimin e Teologjisë dhe u zgjodh si Profesor i studentëve të viteve të para, për lëndën Dënimet e Pietro Lombardo-s.

Me 1457, filloi për Priftin dhe Profesorin e ri Alano ajo që mund të përcaktohet si Nata e errët e shpirtit: papritur, Alano ndjeu se si ishte fikur në shpirtin e tij llampa e besimit.

Në shtatë vitet e Natës së Errët të shpirtit, që shkonin nga 1457 në 1464, Alano vetë tregonte se ishte torturuar nga djalli, dhe nuk pati kurre as ngushëllimin më të vogël.

Pavarësisht Natës së Errët, Alano e kreu detyrën e tij si Profesor në Paris.

Më 1464, Alano gjëndej në Konventën domenikane të Douai, duke qënë i deleguar prej Urdhërit për në Kongregacionin e Hollandës: ishte viti i shtatë i Natës së Errët të shpirtit dhe persekutimi i djallit kishte arritur në nivelin maksimal.

Atë vit, trishtimi e çoji Alanon të neglizhonte festimet e Meshës së Shenjtë dhe Recitimin e Më të Shenjtit Rruzar. Sulmet e djallit u bënë atëhere aq këmbëngulëse, që do ta kishin shtyrë drejt dëshpërimit, nëse Virgjëresha Nëna e Perëndise, duke i ardhur keq për të, nuk do ti kishte dhënë atij, shumë shpesh, shpëtim dhe zgjidhje.

Ndonjëherë, forca e fshehtë e torturonjësit të tmerrshëm ishte kaq e pafrenueshme dhe e vrullshme, saqë Alano shtyhej nga shpirti i dëshpërimit ti jepej me dhunë vdekjes, duke e sjellë atë me duart e veta, duke shpërndarë frymën e jetës dhe gjakun me një thikë, ose duke e hequr jetën me çfardo lloj tjetër vdekje.

Në një moment dëshpërimi, djalli e çoji Alanon të çojë dorën e tij tek thika, duke e nxjerrë atë nga këllëfi.

Pa marrë parasysh se sa i rëndë ishte xhesti, drejtoji krahun kundra vet vetes, duke e hedhur lamën e prehtë ne fyt, me një goditje shumë të vendosur dhe të shinjestruar, që sigurisht do tja kishte prerë plotësisht fytin duke i shkaktuar vdekjen e menjëherëshme...

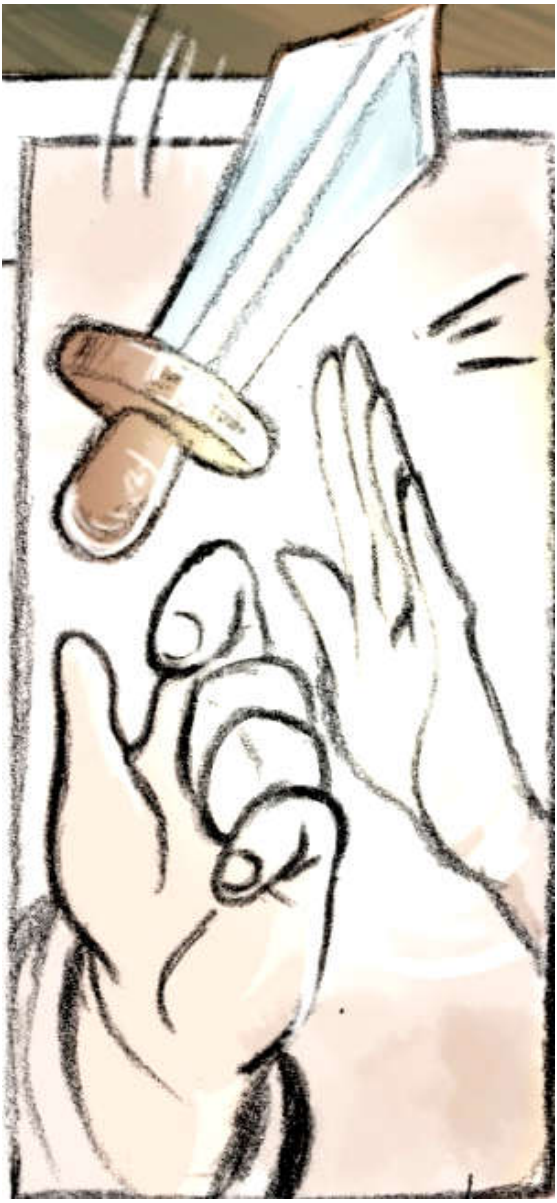

Dhe ja, papritmas një dorë bën që thika të bie me forcë...

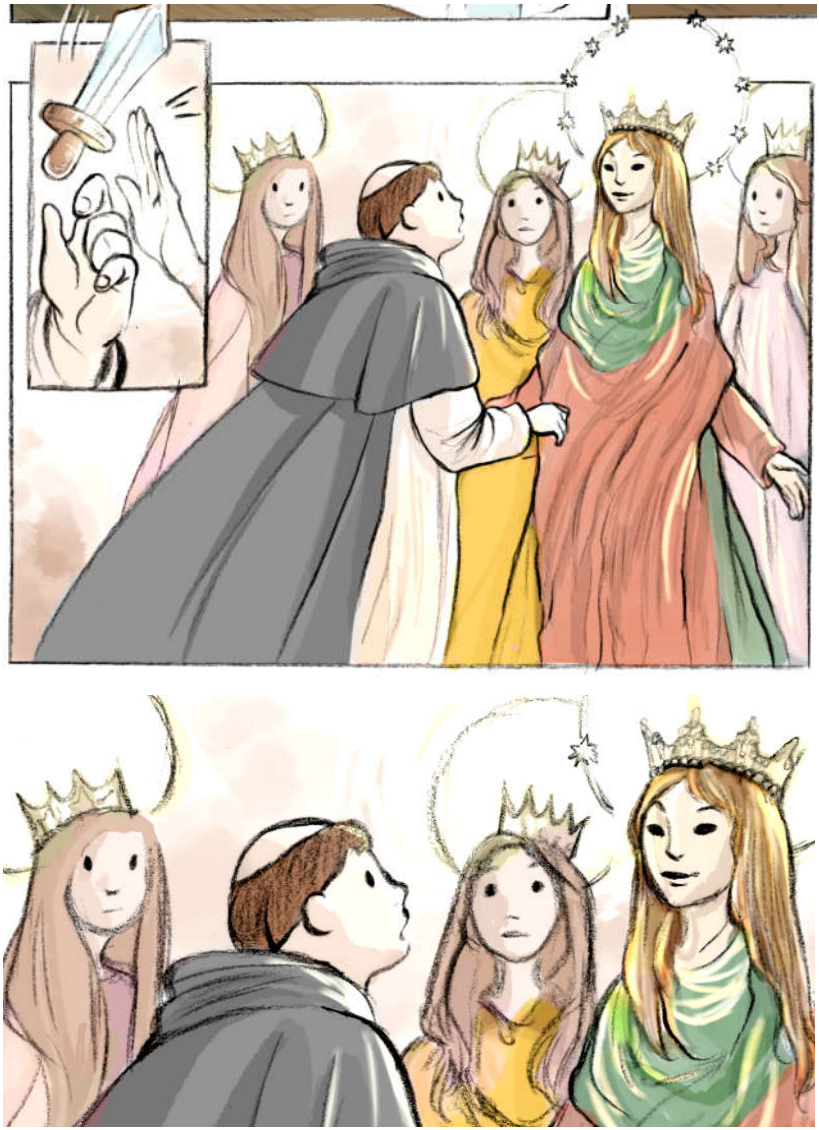

Dhe ja, shfaqet, papritmas, për Shpëtim, E Dashtuna Maria, e cila vjen në Ndihmë të tij dhe, me shkathtësi i mbërthen krahun atij, duke i penguar xhestin e çmëndur.

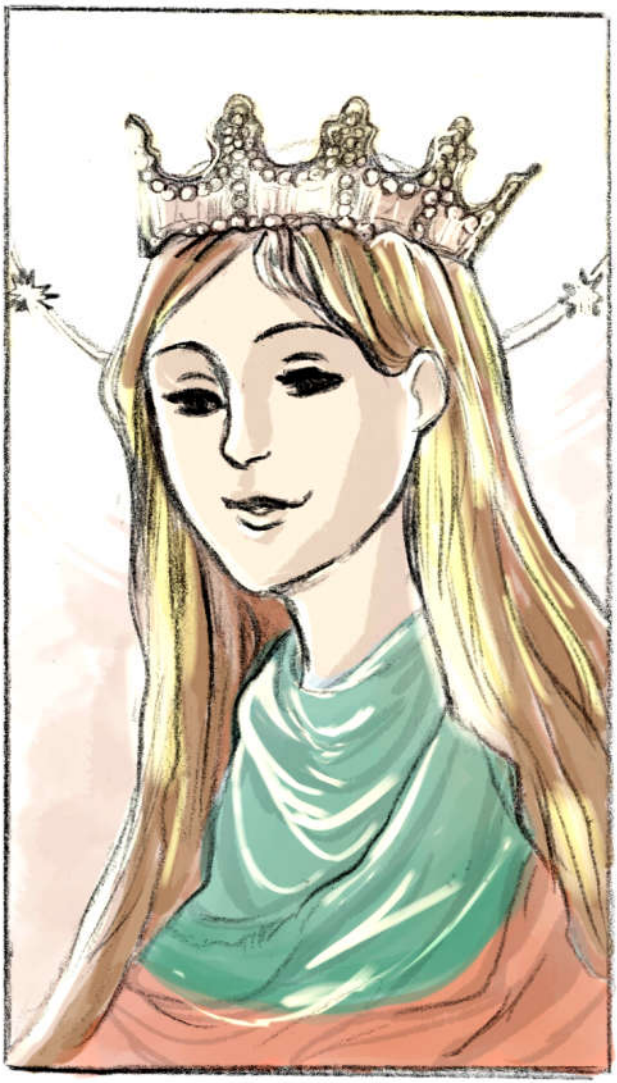

Dhe, duke i dhëne një shuplakë, i thotë: “Çfarë bën o i mjerë? Nëse ti do të kishe kërkuar Ndihmën time, sic ke bërë herët e tjera, nuk do të kishe hyrë në një rrezik kaq të madh!”.

Me të thënë këtë u zhduk, dhe Alano mbeti vetëm.

Alano, pak kohë më pas, në cellën e tij në Douai, ndjeu se po i shuhej jeta, dhe i thotë Perëndisë se përse Ai e kishte dashur në shërbim të tij, kur do të duhej të vunte kaq shumë

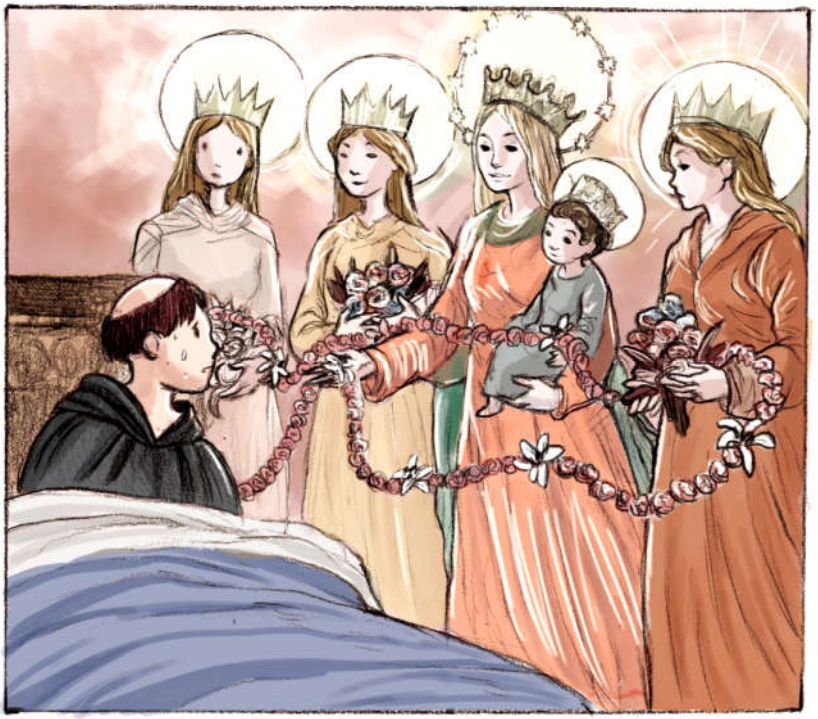

Ndërsa ai pyeste kështu, gati në gjysëm të natës dramatike, ndërmjet orës dhjetë e njëmbëdhjetë, në cellën ku ai gjëndej i shtrirë, shkrepi papritur një dritë qiellore me shkëlqim të pamatë, dhe në të u çfaq madhështore e Lumnueshmja Virgjëresha Maria, që e përshëndeti me shumë dashuri.

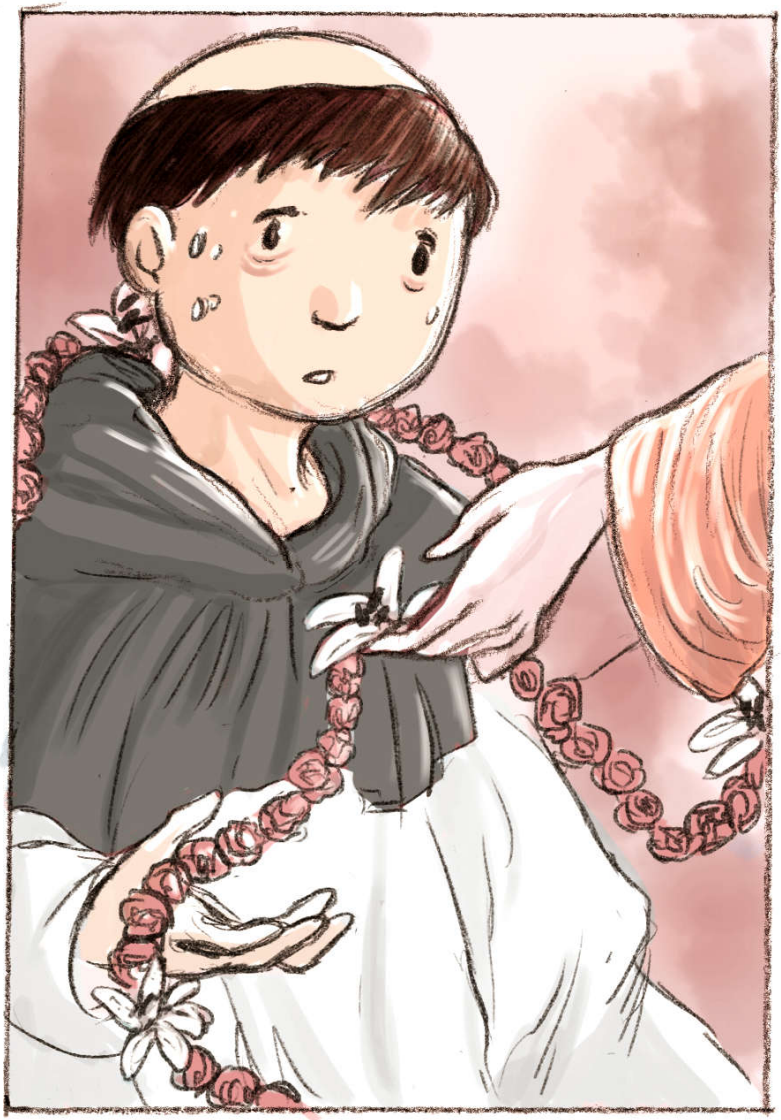

E Bekuara Virgjëresha Nëna e Perëndisë i vari në qafë një Zinxhir të thurur nga Flokët e Saj Virgjëror, mbi të cilin qëndronin të fiksuar 150 Gurë të Çmuar, të ndarë në 15 dhjetëshe, sipas numërit të Rruzarit të Saj.

Pas shumë bisedash të shenjta, Zoja më e ëmbël i jep një puthje, dhe i jep të pijë Qumështin e Gjirit të Saj Virgjëror. Ai e piu me veneracion tepër të madh, dhe ju duk se më në fund kishte arritur paqen, dhe që ishte ngritur drejt Qiellit. Dhe, shpejt, ju shëruan plagët e shumta mortale të demonëve.

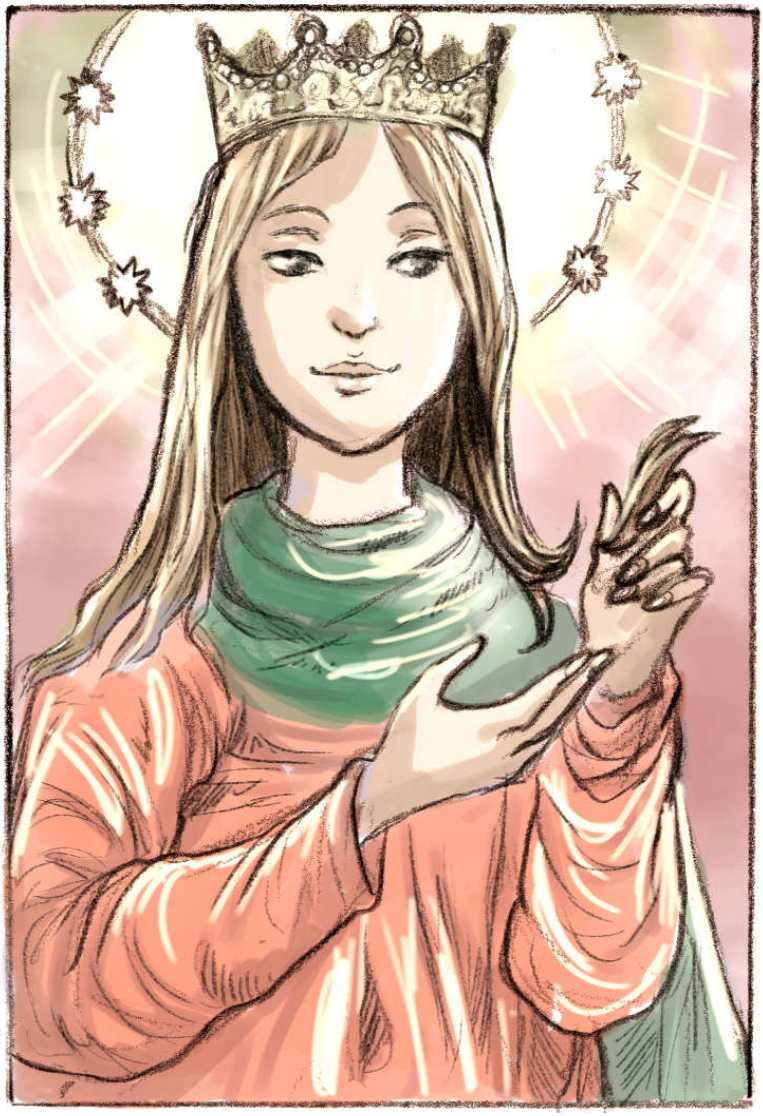

Në të njëjtën kohë, në prezencën e Zotit Xhesu Kristo dhe të tre Mbretëreshave të Rruzarit, që i rrinin për rreth, Maria e deshi si Bashkëshortin e Saj të Ri të Martesës Mistike...

Maria Më e Shenjta i vuri atij në gisht Unazën e Virgjërisë së Saj, të bërë saktësisht me Flokët Virgjëror të vetë Marias Më të Shenjtës

Nga ky moment Alano u ndje mrekullisht i shpëtuar, kundër çdo tundimi diabolik (vizatimet e Elena Bias).

omnem Sanctorum gratiam longissime antecellit.

2. *Esse Gloriae* meum per Christum, est prae omni omnium Sanctorum gloria.

3. Meum *Esse Dei* quadantenus[294]. Nimirum quo in idea est mea SS. Trinitas per essentiam, praesentiam, potentiam: sicut et in caeteris creaturis.

Sed altiori [295] modo est in me per gratiam: qua facta sum Triclinium summae Trinitatis, quoad esse Naturae, Gratiae, et Gloriae.

4. *Esse*, quo sum *Mater Filii Dei*.

II. Cum itaque in *Deo* rerum ideae sint omnium propriissime [296] : mea quoque similitudo inest Eidem pariter propriissime: mea quoque similitudo inest eidem pariter propriissime.

Quae idea, ut est in Deo, aliud non est secundum rem, quam ipse *Deus*, sed secundum Rationem distincta, scil.[297] quatenus a nobis[298] in Deo concipi mente potest.

Quocirca, me si in Patria cerneres *Esse* Naturae humanae, Gratiae, Gloriae, et Trinitatis in me contuereris. Quorum quodque prius a posteriore inaestimabiliter, superatur.

---

[294] Në botimin e 1691 është: "quatenus" (in quanto a).

[295] Në botimin e 1691 është: "altiore".

[296] Në botimin e 1691 është: "proprissimae".

[297] Shkurtim i: "scilicet": në botimin e 1691 është shkurtuar me: "sc.".

[298] Në botimin e 1691 është: "vobis".

çdo njëri prej të cilëve e kalon infinit të njëjtin Hir të Shenjtëve.

2. Jeta Ime në Lavdinë e Krishtit Tim, që e kalon infinit Lavdinë e të gjithë Shenjtëve.

3. Jeta Ime tek Perëndija, sepse Shpirti Im është bërë Banesë e Trinitetit të Shenjtë në Esencë, Prezencë dhe Potencë, në mënyrë superiore infinit krijesave të tjera: në fakt, për Hir, Unë jam bërë Përhapësja e Fuqisë, e Hirit dhe e Lavdisë së Trinitetit të Shenjtë.

4. Jeta brenda Meje, sepse jam Nëna e Birit të Perëndisë".

II. "Perëndija qysh në origjinë ka ideuar formën time, në mënyrë që të gjithë njerëzit të kishin ngjashmërinë Time.

Një formë që Perëndija e kishte pregatitur para lindjes sime në botë, dhe qe është e paimagjinueshme në madheshtine e saj.

Por kur të vish në Qiell, do të Më shikosh sipas Formës Njerëzore të Hirit dhe të Lavdisë, të banuar nga Triniteti i Shenjtë, dhe kjo Formë e fundit e kalon Formën e parë, pafundësisht.

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XIX.

Stefano Maria Legnani, Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun e Santa Rosa da Lima, rreth 1700-1705, Caravaggio.

Hinc idea Mariae est [299] item quadruplex: Naturalis, quoddam praepulchrum; Gratiosa, quod pulchrius; Gloriosa, quid isto[300] divinius.

Divina denique, quae, est SS. Trinitas in me esse ideale existens.

Et haec Maria est omnium Domina, quae mundum fecit universum, et quae in eo sunt omnia conservat, et gubernat, tamquam primum in perfectione ideatum inter omnes creaturas.

Et ista est Maria, quam primo intelligo, cognosco, et amo: voloque a meis famulis intelligi, cognosci et amari.

Ea enim potissimum est Mater Dei, Verbi Incarnati, uti fuit in me per suam Essentiam.

Ad illam primo referatur Angelica Salutatio.

Quia natura mea humana nullam habuit benedictionem, nisi propter Mariam Deiparam in me existentem.

Et haec idea mei, potior, et prima debet mente apprehendi.

Similiter, et imago Christi et Sanctorum.

Hinc adverte, dilecte[301] Sponse mi, nec

---

[299] Në botimin e 1691 është: "est Mariae", në vend të: "Mariae est", të botimit të 1847.

[300] Në botimin e 1691 është: "ista".

[301] Paragrafi: "dilecte Sponse mi, nec non Unigeniti Filii mei Jesu Christi pro animae tuae profectu notabilem dictu perque saecula mirabilem sequentem modum orandi videlicet", mungon në botimin e 1691.

Mëmësia e Marias është e rendit katërfish: Maria është Nëna e Bukur sipas Natyrës; por edhe më e Bukur është Mëmësia e Asaj në rend Hiri; dhe pamatshmërisht më e Bukur, Mëmësia e Saj në rend Lavdije; infinit më e Bukur Mëmësia e Saj Hyjnore, me të cilën, këtë të fundit, unë Maria jam bërë banesë e Trinitetit Më të Shenjtë.

Për këtë Unë Maria jam Mbretëresha e të gjitha gjërave, atyre të Qiellit dhe atyre të tokës: jam unë që i ruaj ato dhe i qeveris ato, sepse jam Forma paragjene e të gjitha krijesave që Perëndija ka vënë në ekzistencë.

Për këtë është themelore që të mendoni për Marian, ta njihni Marian dhe ta doni Marian, dhe ta bëni të mendohet, të njihet dhe të duhet nga shërbëtorët e Saj.

Unë, duke u bërë Nëna e Fjalës së Mishëruar të Perëndisë, bashkova natyrën njerëzore me natyrën hyjnore. Dhe ishte vetëm Lajmi i Ëngjëllit që natyra njerëzore tek Unë u bekua me Mëmësinë Hyjnore.

Unë jam Forma e parë nga e cila rrodhën Personat, Jezus dhe Shenjtorë. Prandaj, o i Vluari Bashkëshorti Im, shikoje mënyrën e mëposhtme të lutjes, për ta kujtuar

non Unigeniti Filii mei Jesu Christi pro animae tuae profectu notabilem dictu perque saecula mirabilem sequentem modum orandi videlicet".

MODUS ORANDI

Ad membra Christi et Mariae considerata. Ex Deiparae Instructione[302].

Ad I Quinquagenam[303]

"*In Capite* meditare maximam:

1. Inesse Dominationem Regiam, ratione et Meritorum, et Praemiorum, et SS. Trinitatis, in eo ceu Triclinio suo, existenti.

2. *In Visu* meditare omnium scientiarum illuminationem: idque in merito, praemio, et deitate.

Ubi et tui est visio clarissima.

3. In *Odoratu* meditare omnium gratiarum fragantiam.

In me enim est omnis gratia vitae et veritatis.

4. In *Ore* meditare summam omnium donorum Dei abundantiam, suavitatem, saporem, et eloquentiam.

5. In *Gutture* meditare eloquentiae, vocisque sonum ac modulationem, quo Deus caelitesque omnes mirifice delectentur".

---

[302] Fraza: "Ex Deiparae Instructione", mungon në botimin e 1691.

[303]Në botimin e 1691 është: "Ad Quinquagenam I".

në shekuj, që Djali Im i Vetmi i Ardhur nga Unë, Jezu Krishti, për progresin e shpirtit tënd, të dhuron mrekullinë ta ndjekësh".

FORMAT E LUTJES

Meditim mbi pjesët e trupit të Jezusit e Marias, i zbuluar nga Nëna e Perëndisë.

Në Pesëdhjetëshen e parë:

"1. Mendo me Ment e Mija, Shpërblyesja Supreme e Meritave dhe Shpërndarësja e Shpërblimeve, sepse Triniteti i Shenjtë banon tek Une.

2. Mendo me Sytë e Mi, që duke ndriçuar të gjitha Shkencat e Zotit, i bëjnë ato të meritojnë çdo lavdi; nëpërmjet Syve të Mi, ti do te shijosh një pamje tepër të ndritshme.

3. Mendo me Aromën Time, Parfumi i të gjitha Hireve: tek Unë, në fakt, ekziston çdo Hir i Jetës dhe i së Vërtetës.

4. Mendo sa delikatesë shije ka Goja Ime, në të shprehur.

5. Mendo muzikalitetin dhe melodicitetin e Dërçikthit Tim në Fjalë dhe në Këngë, te cilat Perëndija dhe të gjithë Shenjtët kënaqen kur i dëgjojnë".

Ad II Quinquagenam.

"1. In *Aure* meditare, quod vox tua sonet, irremisse in auribus meis, omniumque Sanctorum harmonia, virtutum, et charismatum.

2. In *Stomacho* meditare quasi apothecam omnis suavitatis et delectationis.

3. In *Uberibus* meditare omnem inesse consolationem, et dulcedinem.

4. In *Brachio* sinistro: omnem contineri gratiae naturalis et gloriae benedictionem.

5. In *dextero*, omnium gaudiorum infinita genera".

Ad III Quinquagenam.

"In *Utero* mediteris potentiam filiandi immensam, et maternam reverentiam quantam maximam.

2. Ad *Foemora* Fortitudinem summam.

3. Ad *Genua*, salvandi gratiam, et a malis liberandi indefessam.

4. In *Tibiis*, Unctionem, plusquam omnium Sacramentorum.

Në Pesëdhjetëshen e dytë:

"1. Medito për Dëgjimin Tim, me qëllim që fjalët e tua të ritingëllojnë gjithmonë në Veshët e Mi dhe të Shenjtëve, si një akord i të gjitha virtyteve dhe dhuntive të Hireve.

2. Medito për Barkun Tim, strehë e çdo ëmbëlsie dhe gëzimi.

3. Medito për Gjijtë e Mi, aromë e çdo ngushëllimi dhe ëmbëlsie.

4. Mendo për Dorën Time të Majtë, që mban çdo bekim njerëzor hiri dhe lavdije.

5. Medito për Doren Time të Djathtë, që mban të gjitha gëzimet".

Në Pesëdhjetëshen e tretë:

"1. Medito për Mitrën Time, Lindjen Time Madhore që ka ekzaltuar maksimalisht Virgjinitetin Tim.

2. Medito për fortësinë e madhe të ljeve të Mia.

3. Medito për Gjunjët e Mi, lutjen Time të palodhshme për t'ju shpëtuar dhe liruar nga të këqiat.

4. Medito për Këmbët e Mia që kanë përkundur Dhjamin e Zotit.

5. In *Pedibus*, meditare donum agilitatis, constantiae etc.

Atque ista talia in Corpore beato".

IV. "In *Animam*[304] vero longe maxime, et proprie meditari potes, et orare simul, eundo per Intellectum, Voluntatem, Memoriam, Irascibilem potentiam, et Concupiscibilem: *item* per Sensum communem Imaginativam, Phantasiam, Aestimativam, et Reminiscentiam.

***Item* per Potentias quinque sensuum interiorum.**

In singulis istis veneraberis spiritalia, in esse rebus creatis in mundo hoc infinities meliora, dignora, veriora, sanctiora, puriora, clariora etc.".

V. Cogitati Sponso: *"Quomodo possent illa esse vera idea et imaginata?"*. Domina respondit: "Tripliciter esse vera possunt.

1. *Ratione* ostendo.

Nam SS. Trinitas est ubique per essentiam, potentiam, et praesentiam: ideo est et in qualibet imagine creata, praesertim in idea S. Mariae, quae ab aeterno fuit in mente divina concepta, Deoque desponsata.

Et ita SS. Trinitas praesentialius est

[304] **Në botimin e 1691 është: "Anima".**

5. Mendo për Shputat e Mia, instrumenta lëvizjeje dhe stabiliteti, etj. Dhe medito të njëjtat gjëra për Trupin e Shenjtë të Krishtit".

IV. "Ti do të mundesh të meditosh dhe të lutesh shumë mirë, nëse do të përdorësh krahët e fuqive më superiore të Shpirtit: Intelektin, Vullnetin, Kujtesën, fuqinë e Vrullshme dhe atë Dëshiruese; sikurse dhe Krahët e Senseve të Zakonshme: Imagjinatën, Fantazinë, Gjykimin dhe Kujtesën.

Nëpërmjet atyre, do të fluturosh drejt realiteteve shpirtërore, që janë infinit më të bukura, më të denja, më të vërteta, më të shenjta, më të pastra, më të shkëlqyera, etj., se gjërat e krijuara në këtë botë".

V. Bashkëshortit që pyeste: "A mundet vallë që realitetet e krijuara të kapin perfeksionin e Realiteteve Qiellore?", Mbretëresha përgjigjet: "Po, kjo është e mundur me anën e Tre Fuqive të Shpirtit:

1. Duke ngritur Intelektin, në fakt, nëse Triniteti i Shenjtë është kudo, në Thelb, Fuqi dhe Prezencë, do të jetë dhe në çdo imazh të krijuar, dhe kjo sepse Unë jam Forma e Parë e konceptuar, që nga përjetësia, prej mendjes së Perëndisë, dhe e bërë pastaj Bashkëshortja e Perëndisë. Kështu, Triniteti i Shenjtë është më shumë

in qualibet re creata, quam forma insit materiae, aut locatum in loco.

Ibi enim est Esse divinum, in quo non inest falsitas.

2. *Exemplum* ecce visibile.

Continuo Sponsus ille intuebatur in Sponsa Deipara, et in omni etiam sui parte, totum mundum, mundosque alios innumeros, et esse quodlibet in quolibet videbatur.

Haec visio corporis.

3. *Quoad animam*: videbatur sibi Sponsus mente et voluntate in B. Mariae mentem omnes animae partes illabi, et absorberi, et mutari, sic, ut iam non esset, qui prius, sed quasi ipsa Maria omni videns, sentiens, potens.

Hic quale reperit Osculum Sponsus, qualia suxit Ubera divina etc., ipse, cui revelatum est, scit.

Et nemo scit, nisi qui accipit.

VI. Deinde pari modo, Deipara mediante, vidit eadem in imagine Christi: itemque et

i lidhur me çdo gjë të krijuar, se sa me formën në materie, apo me një ndërtim që është bërë prej balte.
Nga çdo krijese mund të ngjitesh me siguri tek Perëndija.
2. Menjëherë pas kësaj Bashkëshorti pati një shembull të dukshëm, dhe shihte tek Bashkëshortja dhe Nëna e Perëndisë, të gjithë botën dhe të gjitha yjet e Qiellit, dhe ajo që ishte tek çdokush, ishte prezente tek Ajo infinit herë. Ky vizioni korporal.
3. Bashkëshorti, shikonte Shpirtin e Marias Më të Shenjtës nëpërmjet Intelektit dhe Vullnetit, dhe i dukej që shpirti i tij sikur ishte i lokalizuar në Mendjen e Marias Më të Shenjtës, dhe nëpërmjet Shpirtit, Ajo shihte, ndjente dhe vepronte.
Gjatë këtyre Vizioneve, Zoja i dha një Puthje Bashkeshortit, dhe i dha të pijë Qumështin e Gjirit të Saj të Virgjër, etj., sikurse ai vetë pohon në Zbulesat e saj.
Dhe askush nuk mund ti kuptojë këto gjëra, përveç atij që i ka provuar.
VI. Pastaj, në të njëjtën mënyrë, atë që shihte në imazhin e Nënës së Perëndisë, ai e shihte në imazhin e Krishtit dhe

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Zoja e Rruzarit, 1679, Kisha San Lamberto, Düsseldorf-Altstadt.

Sanctorum.

Et videbantur quodammodo Sancti abhorrere coli et ideari in humanis nostris mentibus, secundum puram naturam humanam, quam nihili reputant.

Quod tamen ita se honorari patiantur, id faciunt in ordine ad SS. Trinitatem".

Subdit caelorum Regina[305].

VII. "Gradum autem et differentiam adverte istam, inquit Sposa[306].

Adorandum quod est, honorari tamen cupiunt in ordine ad SS. Trinitatem in Christo, Me, et Sanctis, est duplex.

1. Principale, SS. Trinitas est, cuius intuitu fit adoratio.

2. Minus principale, sive secundarium adorationis: in hoc Christus exedit[307] Me in infinitum: Ego vero item alios inaestimabiliter antesto.

Ratione primarii aequalis, est adoratio, inaequalis ratione secundarii.

Unde SS. Trinitas, quo ad ideam Mariae, est Sponsa omnium Beatorum, et Christi: ita et Christus, qui est omnium salvandorum Sponsus". Et ad istum modum novellus ille Sponsus frequenter habet colloquium cum Christo, et Maria prorsus familiare.

---

[305] Tog fjalëshi: "Subdit caelorum Regina", mungon në botimin e 1691.

[306] Fjalët "inquit Sponsa" mungojnë në botimin e 1691.

[307] Në botimin e 1691 është: "excedit" (si allontanò).

Të Shenjtëve.

Dhe i dukej që Shenjtorët sikur nuk donin të nderoheshin dhe të imagjinoheshin nga njerëzit për natyrën e tyre të thjeshtë njerëzore, që për ta nuk ka më asnjë vlerë.

Sidoqoftë pranojnë që nderohen në këtë mënyrë , dhe e bëjnë sipas klasifikimit që don Triniteti i Shenjtë.

VII. "Shiko kështu shkallën dhe diferencën e tyre, thotë Nusja. Duhet të marrin adhurim dhe nderim kulti, Triniteti i Shenjtë, Krishti, Unë dhe Shenjtorët, në dy mënyra të ndryshme.

1. Triniteti i Shenjtë duhet të adhurohet dhe nderohet.

2. Unë duhet të nderohem me Kultin, sepse Krishti më ngriti mua mbi Qiejt, duke më vendosur në mënyrë absolute përpara të gjitha krijesave.

Sa mund të thuhet për adhurimin, nuk mund të thuhet po kaq për tjetrin (kultin).

Pra duhet adhuruar Triniteti i Shenjtë, që më mendoi qysh në origjinë, si Nusen e të gjithë Shenjtorëve dhe të Krishtit, siç është Krishti, Dhëndri i të gjithë atyre qe shpëtohen".

Në këtë mënyrë, Dhëndri i ri shumë shpesh kishte biseda intime me Krishtin dhe me Marian.

CAPUT VII

Revelationes breves B[eato] Alano ab Deipara factae.

1. SS.[308] Trinitati nil gratius accidit ab hominibus, atque Laus in Psalterio, tum illo Davidico, in cuius quolibet psalmo implicite continentur[309] *Pater et Ave* totum: tum in[310] isto nostro Christi aut Mariae.

Quare *Laudate Dominum*, et Dominam *in Psalterio*.

2. Hoc autem perplacere Deo, revelavit Deipara quondam venerab. [311] Bedae, S. Dominico, S. Catherinae Senensi: et novissime cuidam suo novello Sponso: qui Psalterium orare iam diu consuevit.

3. Psalmos quoque sic in choro psallere, ut sibi, ad arae dexteram stare Christum, ad sinistram arae B. Mariam, imaginaretur ad quos alternatim psalmos intentione dirigebat.

Sic etiam S. Dominicus psallere solebat.

4. In Psalterio Mariae autem praecipue praesenti[312] sponsus ille iubilationem cum

---

[308] Në botimin e 1691 është: "Sanctissimae".

[309] Në botimin e 1691 është: "continetur".

[310] Në botimin e 1691mungon: "in".

[311] Shkurtimi i: "venerabilis".

[312] Në botimin e 1691 është: "persentit" (sente vivamente).

KAPITULLI VII

Zbritje nga Qielli të shkurtra që Nëna e Perëndisë bën përpara të Lumnueshmit Alano

1. Triniteti i Shenjtë e pëlqen pa fund Lavdërimin nëpërmjet Rruzarit nga ana e njerëzve, si njëherë e një kohë Psallterin e Davidit, i cili në çdo Psalm përmbante ndën vello Atin dhe Përshëndetjen Ave të Psallterit tonë të Jezusit dhe të Marias. Prandaj lavdërojeni Mbretin dhe Mbretëreshën në Rruzar.

2. Pasi Perëndija pëlqeu Rruzarin, Nëna e Perëndisë në një moment ja zbuloi të Nderuarit Beda, Shën Domenikut, Shën Katerinës nga Siena, dhe kohët e fundit Burrit të saj të ri, që ishte prej një kohe të gjatë i afeksionuar me recitimin e Rruzarit.

3. Kur recitonte Atin dhe Përshëndetjet Ave në Kor, ai (I Lumnueshmi Alano) imagjinonte Krishtin në të djathtë të Altarit dhe Marian Më të Shenjtën në të majtë të Altarit, dhe duke alternuar lutjet, recitonte Rruzarin.

Edhe Shën Domeniku ishte mësuar të recitonte Rruzarin në këtë mënyrë.

4. Ndërsa recitonte Psallterin e Marias, Dhëndri i Ri ndjente një paqe

inexplicabili gaudio admirandam.

In tali accidit aliquando, ut B. Sposa Virgo Maria perbreves ei revelationes plures facere dignaretur.

Quae sunt huiusmodi, et verba sunt Deiparae[313].

I. "S. Maria, quicquid a Deo petierit, protinus impetrabit: quicumque quantumcumque, quoties, et quantumcumque obstiterint[314] petendo contrarium".

II. "Sic ordinavit Deus, nulli se misericordiam facturum, nisi ad plenum votum S. Mariae".

III. "Mundus iam pridem defecisset, nisi B. Maria suo eum sustentasset patrocinio".

IV. "Adeo deamat salutem cuiusque peccatoris, ut parata esset, si vellet Deus, quotidie poenas mundi et inferni perpeti (absque peccato), pro cuiusque satisfactione.

Ideo nemo despiciat peccatores, qui tanti sunt Deiparae".

V. "Minimus B. Mariae cultus exhibitus,

---

[313] Togfjalëshi: "Quae sunt huiusmodi, et verba sunt Deiparae", mungon në botimin e 1691.

[314] Në botimin e 1691 është: "obstiterit".

të madhe dhe gëzim të patreguar. Në këto momente, ndodhte ndonjëherë që Virgjëreshës Maria, Nuses së tij të Shenjtë, ti pëlqente të bënte për atë Zbritje shumë të shkurtra.

Dhe ato janë sjellë këtu në vazhdim, bashkë me Fjalët e vetë Nënës së Perëndisë.

I. "Maria Më e Shenjta, çfardo që ti kërkojë Perëndisë, sigurisht do ta marrë: çfardo gjëje që të jetë, sado herë të jetë, sado e madhe të jetë, dhe e çfardo vlere qoftë, pavarësisht çdo force të kundërt".

II. "Kështu ka urdhëruar Perëndija, që askujt nuk do ti jepet Mëshire, përveçse me ndërhyrjen e Marias më të Shenjtës".

III. "Bota prej shumë kohësh tashme do të ishte zhdukur, nëse Maria Më e Shenjta, nëpërmjet Shpëtimit të Saj, nuk do ta kishte mbështetur atë".

IV. "Në këtë pike (Zoja) e don jashtëzakonisht shumë shpëtimin e çdo mëkatari, që, nëse Perëndija e lejonte, ajo do të ishte gati të vuante çdo ditë dënimet e botës dhe të ferrit (me përjashtim të mëkatit), për kthimin e çdo njeriu. Për këtë arësye asnjë si përfill mëkatarët, që vlejnë shumë për Nënën e Perëndisë".

V. "Akti me i vogel i meshires i ofruar

vel unica Salutatione, pluris est, quam millecuplo maior aliis Sanctis impensus (comparatione Sancti ad ipsam facta) quanto coelum maius est quavis stella".

VI. "Tanto etiam plus misericordiae inest eidem, prae cunctis Sanctis"

VII. "Nulli faerunt in Novo Testamento Sancti, quorum opera maxima non spectarint ad Laudem Genitricis Dei.

Unde S. Dominicus, S. Franciscus, S. Vincentius, S. Thomas, S. Bernardus etc.[315], vixerunt ei in[316] Psalterii cultu devotissimi".

VIII. "Qui ei servierint in Psalterio constanter, accipient specialem gratiam aliquam.

Ita S. Dominicus, S. Franciscus, etc., meriti sunt fieri Sacrorum Ordinum fundatores, S. Dominicus dici meruit Filius Dei, Frater Christi, Filius, et Sponsus Mariae".

IX. "Dominus JESUS post sumptionem SS. Eucharistiae, et specierum consumptionem non desinit esse in sumente, gratia

[315] Në botimin e 1691 mungon: "etc.".

[316] Në botimin e1691 mungon: "in".

Marias Më të Shenjtës., edhe një Ave Maria e vetme, vlen mijra herë më shumë se sa përkushtimi i ofruar Shenjtëve: Zoja ja kalon infinit herë Shenjtorëve, ashtu si Qielli që është infinit herë më i madh se çfardo ylli.".

VI. "Mëshira e Zojës ja kalon pafund asaj të Shenjtorëve".

VII. "Bazuar në Dhjatën e Re, nuk ka patur kurrë asnjë Shenjtor që të mos ketë ofruar veprën e tij më të madhe për të nderuar Nënën e Perëndisë.

Kështu Shën Domeniku, Shën Françesko, Shën Vinçenso, Shën Tomasi, Shën Bernardo, etj., që ishin shumë të përkushtuar në nderimin e Marias në Psallter".

VIII. "Ata që do ti kenë shërbyer në mënyrë konstante Zojës në Rruzar, do të marrin ndonjë mirësi të veçantë.

Si Shen Domeniku, Shen Françesko, etj., ata patën meritën të bëhen Themelues të Urdhërave të Shenjtë dhe Shën Domeniku meritoi (nga lart) të ndjehet i quajtur Biri i Perëndisë, Vëllai i Krishtit, Biri dhe Bashkëshorti i Marias".

IX. "Zoti Jezus, kur merret Kungimi i Shenjtë, edhe pasi ai të jetë konsumuar, vazhdon

permanente.

Imo melius est in anima pura, quam sub speciebus: quia huius esse sui[317] sub speciebus finis et causa est istud esse in anima.

Et hoc tanto et melius illo, quantum anima est prae nudis speciebus.

Sed aliter tamen est in hisce, aliter in anima.

Novellus sponsus post Synaxim, sensibiliter et spiritualiter, persentit in sese Christum.

Sicut et S. Catherina Senensis, multique Sancti".

X. "Advocata nostra plus non[318] diligit, quam quisquam quemquam possit unquam".

XI. "Unicum *Ave* dictum pretiosius est, quam sub coelo quicquam, aut quam ullum donum corporis, animi, vitae, ect., temporale".

XII. "Cultus Sanctis praestitus est quasi argenteus, factus mihi aureus, Christo gemmeus, SS. Trinitati, quasi stellatus".

XIII. "Sicut in mundo plus stellis

---

[317] Në botimin e 1691 mungon: "sui".

[318] Në botimin e 1691 është: "nos", termine da preferire.

të mbetet në personin që e konsumoi, deri sa ai të jetë ndën hir.

Buka e shënjtëruar shkëlqen në një shpirt të pastër, sepse qëllimi i kungimit (eukaristisë) është të qëndrojë në shpirt.

Prezenca e Krishtit në një shpirt (të pastër), ja kalon për nga shkëlqimi Prezencës së Krishtit në llojet nudo (të bukës dhe verës, pra pa shpirt të pastër), ndonëse që të dyja janë mënyra të prezencës së Krishtit.

Dhëndri i Ri, kur merrte Kungimin, me sensibilitet dhe shpirtërisht perceptonte Krishtin të gjallë në vetvete, ashtu si Shën Katerina nga Siena dhe shume Shenjtorë të tjerë".

X. "Avokatja Jonë na don, më shumë se dikush ndonjëhere mund të dojë një dikë tjetër".

XI. "Një Përshëndetje e vetme Ave e recituar është më e çmuar se çdo gjë ndën Qiell, dhe më shumë se çdo e mirë kalimtare e trupit, shpirtit, ekzistencës, etj.

XII. "Kulti i dhënë Shenjtorëve është si argjënd, kulti që më jepet mua është si ar, ai që i jepet Krishtit është i dekoruar me xhevahire, ai i dhënë Trinitetit të Shenjtë është si shkëlqimi i yjeve".

XIII. "Sikurse në botë dielli na

Ikonë: Zoja dhe shpirti në vështirësi, shek. XX.

Giovan Tommaso Guarino, Zoja e Rruzarit, shek. XVII, Komuna Montoro Superiore, Kisha San Michele Arcangelo.

cunctis sol potest; sic ego plus Sanctis adiuvo servulos meos".

XIV. "Servitia Sanctis facta quasi nihili sunt, nisi meis sint meritis et lumine, post Christum, vivificata".

XV. "Veri Psaltae mei morientur Sacramentis praemuniti: nec ante perdent loquelam, aut usum rationis".

XVI. "Praestitum mihi servitium, Sanctis universis praestat gaudium".

XVII. "Haec Nomina JESUS et MARIA, duae sunt fornaces charitatis, quibus torrentur et distorquentur daemones: at piorum mentes iis purgantur, accenditur devotio, caro castigatur".

XVIII. "Sicut ad generationem Filii Dei, et reparationem mundi, Deus Salutationem elegit: ita, qui spiritaliter alios generare et reformare zelant, oportet me per Ave salutent".

XIX. "Sic[319] per me Deus ut per viam, venit ad homines: sic et hos item per me ad virtutes et gratias ire, post Christum, necesse est".

[319] **Në botimin e 1691 është: "Sicut".**

ndihmon më shumë se të gjitha yjet, ashtu unë i ndihmoj shërbëtorët e mij të vegjël, më shumë se Shenjtorët".

XIV. "Nderimi i dhënë shenjtorëve do të favorizonte pak, nëse unë nuk ja paraqisja atë Krishtit sëbashku me Meritat e Mia dhe të Dritës Sime".

XV. "Këngëtarët e mi të vërtetë të Psalmeve nuk do të vdesin pa marrë Shenjat e Sakramenteve, dhe deri në fund nuk do të humbasin aftësinë për të komunikuar as për të përdorur arësyen".

XVI. "Nderimi që më jepet mua i gëzon të gjithë Shenjtorët".

XVII. "Emrat e Jezusit dhe të Marias janë dy Furrat e Bamirësisë, që djegin dhe torturojnë demonët, që pastrojnë mendjet e të devotshmëve, që ndezin flakë jetën shpirtërore dhe dëlirin mishin".

XVIII. "Si Perëndija zgjodhi ta Përshëndesë Marian me Tungjatjeta Maria për të lindur Birin e Perëndisë dhe për të riparuar botën, ashtu është e nevojshme që edhe ata që ofrohen me zell të lindin apo të rinovojnë të tjerët, të më salutojnë me Pershëndetjen Tungjatjeta (Ave)".

XIX. "Si Perëndija erdhi tek njerëzit nëpërmjet meje, po ashtu është e nevojshme që edhe ata, të vijnë tek Krishti nëpërmjet Ndihmës sime dhe Mirësisë Sime".

XX. "Scias, quod me Deus Pater accepit in Sponsam, Filius in Matrem, Spiritus Sanctus in Amicam, SS. Trinitas in Triclinium; et sic amo coli".

XXI. "Veri Psaltae mei plerosque in gloria antecellent: communiter ponentur in prima hierarchia, dicta Epiphania".

XXII. "In corporibus gloriosis unio Sanctorum; et spiritalis, et per imaginem quilibet in quolibet etiam corpore: in me vero maxime: hi amplexus sunt spiritales, et quilibet[320] sponsus, et sponsa castissimo cum gaudio charitatis".

XXIII. "In dies aliquos e Purgatorio eripio".

XXIV. "Si homines caperent, et cogitarent de visione beatifica, ad summam charitatem, fidem, spem, timoremque Dei brevissime pervenirent".

XXV. "Mi sponse, volo cogites Christum totum esse in te, caput eius in tuo capite, pedem in pede, et sic de membris caeteris. Talem te cum videre non possum quin te

[320] **Në botimin e 1691 është: "quilibet est cuiuslibet".**

XX. “Dije, që Perëndija At më ka dashtë si Grua, Biri si Nënë, Shpirti i Shenjtë si Mike, Triniteti i Shenjtë si Dhuruese, dhe me këto tituj dua të nderohem”.

XXI. “Rruzariantët e mi të vërtetë do të kenë një vend shumë special tek Lavdia: do të rrinë në Qiell në herarkinë e parë, të quajtur Epifania”.

XXII. “Në trupat gloriozë të Shenjtorëve manifestohet uniteti i Shpirtit: të gjithë kanë të njejtën bukuri të Fytyrës, të ngjashme me të Timen, dhe ndër ato është Ngazëllimi i Dashurisë së Dlirë të Burrit dhe të Gruas”.

XXIII. “Në ditën e vdekjes do të vi të liroj (të devotshmit e mi të vertetë të Rruzarit) nga Purgatori”.

XXIV. “Nëse njerëzit do të ktheheshin të admironin Realitetet Qiellore, do të arrinin në një kohë shumë të shkurtër në majat e Bamirësisë, të Besimit, të Shpresës dhe të Frikës nga Perëndija”.

XXV. “O Burri im, dua që ti të meditosh për Prezencën e Krishtit tek ty, Kokën e Tij në kokën tënde, Këmbën e Tij në këmbën tënde, dhe kështu dhe për gjymtyrët e tjera.

Shikoj Krishtin tek ty, kur të përqafoj

intime complectar, et tu omnia superabis adversa".

XXVI. "Missa est memoria Passionis Filii mei, velletque adhuc pati pro Missam audientibus toties, quoties si posset: supplet autem merito suo infinito".

XXVII. "Beata Maria, quoties videt Novellum sponsum sibi induisse Christum, dulcissime et reverentur eum appellare gaudet nomine Sponsi.

Atque tum ille sentit mirabilem in membris suis influentiam".

XXVIII. "Celebrantes Missam esse tantae charitatis debent, ut vellent crucifigi pro iis, pro quibus sacrificant".

XXIX. "Saepius quasi concipio, et pario Christum, ratione virtutum per meos famulos: et ipsum, et hos amplector, etc.".

XXX. "Devotionis actus piissimus est, ad articulos fidei, quasi scalam, mente ascendere in Deum, et imaginari ad singulos, ac si res significata esset revera praesens".

XXXI. "Angelos inter[321] homines

[321] **Në botimin e 1691 është: "inter et"**

me butësi për të të bërë të kapërcesh të gjitha vështirësitë".

XXVI. "Mesha është Kujtesa e Pasionit të Birit Tim, që do të donte ende të vuante për ata që dëgjojnë Meshën, po aq herë, sa ç'janë njerëzit prezent, dhe i shpërblen me Meritat e Tij infinit".

XXVII. "Maria Më e Shenjta, sa herë që shikon Burrin e Ri të veshur në Krishtin, gëzohet ta quaj me ëmbëlsi dhe butësi me emrin Bashkëshort. Dhe ai ndjehet kaq mrekullisht fatlumë".

XXVIII. "Ata që festojnë Meshën duhet të ndjejnë shumë Bamirësi, aq sa të duan të kryqëzohen për ata për të cilët ofrojnë Sakrificën".

XXIX. "Konsideroj Fëmijë të mi, gati të barabartë me Krishtin, edhe Shërbëtorët e Mij Rrozariantë, dhe i shtërngoj me një përqafim të njëjtë".

XXX. "Është një gjest shumë i thellë devocioni, të ngjitesh tek Perëndija nëpër shkallën e të vërtetave të besimit, dhe ti imagjinosh një nga një ato, si të ishin realitetet qiellore që po hapeshin me shkëlqimin e tyre".

XXXI. "Është një lidhje shpirtrore mes

spiritalis est desponsatio: idcirco magna eis debetur reverentia, sunt enim custodes singulares, ego custos omnium universalis: et sic mei, sicut oculi Domini, sunt super bonos, et malos".

XXXII. "Deus est omnium piorum, et cuiusque Sponsus ardentissimus praesentissimus.

Desponsatio autem fit, aestimando sese nihili, et maximi semper Deum: et Deo se resignando, quoad esse, intelligere, velle, agere, pati, posse et omnia".

XXXIII. "Sponse novelle, peccator eras magnus, ego oravi pro te, cum desiderio sustinendi pro te, fieri si posset, omnes paenas, ut salvareris.

Quia peccatores conversi, sunt gloria mea".

CAPUT VIII.
Visio B. Alano facta, de assumpta B. V. Maria[322].

I. Psalterium Mariae cunctis diaboli,

[322] Në botimin e 1691, me këtë titull, vijon, me germa jo korsive, një titull i dytë: "Pars prior Visionis" (Sfondi i Visioneve"), që mungon në botimin e 1847.

ëngjëjve dhe njerëzve. Për këtë arësye duhet të jetë e madhe konsiderata që kemi për ta: ata janë, në fakt, Kujdestarët personalë, ndërsa unë jam Kujdestarja universale e të gjithë njerëzve, dhe sytë e mi, po ashtu si sytë e Perëndisë, janë mbi të mirët dhe të këqinjtë".

XXXII. "Perëndija është Bashkëshorti më i dashur dhe më ndihmues për Fëmijet e tij të devotshëm. Martesa ndodh kur konsiderohet vehtvetja zero, dhe duke ja dorëzuar të gjithë vehtveten Perëndisë përgjithmonë, me qëllim që të jetë Ai që mendon, don, vepron, vuan, fuqizon çdo gjë".

XXXIII. "O Bashkëshort i ri, ti ishe një mëkatar i madh, por unë jam lutur për ty, me dëshirën të përballoj për ty, nëse do te ishte e mundur, çdo vuajtje, vetëm për të të shpëtuar. Sepse mëkatarët që kthehen janë Lavdija Ime".

KAPITULLI VIII

Të Lumnueshmit Alano i Fanepset e Lumnueshmja Virgjëresha Maria e Pranuar në Qiell

I. Rruzari i Marias fiton mbi të gjitha

carnis, et mundi machinamentis adversatur, et inquinamentis: quia per salutationem Dei *Verbum*, ad hoc *Caro factum*, venit in mundum.

Unde s. Hieronymus ait: *"Merito Maria est omnium Regina, quae Verbum Dei generando, omnia regeneravit in mundo"*.

Id quod in Assumptae praemio declaratur.

Novellus quidam Mariae Sponsus, in ipsa B. V. Mariae in coelos Assumptae festivitate, post coelestium Sacramentorum perceptionem, breve per spatium graditur ad superna, et admirandam Virginis Mariae Assumptionem intuetur; velut tunc[323] gesta fuerit, cum Ierosolymis ea in circumstantium corona Apostolorum obdormivit.

1. Vidit animam illius, septies clariorem

[323] **Në botimin e 1691 është: "tum" (allora).**

makinacionet dhe imoralitetet e djallit, të mishit dhe të botës, meqenëse nëpërmjet Përshëndetjes Ave Maria, *Fjala* e Perëndisë erdhi në botë dhe *u bë Mish*.

Ne lidhje me këtë, Shën Jerome tha: *"Me të drejtë Maria është Mbretëresha e të gjithë njerëzve, sepse duke gjeneruar Fjalën e Perëndisë, ka rigjeneruar të gjitha gjërat e botës".*

Kështu Ajeti i Himnit të Pranimit në Qiell

Burri i Ri i Marias, ditën e Festës së të Lumnueshmes Virgjëreshës Maria të Pranuar në Qiell, pasi mori Shenjën Qiellore të Sakramentit, pa pritur ndjeu se po kalonte Qiejt, dhe shijoji Pranimin e mrekullueshem të Virgjëreshës Maria, në momentin, që po përmbushej, kur Ajo, në Jeruzalem, ndër Apostujt që e rrethonin rreth e qark, mbeti e fiksuar ne një ekstaze dashurie[324].

1. (Burri i Ri) pa Shpirtin (e

---

[324] Folja latinisht "obdormivit", që zakonisht don të thotë "të biesh në gjumë, të dremitesh", në këtë rast tregon një ngazëllim të shikimit nga ekstaza e dashurisë, që përgjum aftësite shqisore.

Ikonë: Zoja e Lisit në Viterbo, shek. XX.

Ercole Ramazzani, Zoja e Rruzarit, 1589, Kisha Sant'Agata, Castiglioni Arcevia (Ancona).

sole, de corporis templo progredientem: et inter Filii Sponsi Jesu Christi brachia mira celeritate prosilientem, praesente Ecclesiae triumphante, ea praesertim Angelorum choro, hominum custodiae destinato.

Ut ad coeli ventum portas erat, vox audita Jesu fuit: *"Attolite portas principes vestras, et elevamini portae aeternales; et introibit Rex et Regina Gloriae"*: simul intrabat idem *Dominus fortis, et potens in praelio* cum Sponsa, innitente super Sponsum suum.

2. Hic effusa coeli gaudia pariter et agmina se obviam ferunt [325] , flexisque poplitibus, Angelicam ei Salutationem dissona symphonicae [326] concordia acclamant, ineffabili cum triumpho, reverentia, laetitia, et maiestate.

Nullus Coelitum visebatur absque Psalterio aliquo musico, nihil nisi puram Angelicam Salutationem resonante mirae[327]

[325] Në botimin e 1691 është: "fuerunt".

[326] Në botimin e 1691 është: "Symphoniae".

[327] Në botimin e 1691 është: "mira".

Me te Shenjtës Maria), i ndritshëm shtatë herë më shumë se dielli, që dilte nga Tempulli i Trupit të Saj dhe hidhej me gadishmëri të mrekullueshme në krahët e Birit dhe Bashkëshortit Jezu Krishtit, në prezencën e Kishës Triumfuese, të paraprirë nga Kori i Ëngjëjve të ngarkuar me kujdesin ndaj të pranishmëve.

Sapo (Maria SS.) arriti në Portat e Qiellit, u dëgjua zëri i Jezusit: "Hapni o Porta ballet tuaja, ngrihuni o Porta Antike; dhe të hyjnë Mbreti e Mbretëresha e Lavdisë"[328]: në këtë kohë "hyri Zoti i fortë dhe i fuqishëm në betejë"[329], sebëshku me Nusen, që mbështetej tek Burri i Saj.

2. Dhe shpërthyen gëzimet e Qiellit, ndërkohë që të Pranishmit Qiellor takoheshin, dhe, të përkulur në gjunjë, me një harmoni melodike të patreguar, brohorisnin Ave Marian, që shoqëronte Triumfin Qiellor në mes nderimit, ngazëllimit dhe madhështisë (së të gjithë Qiellit).

Nuk shihej asnjë Krijesë Qiellore pa Psallterin Rruzar Muzikor, dhe dëgjoheshin vetëm tingujt Ave Maria, në një

---

[328] Është një ajet i marrë nga Psalmi 23.

[329] Cf. Psalmi 24,8.

cum specialis melodiae suavitate.

3. Inter caetera etc.

SCHEMA PSALTERII.

II. Organi ad instar praegrandis: quod unum alia centum et quinquaginta contineret Psalteria: quorum quodque fistulis item C et L constabat: ac rursus in unaquaque fistula, modo admirabili, C et L modulationes resonabant, in tanta consonantia, ut nil supra.

Musarchus eo ludebat S. Archangelus Michael, quem circum CL concentores stabant: adstabat hisce Christi Angelus Minister[330], cum Viator fuerat.

Concentu videbantur posse vel mortui suscitari.

Auditor talium Sponsus in mirificum Christi, ac Mariae sese rapi sentiebat amorem.

[330] **Në botimin e 1691 është: "Custos" (custode).**

Melodi jashtë mase të ëmbla e magjepsëse.

3. Ja përshkrimi:

FORMA E PSALTERIT-RRUZAR

II. (Psalteri-Rruzar) ishte i krahasueshëm me një instrument muzikor të pamatë, dhe ishte i përbërë nga 150 Psalltera-Rruzarë, secili prej të cilëve ishte i përbërë, barabart njësoj, nga 150 kallama; dhe në çdo kallam, luheshin njeqind e pesëdhjetë melodi të patregueshme, kaq harmonikisht të akorduara, sa asnjë muzikë nuk ishte e barabartë me tjetrën.

Shën Mikeli Kryeëngjëll dirigjonte muzikën, dhe, rreth atij ishin 150 koncertistë, dhe, pranë tyre, qëndronte Ëngjëlli Kujdestar i Krishtit, kur ishte pelegrin (në botë).

Ajo muzikë dukej se mund të të ngjallte edhe nga vdekja[331]!

Burri (i Ri) që i dëgjonte, ndjehej i rrëmbyer nga Dashuria magjepsëse e Krishtit dhe Marias.

---

[331]Termi "mortui" i botimit 1847, është gabim shtypi i: "motui", term i pranishëm në botimet e mëparshme të Kopeshteinit.

4. Chori autem sic alternabant; ut, postquam illustre illud Psalterium cecinissent, *Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum*, responderet universa caelorum curia: *Benedicta tu in mulieribus, et benedictus Fructus ventris tui JESUS CHRISTUS.*

Cuius solius mera fiebat repetitio, simul et melodiarum variatio alia usque, et alia: neque unquam eadem reddebatur vocum sententia, et intelligentia.

Isto Psalterio infinita Dei Sapientia capi videbatur[332].

5. Audivit porro a Ductore suo Sponsus ille sibi dici: *"Omnis mundus per hoc Elogium[333] est redemptus, et Rex caelorum incarnatus, et reparatae Angelorum sunt ruinae.*

Ea causa Angelici spiritus hoc Novum Canticum Deo resonabunt in[334] aeternum".

Accedentes autem Coelites ad Mariam omnes diversis ordinibus (in quorum singulis non plures CL memorabantur) istud ei Psalterium quisque suum offerebat.

---

[332] Në botimin e 1691 mungon fraza: "Isto Psalterio infinita Dei Sapientia capi videbatur".

[333] Në botimin e 1691 është: "Eulogium", por fjala nuk gjendet në fjalorët latinë e mund të jetë një gabim shtypi për "Elogium", si në botimin e 1847.

[334] Në botimin e 1691 mungon: "in".

4. Koret, pastaj, alternoheshin në këtë mënyrë: pasi kishin kënduar Psallterin e lavdishëm: "Ave Maria, Gratia plena, Dominus Tecum", përgjigjej i gjithë Oborri i Qiellit: "Benedicta Tu in mulieribus, et Benedictus Fructus Ventris Tui Iesus Christus".

Përmëndej ky Emër, rifillonte shpejt një melodi e re, dhe kështu vazhdonte: asnjëherë nuk përsëritej po ai kuptim apo po ajo rëndësi e fjalëve.

Dukej se ky Psallter-Rruzar kishte patur të rrënjosur brënda Dijen e pafundme të Perëndisë.

5. Bashkëshorti (i Ri), pastaj, ndjeu shoqëruesin guidë që i thoshte: "Nëpërmjet këtij Gjykimi, e gjithë bota u shpëtua, Mbreti i Qiellit u Mishërua, dhe u riparuan rrënojat e Ëngjëjve.

Për këtë arësye Shpirtrat Ëngjëllore do t'ja riluajnë në përjetësi, këtë Këngë të Re Perëndisë".

Duke ju afruar, pastaj, të gjithë (Shpirtrat) Qiellor Marias në Kollona të ndryshme (secila prej tyre nuk e kalonte numërin 150), çdo njeri (Shpirt Engjëllor) i paraqitej Asaj me Psallterin-Rruzar te vetin.

6. Admiranti nimium sponso, quidam assistentium aiebat*: "Quid miraris?*

Numerus iste sacratissimus est, figuratus in Arca Noè [335] ***; in Tabernaculo Moysis; in Templo Salomonis: idque per varios denarios numeros saepius sub hoc mysterio iteratos; in Ezechielis quoque novo templo viso commensuratos.***

In Davidicis Psalmis hoc numero CL per Ecclesiam usitatis: qui omnes de Christo, et Matre Christi, praecinuerunt.

Haec enim verum et vivum est SS. Trinitatis Psalterium; adeoque totius utriusque Ecclesiae.

Ideo in paris numeri Psalterio preces offeruntur hominum, laetificantur Coelites, honoratur Deus.

Quae ut universis praedicares Deo esse gratissima, idcirco hic nunc audire et videre te tanta voluit idem Deus.

III. *PRAEDICARE autem Psalterium grandis postulat orbis necessitas, ob instantia mala.*

Quisquis id arripuerit, sentiet vim ex eo et praesidium: qui spreverit, venturis malis

[335] **Në botimin e 1691 është: "Noe".**

6. Meqenëse Bashkëshorti (i Ri) ishte tepër i befasuar, një nga ata prezent i thotë: "për çfarë habitesh? Ky numër është Tepër i Shenjtë dhe paraqitet në Arkën e Noesë, në dhomëzën Tabernakol të Mojsiut, në Tempullin e Salomonit, që misteriozisht kishin përmasa që ishin shumfish i dhjetës: kështu përmasa e Tempullit të Ri, të parë nga Ezekiele, kështu Psalmet e Davidit të përdorur akoma sot në Kishë, prej numërit 150, çdonjeri prej të cilëve profetizonte Krishtin dhe Nenën e Krishtit.

(Psallteri-Rruzari) në fakt, është Psallteri i Ri që Triniteti Më i Shenjtë ja ka dhuruar sot Kishës, në të cilin janë 150 lutje për faljen e njerëzve në botën qiellore, ato ngazëllejnë Krijesat Qiellore dhe nderohet Perëndia.

Perëndija ka dashur kështu që ti, këtu, të mund të dëgjosh e shikosh të tilla gjëra të mrekullueshme, në mënyrë që t'ja predikosh të gjithëve, që këto (150) lutje janë më të këndshmet që mund të ekzistojnë për Perëndinë.

III. (Kështu) do të predikosh: "Në momentet tepër kritike të botës urgjent Rruzarin, për shkak të këqijave që pllakosin. Kushdo që do ta marrë në dorë atë, do të gjej në të forcë dhe

involvetur.

Vastitas imminet orbi miseranda: cui solum, quod orbem reparavit olim, etiam nunc[336] mederi potest Psalterium Angelicum".

Audiit ista Sponsus, et oculos forte ad subiectum sibi mundum deflectens, videbat Tria immanissima per eum debacchari.

1. Ab Aquilone cernebat barathrum immensae profunditatis, de quo fumus obscuro igne permixtus evolans mundo vastitatem inferebat.

Et vox quasi aquila volantis audita est, et clamantis: *"Vae, vae carni et sanguini, quorum incendio mundus totus succensus flagrat".*

2. Parte diversa conspicabatur horrificum belli apparatum circumferri, ac detonare per orbem cum immensa clade, tempestatesque, tonitruaque, fulminaque intervenientia mundum omnem quatere.

Quae inter mulieris vox ab aere vociferabatur: *"Vae, vae, vae mundo a malis".*

[336] **Në botimin e 1691, është: "etiamnum" (edhe tani), në vend të "etiam nunc", të botimit të 1847.**

mbështetje: kush nuk do ta përfillë, do të përmbytet nga të këqiat e ardhshme. Një shkatërrim i tmerrshëm do ta mbizotërojë botën: këtij vetëm Rruzari Angjelik, që si një herë e një kohë që rikuperoji botën, dhe tani mund tia dalë mbanë".

Bashkëshorti i dëgjoi këto gjëra, dhe, duke kthyer sytë drejt botës që qëndronte poshtë tij, pa tre skena katastrofike që uleshin (mbi botën).

1. Nga Veriu shquhej një Humnerë me thellësi të pamatë, nga e cila ngrihej zjar dhe tym i zi, që i sillte shkatërrim botës.

Dhe dëgjoji, atëherë, zërin e një Shqiponje, që fluturonte dhe thërriste: "Mjer, mjer për mishin dhe gjakun, ato janë përpirë nga flakët, dhe i venë zjarr tani botës, që do të digjet e gjitha.".

2. Në një Rajon tjetër (Dhëndri i Ri) arriti të shquaj që një pregatitje e tmerrshme për Luftë po afrohej dhe po hidhej mbi të gjithë botën me një masakër të paparë, me furtuna, bubullima, shkeptima të papritura, që trondisnin të gjithë botën.

Dhe, në mes të këtyre ngjarjeve, një zë statuje bronxi e një gruaje thërriste: "Mjer, mjer, mjer

Ikonë: Zoja dhe shpirti i devotshëm i Rruzarit, shek. XIX.

Simon Benedikt Faistenberger, Rosenkranzspende, 1735, Brixen im Thale (Austria).

Et alia occlamabat: *"Quia non est misericordia in mundo: non petas amplius clementiam in coelo.*

Nam Finis venit, venit finis".

3. Parte alia cernebat idem innumeras cacodaemonum catervas, duabus plagis orbem pene omnem praecipitantes in hiatum inferni: ab CL fornacibus horrendi, cum infinitorum diversitate cruciatuum.

O clamor, o horror, quantus inde prodibat!

Dictas tres plagas audivat deberi tribus mundi malis, Luxuriae, Avaritiae, Superbiae, et contra haec valere Psalterium.

IV. Interea Reginam coeli Rex JESUS choros super Angelorum evectam, sic affatur: *"Mater mea o*[337] *Sponsa, et Virgo Regina: Tibi*[338] *SS. Trinitati par est praesentari, tuaque per merita mundo subveniri.*

E terris huc qui invehuntur, protinus

[337] **Në botimin e 1691 mungon: "o".**

[338] **Në botimin e 1691 është: "Te".**

bota për shkak të të këqijave". Dhe një tjetër (zë) bërtiste: "Meqenëse nuk ka më Mirësi në botë, mos i kërkoni Falje Qiellit: e sigurtë që vjen fundi, vjen fundi".

3. Në një rajon tjetër, (Bashkëshorti i Ri) pa turbullira të panumërta të demonëve, që me tre[339] goditje i hidhnin pothuajse të gjithë botën në humnerën e ferrit të frikshëm prej 150 Furrash, përveç torturave pa fund të çdo tipi.

Çfarë uturime dhe horrori, që vinte andej! (Bashkëshorti i Ri) mori vesh që ato tre goditje ishin për tre të keqiat e botës, Epshin, Kopracinë, dhe Kryelartësinë, dhe vetëm Psallteri-Rruzar mund ti kundërvihej atyre.

IV. Atëherë Mbreti Jezus, pasi bëri të ngjitet Mbretëresha e Qiellit mbi Korret e Ëngjëjve, tha kështu: «Nëna ime, Bashkëshorte Virgjëreshë dhe Mbretëreshë, është momenti ti paraqisësh Trinitetit më të Shenjtë Meritat e Tuaja për të ardhur në ndihmë të botës.

Ata që këtu vijnë nga toka,

---

[339]Teksti origjinal flet këtu për dy goditje, por pak më përpara flet për tre goditje të thëna më parë, dhe i specifikon ato.

SS. Trinitati sese devoventes, sua ipsi meritorum offerunt dona.

Tuus Ipse Ductor ero: acceptura es namque Regnorum coelestium possessionem".

Dixit: dictoque citius, ecce, coram adstare videbat novellus Sponsus novum.

SCHEMA PSALTERII

REGINAE XV supra mortales [340] augustissimae apparebant: et suae singulis pene[341] stabant Domicellae.

1. Priores quinae suis cum L puellis, ROSAS totidem mirae pulchritudinis praeferebant: quarum primae aureis litteris[342] visebatur inscriptum, *Ave*; secundae: *Maria*; tertiae: *Gratia*; quartae: *Plena*; quintae: *Dominus*.

2. Alterae quinque cum puellis L quinas GEMMAS deferebant maximi pretii: harum primae incisum videbatur: *Tecum*; secundae: *Benedicta*; tertiae: *Tu*; quartae: *In mulieribus*

[340] **Në botimin e 1691 është: "supramortales", në vend të "supra mortales" të botimit të1847.**

[341] **Në botimin e 1691 është: "pone" (dietro).**

[342] **Në botimin e 1691 mungon: "litteris".**

ja ofrojnë dhuratat e tyre të meritave Më Të Shenjtit Trinitet. Do të jem unë Shoqëruesi Jot: rri për të marrë në zotërim, në fakt, Mbretëritë Qiellore".

Kështu tha, dhe, pasi foli, ja, Bashkëshorti i Ri pa shpejt përpara tij një (vegim) spektakolar:

VEGIMI I PSALLTERIT-RRUZAR.

U çfaqën pesëmbëdhjetë Mbretëresha të mrekullueshme dhe të pakrahasueshme me gratë e tokës: dhe rreth e qark çdo njerës qëndronin Shoqërueset virgjëresha të tyret.

1. Pesë të parat, sëbashku me pesëdhjetë çupa të tyret, mbanin në duar, po aq Trëndafila me bukuri të mrekullueshme: shiheshin të shkruajtura, me Gërma Ari, mbi të parën prej tyre: *"Ave"(Përshëndetje)*, mbi të dytën: *"Maria" (Maria)*, mbi të tretën dhe të katërtën: "*Gratia"*, *"Plena" (Topçe Hiri)*, mbi të pestën: *"Dominus" (Sunduesi)*.

2. Pesë të dytat, sëbashku me pesëdhjetë çupat e dyta, mbanin pesë Gurë të çmuar me vlerë tepër të madhe: mbi të parin prej tyre shihej e gdhëndur *"Tecum" (Me Ty)*, mbi të dytën: *"Benedicta" (E Bekuar)*, mbi të tretin:

quintae: *Et benedictus*.

3. Posteriores quinae cum L puellis Deiparae praeferebant quinque STELLAS.

Quarum inerat primae, *Fructus*; secundae, *Ventris*; tertiae, *Tui*; quartae, JESUS; quintae, CHRISTUS.

Tunc suus Matri Filius aiebat: *"Dulcissima Genitrix, Sponsa charissima: tria coelorum sunt Imperia summa; triaque Unum sunt: Paternum, Filiale et Spiritale, et suae horum cuique Regna sunt quinque.*

Te coelorum Reginam, non participem solum et consortem, ut omnes sunt Coelites, verum Imperiorum etiam Potentem esse par est.

Age: ecce tibi".

I. IMPERIUM PATERNUM.

V. *Huius REGNA sunt quinque Patri Convenientia*: 1. Paternitas; 2. Unitas; 3. In

***"Tu" (Ti)*, mbi të katërtin: *"In mulieribus" (në mes të Grave)*, mbi të pestin: *"Et Benedictus" (Është i Bekuar)*.**

3. Pesë të fundit, sëbashku me pesëdhjetë çupat e tjera, mbanin përpara Nënës së Perëndisë, pesë yje. Mbi të parin prej tyre ishte: *"Fructus" (Fruti)*, mbi të dytin: *"Ventris" (i Barkut)*, mbi të tretin: *"Tui" (Tënd*), mbi të katërtin: *"Iesus" (Jezu)*, mbi të pestin: *"Christus" (Krishti)*.

Atëherë Biri i saj i thotë Nënës: "Nëna Më e Ëmbël dhe Bashkëshortja më e Dashur; Tre janë Perandoritë më të Larta të Qiejve, dhe të Treja janë në Unitet: (Perandorija) e Atit, (Perandorija) e Birit dhe (Perandorija) e Shpirtit të Shenjtë, të formuara secila nga pesë mbretëri.

Është e drejtë që ti të jesh Mbretëresha e Qiejve , jo vetëm Aleate dhe Mikeshë, siç janë të gjithë Shenjtët, por ti të jesh Zonja e Perandorive. Kurajo: ja për ty:".

E PARA: PERANDORIJA E ATIT

V. Pesë janë Mbretëritë, që formojnë Perandorinë e Atit: 1. Atësia[343]; 2. Ngjash-

[343]Atësia është vula e Zotit mbi krijimin e tij.

Potentia; 4. Aeternitas; 5. Creatio.

Singula, et omnia Tremenda, Adoranda, Divina.

Hic ergo Diva Virgo Parens, PATRI Imperatori supplex Omnipotenti sic humillime fatur.

AVE PATER: Entium Ens[344].

Ecce pro Me, proque omnibus Meis, hanc offero Rosam, tua mihi dudum gratia donatam.

Simul de manu Reginae primae Rosam, *Ave* inscriptam, accepit; obtulitque Patri pro Imperiali Regno Paternitatis.

Accepta Rosa Paternitatis [345] , Pater inquit: *"Digna, gloriosaque Rosa haec? Ob hanc aeternum eris Regina regni Paterni, tamquam MATER Entium omnium singularis.*

Quia per AVE, genuisti Creatorem omnium Filium meum".

Sponso videbatur Curia coelestis tota hanc Libro inscribere donationem Mariae,

[344] **Në botimin e 1691 është: "Ens ENTIUM Es", (Ti që je Qënia e Qënieve).**

[345] **Në botimin e 1691 mungon fjala: "Paternitatis".**

mëria; 3. Pavarësia; 4. Pavdekshmëria; 5. Universi i krijuar.

(Kjo Perandori) rrënjoste Frikën ndaj Perëndise dhe Sugjestionimit.

Virgjëresha e Shenjtë dhe Nënë, shumë e ndjerë, me shumë përulësi, u prezantua në Mbretërinë e Atësisë të Perëndisë së Plotfuqishme, tha: "Përshëndetje At, Qenija e Qenieve.

Ja për Mua dhe për të gjithë (Rruzariantët) e Mi të ofroj këtë Trëndafil, që mu dhurua, kur u gjenerova nga Hiri Jot".

Ndërkohë, (Maria Më e Shenjta.), nga dora e Mbretëreshës së Parë, mori një Trëndafil, me mbishkrimin *"Ave" (Përshëndetje)*, dhe ja ofroji Atit, për Mbretërine Perandorake të Atësisë.

Me të marrë Trëndafilin e Atësisë, Ati tha: "Ky Trëndafil është i denjë dhe i lavdishem!

Për shkak të kësaj, do të jesh përgjithmonë Mbretëresha e Mbretërisë së Atit, si Nëna e vetme e të gjitha Qenieve. Meqenëse nëpërmjet Përshëndetjes ke gjeneruar Birin Tim, Krijusin e të gjitha gjërave".

Bashkëshortit (të Ri) ju duk se i gjithë Oborri Qiellor po shkruante në një Libër

eiusque Psaltis factam.

II. UNITATIS Regi, Regnoque praesentata, Rosam offerens MARIA, ait: *"AVE Rex LUMINUM.*

Ecce Unitatis*[346] *infinite, ex qua cuncta manant; Rosam, MARIA, pro me, meisque offero, ut seis, et vis".

Accepta, Rex ait: *"Benedicta*[347]*, Tu eris Regina in Regno Unitatis meae.*

Entiumque cunctae Unitates, ac singulae tuae subesse volo potestati".

III. POTENTIAE Regi, regnoque sistebatur.

Quae Rosam GRATIA offerens ajebat: *"AVE Rex Gratiosissime: ecce donum hoc pro me, proque servis meis Psaltis.*

Placeat oro, et placet".

Cui Rex: *"Placet et placat, placabitque.*

Esto meae tu Regina Potentiae: subestoque tibi omnis in coelo, terraque potentia.

Quia tu genuisti Potentiam Patris Filium, qui mundi est Gratia".

IV. AETERNITATIS Regi, Regnoque

[346] Në botimin e 1691 është: "Unitati".

[347] Në botimin e 1691 është: "Benedicta!".

këtë dhurim të Marias, që Ajo e bënte në favor të Rruzariantëve të Saj.

II. Duke ju paraqitur Perëndisë, Mbret i Mbretërisë së Unitetit, Maria ofroi një Trëndafil dhe tha: "Tungjatjeta, o Mbret i të Gjallëve, ja Trëndafili i Ngjashmërisë pafund, nga e cila ju bëni të vinë të gjitha gjërat; unë, Maria, jua ofroj për Mua dhe për të gjithë (Rruzariantet) e Mi, siç ti din dhe don.

Me ta marrë atë (Perëndija At), tha: Ti do të jesh Mbretëresha e Bekuar e Mbretërisë së Unitetit tim. Dua që Uniteti i të gjitha krijesave, të jetë ndën Fuqinë tënde".

III. (Maria Më e Shenjta) ju prezantua (Perëndisë At), Mbret i Mbretërisë së Sovranitetit, duke i ofruar një Trëndafil me (mbishkrimin): *"Gratia" (hir)*, dhe tha: "Tungjatjeta o Mbret Dashamirës: Ja kjo dhuratë nga Mua dhe nga Shërbëtorët e Mi Rruzariantë. Shpresoj të të pëlqejë e ta pranosh".

Asaj, Mbreti (ju përgjigj): "Më pëlqen dhe e pranoj, dhe e mirëpres. Ji ti Mbretëresha e Fuqisë sime: çdo Autoritet në Qiell e në tokë të të nënshtrohet ty. Meqenëse ti ke gjeneruar Birin e Autoritetit At, dhe që është Hiri i botës.

IV. (Maria Më e Shenjta.) ju prezantua (Perëndisë) Mbret

Ikonë: Zoja e Rruzarit, shek. XX.

Giuseppe Barotto, Zoja e Rruzarit, shek. XVII, Oratorio S. Iffredo, Cherasco (Cuneo).

adducta, supplex aiebat: *"Accipe meam, servorum meorum Rosam, PLENA"*.

Cui Rex: *"Tu Genitrix Aeternitatis, Plenae, promerito* [348] *Regina capesse Aeternitatis Regnum hoc"*.

V. CREATIONIS Regi, Regno Rosam similiter offerens, DOMINUS: idem recepit Regnum Regina creationis, quia genuit [349] **Creatorem Filium.**

Hic quanta omnia gaudia?

II. IMPERIUM FILIALE

Huius regna Gaudiorum sunt quinque iuxta Filii Attributa: 1. *Filiatio*; 2. *Verbum*; 3. *Sapientia*; 4. *Redemptio*; 5. *Providentia*.

Horum singulorum Regi Regnoque sistenda Virgo humillima Ductorem sequebatur.

[348] **Në botimin e 1691 është: "promeritum".**

[349] **Gabim shtypi, për "genuisti" (hai generato), siç tregohet nga inkunaboli i 1498 i përdorur si burim nga Kopeshteini.**

të Mbretërisë së Pavdeksisë, dhe me lutje tha: "Merreni Trëndafilin "Topçe" për Mua dhe shërbëtorët e Mi (Rruzariantet)".

Dhe Asaj Mbreti: "Ti, Nëna e Plotësisë së Pavdekshmërisë, në kompensim të Meritës tënde, merr, o Mbretëreshë, këtë Mbretëri të Përjetësisë".

V. (Maria Më e Shenjta), i ofroi në të njëjtën mënyrë Trëndafilin (Perëndisë At), Mbret i Mbretërisë së Universit të Krijuar.

Zoti tha: "Merr, o Mbretëreshe, Mbretërine e Universit të Krijuar, meqenëse ka gjeneruar Birin Krijues".

Pas këtyre gjërave, hareja nuk tregohet dot (e Shpirtrave Qiellor).

E DYTA: PERANDORIA E BIRIT

Pjesë e kësaj Perandorie janë pesë Mbretëri, ose Gëzime, ose Pasuri të Birit: 1. Prejardhja; 2. Fjala; 3. Dija; 4. Shëlbimi; 5. Sigurimi.

Virgjëresha së cilës i duhej ti prezantohej Mbretërve të këtyre Mbretërive, ndiqte me përulësi Drejtuesin.

I. Ergo Regi FILIATIONIS pro Regno Filiorum Dei, proque se et suis, rite praefata, Gemmam TECUM offert.

II. Item Gemmam, BENEDICTA, Regi pro Regno VERBI Incarnati dat: et id recipit Regina.

III. Pro Regno SAPIENTAE Regi donat, Gemmam TUI Reginaque fit Sapientae.

IV. Pro Regno REDEMPTIONIS Gemmam dat, IN MULIERIBUS, fitque Regina Sapientae.

V. Pro Regno PROVIDENTIAE dat Gemmam, ET BENEDICTUS, recipitque Regnum.

Hic rursum nova Coelitum gaudia, laudesque mirificae consonabant.

III. IMPERIUM SPIRITALE.

Huic Regna sunt item quina[350], ut et

[350] **Në botimin e 1691 është: “quinta”.**

I. Dhe kështu, pasi ishte drejtuar me të njëjtat fjalë, i ofroi (Perëndisë Bir), Mbret i Prejardhjes, për Vehte dhe për (Rruzariantët) e saj Xhevahirin: *"Tecum" (me Ty)*, për Mbretërinë e Bijve të Perëndisë.

II. Po kështu, i dhuroi Mbretit (Perëndise Bir) xhevahirin *"Benedicta" (e Bekuar)*, per Mbreterine e Fjales se Mishëruar; dhe Mbretëresha mori (Mbretërine).

III. Për Mbretërinë e Dijes, i dhuroi Mbretit (Perëndisë Bir) Xhevahirin *"Tu" (Ti)*, dhe u bë Mbretëresha e Dijes.

IV. Për Mbretërinë e Shëlbimit, i dhuroi (Perëndisë Bir) Xhevahirin: *"In Mulieribus" (ndër gratë)*, dhe u bë Mbretëresha e Dijes.

V. Për Mbretërinë e Sigurimit, i dhuroi (Perëndisë Bir) Xhevahirin: *"Et Benedictus" (dhe i Bekuar)*, dhe mori për këtë Mbretërinë.

Dhe, përsëri, u degjuan ngazëllime te patreguara të (Shpirtrave) Qiellor dhe Lavdërime të Mrekullueshme.

E TRETA: PERANDORIJA E SHPIRTIT (TË SHENJTË)

(Perëndija Shpirti i Shenjtë) posedon

Spiritus Sancti Attributa: 1. *Spiritus Sanctus*; 2. *Dona*; 3. *Missio*; 4. *Bonitas*; 5. *Conservatio.*

I. Regi SPIRITUI Sancto supplex stellam, FRUCTUS, offert.

Cui Rex: *"Amica charissima, posside Regnum omnium Spirituum: de hisce fiat voluntas tua.*

Quia Fructum de Spiritu Sancto concepisti volens".

II. Pro DONORUM Regno stellam, VENTRIS, offerenti Rex ait: *"Esto Regina Donorum Dei; nec ullum donum naturae, morum, gratiae, seu gloriae, cuiquam dabitur, nisi te cooperante et mediatrice".*

III. Pro MISSIONIS Regno stellam, TUI, offerenti Rex ait: *"Sicut per Ventrem tuum benedictum bona omnia data mundo sunt: ita per factam ad te Missionem Filii innotuit summa Processionis meae missio.*

Quare tu esto Regina omnium in

po ashtu pesë Mbretëri, Prona të Shpirtit të Shenjtë: 1. Shpirti Shënjtërues; 2. Dhuratat; 3.Ngjarja; 4. Mirësia; 5. Kujdestaria.

I. Mbretit Shpirti i Shenjtë (Perëndisë), (Maria Më e Shenjta) me lutje i ofroi Yllin: *"Fructus" (Fruti)*.

Dhe Asaj, Mbreti: "Mikeshë e dashur, zër Mbretërinë e të gjithë Shpirtrave: mbi ata, u bëftë Vullneti Jot. Meqenëse ke pranuar të konceptosh (në vehte) Frutin e Shpirtit të Shenjtë".

II. Asaj, që ofroi Yllin: "Ventris"(i Barkut), për Mbretërinë e Dhuratave, Mbreti (Perëndija Shpirti i Shenjtë) i tha: "Jij Mbretëresha e Dhuratave të Perëndisë; dhe askujt nuk do ti jepet asnjë Dhuratë natyrale, morale, mirësie, dhe lavdie nëse Ti nuk ndërmjetëson, Ti që je Shpëtimtare dhe Ndërmjetësuese".

III. Asaj, që ofroi Yllin: *"Tui" (Tënd)*, për Mbretërinë e Ngjarjes, Mbreti (Perëndija Shpirti i Shenjtë) i tha: "Ashtu si nëpërmjet Gjirit Tënd të Bekuar i janë dhënë botës të gjitha të Mirat: kështu nëpërmjet Ngjarjes së Birit në Ty, është manifestuar Ngjarja më e madhe e Frymës sime.

Prandaj, Ti do të jesh Mbretëresha e Ngjarjes

utroque orbe missionum, nec ullus fiat motus tuo sine nutu".

IV. PRO BONITATIS Regno Stellam, JESUS, donanti Rex ait: *"Tu Regina Bonitatis esto: nec ullam ego cuiquam, nisi te mediante communicabo".*

V. Pro CONSERVATIONIS Regno stellam, CHRISTUS, danti Rex ait: *"Nihil ex hoc, vel in natura, vel gratia, Te sine, conservari volo. Tu enim genuisti Servatorem orbis Regina Conservatrix".*

Gaudia hic rursus immensa.

ECCE NUNC CORONIDEM.

VI. Denique SS. Trinitati praesenta[351] offerebat SE IPSAM pro Se, servulisque suis Psaltis.

Cui Deus: *"Facta tibi dona, in[352] aeternum esse rata Volo, Iubeo.*

Tu nobile Triclinium esto SS. Trinitatis. Ego sic ero tota in te, et tu in Me tota

[351] **Në botimin e 1691 është: "praesentata".**

[352] **Në botimin e 1691 mungon: "in".**

së Qiellit dhe të tokës, dhe asnjë mutacion nuk do të ndodhë pa Pëlqimin Tënd.

IV. Asaj, që ofroji Yllin: *"Gesù" (Jezus)*, për Mbretërinë e Mirësisë, Mbreti i tha: "Ti do të jesh Mbretëresha e Mirësisë. Dhe unë askujt nuk do ti komunikoj asgjë, pa Ndërmjetësinë Tënde".

V. Asaj, që ofroji Yllin: *"Cristo" (Krishti)*, për Mbretërinë e Kujdestarisë, Mbreti i tha: "Dua që pa Ty, asgjë, si (e rendit) të natyrës, ashtu dhe e hirit, të mos rregullohet. Ti në fakt, o Mbretëresha e Pandryshueshme ke lindur Shpetimtarin e Botës".

Pas kësaj, përsëri, hare pa fund.

JA TANI KONKLUZIONI

VI. Në fund, (Maria Më e Shenjta) ja ofroji Vehten Trinitetit të Shenjtë për vehte dhe për shërbëtorët e Saj Salmodiante-Rruzariantë.

Dhe Asaj, Perëndija: "Disponoj dhe dua që dhuratat që të janë bërë Ty të jenë të vlefshme në përjetësi. Ti do të jesh Administratorja Bujare e Trinitetit të Shenjtë. Me Pranimin në Qiell dhe Glorifikimin Unik, unë do të jem tërësisht tek Ty,

mutata: non assumptione, sed glorificatione singulari.

Tunc Voluntati nil abnuam unquam".

Ad haec: ***"Quia DONA illa XV ordinasti ad mea X Praecepta: ad meas X Virtutes potissimas; contra X Vitia mundi; ad Naturae X Praedicamenta instauranda; idcirco volo, in coelis, in terris hoc sub numero lauderis in Psalterio".***

Ad ultimum versa ad sponsum inquit, Sponsa: ***"Quae vidisti, audisti: praedica.***

Nil timueris: Ego tecum sum; te adiutabo, cunctosque Psaltas meos.

In resistentes [353] ***tibi, Ego vindicabo: disperibunt; ceu expertus, multos iam vidisti mala morte extinctos.*** **Cap.**[354] **13.4.**

Nunc porro adverte sic".

[353] **Në botimin e 1691 është: "restitantes" (ata që mbesin).**

[354] **Në botimin e 1691 është: "c.".**

Ti do të transplantohesh plotësisht tek Unë. Asgjë nuk do tja mohoj kurrë Vullnetit tënd".

Dhe shtoi: "Meqenëse Ti i ke lidhur të 15 Dhuratat me 10 Komandimet e Mia, me 10 Virtytet e Mia Unikale të kundërta me 10 Veset e botës, dhe me 10 rastet e natyrës (njerëzore) që duhen riparuar: prandaj Dua që në Qiell dhe në tokë, me këtë numër (150) Ti të lavdërohesh në Rruzar".

Në fund, Nusja (Maria Më e Shenjta) ju drejtua Dhëndrit (të Ri), i thotë: "Predikoji gjërat që ke parë dhe ke dëgjuar. Mos kij asnjë frikë: unë jam me Ty; do të të ndihmoj Ty dhe të gjithë Rruzariantet e Mi.

Unë do ti dënoj ata që të kundërvihen Ty: do të shkojnë drejt shkatërrimit; siç ke parë dhe provuar që shumë veta kanë vdekur nga vdekje të keqia.

Por tani trego kujdes.

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XIX.

Tabllo e paidentifikuar: Zoja e Rruzarit.

CAPUT IX.

Pars altera Visionis.

***De Monarchicae conflictu Misericordiae cum Justitia, etc.*[355]**

NOTA

Sic monet sub finem capitis B. Alanum B. Virgo: *“In coelo pax summa; discordia nulla; nec Dei mutatio est: sed humano captui sic repraesentatur diversitas temporum, Legis et Evangelii; iraeque Dei ad Gratiam versae”.*

[355] **Në botimin e 1691 është: “De Monarchicae Misericordiae conflictu cum Iustitia, etc.”.**

KAPITULLI IX

Pjesa e dytë e Fanepsjes. Lufta e Mbretëreshës së Mëshirës kundër (Mbretërive) të Drejtësisë, etj.

SHËNIM

Virgjëresha e Bekuar, nga fundi i kapitullit, do ti kujtojë kështu Të Lumnueshmit Alano: "Në Parajsë është kulmi i paqes, asnjë mosmarrëveshje, as në Zot nuk ekziston asnjë mutacion: por ndjenjës së (tij) njerëzore i është përfaqsuar mutacioni i kohëve, nga koha e Ligjit në kohën e Ungjillit; Zemërimi i Perëndisë është zhdukur nga Hiri i Tij".

I. Clavis, aut Vas Misericordiae est Psalterium Mariae: qualis, *Genes.* [356] *24*, Hydria Rebeccae, Viatorum refocillatrix de Fonte Matris Misericordiae.

Sic Visionis pars altera docet, docetque in Psalterio deprecari Mala: sicut prior, Bona petere.

Sponsi igitur novelli Visionem illam serenissimam sequitur alia illinc severissima: hinc Misericordissima.

Ecce novum.

[356] Në botimin e 1691 është: "Gen.".

I. Rruzari i Marias është Çelësi dhe Vazo e Mëshirës: Burimi i Nënës së Mëshirës, si njëherë e një kohë vazo e ujit të Rebekës[357], është Burimi ku shuajnë etjen Pelegrinët.

Ky është trajnimi në pjesën e dytë të Fanepsjes, që na mëson të shmangim të keqiat, dhe madje më parë se të kërkojmë çdo të Mirë, nëpërmjet Rruzarit.

Pas asaj Fanepse puhizë që pati Bashkëshorti i Ri, pasoji një tjetër, tepër madhështore dhe tepër ngushëlluese.

Ja Fanepsja e re.

---

[357]Cf. Gen. 24,16 ss.: Rebeka ishte Nusja e Isakut, dhe e bëri të dashurohet Isakun me një xhest xhentil, kur ajo i dha për të pire atij dhe kafshëve të tij nga anfora e saj.

SCHEMA PSALTERII.

Instituta iam aeternorum trium in coelis Imperiorum Imperatrix, et Regnorum XV Regina Maria erat, eratque suum Misericordiae Imperium auspicatura: faeliciter[358]!

Ter, o[359] amplius: ecce, parte alia e diverso, *Tria Nova Imperia*; inde iam ab homine orbeque lapso, in orbe usurpata Deo; motu grandi sese movent, ac velut adversum Novam DEI, Deiparaeque Misericordiam insurgunt.

Res ita geri visa fuit.

DEUS, lapsu protoplastarum iratus, velut omissa Clementia, regere subiectum coeptavit in virga ferrea suae *Potentiae, Iustitiae, et Veritatis*: nunc, accepta a Filio satisfactione, placatus, sui in orbem Imperii frena laxavit *Misericordiae*: cuius per Imperium triplex novum hoc antiquari necesse fuit Vetus usurpatum Imperium trinum.

Itaque Trinum[360], Istius Imperatricis[361],

---

[358] Në botimin e 1691 është: "foeliciter", në realitet fjala latine e saktë është "feliciter", siç është në botimin e 1699.

[359] Në botimin latinisht të 1691 është: "o, et".

[360] Në botimin latinisht të 1691 është: "Trinuna" (barbarizëm me kuptimin e: "treshe"?).

[361] Në botimin e 1691 është: "Imperatrix".

FANEPSJA E PSALLTERIT-RRUZAR

Maria ishte emëruar tashmë Perandoreshë e tre Perandorive të përjetshme të Parajsës dhe Mbretëreshë e pesëmbëdhjetë Mbretërive, dhe po instauronte e lumtur Perandorinë e Saj të Mëshirës.

Kur ja veprohet me shpejtësi nga pala e kundërt, Tre Perandori të tjera, të ardhura nga bota e njeriut, bota e rënë dhe që i ishte uzurpuar Perëndisë, dhe dukej që po ngrinin krye kundër Mbretërive të Reja të Meshirës së Perëndisë dhe të Nënës së Perëndisë.

Kështu ju duk (Bashkëshortit të Ri) se ndodhen gjerat. Perëndija, i hidhëruar për rënien e stergjyshërve, hodhi poshtë Faljen, filloi ti drejtojë krijesat nëpërmjet shufrës së hekurt të Fuqisë së Tij, Drejtësisë dhe të Vërtetës.

Kur u poq koha, (Perëndija) mirëpriti Heqjen e Dënimit të Birit (Benigno Oblazione del Figlio), zgjidhi kapistrat e Mëshirës në Perandorinë e botës; por, për (të instauruar) këtë Perandorinë e re treshe, ishte e nevojshme të shtypej Perandoria Treshe e Vjetër e uzurpuar (Perëndisë).

Ndërkaq Tre Mbretëreshat e kësaj

Potentia, Iustitia, et Veritas*, habitis velut Comitiis: *"Istam*[362] , aiunt, *Dominam Misericordiam Unam omnia regere?

Si permittimus, peribimus, peribit Lex de malis cessante Dei Potentia et Iustitia contra eosdem: et Veritatis sententia de malorum damnatione.

Ergo: belligerare placet?"

Perplacet cunctis.

Res miranda!

Apparebat Sponso visibilissime, ac si corporis cerneret oculis talia:

I. POTENTIA IMPERI PATERNI.

II. Imperatrix haec ingenti mole movet se; primaque graditur in acie.

REGINAE eam sequuntur QUINAE, truces: 1. *Maledictio.* 2. *Ignorantia.* 3. *Obduratio.* 4. *Inopia.* 5. *Servitus.*

Similes his turbae minaces aderant innumerae, ordine nullo, et multo cum murmure mixtae.

Hincque stabant.

Stabat atque[363] **inde Monarcha Mariae Misericordia cum POTENTIA.**

---

[362] Në botimin e 1691 është: "Itan'aiunt", fjalë jo ekzistuese (ose ndoshta "n", është gabim shtypi dhe do të ishte: "ita", ose: "kështu thanë").

[363] Në botimin e 1691 është: "at".

Perandoreshe, Fuqia, Drejtësia dhe e Vërteta, të mbledhura sëbashku do të thonin: "Sovran'ja Mëshira, e vetme don të qeverisë çdo gjë? Nëse heqim dorë do të vdesim.

Nëse do të shkatërrohet Ligji, do të pushojë Fuqia dhe Drejtësia e Perëndisë mbi të paudhët, sikurse dhe Vendimi i së Vërtetës për dënimin e të keqijave.

Duhet pra ta luftojmë?".

Ky Propozim ju pëlqeu të gjithëve. U paraqit, atëherë, përpara syve të Bashkëshortit (të Ri) një Skenar i Mrekullueshëm:

I. FUQIA E PERANDORISË SË ATIT

II. Kjo Perandoreshë lëvizte me madhështinë e saj të madhe dhe avanconte e para në betejë.

E ndiqnin pesë Mbretëresha të liga: 1. Mallkimi; 2. Injoranca; 3. Ngurtësia; 4. Varfëria; 5. Skllavëria.

E ndiqnin , në kaos dhe me bujë të madhe, turma të panumërta kërcënuese, të ngjashme me pamjen e Mbretëreshës.

Mbretëreshat e Fuqisë arritën aty dhe ndaluan përpara Marias, Mbretëresh

Haec armis freta Misericordiae, Virtutum; et meritis Christi, suis et Sanctorum, albis equis insidentium; illatis in turbam adversam signis felicibus, Venit, Vidit, Vicit.

Severam illam paternam Potentiam capit, cum Reginis eius, et copiis universis.

Omnes gigantae magnitudinis erant, et fortitudinis hactenus invictae.

Ad eas, manibus post terga revinctas, Monarcha Maria sic fatur: *"Dominae potentissimae: iustum est, ut Dei voluntas impleatur, Sapientia perficiatur, Bonitas conservetur.*

Cum igitur hic placuit Me indignissimam singulari gratia sua dicere Imperatricem Misericordiae, plane necessarium erat, totis a me viribus Imperium meum defensari.

Vos ab annis iam retro quater millenis cominatae misericordiam [364] **ab orbe profligastis, solis conclusam coelis.**

Nunc (ita visum Deo) Ego, vestrique omniumque Potens, Autoritate SS. Trinitatis vos absolvo; absolutasque[365] **pronuncio.**

Simul Misericordiae, Reginas

---

[364] Në tekstin e 1691 është: "dominatae" (që mbretëron), preferohet kundrejt "cominatae" e botimit të 1847, që nuk është ekzistente.

[365] Në botimin e 1691 është: "absolutosque".

E Mëshirës.

Maria qëndronte e mbështetur mbi togat e Mëshirës, të Virtytit dhe të Meritave të Krishtit, të Sajat dhe të Shenjtorëve.

Këto toga qëndronin të ulura mbi kuaj të bardhë, dhe e mundën Ushtrinë kundërshtare.

(Toga) Erdhi, Pa dhe Fitoi: kapi rob Fuqinë e rreptë të Atit, sëbashku me Mbretëreshat e saj dhe të gjitha milicitë e (tyre).

Ata ishin të gjithë me madhështi gjigande dhe krenari, që deri atëherë kishte qenë e pamposht'shme.

Atyre, që i kishin duart të lidhura mbrapa shpine, Mbretëresha Maria i tha kështu: Sovrane shumë të fuqishme, është e drejtë që të përmbushet Vullneti i Perëndisë, që të kurorëzohet Dija, që të manifestohet Mirësia.

Nga momenti që, pra, i pëlqeu Perëndisë të më thërrasë, ndonse nuk e meritoja këtë Hir special, të qënurit Perandore e Mëshirës, u bë plotësisht e nevojshme që Perandoria ime të mbrohej nga unë me të gjitha forcat.

Ju, prej më shumë se katërmijë vjetësh e shtytë me kërcënim nga bota Mëshirën, që ekzistonte vetëm në Parajsë.

Tani (siç ka gjykuar Perëndija), Une, Mbretëresha

Ikonë: Zoja e Ndihmës, shek. XIX.

I Bekuari Ëngjëllor, Zoja e Rruzarit, shek. XV, Basilica di Santa Maria sopra Minerva, Roma.

instituto[366]**; quin magis**[367] **restituo regnis.**

I. ***Quare Tu, MALEDICTIO, cede: succede mea BENEDICTIO in Regno AVE, quod est sine Vae.***

II. ***IGNORANTIA, diu nimium mundo gravis, abscede: succede huc ILLUMINATIO in MARIAE***[368] ***Regnum.***

III. ***Tuque OBDURATIO, duras nimis fuge: accede bona GRATIA, ad regnum GRATIAE***[369] ***dictum.***

IV. ***Vah, FATUITAS***[370] ***gigantea, bonorum hucusque omnium evacuatrix; abscede: tuque sufficientiae PLENITUDO succede, et regna in regno PLENA.***

V. ***SERVITUS dira quid urges? Cede. Accede tu LIBERTAS Filiorum Dei, et regna in Regno DOMINUS.***

Audite nunc: quaeque remote regnis, quaeque promotae, et suffectae regnatis, quique [371] ***Psaltae mei subditi famulamini Christo et mihi: audite, iura capessite vestra.***

Volo, ut Psaltae mei in vita, in morte,

---

[366] **Në botimin e 1691 është: "instituo".**

[367] **Në botimin e 1691 është: "mage" (ndajfolje krahasuese arkaike ekujvalente me "magis").**

[368] **Në botimin e 1691 është: "MARIA": do të duhej si rasë gjindorja, por i Lumnueshmi Alano ndjek zhvillimin e Ave Marias.**

[369] **Në botimin e 1691 është: "GRATIA".**

[370] **Në botimin e 1691 është: "FACULTAS" (ndoshta në kuptimin e "lakmisë").**

[371] **Në botimin e 1691 është: "quinque" (cinque).**

Juaj dhe e të gjithëve, me Autoritetin e Trinitetit të Shenjtë, ju shkrij nga posti dhe ju deklaroj të lira. Ndërkohë Ju emëroj Sovrane të Mëshirës, dhe bile, për më tepër, Ju kthej Mbretëritë.

I. Por Ti, Mallkim, trasformohu: afroju Bekimit tim në Mbretërinë *"Ave" (Përshëndetje),* që është pa "Halle!".

II. Injorancë, prej kohësh shumë e fuqishme në botë, trasformohu: Iluminim, ec para këtu në Mbretërine *"Maria"*.

III. Dhe Ti, Fortësi, ik nga realitetet tepër të hidhura: Mirësi, afrohu në Mbretërinë e quajtur *"Gratia" (Hiri)*.

IV. Ah, Varfëri e madhe, që deri tani ke shkatërruar të gjitha gjërat e mira, largohu:: dhe merre ti përsipër, Bollek, Varfërinë dhe mbretëro në Mbretërinë *"Plena" (Plot)*.

V. Skllavëri mizore, përse shtyp? Zhduku: Afrohu Ti, Liri e bijve të Perëndisë, dhe mbretëro në Mbretërinë *"Dominus" (Sundimtare)* .

Më dëgjo tani: bëni që të progresojnë e rinovoni në Mbretëritë Tuaja gjërat e kaluara.

Dhe ju të gjithë Rruzariantet Subjekte të Miat që i shërbeni Krishtit dhe Mua, merrini privilegjet Tuaja: Degjoni!:

Dua që Rruzariantet e mi në jete, në

et post mortem, habeant *Benedictionem, Illuminationem, Gratiam, Plenitudinem,* ***ac Libertatem: immunesque, securique regnent***[372] ***a***[373] *Maledictione, Caecitate, Obduratione, Inopia, et Servitute.*

Quia parent mihi in Paternae Potentiae iam Misericordiae[374] ***Regnis dictis: Ave Maria, Gratia, Plena, Dominus".***

II. IUSTITIA IMPERII FILIALIS.

III. Imperatrix haec, cognita sororis captivitate, in arma ruit, vocatque suas in arma socias Reginas quinas. Advolant hae saevae, saeviorum cum turba malorum: 1. *Peregrinatio*; 2. *Infamia*; 3. *Severitas*; 4. *Immisericordia*; 5. *Fortuna mala*.

Conferunt: inferuntque signa infesto in aciem Deiparae Misericordiosissimae Monarchae.

Fit vis; vimque vis melior vincit Mariae, et revinxit Iustitiam: capitque eius copias.

Vulnerata caput ac pedes Iustitia,

[372] Në botimin e 1691 është: "regnant".

[373] Në botimin e 1691 është: "ab".

[374] Në botimin e 1691 është: "misericordis".

vdekje, dhe pas vdekjes, të kenë Bekim, Illuminim, Hir, Bollëk dhe Liri dhe të mbretërojnë të padëmtuar e të sigurtë nga Mallkimi, Verbëria, Ngurtësimi, Varfëria dhe Skllavëria. "Sepse ata i binden urdhërave të Mia në Mbretëritë e Fuqisë së Atit, tani të quajtura të Mëshirës; *Ave, Maria, Gratia, Plena, Dominus"*.

II. DREJTËSIA E PERANDORISË SË BIRIT.

III. Kjo Perandore, e njohur si burgu i Motrës, nxitoi të kapë armët dhe thirri në armë pesë mbretëreshat aleate të saj. Shkuan Mizoret, të shoqëruara nga shumllojshmëri Kundërshtarësh të Këqinj: 1. Mërgimi; 2. Turpi; 3. Mizoria; 4. Pandjeshmëria; 5. Destina Kundërt.

Ato u tubuan sëbashku dhe i deklaruan luftë Nënës së Perëndisë, Mbretëreshës së Meshirës.

Ndodhi sulmi dhe ushtritë e guximshme të Marias fituan ndaj Drejtësisë, dhe zunë rob Policët e Saj.

Me kokën të plagosur, duart e këmbët

revinctaque manus, sic inquit ad Mariae Misericordiam Dei: *"Vulnerasti cor meum, soror mea: sagittae enim tuae acutae: cum carbonibus desolatoriis. Penetrant, incedunt".*

Cui contra Maria clementissima. *"Diu dureque nimis in Adae filios es dominata.*

Finem tibi impero, modumque statuo.

Volo (sic namque divina [375] ***placuit Sapientae Filii): ex hoc Imperare Misericordiam volo.***

Tua hinc facessant Dominatrices truces.

Et tu:

I. *PEREGRINATIO, cessa exules, caeloque extorres abiicere miseros mortales, inque terris peregrinos et limbo.*

Cede: accede Regina mea HOSPITALITAS, capesseque regnum, *Tecum.*

II. *INFAMIA, infanda, infensaque nomini humano, cede: succede FAMA BONA; cape regnum,* *Benedicta.*

III. *SEVERITAS, desaevito nunc, abcede regno: fugasti diu Mediatorem, vel retardasti.*

Tu, MEDIATIO, cape regnum, *Tu.*

IV. *IMMISERICORDIA: cede, fuge Regna*

[375] **Në botimin e 1691 është: "divinae".**

të lidhura, Drejtësia i tha kështu Mëshirës së Marias: "Ke plagosur zemrën time, Motra Ime: në fakt lëshove shigjetat e tua me majë dhe me flakë, që sjellin shkatërrim kudo që arrijnë".

Asaj, Maria e Mëshirshme ju përgjigj: "Prej një kohe të gjatë dhe shumë fort ke dominuar mbi bijtë e Adamit, prandaj urdhëroj fundin e mbarimin e Perandorisë tëndë.

Prandaj urdhëroj dhe dua (siç i pëlqeu Urtësisë Hyjnore të Birit), që të jetë perandore Mëshira. Dhe tani e mbrapa Padronët e tu Mizor të sillen në këtë mënyrë:

I. Ti, Mërgim, hiq dore nga largimi i të vdekshmëve të varfër deri në harresë, duke i kaluar në mërgim pa një tokë e pa një qiell. Largohu: afrohu Mbretëresha ime Mikpritja, dhe merr Mbretërinë *"Tecum" (me Ty).*

II. Ç'nderim i turpshëm dhe armik në emër të njeriut: Mbathja! Zëvëndësoje Famë e Mirë, dhe merr Mbretërinë: *"Benedicta" (e Bekuar)*.

III. Mizori, deri tani ke mbizotruar mizorisht: Largohu nga Mbretëria: prej një kohe të gjatë ke shtyrë dhe ke penguar Avokatin e popullit. Ti, Pajtim, merr Mbretërinë *"Tu" (Ti)*.

IV. Pandjeshmëri, mbathja, me vrap,

tu*[376]*, o PIETAS in regno, *In Mulieribus*.

V. ***MALA FORTUNA, cede; accede BONA, ad regnum:*** *Et Benedictus”*.

Hic Maria: ***“Audite Edictum omnes.***

Volo, ut in Psalterio meo Psaltae habeant in me Triclinio SS. Trinitatis: **1.** *Hospitalitatem****;*** **2.** *Famam apud Deum bonam****;*** **3.** *Mediationem Filii, meam, et Sanctorum****;*** **4.** *Pietatem****;*** ***et*** **5.** *Fortunam bonam****:*** ***vacentque a contrariis omnibus.***

Quia parent mihi in regnis, *Tecum, Benedicta, Tu, In Mulieribus, Et Benedictus****”.***

III. VERITAS IMPERII SPIRITALIS.

IV. Haec, istis cognitis: in arma se, quinasque socias, regnumque totum iniicit; molitur omnia; excogitat nova; vetera exaggerat nova[377]: invadit Mariam, pugnat; at expugnatur ab illa, Spiritu Sancto adiuvante; captaque cum suis tribunali sistitur SS. Trinitatis.

[376] **Në botimin e 1691 është: “tua”.**

[377] **Në botimin e 1691 është: “nova”.**

sundo Ti, o Dhëmbshuri, në Mbretërine "in mulieribus" *(në mes të Grave)*.

V. Fat i Keq, Ik: afrohu ti, o Fat i Mirë, në Mbretërinë *"Et Benedictus" (Dhe e Bekuar)*.

Dhe Maria shtoi: Ju të gjithë, dëgjoni Dekretin (Tim).

Dua që Këngëtarët e Rruzarit tim të gjejnë tek Unë, Dhuruesen e Trinitetit të Shenjtë: 1. Mikpritjen. 2. Famën e Mirë përpara Perëndisë. 3. Ndërmjetësimin Tim, të Birit dhe të Shenjtorëve. 4. Dhëmbshurinë 5. Fatin e Mirë; dhe të jenë te lirë nga të gjitha gjërat e kundërta me ato, sepse me binden Mua në Mbretëritë: *Tecum, Benedicta, Tu, in Mulieribus, et Benedictus"(Me Ty, e Bekuar, Ti, Ne mes Grave, dhe e Bekuar)*.

III. E VERTETA, E PERANDORISE SE SHPIRTIT (TE SHENJTE)

IV. E Vërteta, duke i pas ditur këto gjëra, u hodh në beteje, sëbashku me pesë Aleate dhe Mbretëritë e tyre, krijoji çdo gjë, konceptoi plane (te reja), zmadhoi ushtritë.

Maria, me ndihmën e Shpirtit të Shenjtë, sëbashku me të Sajët, pushtoi, luftoji, fitoji, kapi të Vërtetën, dhe e çoji në Tribunalin e Trinitetit të Shenjtë, ku Maria tha kështu me

Ubi, Maria sic inquit[378] **ab alto:** ***"Haec est, quae filios Adae hactenus Patriae Veritate privavit, tenuitque atra sub Umbra vinctos.***

Abstine nunc: et exue imperium.

Et suae quoque cedite Dominatrices: **1.** *Infructuositas;* **2.** *Infoecunditas;* **3.** *Paupertas;* **4.** *Captivitas;* **5.** *Mors mala.*

Regnis hisce nostris abscedite dictis: *Fructu, Ventris, Tui, Jesus, Christus.*

In haec vero succedite felices vos Reginae, Spiritus Sancti: **1.** *Fructuositas;* ***2.*** *Foecunditas;* **3.** *Abundantia;* **4.** *Libertas;* **5.** *Sanitas et Vita beata.*

Volo, ut Psaltae mei hisce gaudeant: careant contrariis".

CATASTROPHA

V. SS. Trinitas tanti spectatrix conflictus, ab[379] **Potentia, Iustitia, Veritate captivis implorata, respondet:** ***"Filiae charissimae: mea vos inter filia PAX, esto arbitria.***

Ipsam audite".

Hic stabat pulcherrima Pax,

[378] **Në botimin e 1691 është: "infit" (filloi të flasë).**

[379] **Në botimin e 1691 është: "a".**

zë të lartë: "Kjo është Ajo që deri tani ka privuar nga e Vërteta bijtë e atit Tonë Adamit, dhe i ka mbajtur të lidhur, në hijen (e Saj) të errët: tërhiqu tani, dhe largohu nga Perandoria.

Largohuni dhe Ju Sovranët e saj: 1. Dështimi; 2. Steriliteti; 3. Mjerimi; 4. Robëria; 5. Vdekja e Keqe.

Tërhiquni nga këto Mbretërite Tona që quhen: *Fructus, Ventris, Tui, Iesus, Christus (Fruti, Barkut, Tënd, Jezu, Krishti).*

Ndërsa, në vend të atyre, merreni përsipër ju, Mbretëresha të lulëzuara të Shpirtit të Shenjtë: 1. Pjellori. 2. Fekondim. 3. Bollëk. 4. Liri. 5. Shëndet e Jetë e Bekuar.

Dua që Rruzariantët e mi të gëzojnë në tokë këto gjëra, dhe të jenë imun ndaj gjërave të kundërta të tyre".

KONKLUZIONI

V. Triniteti i Shenjtë, që asistonte luftën gjigande, thërritet në konflikt nga Fuqia, nga Drejtësia, dhe nga e Vërteta, që ishin të burgosura.

Atyre i përgjigjet: "Bija shumë të dashura, bija ime Paqja të jetë arbitër ndërmjet jush. Dëgjojeni".

Ishte aty Paqja aq shumë e dashur, dhe thotë:

Ikonë: Zoja e Loretos, shek. XX.

Anonimo senense, Zoja e Rruzarit, fundi i shek. XVI,
Famullia San Pietro ad Mensulas, Pieve di Sinalunga.

et ait: *"Detur cuique quod suum est: et fiet Pax in virtute tua.*

O ter, SS. Trinitas, geminam decerno Sententiam.

Priorem: MARIA sibi optimam partem elegit, quae, est, *Misericordiae*, ***in Regnis XV.***

Quare quicumque in Psalterio Christi seu Mariae hisce fideliter in XV Regnis deservierint hi caeterarum esse iam devinctarum sub imperio non debent obnoxii: sed in solius Mariae Monarchia gaudere beati".

Annuit Omnipotens, ratumque iussit: totaque coeli Curia acclamavit.

Rursum mox voce terribili, Pax proclamat alteram sententiae partem pro captivis: *"Dominentur porro Potentia, Iustitia, et Veritas: verum super eos durum iugum suum imponant, qui Misericordiae regnis sub signo Psalterii Christi aut Mariae subesse recusant; idque vel ex contemptu, superbiae vel accidiae*[380] *neglectu, aut alio quo vitio suo".*

[380] **Në botimin e 1691 është: "Acediae".**

“Ju dhëntë gjithkujt ajo që i përket, e ekzistoftë Paqe ndërmjet Ushtrive tuaja.

O Trinitet tre herë i Shenjtë, Unë caktoj një Sentencë dyfishe.

E para është: Maria ka zgjedhur për vete pjesën më të mirë në pesëmbëdhjetë Mbretëritë, që është Mëshira.

Prandaj, kushdo qoftë në Psallterin-Rruzar të Krishtit e të Marias, që do ti shërbejë besnikërisht Atyre në pesëmbëdhjetë Mbretëritë, ai nuk duhet ti nënshtrohet perandorisë së të tjerave (Mbretëresha), tashmë të mundura: por do të gëzojë lumturi të plotë në Mbretërinë eskluzive të Marias”.

Aprovoi i Plotfuqishmi, dhe urdhëroi që ajo të aprovohej, dhe e gjithë Gjykata e Qiellit duartrokiti.

Pastaj përsëri me zë që i dridhej, Paqja proklamoi pjesën e dytë të Sentencës për të burgosurit.

“Nga ana e tyre, Fuqia, Drejtësia dhe e Vërteta ta ushtrojnë Dominimin (e tyre): por të vendosin zgjedhën e tyre të fortë mbi ata që, refuzojnë ti nënshtrohen flamurit të Psallterit-Rruzar të Krishtit e të Marias në Mbretëritë e Mëshirës; dhe ky (refuzim do të ndodhë) nëpërmjet krenarisë së shëmtuar, përtacisë neglizhuese dhe mekateve të tyre”.

Ad haec SS. Trinitas aiebat: *"FIAT ET AETERNUM sic Fiat".*

Voxque Coelitum una conclamabat: *"Fiat Fiat. Amen, Amen".*

VERITAS subridens sibiicit[381]:

VI. *"Certe, o ter beata Maria, Imperatrix dignissima: Regnum tuum erit minimum: nostrum maximum.*

Quia pars minor dabit se sub signa Psalterii orandi, portandi, propagandi.

Arcta enim via est, quae ducit ad coelum, et pauci intrant per eam.

Pars potior nostro sub iugo gemet, serviet, luet, aetermumque luet".

CAUTELAE ADMONITIO.

Denique ad Sponsum versa suum Diva Maxima sic monet: *"Cave, putes, in coelis bella geri, seri discordias.*

Cave sic putes.

Pax ibi infinita est.

Verum tua, hominumque

[381] **Në botimin e 1691 është: "subiciit" (i shtoi).**

Këtyre gjërave Triniteti i Shenjtë i shtoi: "U bëftë kështu, dhe kështu ndodhtë për jetë të jetëve".

Të gjithë shenjtët proklamuan me zë të lartë: "Kështu u bëftë, kështu ndodhtë. Amin, amin".

E Vërteta, duke buzëqeshur, shtoi:

VI. "Sigurisht, o tre herë e Lumnueshmja Maria, Perandorja më e denjë, Mbretëria Jote do të jetë shumë e vogël, e jona shumë e madhe.

Nga momenti që një pjesë shumë e vogël do të shkëputet ndën flamujt e lutjes së mbajtësit dhe brojtësit të Rruzarit.

E ngushtë, në fakt, është Rruga që të çon në Parajsë dhe pak hyjnë nëpërmjet asaj.

Pjesa më e madhe rënkon, skllavërohet, pastrohet ndën zgjedhen tonë, dhe ky pastrim është i pandërprerë".

PARALAJMËRIM PËR KUJDES!

Në fund, e kthyer nga Bashkëshorti i Saj, Shenjtorja e Shenjtorëve e paralajmëron kështu atë: "Kujdes nga e besuara se në Qiell bëhen luftra dhe mbillen mosmarrëveshje. Ruaju nga besimi i kësaj. Ketu paqja është pafund. I ke parë vërtet këto gjëra, sikur ato

a te docendorum causa, haec quasi gesta vidisti, ut factam ab ira in Gratiam mutatione quasi Dei, et Psalterii gratiam praedices ad hominum captam".

Dixit, simul osculum ei affixit, et Ubera sugenda praebuit in signum veritatis.

Tantoque delibutus[382] gaudio exundavit; ut ad humana terrenaque omnia sibi videretur stomachari.

Sic ille Sponsus redditus humanis, et homini suo, verissime intellexit, viso isti conforme illud esse, quod in Assumptione canit Ecclesia: *Hodie Maria caelos ascendit, GAUDETE: quia cum Christo REGNAT in aeternum.*

CAPUT X.

De Angelicae Salutationis Excellentiis Sponso Mariae revelatis[383] ab Jesu.

Vidit: audivit novellus Mariae Sponsus

---

[382] Në botimin e 1691 është: "delibitus", por është gabim shtypi për: "delibutus", si në botimin e 1847.

[383] Në botimin e 1691 është: "revelationis".

të kishin ndodhur, për avantazhin tënd dhe të njerëzve që duhet të mësohen nga ty, për t'ja komunikuar ndërgjegjes së njerëzve, Hirin e Perëndisë dhe të Rruzarit, të ardhur pikërisht për të transformuar Inatin në Hir".

Pasi pati folur, ndërkohë i jep një Puthje e i jep të pijë Qumështin e Saj Virgjëror në konfirmim të së Vërtetës (Të Fanepsjes).

Dhe pasi u ushqye me qumështin e gjirit, i mbushur me plot gëzim, ju duk se ishte neveritur nga të gjitha gjërat njerëzore e tokësore.

Kështu Dhëndri (i Ri), me t'ju kthyer gjërave njerëzore dhe qenies së tij umane, e kuptoi kështu që ajo Fanepsje ishte konform asaj që Kisha këndon në Pranimin në Qiell: "Sot Maria ngjitet në Qiell, ngazëllehuni: meqenëse me Krishtin Mbretëron në Përjetësi".

KAPITULLI X

Ave Maria Gur i Çmuar, Jezusi ja zbuloi Dhëndrit (të Ri) të Marias.

Dhëndri i Ri i Marias pati

immeritus; ut sequitur: Jesus ait Matri: *"Dulcissima Mater Sponsa: perplacet, Te in Angelica Salutatione laudari.*

Ideo in hac praeconia, tuae Dignitatis contenta, Sponso revelare tuo placet".

Ad quem versus ait: *"Fili mi: visibiliter apparens tibi, pando; quid Matri Dei*[384] *offers nescius; cum AVE dicis et devotius*[385]".**

Sponsus: *"O cordium Amor, et Gaudium dulcissime JESU: de Tua summa gratia et pietate, qua me indignissimum peccatorem*[386] *dignatus es visitare, gratias, non, ut debeo, refero, sed ut valeo: simul humillime rogo; doce quae nescio".*

JESUS: *"Fili mi: audi per similia mundi magnalia, quae in Matre DEI sunt excellentiae*[387].**

[384] **Në botimin e 1691 është: "meae" (imja).**

[385] **Në botimin 1691 është:"devotus"(i përkushtuar).**

[386] **Në botimin e 1691 është: "peccatorum" (e mëkatarëve).**

[387] **Në botimin e 1691 është: "Excellentia" (në shkallën më të lartë).**

Hirin e pamerituar të shikonte dhe dëgjonte në fanepsje Jezusin, që i fliste Nënës: "Më e Ëmbla Nënë dhe Bashkëshorte, më ka pëlqyer shumë Lavdërimi Jot tek Ave Maria, dua t'ja zbuloj Burrit Tënd të Ri Lartësitë e patregueshme, që ruhen në Lavdërimet e Tua.

(Jezusi) shikoi drejt (Bashkëshortit të Ri) dhe tha: "Biri Im, po të fanepsem, për të të thënë çfarë realisht i ofroni Nënës së Perëndisë, kur i thoni, me shumë devocion, Ave (Tungjatjeta)".

Burri pergjigjet: "O Dashuri dhe Gëzim i zemrave, Shumë i Ëmbli Jezus: Të falenderoj për Hirin dhe Mëshirën Tënde të Lartë: Ti denjove të më bësh vizitë mua, mëkatarit të padenjë, që mund të të kthej jo sa do të më duhej, por sa është vlera ime[388]; të lutem, atëherë, me shumë përulësi: më mëso gjërat që nuk di".

(Dhe) Jezusi (tha): "Biri Im, dëgjo çfarë lartësish zotëron Nëna e Perëndisë, në një farë mënyre njësoj me madhështitë e botës.

---

388 I Lumnueshmi Alano e mban vehten pa asnjë vlerë.

JETA E ILUSTRUAR E TË LUMNUESHMIT ALANO, PJESA E DYTË.

Më 15 maj 1470 u aprovua Vëllazëria e Rruzarit Më të Shenjtë e Douai-t (Francë), që Alano e kishte inaguruar më 1464.

Ka qenë ndoshta në të njejtën Kishë që Alano, më 1464, në fund të shtatë viteve të errta, pati Fanepsjet grandioze të Madones së Rruzarit.

Po më 1470, Alano u transferua në Rostock (Gjermani), ku u bë doktor në Teologji më 4 shtator 1471, me një tezë mbi Dinjitetin e Ave Marias. Në Rostock (Gjermani) dha mësim nga 1471 deri në maj 1475.

Në muajin qershor të 1475, Alano takoji në Tournai (Belgjikë) Peshkopin Ferriko dhe i dorëzoi Apologjinë e Rruzarit.

Pas takimit me Peshkopin Ferriko, dhe predikimit në Vëllazërinë e Douait (Francë), Alano shkoi në Zwolle (Hollandë) për të kaluar ndonjë dit pushimi, por këtu, më 15 gusht 1475 u sëmur papritur.

Ka shume të ngjarë që më 15 gusht 1475 Alano pati Fanepsjen e Zojës së Pranuar në Qiell.

Maria u kurorëzua Mbretëreshë nga Perëndija At dhe Jezusi, dhe, rreth Saj, engjëjt luanin Psallterin e Rruzarit, duke intonuar Ave Marian, në një melodi shum të ëmbël dhe magjepsëse.

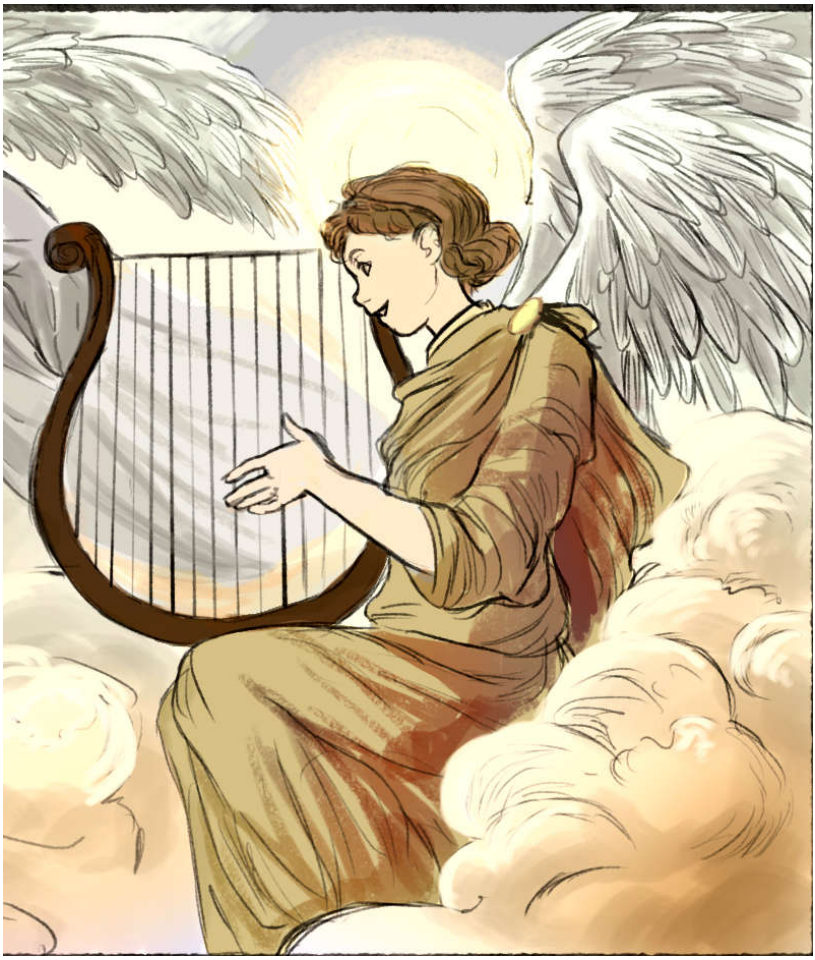

Shën Mikeli Kryeengjëll luante Muzikën, dhe, rreth tij ishin 150 koncertistë. Ajo këngë qiellore dukej pikërisht sikur ngrinte peshë zemrat!

Dhe ja që, nga Veriu, Settentrione, Alano pa një humnerë me thellësi të pamatë, nga e cila ngriheshin zjarr dhe tym i zi, që sillte shkatërrimin e botës.

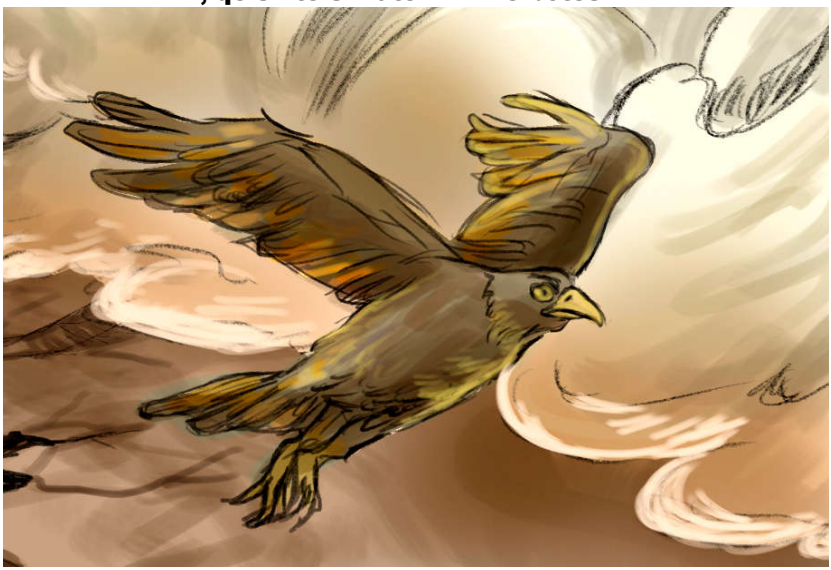

Dhe dëgjoi, atëherë, zërin e një shqiponje, që fluturonte e thërriste: “Mjer mjer bota që do të digjet e tëra”.

Alano pa pastaj trazira pa fund të demonëve, që me tre goditje i hidhnin pothuajse të gjithë botën në humnerën e ferrit të frikshëm me 150 furra, përveç torturave infinit të çdo tipi.

Atëhere Mbreti Jezus, pasi e bëri Mbretëreshën e Qiellit të ngjitet lart mbi koret e Engjëjve, tha kështu: «Nëna Ime, Bashkëshorte e Virgjër dhe Mbretëreshë, është momenti ti prezantosh Trinitetit të Shenjtë Meritat e Tua për tu lejuar të vish në shpëtim të botës. Rri për të marrë në zotërim, në fakt, Mbretëritë e Qiellit".

Pastaj u çfaqën pesëmbëdhjetë Mbretëresha grandioze: dhe rreth secilës qëndronin Çupat e tyre.

Maria u caktua Perandore e tre Perandorive të përjetshme në Qiell dhe Mbretëresha e pesëmbëdhjetë Mbretërive, dhe po instauronte e lumtur Perandorinë e Saj të Mëshirës.

Kur ja, e nxehur me zemërim, nga pala kundërshtare Perandorja e botës së rrënuar dhe armike e Perëndisë , i thotë Marias Me te Shenjtës: “Sigurisht, o Maria tre herë e Lumnueshme, Perandore shumë e denjë, Mbretëria jote do të jetë shumë e vogël , e jona shume e madhe. Nga momenti që një pjesë tepër e vogël do të përkulet ndën flamujt e lutjes, të mbajtjes dhe të përhapjes së Rruzarit. E ngushtë është në fakt rruga që të çon në Qiell, dhe pak hyjnë nëpërmjet asaj . Pjesa më e madhe rënkon, është në shërbim, pastrohet ndën zgjedhën tonë, dhe ky pastrim është i pandërprerë

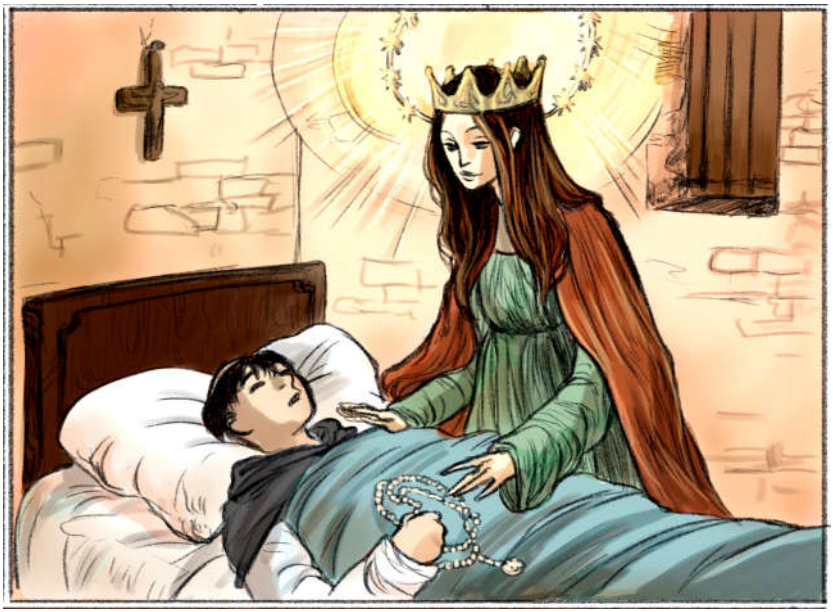

Pas njëzet ditësh sëmundje, Alano fiket me emrin e Marias në buzë më 8 shtator 1475, në moshën 47 vjeç. Maria Më e Shenjta i qëndroi pranë në ikjen nga kjo jetë, duke e mbajtur për dore, ndërkohë që ai shtërngonte fort Kurorën e Rruzarit.

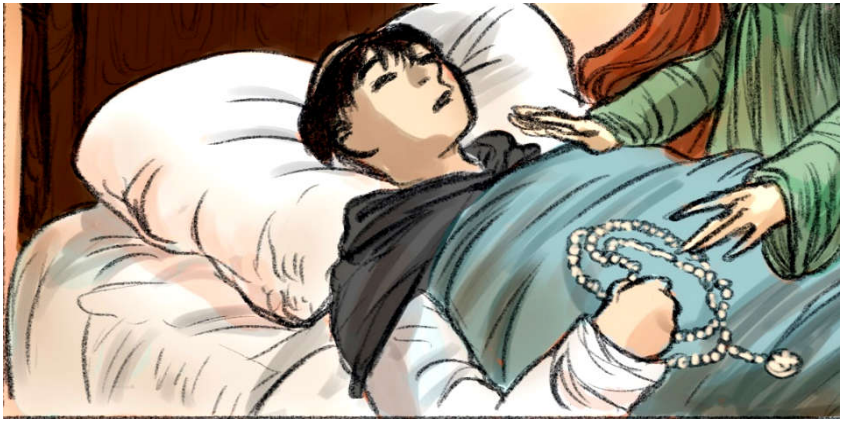

Alano u varros në Kishën e Domenikanëve, në Zwolle (Hollandë), pranë Konventës në të cilën vdiq. Ndën dyshemenë e Kishës, sot e përdhosur, është ende, i pahapur kurrë varri i tij. Shpresojmë që një ditë kjo Kishë mund të jetëTempulli i parë i Rruzarit dhe i Vëllazërisë, i dedikuar atij (vizatimet e Elena Bia).

LXXII EXCELLENTIAE SALUTATIONIS ANGELICAE.

I. PSALTERIUM.

Quinquagena Prima[389].

"1. Ea est *Paradisus*: in quo Novus Adam et Eva, Christus et Maria, sunt ad regenerationem hominum positi. Bern[ardus].

2. Est ea *Coelum sidereum*, stellis Virtutum, Gratiarum, Scientiarum et Meritorum[390]. Aug[ustinus].

3. Est *Sol mundi* ornatum[391], quo is regitur, illuminatur, incalescit igne castitatis. Ansel[mus].

4. Est *Fons vitae* in Ecclesia, quo lavantur scelerati, sanantur infirmi, potentur[392] sitibundi, scientiarum horti rigantur. Aug[ustinus].

5. Est *Arbor vitae*, suscitans mortuos: sanans infirmos, conservans vivos. Hieron[ymus]".

II. Quinquagena.

"6. Est *Arbor scientiae boni et mali*,

---

[389] Në botimin e 1691 mungon: "Quinquagena prima".

[390] Në botimin e 1691 është: "Meritorum ornatum" (me zbukurime).

[391] Në botimin e 1691 mungon: "ornatum".

[392] Në botimin e 1691 është: "potantur" (e njejta rëndësi).

NJËZET E DY VLERAT E LUTJES
PËRSHËNDETJE MARIA OSE AVE MARIA

RRUZARI I PARË.

***Pesëdhjetëshja e Parë*.**

1. "Ave Maria është Parajsa, në të cilën i kanë vënë të Rinjtë Adamin dhe Evan, Krishtin dhe Marian, për riprodhimin e njerëzve (*Shën Bernardi).*

2. Ave Maria është Qielli i shkëlqyer i Yjeve të Virtytit, të Hireve, të Shkencave dhe të Meritave (*Shen Agostini).*

3. Ave Maria është Dielli që rrezaton dhe ndriçon botën, me rreze të shkëlqyera të Pastërtisë së tij (Shën *Anselmo).*

4. Ave Maria është Burimi i Jetës Kishtare, qe pastron mekataret, sheron te plagosurit, i shuan etjen te eturve, ujit kopshtet e dijes (*Shen Agostini).*

5. Ave Maria është Pema e Jetës, që ngren të vdekurit, shëron të sëmurët, ndihmon të gjallët. *(Shen Xhirolamo)*".

***Pesëdhjetëshja e Dyt*ë.**

6. "Ave Maria është Pema e njohjes së të Mirës dhe të Keqes , degustimi

Ikonë: Zoja e Limanit të Shpëtimit, shek. XX.

Agostino Melissi, Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun dhe Shën Katerinën nga Siena, shek. XVII, Kisha San Pietro al Tirreno, Brollo e Poggio alla Croce (Firenze).

cuius gustu docentur mei bona facere, fugere mala. Ans[elmus].

7. Est *Hortus amoenitatis* cum virtutum floribus, e quibus unguenta conficere est in salutem vivis et defunctis. Ans[elmus].

8. Est *Minera metallorum*, ad meos ditandos et armandos, depellendis hostibus. Alber[tus Magnus].

9. Est *lapifudina*[393] gemmarum, id est virtutum, ad coronandas animas. Aug[ustinus][394].

10. Est *Stella maris*, in mundi fluctibus, et peccatorum tenebris, qua dirigamur et illuminemur, ut portum intremus. Bern[ardus].”

III. Quinquagena.

“11. Est *Corona gloriae*, constans gemmis meritorum, et auro charitatis: qua Mater mea coronatur, quoties salutatur. Aug[ustinus].

12. Est *Vestis regia* Mariae, qua peccatores conteguntur, ornantur iusti. Bern[ardus].

[393] **Në botimin e 1691 është: “lapifodina” (e njejta rëndësi).**

[394] **Në botimin e 1691 është: “Bern[ardus]”.**

i se cilës Më mësoi të bëj të Mira dhe ti iki të Keqes (*Shën Anselmo).*

7. Ave Maria është Kopështi i Kënaqësive, me Lulet e Virtytit, me të cilat është e mundur të bësh balsame, për shpëtimin e të gjallëve dhe të vdekurve (*Shën Anselmo).*

8. Përshëndetje Maria është Minierë Ari e Pasurive të Mia dhe Qyteti i Fortifikuar që pengon sulmin e armiqve (*Shën Alberto Manjo).*

9. Ave Maria është miniera e Gurëve të Çmuar, pra e Virtyteve, që janë Kurora e shpirtrave (*Shën Agostini).*

10. Ave Maria është Ylli i detit, që ndriçon ndër dallgët e botës dhe errësirat e mëkateve, dhe drejton deri në zbarkim në Port (*Shën Bernardo)".

***Pesëdhjetëshja e Tretë*.**

11. "Ave Maria është Kurora e Lavdisë, e formuar nga Xhevahiret e Meritave, dhe nga Ari i Bamirësisë: Nëna (Zoja) Ime Kurorëzohet me këtë Kurorë, sa herë që Përshëndetet me Ave Maria (*Shën Agostini).*

12. Ave Maria është Rroba Mbretërore e Marias, që mbulon mëkatarët, dhe zbukuron të drejtët (*Shën Bernardi).*

13. Est *Castrum Trinitatis* Sidereum, non lapideum. Bern[ardus].

14. Est *Viridarium amoenitatis* cum fructibus gratiae et virtutum.

In eo columba Spir[itus] Sanct[i] requiescit, pullius gratiarum enutrit: philomela solatii spiritalis meditatur: fragrat fama et virtus. Bern[ardus].

15. Est *Civitas gemmis auroque constructa* militantis Ecclesiae. Bernard[us].”

II. PSALTER[IUM].

I. Quinquagena.

“16. Ave est *Templum Salomonis*, in quo Hostiae, Vota, Sacramenta Deo offeruntur, peccata delentur, tribulationes pelluntur, auxilia impetrantur Sanctorum; melodiae Beatorum audiuntur; Dei Filius incarnatur. Aug[ustinus].

17. Ave est *Vitis Engaddi*, quae Balsamum mundo protulit, quo sanantur

13. Ave Maria është Fortesa Qiellore e Trinitetit të Shenjtë (*Shën Bernardi).*

14. Ave Maria është Kopështi magjepsës me Frutat e Hirit dhe të Virtytit: ku, ndër sythat e Hirit, pushon Pëllumbi i Shpirtit të Shenjtë, që, si një bylbyl këndon përdëllimat e shpirtit, dhe përhap aromën e Famës së Mirë dhe të Virtyteve (*Shën Bernardi).*

15. Ave Maria është Qyteti i ndërtuar me Xhevahire dhe Ar i Kishës Militante (*Shën Bernardi*)".

RRUZARI I DYTE.

Pesedhjeteshja e Pare.

16. "Ave Maria është Tempulli i Salomonit, ku i ofrohen Perëndisë Viktima, Vota, Sakramente, ku hiqen mëkatet, ku largohen vuajtjet, ku fitohet Ndihma e Shenjtorëve, ku dëgjohen meloditë e Shpirtrave Qiellor, ku bëhet Mish Biri i Perëndisë. (*Shën Agostini).*

17. Ave Maria është Vreshta e Engaddit, që prodhon Balsamin për botën, me të cilin shërohen të sëmurët, iluminohen

aegri, illuminantur caeci, vivi utuntur, et mortui unguntur. Aug[ustinus].

18. Est *Scala et Stella Iacob*, qua itur, rediturque caelo. Hieron[ymus].

19. *Arca*[395] *Testamenti*, in qua sunt tabulae Legis sapientae divinae, et manna consolationis. Bern[ardus].

20. Est *Arca Noè*, qua mundus a peccatorum diluvio liberatur, et ab inundatione tribulationum protegitur Ansel[mus].”

II. Quinquagena.

“21. Ave est *Iris Clementiae*, dantis veniam superbiae, auro avaritiae, virori vanae laetitiae, inconstantiae etc. Aug[ustinus].

22. Est *Mons Dei*, quo terrena deseruntur, cor surgit, Sodomaeum incendium effugitur. Hieron[ymus].

23. Est campus seminum virtutum. Basil[ium].

[395] **Në botimin e 1691 është: “Est Arca”.**

të verbërit, ndihmohen të gjallët dhe mirosen të vdekurit(*Shën Agostini).*

18. Ave Maria është Shkalla dhe Ylli i Jakobit, me të cilët ngjitesh e shikohet Qielli (*Shën Xhirolamo).*

19. Ave Maria është Arka e Dhjatës (së Vjetër), në të cilën ishin Tabelat e Ligjeve të Dijes së Perëndisë dhe ushqimi Manna i Ngushëllimit *(Shën Bernardi).*

20. Ave Maria është Arka e Noes, nëpërmjet së cilës bota u lirua nga shpërthimi i mëkateve dhe u strehua nga përmbytja vuajtjeve *(Shën Anselmo)*".

***Pesëdhjetëshja e dytë*.**

21. "Ave Maria është Ylberi i Faljes, që solli Faljen pas Krenarisë, kopracisë së pasurive dhe pabesisë, etj. *(Shën Agostini).*

22. Ave Maria është Mali i Perëndisë, që na bën të rrimë mbi gjërat tokësore, ku zemra kthehet të jetojë, ku shpëtohet nga zjarri i Sodomës. *(Shën Xhirolamo).*

23. Ave Maria është Fusha me farat e Virtyteve *(Shën Basilio).*

24. Est *Organum* laetificandis coelis: *Cythara* excitandae in Ecclesia latitiae, *Symphonia* peccatis fugandis. Amb[rosius]; Beda.

25. Est *Sylva solitariae devotionis*: ubi ferae sub iugo stant poenitantiae, cursuque veloci fugiunt mundum. Damasc[enus]".

III. Quinquagena.

"26. Ave est *Pratum amoenitatis*, in quo pascuntur greges Christi. Ansel[mus].

27. Est *Flumen suavitis*, fertilitatis, quo Ecclesiae terra fovetur, rigatur. Basil[ius].

28. Est *Mare divitiarum*; absque procellis, quo tute itur ad astra. Albert[us].

29. Est *Domus et hospitium Trinitatis*, et Triclinium. Ric[hardus] de S[ancto] Vic[tore].

30. Est *Statera operum* humanorum. Damas[cenus]."

24. Ave Maria është Organo që gëzon Qiejt, është kitara Çetra që entuziazmon nga gëzimi Kishën; është Melodia që ja bën t'ja mbathin mëkatet *(Shën Ambroxhio; Shën Beda).*

25. Ave Maria është Pylli i lutjes së vetmuar, ku poshtë yjeve rrihet në pendim, dhe me hap të shpejtë fugohet nga bota *(Shën Xhovanni Damasheno)*".

***Pesëdhjetëshja e Tretë*.**

26. "Ave Maria është Livadhi i kënaqësive, tek i cili kullosin kopetë e Krishtit *(Shën Anselmo).*

27. Ave Maria është Lumi Magjepsës dhe Fekondues, që ushqen dhe lag Tokën e Kishës *(Shën Basilio).*

28. Ave Maria është Deti i Qetë, pa stuhi, nëpërmjet të cilit arrihet me siguri në Qiell *(Shën Alberto Manjo).*

29. Ave Maria është Shtëpia e Trinitetit të Shenjtë, që të jep strehim dhe qetësim *(Shën Rikardo i Shën Vittores).*

30. Ave Maria është Peshorja e veprave njerëzore *(Shën Xhovanni Damasheno)*".

III. PSALTER[IUM].

I. Quinquagena.

“31. Ave est *Bibliotheca scientiarum* divin[arum] et hum[arum]. Amb[rosius].

32. Est *Gazophyl[acium] thesaurorum Dei*: unde bona coeli, Christi, etc., egenis nobis dispensantur. Damasc[enus].

33. Est *Fabrica mundi* reparati. Aug[ustinus].

34. Est *Vallis*, qua humilitatem reperimus. Hayimo[n].

35. Est *Horreum misericordiae*, e quo animae nutriuntur.”

II. Quinquagena.

“36. Est *Altare* Dei viventis, nostrae[396] requies. Orig[enes].

37. Est *Thymiama* sanctae fragantiae; cum quo opera nostra offerimus in odorem suavitatis. Bed[a].

38. Est *Liber vitae* iustorum. Damasc[enus].

39. Est *Via coeli*, qua ad patriam, et

[396] Në botimin e 1691 është: “nostra”.

RRUZARI TRETË.

*Pesëdhjetëshja e Par*ë.

31. “Ave Maria është Biblioteka e dijeve qiellore dhe *njerëzore (Shën Ambroxhio).*

32. Ave Maria është Dhoma e Thesareve të Perëndisë, nga e cila i zbresin nevojtarëve të Mirat e Qiellit, të Krishtit, etj. *(Shën Xhovanni Damasheno).*

33. Ave Maria është Kantjeri për restaurimin e botës *(Shën Agostino).*

34. Ave Maria është Lugina, ku merret përulësia (*Hayimo).*

35. Ave Maria është Hambari i mëshirës, nga i cili ushqehen Shpirtrat”.

Pesëdhjetëshja e Dytë.

36 “Ave Maria është Altari i Perëndisë së Gjallë, limani jonë (*Origene).*

37. Ave Maria është Parfumi me aromën e këndëshme, që ngren me Vehte veprat tona me aromë të ëmbël *(Shën Beda).*

38. Ave Maria është Libri i Jetës për të Drejtët *(Shën Xhovanni Damasheno).*

39. Ave Maria është Rruga e Qiellit, nëpëmjet

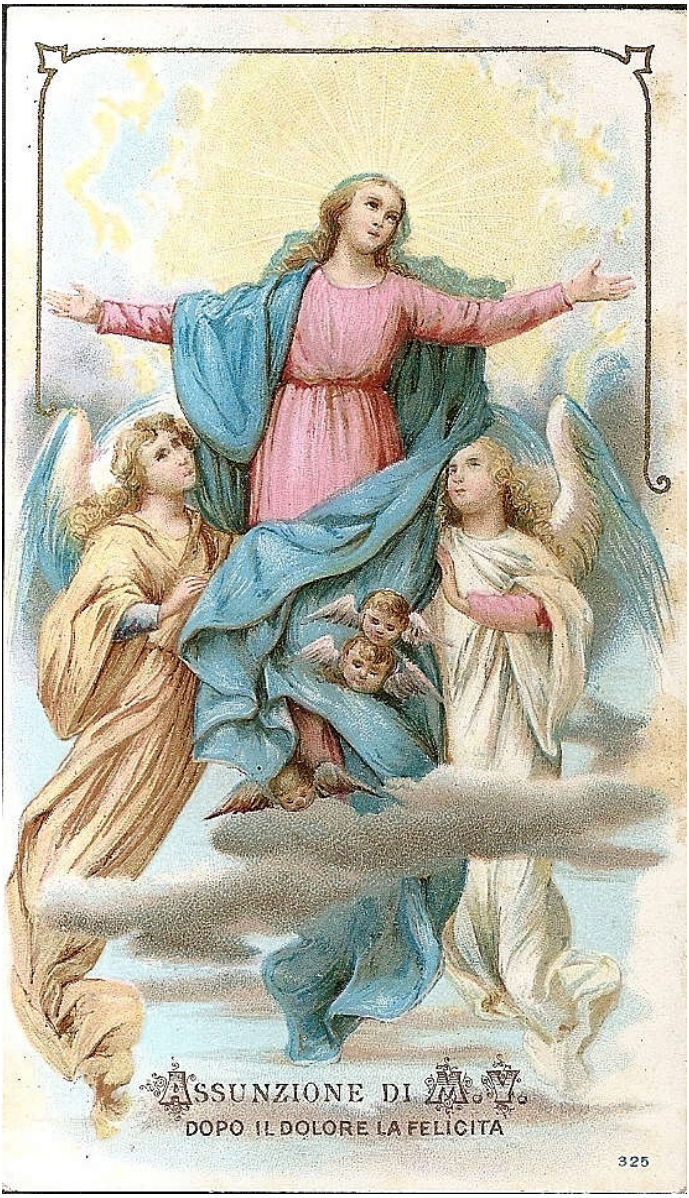

Ikonë: Pranimi në Qiell i Marias Shenjtë, shek. XX.

Statujë druri e Zojës së Rruzarit, shek. XVII, Cherasco (Cuneo).

patrimonium pervenitur. Ansel[mus].

40. Est *Scutum*, quo ignea tela nequissimi extinguuntur; vincuntur adversa. Bern[ardus].”

III. Quinquagena.

“41. Ave est *Arcus*, *et sagitta* hostibus vulnerandis, ut ad triumphum Imperatoris perveniatur. Bas[ilius].

42. Est *Camisia Castitatis*, Velum honestatis, Zona dignitatis, Annulus coelestis desponsationis.

43. Est *Sertum florum*, beatis coronandis. Aug[ustinus].

44. Est *Ianua coeli*, salvandis animabus. Alber[tus Magnus].

45. Est *Clibanus*, ubi cibus[397] est Panis Angelorum, dans vitam mundo. Bern[ardus].”

IV. PSALTER[IUM].

I. Quinquagena.

“46. Ave est *Murus*, *et seps* civitatis

[397] **Në botimin e 1691 është: “caetus”, që nuk ekziston si fjalë, dhe po të ishte “coetus”, do të kuptonte “unione”**

së cilës arrihet në Atdhe dhe në Shpërblim *(Shën Anselmo).*

40. Ave Maria është Mburoja, me të cilën fiken shigjetat e zjarrta të çdo të keqeje dhe fitohen vështirësitë *(Shen Bernardo)*".

Pesëdhjetëshja e Tretë.

41. "Ave Maria është Harku, që godet shigjetat mbi armiqtë, në mënyrë që Perandori të arrijë Triumfin *(Shën Basilio).*

42. Ave Maria është guna e Dlirësisë, Velloja e Nderimit, Rripi i Dekorit, Unaza e Martesës Qiellore.

43. Ave Maria është Kurora me lule me të cilën kurorëzohen të Lumnueshmit (Shën Agostino).

44. Ave Maria është Porta e Qiellit, nëpër të cilën (hyjnë) shëndosh shpirtrat *(Shën Alberto Manjo).*

45. Ave Maria është Furra që pregatit Bukën e Ëngjëjve, që i jep jetë Botës *(Shën Bernardo)*".

RRUZARI I KATËRT.

***Pesëdhjetëshja e Par*ë.**

46. "Ave Maria është Muri rrethues i

contra hostes. Ans[elmus].

47. Est *Nubes rorida*, unde mundus rigatur, floret, fructificat. Aug[ustinus].

48. Est *Apotheca charismatum*, morbis medendis. Bern[ardus].

49. Est *Speculum puritatis*, in quo Aetherea contemplamur. Ans[elmus].

50. Est *Microcosmus*, quo exterior Microcosmus[398] est reformatus".

II. Quinquagena.

"51. Ave est *Vas* potentiae Patris, sapientae Filii, Bonitatis Spir[itus] Sanct[i]. Bern[ardus].

52. Est *Seraphina Civitas* beatorum. Augustin[us].

53. Est *Iustitiae thronus* Thronorum Sanctorum, ad quem pax facta est.

Estque Dominium Dominationum. Bas[ius].

54. Est *Potentia Potestatum*, contra potestates tenebrarum. Petr[us] Damian[us].

55. Est *Directorium principatuum*, quo

---

[398] **Në botimin e 1691 *është*: "macrocosmus" (macrocosmo?).**

Qytetit dhe Hendeku mbrojtës nga armiqtë *(Shën Anselmo).*

47. Ave Maria është Reja e njomë, nga e cila bota mbulohet me një vese shiu, në mënyrë që të lulzojë e të japë fryte *(Shën Agostini).*

48. Ave Maria është Shpërndarësja e Karizmave, që të shëron nga të keqiat *(Shën Bernardi).*

49. Ave Maria është Pasqyra më e kthjellët, me të cilën sodisim realitetet e Qiellit *(Shën Anselmo).*

50. Ave Maria është Bota e Re, që ka rinovuar botën e vjetër".

Pesëdhjetëshja e Dytë.

51. Ave Maria është Vazoja e Fuqisë së Atit, e Mençurisë së Birit, e Mirësisë së Shpirtit të Shenjtë *(Shën Bernardi).*

52. Ave Maria është Qyteti Qiellor i të Bekuarve *(Shën Agostini).*

53. Ave Maria është Gjykata e Lartë për Drejtësinë për Shenjtët, në këmbët e së cilës ka patur vend Paqja; Ave Maria është Sovraniteti i të gjitha Mbretërive *(Shën Basilio).*

54. Ave Maria është Sundimi më i madh mbi fuqinë e errësirave *(Shën Pier Damiani).*

55. Ave Maria është Leje Kalimi për

ad coelum ducimur. Blesens[is]".

III. Quinquagena.

"56. Ave est *Providentia maxima*, qua Provinciae[399], ad magna bona disponuntur. Aug[ustinus].

57. Est quasi *Inspiratio prima Angelorum* pro humanitate Christi exaltanda, contra Luciferi superbiam. Bern[ardus].

58. Est *Spes prima*[400] *Patriarcharum*, conferens ad Incarnationem. Aug[ustinus].

59. Est *Regina Prophetarum*: ad quam causae Prophetiae sunt ordinatae. Hieron[ymus].

60. *Fides*[401] *Apostolorum*, qua mira sunt operati. Amb[rosius]".

V. PSALTERII.

I. Quinquagena.

"61. Ave est *Martyrum fortitudo*, qua

[399] **Në botimin e 1691 është: "Providentiae" (e Sigueresës).**

[400] **Në botimin e 1691 mungon: "prima".**

[401] **Në botimin e 1691 është: "Est Fides".**

të gjitha Mbretëritë, me të cilën shkohet në Qiell (*Blesense)*".

Pesëdhjetëshja e Tretë.

56. Ave Maria është kënaqësia maksimale e një Qyteti që gëzon burime të mëdha *(Shën Agostini).*

57. Ave Maria është Himni Ëngjëllor i Lavdërimit të Humanitetit të Krishtit kundër arrogancës së Luçiferrit *(Shën Bernardi).*

58. Ave Maria ka qenë Shpresa më e vjetër e Patriarkëve, që paratha Mishërimin[402] *(Shën Agostini).*

59. Ave Maria është Mbretëresha e Profecive: Asaj, në fakt, i adresohen të gjitha Profecitë *(Shën Xherolamo).*

60. Ave Maria është Besimi i Apostujve, nëpërmjet së cilit u benë gjëra të mrekullueshme *(Shën Ambroxhio)*".

RRUZARI I KATËRT.

Pesëdhjetëshja e Parë.

61. "Ave Maria është Fortesa e

---

[402] Referim i qartë për Gruan, e profetizuar në Zanafillën 3,15, që do ti shtypte kokën gjarprit.

cuncta devicerunt supplicia. Albert[us].

62. Est *Doctorum*[403] *scientia*: per quam se regulant et judicant. Dion[isius].

63. Est *Potestas Pontificum*, quam super Ecclesiae Sacramenta acceperunt: quatenus Incarnationem continet. Albert[us].

64. Est *Confessorum perseverantia*, in tribulationibus, dum ad regnum pertingerent. Raban[us].

65. Est *Vita Religiosorum*, qua mundo moriuntur conformiores Deo. Cassiod[orus]".

II. Quinquagena.

"66. Ave est *Gloria Sacerdotum*: per quam acceperunt in Corpus Domini veram et mysticam potestatem. Beda.

67. Est *Puritas Virginum*, qua Deo desponsantur, voluptates respuunt caeteras, angelice conversantes. Hieron[ymus].

68. Est *Mundi principium et regula*,

[403] **Në botimin e 1691 është: "Datorum" (e dhuratave).**

Martirëve, nëpërmjet së cilës ata triunfuan mbi të gjitha torturat *(Shën Alberto Manjo).*

62. Ave Maria është Shkenca e Doktorëve, nëpërmjet së cilës bëjnë dallimin dhe gjykojnë *(Shën Dionixhi).*

63. Ave Maria është Fuqia e Papëve, që ata morën për të mbajtur të gjallë mishërimin, nëpërmjet shenjave Sakramente të Kishës *(Shën Alberto Manjo).*

64. Ave Maria është këmbëngulja e Rrëfyesve në Vuajtjet, ndërsa arrijnë Mbretërine (*Shën Rabano Mauro).*

65. Ave Maria është Jeta e Fetarëve, që ngjiten tek Perëndija dhe vdesin në botë *(Kassiodoro)*".

Pesëdhjetëshja e Dytë.

66. Ave Maria është Lavdija e Priftërinjve: duke pas marrë një Fuqi autentike dhe mistike nga Trupi i Perëndisë *(Shën Beda).*

67. Ave Maria është pastërtia e Virgjëreshave, me të cilën janë martuar me Perëndinë, dhe i refuzojnë dashuritë e tjera, duke u ruajtur engjëllore *(Shën Xherolamo).*

68. Ave Maria është Direktiva e parë e

qua ad pauperes, divites, et [404] nobiles mensurare discitur. Bern[ardus].

69. Est *Tolerantia poenitentium*, per eam enim innumeri poententias peregerunt, et salvati sunt. August[inus].

70. Est *Auxiliatrix incipientum*.

71. Est *Robur proficentium*.

72. Est *Contemplatio perfectorum*".

Sponsus, cessante JESU, supplex agit gratias pro his cunctis; fateturque, vidisse JESUM, esse tanti, ut pro eo sit martyrium continuum usque ad iudicii diem non defugiendum.

Speciales agit gratias dicendi JESU: quod eadem illa S. Iacobus Maior olim revelarit S. Dominico, quando in Hispania pene ad mortem usque decumbebat: verum ea ex revelatione sic fuit spiritu, et corpore recreatus, ut protinus convaluerit.

[404] Në botimin e 1691 mungon: "et".

Botes, të mësosh të dallosh të Varfërit, të Pasurit dhe Fisnikët *(Shën Bernardi).*

69. Ave Maria është Durimi i të Penduarve për të soportuar pendime të panumërta për tu shpëtuar. *(Shën Agostini).*

70. Ave Maria është Ndihmësja e atij që është në fillimet.

71. Ave Maria është forca e atij që përparon në ecje.

72. Ave Maria është kënaqja e atij që arrin në perfeksion".

Bashkëshorti (i Ri), pasi mbaroi Jezusi, përkulet në falenderim për të gjitha ato fjalë, dhe dëshmoi se kishte parë Jezusin ashtu Madhështor, që për të ishte një martir i vazhdueshëm i pa mundur për tu takuar, deri ditën e Gjykimit.

Falenderoi gjallërisht Jezusin për fjalët e tij, që edhe Shën Domeniku i kishte patur në zbulesa nga Shën Xhakomo i Madhi, në Spanjë: ai ishte pothuajse pranë vdekjes, megjithatë, pas asaj Fanepsje u fuqizua shumë shpirt e trup, sa që shpejt u shërua.

Ikonë: Pranimi në Qiell i Marias së Shenjtë shek. XX.

Harku i Triumfit, Cherasco (Cuneo), shek. XVII, detaj i Zojës së Rruzarit.

CAPUT XI.
De Signo Praedestinationis, vel reprobationis Revelatio.

Sponsi novelli modus dicendi Angelicam Salutationem peculiaris erat iste: ***AVE Maria, o misericordisissima: pro nobis Virgo Mater Dei facta; gratia plena, Dominus tecum: benedicta tu in Mulieribus.***

Et benedictus Fructus ventris tui JESUS CHRISTUS, homo verus et verus Deus: pro peccatoribus natus, passus, resuscitatus, et Sacramentis honoratus; quem Virgo concepisti per Spiritum Sanctum, cum Gabrieli respondisti hoc verbum humillimum: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Amen.

Apparens ei aliquando B. Maria dictam formulam commendat, sibi esse pergratam: quod totidem pene excellentias Deiparae eximias, et singulares in ea continerentur, quot categorematicae voces.

Denique his Diva concludit, dicens: "Dulcis Sponse: secretum iam pandam tibi divinae Providentiae.

I. Scias, et secure intelligas, quod et sine

KAPITULLI XI

Zbulesa mbi shenja që i paraprijnë dënimit

Bashkëshorti i Ri e kishte bërë zakon ta recitonte Ave Marian në këtë mënyrë unikale: "Përshëndetje Shumë e Mëshirshmja Maria, Virgjëreshë e Nëna e Perëndisë, Topçe Hiri, Sundimtari është me Ty, e Bekuar je mes grave, dhe i Bekuar Fruti i Gjirit Tënd Jezu Krishti: Njeri i vërtetë dhe Perëndi i vërtetë, që, për mëkatarët, lindi, vuajti, dhe u ringrit, e jeton i lavdishëm nëpër shenjat e Sakramenteve

Ti, o Virgjëreshë, e ke konceptuar prej Shpirtit të Shenjtë, kur Gabrielit i je përgjigjur me përulësi pafund: Merreni Shërbëtoren e Perëndisë, të bëhet tek Unë sipas fjalës tënde. Amin".

Shume herë, duke ju paraqitur atij, Me e Shenjta Maria kënaqej me këtë lutje mirseardhjeje, çdo fjalë e së cilës mbante Perfeksionet e vetme dhe të shkëlqyera të Nënës së Perëndisë.

Dhe, pasi foli, (Maria Më e Shenjta) përfundoji keshtu: "Bashkeshort i Ëmbël, tani do të të spjegoj Sekretin e Sigurimit Hyjnor.

I. Njih dhe kupto, me siguri,

mora aliis patefacias: quod signum probabile est, et propinquum aeternae damnationis; Horrere, et attediari [405], et negligere Salutationem Angelicam, totius mundi reparativam.

II. Habentibus vero devotionem hanc [406], Signum est Ordinationis et Praedestinationis permagnum ad gloriam.

III. Propterea, qui tenet me in hac Salutatione, semper me teneat: donec ad me in Paradisum perveniat.

CAPUT XII.
De JESU CHRISTI Passione ineffabili Revelatio JESU.

I. Psalterium SS. Trinitatis mirifice conscientiam trepidantem confortat: errantem dirigit, et perficientem confirmat, Merito Domini nostri JESU CHRISTI, et beatissimae

---

[405] Ne botimin e 1691 eshte: “Attoediari”.

[406] Ne botimin e 1691 eshte: “ad Hanc”.

gjërat që (pastaj, edhe) ti do të duhet t'ja thuash pa vonesë të tjerëve.

(E din cila është) shenja e dukshme e rrugës që të çon në dënimin e përjetshëm?

Të kesh Ave Marian riprodhuesen e botës, me frikë, inat dhe neglizhensë.

II. Për atë që don Ave Marian, Ajo do të jetë shenja më e madhe e rrugës së shtruar për ecje drejt Lavdisë.

III. Sepse ata që bashkohen me Mua nëpërmjet Ave Marias, bashkohen me mua përgjithmonë, deri sa të më arrijnë Mua, në Parajsë.

KAPITULLI XII

Jezusi i zbulon (të Lumnueshmit Alano), Misteret e Pasionit të Tij.

I. Rruzari i Trinitetit Më të Shenjtë, për meritat e Zotit Tonë Jezu Krisht dhe të Virgjëreshës më të Lumnueshme Maria, ofron një ngushëllim të mrekullueshëm për ndërgjegjet e humbura: kush gabon rigjen Rrugën, dhe kush avancon në Virtyt inkurajohet (për të shkuar përpara).

Virg[inis] Mariae, qui conscientias fidelium floribus virtutem ornant, et fructibus donorum Spiritus Sancti foecundant.

Unde suavissimum, et mirabile, temporibus nostris revelatum, narro EXEMPLUM.

Quidam ad Psalterium Christi et Mariae, cum aliquando devotius oraret, raptus est in Spiritu, non naturaliter, nec phantastice, sed per veram Dei virtutem et Potestatem.

Quo in Raptu sentiebat se a Christo esse totaliter absorptum, et quasi in ipsum mutatum.

Sentiens in capite Coronam spineam; in manibus, et pedibus sensibiliter Domini JESU STIGMATA.

Proprium velle et nosse auferebatur ab eo; dabaturque ei velle, et nosse Christi: ut, secundum hoc, iam in coelo se esse videret: et seipsum tamen etiam orante [407] in terris intueretur.

Quod mirabile est homini: sed non illi, qui fecit mirabilia magna solus.

II. Illi Dominus JESUS, in Spiritu, sic aiebat: *"Tu, aliique complures, te maiores,*

[407] **Në botimin e 1691 është: "morante[m]" (banesë).**

Këto (Merita), në fakt, zbukurojnë ndërgjegjet e besimtarëve, të Luleve të Virtyteve, e i mbushin ato me Dhurata, Frytet e Shpirtit të Shenjtë.

Do t'ju tregoj, atëherë, një shëmbull shumë të ëmbël e të mrekullueshëm, të zbuluar në kohët tona.

Dikush, ndërsa ishte duke lutur me shumë devotshmëri Rruzarin e Krishtit dhe të Marias, për Hir dhe Dëshir të Perëndisë, u ndje i rrëmbyer, jo me trup e me mendje, por vetëm në shpirt.

Gjatë këtij rrëmbimi ekstatik ndjehej i asimiluar komplet tek Krishti, dhe pothuajse i ndryshuar në të, duke ndjerë mbi kokën (e tij) Kurorën me Gjemba, në duart dhe këmbët dhimbjen e Plagëve të Zotit Jezus.

Ndjente se si mendjen dhe vullnetin e vet ja kishin hequr, dhe i ishte dhënë Mençuria dhe Dëshira e Krishtit: i dukej se përfundimisht ishte në Qiell, por megjithatë, ai shihte vetveten mbi tokë, në qëndrim lutjeje.

Gjëra të jashtëzakonshme për njeriun, por jo për Atë, që, i vetëm kryen mrekullira të mëdha.

II. Atij, Zoti Jezus, ne Shpirt, i thotë kështu: Ti dhe shumë të tjerë në të shkuarën, ju është bërë zakon

dicere soletis: Ecce Dominus JESUS CHRISTUS tantum per medium diem sostinuit passionem: et, cum Deus esset, facile id facturus erat.

Quin graviora longe sustinere potuisset, si voluisset; non tamen fecit.

Nos vero servi eius, annis multis gravissime tribulamur a mundo, carne, diabolo: nec sumus Deus, aut ferrei.

Cur ergo tantilli tanta, tamque diuturna patimur: cum Christus exiguo spatio passionem complerit?

Veni ergo, et vide, quae tibi ostenduntur".

Dixit.

Et ecce subito erant in regio palatio: inque cubiculo regali.

Hic aderat puella ineffabilis ab decore, modesta [408] , omnique virtute: et coram ea Angelus Gabriel, respondente: *"Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum".*

Eodem instanti verborum

[408] **Në botimin e 1691 është: "modestia" (nderimi, rezervimi).**

të thoni: - Ja, Zoti Jezu Krishti vetëm për një gjysëm dite zgjati Pasionin, dhe, meqenëse ishte Perëndi, ishte lehtësisht i aftë ta bënte atë.

Në të vërtetë, nëse donte, mund të kishte duruar edhe gjëra më të rënda; megjithatë ai nuk e bëri.

Ndërsa Ne, shërbëtorët e Tij, për shumë vjet, në mënyrë shumë të rëndë, jemi torturuar nga bota, nga mishi, nga djalli; dhe nuk jemi Perëndi, dhe sjemi të bërë prej hekuri.

Ndërsa ne të varfrit vuajmë prova të panumërta dhe të vazhdueshme, Krishti e ka kryer Pasionin ne një interval të shkurtër kohe.

Hajde pra, dhe shiko gjërat që po të tregoj".

(Kështu) tha, dhe ja, papritur, u gjendën në një Pallat Mbretëror, në Dhomën e Mbretit.

Këtu qëndronte një Çupë me një bukuri të patreguar, Përulësi, dhe çdo Virtyt, dhe përpara saj ishte Ëngjëlli Gabriel, të cilit Ajo i thotë: "Ja shërbëtorja e Zotit, u bëftë me Mua sipas Fjalës Tënde".

Në të njëjtin çast, që Ajo mbaroi

completorum, suis ille sponsus oculis, sole tunc clarioribus, intima Virginis Mariae viscerum penetralia perspiciens subito factum Puellum vidit minimae qualitatis, instar aviculae parvulae, se a cunctis membris absolutissime perfectum hominem.

Monente JESU, *vide diligenter*: videbat in qualibet puelluli parte totum inesse mundum: ac rursus in mundi parte qualibet intra puellum esse Ierosolymam urbem, in qua passus fuit.

Atque tunc, et exinde continuo puellus tantillus aliter non est passus: quam sub extremum vitae patiebatur.

Et aiebat: *"Sic a principio meae Conceptionis ad horam usque mortis, continue cruciatus pertuli pro te, et cunctis Adae filiis.*

Vide porro diligenter".

III. Et illico videbat puellum JESUM in Cruce suffixum: quae ad arboris instar

së thëni këto fjalë, Bashkëshorti (i Ri) perceptoi në atë çast, që sytë e vet ishin bërë më të ndritshëm se dielli, dhe ja dilnin të arrinin me shikim brenda Gjirit Mëse të Pastër të Marias së Virgjër: dhe ai pa që ishte konceptuar papritur një bebe, shumë i vogël në formë, i ngjashëm me një zog të sapo lindur, tashmë i formuar perfekt në të gjitha gjymtyrët e tij.

Dhe Jezusi i tha: "Shiko me kujdes".

Ai shikonte foshnjen të mbante në njerën dorë botën, dhe dukej se ai fiksonte qytetin e Jeruzalemit, në të cilin ai vuajti.

Dhe shikonte foshnjen vuajtëse, sikur tashme vuante Pasionin.

Dhe (Jezusi) i tha: "Shiko si kam vuajtur tortura të vazhdueshme për ty dhe për të gjithë bijtë e Adamit, që nga Konceptimi im, deri tani në Vdekjen (time). Shiko, tani, me kujdes:

III. Dhe, në këtë çast, ai pa foshnjen Jezus të varur në një pemë kryqi

Ikonë: Pranimi në Qiell i Maria SS., shek. XX.

Afresk i përkushtuar i Zojës se Rruzarit, Cherasco (Cuneo).

immensae stabat, spectaculo tam miserando, ut ex Crucifixi compassione omnis creatura, non solum naturalis, sed et coelestis emori posse videretur.

Tunc ea spectanti aiebat Jesus: *"En quanta pro te pertuli.*

Scias, aliisque praedices:

1. *Ego pro quolibet peccato particulari continue, et distincte sic passus sum: tamque acerbe, ut si vitae mihi fuissent tot, quot in terris animata degebant, tot omni momento potuissem mortibus extingui, nisi Deus vitam mihi sustentasset.*

2. *Patiebar item ea pro omni bono tuo, virtute, et ordinatione per Ecclesiam instituenda.*

3. *Item pro quolibet dono gloriae singulis promerendo tanta sustinebam.*

Ut si, quot sunt arenae*[409] *usquam, quot in coelo stellae, tot totae* [410] *mihi suppetissent, et singulae tamen vitae fuissent, sicut Angelorum, immortales: extingui nihilominus potuissem quovis instanti: ni me Dei potentia conservasset.

RATIO.

[409] **Në botimin e 1691 është: "arena".**

[410] **Në botimin e 1691 mungon: "totae".**

shumë të madhe, dhe spektakli ishte kaq i dhimbshëm, saqë u duk se lëvizi çdo krijese tokësore dhe qiellore, nga dashuria e Kryqëzimit.

Atëherë, ndërsa ai admironte ato gjëra, Jezusi tha: "Shiko sa gjëra kam vuajtur për ty.

Shpallja të tjerëve këtë që ke parë:

1. Une, për çdo mëkat më vehte vuaj gjithmonë kështu; dhe është një Vuajtje shumë e tmerrshme, sikur unë të kisha patur shumë jetë, sa ç'janë krijesat që jetojnë mbi tokë, dhe po kaq herë të vdisja në këtë mënyrë, nëse Perëndija do të më dërgonte në tokë.

2. Une i kam vuajtur ato gjëra për Dashurinë tënde, për të krijuar një Priftërim të Shenjtë për Kishën.

3. Une kam vuajtur kaq shume tortura për të merituar prej të gjithëve dhuratën e Lavdisë.

Dhe nëse do të kisha mundur të disponoja aq jetë, sa ç'janë njerëzit në tokë dhe në qiell, (pra, kaq jetë) sa ç'janë kokrrat e rërës së detit dhe yjet në qiell, do të doja të vdisja në çdo moment, nëse Ati Perëndi do të ma kishte lejuar.

Don të dish arësyen?

Quia verbum Dei in me quantum erat, tantum amabat, salutem, et dolebat perditionem singulorum, et maxime offensam Dei.

Is tamen ingens dolor fui*[411] *ligatus sic, ut non redundaret in corpus meum, nisi quantum ad assumptos a me communes defectus: et quantum sinebat Divinitas.

Sicut enim gloria mea erat ligata, ne in corpus meum redunderat: sic et poena.

Utque gloria, sic, et poena illi aequabatur, itemque Merita mea, et Virtutes".

IV. Interea, videns haec, et audiens, tametsi intra se Christum sentiret.

Simul tamen, et se intra Christum sentiebat: sed sicut regulatum, et motum.

Ad arborem Crucis accessit propius.

Et ecce in momento sensit, nesciens quomodo, se esse intra B. V. Mariae Claustrum, ceu templum: hic totus mundus

[411] **Në botimin e 1691 është: "fuit" (ishte).**

Sepse unë, për sa kohë jam Fjala e Perëndisë, dua pafund shpëtimin, dhe me dhimbet secili që përfundon në humbje, dhe (vuaj) edhe më shumë, për fyerje Perëndisë.

Dhe vuajtja është kaq shumë e ngjitur me Personin Tim Qiellor, saqë kurrë s'do të mbarojë, përderisa kam marrë përsipër gjynafet e botës.

Kështu atëherë Lavdija dhe Vuajtja janë të lidhura me Personin Tim, deri në Mbushje.

Dhe Vuajtja shkon baraz me Lavdinë Time, po sikurse Meritat e Mia dhe Virtytet e Mia".

IV. (Bashkëshorti i Ri) shikonte dhe dëgjonte, sikur brenda vehtes të fliste Krishti; në të njejtën kohë, ndjehej i tërhequr dhe i gravituar drejt (Kryqit) Krishtit.

Kur qe pranë Pemës së Kryqit, (Dhëndri i Ri) ndjeu, papritur, pa kuptuar se në ç'mënyrë, që (ai skenar gjigand) ishte mbyllur brënda të Lumnueshmes Virgjëreshës Maria, si në një Tempull.

clarior et pulchrior cernebatur, quam in se ipso.

Audit Puellum in Cruce clamantem: *"Miseremini mei, o filii Adae: pro quibus sic patior".*

Nunc oro universos haec audituros, per Domini JESU CHRISTI passionem; ut, quae subiicientur, sinceris mentibus capiant, contra mala praesentia et proxime instantia; ne[412] improvisi obruantur.

Ecce:

SCHEMA PSALTERII.

V. Arbor stabat infinitae magnitudinis, omnibus plena fructibus, et in ea Beati omnes.

Trifurcata uno e trunco dividebatur triramis.

Quisque trium ramus, erat rursum quinqueramis: et in singulis Puer crucifixus, qui sic spectanti loquebatur: *"Ecce, quae, quantaque patior.*

Sed intellige, quae cernis Incarnationi meae TRIA inerant INFINITA:

[412] **Në botimin e 1691është: "nec" (as).**

Pamja kishte një bukuri dhe shkëlqim të paimagjinueshëm!

(Dhëndri i Ri) dëgjonte Foshnjen (Jezus), që nga Kryqi Lutej: "O bijtë e Adamit, kini mëshirë për mua!

Jeni ju arësyeja që vuaj kështu".

Tani, ju të gjithë që dëgjuat këto gjëra, ju kërkoj për Pasionin e Zotit Jezu Krisht: mirëprisni me zemër të vertetë gjerat që do t'ju thuhen më poshtë, për ti ikur të keqijave të papritura të tashme dhe të afërta që do të vinë.

Ja:

ZBRITJA E RRUZARIT

V. Unë pash një Pemë me madhësi të pafundme, plot me të gjitha Frutat, dhe, mbi atë, ishin ulur të gjithë Shenjtët.

Nga trungu i pemës ngriheshin Tre Degë, secila nga të cilat, ndahej në Pesë Degë të tjera, dhe në mes të atyre qëndronte i Kryqëzuar Vogëlushi (Jezus), që, mua që asistova, më tha: "Ja cilat dhe sa gjëra Vuaj Unë.

Shiko Vuajtjet pafund, jo vetëm duke u nisur nga Mishërimi, por në Tre Shkallë:

1. ***Essentia, seu Dei verbum.***

2. ***Unio hypostatica naturae finitae ad infinitam.***

3. ***Et Potestas gratiae, ac gloriae.***

Secundum quoque[413] ***horum, ab instanti Conceptionis meae erant tres crucifixiones infiniti cruciatus.***

1. ***VERBI, quo ad Desiderium et voluntatem infinitam satisfaciendi Patri, ex infinito in homines Amore: adeo, ut si Deus esset mortalis potuisset*** **mori infinities, si voluisset.**

At quia Deus mori non potuit: ideo vel sic in ME voluit mori, quantum licuit, amore vestri.

O homnites, talem nec agnoscitis amorem?

Vos igitur pii omnes attendite, si est dolor et amor, sicut dolor et amor meus!

[413] **Në botimin e 1691 është: "quodque" (secili).**

1. (Vuajtjet) e të qenit (Perëndi), kur unë isha (para Mishërimit) Fjala e Perëndisë;

2. (Vuajtjet) e Bashkimit Mistik apo Hypostatik të natyrës njerëzore me natyrën hyjnore.

3. (Vuajtjet) e Ringjalljes së Hirit dhe të Lavdisë[414].

Nga çasti i Konceptimit Tim, ishte sikur isha Kryqëzuar tre herë:

1. Si Fjala (e Perëndisë), (Unë Vuaja) në Dëshirën dhe në Vullnetin pafund për të korigjuar Atin, për shkak të Dashurisë pa fund për njerezit.

2. Dhe kjo në të tillë pike që, nëse (para mishërimit, Fjala) e Perëndisë do të kishte mundur të ishte një krijesë, do të kishte dashur të vdiste pafund herë, nëse do të kishte mundur.

Por meqenëse (Fjala e) Perëndisë nuk mund të vdiste, prandaj kështu desha të mishërohem, për të vdekur për Dashurine tuaj.

3. O njerëz, përse nuk besoni në këtë Dashuri?

O ju të gjithë që më doni, jini te devotshëm, konsideroni nëse ekziston vallë një Dhimbje e një Dashuri, si Dhimbja dhe Dashuria ime.

---

[414] Kjo Vuajtje e trefishtë nënvizon 15 Misteret e Rruzarit.

VI. I. QUINQUAGENA, ad Infinitatem Passionis Dominicae EX VERBO ortam oranda.

***ARBOR haec magna est Oratio Dominica, et Angelica Salutatio: Rami quinque sunt: utriusque priores quinae dictiones ex relatione Christi Domini*[415].**

I. RAMUS: AVE. *"Quia pro liberatione vestra ab omni,* *Vae maledictionis EVAE*, ***ecce SIC morior in Cruce inde a conceptione.***

Morior, *Pater vester*, ***per et Creationem, et hanc Recreationem.***

Iam omnium patrum qui fuerunt, sunt, erunt, amores coniungantur; mei tamen affectus partem nec minimam attingent.

Et eum sceleribus adhuc crucifigitis, cui oratis, PATER NOSTER".

II. RAMUS: MARIA. "Quia et pro Mariae salute, et pro mundi Illuminatione**, sic patior**

[415] **Në botimin e 1691 mungojnë fjalët: "ex relatione Christi Domini".**

VI. *Pesëdhjetëshja e Parë.* Të recitosh për Pasionin e pafund të Zotit, përsa Ai është Fjala e Perëndisë.

(Dhëndri i Ri) shikonte atë Pemë me madhësi gjigande, të përbërë nga Ati Ynë dhe nga Ave Maria: pesë Deget ishin pesë fjalët e para të dy lutjeve (sipas Zbulesës së Jezusit)*.*

***Dega e Pare*: *"Ave".* "Ja, kështu unë vdes në Kryq, që në momentin e parë të konceptimit tim, për çlirimin tuaj nga problemet e mallkimit të Evës.**

Vdes unë, Ati juaj, që (ju ka gjeneruar) me krijimin dhe me shëlbimin.

Të paraqiten këtu me dashurinë e tyre, të gjithë etërit e tjerë, ata që ishin, që janë e që do të jenë: ata, sigurisht, nuk do të arrijnë as pjesën me minimale të Dashurisë sime.

Mos e kryqëzoni më atë me mëkatet, por luteni atë me: *"Ati Yne*".

***Dega e Dytë*: *"Maria".* "Ja, kështu unë Vuaj i kryqëzuar, duke u nisur nga Përshëndetja (e Engjëllit) drejtuar Marias, kur (hyra tek Ajo)**

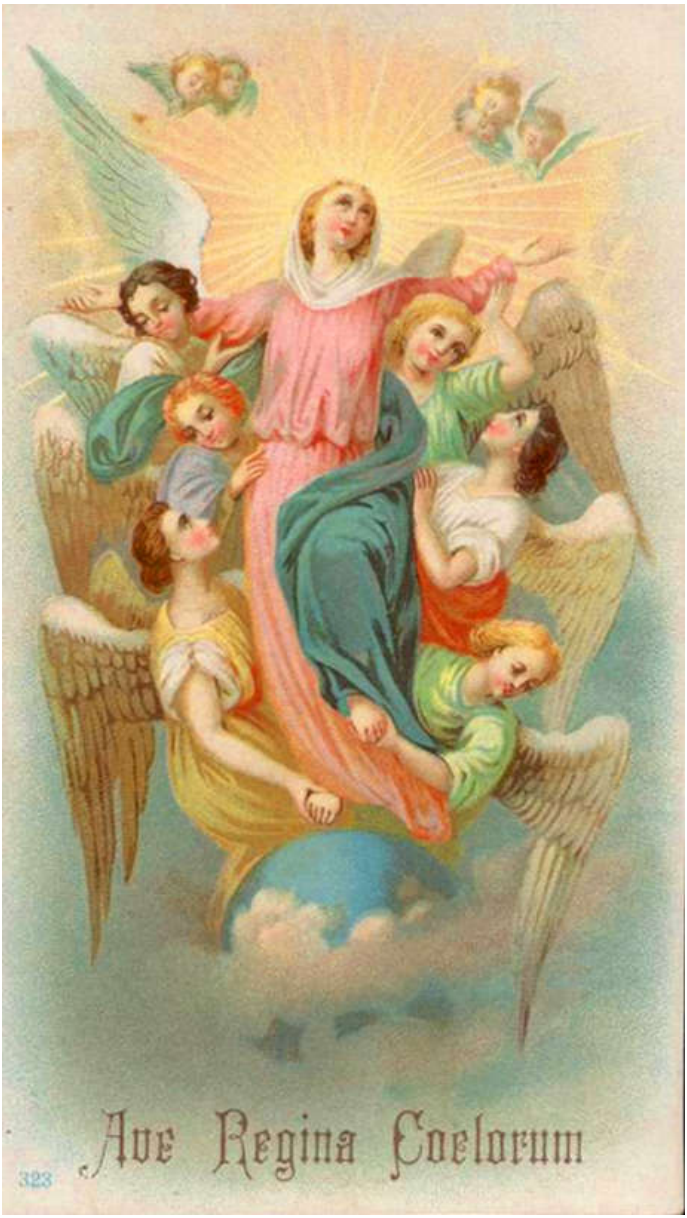

Ikonë: Pranimi në Qiell i Maria SS., shek. XX.

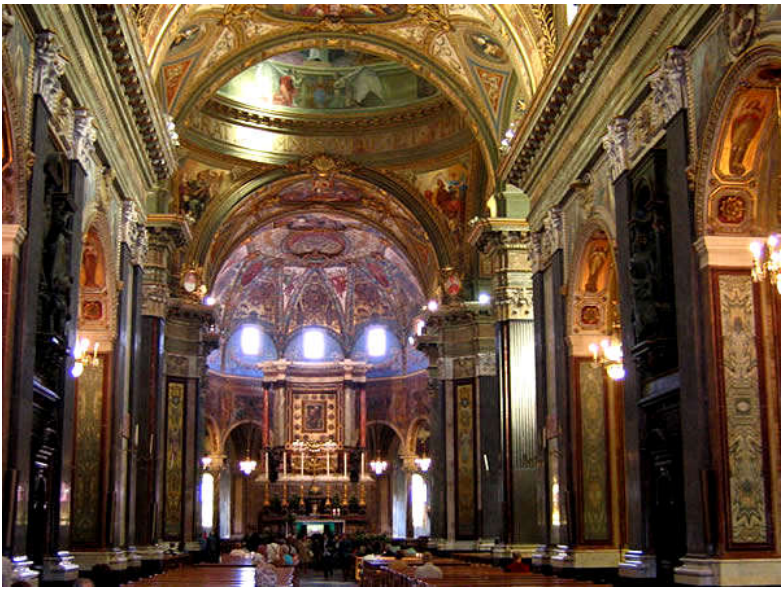

Dy nga vendet infinit te kultit të dedikuara Zojës së Rruzarit: Santuari i Pompeit (shek. XIX), dhe Faltorja e Rruzarit në Kishën e Shenjtëve Filippo e Giacomo (shek. XVII), a Naso (Messina).

Crucifixus.

Quis? *Ens entium*, ***cui oratis: QUI ES, existens in omnibus per Essentiam, praesentiam, potentiam, verius quam anima vestra in vobis existat.***

Iam mors corporis sit dolorosa, quanto plus animae?

Et mea infinities acerbior est.

Et ubi vestra compassio?".

III. RAMUS: GRATIA. ***"Quia ad gratiam orbi impetrandam crucifixus sum, SIC dolorose et amorose.***

Quis? Lux et gloria coelorum, cui oratis: IN COELIS.

Qua morte? Si coelorum mors esse posset: omnia viventia extinguerentur.

Ego plus vitae sum vestrae necessarius: Ego plus igne amoris in vos exaestuor [416] ***quam, si creata omnia unus ignis forent, aestuare is posset.***

Et quae vestra redamatio?".

IV. RAMUS: PLENA. ***"Quia plenissima***

[416] **Në botimin e 1691 është: "exaestuo".**

me Dritën time, në mënyrë që Unë, që jam Qënia e qënieve (të shpëtoja) botën.

Për këtë mu lusni me: *"Qui es" (kush je ti)*, sepse Unë Jam ekzistent në të gjithë, në Qenien, në Prezencën dhe në Aftësinë, akoma më ngjitur se sa shpirti juaj banon tek ju.

Nëse tashmë vdekja e trupit është për të gjithë e dhimbshme, akoma më shumë është ajo e shpirtit, (vdekja) ime ka qenë infinit herë më shumë zemërthyese.

Dhe ku është Dhimbshuria juaj?".

***Dega e Trete*: *"Gratia" (Hir).* "Unë kam qenë Kryqëzuar kryesisht për Dashuri, në mënyrë që të fitoja Hirin e botës.**

Kush jam Une?

Drita dhe Lavdia e Qiejve, te cilit lutjuni: *"In Coelis" (në qiell)*.

Dhe çfarë Vdekje! Po të mund të ndodhte vdekja e Qiejve, të gjitha qeniet e gjalla do të vdisnin: por unë jam ende shumë i nevojshëm për jetën tuaj.

Unë kam marrë flakë nga Zjarri i Dashurisë për ju, akoma më shumë se sa sikur të gjitha gjërat e krijuara të digjeshin në të njëjtin zjarr.

Dhe, ku është shkëmbimi juaj?"

***Dega e* Katërt: *"Plena" (i plotë)*. "Gjatë**

cum infinitate doloris, amoris ac meriti crucifixus patior, ad removendam vestram *inanitatem a bonis*, ***atque donandam*** *plenitudinem* ***meam gratiae et gloriae.***

At quis? Sanctus Sanctorum, cui orates: SANTIFICETUR.

Qua morte?

Iungite omnium martyrum, omnium viventium mortes, cruciatus et cruces in unam; nulla tamen erit similis ad infinitum comparatio.

Bestiae discruciatae et morienti compatimini: ubi compassio mei?".

V. RAMUS: DOMINUS. ***"Quia ad hominum*** *liberationem a servitute diaboli; ad acquisitionem regni et dominii****.***

Sic patior.

Quis?

Dominus vester nobilissimus, liberalissimus, amabilissimus, cui dicitis: NOMEN TUUM; cui omne genuflectitur, in quo et baptizati estis, et nomen habetis ac donum Christianum, et inscriptionem in Libro vitae.

Qua morte?

Kryqëzimit vuajta kalim pafund dhimbjesh, për të merituar Dashurinë e Perëndisë, për t'ju larguar nga kotësia e pasurisë dhe për t'ju dhuruar Bollëkun Tim të Hirit e të Lavdisë.

Kush jam Unë?

Shenjti i Shenjtëve, të cilëve i luteni: *"Sanctificetur" (u shenjtëroftë)*.

Dhe çfarë Vdekje!

Nëse do të kishin vdekur të kryqëzuar mbi Kryq, në të njejtin çast, të gjithë Martirët e Shenjtë, do të kishte qenë infinit herë e pakrahasueshme vdekja e tyre, respektivisht të Times.

Nëse keni mëshirë për një kafshëz që vuan dhe që vdes, përse nuk keni dhimbsuri për Mua?".

***Dega e Pest*ë: *"Dominus"(Sunduesi)*. "Une kam vuajtur për të çliruar njerëzit nga skllavëria e Djallit, dhe për të realizuar Mbretërinë e Zotit.**

Kush jam Unë?

Zoti juaj më Fisnik, më Liberal, më i Dashur, të cilit i thoni: *"Nomen Tuum" (Emri Juaj)*, përpara të cilit çdo gju përkulet, në (emër) të të cilit edhe jeni pagëzuar, duke marrë dhuratën të quhemi të Krishterë, nëpërmjet regjistrimit në Librin e Jetës.

Dhe çfarë është vdekja!

Nullis unquam effabili, etiam Angelorum omnium linguis.

Et vos me in Cruce lamentatem non auditis?

Miseremini mei, saltem vos amici mei.

Videte cruciatus et mortes una in morte, et cruciatu meo innumeros.

Numerate tamem aliquos.

Pro decem praeceptorum Dei violatione vestra, et impletione mea sic in quolibet quinque ramorum crucior: ecce quinquaginta cruciatus ac mortes, infiniti amoris, doloris et meriti.

Cur igitur ad minus Angelicis Salutationibus quinquaginta me in Psalterio dignamini: sic me redamatis?

Sic, mihi condoletis: ita mecum commeremini vobis? Et quomodo mecum conregnare et congaudere poteritis?".

VII. II. QUINQUAGENA, ad infinitatem Passionis Dominicae ex UNIONE hypostatica ortam, oranda.

Attende nunc modos, et fines meae

Asnjë fjalë, as nga ato të krijesave engjëllore, kurrë nuk mund ta shprehin atë plotësisht.

Dhe ju, nuk dëgjoni që Une Ankohem mbi Kryqin?

Kini mëshirë për mua të paktën ju, miqtë e mi.

Shikoni Plagët e të Kryqëzuarit që ka vdekur, dhe vuajtjet (e Tij) të panumërta!

Provoni ti numëroni Ato!

Jam kryqëzuar mbi këto pesë degë, për të riparuar fyerjet tuaja ndaj Dhjetë Komandimeve të Perëndisë.

Ja, Pesëdhjetë Plagët e dhimbshme të Kryqëzimit janë shprehje e Dashurisë Sime të Pafund për ju.

Përse pra nuk e shpërbleni (këtë Dashuri) të paktën me Pesëdhjetë Ave Maria?

Kështu më doni ju mua?

Kështu provoni ju dhimbje për mua?

Kështu dëshironi ju të vuani sëbashku me mua?

Dhe si mund të mbretëroni dhe gëzoni sëbashku me Mua?"

VII. *Pesëdhjetëshja e Dytë*. Të lutem për Pasionin e Zotit, që ishte i pakufizuar, për shkak të Bashkimit Perëndi-Njeri, Hypostatik.

Ndjeji, tani, vuajtjet pafund të Kryqëzimit tim, për shkak të

Crucifixionis ex Unionis factae modis.

I. RAMUS: TECUM. "En VERBUM INCARNATUM hic Crucifixum: ut mundus haberet *Secum DEUM****, fixum, profugato Diabolo.***

Quod Verbum?

Cui oras: ADVENIAT REGNUM TUUM.

Rex Regum est.

Qua morte morior?

Ineffabili, inaestimabili, incessabili usque ad finem mundi.

Si servus morti Domini, aut Regis non compatiatur, proditor aestimatur: et mihi quis debite compatitur?

Plerique adhuc me denuo saepius crucifigunt".

II. RAMOS: BENEDICTA. ***"Hic patior ratione*** *Unionis factae Homini*[417] *cum Deo****: ut genus humanum reciperet*** *benedictionem****.***

Sed quis?

*Dominus Libertatis****, a quo recepistis libertatem filiorum Dei Naturalem, Moralem, Spiritalem, cui oratis: FIAT VOLUNTAS TUA.***

[417] **Në botimin e 1691 është: "Hominis".**

Bashkimit Hypostatik (të Natyrës Njerëzore me atë Hyjnore)".

***Dega e Parë*: *"Tecum" (Me Ty)*. "Fjala e Mishëruar është Kryqëzuar këtu, në mënyrë që bota të ketë me vehte Perëndinë e Kryqëzuar, që ka bërë Djallin t'ja mbathë në të katra.**

Kush është Fjala (e Perëndisë)?

Ai për të cilin ti thua: *"Adveniat Regnum Tuum" (Ardhtë Mbretëria e Tij)*.

Ai është Mbreti Suprem.

Dhe çfarë Vdekje!

E Patregueshme, Mëse e Çmueshme, E Pandërprerë, deri në fund të botës.

Nëse një shërbëtor përpara vdekjes së padronit ose të Mbretit nuk do të provonte dhimbje, a nuk do të konsiderohej ndoshta si një jo i besës?

E kush provon po kaq dhimbje për Mua?

Janë të shumtë ata që ende më kryqëzojnë pa pushim".

***Dega e Dytë*: *"Benedicta" (i Bekuar)*. "Unë vuaj këtu (mbi Kryq), për shkak të Aleancës së ndodhur ndërmjet Njeriut dhe Perëndisë, në mënyrë që njerëzia të mund të marrë Bekimin.**

Kush jam Unë?

Unë jam Zoti i Lirisë, nga ku keni marrë Lirinë e Fëmijëve të Perëndisë Personalisht, për Veprim dhe si Qenie, për të cilin ju kërkoni: *"Fiat Voluntas Tua" (Le të Bëhet Vullneti Jot)*.

Qua morte?

Quantam velle non possent omnes creatae omnium voluntates conjunctae in unam.

Vae iis, qui Liberatorem ingrati non honorant?

Qui exhonorificant?

In gehenna sub daemonibus aeternum servient".

III. RAMOS: TU. ***"Hic patior ratione*** *Unionis facta*[418] *Dei cum homine*: ***ut Divinitas hominibus clare*** *demonstrata* ***innotesceret.***

Quis homo patior?

Motori unitus primo, danti omnibus motum: quo cessante perirent omnia, cui oratis: SICUT IN COELO.

In quo primum est motor omnium mobilium.

Qua passione?

Si cui ab orbis initio ad finem forent omnia coeli fulmina, tonitrua, tempestates sustinendae; nil tamen ad meae id poenae minimum foret".

IV. RAMOS: IN MULIERIBUS. ***"Hic patior***

[418] **Në botimin e 1691 është: "factae".**

Dhe çfarë vdekje! Kishte një intensitet të tillë dëshire, saqë edhe sikur të gjitha vullnetet e krijuara të mund të bashkoheshin në një vullnet të vetëm, nuk do ta barazonin atë kurrë.

Mjerë ata që, mosmirënjohës, nuk nderojnë Çliruesin!

Mjerë ata që e nëpërkëmbin Atë!

Do të jenë, në përjetësi, Skllevër të demonëve të Ferrit".

***Dega e Tretë*: *"Tu (Ti)".* "Unë vuaj këtu (mbi Kryq), për shkak të Beselidhjes që u bë ndërmjet Perëndisë e Njeriut, në mënyrë që Perëndija ti manifestohej hapur njerëzve.**

Cili Njeri ka vuajtur?

Ai që është në Unitet me (Perëndinë), me Motorrin e Parë, me Atë që i jep Lëvizjen të gjitha gjërave, dhe pa të cilin, do të humbisnin të gjitha gjërat.

Ai është Ai të cilit i luteni: *"Sicut in Coelo" (Si në Qiell)*.

Në (Qiell) banon Motorri i Parë i të gjithë të gjallëve.

Dhe çfarë Pasioni! Edhe nëse dikush, nga fillimi i botës deri në fund, do të mund të zëvendësonte të gjitha shkreptimat, bubullimat, stuhite e qiellit, ai nuk do të barazonte dot as pjesën minimale të Pasionit Tim".

***Dega e Katërt*: *"In Mulieribus" (Mbi Gratë)*. "Unë**

Ikonë: iRruzari i Marias, shek. XX.

Luciano Borzone, Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun dhe Santa Caterina da Siena, 1626.

ratione *humanae naturae cum Divina unitae****.***

Ut amabilem misericordiam mererer mortalibus.

Quis?

Qui terram supportat, e terra omnes format, cui dicis: ET IN TERRA.

Qua morte?

Si quam a[419] singulis, quae in terra sunt, pati oporteret, ab igne exustionem, submersione ab aqua, etc., arrosionem a corvis, dilacerationem a feris, etc., idque ad finem orbis: nihil ad passionem foret meam.

Ideo immites, non compassi sponte mihi, devorabuntur cum Dathan et Abyron; incendentur cum Sodoma etc.”.

V. RAMOS: ET BENEDICTUS. “Hic patior Homo Deus quasi maledictus**: ut cunctis** octo Beatitudines **commererer.**

Quis?

Mundi totius nutricius, et singulorum, cui oratis: PANEM NOSTRUM QUOTIDIANUM.

Qua morte?

Si omnes omnium fames, sitesque una

[419] **Në botimin e 1691 është: “e”.**

Vuaj këtu (mbi Kryq), për shkak të Aleancës ndërmjet Natyrës njerëzore dhe Asaj Hyjnore, meqëllim që të fitoja për të vdekshmit Dashurinë e Mëshirshme.

Kush jam Unë?

Unë jam Ai që mbështes botën dhe të gjitha plazmat që krijohen nga pluhuri, të cilit i thoni: *"Et in terra" (dhe ne tokë)*.

Dhe çfarë Vdekje! Edhe nëse të gjitha gjërat e tokës do te digjeshin, të mbyteshin në ujë, të coptoheshin dhe shqyheshin nga korbat dhe egërsirat, etj., dhe kjo gjë të bëhej (nga fillimi) deri në fund të botës, s'do të ishte asgjë përballë Pasionit tim.

Ai që do të ishte kaq çnjerëzor sa të mos donte të rrinte pranë Meje në Pasionin Tim, do të përpihej nga toka, si Dathan-i e Abiro-i; do të digjej si Sodoma, etj.".

***Dega e Pestë*: *"Et Benedictus" (dhe i Bekuar)*. "Unë vuaj Mallkimin, që Jam Njeri Perëndi, për t'ja bërë të merituara të gjithëve tetë Lumturitë.**

Kush Jam Unë?

Unë Jam Ai qe i dha mbështetje çdo krijese të botës, të Cilit i kërkoni : *"Bukën Tonë të Përditshme"*.

Dhe çfarë Vdekje! Edhe nëse do të duroheshin

forent animabus perpetiandae adusque finem mundi, nil ad meum sitis cruciatum.

Et non compateris Nutritori tuo?

Tu igitur mihi pro iis alteram Quinquagenam, infinitosque cruciatus meos reduc minimum ad eum considerationis numerum ac modum: quia in iis quinque modis, finibusque Crucifixionis passus, ac mortuus sum, ad promerendas hominibus Decem Virtutes**: scil[icet] Theologicas tres: Fidem, Spem, Charitatem; Cardinales quatuor: Prudentiam, Iustitiam, Temperantiam, Fortitudinem; Morales tres alias: Humilitatem, Laetitiam Spiritalem, Liberalitatem in Deum et egenos."**

VIII. III. QUINQUAGENA ad Infinitatem Passionem Dominicae, ex ANIMA CHRISTI ortam, oranda.

Ecce fili: tristis est anima mea usque ad mortem: mortem autem Crucis; idque inde a conceptione mei, *in parte inferiore: nam superior semper in Visione beata fuit, contrarii*

një herë të vetme të gjitha uritë dhe etjet e të gjitheve (të gjallëve), deri në fund të botës, s'do të ishte asgjë krahasimisht Etjes që pata kur isha i Kryqëzuar.

Përse nuk keni pak dhimbsuri për atë që ju mbështet?

Ti, pra, më ofro, në emër të të gjithëve, Pesëdhjetëshen e Dytë, për Vuajtjet e mia pafund, me atë sasi shumë të vogël (Ave Maria, në pesë Misteret e Dhimbshme).

Duke qenë se, pesë ishin Vuajtjet që durova në Kryqëzim deri në Vdekje, për ti bërë të meritueshme për njerëzit Dhjetë Virtytet, ose tre (Virtytet) Teologjike: Besimi, Shpresa dhe Bamirsia; katër (Virtytet) Kardinale: Maturia, Drejtësia, Përmbajtja, Qëndrueshmëria; dhe tre (Virtytet) Morale: Përulja, Gëzimi Shpirtëror, Dashuria e Perëndisë për të vegjlit".

VIII *Pesëdhjetëshja e Tretë*. Për tu lutur për pafundësinë e Pasionit të Zotit, të vuajtur nga Krishti në Shpirt. "Shiko, o bir, i trishtuar është Shpirti Im deri në Vdekje, dhe deri në Vdekjen në Kryq.

Dhe ky (trishtim), që nga Konceptimi Im, vinte nga thellësia e Shpirtit, ndërkohë që Majat (e Shpirtit)

incapax.

Causa doloris mei infinita erat charitas, gratia, et Virtus; pietas et odium peccati.

Voluit autem Anima mea se per omnia conformare Verbo et Unioni**; quibus contendebat compati, quantum** possibile [420] erat Voluntati**.**

Unde vicissim a Verbo causabatur in anima dolor infinitus, quem infinita capiebat Voluntas mea, plura vel maiora usque pati appetens.

Iam Fines Passionis intellige plures.

I. RAMUS: FRUCTUS. ***"En passum*** *ob acquirendos mundo Fructus XII****, ut sunt: Gaudium, Pax, Patientia etc.***

Quis? Largitor omnium, cui oratis: DA NOBIS HODIE.

Qua Passione?

Si omnia tyrannorum omnium ingenia conflata cruciatus varios excogitarent et diros: ii tamen ad meos nihil forent.

[420] **Në botimin e 1691 është: "possibili".**

gëzonin prej Vizionit të Bekuar, duke mos mundur të ndodhë ndryshe.

Kapaciteti Im pa fund për të vuajtur i detyrohej Virtyteve (të Mia pafund): Bamirësisë, Mirënjohjes, Dhimbsurisë dhe Urrejtjes ndaj Mëkatit.

Shpirti Im ishte shumë ngushtë i lidhur me Natyrën Time Hyjnore, saqë mund të duronte përtej çdo kufiri, vuajtjen.

Në fakt, dhimbja pa fund që Fjala ndjente në Shpirtin e Saj, barazonte atë që mund të mbante Vullneti im pafund, duke mos qenë e mundur me dëshiruar me vuajtur gjëra më të larta.

Vetëm tani do të mund të kuptosh Lartësitë e Pasionit".

***Dega e Parë*: *"Fructus" (Fruti)*. "Kam vuajtur Pasionin për ti fituar botës të dymbëdhjetë Frutat, që janë: Gëzimi, Paqja, Durimi, etj.**

Kush Jam Unë?

Ai që jep me bollëk të gjitha gjërat, të cilit i luteni: *"Da nobis hodie" (Na e jep këtë ditë).*

Dhe çfarë Pasioni! Nëse të gjitha mëndjet e zjarrta të të gjithë tiranëve sëbashku, do të shpiknin torturat më të ndryshme e më mizore, ato, sidoqoftë, kundrejt (Vuajtjeve) të Mia, do të ishin zero.

Corporale enim nil ad spiritale aequari potest.

Si dato pomo, aut pane vitam servare posses vilissimo, non negares: et Animae meae nil de tuae[421] affectu, effectuque das?".

II. RAMUS: VENTRIS. ***"En passum:*** *ut omnes regenerantur in filios Dei adoptivos*.

Quis?

Qui habet Clavem David ligandi, et solvendi etc., cui oras: ET DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA.

Qua paena?

Tanta pro singulis delictis: ut si minimus animae cruciatus verteretur a Deo in corporalem, creata[422] omnia interirent corporea.

Si pro daemonibus sic doluissem, salvari potuissent; et omnia in mei gratiam perpeti nil dubitarent".

III. RAMUS: TUI. ***"En passum:*** *ut*

[421] **Në botimin e 1691 është: "tuo".**

[422] **Në botimin e 1691 është: "creatae".**

(Pasioni) trupor, në fakt, nuk mund ta barazojë kurrë (Pasionin) Shpirtëror.

Nëse ty të kërkohej të shpëtoje një jetë, duke ofruar një frut ose një bukë me pak vlerë, do të refuzoje vallë?

E përse Shpirtit tim nuk i ofron një copëz të afeksionit tënd e të shpirtit tënd?"

***Dega e Dytë*: *"Ventris"(barku)*. "Kam vuajtur Pasionin, për të riprodhuar të gjithë bijtë e adoptuar të Perëndisë.**

Kush Jam Unë?

Jam Ai që zotëron Çelësat e Davidit për të lidhur e për të zgjidhur, etj., të cilit i lutesh: *"Et dimitte nobis debita nostra" (dhe na i fal borxhet tona)*.

Dhe çfare Vuajtje!

Është ekujvalente me të gjitha mëkatet të bëra bashkë që, nëse Perëndija do të transformonte, qoftë edhe Vuajtjen më të vogël të Shpirtit (Tim), në (Vuajtje) fizike, të gjitha realitetet e krijuara do të vdisnin.

Nëse do të kisha vuajtur kështu për shkak të demonëve, ata do te kishin mundur të shpëtonin; dhe besoni me të vërtetë, që une i duroj të gjitha me Hirin Tim".

***Dega e Tretë*: *"Tui" (Jot)*. "Kam vuajtur**

homines a captivitate peccati et inferni eriperem.

Quis?

Rex Misericordiae, cui oras: SICUT ET NOS DIMITTIMUS DEBITORIBUS NOSTRIS.

Qua justitia?

Maiore, quam omnium sit damnatorum.

Ut quantum gloria Christi, essentialis excedit creatam omnium beatorum: tantum superet animae meae tristitia aliam quamcumque.

O ingratae hominum animae, et nil compassione mihi respondent?".

IV. RAMUS: JESUS. *"En passum, ut salvetur mundus per me.*

Quis sum ille?

Liberator in omni tentatione, tribulatione, etc., cui oras: ET SE NOS INDUCAS IN TENTATIONEM.

Qua morte?

Collige omnes, quae fuerunt, sunt et erunt tentationes, tribulationes, et[423] mortes, etc., nil omnes ad hanc unam meam.

Mea enim est secundum maiorem potestatem, notitiam, amorem, etc., *quibus*

[423] **Në botimin e 1691 është: "et".**

Pasionin për të shkëputur njerëzit nga skllavëria e mëkatit dhe e Ferrit.

Kush jam Une?

Une Jam Mbreti i Mëshirës, të cilit i lutesh: *"Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris" (Siç duhet ti falim ne borxhlinjtë tanë)*.

Dhe çfarë Drejtësie!

Superiore ndaj të gjitha padrejtësive.

Sikurse, në fakt, Lavdia e Krishtit kalon pamatshmërisht (Lavdinë) që shkëlqen të të gjithë Shenjtorëve, ashtu dhe Trishtimi i Shpirtit Tim kalon çfardo (trishtim njerëzor) tjetër.

O shpirtra mosmirënjohës të njerëzve, përse nuk më shpërbleni me një copëz të dhimbsurise suaj?

***Dega e Katërt*: *"Iesus"(Jezus)*. "Kam vuajtur Pasionin, që bota të shpëtohet nepërmjet Meje.**

Kush Jam Unë? Unë Jam Ai që të çliroji nga çdo tundim, vuajtje, etj., të cilit i lutesh: *"Et ne nos inducas in tentationem" (dhe mos lejo të biem në tundim)*.

Dhe çfarë vdekje! Nëse do të mblidhje të gjitha tundimet, mundimet dhe vdekjet, etj., që ishin, janë dhe do te jenë, ato sdo te ishin asgjë, krahasuar me (Vdekjen në Kryq) të Timen.

(Vdekja) Ime, në fakt, i kalon të gjitha

Ikonë: San Domeniku, shek. XX.

Carlo Ceresa, Madonna del Rosario, con San Domenico e Santa Caterina da Siena, 1650, Carona, Chiesa San Giovanni Battista.

nec mensura, nec modus est ullus”.

V. RAMUS: CHRISTUS. ***“En passum:*** *ut ex me haberetis Unctiones Sacramentorum****.***

Quis?

Fortis et potens in proelio contra omne malum, cui oras: SED LIBERA NOS A MALO.

Qua morte?

Immortali.

Quia infinita est voluntas et amor, dolorque moriendi pro quolibet peccato et peccatore, et mundo.

Et tam parva hominum est compassio mei: qui in omnibus adsum omnibus, rego[424], posco[425], servo, salvo.

O ingratos!

Ecce quae in quinque his ramis Crucis patiar, ad Novos Choros Angelorum reparandos ex decimo Hominum.

Et non devotius ac frequentius in Psalterii Quinquagena, quinquagies salutarer?

Angelica Salutatio initium fuit Passionis meae, sicut et Incarnationis, et Evangelii.

---

[424] Në botimin e 1691 është: “rogo” (prego).

[425] Në botimin e 1691 është: “pasco” (të çoj në kullotë).

gjërat në peshë dhe përmasë, për shkak të Fuqisë (Sime), Shembullit dhe Dashurisë, etj.”.

***Dega e Pestë*: *“Christus” (Krishti)*. “Kam vuajtur Pasionin, në mënyrë që të merrnit nga unë lyerjet me vajrat Unzioni të riteve të Sakramentit.**

Kush jam Unë?

Unë Jam i Forti dhe i Fuqishmi në luftë, kundër çdo të keqeje, të cilit ti i lutesh: *“Sed libera nos a malo” (na çliro nga i ligu)*.

Dhe çfarë Vdekje!

Dhe nuk do të ketë kurrë fund të vdekurit, derisa të ketë vetëm një mëkat dhe vetëm një mëkatar në botë, duke ditur që është Pafund (tek Unë) Vullneti, Dashuria dhe Pasioni.

Përse është kaq e varfër dhimbshuria e Njerëzve kundrejt Meje?

Dhe pavarësisht të gjithave vi në ndihmë të të gjithëve, i drejtoj, i kërkoj, i shërbej, i shpëtoj!

O mosmirënjohës! Shiko se sa vuaj në këto pesë Degë të Kryqit, për të riparuar nëntë Koret e Ëngjëjve, në favor të korit të dhjetë, atij të njerëzve!

Dhe nuk do të më salutosh vallë, me dhimbshuri dhe shpesh, për Pesëdhjetë herë, në Pesëdhjetëshen (e tretë) të Rruzarit?

Ave Maria ka qene fillimi i Pasionit tim, si dhe i Misherimit dhe I Ungjillit.

Nec de potentia Dei ordinaria esse maior potuit sensibilis passio mea”.

IX. His dictis, ecce videbat ille ab innumeris daemonibus innumeras animas e mundo raptari in barathrum.

1. Audivit horribiles vociferationes.

2. Vidit Iustitiam divinam equo rufo vectam cursu incito volare ad orbis devastationem, dictumque ei est: eam iam iam instare mundo.

3. Ideo Dei Clementia ostendit remedia, in Psalterio Christi, ab orationibus requirenda, per Mediatricem Dei Matrem, cui nil a Deo negatur.

4. Denique terribilissima Vox intonuit his verbis: *“Per Angelicam Salutationem*

Pasioni im është i barabartë me Shpirtin e Perëndisë".

IX. Pasi dëgjoi keto fjalë, ja, (Bashkeshorti i Ri) pa shpirtra të panumërt që vinin nga bota të tërhequr për në Humnerë nga demonë të panumërt.

1. Dëgjoi thirrje të tmerrshme.

2. Pa [426] Drejtësinë e Perëndisë, që qëndronte mbi një kalë të kuq që fluturonte këtu e atje me shpejtësi për të shkatërruar boten.

Dhe atij ju tha: "Që nga tani, Ajo dominon botën".

3. Atëherë, Mirësia e Perëndisë i tregoi atij mjetet me të cilat duhej të pajisej: Lutjet e Rruzarit të Krishtit, nëpërmjet Ndërmjetëses Nënës së Perëndisë, së cilës Perëndija asgjë s'ja mohon.

4. Në fund, një zë i tmerrshëm gjëmoi me këto fjalë: "Sikurse nëpërmjet Ave Marias kam shpëtuar në vetëm një herë të vetme çdo gjë, nëpërmjet Birit; po ashtu nëpërmjet

---

[426] Në tekstin e 1600 ka mbetur një vjershë autobiografike rreth zbulesave të të Lumnueshmit Alano, që në tekstin e 1847 korrigjohet me një folje të vetes së tretë njëjës: "Vidit".

semel omnia reparavi, per Filium: per eandem et nunc depravatum mundum reparare volo in iis, qui voluerint me laudare in Psalterio, et puras conservare conscientias".

CAPUT XIII.
De Poenis inferni. Revelatio ad Sponsum Mariae.

I Quia Oratio, iuxta S. Ambrosium est potissimum homines cum Deo reconciliandi remedium; et Regina orationum est Psalterium: quare vim ei inesse ad idem maximam oportet: praesertim cum vim ex Christi hauriat Vita, Passione, et Gloria, Deiparae accedentibus Sanctorum meritis.

II. Unde quidam devotus in Psalterio Christi, maxime circa Passionem, in corpore

Ave Marias, edhe tani dua të riparoj botën e çoroditur, nëpërmjet atyre që duan të më lavdërojnë në Rruzar, dhe të ruaj gjithashtu ndërgjegjet e tyre".

KAPITULLI XIII

Dhëndrit (Të Ri) të Marias, (Jezusi i Kryqëzuar) i zbret dënimet e Ferrit.

I. Sipas Shën Ambroxhios, Lutja është për njerëzit mjeti më i mirë për tu pajtuar me Perëndinë.

Dhe është Rruzari, Mbretëresh e Lutjeve, për Fuqinë e pamatë që përmban kjo lutje.

(Rruzari në fakt) e merr Forcën e vet nga Jeta, nga Pasioni, dhe nga Lavdija e Krishtit, dhe për më tepër, nga Meritat e Nënës së Perëndisë dhe të Shenjtëve.

II. Një i përkushtuar i Rruzarit të Krishtit [427] , ndërsa recitonte Misteret e Dhimbshme, shpesh ndjente në trupin e tij dhimbjet e

---

[427] I përkushtuari i Rruzarit të Krishtit (ose i Mistereve të dhimbshme të Rruzarit), është i njejti, Beato Alano. Ai asnjëherë nuk citohet në tekst, duke u vetidentifikuar vetëm si "dikush", "një i përkushtuar i Ruzarit", "Dhëndri i Ri i Marias".

suo sentit saepius verissime Passionem Christi.

Ille, cum Sacrum Missae celebraret, vidit in Sacra Hostia JESUM Crucifixum: et hunc audivit ita dicentem: *"Tu me iterum crucifigis".*

Et ille: *"O Domine JESU Christe: quomodo scelus tantum infelix patrare possum?".*

Et Dominus: *"Tua peccata me crucifigunt: malo crucifigi, quam Deum iis peccatis offendi, quibus ante eum offenderas.*

Sed etiamnum me crucifigis, omissione, si non commissione.

Habes scientiam, licentiam, et officium praedicandi: reus malorum es, quae prohibere potes, si Psalterium meum praedices.

At factus es canis mutus, non valens latrare, cum luporum plenus sit mundus.

Ni te emendaris, in Patre Omnipotente iuro, de falso prandio mundanorum comedes".

III. Ad vocem hanc, ecce, videbat infinitum quasi barathrum hiare, inque eo Ecclesiasticos, Religiosos, Principes, Dynastas, turbasque discumbere: et ignis, grando, nix,

Pasionit të Krishtit.

Një ditë, ndërsa festonte Meshën e Shenjtë, ai pa në Bukën e Shenjtë, Jezusin të Kryqëzuar dhe dëgjoi që i thoshte: "Ti më kryqëzove për herë të dytë".

***Dhe ai*: "O Zoti Jezu Krisht, si mund vallë të kryesh nje krim kaq të tmerrshëm?".**

***Dhe Zoti*: "Mëkatet e tua më kryqëzojnë: preferoj më tepër të Kryqëzohem Unë, se sa të ofendohet Perëndija nga ato mëkate, me të cilat ti e fyen.**

Dhe kur nuk më kryqëzon duke kryer mëkate, e bën me harresat.

Ke pregatitjen, lirinë dhe detyrën e predikimit: ti je përgjegjës për të këqiat që mund ti ndaloje, nëse vetëm të predikoje Rruzarin tim. Por je bërë një qen i heshtur, i paaftë për të lehur, ndërkohë që bota është plot me ujqër

Nëse nuk do të korrigjohesh, të premtoj përpara Atit të Plotfuqishëm, do të hash ushqimin e gabuar të botës".

III. Pas këtyre fjalëve, ja, ai pa të shpaloset një Humnere pafund, dhe në të shtriheshin Klerikë, Fetarë, Princa, Despotë e shumë të tjerë; dhe zjarr, breshër,

glacies, et spiritus procellarum pars calicis eorum erant: item serpentes, quaeque orbis habet abominabilissima.

His ingurgitabantur ad sumnum inulti[428], immane ululantes.

Circumstabant daemones, specie mulierum, quibus turpius nil excogitari potest: quae monstra telis ignitis discumbentium genitalia igniebant pertusa, ignitosque serpentes aspidas, bufones, etc., in nuda eorum corpora imitebant[429]: et alia aliis saeviores succedebant cruciatrices formae[430].

Noverat is multos ante in vivis agentes.

Ad quem Jesus: *"Ecce, tua haec requies: praedicare si diutius cesses. Praedica Psalterium meum.*

Iuro: Ego pugnabo, cum tota Curia coelesti, contra omnes te hac in re impugnantes.

***Et fac[431], quod praedicas[432], ne cum his discumbas, quos[433] vidisti; qui dicunt, et non faciunt"*, c.8.6.**

---

[428] Në botimin e 1691 është: "inviti" (për forcë).

[429] Në botimin e 1691 është: "imittebant" (ndoshta gabim shtype per "imitebant").

[430] Në botimin e 1691 mungon: "formae".

[431] Në botimin e 1691 është: "dic" (mostra).

[432] Në botimin e 1691 është: "praedices".

[433] Në botimin e 1691 është: "quas".

borë, akull dhe fryrje stuhish ishin vetëm një minimum i gotës së tyre të hidhur.

Dhe ata, duke qëndruar në mes gjarpërinjve, ishin zhytur, deri në kokë, në atë që është më e neveritshmja në botë, duke ulëritur me egërsi.

I rrethonin demonë, me pamje grashë, të frikshme të paimagjinueshme; këto qenie monstruoze çponin dhe i vinin flakën me shigjetë me zjarr gjenitaleve të të shtrirëve, dhe gjarpërinj me flakë, nëpërka e zhaba, etj., rrëshqisnin në prapanicat e tyre nudo; dhe tortura akoma më mizore i zinin vendin të parave.

Ai njohu shumë, që më përpara kishin qenë në botën e të gjallëve.

Dhe Jezusi i tha: "Ja, ky do të jetë vendi jot i pushimit, nëse ti do ta lesh ende predikimin.

Shpall Rruzarin tim: ta premtoj: unë do të luftoj, sëbashku me të gjithë Gjykatën qiellore, kundër të gjithë atyre që do të të dalin kundër në të.

Dhe jeto atë që predikon, me qëllim që të mos shtrihesh një ditë në mes atyre që shikon, që thonin por nuk bënin".

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe shpirti i devotshëm, shek. XX.

Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun dhe Shën Françeskon e Asisit, shek. XVII, Ruvo (Bari).

KAPITULLI XII E XIII TË ILUSTRUAR

Nga Fanepsjet e të Lumnueshmit Alano: Ndërsa luste Rruzarin...

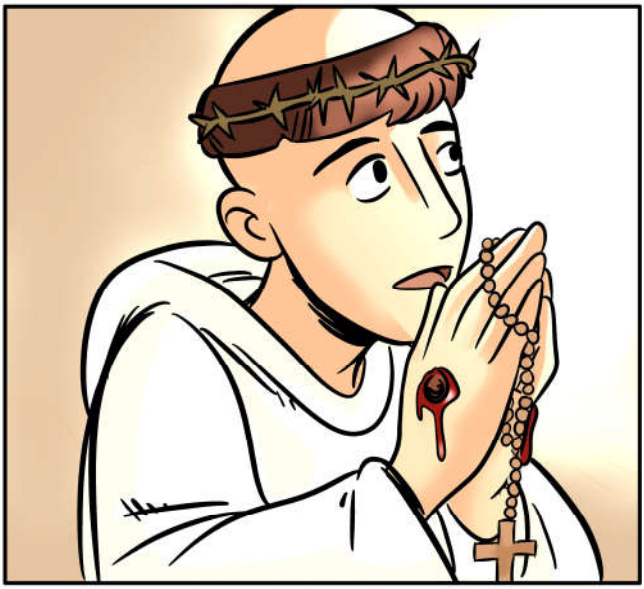

...u rrëmbeva shpirtërisht dhe u ndjeva i asimiluar në krishtin, duke ndjerë mbi kokë Kurorën e Tij me Gjemba, e në duar e në këmbë dhimbjet e Plagëve të Jezusit.

Dhe ja, papritur, u gjenda me Jezusin në një Pallat Mbretëror, dhe pashë një çupë me Bukuri të patregueshme dhe Përulësi, (Maria), dhe para Saj, Kryeengjëlli Gabriele, së cilit i thoshte: "Ja, Shërbëtorja e Zotit, të bëhet me mua sipas Fjalës tënde".

Më ndodhi atëherë që sytë e mi u bënë më të ndritshëm se sa dielli dhe arrita të shoh që në Gjirin Mëse të Pastër të Virgjëreshës Maria ishte konceptuar, në çast një Fëmijë, shumë i vogël nga forma, i ngjashëm me një zog të sapo lindur, i formuar përsosshmërisht në të gjitha gjymtyrët e tij.

Vogëlushi (Jezus) mbante në duar botën, dhe dukej se kishte fiksuar Qytetin e Jeruzalemit, në të cilin Ai vuajti.

Shikoja Vogëlushin vuajtës, sikur vuante tashmë Pasionin. Dhe Jezusi më tha: “Shiko si kam vuajtur tortura të vazhdueshme për ty dhe për bijtë e Adamit, nga fillimi i Konceptimit tim, deri në orën e vdekjes sime!”.

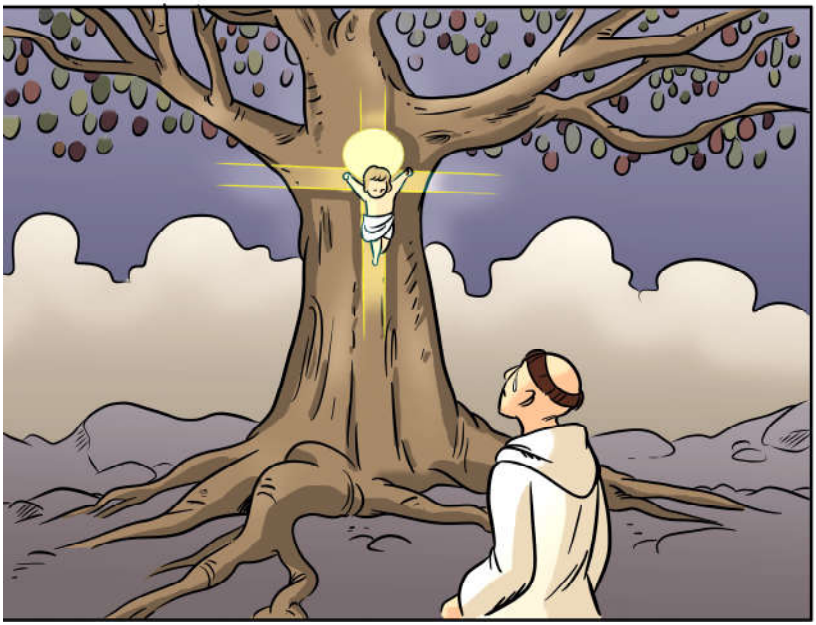

Ne këtë çast, pa Vogëlushin Jezus të varur në një pemë të pamatë të Kryqit: Spektakli ishte shumë i dhimbshëm, saqë dukej se luante nga vendi çdo krijesë tokësore e qiellore nga Dashuria e Kryqëzimit.
Jezusi më tha: "Shiko sa gjëra kam vuajtur për ty!".
Ju afrova Pemës së Kryqit dhe vura re që, pa kuptuar se në ç'mënyrë, ai skenar i pamatë ishte mbyllur në Më të Lumnueshmen Virgjëreshën Maria, si në një Tempull.
Nga trungu i vetëm i kësaj Peme Kryqi të pamatë, dilnin tre degë, dhe secila prej tyre ndahej në pesë degë të tjera, dhe, në mes të atyre, qëndronte i kryqëzuar Bebja Jezus që më tha se Pasioni i Tij kishte filluar me Përshëndetjen e Marias, Ave Maria që Kryeengjëlli Gabriele i bëri Marias.

Pas këtyre fjalëve, pashë shpirtra pafund, që nga bota tërhiqeshin zvarrë në Humnerë, nga ana e demonëve të panumërt dhe pashë Drejtësinë e Perëndisë që qëndronte mbi një Kalë të Kuqërremtë, që fluturonte me shpejtësi këndej andej, për të shkatërruar botën.

Atëhere Mëshira e Perëndisë më tregoi Riparimet: lutjet e Rruzarit për ndërhyrjen e Ndërmjetëses, së cilës Perëndija nuk i mohonte asgjë.

Dëgjova atëherë një Zë Madhështor: "Sikurse me Ave Maria, Biri im ka shpëtuar botën, po kështu nëpërmjet Ave Marias të recituar nga Rruzariantët, dua të riparoj botën".

Një ditë, ndërsa celebroja Meshën e Shenjtë, pashë në Bukën e Shenjtë, Jezusin të Kryqëzuar dhe dëgjova që më thoshte: "Ti më kryqëzove për herë të dytë!".
Dhe unë: "O Zot, si do të mundje vallë të kryeje një krim kaq të tmerrshëm?".
Dhe Ai: "mëkatet e tua më kryqëzojnë: dhe kur nuk më kryqëzon duke bërë mëkat, e bën me harresat. Ke pregatitjen, lirinë dhe detyrën e predikimit: ti je përgjegjës për të keqiat që do të kishe mundur ti ndaloje, nëse vetëm do të kishe predikuar Rruzarin tim. Por je bërë një qen i heshtur, i paaftë për të lehur, ndërsa bota është plot me ujqër".

Pas këtyre fjalëve, ja, pashë të shpaloset një Humnerë e Pafund, dhe në të shtriheshin shumë Shpirtra, të torturuar nga bora, akulli, dhe nga demonët në formë gjarpërinjsh. Dhe njoha shumë, që më parë qëndronin në botën e të gjallëve.

Jezusi më tha: “Ja, ky do të jetë vendi i pushimit tënd, nëse do ta lesh përsëri predikimin. Shpalle Rruzarin Tim: ta premtoj: unë do të luftoj, me të gjithë Gjykatën Qiellore, kundër atyre të cilët do ti kundërvihen atij. Dhe jeto atë që predikon, me qëllim që të mos shtrihesh një ditë ndër këta që sheh, që thonin por nuk bënin” (vizatimet nga Letizia Algeri).

CAPUT XIV.

Ad Christum passum compassionis Visio extatica.

I. Vidit aliquando praefatus Mariae Sponsus quasi omnes creaturae in coelis ac terris, Christo passo compaterentur luctu, planctuque admirando: haud secus quam si omnia cum Deo essent commoritura.

Et qui haec vidit, sic attonitus haesit, ut sibi moriendum esse putaret.

Sed manus Domini confortavit, et elevavit eum: factaque vox dixit: *"Tantum compatimur Domino: non quidem ullius doloris, sed voluntatis ac desiderii compassione".*

II. Visaque ei SS. Trinitate, quasi profuse fleret; haec dixit ei: *"Vides haec: non ut credas inesse tristitiam, doloremve mihi: sed ut intelligas, si corpus mortale mihi foret par Divinitati, isto pariter flerem, doloremque*

KAPITULLI XIV

(Dhëndri i Ri) shikon në ekstazë, Pasionin e Dhimbshëm të Krishtit.

I. Një herë, Bashkëshorti i Ri i Marias pa në ekstazë që të gjitha krijesat në qiell dhe në tokë ishin plot dhimbshuri përpara Krishtit Vuajtës, dhe e shihnin të pikëlluar e të përlotur; dukej tamam sikur të gjitha krijesat ishin fiksuar mbi (Birin) e Perëndisë.

Edhe (Burri i Ri) shikonte i mërzitur, dhe ndjente emocion.

Por Dora e Zotit i dha shpirt dhe e ngriti, dhe ndjeu një Zë që i thoshte: "Të na dhimbset Zoti jo me një dhimbsuri vetëm me lot, por edhe me Dashuri e Dëshirë".

II. Dhe ai pa Trinitetin e Shenjtë që qante panderprerje, e (Perëndia At) i tha: "Mos beso, duke parë këtë skenë, që tek Unë ekzistojnë trishtimi dhe dhimbja.

Eshte, perkundrazi, për të të bërë të kuptosh, që, nëse unë do të kisha një trup të vdekshëm, të aftë për të mbajtur Hyjninë, kështu do ta qaja Birin

dolerem eundem cum Filio passo, in immensum.

Et tu me si, Beati, contuereris, prae compassionis excessu tu teipsum te non caperes, plusque condoleres passo JESU, quam sua ipsius Mater cum sub Cruce staret lacrymosa".

III. Deinde [434] ad JESUM, pia quadam versus confidentiae familiaritate, quaerit ex eo: *"O JESU: tuque doles?".*

Cui JESUS:

"1. ***Non facto, nam semel hoc transiit; sed voto et desiderio vellem, prae amore infinito, infinities, pro peccatoribus pati, ut salventur.***

2. ***Deinde, tametsi carnae crucifixus non sim; at sum tamen in membris, et Ecclesia, et in quotidianis scelerum peccatis, quibus gravius afficior, quam illa crucifixione in Calvaria.***

Sed affectio est voluntatis, non sensus: scil[icet], sic vellem dolere, si mortali in corpore tenerer.

[434] **Në botimin e 1690 është: "Dein".**

e Kryqëzuar (Timin) dhe do të pikëllohesha nga një vuajtje pafund.

Edhe Shenjtorët e mendojnë atë me Dhimbsuri pafund: po ta kishe (edhe) ti, do të të plaste gjoksi nga dhimbja e Pasionit të Jezusit, (dhe do të ishte) zero sigurisht, krahasuar me Vetë Nënën e Tij, që qante pa ngushëllim poshtë Kryqit".

III. Atëherë (Bashkëshorti i Ri), duke u drejtuar drejt Jezusit (të Kryqëzuar), me besim të dhimbsur, e pyet: "O Jezus, përse Ti vazhdon të vuash?".

Jezusi (i përgjigjet) atij

1. "Nuk është më një vuajtje me gjak, që unë vetëm një herë e pësova, por një vuajtje Dashurie pafund, që pa fund më çon në agoni, më gëzon dhe e dëshiroj, për shpëtimin e mëkatarëve.

2.Pra, nuk jam më i kryqëzuar në Mish, Unë jam, sidoqoftë, në anëtarët, ose në Kishë dhe në mëkatet e përditshme, që me dërrmojnë edhe më jashtë mase se sa Kryqëzimi mbi Kalvar; (Kjo Imja) është një Pasion Dashurie, jo më me gjak, megjithëse do të doja ta ndjeja ende dhimbjen, nëse do të kisha një trup jo të glorifikuar.

Quod si tamen Psalterium meum frequentarent miseri, et mea sic participarent merita: Advocatus peccatorum facile Iustitiam placarem divinam".

CAPUT XV.
Cur XV Orationis Dominicae in Psalterio.

S.[435] **Bernardus, dilectissimus**[436] **JESU Mariaeque Sponsus, postquam diu multumque orasset JESUM; ut cognoscere posset, ecqua in re vel maxime conformari Christo valeret, passoque compati iis**[437]**, qui ipsius se devotissimum esse vellet obsequio?**

Contigit ipsa Dominica passionis, ut per raptum in excessu mentis videret ea Christum facie, vultuque[438] **quo**[439] **fuerat, cum duceretur ad necem.**

Miserabile spectaculum; saxisque luctuosum!

Et vero collamentante cunctis, S. Bernardo, vox accidit: *"Bernarde mi, adiuva me, tanta patientem pro te".*

Is accurrens Crucem succollabat:

---

[435] Në botimin e 1690 është: "Sanctus".

[436] Në botimin e 1690 është: "lectissimus".

[437] Në botimin e 1690 është: "is".

[438] Në botimin e 1690 është: "cultuque" ().

[439] Në botimin e 1690 është: "qua".

O ju të dhimbsur, nëse nëpërmjet Rruzarit Tim ju do të afroheni tek Dashuria ime, Une, Avokati i mëkatarëve, nëpërmjet Meritave të Mia të Drejtësisë, do ju afroj tek Perëndija!".

KAPITULLI XV

Përse janë 15 Ati Ynë në Rruzar?

Shën Bernardi, Bashkëshort i shtrenjtë i Jezusit dhe i Marias, lutej vazhdimisht të mund ta shihte Jezusin të Kryqëzuar, dhe me përkushtim Ti rrinte Atij pranë, për Ti ofruar Atij faljen e dhimbsurisë (së tij).

Ndodhi të Djelën e Pasionit, që Ai u kap në ekstazë dhe pa Krishtin ballë për ballë, ndërsa e sillnin në vdekje.

Spektakël pikëlllues dhe i dhimbshëm!

Atëherë Shën Bernardi, ndërkohë që qante në shoqërim, sëbashku me të gjithë dëgjoi një zë: "Bernardi Im, më ndihmo! Shiko sa dhimbje vuaj për ty".

Ai, duke vrapuar, mori Kryqin mbi

"Patere, ait, hoc Domine, ut patiar".

Cui Dominus: *"Quisquis amat mecum portare Crucem; is in dies mihi passo recitet XV PATER et AVE, per amnum solidum: et complerit numerum Vulnerum meorum".*

Forte numerus foret, 5475.

CAPUT XVI.
Cur in Psalterio CL Salutationis sint; revelatio B. V. Mariae[440].

Id a B. V. Maria audire gaudemus, rationibus XX allatis:

"1. Quia in DAVIDICO Psalterio sunt CL Psalmi, in queis Pater et Ave typice continentur, ut in flore fructus.

2. Quia GAUDIA CL potiora habui in conceptione et gestatione Filii, mentalia per

[440] **Në botimin e 1691 është: "M.".**

shpatulla e tha: "Ler, o Zot, që unë të të ndihmoj!".

Dhe atij Zoti: "Kush don të mbajë Kryqin sëbashku me Mua, çdo ditë, për një vit të tërë, të thotë për nder të Pasionit Tim, 15 At dhe Ave, do të arrijë numrin e Plagëve të Mia".

Ato janë 5475 në numër[441].

KAPITULLI XVI

E Bekuara Virgjëresha Maria zbulon kuptimin e 150 Ave Maria në Rruzar.

Festojmë sepse e Bekuara Virgjëresha Maria ka treguar që arësyet (e 150 Pershendetjeve Ave) jane njezet.

1. Janë 150, Psallmet e Psallterit të Davidit, të cilët parathanë në mënyrë tashmë profetike Atin dhe Aven, si fruti (tashmë i parathënë) tek lulja.

2. Janë 150, Gëzimet Qiellore, që Unë pata, nga Konceptimi dhe Lindja e

---

[441]Ky numër rezulton, duke shumëzuar numërin e 15 Ati Ynë dhe Ave Maria me 365 ditët e vitit.

raptus, visiones, revelationes, et inspirationes.

3. Quia CL GAUDIA [442] habui ex Filii Nativitate, et enutritione.

4. Quia CL GAUDIA habui in Filii Praedicatione ex eius dictis, factisque.

5. Quia CL DOLORES diversos potiores ex Filii Passione pertuli.

Quantum enim amavi, tantum compassa dolui.

6. Ob CL DONA, *praecipua*, quae mundo Christus contulit a[443] suo in eum ingressu ad exitum usque.

7. Ob CL DOLORES Christi patientis, quorum quilibet decem habuit respectus: I. Ad Deum; II. Animam suam; III. Corpus; IV. Sanctos; V. Ad me; VI. Ad Discipulos; VII. Iudaeos; VIII. Iudam; IX. Gentes; X. ad Purgatorios.

Deinde in 15[444] est summe passus, scilicet in sensibus: V interioribus, V exterioribus, V potentis superioribus: ut in Intellectu, voluntate, Appetitu concupiscibili, et irrascibili, et motrice potentia.

8. Ob CL GAUDIA Filii et mea per eius Resurrectionem nata.

[442] Në botimin e 1691 është: "GAUDIA CL".

[443] Në botimin e 1691 është: "ab".

[444] Në botimin e 1691 është: "XV".

Birit (Tim), tek Kapjet Estatike, Fanepsjet, Zbulesat dhe Iluminimet.

3. Janë 150, Gëzimet që pata, në kohën nga Lindja deri tek rritja e Birit (Tim).

4. Jane 150, Gëzimet që pata në kohën e Predikimit (Tij) në Fjalë dhe Vepra.

5. Jane 150, Dhimbjet më të Mëdha, që unë kam vuajtur gjatë Pasionit të Birit (Tim).

Sa e madhe ishte Dashuria, po kaq Dhimbja që provoja.

6. Janë 150, Përfitimet e jashtëzakonshme, që Krishti i ofroi botës, që kur hyri dhe deri sa doli.

7. Janë 150 Dhimbjet që Krishti vuajti në trup, Shpirt e Hyjni, për Dashurinë Time, të Shenjtorëve, të Dishepujve të Judejve, të Judës, të njerëzve dhe shpirtrave të Purgatorit.

Dhe 15 jane Vuajtjet (e Tij) me të Egra Trupore: pesë të brendshme, pesë të ndjeshme, pesë Shpirtërore (Intelekti, Vullneti,Pasioni, Energjia Jetësore).

8. Janë 150, Gëzimet që provuam Unë dhe Biri (Im), me Ringjalljen e Tij.

Ikonë: Jezusi Fëmijë e Rruzari i Marias, shek. XX.

Alonso di Corduba, Zoja e Rruzarit, me Shën Domenikun e Shën Katerinen, 1604, Ruvo (Bari).

9. Ob CL FRUCTUS *Passionis Dominicae*.

10. Ob CL *Virtutes* ad salutem praeficuas[445]: ut sunt Theologicae, Cardinales, Capitales, Morales, octo Beatitudines, etc.

11. Ob CL VITIA *virtutibus* iis opposita.

12. Ob CL MISERIAS *mundi*: ut sunt fames, sitis, algor, aestus, nuditas, infamia, iniuria, morbi, discordia, ignis, aqua[446], bestiae, servitutes, ignorantia, etc., et horum partes.

13. Ob CL TERRORES *mortis*: ut infirmitas, tristitia, terror, timor, haesitatio, daemonum insultario, remorsus conscientiae, dimissio bonorum, privatio usus membrorum, impatientia, stupor. Et horum partes.

14. Ob CL TERRORES *Iudicii*: qui sunt horror Iudicis, terror assistentium, insultatio daemonum, revelatio peccatorum, infamia infinita, timor, pavor conscientiae, desperatio, malignitas, desiderium mortis, creaturarum

[445] Në botimin e 1691 është: "proficuas".

[446] Në botimin e 1691 është: "aquae".

9. Janë 150, Frutat e Pasionit të Zotit.

10. Janë 150, Virtytet baze për shpëtimin, ose (Virtytet) Teologjike, Kardinale, Kapitale, Morale, tete Bekimet, etj.

11. Janë 150, Veset që i kundërvihen Virtyteve korresponduese.

12. Jane 150, varfëritë e botës, ose: uria, etja, ftohti, nxehti, ç'veshja, turpi, fyerja, sëmundjet, mosmarrëveshjet, zjarret, përmbytjet, kafshët e egra, skllavëria, injoranca, etj., dhe realitete të ngjashme me ato.

13. Janë 150, kërcënimet e vdekjes, ose: dobësia, trishtimi, terrori, ngurimi, sulmi i demonëve, pendimi i ndërgjegjes, humbja e mallrave, privimi nga përdorimi i gjymtyrëve, vështirësitë, ngërçi, dhe gjëra të ngjashme me ato.

14. Jane 150, shqetësimet e Gjykimit, ose: Frika e Gjyqtarit, dridhja e atyre që duhet të gjykohen, akuza e demonëve, tregimi i mëkateve, turpi pa fund, kapja, ankthi i pendimit, deshpërimi, turpi, dëshira për të vdekur,

ira insurgens: et horum partes.

15. Ob CL POENAS *inferni potiores*, contra vitia totidem: et similes Purgatorii.

Quae sunt immensae ex parte animae, corporis, daemonum, Dei, loci, ignis, sensuum, gloriae perditae[447], aeternitatis damnationis.

16. Ob CL GAUDIA *Beatorum potiora*[448].

17. Ob CL GAUDIA *Beatorum Mariae et Christi* in coelis generaliora.

18. Ob CL AUXILIA Psaltis danda praecipua.

19. Ob CL DIES aut HORAS praemonitionis de morte Psaltis piis faciendae: intra quas disponant domui suae animae.

20. Ob CL GAUDIA specialia quasi danda Psaltis nomine cultus in Psalterio praestiti: quibus paria erunt gaudiis et praemia coronaria".

Ad haec Sponsus: *"O dulcissima cordis iubilatio Maria: qui ista perpenderet, tuis in Psalterio laudibus se totum impenderet".*

---

[447] **Në botimin e 1691 është: "perdita".**

[448] **Tog fjalëshi "Ob CL GAUDIA Beatorum potiora" mungon në botimin e 1847 sëbashku me numrin 16, prandaj është një harresë që duhet integruar.**

poshtërsia nga ana e krijesave, dhe gjëra të ngjashme me këto.

15. Janë 150, dënimet më të mëdha të ferrit, kundrejt po kaq veseve, dhe tortura të ngjashme të shpirtit e të trupit: demonët, vendi, zjarri i Perëndise, ndërgjegjia, lavdija e humbur, përjetsia e dënimit.

16. Janë 150, Gëzimet e të Bekuarve.

17. Janë 150, Gëzimet Qiellore të Marias Më të Shenjtës dhe të Krishtit, në Qiell.

18. Janë 150, Ndihmat më vehte, të ofruara Rruzarianteve.

19. Janë 150, ditët, ose orët, e paralajmërimit të vdekjes, që i jepen Rruzarianteve të devotshëm: gjatë të cilave, ata do të pregatisin banesën e Shpirtit të vet.

20. Janë 150, Gëzimet më vehte, qe i jepen Rruzariantëve të zellshëm të Rruzarit: ata do të kenë si çmim, nga Kurora (e Rruzarit), po kaq Gëzime".

Me të dëgjuar këto fjalë, Bashkëshorti (i Ri) (tha): "O Maria, Ngazëllimi më i ëmbël i Zemrës, kush do ti konsideronte këto gjëra, do ta impenjonte tërë veht vehten për Lavdërimet e Tua

Cui Sponsa: ***"Dico tibi: Beati in gloria irremisse Pater et Ave cum miris gaudiis decantant, gratias agentes Deo pro gloria data, et orantes pro mundo".***

CAPUT XVII.

De Fraternitatis Ortu, Statutis, Fructibus, et Statu. Revelatio Mariae ad Sponsum.

I. APPARENS aliquando beatissima Maria Sponso suo novello, sic loquebatur: ***"Dulcis Sponse, diligenter adverte: pulchra tibi aperiam, varia, utilia, et scitu quidem[449] necessaria, quorum quaedam alias Beatissimo Patri tuo, Sponso meo DOMINICO, in ipso Festo ANNUNCIATIONIS[450] DOMINICAE revelavi, magnis cum prodigiis.***

Atque ut istius, illi factae revelationis, modus cunctis per orbem sit manifestus: fac universi audiant Matrem Veritatis narrantem

[449] **Në botimin e 1691 është: "quedam".**

[450] **Në botimin e 1691 është: "ANNUNTIATIONIS".**

të Rruzarit".

Dhe, Atij, Nusja: "Po të them edhe që të Bekuarit me Lavdi, pa pushim përsërisin Atin dhe Aven, në Këngët e Mrekullueshme të Gëzimit, duke falenderuar Perëndinë për Lavdinë e marrë, dhe duke u lutur për boten".

KAPITULLI XVII

Maria Më e Shenjta i rrëfen Dhëndrit (të Ri) Vëllazërinë (e Rruzarit): pamjen e saj, Statutet, përfitimet e rregulloren e saj.

I. Duke u shfaqur, një herë, E Bekuara më e Madhe Maria i tha kështu Burrit te Saj te Ri. "O Burrë i Ëmbël, shiko me vëmëndje gjërat magjepsëse që po të rrefej: do të të ndriçojnë dhe do të të jenë shumë ndihmë për ty gjërat që do të të bëj të shikosh, të cilat, një kohë, ditën e Shpalljes së Zotit, ja rrëfeva, në mes mrekullish të mëdha, të Bekuarit Atit tënd, Burrit tim Domenikut.

Unë, Nëna e së Vërtetës, do të të tregoj Zbulesën që i bëra Burrit tim të dashur

de Sponso meo dilectissimo DOMINICO, et de Confraternitate, per eundem sub Nomine meo, de Psalterio inchoata: cuius Confraternitatis Confratres dicebantur FRATRES JESU CHRISTI ET VIRGINIS MARIAE, sub forma Psalterii Angelici orandi".

NARRATIO

De Ortu primo Fraternitatis Psalterii.

II. 1. S.[451] DOMINICUS, indutus Virtute ex alto, et[452] Vir factus vere Apostolicus, Hispaniarum terras, (in quas se iam ante Saracenus nominis Christiani hostis infuderat), late praedicando peragrarat, suisque doctrinis saluberrimis informatas complerat: cum ecce iam ad exteras circum nationes spectaret; contigit (annis ferme quindenis ante gloriosum obitus sui diem;

[451] Në botimin e 1691 është: "Sanctus".

[452] Në botimin e 1691 mungon: "et".

Domenikut, në mënyrë që ti të perhapësh e tregosh në të gjithë botën Vëllazërinë, që mban Titullin Tim të Rruzarit, ku, Vëllezërit e Vëllazërisë janë quajtur gjithmonë, Vëllezer të Jezu Krishtit dhe të Virgjëreshës Maria, nga fakti që ata janë Ëngjëjt e Rruzarit".

TREGIMI

Origjina e Vëllazërisë së Rruzarit.

II. 1. Shën Domeniku, me të marrë Hirin e të bërit dishepull i Krishtit, përshkonte gjatë e gjërë tokat e Spanjës (ku ishin ende prezent Saraçenët, armiqtë e Besimit të Krishterë), dhe nxiste e predikonte mësimet e tij të shkëlqyera, herë pas here, dhe në popujt e tjerë përrreth.

Pothuajse pesëmbëdhjetë vjet para ditës së lavdishme të vdekjes së tij[453] (para se ende

---

[453]Në realitet, kapja e Shën Domenikut nga ana e piratëve, duhet të ketë ndodhur nga shtatori i 1213 deri më 25 mars të 1214, pra, pak muaj para lindjes së Urdhërit Domenikan (e ndodhur më 1215), dhe shtatë vjet përpara vdekjes së tij, të ndodhur më 6 gusht 1221.

nondum auspicato sacri Ordinis Praedicatorum Instituto, sed ipse [454] sub Regula S. Augustini professo Canonico), ut non procul ab S. Iacobo [455] Compostellae, in pyratarum manus, cum F. Bernardo peregrinationis comite incideret.

Qui utrumque raptum ad suarum navium classem, nobilem praedam adducunt[456].

His multis prius quaestionibus excussos, ac plagis etiam tortos, vilissima inter servitia ad remos addixerunt.

Illi ceu feros inter lupos agni, Christi Nomine freti fidentesque omnia, Spiritu supra hominem altiore, ferre fortiter, et nihil ab assuetis [457] sibi diurnis noctisque [458] Dei laudibus remittere: quamvis barbara inter infidelium capita Praemiatorum.

2. Iamque trimestre ipsis remorum duros inter labores cesserat, mira cum patientiae constantia exantlatos: cum ecce *Ego*, (quae Divae sunt verba): *"Misericordiae Mater dilectum hunc meum intuens Sponsum, totis visceribus charitatis super eo commovebar.*

Iratam*[459] *igitur sceleratis, me volente

---

[454] Në botimin e 1691 është: "ipso".

[455] Në botimin e 1691 është: "Iacobi".

[456] Në botimin e 1691 është: "abducunt".

[457] Në botimin e 1691, në vend të: "ab assuetis", është: "a suetis".

[458] Në botimin e 1691është: "nocturnisque".

[459] Në botimin e 1691 është: "iratum".

të lindt'te Urdhëri i Shenjtë i Predikuesve, dhe ai ishte ende Kanunist i Rregullt i Shën Agostinit), ndodhi që, jo larg nga Shën Xhakomo di Kompostella, ai dhe shoku i tij i peligrinazhit, Frati Bernardo, të binin në duart e piratëve.

Dhe, duke i patur rrëmbyer të dy, i çuan si pre e shkëlqyer në flotën e anijeve të tyre.

Pasi i patën marrë në pyetje dhe torturuar, i destinuan të ngisnin lopatat.

Ata, si qingja në mes ujqërve të egjër, duke besuar plotësisht në emrin e Krishtit, duke qenë Shpirti (Shenjtë) mbi ata, duruan me kurajo çdo gjë, pa pushuar kurrë, natë e ditë, nga lëvdatat e zakonshme të Perëndisë, ndonëse qëndronin në mes të grabitqarëve mizorë të të krishterëve.

2. Kishin kaluar tashme tre muaj që kurse lodheshin fort tek remat, duke soportuar gjithmonë gjithçka me një durim të jashtëzakonshëm: "Kur ja, Unë (janë fjalët e Maria Më të Shenjtës), Nëna e Mëshirës, pashë Burrin tim të dashur, dhe u trondita deri në thellësi të zemrës për të. U zemërova për ato mizori, dhe vendosa të ndërhyjë: ndërsa ata lundronin në

Ikonë: I Lumnueshmi Alano della Rupe, shek. XX.

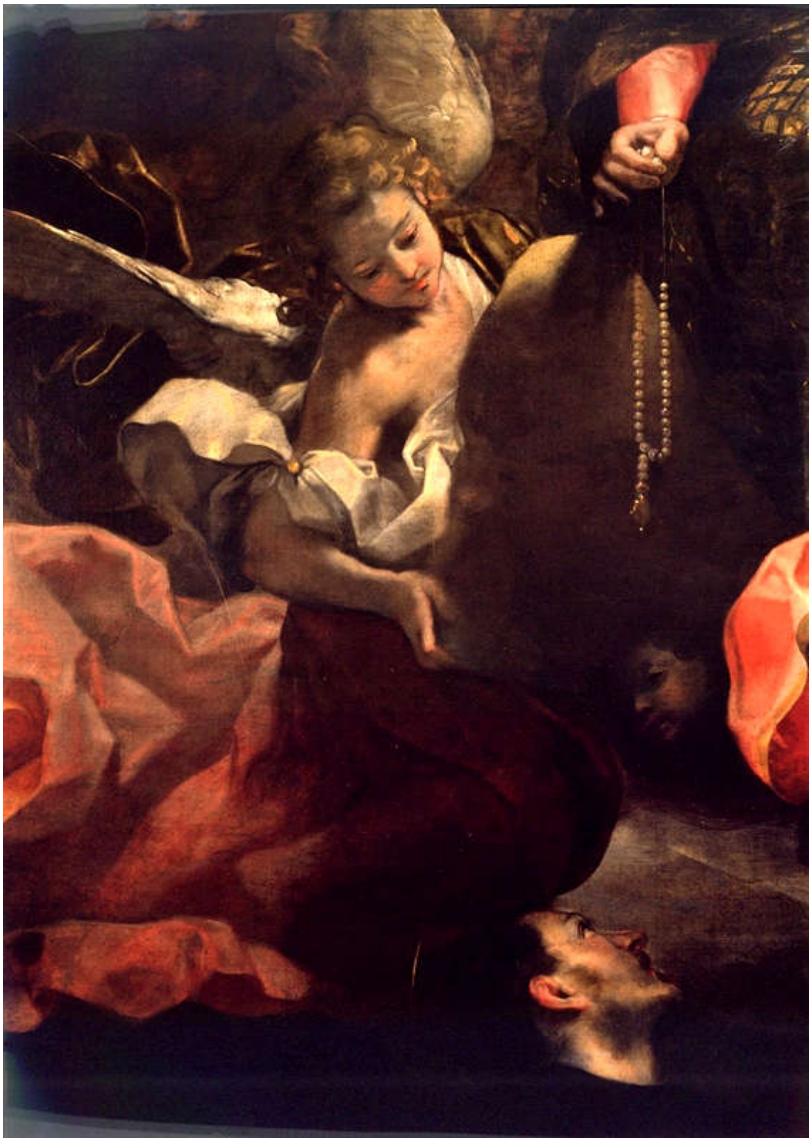

Federico Barocci, Madonna del Rosario, shek. XVI, Senigallia, Pinacoteca diocesana d'Arte Sacra (detaj).

ac mandante ipsis mare pervolitantibus, coelum omne vertitur, et atris nubibus involutum, noctem fert horrificam: emissique ruunt et in mare [460] ***praeliantur venti: fit saeva tempestas”.***

Fulgura coruscant, tonant aethera; fulmina volant, mària vertuntur; horrescunt omnia.

Densus super improbos effunditur imber; dixisses, coelum ruere.

Interea fervet inferius quoque pontus; et rabide tumet in immensum.

Quicquid agant perduelles contis, remis, omnique contra nisu; nihil agunt: denique desperati fata complorant.

3. Dum[461] **solus haec inter cum socio S. Dominicus turbatus nihil afflictus**[462]**: masculo animo**[463] **nactus**[464]**, erectusque Spiritu, profanorum**[465] **desperatione visa, animos ipsis solita praedicatione revocare conatur.**

“Fratres*, ait, *irato Deo res agitur.

Tantae inferorum superumque [466] ***minae; ventorum ac undarum irae tantae, non sunt***

---

[460] **Në botimin e 1691 në vend të: “in mare”, është: “immane” (gigantesco).**

[461] **Në botimin e 1691 mungon: “dum”.**

[462] **Në botimin e 1691 është: “turbatus nihil, nihil afflictus” (aspak i mërzitur dhe i trishtuar).**

[463] **Në botimin e 1691 është: “animae”.**

[464] **Në botimin e 1691 është: “mactus” (nobile).**

[465] **Në botimin e 1691 është: “profanorumque”.**

[466] **Në botimin e 1691 është: “superorumque”.**

det, qielli ndryshoi pamjen, dhe, u mbulua me re të zeza, erdhi një natë shumë e frikshme; erërat frynin me fuqi, dhe lëshoheshin me forcë në det: shpërtheu një stuhi e tmerrshme, shkrepëtimat ndrisnin, qiejt bubullonin; fluturonin rrufetë, deti ishte në stuhi, dhe dallgët lëkundnin anijen sa andej këtej; një shi i madh binte mbi të paudhët: dukej pothuajse sikur qielli vete po binte poshtë.

Në të njëjtën kohë, edhe thellësitë e detit ishin shqetësuar, dhe, furishëm fryheshin jashtë mase.

Çfardo gjëje që bënin armiqtë me shtyllat, remat dhe çdo sforcim kundërshtues, nuk fitohej ndonjë rezultat, dhe në fund, të dëshpëruar qanë destinën e hidhur.

3. Vetëm Shën Domeniku dhe vellai i tij nuk ishin aspak të shqetësuar apo të pikëlluar, megjithëse në mes të kësaj katastrofe; (atëhere Shën Domeniku), me shpirt të paster dhe të mbushur, duke parë dëshpërimin e të paudhëve, u perpoq të shkund'te shpirtrat e tyre, dhe i nxiti me këto fjalë: "Vëllezër", tha, " (stuhija) vjen nga Perëndija, që është zëmëruar.

Përmbysja e të gjitha gjërave

sine Numinis ira.

Placandus Deus est: et placabuntur caetera.

Dexteram Dei vindicem vestra concitant scelera, mària turbant.

Illa animis execrati damnate; venia*[467] *orate Deum: Deiparam Mariam, maris stellam, implorate supplices opitulatricem: Credite; mirabilem in aquis Dominum, vobisque propitium, erit experiri".

Dixit sed in ventos.

4. Desperatorum barbaries hisce fit rabies: saeviuntque hi animis in recta monentem; isti, ut fatuum, sannis proscindunt: alii flagris etiam concidunt: et quod sancto gravissimum accidit, Deum, Divamque Coelitum diris impetunt blasphemiis: ac unde impios poenituisse oportuit: sese sacrilegiosius impiant.

[467] **Në botimin e 1691 është: "veniam".**

tokësore dhe qiellore, dhe tërbimet e mëdha të erërave dhe të dallgëve, janë shenja të zemërimit të Perëndisë.

Duhet pajtim me Perëndinë, me qëllim që të qetësohen të gjitha gjërat.

Paudhësite tuaja bënë të ndërhyje Dora e Drejtësisë e Perëndisë, është ajo që ngriti detet.

Pendohuni me gjithë zemër për paudhësitë tuaja; Kërkojini falje Perëndisë; thirreni me lutje Shpëtimtaren Yllin e Detit, Nënën e Perëndisë.

Kini besim: do të shihni mrekullitë e Zotit që do t'ju shpëtojë në stuhi".

Foli kot.

4. Mizoria e atyre të dëshpëruarve, do të rriste tek ata zemërimin, dhe do të shfrynin me inat kundër atij që po i thoshte gjëra të mira.

I fyen dhe i tallën, sikur ata të çmendnin; pastaj i rrahën fort me litarë; dhe bënë atë më të rëndën që mund të kryhej kundër të shenjtëve: fyen Perëndinë dhe Shenjtoren e Shenjtoreve me mallkime të egra.

Dhe ndodhi që ata të pafetë, në vend që të pendoheshin, u zhytën akoma më shumë në sakrilegj.

Pars namque oestro caecati Saracenico dannarant [468] Fidem: pars obruti flagitiis proiecerant poenitentiam.

Fustuarium Vir divinus acceptum, et opprobria, gaudens pro Christo, facile posthabebat; verum ad Deum animo votisque versus blasphemias impiorum deprecabatur.

5. Nox interea, procellarum additur nocti (erat autem beatissimae Annunciationis praecedens diem insequentem), quae ipsa Dominici stimulabat zelum, ut ad reverentiam tantae miserationum Reginae cruda, iam funus suum plorantia, improborum pectora detorquere rursum molli sermone attentaret.

Animarum zelator, et salvator perditorum, dictis agreditur [469] mansuetare feros; humillime, et devote, ut licuit, admonet: Deum orentque[470] propitium in rebus de oratis [471] certum Servatorem JESUM, ac Servatricem MARIAM.

---

[468] **Në botimin e 1691 është: "damnarant".**

[469] **Në botimin e 1691 është: "aggreditur".**

[470] **Në botimin e 1691 është: "optent orentque" (me ngrit lutje).**

[471] **Në botimin e 1691 në vend të: "de oratis" të botimit të 1847, është: "deploratis" (të dëshpëruar).**

Disa nga ata, në fakt, të verbuar nga shpirti Saraçen, kishin refuzuar Besimin, ndërsa të tjerët, të brutalizuar nga paudhësitë, e kishin lënë rrugën e shpëtimit.

Njeriu i Perëndisë (Shën Domeniku), nuk llogariti aspak rrahjet dhe fyerjet që kishte marrë, duke u gëzuar për Krishtin, dhe, duke ju drejtuar Perëndisë, Ju lut nga thellësia e zemrës dhe I kërkoi falje per blasfemitë e të ligjve.

5. Një natë tjetër, ndërkaq, pasoi natën e stuhisë (ishte nata që i paraprinte Festes së Shpalljes Më të Shenjtë), dhe (data) inkurajonte Domenikun e palodhshëm të tentonte ende, me një Predikim të zjarrtë, të risillte, drejt nderimit të një Mbretëreshe kaq të madhe të Mëshirës, zemrat mizore të atyre të paudhëve, që tashme po qanin shkatërrimin e tyre.

(Shën Domeniku) që kishte kaq për zemër shpëtimin e shpirtrave të atyre të dëshpëruarve, i fliste atyre me shumë përulësi e mirësi, duke kërkuar ti qetësonte të dhunshmit, për sa ishte e mundur, dhe i shtynte ata të thërrisnin Ndihmën e Perëndisë, Shpëtimin e Jezusit dhe Shërimin e Marias.

6. Interim [472] suavissimorum auditus Nominum desperata efferat pectora: ut, quam ante, trucius ferocirent, ac JESUM MARIAMque infandius blasphemarent.

Atque quo minus iis ultima inferre Dominico vacaret, maior ab [473] decumana irruente unda horror omnes obruens praesentem interitum minatur.

Praelia ventorum per, et ruinam nimborum, fremitumque fluctuum, et noctem geminam auferuntur incerti: ipse gubernator excussus in undas perit; remi dissidiunt, abrumpitur clavus: quassata et fessa carinae latera fatiscunt ipsaque mortis mora morte est acerbior desperatis.

7. Dum ii per ludibria procellarum sic iactantur, quasi undis eos absorbere dedignantibus: parthenica [474] instabat Annunciationis festiva solemnitas, surgente, et obscurum transparente iam sole.

[472] Në botimin e 1691 mungon: “interim”.

[473] Në botimin e 1691 është: “a”.

[474] Në botimin e 1691 është: “parthenicae”.

6. Përkundrazi, kur ata dëgjonin ato Emra tepër të ëmbël, zemrat e tyre të dëshpëruara egërsoheshin, dhe përkeqësoheshin shumë egërsisht, duke mallkuar Jezusin dhe Marian në mënyrë më kërcënuese se më parë.

Domeniku nuk pati, megjithatë, kohë të shqiptonte fjalët e fundit, kur, ja, një valë e stërmadhe, e një tmerri të vërtetë, shpërtheu papritur, duke i mbuluar të gjithë, duke kërcënuar një shkatërrim eminent.

Në atë natë të dytë, atëherë, u ndeshën erërat, ranë poshtë uraganët, u ngritën dallgët, dhe të pafetë u hodhën jashtë (nga anija); timonieri, i flakur jashtë, humbi nëpër dallgët; rremat ranë poshtë, timoni u shkëput; u ndanë anët e anijes së përplasur dhe goditur; dhe vonesa e vdekjes për ata të dëshpëruar ishte më mizore se vetë vdekja.

7. Ata ishin të tmerruar nga violenca e stuhive, por valët ende nuk kishin qenë në gjendje ti përpinin ata: kishte ardhur tashmë agimi i Festës së Shpalljes së Virgjëreshës Maria, dhe dielli u ngrit e tashmë çau errësirën me rrezet e tij.

S. Dominicus autem impense precibus ad Annunciatam insistebat.

Vitae licet securum, sui tamen immemorem, infelicium pyratarum cura salutis habebat solicitum: pro hac dum orat, sua ecce Advocata Maria soli apparens, dieque[475] in luce corrusca[476] Sponso adest; et talibus alloquitur: *"Eia Dominice: feliciter[477] certa viriliter: perissent caeteri: tu servas unus.*

Age, quia servatos vuis[478] indignos aura hac; tuis ego velificabo votis: parcam, amore tui, [nihil Filio][479], nihil mihi, tibi nihil parcentibus sacrilegis.

Vindictae pars est suspendisse vindictam: ut irruat gravior.

Optionem offerto: vel aeternum dispereant: vel Psalterium meum accipiant: et vitam vivant saniorem, inita invicem, te

---

[475] Në botimin e 1691 është: "diaque" (dhe në një [dritë] qiellore).

[476] Në botimin e 1691 është: "corusca".

[477] Në botimin e 1691 është: "Feliciter!".

[478] Në botimin e 1691 është: "vis" (vuoi; vuis është gabim shtypi).

[479] Në botimin e 1691 është përveç kësaj: "nihil Filio", që mungon në botimin e 1847.

Shën Domeniku, ndërkaq, ishte tepër i vëmendshëm në lutjet e Shpalljes.

Preokupimi i shpëtimit të piratëve fatkëqinj e bënte nervoz, dhe ishte i shkujdesur për jetën e tij, ndonëse ajo ishte e sigurtë.

Ndërsa E Luste Atë, ja Avokatja e Tij Maria, qe i shfaqej atij vetëm, dhe, në dritën e ditës së re, ju afrua vezulluese Burrit, dhe i tha kështu: "Vazhdo të luftosh me kurajo, Domenik, për shpëtimin e tyre: ata do të zhduken, nëse ti nuk i shpëton.

Kurajo, nëse ti do ti ngresh lart lutjet e tua për të kërkuar shpëtimin e këtyre të dëshpëruarve, unë do ti çoj (lutjet) në Qiell: për dashurinë tënde, Unë do ti fal sakrilegjet, që s'kanë të bëjnë as me Birin (Tim), as me Mua, as me ty.

Nëse do të duan të çlirohen, Unë do ta ndërpres të keqen, që ka pllakos kaq rëndë mbi ta. Do ti ofroj atyre zgjedhjen: ose të vdesin të dëshpëruar në përjetësi, ose të mirëpresin Rruzarin tim dhe të bëjnë një jetë të moralshme, duke filluar, sëbashku me ty, që do të jesh

Ikonë: Zoja e Rruzarit e Pompeit, shek. XX.

Federico Barocci, Zoja e Rruzarit, shek. XVI, Senigallia, Galeria dioqeziane e Artit të Shenjtë.

autore Fraternitate JESU et MARIAE noncupanda.

Si adplacebit improbis: placet, ut signo Crucis obiecto tempestatem ponas placatam.

Ipsa Filium eis placabo.

Sin: tute solus cum fratre supergradiens undis, exibis ab undis; caeteris ponto, et orco absorbendis.

Haec illis ex me certus denuncia*[480]*”.

8. Sic[481] S. Dominicus haud secus, minas[482], ac iussum mandata facessit: minas, irasque praedicat, intentat mortes, contumaciam arcta[483] ea vi spiritus ac oris; dum pectora adamantina rumpat, expugnet, vinctaque constringat.

Affatu demum meliore, de JESU, de MARIA, utriusque de Psalterium[484] de Fraternitate rudes informat, poenitentiam edocet, ac persuadet: Deo sensim intimis gementium penetralibus illabente.

Huc plurimum adiuvabat: quod solo

[480] Në botimin e 1691 është: “denuncias”.

[481] Në botimin e 1691 mungon: “sic”.

[482] Në botimin e 1691 mungon: “minas”.

[483] Në botimin e 1691 është: “aricta” (gabim shtypi për “arcta”).

[484] Në botimin e 1691 është: “Psalterio”.

themeluesi, një Vëllazëri, që të ketë titullin Jezusit dhe Marias.

Nëse të dëshpëruarit do ta pranojnë, bëj një shenjë Kryqi (mbi det) dhe furtuna do të qetësohet. Unë do ta pajtoj Birin Tim me ata.

Përndryshe, sigurisht vetëm ti dhe vellai jot, do të dilni mbi ujra dhe do të dilni (të gjallë) nga deti: ndërsa, të tjerët, do të përpihen nga Ferri. Thuaju atyre me siguri çfarë po të them".

8. Atëherë Shën Domeniku, i referoi atyre fjalët e tij si ja kish thënë ato (Zoja): Me forcën e Shpirtit i komunikoi atyre dënimet dhe i tregoi vdekjen, dhe me ëmbëlsi fjalësh, ja zbuti kokëfortësinë, derisa i theu ato zemra të forta si çeliku, i pushtoi, dhe i shtërngoi fort.

Atëherë, me një fjalë penetruese i mësoi ata njerëz për Jezusin, për Marian, për Rruzarin e Tyre, për Vëllazërinë; i mësoi rrugën e shpëtimit dhe i bindi, dhe Perëndija hyri tek ata, pak nga pak, mes lotësh.

Këtij (mutacioni) i dedikohet gëzimi i

Crucis, vocisque obiectu tempestas tanta momento resedisset.

Et vox, suntque vota una omnium supplicum; mandata se facturos, tantum ipse imperet.

Perfidiam, scelera, vitam anteactam, seque ipsos detestati, poenitentiam eiulatu magno spondent; Psalteria de manu Servatoris sui accipiunt; acceptant, coeuntque Fraternitatem omnes unam ac novam, sub auspicio JESU, et MARIAE, tituloque Psalterii.

Vidisses humi provolutos, infusos fletu, squalore sordidatos, ad pedes inter haustas aquas arreptare Dominici, veniam[485], opemque precari.

9. Nam postquam ad hanc vocem*: "In Nomine JESU CHRISTI, et MARIAE Matris eius piissimae, quiesce"*; foris quidem facta quies

[485] **Në botimin e 1691 është: "veniamque".**

madh i faktit që, ajo stuhi e madhe u qetësua me vetëm gjestin e një Shenje të Kryqit dhe të disa fjalëve.

Dhe ja që, njëzëri, me lutje, (Piratët) shprehën konsensin e tyre: kushti ishte që ata duhet të kishin kryer Komandat (e Marias Më të Shenjtës), sipas asaj çfarë do ti urdhëronte (Shën Domeniku).

Të kishin abandonuar jetën e kaluar, të përbërë nga kriminaliteti dhe paudhësitë, dhe, mes lotësh (thanë që), donin të bënin jetën e shpëtimit; morën Rruzarin nga dora e Çliruesit të tyre, e mbajtën në duar, dhe u bashkuan të gjithë bashkë në Vëllazërinë e re, që kishte Flamurin e Jezusit e të Marias, dhe titullin e Rruzarit.

I shihte që luteshin për falje e ndihmë, thellësisht të përulur, mes lotësh, dhe të mbuluar me veshje të grisura, të afroheshin tek këmbët e Domenikut, ndërkohë që ai i tërhiqte jashtë (ujit).

9. Dhe vërtet, pasi tha: "Në emër të Jezu Krishtit dhe të Nënës së tij shumë të devotshme, qetësohuni", gjithkund për rreth u bë papritur heshtje dhe qetësi;

erat, et securitas; at intus ipsa navi mors admissa obnotabat[486].

Adeo prora rupta latera carinae lacera, fundus impactu scopuli disruptus, totis tot hiatibus undas hauserant exundantes; ut in navi, velut in mari, hi natarent, illi super tabulata starent.

Omnes tamen super omnia prodigia, unum istud prodigiosius obstupescebant: quod tantos inter et nubium imbres defusos, et illisos fluctuum nimbos, et ingurgitatas hiatibus aquas: solum Dominicum mador nullus attingeret siccum, et medium.

Quo securiores apud talem Sanctum, et sibi de periculo navis non mergendae quasi spondebant: orare tamen opem non omittebant.

Verum ex improviso, ecce divinius conspicitur cunctis spectaculum.

10. Nam[487] Augustissima Dei Virgo Mater

[486] **Në botimin e 1691 është: "obnatabat" (gabim shtypi për: "obnotabat").**

[487] **Në botimin e 1691 mungon: "nam".**

Megjithatë anija paraqitej komplet e shkatërruar: kiçi i thyer, anësoret e anijes të shkëputura; bagazhi, i thyer nga goditja e një shkëmbi, kishte pësuar shumë çarje të mëdha, dhe fuste kaq shume ujë, saqë dukej se ata qëndronin në detë, ndonëse ishin mbi bordin e anijes.

Të gjithë, pastaj, u mrekulluan nga një mrekulli goxha më e madhe: d.m.th. që, pavarësisht shirave të mëdha, që retë kishin derdhur, pavarësisht valëve të detit që e kishin goditur, dhe pavarësisht ujrave penetruese nëpër vendet e rrjedhjeve, nuk ishte prekur asgje, as sa ç'mund të prekte një pikë uji, i vetmi Shën Domeniku, i cili ishte i thatë dhe qëndronte në mes të tyre.

Dhe ata, ndjeheshin më të qetë në prezencën e një Shenjti të tillë, dhe bile pak më të siguruar nga rreziku se anija mund të fundosej, edhe pse nuk pushonin së kërkuari ndihmë.

Dhe ja që, pa pritur, të gjithë kaluan moment përfytyrimi të një skenari qiellor.

10. Më e Shenjta Virgjëresha Maria,

MARIA supra astitit omnes, multa manifesta in luce, et maiestate admirabilis, amabilis gratia, vultu, cultuque spectabilis[488].

Fit stupor et horror: spe, metuque palpitant corda dum stant intenti ora[489], oculisque defixi: sic fatur ab alto Diva: *"Fortunati infortunio hoc viri!*

Fidite: meum audistis Dominicum; me audite.

Ab uno, ecce, discite Dominico fiduciam in JESUM, inque me MARIAM: sic pietas virtusque viri meretur.

Sic servo: quos sub Psalterii mei signa recipio.

Ante soli conspiciebar, indignis occulta vobis, quod incognita ac infensa: nunc aperta vobis, sita[490] me dignatis et placata: ut credatis: ut imperata paratius, ut promissa

---

[488] Në botimin e 1691 është: "aspectabilis".

[489] Në botimin e 1691 është, saktë: "intentiora" (assorti).

[490] Në botimin e 1691, në vend të: "sita", të botimit të 1847, është, saktë: "sic a" (così da).

Nëna e Perëndisë, dominonte të gjithë, e shkëlqyer me një dritë verbuese dhe magjepsëse në bukuri, superiore nga hiri, e shenjuar në fytyrë dhe delikatesë.

Ndodhi habi e frikë: zemrat dridheshin ndërmjet shpresës dhe frikës, dhe ndërsa ishin me fytyra të përthithura dhe sy të fiksuar, nga lart foli Virgjëresha e Shenjtë dhe tha: "O njerëz me fat në këtë fatkeqësi!

Të kini besim!

Ju konfirmoj atë që keni dëgjuar nga Domeniku Im!

Nga vetëm Domeniku mësoni besimin në Jezusin, dhe në Mua, Marian.

Mëshira dhe virtyti i njeriut janë ato, që marrin kompensim.

Kështu do të shpëtoj, të gjithë ata që do ti mbledh ndën Flamurin e Rruzarit tim.

Në fillim vetëm (Domeniku) Më shikonte, kurse ju nuk më shikonit, sepse nuk e meritonit të më shikonit, nuk kishit besim tek Unë, dhe më trajtonit si një armike; ndërsa, tani, Ju jam treguar juve, sepse më jeni afruar Mua, dhe ju përdor dashamirsinë, me qëllim që të besoni, të ndiqni besnikërisht Komandimet, dhe t'i vëreni me dashuri premtimet".

devotius, expleatis.

Dixit, et in aethram[491] recepta recessit.

11. Simul omnes, sibi velut redditi, in arena, super undas eminente, se navemque stante [492] conspicantur: mirantur exaustam aquis: prius ruptam, laceram, foedam, nunc undique integram, sanam ac solidam.

Dum ea in statione, et admiratione attoniti, mutique velut in porto, coelum, et pontum undique circumspectant: suggrediens suaviter placida unda navim sublevat: datque natatui.

12. Tunc S[anctus] Pater Dominicus, secreto Sponsae monitu, ad silentia alta tenentes, neque seipsos sat noscentes, sic loquitur: *"Viri fratres: haec est mutatio dexterae Excelsi: haec gratia Salvatoris JESU; haec*

[491] Në botimin e 1691, është, saktësisht: "aethera".

[492] Në botimin e 1691 është: "stantem".

Kështu tha, dhe duke parë drejt qiellit, u zhduk.

11. Në të njëjtin moment, ata u kthyen në vete, dhe panë një rrip plazhi që qëndronte në mes të detit, dhe e ankoruar tek ai rrip ishte anija e tyre dhe ata qëndronin mbi të: ishin të habitur nga fakti që përpara ajo ishte e shkatrruar nga ujrat, e shqyer, e coptuar, e frikshme, tani në çdo pjesë, e paprekur, e plotë dhe solide.

Plot me mrekulli, ishin të habitur dhe të heshtur në këtë pikë ndalimi, si në një port, dhe vërenin qiellin dhe detin rreth e qark: dhe ja që, një valë e qetë, duke e lëkundur ëmbël anijen, e ringriti dhe e bëri të pluskojë.

12. Atëherë, Ati i Shenjtë Domeniku, me sygjerimin intim të Nuses, i foli kështu atyre që kishin mbetur në heshtje të plotë, duke mos arritur të kuptonin as vetvetet: "Vëllezër: Dora e Perëndisë na ka shpëtuar! Shpëtimtari Jezus na

Ikonë: Festa e të gjithë shenjtorëve domenikanë, shek. XX.

Zoja e Rruzarit, shek. XVII, Museu i Shën Mëria Ngushëlluese, Altomonte (Cosenza).

Misericordia, Matris JESU, MARIAE est.

Laudate Deum; glorificate JESUM; magnificate MARIAM; Salutate MARIAM, quae mecum laboravit in naufragio.

Cantate Domino Canticum Novum Psalterii: quia mirabilia fecit.

Equidem Psallam Deo meo, Divaeque quamdiu[493] fuero.

Ecce spondet MARIA Patrona nobis: quae vasa, quas merces, quaeque alia ex navi allevanda, iactatu [494] facto, et iactura, proiecistis; cuncta simut, et salva Britannico in littore [495] cumulata, recipietis; medias tantum fugite terras; et satis, ac ventis date vela secundis".

13. Fauces, vocemque viris pavor, amor, stupor, honorque Dei ac Divae velut obligata tenebant: altius tamen animi clamabant tacitorum.

Vix pauca haec reddebant omnes, actis pro se quisque gratiis: *"O JESU, o MARIA; ita voveo: DEUS, Canticum Novum cantabo tibi;*

[493] **Në botimin e 1691 është: "quam diu".**

[494] **Në botimin e 1691 është: "iactu" (i hedhur).**

[495] **Në botimin e 1691 është termi ekujvalent: "litore".**

ka bërë Miresi!

Maria Më e Shenjta Nëna e Jezusit, ka përdorur Mëshirën për ne.

Lavdërojeni Perëndinë, lartësojeni Jezusin, madhështojeni Marian, përshëndeteni Marian, që është kujdesur për ju gjatë mbytjes së anijes.

Këndojini Zotit Këngën e Re të Rruzarit, sepse ka kryer mrekulli.

Unë sigurisht do ti këndoj Perëndisë tim dhe Virgjëreshës Shenjte, derisa të jem gjallë.

Ja, Maria (Me e Shenjta) e Ndihmës ju ka rikthyer bagazhet, mallrat, dhe çdo gjë tjetër që ju hidhnit nga anija, gjatë mbytjes së anijes, për ta lehtësuar atë: do ti gjeni të gjitha të plota, të grumbulluara në plazhin Britanik, megjithatë mos rrini në ato toka, por besojani velat erërave të favorshme.

13. Frika, emocioni, habia, nderimi ndaj Zotit dhe Marias më të Shenjtës, i mbanin të heshtura gojët dhe zërat e atyre njerëzve: sidoqoftë, nga thellësitë e shpirtit të të shtangurve, dilnin (rënkime).

U degjuan, fill, këto pak fjalë, të dhënies së falenderimit të tyre: "O Jezus, o Maria; ky është premtim me vullnetin tim: O Perëndi, do të Të këndoj një Këngë të re: Për Psallterin e

in Psalterio Decachordo [psallam tibi. Laudabo Deum vita mea][496], psallam Deo meo, quamdiu fuero”.

Et quae talia promiscue.

14. Mox, velut procul in obscuro, circum horribiles se tollunt ululatus et ploratus cacodaemonum: *“Vae, vae, vociferabantur, vae nobis!*

Hic Dominicus nos enervat, et immortaliter enecat.

Heu nostram harpagat praedam; nostra evinculat mancipia; captivos nostros in suos vindicat libertos; nosque, heu, nos in nervum dat suum Psalticum; hoc nos flagro nerveo diflagellat, inque nervat vinctos; et religatos procul in tartara relegat. Vae nobis!”.

15. Interea cursum tenuere rates, portumque propinqui in Britannicum, sese penetrabant: et cunctis ordine periculis perfuncti, felix Psalticum Celeuma cantabant.

Hic, ut praedictum, eiecta reperiunt universa: ac vina etiam, quae cum vasis plurima eiecerant: nunc quam prius, pretiosora[497].

[496] **Në botimin e 1847 mungon fraza në paranteza [psallam tibi. Laudabo Deum vita mea], por që është prezente në botimin e 1691.**

[497] **Në botimin e 1691 është: “pretiosiora”.**

Rruzarit me dhjetë korda, do të të këndoj Ty.

Do të lavdëroj Perëndinë për gjithë jetën time, do ti këndoj Perëndisë tim, deri sa të jem gjallë".

Dhe u perceptuan mërmëritje të tjera të ngjashme.

14. Atëherë, rreth e qark, larg, në errësirë, u ngritën klithma të tmerrshme dhe ankime të demonëve: "Mjer, Mjer – therrisnin – Mjer ne!

Ky Domeniku na shkatërron dhe gjithmonë na torturon.

Medet ne! Vjedh gjahun tonë, çliron skllevërit tanë; merr të burgosurit tani në mes të të lirëve të tij, dhe, medet ne, na ka prangos me Rruzarin e tij, na dënon me këtë fshikullimën e kordonit të Rruzarit, na fut në burg me të burgosurit, dhe na lidh të prangosur në fund të ferrit.

Mjer ne".

15. Ndërkaq, anija ndiqte rrugën, dhe i afrohej portit Britanik; dhe ndërsa kapërcenin rregullisht të gjitha rreziqet, këndonin Këngën e gëzuar të Rruzarit.

(me të arritur në portin Britanik), siç i ishte parathënë, gjetën të gjitha gjërat që kishin hedhur: dhe gjithashtu verërat, që në sasi të madhe i kishin hedhur bashkë me fuçitë, ishin komplet, më mire se më parë.

I LUMNUESHMI ALANO MERR NGA MARIA MË E SHENJTA DHURATËN E HIRSHME TË SHOHË ORIGJINËN E VËLLAZËRISË SË RRUZARIT TË NISUR NGA SHËN DOMENIKU MË 1214.

Shën Domeniku, pas dy vitesh së fanepsjes së lavdishme të Tuluzes se Frances, shkelte tej e mbane tokat e Spanjës, pak para se të lind'te Urdhëri i Shenjtë i Predikuesve. Ndodhi që, jo larg nga San Giacomo di Compostela, ai dhe shoku i tij i pelegrinazhit, Frati Bernardi, të binin në duart e piratëve.

Dhe, duke pas qenë të rrëmbyer të dy, e të torturuar, i destinuan tek Rremat. Ata soportuan me kurajo çdo gjë, pa pushuar kurrë, natë e ditë nga lavdërimet e zakonshme Perëndisë.

Kishin kaluar tashmë tre muaj kur ja, mbërriti një natë tmerruese: shpërtheu një stuhi e tmerrshme dhe, të dëshpëruar, qanë destinën e hidhur.

Një natë tjetër, ndërkaq, pasoi natën e stuhisë (Ishte nata që i paraprinte Festës së Shpalljes Më të Shenjtë), dhe Shën Domeniku provonte ti nxiste të thërrisnin Ndihmën e Perëndisë, Shpëtimin e Jezusit dhe Ndërhyrjen e Marias. Por ata nuk donin ta dëgjonin, bile e rrahën keq, derisa një dallgë gjigande theu direkun kryesor të anijes dhe të gjithë piratët ranë në ujë, përveç Shën Domenikut dhe Fratit Bernardo që mbetën mrekullisht mbi shkatërrinën.

Dhe ja Maria Më e Shenjta ju shfaq Shën Domenikut, duke i thënë: “Domenik, ofroji atyre zgjedhjen: o të vdesin të dëshpëruar në përjetësi, o të mirëpresin Rruzarin tim e të bëjnë një jetë të ndershme, duke filluar, sëbashku me ty, që do të jesh themeluesi, një Vëllazëri, me emërtimin Jezusit dhe Marias”.

Shën Domeniku ja referoji Piratëve fjalët, tamam siç ja kishte thënë ato Zoja atij, dhe e qetësoi stuhinë me vetëm një shenjë Kryqi dhe me disa fjalë.
Dhe ja që, unanimisht, thanë me përgjërim, se do ti kryenin komandat e Marias Më të Shenjtës.

Maria Më e Shenjta ju shfaq piratëve, që ishin konvertuar dhe kishin hyrë për të bërë pjesë në Vëllazërinë e parë të Rruzarit në histori, dhe i ktheu atyre bagazhet dhe vetë anijen, për të vazhduar udhëtimin.

Kjo është vlera e Vëllazërisë së Rruzarit Më të Shenjtë (vizatimet nga Elena Bia).

Confraternitatem, in alios mutati viros, sancte colunt: seque in Psalterio ad diversa poenitentiae devovent instituta.

STATUTA FRATERNITATIS PSALTERII.

III. Eodem simul tempore continuo Regina Psalterii et Patrona Fraternitatis, hanc ipsam certis legum terminis definivit.

Quas ut sancitas esse, perennesque voluit: ita S. Dominico revelatas dictavit, ista sub formula tali.

I. *"Haec mea Confraternitas Psalterii, in Nomine JESU CHRISTI, et VIRGINIS MARIAE esse fundata debet.*

Fratres autem et Sorores esse quicunque ex omni statu Ecclesiae possunt: et subiectas observabunt ceremonias, sive Statuta: facta prius sui declaratione, de perseverantia in ea Fraternitate: datoque simul nomine in Album inscribendo.

Quae nomina, ut et Defunctorum, semel in anno publice legentur".

II. *"Caput huius Fraternitatis est, ut*

Të shndërruar në njerëz të tjerë, ata nderonin shenjtërisht Vëllazërinë, dhe i dedikoheshin Rruzarit në Institute të ndryshme Relixhiose.

STATUTI I VËLLAZËRISË SË RRUZARIT.

III. Shpejt pas kësaj, Mbretëresha e Rruzarit dhe Padron'ja e Vëllazërisë, e përcaktoi atë me terma të sigurta normative, dhe Ajo donte që ato të ishin të qëndrueshme dhe shumëvjeçare.

Kështu ja tha ato Shën Domenikut, duke ja shprehur tamam në këtë formë:

I. "Kjo Vëllazëri e imja e Rruzarit, duhet të themelohet në emër të Jezu Krishtit dhe të Virgjëreshës Maria.

Ndër të tjera, Vëllezërit dhe Motrat mund të jenë të gjithë, nga çdo gjëndje e Kishës, dhe do të shohin ritet e treguara, ose Statutet: të deklarojnë, në fillim fare, që do të vazhdojnë në këtë Vëllazëri, dhe, në të njejtin moment, të japin emrin (e tyre), për t'jua shkruajtur në Regjister.

Dhe këto emra, sikurse dhe ato të të vdekurve, do të lexohen publikisht njëherë në vit".

II. "Parimi i kësaj Vëllazërie

omnia pia cuiusque, et omnium merita suique sint, ac omnibus communia”.

III. ***“Decreta haec, seu Cerimoniae, minus observatae, nullam penitus culpam importabunt, sed privationis poenam: qua pro sola parte omissionis careant parte satisfactiorae Communicationis; idque in solo precum penso: stante interim caeterorum meritorum Communitatis participatione”.***

IV. ***“Ad receptionem et ingressum in Fraternitatem hanc*** [498] ***nulla unquam pecuniae*** [499] ***pendetur directe, vel indirecte: nisi libera sponte ad ecclesiae ornamenta, ad luminaria, caeteraque divino cultui necessaria,***

[498] **Në botimin e 1691, në vend të: “in Fraternitatem hanc”, të botimit të 1847, është ekujvalentja: “Fraternitatis huius”.**

[499] **Në botimin e 1691 është: “pecuniae” (ne para).**

është, që të gjitha meritat e devotshme personale dhe komunitare, të jenë të përbashkta për çdo (anëtarë) dhe për të gjithë (të regjistruarit në Vëllazëri)".

III. "Këto norma të dekretuara, nëse do të vihen re pak[500], nuk do të sjellin aspak asnjë faj, por personat do të jenë të privuar (nga meritat).

Kush len mënjanë (recitimin e Rruzarit), nuk mund të marrë pjesë në bashkësinë e meritave, nëse nuk e shkëmben me lutjet (e veta); ndërsa, pjesmarrja e të gjitha meritave të tjera të Vëllazërisë mbetet e paprekur".

IV. "Për pritjen dhe hyrjen në këtë Vëllazëri, s'do të paguhet asnjë shumë kurrë as direkt as indirekt: përveçse vullnetarisht dhe lirisht[501], për zbukurimet e Kishës, për llampat dhe për gjërat e

---

[500] Fillojnë normat e frymëmarrjes së madhe që e bëjne Vëllazërinë një grup marian të horizonteve të mëdha: "rregulla" e parë e madhe është liria e pjesmarrjes.

Në Vëllazëri vihet per tu lutur kur të duash, pa ndonjë detyrim pjesmarrje, dhe pa nevojë justifikimesh.

[501] Norma e dytë e frymëmarrjes së madhe të Vëllazërisë është tarifa zero, ose falas: është e ndaluar mbledhja e çfardo kontributi vullnetar.

pro cuiusque devotione”.

V. ***“Quilibet Sacerdos Anno quolibet tres Missas dicet: unam de S. Cruce; alteram de Domina; tertiam pro Defunctis in Fraternitate.***

A non Sacerdote[502] qualibet hebdomada unum dicent Psalterium: Die autem festo solemni [503] , praeter hebdomadarium, Filio, Mihique integrum praesentabunt Psalterium.

Pro Infantibus autem, infirmis, aliterve impeditis: quotidie unum Pater et Ave, a quocumque[504] licet, offeratur.

Et tantundem pro Defunctis, qui quos dederit inscribendos, sic per modum suffragii participaturis”.

VI. ***“Ad ingressum quisque primum rite confessus SS. Eucharistiam sumet: ipso die, aliove post tempore oportuno.***

Por mund të ofrohen lule dhe drita, ose objekte për kultin.

[502] Në botimin e 1691, në vend të: “a non Sacerdote”, të botimit të 1847, është ekujvalentja: “Non Sacerdotes” (I non Sacerdoti).

[503] Në botimin e 1691 është: “sosenni”, fjalë inekzistente, sigurisht gabim shtypi për: “solemni”, si botimi i 1847.

[504] Në botimin e 1691 është: “quocunque”.

tjera të nevojshme për kultin hyjnor, sipas devotshmërisë së çdonjerit".

V. "Çdo prift, çdo vit, do të festojë tre Mesha: një për Kryqin e Shenjtë, e dyta për (Marian Më të Shenjtën) Mbretëreshën, e treta për të vdekurit e Vëllazërisë; kush nuk është Prift, një herë në javë, do të recitojë një Rruzar: ndërsa, në ditë feste solemne[505], përveç (Rruzarit) javor për Birin (Tim), do të më ofrojnë dhe mua një Rruzar të plotë.

Femijët, nga ana tjetër, dhe të sëmurët, dhe kush është i pamundur në forma të tjera, mund të ofrojnë çdo ditë një At dhe një Ave.

Përfitimet e të vdekurve, që ishin të regjistruar, janë të mëdha: ata do të kenë pjesë të barabartë (tek meritat) nëpërmjet votës.

VI. "Për sa i përket hyrjes, secili, si gjë të parë, të rrëfehet detyrimisht, dhe të marre bukën Eukaristinë e Shenjtë po të njëjtën ditë, ose në vazhdim, në një moment tjetër të përshtatshëm.

---

[505] Vëllazëria e Rruzarit kishte si ditë të lutjes javore, të djelën: në ditët e tjera festive, sidoqoftë, mund të kishte mbledhje të jashtëzakonshme të Vëllazërisë së Rruzarit.

Ikonë: Shën Domeniku, shek. XX.

Dirk Hendricksz, i njohur dhe si Teodoro d'Errico, Zoja e Rruzarit, 1578, Museo di Capodimonte (Napoli).

Dicentque ad sui oblationem, Filio Mihique factam, septies Pater et Ave, contra VII peccata capitalia pro Fratribus ac Sororibus".

VII. ***"Ultra Paschalem Confessionem, ter in Anno confitebuntur, scil[icet] in Pentecostes, S. Dominici, et Natalis Festis".***

VIII. ***"Pro Defuncto, vel Defuncta in Fraternitate quilibet unum Pater et Ave dicet.***

Aderuntque exequiis illius: si commode poterint; sicque honorabunt se invicem, ut salventur".

IX. ***"Haec Confraternitatis formula, habeatur propalam in tabula, sic[506], ut cuivis esse cognita possit".***

X. ***"Denique, uti praedicta: non mando, sed moneo:***

1. Qui voluerit omni die offerre *Missas*[507]***,*** *Psalterium Mariae*, ***cum CL Ave et XV Pater: benefecerit.***

---

[506] **Në botimin e 1691 mungon: "sic".**

[507] **Në botimin e 1691 është: "minus" (të paktën), dhe kuptimi ndryshon: në botimin e 1691 është: "të paktën një Psallter-Rruzar i Marias", ndërsa në botimin e 1847 është: "Mesha dhe një Psallter-Rruzar i Marias": botimi i 1691 duhet preferuar ndaj atij të 1847, për vjetërsinë dhe përmbajtjen.**

Dhe për të ofruar vehte-veten, do ti recitojnë Birit (Tim) dhe Mua, shtatë herë, *Atin* dhe *Aven,* kundër shtatë mëkateve kryesore, dhe në favor të Vëllezërve e të Motrave".

VII. "Përveç Rrëfimit të Pashkëve, do të rrefehen (të paktën) tre herë në Vit, ose në festat e ditës së Pesëdhjetë Pentekoste, atë të Shën Domenikut dhe atë të Krishtlindjes ".

VIII. "Për një të vdekur mashkull apo femër, në Vëllazëri, secili do të recitoje një Ati Ynë dhe një Ave Maria.

Dhe do të jenë të pranishëm në funeralin e tij, nëse munden të marrin pjesë aty pa vështirësi: dhe kështu do të përgëzojnë njeri tjetrin, sepse janë shpëtuar e, drejt parajsës".

IX. "Kjo Rregullore e Vëllazërisë, të fiksohet publikisht mbi një tavolinë, në mënyrë që të jetë e ditur për të gjithë".

X. "Në fund, gjërat e thëna deri ketu, dhe gjëra të tjera (të bashkangjitura), Unë nuk i urdhëroj ato, por i këshilloj ato.

1. Kush, çdo ditë, do të dojë të më ofrojë (Mua), të paktën Psallterin-Rruzar të Marias[508], me njëqind e pesëdhjetë *Ave* dhe pesëmbëdhjetë *At*, do të bejë mirë.

---

[508] Në botimin e 1847, është gabim shtypi "Missas" ("Mesha e një Psallteri Rruzar të Marias"), kështuqë duhet preferuar botimi i 1691, që ka "minus" (të paktën).

2. *Melius, qui* *Maius Psalterium Christi*, ***cum CL Pater et Ave superaddiderit***[509]**.**

3. *Optime fecerit: qui* *Maximum Psalterium Christi et Mariae*, ***cum CL Pater et Ave, cumque XL*** [510] ***Credo, Pater et Ave [obtulerit]***[511]**.**

4. *Longe is optime: qui cum* *totidem puncturis*, *seu disciplinae ictibus*, ***quorum aliquod quasi litarit.***

5. *Iam vero omnes is explerit numeros, qui praedictis addiderit Animam velut ac vitam, mimirum MEDI[T]ATIONEM* [512] *Vitae*, *Mortis*, *ac Gloriae Christi*”**.**

“Istis, post Missae Sacrificium ter Sanctissimum, haud mihi gratius, quicquam est aliud.

Quo certius Filii praesidium, meumque patrocinium constabit Psaltis nostris.

Ego illis Mater ero, Magistra, et Amica: in primis[513] ***autem Filius Meus Pater eis,***

---

[509] **Në botimin e 1691 është: “super addiderit”.**

[510] **Në botimin e 1691 është, me shumë gjasa gabim shtypi: “XV”.**

[511] **Në botimin e 1847 mungon: “obtulerit” (do të ketë ofruar).**

[512] **Në botimin e 1691 është: “meditationem”, dhe duhet preferuar ndaj termit “mediationem”, të botimit të 1847.**

[513] **Në botimin e 1691 është: “inprimis”.**

2. Do të bëjë më mirë, ai që do ti shtojë (Meshës dhe Rruzarit), Psallterin Madhor të Krishtit, me njëqind e pesëdhjetë *Ati Yne* dhe pesëmbëdhjetë *Ati Ynë* dhe *Ave Maria*.

3. Do të bënte shkëlqyeshëm: ai që do të recitonte Psallterin Madhor të Krishtit dhe të Marias me njëqind e pesëdhjetë[514] *Besoj, Pater e Ave*.

4. Deri tani, është e shkëlqyeshme ti ofrohet, lutjes (së Rruzarit), po aq dëmtime të vogla dhe goditje disipline.

5. Në fund, do të tejkaloje çdo mase, ai që, përtej gjërave të thëna tashmë, do t'ja predisponojë shpirtin e tij dhe personin e tij meditimit të Jetes, të Vdekjes dhe të Lavdisë së Krishtit".

"Asgjë tjeter nuk më pëlqen më shumë se këto gjëra, pas Sakrificës tre herë Më i Shenjti i Meshës.

Rruzariantët, pastaj, do të marrin sigurisht ndihmën e Birit (Tim) dhe Mbrojtjen Time.

Unë për ata do të jem Nënë, Mësuese dhe Mikeshë; dhe Biri Im do të jetë, për ata, At,

---

[514] Në botimin e 1847 është: "CL Credo, Pater et Ave" (150 Besoj, At dhe Ave): ndërsa në botimin e 1691, është: "XV Credo, Pater et Ave" (15 Besoj, At dhe Ave): duke qenë Psallteri Madhor, duhej te trajtohej vërtet me 150 Besoj, At dhe Ave.

Magister, et Amicus erit.

Et sic volo de utroque sentiant, sperent, et confidant".

FRUCTUS FRATERNITATIS PSALTERII[515].

IV. *"Porro Charissime Dominice: quo cordi magis sit illa tibi Fraternitas, et plus liquido cognoscant omnes eiusdem eximios Fructus, horum tibi manifesto".*

I. Psalterii:

I. Quinquagena.

"1. Vacare culpa avaritiae, simoniae, et sacrilegii.

2. Coelestis proximorum.

3. Pax Regnorum, Rerumpublicarum Civitatum, Villarum.

4. Communicatio orationum mutua, cum Christo, et Mecum.

5. Offensarum remissio, et reconciliatio.

6. Elemosyna[516].

7. Recte consulere proximo.

8. Fraterna correctio.

9. Conscientiarum puritas.

---

[515] Në botimin e 1691 është: "Coronariae" (e kurores).

[516] Në botimin e 1691 është: "Eleemosina".

Mësues, dhe Miku më special.

Dhe më pëlqen që ata të besojnë, të shpresojnë e konfidencojnë me Mua dhe me Atë".

FRUTET E VËLLAZËRISË SË RRUZARIT.

IV. "Ndër të tjera, shumë i dashur Domenik, të të rrijë maksimalisht në zemër kjo Vëllazëri, dhe të gjithë i dinë hapur Frutat e jashtëzakonshme: të manifestoj disa nga ato".

Psallteri i Parë:

***Pesëdhjetëshja e Parë*.**

"1. Të jesh imun nga faji i kopracisë, i simonit dhe i sakrilegjit.

2. Prezenca e Shenjtorëve.

3. Paqe në Mbretëritë, Republikat, Qytetet, në Vilat.

4. Pjesmarrja në lutjet, bashkimi i të gjithëve bashkë, rreth Krishtit dhe Meje.

5. Falja e fyerjeve dhe pajtimi.

6. Lëmosha

7. këshillimi i drejtë i të afermit.

8. Lidhja vëllazërore.

9. Pastërtia e ndërgjegjeve.

10. Satisfactio pro peccatis plenior per Communicationem".

II. Quinquag[ena].

"11. Animarum e Purgatorio liberatio.

12. Vita magis Angelica, et Christiana.

13. Corroboratio spei certioris, ob peculiares tam multorum preces.

14. Cuiusque meritorum augmentatio.

15. Consolatio afflictorum".

III. Quinquag[ena].

"16. Religio: quod enim monastica potest inter Fratres Communicatio: idem et haec fraterna.

17. Dispositio melior ad maiora bona.

18. Facies et forma Christianitatis Christo et Apostolis, et Ecclesiae primitivae conformior.

19. Fortitudo contra tentationes.

20. Gaudium spiritale de tam gratiosa societate".

10. Falja plenare e mëkateve, për arësye të Bashkësisë (së meritave)".

***Pesëdhjetëshja e Dytë*.**

"11. Lirimi i shpirtrave të Purgatorit.

12. Një jetë më Engjëllore dhe e Krishterë.

13. Forcimi i shpresës, falë lutjeve speciale të shumicës (anëtarëve të Vëllazërisë).

14. Rritja e meritave për secilin.

15. Ngushëllimi i të pikëlluarve".

***Pesëdhjetëshja e Tretë*.**

"16. Lidhja e shenjtë (e Vëllazërisë): ajo që ndodh ndërmjet vëllezërve të një Manastiri, ndodh edhe në këtë Komunitet vëllazëror.

17. Një predispozicion më i mirë ndaj të Mirave të Qiellit.

18. Imitimi besnik i Krishtërimit të kohës së Krishtit, të Apostujve dhe të Kishës së Parë.

19. Forcimi kundër tundimeve.

20. Gëzimi shpirtëror në këtë komunitet të hirshëm".

II. Psalterii:

I. Quinquag[ena].

“21. Securitas conscientiarum, quod non obliget, non gravet, sed sublevet.

22. Infantiae, pueritiae, adolescentiae formatio, et manuductio ad omnem honestatem.

23. Praesidium contra communes vitae, ac mundi calamitates et miserias.

24. A mala morte praeservatio.

25. Excellentia huius Fraternitatis prae aliis quibuscunque particularis alicuius instituti”.

II. Quinquag[ena].

“26. Facilitas gratuita ad eam ingrediendam.

27. Amor fratrum spiritalium, quam carnalium, maior.

28. Timor Dei castior, magisque filialis.

29. Perfectio vitae activae quoad proximum, maior.

30. Devotio vitae Contemplativae promptior elevatu sui, et ascensu cordis.

Psallteri i Dytë

***Pesëdhjetëshja e Parë*.**

“21. Qetësia e ndërgjegjes, që nuk ka pendesë, nuk është e shtypur, por e lehtësuar.

22. Mësimi i vogëlushëve, i femijëve, dhe i të rinjve, për ti mësuar atyre një jetë të ndershme.

23. Ruajtja nga fatkeqësitë e përditshme dhe mjerimet e jetës dhe të botës.

24. Mbrojtja nga një vdekje e keqe.

25. Superioriteti i kësaj Vëllazërie mbi të gjitha institucionet e tjera”.

***Pesëdhjetëshja e Dytë*.**

“26. Lehtësia dhe hyrja falas (në Vëllazëri).

27. Dashuria ndërmjet vëllezërve shpirtërorë, superiore ndaj asaj (midis vëllezërish) mishi.

28. Frika ndaj Perëndisë shumë më e sinqertë dhe filiale.

29. Një koherencë më e madhe e jetës, përsa i përket të afërmëve.

30. Një prirje më e mirë për të dashur jetën e amëshuar, në ngritje të vehtes dhe në ngritje të zemrës.

Ikonë: Zoja e Rruzarit dhe i Lumnueshmi Alano della Rupe, shek. XX.

Dirk Hendricksz, i njohur dhe si Teodoro d'Errico, Zoja e Rruzarit, 1578, Muzeu i Kapodimonte, Napoli (detaj).

Plurium ipsa dies erit, et Experientia magistra.

Haec et plura Sponso meo Dominico revelavi”.

STATUS[517] FRATERNITATIS. REVELATUS SPONSO NOVELLO.

V. ***Nunc et tu, tanti Patris fili, novelle Sponse mi, audi disciplinam Matris tuae.***

1. ***Post Sponsi mei Dominici obdormitionem, grassante per orbem peste saevissima: et quam haec, saeviore alia regnante, avaritia, acidiaque[518] tam in Clero, quam populo: simul perierunt sensim Psalterium, et Fraternitas, et conscriptio fratrum.***

2. ***Huius tamen prima fundationis facies, et imago per Hispaniam et Italiam incripta in tabulis, in parietibus, et vel in ipsis inusta vitris passim custodita, ad posteritatis memoriam, superaverunt.***

[517] **Në botimin e 1691 është: “Fructus” (Frutto), ndërsa në 1699 është: “Fructus”, si në botimin e 1847.**

[518] **Në botimin e 1691 është: “Acediaque”.**

Çdo ditë, eksperienca do ti mësojë (atyre) shumë gjëra.

Këto, dhe shumë gjëra të tjera, ja kam zbuluar Burrit tim Domenikut".

STATUTI I VËLLAZËRISË, I ZBULUAR DHENDRIT TE RI.

V. "Tani, edhe ti, Burri Im i Ri dhe biri i Atit kaq te madh, degjo Mësimin e Nënës tënde.

1. Pasi Burri Im Domeniku ra në gjumë, e pllakosi botën fatkeqësia tepër e tmerrshme e makutërisë dhe përtacisë, edhe më egërsisht se më parë, që dominuan si mbi Klerin, ashtu dhe mbi popullin: ishin ato që e çuan në shkatërrim, pak nga pak, Rruzarin, Vëllazërinë dhe Regjistrimin e Vëllezërve.

2. Kjo pavarësisht, se ekzistojnë ende, të shpërndara këtu e atje nëpër Spanjë e Itali, gjurmët e para dhe themelet (e Vëllazërive të vjetra), të shkruajtura mbi tabela, mbi mure, dhe bile te shtypura mbi vetë xhamat, në kujtim për brezat.

3. ***Quodque amplius: Ordo S. Dominici, de Poenitentia dictus, ab hisce progressus initiis existere coepit.***

4. ***Quin et exemplo, monituque S. Dominici cuncti Fratres et Sorores Ordinis sui infallibiter, et incessabiliter summa cum devotione mihi famulabantur, et Filio meo in hoc SS. Trinitatis Psalterio, ut minimum quisque Fratrum, velut diurnum debitum, in dies integrum Psalterium offeret.***

Atque ideo.

5. ***Quam diu duravit hoc Psalterium in tali Ordine Sancto*[519]*; tam diu scientia, sapientia, observantia, miraculis, fama et gloria, apud Deum et homines in immensum floruerunt.***

Quando vero defecit*[520] ***hoc Psalterium, Ordo Praedicatorum in quam plurimis defecit: ut iam parietes, picturae, et libri, et epitaphia defunctorum produnt, etsi linguae hominum id dicere nollent.

6. ***Quin imo istis in primitiis spiritus, ea***

---

[519] **Në botimin e 1691 është, si gabim shtypi: "Sanctos".**

[520] **Në botimin e 1691 është: "deficit" (u zvogelua).**

3. Dhe ajo ç'ka është më e madhe, është që Urdhëri i Shën Domenikut, i quajtur i Pendimit, filloi të ekzistojë, pikërisht duke u nisur nga këto origjina.

4. Të gjithë Vëllezërit e Motrat e Urdhërit të tij, në fakt, sipas shembullit dhe stërvitjes së Shën Domenikut, kanë shërbyer gjithmonë me devocion e dashuri të madhe, ndaj Meje dhe Birit tim, në këtë Rruzar të Trinitetit të Shenjtë, aq sa, secili nga Vëllezërit, çdo ditë ofronte të paktën, pothuajse si detyrë e përditshme, të tërë Rruzarin.

Dhe për këtë arësye:

5. Sa më gjatë zgjaste Rruzari në këtë Urdhër të Shenjtë, aq më gjatë lulëzonin pa fund në të shkenca, dija, respektimi, fama e mrekullive, lavdija pranë Perëndisë, dhe njerëzit në të.

Por kur dështoi Rruzari, menjëherë u zhduk Urdhëri i Predikuesve: aty, tani vetëm muret, pikturat dhe Librat (e Vëllazërisë) dhe regjistrimet e të vjetërve deshmojnë atë që njerëzit nuk mund ta tregojnë më.

6. Këta (njerëz), plot

communis omnium erat persuasio: si quis una die Psalterium omisisset, se diem perdidisse putabat.

7. ***Per idem Psalterium tot, ac tanta designata miracula et prodigia compleverunt Hispaniam, Italiam, Franciam, ac orbem pene totum: ut sua frequentia evaserint communia: et, si literis mandanda forent, plura inde grandescerent volumina.***

8. ***Per hoc peccatorum, et peccatricum*** [521] ***admirandae sunt perfectae conversiones: vulgo in templis, in angulis fletus, gemitusque ciebantur: pectorum tunsiones resonabant: fervebant poenitentiae, etiam vel in pueris, tenerisque puellis admirabiles; hodie incredibiles.***

Credidisses fere de plerisque Angelos in terris versari.

9. ***Quid? Fidei ardor quantus adversus***

[521] **Në botimin e1691 është: "peccatricium".**

pasuri të Shpirtit, ishin të bindur se, një ditë, ndonjë prej tyre, po të lente (pa thënë) Rruzarin, ai do te humbiste një ditë.

7. Nëpërmjet Rruzarit, ndodhen sa e sa mrekulli e çudi, që jehouan në të gjithë Spanjën, Italinë, Francën dhe pothuajse në të gjithë boten!

Dhe pati shumë të tillë, që e kaluan numërin e mrekullive të arritur deri në atë moment!

Dhe, nëse mundnin ti mblidhnin, nuk do të mjaftonin vëllime gjigande.

8. Nëpërmjet (Rruzarit), njeriu mbetet i habitur për shndrimet e jashtëzakonshme të mëkatarëve e mekatareve: kudo, në Kishat dhe në vende të Shenjta, shkonin rrëke lotët dhe rënkimet, degjoheshin (mekatar të kthyer) të rrihnin gjoksin, ishin të zjarrta Rrëfimet, dhe, gjëja e shkëlqyer, bile fëmijë dhe vajza delikate; gjëra, këto, që sot duken te pabesueshme!

Do të kishe menduar, duke parë pothuajse pjesën më të madhe (të besimtarëve), që në tokë jetonin Ëngjëj.

9. Për çfarë arësye (ndodhte kjo)?

haereticos optimum quemque terrebat?

Pro Fide, vel vitam dispondisse, lucrum, ut est, summum ducebatur".

VI. *"Simon Monfortius*[522] *invictus heros, toto cum exercitu Magistro Dominico meo Psalterium condidicit, et usitare suevit: perque id hostes vicit, fudit, fugavit, extirpavit.*

Fidem pene hominum, et historiarum superant, quos coelitus abstulit ab hoste triumphos.

1. *Ad Albigium cum quingentis, decem haereticorum millia stravit, fugavit.*

2. *Alias cum suis triginta trium millium victor erat.*

3. *Alias denique cum suis tribus millibus, Regem Aragonum*[523] *eiusque plus viginti millium exercitum ad Tolosam internecione delevit: praelioque simul, et bello victor debellavit.*

4. *Contigit quandoque, ut in*

[522] **Në botimin e 1691 është: "Monsfortius".**

[523] **Në botimin e 1691 është: "Arragonum".**

Sepse zjarri i Besimit (të tyre) bënte t'ja mbathnin Heretikët, dhe çdo njeri dëshironte të ofronte jetën e vet për Besimin, për të arritur Çmimin e përjetshëm.

VI. "Heroi i pamposhtur, Simone di Montfort, e mësoi recitimin Rruzari Im nga Mjeshtri Domeniku, dhe, me të gjithë ushtrinë, rregullisht e recitonte atë zakonisht, dhe, nëpërmjet atij, mundi, shpërndau, largoi, dhe zhduku armiqtë.

Triumfi i njerëzve (të tij) mbi armiqte, fituar nga Qielli për besimin e tyre, ja kalon bile dhe gjesteve (heroike) të historisë.

1. Në Albixhio, me pesëqind burra, (Simone di Montfort) mundi dhe bëri t'ja mbathin dhjetëmijë heretikë.

2. Një herë tjetër, me tridhjetë të tijët, fitoi kundër tremijëve.

3. Një herë tjetër, më në fund, me tremijë të tijët, në një betejë, në afërsi të Tuluzes, mundi Mbretin e Aragonësve dhe ushtrinë e tij, që numëronte më shumë se njëzetmijë (njerëz): dhe arriti të fitonte, me një beteje të vetme, të gjithë luften.

4. Falë forcës hyjnore të Rruzarit,

improvvisos[524], *ac inermes hostes*[525] *irrueret: et vi divina Psalterii, quod familiariter gerebant, erant tamen innumerabiles*[526].

5. *Imo non plures centum aliquando Monfortiani*[527] *videbantur adversariis omnem pene terram innundare*[528]*; verum ex Angelorum meorum assistentia.*

Haec vis Psalterii erat, et deprecatio Sancti Dominici, haereticorum mallei.

Haec militia terra, marique, in pace, inque privato domi nihilo minora, et plura".

VII. *"Psalterii fructus, et opus est plurimum*[529]**:**

1. *reparatio, aut novorum constructio, at dotatio templorum, xenodochiorum*[530]**,** *altarium: multarum, et magnarum Revelationum, Signorum et Prodigiorum designatio; Sanctitas vitae, morum honestas, et candor animorum; mundi contemptus: honor et exaltatio Ecclesiae; Principum iustitia: aequitas communitatum, pax civium, domorum*[531] *disciplina;*

2. *nec operarios, servitia,*

---

[524] **Në botimin e 1691 është: "improvisos".**

[525] **Në botimin e 1691 është: "hostis" (armiku).**

[526] **Në botimin e 1691 është: "invulnerabiles" (të pamposhtur): preferohet ky përkthim.**

[527] **Në botimin e 1691 është: "Monsfortiani".**

[528] **Në botimin e 1691 është: "inundare".**

[529] **Në botimin e 1691 është: "plurium".**

[530] **Në botimin e 1691 është, si gabim shtypi: "nosodochiorum".**

[531] **Në botimin e 1691 është ekujvalentja: "domuum".**

që ata e mbanin gjithmonë me vehte, kur i qëllonte ndonjëherë të ndeshnin në armiq të papritur dhe te rrezikshem, ata ishin te pathyeshem.

5. Armiqve i dukej, sikur, ata, njësoj si, jo më shumë se njëqind ushtarët Montfortanë, të kishin mbushur pothuajse të gjithë tokën, duke qënë se i erdhën në ndihmë, në të vërtetë, Ëngjëjt e Mi.

Dhe (për të mos folur) për forcën e Rruzarit, sipas fjalëve të Shën Domenikut (i quajtur) çekani i heretikëve, ushtria e të cilit, në tokë e në det, në konventat e tij te qeta, nuk bënte gjera më pak te rëndësishme, përkundrazi, akoma më të mëdha".

VII. Frytet dhe veprat e Rruzarit jane te patregueshme:

1. Restaurimi, ndërtimi dhe zbukurimi i Kishave të Reja, pritja e të huajve, Altarët; hiri i shumë Zbulesave të mëdha, Shenjave dhe Mrekullive; shenjtëria e jetës, ndershmëria e moralit, dhe sinqeriteti i shpirtrave; përçmimi i botës; nderimi dhe glorifikimi i Kishës; drejtësia e principeve; qetësia e Qyteteve, paqja ndër qytetarët, edukimi në familje.

2. Për të mos folur për punëtorët, e

Ikonë: Zoja e Rruzarit, me Shën Domenikun dhe të Lumnueshmin Alano della Rupe, shek. XX.

Alessandro Davanzati, Zoja e Rruzarit me Shën Domenikun, Shën Katerinën dhe Shenjtë, shek. XVII, Katedralja San Fedele, Poppi (Arezzo).

mercenariosque silebo.

Tu vel ex uno de caeteris aestimes licet.

Hi manum non prius ad opus applicassent, quam me Filiumque in Psalterio salutassent: nec indormissent prius, ni flexis humi poplitibus in eo die Deo cultum delibassent.

Multos scio, cum in lecto veniebant[532] *in mentem de sueto suo ad Psalterium penso non persoluto, vel de latere coniugis ad illud prosiliisse.*

3. *Ea Psalterium apud iuxta bonos et improbos in existimatione fuit: ut, si qui essent devotiores, sequela fieret talis: sunt Fratres Mariae de Psalterio.*

Qui licentior moribus, aut improbior videbatur, ex proverbio: non est de Fraternitate Psalterii, dicebatur.

4. *De Ordine meo et tuo sic habeas*[533]*: si quis alia [in*][534] *re negligentior notabatur, quam primum*[535] *audiebat: Frater, aut non dicitis Psalterium Beatae Virginis, aut indevote oratis.*

Certe citius in choro Fratres ad Psalterium orantes reperiebantur abditi, quam

---

[532] Në botimin e 1691 është: "veniebat".

[533] Në botimin e 1691 është: "habe".

[534] Në botimin e 1847 mungon: "in", prezente në botimin e 1691.

[535] Në botimin e 1691 është: "quamprimum".

shërbëtorët, dhe rrogëtarët, secili nga të cilët u muar në konsideratë dhe u vlerësua.

Ata nuk vendosnin dorë në një punë, nëse nuk më salutonin përpara Mua dhe Birin (Tim), me Rruzarin; dhe nuk flinin, nëse përpara nuk e mbyllnin atë ditë me një moment lutjeje drejt Perëndisë, me gjunjët të perkulura për tokë.

Di që shumë, nëse ishin fut në shtrat dhe kujtoheshin që nuk kishin kryer ende detyrën e tyre të zakonshme të përditshme të recitimit të Rruzarit, kërcenin shpejt jashtë shtratit bashkëshortor (për të recituar Rruzarin).

3. Rruzari, është vlerësuar si nga të mirët ashtu dhe nga të paudhët, por vetëm më të devotshmit do të jenë Vëllezërit e Marias në Rruzar.

Kur shihej dikush i pahijshem joshës në veshje, qëndrim apo i qortueshëm në përgjithësi, ishte bërë zakon ti thuhej, që ajo vërtet nuk bënte pjesë aspak tek Vëllazëria e Rruzarit.

4. Në Urdhërin tënd dhe po ashtu të Timin, duhet të dish që, kur dikush bëhej neglizhent, i thuhej: Vëlla, ose mos e thuaj Rruzarin e Virgjereshes se Bekuar, ose mos u lut fare! Dhe shiheshin më shumë Vëllezër të futur në Korr për të recituar Rruzarin,

in dormitorio, vel studio.

5. ***Audiant nunc cuncti, quanta gloria mea tunc honorabatur in isto Ordine.***

Videant*[536]*, quanta nunc est distantia?

Ubi nam*[537] *prisca miraculorum in eo frequentia?

Ubi sanctorum par copia virorum?

Ubi disciplinae vigor, et rigor vitae?

Ubi zelus, et tot salutes animarum?

***Quantum Ego, et Filius amamus perfectionem, et salutem vestram; dolemus tantum nunc in Psalterio teporem, et acidiam*[538]**.**

Dico hoc, si dolere possemus humanitus: sed nunc imber abiit, et recessit".

Sed caveant sibi, qui sic Me, et Filium meum privabunt honore Psalterii.

Studeant per me Reginam Pietatis, Misericordiae, et Praedicatorum, resurgere, et

[536] **Në botimin e 1691 është: "Vibebat" (shihej).**

[537] **Në botimin e 1691 është: "jo".**

[538] **Në botimin e 1691 është: "acediam".**

se sa mund të ishin në çelat ose në bibliotekat!

5. Të dëgjojnë të gjithë, se me sa Lavdi, një kohë, isha e nderuar në këtë Urdhër!

E të shohin, sa është distanca nga atëhere!

Ku është, tani, (në Urdhër) numri i pamatë i mrekullive të atëhershme?

Ku ka (përfunduar) ai numer i madh i njerëzve të shenjtë?

Ku është ai solidaritet i formimit dhe i fortësisë së jetës?

Ku është ai zell për shpëtimin e shumë shpirtrave?

Une dhe Biri (Im) e duam shumë perfeksionin tuaj dhe shpëtimin tuaj, dhe tani jemi të vrarë për mos interesimin dhe neglizhensën kundrejt Rruzarit.

Të them që, po të mundeshim të kishim ende natyrën njerëzore, do të provonim vuajtje, por tani lotët kanë mbaruar dhe janë një kujtim i largët".

Të Jenë të vëmendshëm ata që do të më privojnë Mua dhe Birit Tim Nderin e Rruzarit.

Të provojnë të ringrihen, falë Meje, që jam Mbretëresha e Dashur, e Mëshirshme dhe e Domenikanëve, dhe ti rikthehen sa më shpejt

ad pristina Patrum antiquorum, ac Sororum citius, et devotius redeant Psalteria.

FINIS PARTIS SECUNDAE.

Plures sese ferent in Sermonum occasione revelationes partibus subiectis.

më me devocion Rruzarit të Etërve e të Motrave të një kohe.

FUNDI I PJESËS SË DYTË

Të tjera Zbulesa të shumta tregohen në pjesët në vazhdim dhe në Predikimet.

15 PREMTIMET E ZOJËS SË RRUZARIT BËRË SHËN DOMENIKO DI GUZMAN Urdh. Predik. (1212 pas K.) DHE TË LUMNUESHMIT ALANO DELLA RUPE Urdh. Predik. (1464 pas K.)

1. Unë (Maria), premtoj Mbrojtjen time speciale dhe Mirësi tepër të mëdha, për atë që do të recitoje me devotshmëri Rruzarin Tim.

2. Unë (Maria), i premtoj Mirësi speciale, atij që do të këmbëngulë në Rruzarin Tim.

3. Rruzari do të jetë një armë shumë e fuqishme kundër Ferrit: do të shkatërrojë veset, çlirojë nga mëkatet, zhdukë herezitë.

4. Rruzari do të bejë të lulëzojnë virtytet dhe veprat e mira, dhe do ti japë shpirtrave, mëshirat më të bollshme hyjnore; (Rruzari) do të zëvendësojë në zemrat, Dashurinë e Perëndisë në vend të dashurisë së botës; (Rruzari) do të ngrejë në deshirë të mirat qiellore dhe të përjetshme. Oh, sa shpirtra do të shenjtërohen me këtë mjet!

5. Kush më beson Mua, (Marian), me Rruzarin, nuk do të humbasë.

6. Kush reciton me devocion Rruzarin Tim, duke medituar Misteret, nuk do të bjerë' në turp: nëse është mëkatar, do të kthehet; nëse i drejtë, do të rritet në hir; dhe do të bëhet i denjë për Jetën e Përjetshme.

7. Të devotshmit e vërtetë të Rruzarit Tim nuk do të vdesin, pa marrë përpara ritualet e shenjave Sakramente të Kishës.

8. Kush do të recitojë Rruzarin Tim , në jetë dhe në orën e vdekjes, do të iluminohet nga Perëndija dhe do të marrë Hire pa numër, dhe në Qiell do të marrë pjesë me Meritat e Shenjtorëve.

9. Unë (Maria), do ti ç'liroj në çast nga Purgatori shpirtrat e devotshëm të Rruzarit Tim.

10. Bijtë e Rruzarit Tim do të gëzojnë një Lavdi të madhe në Qiell.

11. Atë që ti do të kërkosh me Rruzarin Tim, do ta marrësh.

12. Kush do të përhapë Rruzarin Tim, do të ndihmohet nga unë në çdo situatë të tij.

13. Une e kam te fituar prej Birit Tim, qe te gjithe anetaret e Vellazerise se Rruzarit te kene, per Vellezer, Shenjtoret e Qiellit, si ne jete, ashtu dhe ne oren e vdekjes.

14. Kush do te recitoje besnikerisht Rruzarin Tim, eshte biri im me i dashur, vella e moter te Jezu Krishtit.

15. Devocioni ndaj Rruzarit Tim eshte nje shenje e madhe e Predestines se Shpetimit.

CENTRO STUDI
ROSARIANI

Anonim, *Zoja e Rruzarit dhe i Lumnueshmi Alano della Rupe*, shek. XVII, Zwolle, Konventa e Etërve Domenikane.